Stockholms stad

Budget 2025

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 för Stockholms stad och inriktning för 2026 och 2027 samt ägardirektiv 2025-2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB behandlades av kommunfullmäktige den 18 och 19 november 2024.

Kommunfullmäktige beslutade i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Kommunfullmäktiges behandling av budgeten finns redovisad i kommunfullmäktiges debattprotokoll från den 18 och 19 november 2024.

Stockholm den 19 november 2024

Karin Wanngård
Finansborgarråd

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Finansborgarrådets förslag till budget 2025 för Stockholms stad

Inriktning för 2026 och 2027

INLEDNING 1
Förutsättningar 24
Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser 34

NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING
Kommunstyrelsen m.m. 47
Revisorskollegiet 75
Valnämnden 77

STADSDELSNÄMNDER
Stadsdelsnämndernas uppgifter 79
Förskoleverksamhet 87
Verksamhet för barn, kultur och fritid 94
Äldreomsorg 98
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning 104
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri 108
Stadsmiljöverksamhet 115
Ekonomiskt bistånd 119
Arbetsmarknadsåtgärder 121

FACKNÄMNDER
Arbetsmarknadsnämnden 125
Avfallsnämnden 137
Exploateringsnämnden 139
Fastighetsnämnden 161
Förskolenämnden 171
Idrottsnämnden 181
Kulturnämnden: kulturförvaltningen 193
Kulturnämnden: stadsarkivet 202
Kyrkogårdsnämnden 207
Miljö- och hälsoskyddsnämnden 211
Servicenämnden 221
Socialnämnden 227
Stadsbyggnadsnämnden 243
Trafiknämnden 261
Utbildningsnämnden 277
Äldrenämnden 293
Överförmyndarnämnden 303

Central medelreserv 307
Finansförvaltning 311

BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB

Koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB) 319
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem 323
Micasa Fastigheter i Stockholm AB 337
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB 343
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB 347
Stockholm Vatten och Avfall AB 353
Stockholms Hamn AB 359
AB Stokab 365
Stockholms Stads Parkerings AB 369
Kulturhuset Stadsteatern AB 373
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB 377
Stockholm Business Region AB 381
S:t Erik Försäkrings AB 385
S:t Erik Markutveckling AB 387
Mässfastigheter i Stockholm AB 391

INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB

Stockholms Exergi Holding AB 393

STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND

Storstockholms brandförsvar (SSBF) 395

STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSER

SHIS Bostäder 397

BILAGOR

1. Ekonomiska tabeller 399
2. CESAM-bilaga 401
3. Investeringsplan 425
4. Stadsdelsnämndernas budget 433
5. Kommunfullmäktiges indikatorer 445
6. Peng, schabloner, ersättningsnivåer samt volymer 457
7. Avgifter m.m. 473
8. Regler för ekonomisk förvaltning 503
9. Investeringsstrategi 525
10. Fastighets- och lokalpolicy 533
11. Stadens ledning och styrning 545
12. Stadsövergripande styrdokument 551
13. Ärenden som sambehandlas i samband med budgeten 559
14. Basnyckeltal 563
15. Utnyckling av centrala it-kostnader 569
16. Ansvarsfördelning Agenda 2030 573
17. Ansvarsfördelning Inköpskategorier 575
18. Finanspolicy för Stockholms stad 581

Budget 2025 för Stockholms stad och inriktning för 2026–2027 samt ägardirektiv 2025–2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB

En öppen och demokratisk stad för alla stockholmare

Stockholm ska vara en stad för alla. Här ska nya och gamla stockholmare kunna bo, leva, arbeta och bygga sin framtid. Här uppfylls drömmar.

Stockholm ska vara en demokratisk, öppen, jämställd och jämlik stad. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt och staden ska stå upp för alla människors lika värde och rättigheter. Vår stad ska förena och bygga broar mellan människor och grupper. I Stockholm tolereras inte diskriminering eller rasism.

Stockholm ska vara en stad som håller samman. Att minska klasskillnader och segregation är grundläggande för stadens framtid. Vårt mål är att skapa en stad som alla människor har råd att bo och leva i och där människor med olika levnadsvillkor kan mötas i vardagen. En stad där välfärden fördelas rättvist och finns när den behövs.

Stockholm ska ha en välfärd som ger varje stockholmare de bästa förutsättningarna att känna trygghet och utvecklas i vardagen. Förskolan och skolan ska få goda förutsättningar för att varje barn ska kunna inhämta kunskaper och växa som människa. Barn har rätt att möta vuxna som ser dem. Sociala insatser ska ge förutsättningar till ett gott och självständigt liv även när livet är som mest skört. Äldre ska kunna ha hög livskvalitet, god hälsa och leva ett självständigt liv och ska alltid känna trygghet i att de får den hjälp, omsorg och vård de behöver.

Stockholm ska vara en stad som leder arbetet för klimatomställningen. Vår värld befinner sig i ett globalt nödläge och vår stad ska göra vad som krävs av oss för att möta detta hot. Det är helt avgörande att staden fortsätter arbetet för att minska utsläppen. Staden ska leva upp till, och ofta överträffa, de åtaganden som gjorts i internationella sammanhang med utgångspunkt i Parisavtalet. I omställningen skapas nya möjligheter och nya jobb.

Stockholm ska vara en stad med en livskraftig natur. Med friska sjöar som sjuder av liv och luft som är hälsosam att andas. Här kan barn cykla tryggt till skolan, och närheten till skog och bad skapar möjligheter till lek och nya upptäckter. Den biologiska mångfalden ska stärkas och mer natur ska skyddas samtidigt som staden ska anpassas för att bättre stå emot klimatförändringarnas konsekvenser.

Stockholm ska vara en trygg och välkomnande stad i en ibland orolig värld. Här ska alla kunna uppleva både trygghet i vardagen och kunna lita på att man kan leva ett gott liv. I vår stad ska inte barn dras in i organiserad brottslighet. Vuxna som ser varje barn, en bra skola, en meningsfull fritid, ökade förebyggande insatser och fler i jobb är de viktigaste insatserna för en tryggare stad. Vi vill se en stad där alla barn och unga ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. Därför prioriterar vi satsningar på barn och unga. Målet är att alla elever går ut med godkända betyg och kan skapa sig en bra framtid.

Stockholm ska vara en stad där vanliga människor har råd att bo. Alla ska kunna hitta en bostad oavsett var i livet de befinner sig. Staden ska ha en byggtakt för att nå 140 000 nya bostäder till år 2035. Målet har ändrats till följd av den kraftiga konjunkturnedgången och statens förändrade bostadspolitik efter valet år 2022.

Ambitionen är dock fortfarande hög och med inriktningen att staden ska byggas samman och segregationen minska, bland annat genom att arbeta med översiktsplanens fokusområden och strategiska samband. Minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter. De allmännyttiga bostadsbolagen ska ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet.

Det är en rättighet för alla stockholmare, oavsett var i staden man bor, att vara trygga i sina bostadsområden. Skillnaderna mellan olika delar av Stockholm har blivit för stora och stadens resurser behöver i ökad utsträckning prioriteras dit där behoven är som störst. Staden behöver ta ett större ansvar i våra fokusområden. Stadens fyra fokusområden är Järva, Hagsätra-Rågsved, Skärholmen och Farsta. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska ta ansvar för utvecklingen i fokusområdena, vilket exempelvis inkluderar stadsutveckling, trafik, skola, kultur och socialtjänst samt samordning internt och externt.

Stockholm ska vara en stad som präglas av ordning och reda. Vår stad ska ha en stark ekonomi. Investeringar i skolor, infrastruktur och fastigheter ska till stor del finansieras genom starka resultat. Inflationen har drabbat barnfamiljer men barn och unga ska inte tvingas att välja bort kultur, fritid eller pedagogiska verksamheter. Därför ska avgifterna vara låga. Välfärden ska prioriteras högt och garanteras goda förutsättningar. Kommunala välfärdsverksamheter ska därför få ekonomiska villkor som minst kompenserar för pris- och löneökningar.

Pengar som staden beslutat om för välfärd och investeringar ska användas till just detta – inte till vinstuttag. Krav som staden ställer på den egna verksamheten ska också ställas på de som staden handlar upp verksamhet av. Staden ska samtidigt öka sin rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden, inte minst med tanke på välfärdsbrottsligheten och det försämrade världsläget. Det ska därför som princip finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för. Inom de områden där ickevalsalternativ tillämpas ska det alternativet i normalfallet vara kommunalt.

Stockholm ska vara en stad som fler vill leva, bo och jobba i. Vår stad är en levande stad med rikt kulturliv, tillgänglig natur, aktiv fritid och ett nöjesliv som vibrerar. Vår stad blir levande i mångfalden av möten människor emellan. Stockholm ska agera kraftfullt mot de som vill begränsa mångfalden och friheten att vara olika, Stockholm ska vara en stad för alla.

När grundläggande värderingar om allas lika värde och rättigheter utmanas ska Stockholm vara en motvikt. När välfärden, klimatet och öppenheten hotas av politiska beslut ska Stockholm agera kraftfullt.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Ojämlikhet och segregation leder till ett sämre samhälle för alla. När barn växer upp i utsatthet och inte får det stöd som behövs i skolan ökar risken att fler dras in i kriminalitet. När alltmer otrygga arbetsvillkor gör att även de som jobbar, och ofta jobbar mycket, är fattiga så gör det livet sämre för många. Då ökar ohälsan och ofriheten. När bostadsbrist leder till trångboddhet och hemlöshet är det ett misslyckande som riskerar skapa ytterligare sociala problem och samtidigt försvaga barn och ungas framtidstro.

De flesta i Stockholm vill ha en stad som håller samman. Samtidigt har utvecklingen under lång tid gått åt ett annat håll med ökade klyftor. Stockholm behöver nu driva en politik för ökad jämlikhet.

Grundläggande i detta är en stark välfärdspolitik där skolan och förskolan ger varje barn likvärdiga chanser, där en socialtjänst med goda förutsättningar kan möta de mest utsattas behov och en äldreomsorg där de äldre ges omsorg och vård utifrån behov. Vårt samhälle är inte där idag. Trots många goda insatser i staden finns inte tillräckliga förutsättningar för att hålla ihop vår stad.

I Stockholm ska det vara ett uttalat mål att alla barn och ungdomar ges möjlighet till trygghet, en rik fritid och kunskaper som gör dem redo att möta vuxenlivet. På samma sätt ska det vara ett uttalat mål att alla stockholmare ska kunna leva ett fritt liv med makt att påverka sitt eget liv. Äldre stockholmare ska ha rätt till självständighet, ett tryggt och tillgängligt boende samt värdig vård och omsorg.

För allt detta har staden ett ansvar. Det ska inte prioriteras eller delegeras bort, bortförklaras eller läggas ut på entreprenad. Oavsett vem som utför en verksamhet ska stadens mål vara utgångspunkten för arbetet. Samma krav och förväntningar ska ställas på verksamheter som drivs i egen regi och i upphandlad form. Behoven, inte jakten på ekonomisk vinst, ska styra välfärden och allmänheten ska ha rätt till insyn oavsett driftsform.

Stadens resurser ska därför fördelas utifrån socioekonomiska faktorer med syfte att verka utjämnande och öka jämlikheten. I det arbetet ska verksamheter som riktar sig till barn prioriteras. Att förebygga och möta behov tidigt skapar ett bättre samhälle, välmående människor och samhällsekonomiska vinster. Alltför ofta har insatser gjorts alltför sent, när problemen redan blivit alltför stora. Stockholm ska i alla verksamheter jobba med generell välfärdspolitik för att förebygga sociala problem. När problem och otrygghet ändå uppstår måste samhället stå starkt.

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

Ojämlikheten i barns uppväxtvillkor ska brytas och barns rättigheter ska stärkas. Stadens beslutsfattande ska utgå från ett tydligt barnperspektiv och barnets bästa ska alltid stå i centrum. Barnen ska ha möjlighet att påverka beslut som rör dem och bjudas in att påverka i de verksamheter som de deltar i eller får stöd av. I Stockholm tar barnens perspektiv och barnrättsperspektivet en självklar plats i hela staden. Barn i utsatta miljöer ska få det stöd de behöver oavsett om utsattheten grundas i föräldrars missbruk, våld i hemmet eller hemlöshet.

Stockholm ska vara en stad där alla barn och unga ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. Därför prioriteras satsningar på barn och unga. Avgifter som hindrar barn och ungdomar från att delta i kultur, fritid och idrott utifrån deras egen vilja och deras egna drömmar ska hållas låga eller sänkas så att ingen stängs ute.

Barn och unga ska ha tillgång till meningsfulla fritidssysselsättningar oavsett kön, socioekonomiska förutsättningar, funktionsnedsättning eller var i staden de bor. Fritidsverksamheterna kan, utöver det direkta värde de har för barn och ungdomar, också vara en skyddsfaktor i barn och ungas liv. Utbudet ska vara anpassat till målgruppens önskemål och behov. En meningsfull fritid främjar så väl långsiktig hälsa som lärandet och sociala förmågor.

Fritid, skola och föreningsliv ska ömsesidigt stödja varandras arbete med att tillsammans med vårdnadshavare stärka ungdomar i deras utveckling. Tillgången till kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga ska breddas. Staden ska i detta samverka mellan de egna nämnderna och arbeta nära civilsamhället i det arbetet. Fritidsverksamheter och mötesplatser för unga hbtqi-personer ska stärkas. Sommarkolloverksamheten ska utvecklas så att den når ut till fler.

Parklekar, öppen förskola och fritidsgårdar ska vara mötesplatser med generösa öppettider och med trygga vuxna förebilder. Stockholm ska arbeta för att öppna och rusta upp fler parklekar i alla delar av staden.

Alla barn ska ha möjlighet att upptäcka natur omkring sig och ha tillgång till en hälsosam miljö. Stockholm ska därför tillgängliggöra för lek och aktiviteter för barn i våra naturområden. Stockholm ska vara en giftfri stad för barn där skadliga material och plaster fasas ut.

Stadens öppna fritidsverksamheter ska vara mötesplatser med närvarande och trygga vuxna förebilder. Den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare.

Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

En bra start i livet börjar i förskolan. I förskolans verksamhet får barnen stimulans och möjlighet att utvecklas och lära, med leken som centralt verktyg. Förskolans kompensatoriska uppdrag är avgörande för att alla barn i Stockholm ska få jämlika livsvillkor och livschanser oavsett var i staden de bor. Förskolans pedagogiska verksamhet och skolförberedande uppdrag ger goda möjligheter för fler barn att klara skolan och minska risken för utanförskap.

För att öka jämlikheten ska staden utveckla den pedagogiska verksamheten och höja likvärdigheten i stadens förskolor. Stockholms stad ska därför intensifiera arbetet med att ge stöd till förskolorna och deras arbete med systematiskt kvalitetsarbete, för att i större utsträckning genomföra kärnuppdraget att erbjuda undervisning utifrån förskolans läroplan med ännu högre kvalitet.

Förskolan behöver öka andelen utbildad personal i form av legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare. När Stockholm rekryterar och utbildar fler förbättras också förutsättningarna för fler förskolor att minska storleken på barngrupper och öka personaltätheten. Det bidrar till att fler barn får den utveckling de har rätt till.

Barn som inte går i förskolan får det svårare i grundskolan. Inskrivningsgraden är idag lägre i de delar av staden där de barn som gagnas mest av förskolans kompensatoriska arbete bor. Staden ska därför prioritera och förstärka de insatser som syftar till att öka inskrivningsgraden i förskolan, i synnerhet i ytterstaden.

En central uppgift för förskolan är att jobba med barns språkutveckling. Stockholm ska därför genomföra en samlad satsning på språk i förskolan, som stärker såväl pedagogernas svenskkunskaper, som språkutvecklande arbetssätt. I detta arbete är barnens tillgång till kultur och läsande centralt. Förskolan ska därför verka för att fler barn ges möjlighet att ta del av och upptäcka professionell kultur och eget skapande.

För att tidigt förebygga socialt utanförskap bland barn behöver förskolan få en tydligare roll i det förebyggande arbetet. Samverkan med aktörer så som socialtjänsten och barnavårdscentraler ska utvecklas. Det finns ett behov av förebyggande insatser redan i förskolan. Därför ska stadens barnhälsoarbete utvecklas.

Rätten till förskola ska värnas och utvecklas. Barn som tillhör nationella minoriteter ska erbjudas barnomsorg enligt gällande lagstiftning och det ska vara enkelt att få barnomsorg på obekväm arbetstid för de som behöver samtidigt som verksamheten ges förutsättningar att utvecklas.

Stadens förskole- och skolgårdar behöver bli bättre, grönare och mer klimatanpassade. Arbetet med strategin för gröna skolgårdar ska därför fortsätta. Det ska vara prioriterat att plantera mer träd och buskar på gårdar där temperaturerna är för höga. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor. Samtidigt ska tillräckliga ytor, eller kompensatoriska insatser, vara en viktig målsättning för förskole- och skolgårdar. Förskolor ska arbeta med lärande för hållbar utveckling och för att barn ska få möjlighet att upptäcka naturen i sin närmiljö.

I Stockholm ska alla elever oavsett bakgrund ges likvärdiga möjligheter och förutsättningar att nå kunskapsmålen i skolan. Staden ska därför prioritera insatser som förbättrar elevernas kunskapsresultat och bryter skolsegregationen. En lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet.

Samverkan mellan förskola och skola ska stärkas för att säkra en bra och trygg övergång för alla barn.

Läsa-skriva-räknagarantin ska ges större tyngd och genom goda ekonomiska förutsättningar bli verklighet. Genom ökad personaltäthet och mer individualiserat stöd ges varje barn utökade möjligheter att tidigt lära sig de nycklar som krävs för att klara skolan. Tidiga insatser är viktiga och ska prioriteras för att förhindra senare avhopp från skolan, som riskerar blir kostsamma för individen och samhället.

En viktig åtgärd för att öka elevernas kunskapsresultat i skolan är att öka likvärdigheten. Skillnader i skolresultat utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar är idag dessvärre uppenbara. Ingen stad med höga ambitioner för kunskap och sammanhållning borde nöja sig att det i stadens mest utsatta skolor är en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 som inte har behörighet till gymnasiet. Därför behöver staden fortsätta arbeta särskilt intensivt med att höja kunskapsresultaten i utsatta områden. En viktig del i det är att verka för att det finns kommunala skolor i alla delar av staden och att de skolor där eleverna har störst utmaningar också är de skolor som får mest resurser.

Parallellt behövs ett bredare arbete för att höja kunskapsresultaten i alla skolor. En ökning av den lärarledda tiden för varje enskild elev förbättrar både studiero och elevprestationer. Grundskolan ska därför successivt ges stärkta ekonomiska förutsättningar att öka den lärarledda tiden. Målet är att på sikt göra ett tvålärarsystem möjligt för fler grundskolor i Stockholm. För att kunna göra detta behöver staden arbeta aktivt med att långsiktigt rekrytera fler behöriga lärare.

Den psykiska ohälsan blir allt större bland eleverna i Stockholms stad. Särskilt flickor är drabbade. Under år 2025 ska staden göra en stadsövergripande analys över utvecklingen av psykisk ohälsa hos unga för att möjliggöra de insatser som krävs för att bryta utvecklingen. Viktiga delar i arbetet framåt är att stärka elevhälsans finansiering för att säkerställa tillräcklig närvaro i samtliga skolor. Även samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas.

Stockholm ska säkerställa att alla barn som har rätt till särskilt stöd i skolan ska få det. Därför ska skolor jobba aktivt med att höja kunskapsnivån inom skolans personalkategorier, exempelvis i fråga om barn med NPF-diagnoser. Stockholms stad ska även fortsätta arbetet med resursskolor och verka för att tillgodose behovet av särskilda lärmiljöer för denna elevgrupp även inom den kommunala skolan.

En lyckad skolgång är det allra viktigaste för att förebygga att barn och unga kommer snett i livet. Det blir därför allt viktigare att socialtjänsten är en naturlig del i skolan och

lätt kan fånga upp barn och unga i ett tidigt skede. På de skolor där det finns ett omfattande behov ska socialtjänsten finnas på plats. Satsningen på skolsociala team ska fortgå och intensifieras. Samverkan behövs på samma sätt mellan socialtjänsten och fristående skolor. Skolorna ska fortsätta arbeta med den framgångsrika metoden Mentorer i Våldsprevention (MVP). Staden ska också möjliggöra fler trygga platser för barn och unga i anslutning till skolan. Därför har exempelvis avgifterna för stadens fritidsklubbar sänkts vilket fullföljs i denna budget med avskaffad avgift.

Läsande, språkutveckling och kultur ska vara en självklar del av skolan. Stadens skolbibliotek ska stärkas och i samverkan med kulturskolan och professionella kulturaktörer, öka närvaron av kulturinslag i skolan. Fler elever ska ges möjligheter till eget skapande i skolan. Modersmålsundervisningen och flerspråkig undervisning ska utvecklas.

Alla skolor ska ges bra förutsättningar att arbeta med lärande för hållbar utveckling och fler skolor ska kunna certifiera sig som "skola för hållbar utveckling". Naturskolorna ska ges bättre förutsättningar att nå fler.

Fler elever inom gymnasiet ska fullfölja sin utbildning. Staden ska tillsammans med gymnasieskolor och andra nämnder preventivt fånga upp, följa upp och prioritera åtgärder som innebär att fler elever når kunskapsmålen och samtidigt ökar sin närvaro i gymnasiet. Stockholm ska också prioritera kvalitetsförbättrande insatser för både yrkesprogram och introduktionsprogram.

Arbetet inom gymnasieregionen ska ses över både avseende ekonomiska aspekter och möjligheterna för elever från Stockholms stad att få utbildning på rimligt avstånd. Utgångspunkten för översynen, och i förlängningen för gymnasieregionen som sådan, är dels att stärka regionens kompetensförsörjning och dels att den underfinansiering som skett inom ramen för den regionala samverkan under de senaste tio åren måste brytas.

Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Arbetet för jämlikhet, jämställdhet och mot segregation är avgörande för att alla stockholmare ska få goda livsvillkor, möjlighet att förverkliga sina drömmar och leva fria liv. En grundläggande förutsättning för att uppnå det är ett starkt välfärdssamhälle som ger skydd och stöd när livet är som mest skört.

Socialtjänstens insatser och förbyggande arbete ska säkras. Goda metoder och arbetssätt ska spridas inom staden för att stärka kvaliteten i välfärden. Stadens medel för sociala investeringar ska användas för att stimulera långsiktiga och innovativa insatser.

Genom tillit och god arbetsmiljö för medarbetarna skapar staden förutsättningar för att invånarna och brukarna ska kunna få stöd av hög kvalitet. Arbetet för att skapa bättre arbetsvillkor för medarbetarna ska fortsätta och handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska genomföras.

Samhällets insatser ska vara såväl långsiktiga som grundade i vetenskap och beprövad erfarenhet om vad som är effektivt. Likställighet ska säkerställas och alla stockholmare ska få de insatser och det stöd och skydd de har rätt till, oavsett var i staden de bor. Öppenvårdsinsatserna ska utvecklas och den som söker hjälp ska enkelt och snabbt ges stöd oavsett om det handlar om stöd i föräldraskapet eller skydd från våld.

Barn och unga ska växa upp i goda och trygga miljöer. Med utgångspunkt i barnets bästa ska stöd, omsorg och vård ges till de som behöver det. Arbetet behöver utvecklas och nya vägar behöver prövas för att identifiera barn som lever i utsatthet så att insatser kan ges tidigt. Staden ska säkra bra och trygga boenden för barn och unga som

omhändertas. För att öka kvaliteten och undvika att betala överpriser för bristfällig kvalitet ska staden öka andelen utförarverksamheter inom barn- och ungdomsvården som bedrivs i egen regi. Staden ska verka för att fler familjecentraler skapas, där exempelvis barnavård och mödravård, öppen förskola och socialtjänst verkar tillsammans.

Mäns våld mot kvinnor, långt ner i åldrarna, är ett stort samhällsproblem. Ingen ska tvingas att stanna kvar i en våldsam eller destruktiv relation. Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska trappas upp. Arbetet ska präglas av ett starkt barnrättsperspektiv. Våld i nära relationer ska aktivt förebyggas. Det ska vara enkelt för våldsutsatta att söka samhällets stöd och skydd och detta ska ges snabbt. Genom pågående översyner av samhällets stöd till den som utsätts för våld, sexuellt förtryck och människohandel ska staden säkerställa att insatser ges till alla som behöver det. Kunskaperna om gömda kvinnor och barn och deras trygghet och rättigheter ska vara goda.

Skyddat boende ska garanteras för den som utsätts för våld och förtryck. Kvinnojourerna är en viktig samarbetspartner i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och det hedersrelaterade förtrycket. Jourernas långsiktiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sitt arbete ska säkras. Förturssystemet och stadens genomgångsbostäder bidrar till att, där det behövs, trygga ett varaktigt boende för kvinnor och barn som flytt från våld.

Alla stockholmare ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Genom ett målinriktat arbete ska staden säkra rätten till arbete, ledsagning, ledsagarservice, hälsofrämjande insatser, mötesplatser och anpassade boenden. Målsättningen är att med ledsagning, ledsagarservice och stödinsatser möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv. Arbetet för att öka antal bostäder med särskild service enligt LSS och SoL har stärkts och antalet nya bostäder ökar.

Stödet till utsatta grupper ska fortsätta genom att bland annat erbjuda platser på härbärgen samt råd- och stödverksamheter. Staden ska också fortsätta utveckla arbetet med att hjälpa personer som befinner sig i prostitution.

Nyanlända som bosätter sig i Stockholm ska erbjudas stöd för en snabb etablering i skola, i arbetsliv och i samhället. Samverkan med civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamheter för nyanlända är en viktig del i detta arbete.

Staden ska öka tilliten till trygghetssystem genom att stärka det förebyggande arbetet i syfte att redan från början undvika fel, exempelvis rörande felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd.

Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Stadens äldre invånare ska vara trygga med att deras stadsdel och stad är trivsam att leva, bo och åldras i. Äldre stockholmares röster ska bli hörda i aspekter som rör deras levnadsvillkor. De ska kunna ha hög livskvalitet, god hälsa och leva ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga och stadsdel. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, med ett äldreperspektiv i stadsplaneringen. Sociala och kulturella aktiviteter, liksom möjligheter till fysisk aktivitet ska finnas i alla stadsdelar. Det digitala stödet för äldre ska öka.

Staden ska bedriva en högklassig äldreomsorg där äldres självbestämmande och medarbetarnas yrkesmässiga kompetens ökar kvaliteten i verksamheten.

Äldre ska möta omsorgspersonal som de känner igen. Bemanningen ska stärkas. Kontinuiteten ska öka genom att stärka hemtjänsten i egen regi. Tillsvidareanställning ska vara norm och andelen timanställda ska fortsätta minska. Bemanning vid frånvaro ska främja kontinuiteten i hemtjänsten, exempelvis genom en kommunal bemanningspool. Arbetet med att ta bort minutstyrningen i hemtjänsten fullföljs. Medarbetarnas språkkunskaper ska nyttjas som en resurs i verksamheten. Den medicinska kompetensen på särskilda boenden ska höjas och Stockholms stad ska sträva efter en kommunaliserad hemsjukvård. Samarbetet med Region Stockholm ska intensifieras så att ingen faller mellan stolarna vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård. Staden ska säkerställa att korttidsplatser finns som motsvarar behoven, det gäller även behovet av avlastning för anhörig. Insatserna för att minska den psykiska ohälsan behöver öka.

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön. Med de äldre i fokus och för att förbättra personalens villkor, samt främja seriösa aktörer och öka kvaliteten, ska kraven skärpas i LOV- och LOU-avtalen i hela äldreomsorgen. Antalet medarbetare per chef i stadens äldreomsorg kommer genom stadens nya riktlinjer minska vilket stärker förutsättningarna för ett närvarande ledarskap.

Alla äldre har rätt till ett tillgängligt och tryggt boende. Äldreboendeplaneringen ska utvecklas, så att behov av befintliga och eventuellt nya former av biståndsbedömda och icke biståndsbedömda boendeformer tillgodoses. Staden ska bygga fler seniorbostäder och säkerställa att nya seniorbostäder har nära tillgång till ett aktivitetscenter. Staden behöver ta ansvar för att tillräckligt med boenden byggs. Den kommunala rådigheten behöver därför öka. Staden ska tillämpa 60/40-principen för vård- och omsorgsboenden. Staden ska samtidigt intensifiera arbetet med att skydda äldre mot kommande värmeböljor. Fler boenden ska starta för äldre hemlösa.

Långsiktigt är en av äldreomsorgens största utmaningar att säkra tillräckligt med kompetens och väl utbildad personal. En satsning på vuxen- och yrkesutbildningar och fler utbildningsplatser behövs därför för att säkerställa kvaliteten och stärka kompetensförsörjningen. På samma sätt är det centralt att insatserna för kontinuerlig och ökad kompetensutveckling av de redan anställda säkras.

Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

I en tid där vetenskap, det fria ordet, konst och kulturuttryck alltmer ifrågasätts är det viktigare än någonsin att stå upp för ett starkt fritt kulturliv och robusta kommunala kulturinstitutioner som skapar både tillgång och förutsättningar för kultur och eget skapande för alla stockholmare.

Det fria kulturlivet är själva grunden för Stockholm som kulturstad. Stödet till det fria kulturlivet ska stärkas under mandatperioden och kulturutövarna ska ges goda förutsättningar, exempelvis genom att hyror för kulturlokaler hålls på en överkomlig nivå och att fler ateljéer skapas för konstnärer.

Kulturskolan är en viktig del av välfärden i Stockholm. Kulturskolans grundtanke om att barn och unga oavsett var de kommer ifrån eller under vilka förhållanden de växer upp ska ha samma möjligheter att upptäcka, testa på och utveckla sitt eget skapande är centralt. Därför ska Stockholms stad under mandatperioden satsa på kulturskolan genom ett större förändringsarbete för att kulturskolan ska bredda deltagandet i syfte att bättre nå barn och unga på lika villkor och genom långsiktigt sänkta avgifter.

Biblioteken är stockholmarnas närmsta kulturinstitution som varje dag erbjuder kultur, kunskap och samhällsservice. Antalet bibliotek som erbjuder mer öppet ska succesivt utökas. Biblioteken spelar en viktig roll för att främja barn och ungas läsvanor, därför ska de läsfrämjande insatserna utökas. Internationella biblioteket på Kungsholmen och arbetet med flerspråkig litteratur ska utvecklas.

Kulturhuset stadsteatern ska vara en plattform för en mångfald av kulturformer. Här finns plats för stora publiksuccéer såväl som experimentell kultur för en smalare publik. Stockholm ska fortsätta att stödja Fristadsprogrammet som är en central del i att värna yttrandefrihet och konstnärlig frihet.

Gatukultur och gatukonst är kulturuttryck som är lättillgängliga och skapar glädje och mervärde i stockholmarnas vardag. Det ska skapas mer konst och kulturella upplevelser i stadens offentliga miljöer bland annat genom tillfällig konst, popup-teater, graffitiväggar och muralmålningar.

Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat. En förutsättning för ett levande föreningsliv är tillgängliga och ändamålsenliga mötes- och samlingslokaler. Därför ska stödet till de föreningsdrivna samlingslokalerna stärkas och fler föreningslokaler ska tillskapas under mandatperioden.

Idrottande och rörelse är avgörande för stockholmarnas hälsa och välmående. Här ska alla barn och unga kunna idrotta oavsett ekonomiska förutsättningar. God tillgång till idrottshallar, spontanidrottsytor och ett levande idrottsliv i alla delar av staden är nödvändigt för att fler barn och unga ska få möjlighet att utöva idrott på lika villkor. Staden ska bedriva en aktiv och jämställd idrottspolitik som sänker trösklar.

En stor utmaning som Stockholm står inför är att bygga ikapp anläggningsbristen som råder i staden. Därför ska utbyggnadstakten av idrottsanläggningar vara fortsatt hög och långsiktigt hållbar. Befintliga bestånd ska rustas och i de fall idrottsytor tas i anspråk av annan bebyggelse ska ersättningsytor presenteras innan så sker.

Stockholm ska vara en stad där invånarna har inflytande över stadens utbud av idrott och goda möjligheter ska finnas att utöva sin idrott oavsett nivå. Hälsoperspektivet ska genomsyra stadens verksamheter. Både breddidrott, spontanidrott och elitidrott ska ha möjlighet att utvecklas i Stockholm.

Simkunnigheten i staden ska öka. Att kunna simma är en livsviktig kunskap och stadens simskola ska vara öppen och tillgänglig för alla barn oavsett familjens inkomstnivå och oavsett var i staden man bor. Staden ska erbjuda fler barn simskoleplatser och fler särskilda satsningar ska riktas mot områden där simkunnigheten är låg.

Idrottsrörelsen spelar en viktig roll för integrationen och bidrar till möten mellan människor. Staden ska stödja föreningar och ledare i arbetet för att nå ökad demokrati, hälsa och integration genom ett ökat ekonomiskt stöd och att fortsätta utbilda i rättigheter, normkritik och likabehandling. Det ideella engagemanget i föreningslivet är viktigt för ett levande civilsamhälle. Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet.

Friluftslivet i staden ska stärkas. Stockholms grönområden och stränder ska vara tillgängliga för alla och enkla att hitta till. Stadens närhet till vatten ska också tas tillvara genom att öka möjligheterna till bad, såväl sommar- som vintertid. Utomhusbadens betydelse som en samlingspunkt under sommarhalvåret är viktiga. Rekreation och bad i närområdet ska vara tillgängligt för alla oavsett inkomst.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Världen befinner sig i ett klimatnödläge. Artdöden ökar lavinartat och den biologiska mångfalden utarmas på land och i vatten. Samtidigt slår koncentrationen av koldioxid i atmosfären nya rekord och människor drabbas av katastrofer orsakade av det förändrade klimatet. Klimatförändringarna utgör ett hot mot människors hälsa och allt livs fortlevnad.

Invånarna i Stockholm har generellt höga inkomster och en hög konsumtion jämfört med stora delar av världen. Samtidigt är det stora skillnader inom staden i hur mycket olika stockholmarna bidrar till miljö- och klimatförändringar. En viktig princip är att de som släpper ut mest måste minska sina utsläpp mest. Människor drabbas också olika hårt av klimat- och miljöförändringarna. På global nivå såväl som i Stockholm är ofta de människor som drabbas hårdast av miljö- och klimatkrisen också de som har bidragit minst till dess uppkomst. Stadens verksamheter ska utformas så att de främjar omställningen till ett mer hållbart och resurseffektivt samhälle som tar hänsyn till rättviseperspektivet. De åtgärder som genomförs ska bidra till ett mer jämlikt och jämställt samhälle och inte öka orättvisor mellan individer och grupper. Sårbara grupper ska skyddas. Omställningen i sig är en rättvisehandling och en bromsad omställning ökar ojämlikhet och orättvisa.

Städer har en viktig roll i omställningsarbetet och Stockholms stad ska vara världsledande i att minska utsläppen. Det kommer inte bara bidra till en lägre utsläppsnivå, omställningen kommer också leda till nya sätt att konsumera, resa, jobba och bo. Redan nu kan man se hur detta skapar en ekonomisk utveckling och nya jobb. Stockholm ska leda övergången till nya gröna jobb och hållbara levnadssätt. Grundprincipen för stadens arbete ska vara att den som förorenar och släpper ut ska vara den som betalar. Stadens miljö- och klimatåtgärder ska genomföras där de mest effektivt bidrar till att uppnå stadens miljö- och klimatmål.

Stockholm ska vara klimatpositivt senast år 2030. Detta ska ske genom både utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. För att nå målet ska stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget implementeras.

Stockholms stad och stockholmarna orsakar stora utsläpp av koldioxid i andra delar av världen genom sin konsumtion. Staden har som mål att konsumtionsutsläppen ska halveras till år 2030. Staden ska inom ramen för sin rådighet, såsom exempelvis upphandlingar, inköp och kommunikation, vidta åtgärder för att nå målet.

Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Målet är att Stockholms stad senast år 2040 ska vara helt fossilbränslefri och stadens egen organisation likaså senast år 2030. Klimatbudgeten och arbetet enligt klimathandlingsplanen är viktiga verktyg för att uppnå detta. Staden ska genom strategiska klimatinvesteringar minska utsläppen och stärka klimatanpassningen. Både egna investeringsmedel och ett ökat nyttjande av statliga och EU-medel bidrar till detta. Klimatmiljarden kvarstår även under denna mandatperiod och merparten av dessa medel ska användas till utsläppsminskande åtgärder.

För att Stockholm ska bli fossilbränslefritt år 2040 måste hela samhället ställa om. Staden ska därför samarbeta med näringslivet, civilsamhället och akademin för att åstadkomma förändring. Staden ska verka för utfasning av fossil plast i samhället och i stadens fjärrvärmeproduktion, bland annat genom ökad utsortering och materialåtervinning av plast. Förbränningen av fossil plast ska fasas ut.

Under mandatperioden är målet att energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter ska minska med minst 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning samt energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation. En plan ska tas fram för energieffektivisering av fastigheter samt hur staden även i övrigt kan minska sin energianvändning, med särskilt fokus på verksamheter med hög elanvändning och användningen under de timmar då efterfrågan är som störst.

För att möta utmaningarna med energitoppar ska staden arbeta för att öka energilagringen och/eller värmelagring i fastigheter. Den lokala och regionala elproduktionen ska öka för att möta framtida utmaningar med effektbrist. Staden ska utreda om och på vilket sätt ökad lokal och regional elproduktion kan understödjas av kommunala insatser. Elbaserad uppvärmning ska undvikas och solceller ska installeras på stadens fastigheter där det lämpar sig. Inom ramen för gällande lagstiftning avseende bygglov ska staden underlätta installationen av solceller på tak. Staden ska driva på utbyggnaden av vindkraft till havs och på land i Stockholmsområdet.

För att nå målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 måste Stockholms ekonomi gå från att vara linjär till cirkulär. Stockholms avfallshantering ska därför vara kretsloppsanpassad och cirkulär. Det ska vara enkelt för alla stockholmare att återbruka och återvinna. Matavfall ska sorteras för att användas till att producera biodrivmedel och biogödsel och trädgårdsavfallet ska bli biokol som kan användas i stadens odlingar och minska stadens klimatpåverkan.

För att stödja omställningen till ett cirkulärt samhälle ska staden stödja, etablera och driva återbruk i alla delar av staden. En hållbar plastanvändning är en central faktor i stadens klimatarbete. Goda exempel ska spridas och arbetet utvecklas.

Staden ska undvika rivning av funktionsdugliga byggnader i stadens ägo, och i första hand arbeta med ombyggnation eller tillbyggnad när fastighetens användningsområde behöver förändras. Om så inte är möjligt ska krav ställas på demontering och återbruk av delar.

Arbetet för ökad koldioxidlagring ska påskyndas så att BECCS-anläggningen i Värtan är färdigställd så fort som möjligt. Staden ska pröva och aktivt verka för att den potential som kan finnas i att skapa kolsänkor genom att samförbränna slam och biobränsle i kraftvärmeverk och sedan återföra den fosforrika askan till skogen och därmed öka skogstillväxten tas tillvara. Staden ska inventera hur mycket biokol som staden kan använda. Även naturliga kolsänkor såsom våtmarker och skog ska skyddas och främjas för att minska stadens klimatavtryck.

Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Stockholm ska vara en stad full av liv som också erbjuder en god livskvalitet för alla stockholmare: rent vatten och ren luft, möjligheter till avkoppling, motion och rekreation över hela staden. Stockholmarna vill kunna vara vid stadens vatten och dessa miljöer ska göras mer attraktiva. Stadens kajer ska utvecklas till populära promenadstråk.

Stockholms stad ska skydda och stärka stadsnaturen och den biologiska mångfalden. De ekosystemtjänster som stadens parker, gatuträd och naturreservat bidrar med spelar en avgörande roll för såväl stockholmarnas hälsa och deras möjlighet till rekreation som för stadens resiliens inför ett förändrat klimat. Det är viktigt att tillämpa ett effektivitets- och rättviseperspektiv när åtgärder prioriteras.

En förutsättning för detta är att det skapas en ändamålsenlig och mer likvärdig grön infrastruktur över hela staden och att stadens krontäckningsgrad ska öka. Stadens fyra fokusområden är prioriterade och åtgärderna ska knytas till den grönstrukturplanering som har påbörjats i översiktsplanen och i de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald.

Mer natur ska skyddas för dagens och morgondagens stockholmare och det strategiska arbetet för att stärka den gröna infrastrukturen ska fortsätta. Stadens arbete för att nå målet om ökad grönska och stärkt biologisk mångfald ska intensifieras. Ökade satsningar ska ske på drift och investeringar i stadsmiljö, parker och grönområden i både ytter- och innerstad, med fokus på stärkt biologisk mångfald utifrån översiktsplanens mål om att värna gröna samband, skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar i enlighet med riktlinjerna för Grönare Stockholm samt utifrån stadens skyfallsmodellering och värmekartering med prioritet på platser med störst behov. Det stadsövergripande trädmålet ska gälla alla gator, torg och parker i hela staden.

Handlingsplanen för biologisk mångfald ska genomsyra stadens arbete. Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald har tagits fram och dessa ska nu successivt implementeras. Intresset för att odla är växande och fler platser ska finnas för de som vill odla i staden. Urban odling bidrar både till den biologiska mångfalden och till att höja stockholmarnas livskvalitet och staden ska därför se över möjligheten att öka stadsodlingen.

De flesta organismer är inte anpassade till en belyst nattmiljö och behöver skyddas från ljusföroreningar, i synnerhet nattlevande arter. Stockholm ska vara en föregångskommun inom området och därför ska staden implementera strategin för stadens utomhusbelysning.

Matens klimatavtryck ska begränsas och i större utsträckning vara ekologisk, växtbaserad, lokalproducerad och säsongsanpassad i stadens verksamheter. Stöd och utbildning samt ett fortsatt aktivt upphandlingsarbete ska bidra till att målet att minst 70 procent av maten som serveras i stadens verksamheter ska vara ekologisk uppnås. Staden ska i upphandlingar ställa krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande den nivå som gäller i svensk lagstiftning.

Klimatet förändras och förekomsten av skyfall och värmeböljor ökar. Handlingsplanen för klimatanpassning ska därför revideras. Klimatanpassningsarbetet, utifrån genomförda skyfalls- samt värmekarteringar, ska vara integrerat i stadsbyggnadsprocessen. Staden ska kartlägga de risker klimatförändringarna medför i syfte att förebygga och minska samhällsstörningar och stadens försäkringskostnader. Tidigt i planprocessen ska det säkerställas att asfalterade eller andra hårdgjorda ytor minimeras, samt att dagvattendammar, diken och våtmarker planeras in och träd planteras för att stärka stadens motståndskraft mot skyfall och värmeböljor. Dricksvattenfontäner ska sättas upp i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik är enligt Trafikverkets analyser viktiga verktyg för att nå klimatmålet för inrikes transporter. I scenariot från år 2016 visar Trafikverket att storstadsregionerna behöver minska biltrafiken med 30 procent. Förutsättningarna att genomföra detta mål är avhängigt såväl lokal som regional och nationell politik. Staden ska inom sin rådighet, samt i samverkan med statliga, regionala

och privata aktörer jobba för målets genomförande. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010. Privatbilismen behöver minska för att nå klimatmålen, minska buller och förorening av vatten samt förbättra luften. Samtidigt behöver biltrafiken också minska för att öka framkomligheten och för att skapa en tryggare och mer levande stad med mer plats för människor istället för bilar. Fler ska kunna välja kollektivtrafik, cykel och gång. Målet om en utsläppsfri innerstad till år 2030 står fast.

Ökad framkomlighet för gång, cykel och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin ska genomsyra stadens arbete. Trafiknämndens investeringar för att stärka arbetet med framkomlighetsåtgärder ska stärkas.

Bostäder, service, arbetsplatser och fritidsaktiviteter ska vara lätta att nå med kollektivtrafik. Det behövs en offensiv framkomlighetssatsning för bussarna. Busstrafiken ska prioriteras i hela staden, till exempel genom fler busskörfält på lämpliga sträckor, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler. Staden ska även bidra till bättre förutsättningar för pendelbåtstrafik. Staden ska sträva efter att nå en överenskommelse med Region Stockholm, staten och Lidingö stad om byggstart för Spårväg City till Ropsten under mandatperioden, där regionen står för huvuddelen av finansieringen. Staden ska verka för att Spårväg Syd, med en nyttoskapande sträckning som möjliggör stadens planerade bostadsbyggande, och som ger goda anslutningar till kollektivtrafik vid bytespunkterna Flemingsberg, Skärholmen, Bredäng, Fruängen och Älvsjö, fullföljs och att berörda kommuner, Region Stockholm och staten fortsatt bär sin andel av kostnadsfördelningen. Stadens mål om minskad biltrafik med 30 procent till 2030 ska beaktas vid val av Spårvägens sträckning.

Människor i rörelse ger staden liv och gynnar den lokala handeln. Därför ska Stockholm vara en grön promenadstad. Antalet sommar- och vinterplatser på kajer, gator och torg ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas. Fotgängarperspektivet ska stärkas i stadens trafikinvesteringar och åtgärder genomföras som breddade trottoarer, gångstråk och övergångsställen samt fler gångfartsgator och gågator. Konflikten mellan gående och cyklister ska minska genom att tydligt separera gång- och cykeltrafiken. Det ska bli lättare att ta sig fram på stadens trottoarer året runt.

När fler resor sker på cykel minskar trängseln, bullret dämpas och luften blir friskare att andas. Stockholm ska sträva efter att bli Europas främsta cykelstad. Den storskaliga cykelsatsningen ska fortsätta med åtgärder som ger mer utrymme för cykel. Cykelbanor ska breddas och cykelgator ska införas. Ytterligare åtgärder prövas för att underlätta cyklandet från söderort.

Alla barn ska känna sig trygga i trafiken. Trafiksäkerheten ska öka i anslutning till skolor, förskolor och idrottsanläggningar samt andra miljöer där barn och unga rör sig i trafiken. Gatorna ska göras mer barnvänliga genom lägre hastigheter, trafiksäkerhetsåtgärder och fler gångfartsområden.

Antagna mål för laddinfrastruktur ska genomföras i alla stadens nämnder och bolag med en utbyggnad av antalet laddplatser både i ytterstad och i innerstad. En reviderad godsstrategi ska tas fram i samverkan med fastighetsägare för att bland annat öka elektrifieringen av leverans- och godstrafiken, samlastning och tysta nattleveranser.

Stadsplaneringen ska minska stockholmarnas beroende av bilen. Riktlinjer för projektspecifika och Gröna parkeringstal ska utvärderas och revideras för att styra mot lägre parkeringstal vid nybyggnation samt för att göra mobilitetstjänster till standard. Vid planering ska säker och tillgänglig parkering för cyklar och lådcyklar skapas.

Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Stockholm ska vara en stad där luften är hälsosam att andas, våra vatten är rena och fulla av liv och vår miljö är rensad från skadliga kemikalier. Det handlar om våra allra sköraste, barn och äldre. Ingen stockholmare ska riskera försämrad hälsa på grund av att bo i staden. Luften och vattnet ska vara rent och det intensiva arbetet med att långsamt avgifta staden från gamla miljöskulder, men även stoppa nytillkomna gifter, ska fortsätta.

Buller och höga ljudnivåer är ett utbrett hälsoproblem. Grönskan ska användas som naturligt skydd för att skapa hälsosammare och trevligare urbana miljöer för fler stockholmare samtidigt som den bidrar till fler ekosystemtjänster. Därför ska stadens arbete med att skapa nya gröna bullerväggar fortsätta. Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa, i synnerhet för särskilt känsliga grupper.

År 2030 ska staden vara fri från skadliga, svårnedbrytbara och hormonstörande ämnen. Vi vill fortsatt prioritera arbetet med barn och ungas vistelsemiljöer samt vidareutveckla satsningarna på en giftfri miljö i förskola och grundskola. Staden ska växla upp arbetet med att sanera förorenade områden som ligger i anslutning till vatten eller där människor vistas för rekreation.

Stadens arbete med handlingsplan för god vattenstatus ska intensifieras och takten i genomförandet av åtgärder behöver öka. Uppströms- och restaureringsarbetet behöver stärkas för att ekosystemen ska återhämta sig från historiska föroreningar samt undvika nya föroreningar. Växtbäddar och våtmarker behöver skapas för att rena dagvatten på väg till våra sjöar.

För att trygga stockholmarnas tillgång till ett friskt dricksvatten vill vi modernisera vatten- och avloppsnätet och rena avloppsvatten från läkemedelsrester, PFAS, tungmetaller och mikroplaster genom innovativ reningsteknik. För att säkerställa att stadens reningsverk kan klara av sitt uppdrag på lång sikt behöver vi stoppa tillförseln av skadliga ämnen i vårt avloppsvatten, i dagvattenledningarna och i övriga kretslopp. Stockholm ska vara en föregångskommun och utreda att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut dessa produkter och material som idag finns staden.

Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa. Stockholms luftkvalitet har förbättrats och klarar idag miljökvalitetsnormerna på stadens gator men för att skydda vår hälsa måste luftkvaliteten fortsätta förbättras. Staden ska nå miljömålet för frisk luft samt utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet. Effektiva insatser ska genomföras för att ytterligare förbättra luftkvaliteten. En miljöbilszon klass 3 inrättas i ett område i city den 31 december 2024 och beslut om utökning ska tas under första halvåret år 2025. Gamla stan omvandlas till en stadsmiljözon med mer plats för stadsliv och människor och mindre för bilar. Generösa ytor ska skapas i hela Gamla stan för vistelse, uteserveringar, lek och grönska. Som ett led i detta arbete ska Munkbroleden byggas om med stor plats för gående och cyklister och Skeppsbrons gata breddas för gång och cykel, med så få korsningspunkter som möjligt mellan cyklister och fordonstrafik.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Grunden för en väl fungerande stad är en stark ekonomi. Fler stockholmare i jobb skapar både individuellt och kollektivt välstånd. Stockholms stad ska bidra till fler jobb i sektorer som utvecklar staden. Gröna jobb samt kulturella och kreativa branscher växer i samverkan mellan privata företag och offentlig sektor. Stockholm ska vara en internationellt konkurrenskraftig region med öppen handel.

En stark ekonomi vilar på en fungerande kompetensförsörjning, bra infrastruktur, ett öppet och demokratiskt samhälle samt ett stabilt klimat Tillsammans lägger de grunden för en fungerande näringspolitik. Staden ska konsekvent jobba för att Stockholm ska vara en region med tillväxt inom planetens gränser och som underlättar företagande och en växande arbetsmarknad.

Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Stockholms stads starka ekonomi borgar för en väl fungerande kommunal verksamhet. Utgångspunkten för den förda politiken är att välfärden, tryggheten och klimatomställningen ska ha de resurser som är nödvändiga för att Stockholms stads verksamheter ska fungera och utvecklas.

Välfärdsverksamheter ska prioriteras genom en god grundfinansiering. Generella effektiviseringskrav som inte grundas i faktiska effektivitetsvinster ska inte användas som ett indirekt sparbeting. Verksamheter ska styras utifrån en tillitsbaserad styrning.

Ekonomin i Stockholm ska präglas av ett perspektiv som främjar ekologisk och social hållbarhet. Hushållning med resurser är grundläggande för en god ekonomi och utvecklingen mot en cirkulär ekonomi ska bejakas, där resurser återvinns och återbrukas istället för att urholkas.

Investeringar ska göras för att klara behoven i en växande stad. Det finns stora och delvis eftersatta behov inom bostadsförsörjning, vård- och omsorgsboenden samt idrottsanläggningar. Det finns också stora behov när det gäller investeringar i klimatomställning, framkomlighet och trygghet. Även underhållet av kommunala fastigheter behöver långsiktigt stärkas för att undvika kapitalförstöring och erbjuda funktionella lokaler för stadens verksamheter och övriga hyresgäster.

Ska detta kunna bli verklighet behöver ekonomin skötas ansvarsfullt. Investeringar ska till större delen finansieras genom starka ekonomiska resultat i staden som helhet. Grundläggande är en ansvarsfull ekonomisk politik med god budgethållning i alla verksamheter.

Till följd av historiskt hög inflation och minskade exploateringsintäkter på grund av kraftigt sjunkande bostadsbyggande har lånefinansieringen av investeringar ökat och det finns nu tydliga behov av att såväl stärka kostnadskontroll i befintliga projekt som att prioritera och fokusera på investeringsprojekt som ligger nära genomförande. Kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB har redan under innevarande år vidtagit åtgärder för att säkra att beslut om investeringar baseras på korrekta siffror. På samma sätt har båda styrelserna säkrat processer för att stärka uppföljningen av beslutade objekt. Detta arbete behöver fortsätta under kommande år. I årets budget föreslås också en tydlig prioritering som justerar ner investeringsvolymerna.

På samma sätt är det avgörande att staden undviker kostsamma modeller för finansiering av välfärd och investeringar. Skattemedel som stockholmare bidrar med ska användas just till välfärd och service. Staden ska därför, så långt det är möjligt inom gällande

lagstiftning, sträva efter och ställa krav på upphandlad verksamhet på ett sådant sätt att vinster i privata välfärdsföretag minimeras och välfärdskvalitet maximeras. För att skapa en bättre balans mellan privat och offentlig verksamhet ska verksamheter i egen regi öka. Därmed ökar också stadens rådighet.

Staden ska inte sälja samhällsfastigheter som verksamheterna har behov av på kort och lång sikt. Staden ska som huvudprincip själv äga och förvalta sina fastigheter. Nämnder och bolagsstyrelser ska inte ersätta nya investeringar i egna lokaler med långtidsinhyrningar/leasing av privata aktörer eller liknande lösningar då dessa ofta både blir dyrare för staden och innebär sämre rådighet. Staden ska pröva hur finansieringen av investeringar sker mest ändamålsenligt och hur staden kan få bästa möjliga kreditvillkor.

Nivån på kommunalskatten ska utgå från välfärdens behov och med de förutsättningar som statsmakterna ger. Under såväl år 2023 som år 2024 innebar effekterna av statsbidrag och skatteutjämning att Stockholms stad betalat in mer till staten än vad staden fått tillbaka. Sveriges Kommuner och Regioner har återkommande varnat för de effekter som regeringens och Sverigedemokraternas budgetar innebär för välfärden. I årets statliga budget används åtskilliga miljarder till skattesänkningar på fossila utsläpp, kapitalinkomster och de med högst inkomster. Samtidigt görs ingen höjning av generella statsbidrag till kommunerna. Parallellt höjs statens krav på kommunerna återkommande genom ny lagstiftning. Enligt finansieringsprincipen ska staten kompensera kommunerna för dessa nya krav men det är numera mer regel än undantag att regeringen helt eller delvis låter bli att finansiera sina reformer. Att ständigt ge kommuner mer ansvar och uppgifter utan att justera statsbidragen utifrån detta urholkar kommunernas ekonomi.

Regeringens politik innebär nu att landets kommuner i allmänhet och Stockholm i synnerhet tvingas välja mellan kraftiga besparingar i välfärden eller skattehöjningar. I det förslag till ny skatteutjämning som under hösten kommer beredas av regeringen ökar Stockholms stads kostnad till utjämningssystemet med 1,5 miljarder kronor. Allra mest förlorar staden på förslagets omfördelning från det förebyggande trygghetsarbetet i socialtjänsten i Stockholm. Förslaget är orimligt och om regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna genomför det riskera det att få stora negativa konsekvenser.

Stockholm prioriterar en stark och fungerande välfärd. I denna budget reduceras stadens PO-pålägg vilket innebär att de kommunala verksamheterna avlastas kostnader med mer än en miljard kronor. I praktiken är det en uppräkning som kompenserar för pris- och löneökningar. För privata verksamheter som har liknande pensionskonstruktioner uppstår motsvarande kompensation. För de privata verksamheter som inte har en sådan avtalslösning upphör nu den överkompensation som staden av lag tvingats betala sedan höjningen av PO-pålägget år 2023.

I grunden ska välfärden finansieras med skatter. I flera verksamhetsområden finns dock avgifter som antingen syftar till att styra efterfrågan eller bidra till en uthållig finansiering. Dessa avgifter har alltför ofta reviderats med långa tidsintervaller och när så väl skett resulterat i mycket kraftiga höjningar. Detta har både bidragit till orimliga höjningar vissa år och utebliven finansiering av välfärden andra år. Staden behöver nu säkerställa ett fungerande system där avgifter för vuxna och juridiska personer i normalfallet indexeras. Ett sådant system införs i och med årets budget.

I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Med ett jobb följer att vara behövd och att utvecklas tillsammans med andra. När fler arbetar blir samhället starkare och jämlikare samtidigt som välfärden får bättre förutsättningar. Långtidsarbetslösheten måste brytas. Genom en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik ska Stockholm utvecklas. Att arbetslösheten till följd av lågkonjunkturen ökar i Stockholm samtidigt som regeringen reducerar insatser för att ge arbetslösa stöd tillbaka till arbetsmarknaden är i grunden mycket oroande. Stockholms stad kommer fortsatt bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik.

En paradox är att samtidigt som alltför många är arbetslösa har många arbetsgivare och sektorer svårt att hitta rätt kompetens. Inte minst gäller det inom välfärden, IT-branschen och i den gröna sektorn. Kompetensbristen måste brytas och därför är den viktigaste jobbpolitiken att öka möjligheten till utbildning. Vuxenutbildningen behöver stärkas och bättre möta arbetsmarknadens nuvarande och framtida behov.

Kompetensförsörjningen till stadens egna verksamheter, med tonvikt på välfärdsverksamheterna, är prioriterad. För att bättre möta arbetsmarknadens behov, öka rådigheten och säkra kvaliteten ska stadens vuxenutbildning i egen regi öka. För att stärka kvaliteten hos de upphandlade privata utförarna ska kvalitets- och avtalsuppföljningen stärkas.

Bristyrkesutbildningar behöver utökas med målet att det alltid ska finnas en kvalificerad medarbetare till varje ledigt jobb. Utbudet och antal platser på utbildningar mot gröna jobb behöver svara mot ett ökande behov.

Fler jobb ska skapas i Stockholm genom samverkan mellan näringslivet och det offentliga. Bra utbildningsmöjligheter, kapacitetsstark och hållbar infrastruktur och trygghet är viktiga förutsättningar för ett växande näringsliv. Staden ska gentemot företag bedriva en bra och kostnadseffektiv verksamhet där det är lätt att hitta rätt service eller rätt myndighetsutövning. Kvinnors och utrikesföddas entreprenörskap ska särskilt underlättas och stödjas. Stadens samarbete med näringslivet ska vidareutvecklas för att minska byråkratiska hinder för små och medelstora företag. Nyföretagarcentrum, Starta eget Stockholm och småföretagarcentrum är viktiga för att fler ska kunna starta och hålla igång företag. De arbetsintegrerade sociala företagen (ASF) och de sociala företagen ska främjas och ges rätt stöd.

Servicesektorn och inte minst besöksnäringen har en stor potential att växa. För att Stockholm ska vara en attraktiv stad att besöka och bo i är det centralt att det finns ett livaktigt kulturliv. Staden ska här spela en stor roll genom att säkerställa att det etableras lokaler för konstnärlig produktion, kulturstöd och genom att jobba med kluster för kulturella och kreativa näringar.

Den gröna omställningen kommer skapa fler jobb. Stockholms stad ska medverka i omställningen både genom att vara en aktör som stöder efterfrågan på miljöteknik och hållbart företagande, och genom att stödja samverkan och klusterskapande. Genom exempelvis sociala företag och återbruk kan en mer hållbar konsumtion och arbetsmarknad bidra till att stockholmare långt från arbetsmarknaden kan hitta en väg tillbaka in. Återbruket Stocket är ett gott exempel som ska utvecklas vidare.

För de som står längst från arbetsmarknaden ska det finnas insatser som leder tillbaka till arbetsmarknaden. Stockholmsjobb är en dokumenterat viktig och framgångsrik insats som behöver utökas såväl i stadens som i bolagens verksamheter. Sociala krav ska i ökad utsträckning ställas vid upphandling för att fler som står långt från arbetsmarknaden ska kunna få ett jobb.

För ungdomar är det särskilt viktigt att snabbt komma in på arbetsmarknaden. Staden ska därför jobba enligt en 90-dagarsgaranti till utbildning eller jobb. Gentemot ungdomar som varken studerar eller jobbar ska staden stärka det uppsökande arbetet med det tydliga målet jobb eller utbildning. En första kontakt med arbetsmarknaden är en viktig erfarenhet, därför ska antalet feriearbeten fortsatt ligga på en ambitiös nivå.

Arbete är en viktig väg mot integration. För grupper som är svagt representerade på arbetsmarknaden ska särskilda insatser göras. En sådan grupp är utrikesfödda kvinnor och staden ska intensifiera arbetet med framgångsrika insatser. För att främja jämställdhet ska staden erbjuda insatser inom många olika branscher, inte enbart traditionellt kvinnodominerade.

Samhällsvägledande och praktiskt stöd ska ges till nyanlända vid stadens boenden. Samverkan med civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamheter för nyanlända är en viktig del. Staden ska ge en bred samhällsorientering som ger den nyanlände en rättvisande bild av svenska samhället samt rättigheter och skyldigheter. Möjligheterna att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska utökas genom ett breddat utbud av kombinerade sfi och yrkesinriktade utbildningar. Även Brobyggarna har en viktig roll i att få fler i arbete.

Fler stockholmare ska komma i jobb genom att det offentligas insatser förbättras. Ett led i detta är att samordna statliga, regionala och kommunala insatser. Staden ska därför sträva efter ett aktivt samarbete och i ökad utsträckning samlokalisering av verksamheter, vilket är särskilt viktigt i stadsdelar med hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Staden ska i sina egna verksamheter sträva efter att fler personer med funktionsnedsättning kan få ett jobb, exempelvis genom fler OSA-anställningar och Stockholmsjobb.

I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Stockholm ska vara en stad där vanliga människor har råd att bo. Alla ska kunna hitta en bostad oavsett var i livet de befinner sig och alla som vill bo i hyresrätt ska kunna göra det. Staden ska ha en byggtakt för att nå 140 000-målet samt sina åtaganden inom Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen. Minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter och det ska byggas med blandade boendeformer i alla delar av staden. För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområden för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas.

Fler hyresrätter med rimliga hyror, exempelvis Stockholmshus, ska byggas i hela staden. En långsiktig målsättning är att allmännyttan ska öka i alla stadsdelar, i synnerhet i områden som idag domineras av andra upplåtelseformer, som en del i arbetet med att bryta segregationen.

Fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer. Stadsutvecklingsprocessen ska bidra till att skapa fler lägenheter med många rum, genom ny- och/eller ombyggnad, och med pressade hyror.

Stadsplaneringen ska medverka till att alla områden i staden har en mer blandad bebyggelse. Flerbostadshus ska byggas i områden som idag domineras av villor och fler hyresrätter byggas där det idag finns övervikt av bostadsrätter eller andra ägandeformer. Stadsplaneringen ska i huvudsak utgå från principen om områdesplanering, exempelvis med hjälp av ankarbyggaktörer, och genom att i fler fall driva detaljplaner i tidiga skeden utan markanvisade byggaktörer för att öka kvaliteten, social hållbarhet och invånarnas möjlighet till inflytande över stadsutvecklingen. Exploateringsintäkter ska

kunna tas från lönsamma projekt för att möjliggöra angelägna icke lönsamma exploateringsprojekt i fokusområden.

Utvecklingen av centrum i fokusområdena är en viktig del när områden utvecklas och staden ska ta ett större ansvar för att leda det arbetet och samla alla aktörer som berörs.

Det ska finnas bostäder så att unga ska kunna flytta hemifrån, så att äldre kan flytta till tillgängligare och tryggare boende och så att ingen i staden ska vara hemlös. Byggandet av studentbostäder ska vara på en nivå som möjliggör att senast år 2030 kunna erbjuda alla studenter som önskar en studentbostad. Byggandet av seniorbostäder ska öka för att år 2030 kunna erbjuda alla äldre som önskar en seniorbostad.

Stockholm ska fortsätta arbetet mot hemlöshet och förebygga orsakerna till att människor blir hemlösa. Staden har en nollvision för hemlöshet. Staden ska fortsätta bedriva det viktiga arbetet med trygga och långsiktiga boendevillkor för barnfamiljer, exempelvis genom att förebygga vräkningar, öka utbudet av bostäder samt fler insatser som underlättar för unga och barnfamiljer att komma in på bostadsmarknaden. Genom nära samverkan inom staden och med olika aktörer ska staden fullfölja sitt bostadsförsörjningsansvar och stärka arbetet med sociala lägenheter som genomgångsbostäder, Bostad Först-lägenheter och försöks- och träningslägenheter.

Mer natur skyddas genom nya biotopskyddsområden och naturreservat som inrättas under året.

Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt och tillämpas så att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet blir starkare än innan exploatering. Ekologiska värden som tas i anspråk ska alltid ersättas av ekologiska värden i närområdet. Staden ska samarbeta med fastighetsägare och näringslivet för att tillvarata och främja stadsgrönska samt ekosystemtjänster i den bebyggda miljön.

Utgångspunkten för stadsplanering som initieras under mandatperioden är att mycket stor försiktighet ska råda med byggnation i ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Om ändock byggnation planeras i dessa ska naturvärdesinventering alltid göras i tidiga skeden, exempelvis i samband med markanvisning.

Staden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad, och konkret planera för detta. Staden ska inleda förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt inleda arbetet med att kartlägga markföroreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov.

Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Stockholm ska styras med hög tillit till personalen. De ska ges stort mandat och inflytande att, utifrån övergripande politiska mål, bedriva den kommunala verksamheten. Tillitsbaserad styrning ska vara normen för stadens politiska styrning och ska även prägla kultur och arbetssätt och på alla stadens arbetsplatser. I Stockholms stad präglas arbetet av öppenhet och vilja att ge alla en bra välfärd. För vår personal som arbetar inom kommunal välfärd och medborgarservice är tillit ett nyckelbegrepp. Medarbetare ska aldrig behöva vara angivare mot de som exempelvis söker vård, omsorg eller utbildning.

Staden ska vara en bra arbetsgivare med trygga anställningar, goda anställningsvillkor och stora möjligheter att utvecklas i yrket. Konsekvenserna både för enskilda anställda och för verksamhetens kvalitet av många otrygga anställningar är väl kända. Därav

följer att timanställningar ska minimeras. Målet är att minst 90 procent av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid.

För en långsiktigt hållbar verksamhet, samt för att behålla och rekrytera nya medarbetare, ska nya personalpolitiska insatser prövas, ett systematiskt arbete för att utveckla friskfaktorer bedrivas och ökade kompetensutvecklingsinsatser genomföras. Verksamheterna ska i ordinarie planering stärka stadens kompetensutveckling. Staden ska därutöver inventera behovet av utökade kompetensutvecklingsinsatser och vid behov avsätta medel för särskilda satsningar.

Medarbetarnas yrkesmässiga kunskap är avgörande för att kunna höja kvaliteten i arbetet. Staden ska ta till vara äldre medarbetares kunskaper och kompetenser i arbetslivet. En god arbetsmiljö ska säkerställas genom balans mellan tilldelade uppdrag och resurser, rimligt antal medarbetare per chef och god samverkan med fackliga organisationer. Staden ska implementera riktlinje för chefsstruktur.

Reella möjligheter att ta ut friskvård med enhetliga friskvårdsbidrag bidrar till en jämställd personalpolitik.

Staden ska vara en jämställd arbetsgivare. Osakliga löneskillnader ska utjämnas och nolltolerans mot diskriminering och trakasserier ska råda. Arbetet mot sexuella trakasserier ska stärkas. För att ytterligare stärka arbetet ska möjligheten att ingå ett kollektivavtal mot sexuella trakasserier prövas.

Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Som princip ska samma villkor som gäller för verksamhet i egen regi gälla för upphandlad verksamhet. Krav på verksamhetens kvalitet ska vara samma oavsett driftsform. På samma sätt ska, så långt lagstiftningen medger, miljö- och klimatkrav, antidiskrimineringskrav, anställningsvillkor samt krav på samhällsansvar i övrigt vara lika höga på upphandlad verksamhet. För att säkerställa att de villkor och krav som ställs följs i alla led ska antalet underentreprenörer begränsas i de fall det är relevant. I de fall privata utförare inte lever upp till dessa kvalitetskrav, eller på annat sätt fallerar, ska utgångspunkten vara att staden ska återta verksamheten i egen regi. Staden ska med alla tillgängliga medel säkerställa att inga aktörer som bidrar till eller medverkar i brottslighet upphandlas.

Staden behöver i grunden ha en bättre beredskap genom större rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden. Som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för. En stark beredskap kan och ska inte privatiseras. Inom de områden ickevalsalternativ tillämpas ska det alternativet i normalfallet vara kommunalt. En bättre balans mellan privat och offentlig verksamhet gäller också exempelvis områden så som lokalvård och teknisk verksamhet.

Utgångspunkten för kommunalt finansierad verksamhet ska alltid vara att skapa en bättre verksamhet för de invånare som tar del av den. Vinstuttag och marknadsstyrning riskerar dock leda till att kommunala skattemedel används till annat än de är avsedda för. Staden ska alltid, utifrån gällande lagstiftning, sträva efter att skattemedel används till det de är avsedda för.

Inom äldreomsorgen och delar av de sociala verksamheterna behöver stadens egen-regiverksamhet stärkas. Det ska vara en central utgångspunkt när avtal avseende upphandlade välfärdsverksamheter löper ut.

Staden ska skapa tryggare arbetsvillkor genom att i ökad omfattning driva verksamhet i egen regi där kollektivavtal gäller i hela verksamheten. I upphandlad kommunal

verksamhet ska krav på arbetsrättsliga kontraktsvillkor ställas i nivå med svenska kollektivavtal avseende arbetstid, lönenivåer, ob-ersättning, antalet semesterdagar och tjänstepension. Där det bedöms möjligt ska krav ställas på försäkringar för anställda.

Samhällets beredskap ska stärkas. Genom en stark kommunal organisation läggs grunden för detta. Stadens ledning har ett ansvar att löpande under mandatperioden initiera beslut som stärker stadens säkerhet. Särskilt fokus ska vara på hotet mot demokratin, hotet från klimatpåverkan och hotet från våld, organiserad brottslighet och konsekvenser av internationella konflikter.

Kritiska samhällsfunktioner som elförsörjning, vattenförsörjning, varuförsörjning och IT-system ska värnas och stärkas. Behovet av skyddsrum ska beaktas. Den civila beredskapen ska förstärkas.

Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Arbetet för ökad trygghet behöver stärkas i hela Stockholm. Staden ska tillsammans med andra göra mer för att hindra att barn och unga rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor för resten av livet. Fler ska ta del av förskolans verksamheter för att öka chanserna att klara skolan på längre sikt. De många verktyg som staden förfogar över ska användas i det brottsförebyggande arbetet.

Det handlar bland annat om att erbjuda stöd i föräldraskapet. Lika viktiga är de tidiga insatser för att fånga upp barn och unga som riskerar att hamna snett genom samverkan mellan förskola, skola, fritidsverksamheter, föräldrar, civilsamhälle, socialtjänst och polis och i det uppsökande sociala arbetet. Öppenvårdsinsatser gentemot unga och deras familjer är centrala. Det är även det stöd till de som vill lämna en kriminell livsstil. En första kontakt med staden ska ske inom 24 timmar för den som vill hoppa av. Det ska finnas tillräckligt med avhopparverksamhet och sociala insatsgrupper för unga som vill lämna kriminalitet för att möta behoven. Det lokala trygghetsarbetet i stadsdelsnämnderna behöver uppvärderas, lokalt finns mycket kunskap om behov och utmaningar som behöver tas tillvara. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras.

Trygghet och jämlikhet hänger tätt samman och förutsätter oftast varandra. Med den kunskapen ska stadens trygghets- och säkerhetsarbete vila på de två benen situationell prevention och social prevention.

Det offentliga rummet tillhör alla. Stockholms stad ska öka människors upplevda trygghet och samtidigt verka för att försvåra och förhindra att faktiska brott sker i det offentliga rummet. Trygghetsinvesteringar i den offentliga miljön ska fortsätta.

Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

I Stockholm ska alla kunna älska den de vill och vara den de är. Här hissas regnbågsflaggan under Pridefestivalen och mötesplatser för hbtqi-personer, oavsett ålder eller funktionalitet, främjas. Staden arbetar förebyggande mot sexuellt våld. De nationella minoriteternas rättigheter stärks genom ökad kunskap och praktisk handling, i nära dialog med representanter för respektive minoritetsgrupp. Det handlar bland annat om att säkerställa rätten till modersmålsstöd i förskolan och att erbjuda äldreomsorg på olika minoritetsspråk. Rasism ska motverkas och stadens nya MR-program samt handlingsplanen mot rasism ska implementeras.

Stockholm ska vara en stad där alla behövs och där alla kan delta. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar i samhället. Staden ska

fortsätta arbetet med tillgänglighetsanpassningar i alla delar av stadsmiljön och ett funktionshinderperspektiv ska integreras i alla stadens verksamheter.

Jämställdheten mellan kvinnor och män ska öka. Osakliga löneskillnader ska bekämpas, sexuella trakasserier ska med full kraft motverkas och otrygga anställningsformer ska minska. Stadens verksamheter ska bidra till ökad jämställdhet och staden ska löpande analysera den egna verksamheten utifrån hur den kommer män respektive kvinnor till del.

Stockholm ska utveckla sitt demokratiarbete och invånarnas demokratiska delaktighet ska öka. Invånarnas och civilsamhällets möjlighet att bygga kunskap, nätverk och tillsammans stärka demokratiarbetet ska främjas av staden. Medborgardialoger och medborgarbudget är verktyg som ska användas för att ta vara på stockholmarnas synpunkter, förslag och upplevelser. Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras och medborgarkontoren utvecklas.

Stockholm ska möta framtidens utmaningar genom en effektiv organisation. Stadsdelsnämndernas organisation ska byggas stark för att få större kraft att exempelvis jobba trygghetsskapande. Stadsdelsnämnderna ska påverka och utveckla det lokala området med grund i vad invånarna ser som viktiga uppgifter och utifrån medborgardialoger.

Stadens facknämnder ska i högre utsträckning anpassa organisation och arbetssätt efter stadsdelsnämndernas behov och geografi.

Ett starkt barnperspektiv är nödvändigt för att bygga hållbara samhällen idag och inför framtiden. Barn och unga ska ha tillgång till natur och möjligheter till rörelse och rekreation, oavsett var i staden de bor. Staden ska vara lyhörd för barn och ungdomars åsikter och inflytande. Viktigare beslutsdokument, inklusive stadens budget, ska som regel inkludera en barnkonsekvensanalys.

Människor som flyr från krig och förtryck ska kunna finna skydd i vår stad. Vi ska säkerställa ett flyktingmottagande som snabbt kan anpassas för att möta behoven. Staden ska ge goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig och knyta kontakter med det omgivande samhället.

I Stockholm ska invånarna garanteras en hög nivå på välfärden och livskvaliteten. Staden ska arbeta utifrån idén om 15-minutersstaden. Genom att satsa på en nära stad där alla stockholmare har tillgång till en lättfungerande vardag ska staden bidra till att bygga ett starkt lokalsamhälle.

I Stockholm finns förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och ett rikt kulturliv. Samarbetet med civilsamhället ska stärkas och utvidgas till att till omfatta ytterligare områden. Fler kultur- och samlingslokaler ska öppnas för allmänheten, bland annat genom att tillgängliggöra skollokaler och idrottshallar på kvällar och helger till stadens idrotts- och föreningsliv.

Stockholm ska vara en stad som präglas av internationellt samarbete. I den urbana storstaden möts människor från olika delar av världen. Genom dessa möten blir Stockholm och stockholmarna rikare, såväl materiellt som kulturellt. Stockholms stad ska därför i sin verksamhet bejaka mångfald och kontakter över nationsgränser.

Stockholm ska vara en stad som ligger i internationell framkant när det gäller öppenhet, rättigheter, miljö- och klimatarbete och sociala värden. Stockholm ska vara en stark röst som visar en väg bort från hat, hot och misstro. Vi ska stärka det internationella arbetet.

När Sveriges anseende inom klimat och miljö försämras globalt visar Stockholm att en annan väg är möjlig och behåller ledartröjan i klimatarbetet. Samarbetet med andra huvudstäder och med EU:s institutioner och organisationer ska främjas.

Sverige och Stockholm är en del av en väl integrerad europeisk och global marknad. Det bidrar till jobb och tillväxt i Stockholm. Staden ska därför understödja internationella samarbeten som bidrar till ökad handel, kulturella utbyten samt kunskap och forskning. Stockholm ska aktivt opinionsbilda för öppenhet mellan människor och för ett ökat internationellt samarbete mot de idéströmningar som vill begränsa kontakter och utbyten över nationsgränser.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I denna budget för 2025 med inriktning för 2026 och 2027 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter. Under respektive inriktningsmål fastslås mål för verksamhetsområdena enligt nedan:

1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
   1.1. Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid
   1.2. Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan
   1.3. Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst
   1.4. Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet
   1.5. Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
   2.1. Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring
   2.2. Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar
   2.3. Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar
   2.4. Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla
   3.1. Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd
   3.2. I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb
   3.3. I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med
   3.4. Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb
   3.5. Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden
   3.6. Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser
   3.7. Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Fortsatt svag global tillväxt 2025

Geopolitisk oro sätter spår i världsekonomin och den globala BNP-tillväxten har saktat in de senaste åren. Internationella valutafonden (IMF) bedömer i prognosen från juli 2024 att den globala tillväxten blir 3,3 procent under år 2025, vilket ligger i nivå med utvecklingen 2023 och 2024. Den globala varuhandeln fortsätter att vara dämpad, bland annat till följd av fler handelshinder och förändrade handelsflöden i spåren av ökade geopolitiska motsättningar bland annat mellan USA och Kina.

Det finns en oro kring tillväxtutsikterna i USA där BNP-tillväxten beräknas minska från 2,6 procent 2024 till 1,9 procent 2025. Tillväxten i euroområdet är fortsatt svag, men beräknas stiga från 0,9 procent år 2024 till 1,5 procent 2025 i takt med att inflationen sjunker.

Kina har utvecklats svagare än väntat och BNP-tillväxten förväntas bli 5 procent år 2024 och 4,5 procent år 2025. Samtidigt växer Indiens ekonomiska och strategiska betydelse både i Asien och globalt. IMF bedömer att Indien blir den snabbast växande ekonomin i världen under de kommande fem åren med en förväntad ekonomisk tillväxt på 6,5 procent år 2025.

Den globala inflationen förväntas enligt IMF att falla från 6,7 procent under 2023 till 5,9 procent 2024 och 4,4 procent 2025. I takt med att inflationen närmar sig inflationsmålen kommer styrräntorna successivt att sänkas och flera centralbanker har redan agerat. Den internationella konjunkturen bedöms därför börja stärkas under 2025.

IMF:s prognoser: BNP-tillväxt (procent)

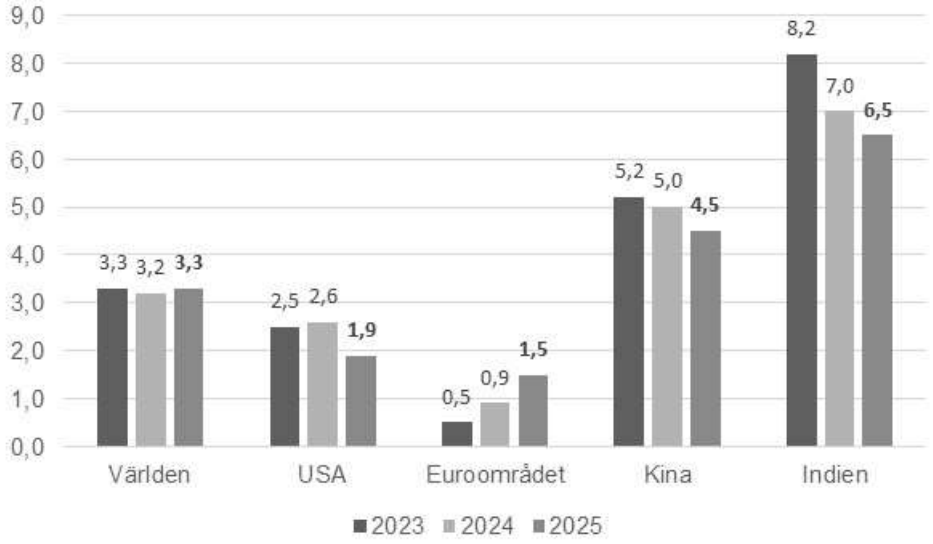

Källa: IMF World Economic Outlook juli 2024

En försiktig återhämtning av den svenska konjunkturen påbörjas 2025

Den svenska ekonomin befinner sig i en lågkonjunktur. Under första kvartalet 2024 ökade Sveriges BNP med 0,7 procent jämfört med första kvartalet 2023. SCB:s BNP-indikator för andra kvartalet 2024 visar på minskad aktivitet och lågkonjunkturen fördjupades därmed. De svenska hushållen har till följd av stora prisökningar och höga räntor hållit tillbaka konsumtionen.

Riksbanken sänkte styrräntan i augusti med 0,25 procentenheter och i september med ytterligare 0,25 procentenheter till 3,25 procent. Fler sänkningar av styrräntan väntas under 2024. Det leder till en större framtidsoptimism hos hushåll och företag och enligt Konjunkturinstitutets (KI) septemberprognos förväntas en växande konsumtion under det andra halvåret 2024, vilket innebär att en försiktig återhämtning av konjunkturen väntas inledas. Återhämtningen kan dock ta tid, bland annat dröjer det för bostadsinvesteringarna att komma i gång. BNP-tillväxten väntas uppgå till 0,7 procent 2024 och öka till 1,8 procent 2025, enligt KI:s prognos. Det finns även osäkerheter omkring hushållens avvägningar mellan konsumtion och sparande.

På arbetsmarknaden är utvecklingen svagare och arbetslösheten har stigit till en hög nivå. De tidigare höga bristtalen har normaliserats och företagens anställningsplaner indikerar fallande sysselsättning framåt. KI räknar med att arbetslösheten i riket toppar i år på 8,3 procent och sedan sjunker till i genomsnitt 8,2 procent under 2025. KI:s samlade bedömning är att det dröjer till senare delen av 2026 innan lågkonjunkturen är över.

Utvalda nyckeltal, årlig procentuell förändring resp. procent, *KI september 2024*

	Genomsnitt 2000-2022	2023	2024	2025
BNP	2,2	-0,3	0,7	1,8
Sysselsättning	0,9	1,4	-0,2	0,6
Arbetslöshet 15-74 år	7,1	7,7	8,3	8,2
KPIF (inflation)	1,9	6,0	1,8	1,4
Styrränta*	1,4	4,0	3,0	1,75
Offentligt finansiellt sparande**	0,3	-0,6	-1,5	-0,6

Källa: Konjunkturuppdatering september 2024, Konjunkturinstitutet
*Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP*

Konjunkturläget i Stockholm återhämtar sig långsamt

Konjunkturläget i Stockholm är fortfarande sämre än normalt, men har stärkts de senaste kvartalen i takt med att inflationen har dämpats. Handelskammarens Stockholmsbarometer som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin ökade under det andra kvartalet 2024, från 95,5 till 96,3 och närmar sig det historiska genomsnittet på 100.

Konfidensindikatorn för näringslivet har förbättrats under det senaste året, men försämrades marginellt (med 0,4 enheter) under det andra kvartalet 2024 till ett värde på 96,4. Utfallen i olika sektorer skiljde sig markant. Byggindustrin stack ut genom att stå för den största förbättringen medan tillverkningsindustrin stod för den mest negativa utvecklingen. Byggindustrins konfidensindikator förbättrades med 9,1 enheter till ett värde på 103,8. Byggindustrins återhämning drivs av ett högt tryck på så kallade anläggningsarbeten, som till exempel infrastrukturprojekt. Samtidigt ligger bostadsbyggandet fortsatt på mycket låga nivåer.

Stämningsläget hos hushållen förbättrades under det andra kvartalet 2024 och konfidensindikatorn ökade med 5,2 enheter till ett värde på 97,2. Inflationen har sjunkit vilket öppnar för räntesänkningar framåt, vilket inger framtidstro och hushållen uppfattar att det samlade kostnadstrycket sjunker.

Stockholmsbarometern, 2012 till och med andra kvartalet 2024
Diagrammet, Stockholmsbarometern, nedan visar hur hushåll och företag bedömer det ekonomiska läget. Värden runt 100 betyder att konjunkturläget är normalt.

Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

Fortsatt svår arbetsmarknad och ökande arbetslöshet

Lågkonjunkturen ger tydliga avtryck på Stockholms arbetsmarknad. En svagare ekonomisk utveckling har minskat efterfrågan på arbetskraft vilket lett till att antalet inskrivna arbetslösa har stigit under det senaste året. Andelen arbetslösa (16-65 år) som andel av arbetskraften uppgick enligt Arbetsförmedlingens definition till 6,8 procent av arbetskraften i Stockholms stad under det andra kvartalet 2024, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med motsvarande period 2023. I Sverige som helhet var arbetslösheten 6,5 procent andra kvartalet 2024.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av det totala antalet inskrivna arbetslösa och öppet arbetslösa samt de som varit utan arbete i 12 månader eller mer. I genomsnitt var 36 262 personer inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i Stockholms stad under det andra kvartalet 2024. Det är en ökning med 13 procent, jämfört med samma kvartal ett år tidigare. Samtidigt ökade antalet inskrivna arbetslösa i riket med 7 procent. Detta pekar på att arbetsmarknaden i Stockholm påverkats något mer av lågkonjunkturen än riket i genomsnitt. Det kan bero på att 69 procent av de sysselsatta i Stockholms stad arbetar inom privat tjänstesektor, där stora branscher som handel samt hotell och restaurang påverkats av höga räntor, inflation och hushållens urholkade köpkraft.

Långtidsarbetslöshet är en fortsatt stor utmaning på Stockholms arbetsmarknad liksom i hela Sverige. Under 2024 har antalet personer som varit arbetslösa i minst 12 månader ökat något och Arbetsförmedlingen bedömer att det finns en stor risk för att den höga andelen långtidsarbetslösa biter sig fast. De som varit utan arbete i minst 12 månader utgör 43 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms stad. Av de arbetslösa saknar var fjärde person gymnasieutbildning och drygt hälften är utrikesfödda. Personer med kort utbildning behöver möjligheter att studera vidare för att stärka sin position på arbetsmarknaden och fler behöver utbilda sig inom bristyrken. Det är också viktigt att fler av Stockholms unga fullföljer en gymnasieutbildning. Erfarenheten visar att de som inte klarar sina gymnasiestudier, riskerar att långvarigt hamna utanför arbetsmarknaden och har svårt att ta sig tillbaka till utbildning.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad

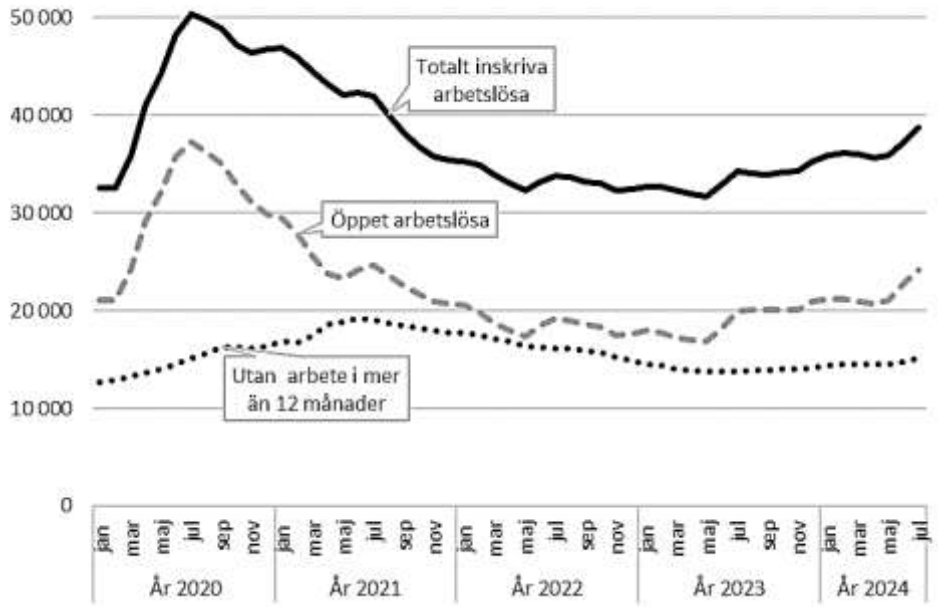

Källa: Arbetsförmedlingen
Anm: Öppet arbetslösa söker aktivt jobb, kan omgående börja jobba och deltar inte i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningssystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen nedan redovisas SKR:s skatteunderlagsprognos från den 22 augusti och regeringens prognos i budgetpropositionen.

Olika skatteunderlagsprognoser
Procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027	2023–2027
SKR aug 2024	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2	23,3
Regeringen BP 2025	***5,0***	***3,1***	***4,5***	***5,0***	***5,1***	***24,8***

Källa: Regeringen, Sveriges Kommuner och Regioner.

SKR:s senaste skatteunderlagsprognos visar att botten på den svenska lågkonjunkturen har nåtts och att en återhämtning inleds under slutet av 2024. Skatteunderlaget väntas öka svagt år 2024, med endast 3,5 procent, men förbättras framöver. Som genomsnitt under perioden 2024–2027 beräknas skatteunderlaget öka med 4,1 procent per år, något lägre än den genomsnittliga ökningen under tioårsperioden 2014–2023 (4,2 procent).

Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten och den minskade inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft åter beräknas öka framöver. De svaga åren 2023 och 2024, med ett skatteunderlag som i reala termer minskade, följs av en markant rekyl år 2025. Då beräknas en ovanligt stor ökning av det reala skatteunderlaget. Förutom att priserna stiger långsammare faller pensionskostnaderna år 2025, enligt SKR:s beräkningar, till följd av en svag ökning av prisbasbeloppen 2025. Detta ger en positiv inverkan på

kommuners och regioners resultat år 2025. Även om det är en mycket ojämn profil mellan åren stiger det reala skatteunderlaget sammantaget med i genomsnitt 1,9 procent per år 2024–2027. Detta är ungefär i linje med ett historiskt genomsnitt.

Det reala skatteunderlaget väntas öka 2025
Procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027
Nominellt skatteunderlag	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2
Prisökning	6,5	4,4	-0,2	2,1	3,1
Realt skatteunderlag	-1,6	-0,7	4,9	2,3	1,1

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner, MakroNytt 2/2024.

Till följd av den snabba ökningen av det reala skatteunderlaget år 2025 räknar SKR med ett starkt resultat för kommunerna år 2025 och även åren framöver. Trots det beräknas kommunernas låneskuld att fortsätta öka starkt, eftersom investeringsbehoven för kommunsektorn generellt är så omfattande. Det handlar bland annat om upprustning av VA-system, klimatanpassningsåtgärder och uppbyggnaden av det civila försvaret.

Budgetpropositionen 2025

Regeringens budgetproposition innehåller reformer för sammanlagt 60 mdkr, exklusive det militära stödet till Ukraina. Av dessa går knappt hälften, runt 27 mdkr, till sänkta skatter för hushållen. Budgeten innehåller inga nya generella bidrag till kommunerna. Det innebär att statsbidragen med tiden urholkas då de inte är värdesäkrade, det vill säga räknas upp utifrån pris-, löne- och demografiutvecklingen.

Budgeten innehåller ett stort antal riktade statsbidrag, varav skola och utbildning får det största tillskottet år 2025 motsvarande 2,8 mdkr. Utfallet för Stockholms stad bedöms vara förhållandevis lågt. För omställningen till ny socialtjänstlag har 1,2 mdkr avsatts. Det saknas information om hur bidraget kommer att förmedlas. Även för riktade statsbidrag inom andra områden, till exempel för medel inom civil beredskap samt klimat, miljö och natur, saknas information för att kunna göra tillförlitliga beräkningar av hur stor del som tillkommer Stockholms stad.

Anslagen för klimat, miljö och natur (utgiftsområde 20) minskas från 19,6 miljarder 2024 till 16,4 miljarder kronor i budgeten för 2025. Detta motsvarar en minskning på 15 procent. Förslag som ingår här är exempelvis minskade anslag till industriklivet med 1,5 mdkr och skydd av värdefull natur med 0,5 mdkr. Ett stöd för vindkraft införs, till kommuner som säger ja till vindkraft, om 340 mnkr motsvarande intäkterna från fastighetsskatten på vindkraften.

Kommunkoncernens investeringar

Den höga kostnadsutveckling som varit kopplat till investeringsutgifter samt det osäkra ekonomiska läget i omvärlden som fortfarande råder innebär att staden tydligt och målmedvetet behöver prioritera investeringsprojekt som måste genomföras medan övriga projekt behöver avvakta ett stabilare läge. Därutöver behöver staden upprätthålla en hög grad av egenfinansiering över de närmaste åren för att begränsa kommunkoncernens skuldökning och finansiella kostnader. En jämnare fördelning av investeringsvolymer över åren, ökade verksamhetsresultat, inkomster från försäljning av mark i stadsutvecklingsområden och avyttringar av icke strategiska tillgångar som inte behövs för stadens verksamhet är ytterligare medel för att möjliggöra en fortsatt hög investeringstakt med en hållbar egenfinansieringsgrad. Utmaningen för staden är balansen mellan investeringsnivå, resultatnivå och likviditet. En långsiktig balans mellan resultat, skuld och investeringar ger tillsammans långsiktigt hållbara finanser.

Stockholm har en målsättning om att bli en klimatpositiv stad till är 2030 och stadens höga ambitioner om en hållbar tillväxt måste beaktas i all stadsutveckling.

En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs samt att infrastrukturen underhålls och utvecklas. Stadens höga ambitioner utmanas av det ekonomiska läget med högre räntenivåer och högre kostnader.

Det långsiktiga målet i Stockholms stad är att skapa förutsättningar för att 140 000 bostäder byggs till år 2035. En följd av bostadsutvecklingen och stadens tillväxt är investeringar i gator, parker, natur, idrottsanläggningar förskolor, skolor, gruppbostäder och äldreboenden. Därtill ska investeringar i energieffektiviseringar, lösningar som minskar stadens klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder samt reinvesteringar i befintliga anläggningar och fastigheter genomföras.

Staden har stora åtaganden för medfinansiering av ett antal statliga infrastrukturprojekt med syfte att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Det är ett led i stadens långsiktiga planering för samhällsutvecklingen som innebär att Stockholm ska bli tätare och mer sammankopplat.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

De stora investeringsvolymerna, det rådande omvärldsläget med påföljande kostnadsutveckling samt förändringar i befolkningsprognosen kräver målmedvetna och tydliga prioriteringar av respektive nämnd och bolagsstyrelse samt en utvecklad kostnadsstyrning i projekten. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna och öka lönsamheten så mycket som möjligt. En hårdare prioritering i tid, ambition och omfattning av stadens investeringsprojekt är nödvändig eftersom de finansiella resurserna under planperioden är begränsade samtidigt som kostnadsläget är högt. Syftet är att takten på skuldutvecklingen ska hålla en rimlig nivå. Den kommunkoncernövergripande samordningen av prioriteringsarbetet för investeringsprojekt ska fortsätta och vidareutvecklas av berörda nämnder och bolagsstyrelser, liksom samverkan i planering och uppföljning kommunkoncernövergripande projekt.

Den av kommunfullmäktige fastställda investeringsstrategin (bilaga 9 i budget 2024) har legat till grund för nämndernas och bolagsstyrelsernas 5-åriga investeringsplaner inför budget 2025. Nämndernas planerade investeringsprojekt över 50 mnkr har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, lönsamhets- och/eller resultatpåverkan, driftkostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden samt prioritering i tid. En hårdare prioritering kan innebära att vissa projekt behöver senareläggas och att prioritering inom och mellan projekt kommer behövas. Syftet är att hålla beslutad investeringsbudget för respektive nämnds eller bolagsstyrelses samlade projektportföljer och beslutad projektbudget för respektive projekt. Fattade genomförandebeslut ska hållas. Därutöver kan verksamhetskritiska åtgärder behöva prövas för att motverka förskjutningar och kostnadsökningar. Som exempel kan nämnas samordning av upphandlingar, och viss lagerhållning av insatsvaror. En ökad samverkan mellan kompetenser i projekt- och inköpsprocessen i vissa strategiska upphandlingar bidrar till detta, liksom ett starkare samarbete mellan nämnder och bolagsstyrelser.

En hållbar investeringstakt beror på storleken på investeringsutgifterna, och tidplanen för genomförandet, det vill säga när utgifter respektive inkomster faller ut, samt i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Därför är det viktigt att tidigt i projektprocessen, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekt. Lönsamheten i stadens

exploateringsprojekt är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kan genomföra.

Staden ska prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller investeras i infrastrukturlösningar och service. Detta innebär en god ekonomisk hushållning, eftersom redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för kommunal service kan nyttjas av flera stockholmare.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är det långsiktiga ekonomiska utrymmet som medges utan att befintlig verksamhet och utveckling utifrån angelägna behov ska påverkas menligt. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange riktlinjer för hur investeringsverksamhetens ekonomiska konsekvenser ska styras och följas upp utifrån målsättningen om en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka är balansen mellan egen finansiering och upplåning. Lönsamheten i exploateringsprojekt är avgörande för finansieringen av andra icke lönsamma, men angelägna, projekt som stadsutvecklingen kräver. Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men ökade drift- och kapitalkostnader. Sådana investeringar ska därför i huvudsak vara egenfinansierade. Stadens ersättningsinvesteringar bör motsvaras av avskrivningar och finansieras med egna medel så att stadens ekonomi inte belastas av ökade räntekostnader. Målsättningen för investeringsverksamheten i staden är 100 procent egenfinansiering.

Stadens investeringsportfölj är i nuläget omfattande och många projekt med genomförandebeslut under 2010-talet och början av 2020-talet är i genomförandefas. Investeringar som kräver nyupplåning har en långsiktig påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal har det i budget 2025 och för planåren 2026-2027 varit nödvändigt begränsa ramarna för nettoinvesteringar vilket kommer kräva att nämnder och bolag i högre utsträckning måste prioritera, både bland lönsamma och icke-lönsamma investeringar om de inte i högre utsträckning kan finansieras av externa medel som exploateringsbidrag, statliga bidrag eller EU-stöd. Det kan innebära att lönsamma investeringar i vissa fall senareläggs för att bibehålla finansiell stabilitet inom ramen för god ekonomisk hushållning. Även om lånefinansierade investeringar som genererar intäkter i normalfallet täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta på längre sikt, uppkommer kostnader under genomförandet i form av ränta och investeringsutgifter som inte får aktiveras. Prioritering av investeringar sker i första hand genom tidsförskjutning, Staden ska kontinuerligt fortsätta pröva hur finansieringen av investeringar kan ske mest ändamålsenligt i syfte att få bästa möjliga kreditvillkor. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad (bilaga 18) anger ram för total extern upplåning. Mot bakgrund av stadens finansieringsbehov utifrån budgeterad investeringsram utökas även ram för extern upplåning.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar avser beredande av mark och infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till nämndernas totala investeringsplan som fastställs i denna budget (se bilaga 3). Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden visar fortsatt höga investeringsnivåer, bland annat för att skapa förutsättningar för att uppnå kommunfullmäktiges bostadsmål om 140 000 bostäder som ska byggas mellan 2010

och 2035. Prioriteringar, förstärkt samverkan och projektstyrning samt hög kostnadsmedvetenhet i investeringsverksamheten är avgörande för budgethållning och ekonomisk stabilitet i projektgenomförande, hållbar skuldutveckling samt långsiktig drift och förvaltning. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering är betydelsefulla för stadens investeringsverksamhet och egenfinansiering. De kan uppgå till betydande belopp, men bedöms behöva nedjusteras beroende på förskjutningar i projektportföljen. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort och flera reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur och idrottsanläggningar pågår. Cirka en fjärdedel bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten strategiska investeringar. Det finansiella läget och kostnadsutvecklingen innebär att ett samordnat arbete med investeringar samt prioriteringar måste fortsätta utvecklas och förstärkas.

Bolagsstyrelsernas investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Under de närmsta åren består investeringarna främst av nyproduktion av bostäder, investeringar i pedagogiska lokaler och investeringar hos Stockholm Vatten och Avfall AB. Bolagskoncernen planerar för investeringar om totalt cirka 40 mdkr under den närmsta treårsperioden. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen förutsätter en rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta. Det innebär också att självfinansieringsgraden på sikt ökar, vilket är nödvändigt för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet. Stockholm Vatten och Avfall AB har även ett flertal större investeringar inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Kvarvarande beslutade åtaganden från och med år 2025 och framåt uppgår sammanlagt till cirka 7,4 mdkr exklusive framtida återbetalningar. Inkluderas återbetalningar av förskotterade bidrag uppgår de totala åtagandena till 6 mdkr varav index utgör 1,5 mdkr fram till år 2035. Utbetalningarna till dessa minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar och förutsätts finansieras med egna medel.

Utbetalningarna till medfinansiering beräknas under perioden 2025-2029 uppgå till cirka 7,8 mdkr, där merparten avser medfinansiering och förskottering för utbyggnad av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen och kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen. Övriga stora projekt är Tvärbana Norr Kistagrenen och bussterminalen vid Slussen. Ytterligare avsättning om cirka 260 mnkr kvarstår under åren 2025-2031 avseende förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen inom projekt Stockholms Ström där cirka häften bedöms utbetalas under 2024.

Extern finansiering

Finansiering från EU:s fonder och program, nationella aktörer och enskildas vilja att bidra ekonomiskt och verksamhetsmässigt till staden utgör stora möjligheter att stärka stadens utvecklings- och innovationsarbete inom flertalet verksamhetsområden. Staden ska därför aktivt och systematiskt söka och möjliggöra extern finansiering. Stockholm är en av 100 klimatstäder i EU:s satsning på Klimatneutrala städer till 2030. Under 2023 godkändes stadens plan för arbetet av EU-kommissionen genom en så kallad Mission Label. Godkännandet ska ge ökade möjligheter till samarbeten med andra utvalda städer, innovation och finansiering. Dessutom finns EU-medel kopplade till exempelvis arbetsmarknad, trygghet och regional utveckling som knyter an till stadens utmaningar. Möjligheter till statlig finansiering finns exempelvis genom Klimatklivet och ESF-rådet kopplat till en inkluderande arbetsmarknad. I de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 kan större EU-finansiering sökas inom ramen för bland annat European Green Deal Call och Climate City Contract. Innan investeringsmedel beviljas från staden ska möjliga alternativa finansieringskällor från staten respektive EU prövas. Ofta innebär extern finansiering att staden får bidrag till en del av investeringen.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv (RUR). Regeringen fattade i oktober 2023, med utgångspunkt *En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)*, beslut om att avveckla RUR och istället införa en resultatreserv (RER). RER ger möjlighet för kommunerna att något mer flexibelt reservera och använda medel för att uppnå en god ekonomisk hushållning. RER får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (se vidare bilaga 8). Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Budgeten ska enligt regeringens beslut innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige gör bedömningen att stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning utgörs av kommunfullmäktiges mål, indikatorer samt ett flertal dokument i kommunfullmäktiges budget, bland andra *Regler för ekonomisk förvaltning* (bilaga 8) samt *Stockholms stads investeringsstrategi* (bilaga 9). Stadens konjunkturärende utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i budgetens inledning. Vidare har staden fastställt fem finansiella mål för 2025 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2025 ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla given budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska, utöver det som beskrivs under kommunfullmäktiges mål i inledningen samt under respektive verksamhetsområde, arbeta enligt kommunfullmäktiges gemensamma direktiv som följer nedan. Nämnder och bolagsstyrelser ska även arbeta i enlighet med gällande stadsövergripande styrdokument, som bland annat framgår i bilaga 12 till kommunfullmäktiges budget, samt övriga anvisningar utfärdade av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB. Nämnder och bolagsstyrelser förväntas genom egna aktiviteter säkerställa följsamheten av dessa i alla relevanta delar.

I de gemensamma direktiven förtydligas kommunfullmäktiges särskilt prioriterade områden där det finns ett stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser. För att Stockholm ska fortsätta att växa och kunna möta de krav dagens och morgondagens stockholmare ställer behöver staden fortsätta att utveckla samverkan som leder till effektivitets- och kvalitetsvinster, även med externa aktörer, såväl nationella som internationella. I arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla är det av vikt att alla nämnder och bolagsstyrelser samverkar för en effektiv och sammanhållen kommunikation och skapar delaktighet hos stadens alla målgrupper.

Långsiktigt hållbar ekonomi och goda förutsättningar för välfärd

Att nämnder och bolagsstyrelser ska hålla tilldelade ekonomiska ramar, både vad gäller drift och investeringar, är självklart och en nödvändighet för att Stockholms stad ska klara välfärdsuppdraget i kombination med en ekonomi i balans. I arbetet är befolkningsprognosen, som utgör en grund för att bedöma behoven, ett av stadens viktigaste verktyg. Nämnder och bolagsstyrelser ska ge största möjliga nytta för kommunkoncernen och minska sårbarheten i förhållande till förändrade omvärldsförutsättningar.

Investeringsprojektens finansiering påverkar stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även högre avskrivningar och driftkostnader på längre sikt och i vissa fall hyreskostnader. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna har ökat den senaste femårsperioden, samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver bidra till att bromsa denna utveckling. Nämnder och styrelser ska stärka samverkan inom staden med syfte att minska stadens totala investerings- och utredningskostnader.

En fungerande samverkan är avgörande för att säkra en effektiv organisation med hög måluppfyllelse. Det bidrar också till en bättre och samlad kontaktyta mot medborgarna. Centrala facknämnder ska därför stärka sin samverkan med stadsdelsnämnderna och där det är möjligt anpassa sin organisation efter stadsdelsnämndernas geografiska indelning i syfte att stärka den lokala genomförandeförmågan och skapa enklare och tydligare kommunikationsvägar mellan staden och medborgarna.

Kompetensförsörjning är en av stadens största utmaningar och att staden är ett föredöme som offentlig arbetsgivare är centralt för uppdraget. Genom ett närvarande ledarskap grundat i tillitsbaserad styrning ökar medarbetarnas motivation, delaktighet och trivsel. Kontinuitet ska främjas för att höja kvaliteten i verksamheterna och bidra till bättre arbetsmiljö, därför ska lösningar som vikariepooler snarare än inhyrning av personal användas inom välfärdsområdet.

Digitaliseringen ska bidra till att skapa en bättre välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt kärnuppgifterna. Därför ska staden ta till vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och

innovativ teknik. Under de senaste åren har staden tagit stora steg framåt bland annat genom användning av digitala verktyg och nya arbetssätt. Det är viktigt att omhänderta de lärdomar som gjorts och den innovationskraft som finns för att utveckla staden framåt.

Staden ska i ökad utsträckning i upphandling och inköp ställa krav på, och följa upp, viktiga kvalitetsmått som utbildningsnivå, bemanning och yrkesmässig förmåga att leverera det staden beställt. Ökad möjlighet att ställa sociala krav och krav på arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal är en viktig del i utvecklingen av stadens arbete med offentlig upphandling. Miljö- och klimatkrav ska ställas så att det blir möjligt att nå stadens mål om att inom sin rådighet halvera sin klimatpåverkan från konsumtionen, minska resursanvändningen samt bidra till stärkt biologisk mångfald. Risken för att en upphandling eller ett inköp bidrar till välfärdsbrottslighet ska alltid analyseras i samband med beslut i nämnd eller styrelse. Försiktighet bör gälla att upphandla samhällsviktig verksamhet som varken omfattas av grundlagsskydd eller meddelarskydd.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- vid investeringsprojekt beakta påverkan på ekonomi och verksamhet på andra nämnder och bolagsstyrelser som kommer att nyttja eller ansvara för driften av anläggningen
- säkerställa att gällande sanktionsförordningar till följd av kriget i Ukraina efterlevs
- arbeta för att innehavet av fastigheter och lokaler bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva och ändamålsenliga verksamhetslokaler utvecklas
- göra en översyn av sina lokalförhyrningar med målsättningen att primärt hyra lokaler i av staden ägda fastigheter
- inte ersätta nya investeringar i egna lokaler med långtidsinhyrningar/leasing av privata aktörer eller liknande lösningar då dessa ofta blir både dyrare för staden och innebär sämre rådighet.
- inte sälja samhällsfastigheter som verksamheterna har behov av på kort och lång sikt
- arbeta med prioritering och tydliggjorda effektivitetsbeting för stadens lokalförsörjning, såväl gällande ekonomi som energieffektivitet
- ha ett koncernperspektiv och ett livscykelperspektiv i lokalplaneringen för att hålla nere investeringsutgifter för kommunkoncernen och dämpa hyres-kostnader, i syfte att erhålla en större flexibilitet över tid
- för att minska kostnadsökningar, pröva till exempel att i högre grad samordna planering och genomförande av upphandlingar och avtalsuppföljning samt viss lagerhållning av material
- i samarbete med kommunstyrelsen arbeta med bevakning och påverkan på EU, regering och riksdag inom nämndens och bolagsstyrelsens ansvarsområde
- arbeta för att öka extern finansiering
- som del av beslutsunderlaget inför upphandling och inköp analysera risken för välfärdsbrottslighet inom verksamhetsområdet och väga det mot förutsättningarna att driva verksamheten i egen regi
- säkerställa uppföljning av upphandlad verksamhet, varor och tjänster i syfte att säkerställa avtalad leverans samt motverka alla typer av brottslighet
- säkerställa att samma krav ställs på upphandlad verksamhet som på verksamhet i egen regi, såväl avseende kvalitetskrav som anställningsvillkor, klimat- och miljökrav och andra relevanta krav
- aktivt delta i och stödja stadens gemensamma kategoriorganisation för inköp

- planera för en högre andel välfärdsverksamheter i egen regi i alla geografiska delar av staden samt att genom egen regi-verksamhet säkerställa att staden har beställarkompetens inom alla sina ansvarsområden.
- ansvara för att prioritera, driva och säkerställa innovation och digitalisering internt samt främja närliggande externa aktörers innovationsförmåga
- samråda med kommunstyrelsen inför strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Samtliga nämnder ska upprätta kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt
- arbeta för rätt till heltid och hög andel tillsvidareanställningar
- arbeta för att stadens medarbetare inte utsätts för hot, rasism eller otillbörlig påverkan

En levande och hållbar stad

Stadsutveckling och klimatomställning ska bidra till en levande och hållbar stad för alla stadens invånare, besökare och näringsliv.

Klimatpolitiken handlar om att drastiskt minska växthusgasutsläppen och möta det klimatnödläge världen står inför för att bygga ett starkare och mer hållbart samhälle. Genom stadens klimat- och miljöarbete ska utsläppen minskas, utsläppen från konsumtion halveras, staden anpassas till ett klimat i förändring och den biologiska mångfalden stärkas. Staden ska stärka en rättvis omställning där de grupper och verksamheter som orsakar störst miljö- och klimatpåverkan också tar ett större ansvar och särskilt skydda sårbara grupper.

Grundprincipen är att de som släpper ur mest är de som måste minska sina utsläpp mest. Stockholmarna ska vara delaktiga och ha inflytande i arbetet. Klimatomställningen av transportsektorn är avgörande för Stockholms möjlighet att vara klimatpositivt till år 2030. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik är viktiga verktyg för att nå stadens klimatmål. Stockholm ska vara en stad med frisk luft, rent vatten, god ljudmiljö och välmående natur som stockholmarna kan njuta av. Både bullernivåer och plastanvändningen ska minska.

En av stadens uppgifter är bostadsbyggande och alla nämnder och bolagsstyrelser ska skapa förutsättningar för stadens målsättning utifrån sina respektive uppdrag och stadens översiktsplan. Bostadsbyggandet ska ske med hänsyn till stadens höga natur- och kulturvärden. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt delta i arbetet med platsutveckling för att bidra till ökad attraktivitet och på så sätt till att stärka marknadsförutsättningarna för nya bostäder i alla delar av staden.

Åtgärder på kort och medellångsikt kan öka kvaliteten på stadens miljöer genom att tillfällig arkitektur, konstnärliga uttryck eller andra insatser tillförs, såväl inom stadsutvecklingsprojekt som i den befintliga bebyggelsen. Staden ska säkerställa ett sammanhållet strategiskt och operativt arbete för detta som även möjliggör omhändertagande av lokala initiativ och civilsamhällets engagemang.

För att nå målet om en sammanhållen stad är stadsutvecklingsprojekt i översiktsplanens fokusområden i Järva och Söderort av särskild vikt. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska ta ansvar för och aktivt bidra till utvecklingen utifrån sina uppdrag samt prioritera de i översiktsplanen utpekade fokusområdena Järva, Farsta, Hagsätra-Rågsved och Skärholmen. Fokusområde Järva är särskilt prioriterat och lärdomar och arbetssätt från

Fokus Järva ska omhändertas inom fokusområdena i söderort. Utgångspunkten för arbetet ska vara analyser av de lokala livsvillkoren och hur dessa kan förbättras.

Större utvecklingsprojekt säkerställer ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder i hela staden samtidigt som mindre och strategiska infill-projekt kompletterar utbudet. Minst hälften av de tillkommande bostäderna ska vara hyresrätter med fokus på rimliga hyror och i möjligaste mån riktas till platser och områden där de kompletterar befintligt utbud. Fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten och skapa förutsättningar för en blandad hushållssammansättning och ökade möjligheter för människor att bo kvar i sitt område även när behov av eller möjlighet att byta bostad uppstår.

Stockholms stad placeras högt upp i internationella rankingar särskilt inom hållbarhet, innovationskapacitet och digital utveckling. Stockholms attraktionskraft gör att människor väljer att flytta hit och stanna här, att företag startas och utvecklas och att fler vill lokalisera sig i Stockholm. Den attraktiva och innovativa staden ska fortsatt främjas och tillväxten stöttas i hela staden och på fler utpekade och prioriterade platser.

Stadens näringslivsarbete ska bidra till att företag upplever ett gott företagsklimat där stadens samtliga stadsdelsområden är attraktiva för företag att starta, verka och växa i. Stadens marknadsföringsarbete ska stärka bilden av Stockholm och attrahera besökare, investeringar och etableringar. Avgörande för Stockholms utveckling och tillväxt är att såväl det internationella perspektivet som behovet hos det lokala näringslivet omhändertas. Särskilt fokus behöver riktas på behovet av kompetensförsörjning och en bra infrastruktur.

För att få full utväxling av stadens näringslivsarbete är samtliga nämnder och bolagsstyrelser viktiga. Stockholm Business Region AB är stadens näringslivsbolag. Bolaget har ansvar för att leda det operativa näringslivsarbetet. Kommunstyrelsen ansvarar i nära samarbete med Stockholms Stadshus AB för styrning, samordning och uppföljning av näringslivsfrågor på en strategisk nivå.

Stockholm ska präglas av ett starkt innovationsekosystem genom att skapa en gynnsam miljö med goda och naturliga kontaktytor för offentlig sektor, näringslivet, akademin och civilsamhället. Samarbetet mellan dessa parter är avgörande för att stärka stadens innovationsförmåga och attraktivitet som plats och partner i ett utvecklat innovationsarbete. Varje enskild nämnd och bolag har ett ansvar att prioritera, driva och säkerställa innovation internt samt främja närliggande externa aktörers innovationsförmåga.

Konst och kultur är självklara delar av demokratin. De kan öka förståelsen, sammanhållningen och tilliten i samhället. Kulturlivet i staden bidrar till att göra Stockholm till en attraktiv och levande stad för invånare och besökare. Stockholms kulturliv ska därför utvecklas och verksamheter som bibliotek, kulturskola, scenkonst och musikliv stärkas. Stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser ska tillsammans bidra till ett levande kultur- och föreningsliv bland unga där närvarande vuxna spelar en viktig roll. En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor i barn och ungas liv.

Den fria kultursektorn är på många håll satt under attack globalt och i Sverige. I ett sådant läge är det en central uppgift för alla nämnder och bolagsstyrelser att värna och utveckla förutsättningarna för en fri kultur. Det är därför viktigare än någonsin att se till att alla stockholmare har lika möjligheter att ta del av och skapa kultur oavsett var i staden de bor.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- bidra i utvecklandet av nya åtgärder för att miljömålen ska nås och att Stockholm ska pressa ner utsläppen och vara klimatpositivt till år 2030 med halverade konsumtionsutsläpp
- arbeta med att vidareutveckla krav vid upphandling och inköp, ett av de viktigaste verktygen för att nå målen i miljöprogrammet
- utveckla förmågan att arbeta mot att nå målen i miljöprogrammet och handlingsplanernas aktiviteter
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker och säkerställa att mer gröna ytor och träd finns där barn och unga vistas, så som till exempel skol- och förskolegårdar, för att skydda mot värmeböljor
- arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad extern finansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare omställning
- bidra till genomförandet av en fullskalig beccs-anläggning
- följa upp och redovisa klimatpåverkan av måltidsverksamheter
- installera solceller på stadens fastigheter där det lämpar sig för att öka den lokala elproduktionen
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker och säkerställa att mer gröna ytor och träd finns där sårbara grupper vistas
- ta fram incitament och styrmedel som gör att all nyetablering planeras för och förses med goda förutsättningar för gång, cykel och kollektivtrafik samt med laddinfrastruktur
- arbeta med att stärka den biologiska mångfalden och genomföra ekologisk kompensation för värden och funktioner som går förlorade vid nybyggnation eller anläggningsarbeten
- bidra till att staden startar och vidareutvecklar större stadsutvecklingsprojekt för blandad bebyggelse som exempelvis Bromma parkstad och Älvsjö-Örby för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- planera för en mångfald av boende- och upplåtelseformer med rimliga boendekostnader i hela staden, där minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter
- arbeta för att de allmännyttiga bostadsbolagen ges förutsättningar att ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet och att öka genomförandetakten av Stockholmshusen
- genomföra dialog med stadens invånare i tidigt skede inom planeringsprocesser och stadsutvecklingsarbete i syfte att öka inflytandet och demokratisk förankring med särskilt fokus på grupper som inte brukar komma till tals.
- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga lokaler för offentlig service i egen regi, till exempel skolor, förskolor, särskilda boenden och kultur- och idrottslokaler, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal samt detaljplaner
- utifrån sina uppdrag och stadens näringslivspolicy skapa goda förutsättningar för företag att starta, verka och växa i hela Stockholm
- aktivt bidra till att stärka Kista som en attraktiv plats för befintliga aktörer och nya etableringar
- samverka för att säkra framtida kompetensförsörjning genom att efterfråga och tillhandahålla yrkesutbildningar och andra utbildningar som svarar mot Stockholms kompetensförsörjningsbehov
- i ökad utsträckning tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar

- planera och genomföra insatser som utvecklar och aktiverar platser och skapa förutsättningar för såväl permanent som tillfällig arkitektur och tillfälliga åtgärder där så behövs i väntan på byggnation eller annan användning, framför allt i översiktsplanens fokusområden
- särskilt prioritera, driva och delta i utvecklingsprojekt som identifieras kring centrummiljöer i översiktsplanens fokusområden
- använda stadens interna återbrukscentrum, Stocket, som ett prioriterat alternativ i samband med inköp av möbler och inventarier

En trygg och säker stad som håller samman

Stockholm ska vara en stad som håller samman. Att minska klasskillnader och segregation är grundläggande för stadens framtid. Staden ska ge varje stockholmare de bästa förutsättningarna att känna trygghet, ha framtidstro och utvecklas i vardagen oavsett var i staden man bor. Öppenhet, jämställdhet och jämlikhet är prioriterade frågor, liksom att minska skillnader och förbättra livsvillkoren för alla stockholmare.

Uppföljningen av rapporten Skillnadernas Stockholm år 2023 visar att utvecklingen går åt rätt håll inom flera områden. Men det finns fortfarande stora skillnader i livsvillkor och tillgång till goda livsmiljöer mellan individer och grupper av människor i staden. Nämnder och bolagsstyrelsers gemensamma arbete för mer jämlika livsvillkor och för en sammanhållen stad ska stärkas och ges tydligare ramar med geografiskt prioriterade områden som utgångspunkt. De prioriterade områdena är Järva, Skärholmen, Hagsätra-Rågsved och Farsta. Samtidigt ska satsningar kunna göras på andra platser där behov eller utmaningar gör denna prioritering och samverkan särskilt angelägen. Bostadsbyggandet inom fokusområden ska utgå från en analys av befintlig situation, både avseende upplåtelseform, bostadstyper, rum per lägenhet och lägenhetsstorlekar så att bostadsbyggandet främjar en allsidig hushållssammansättning med en större variation.

Genom att peka ut ett antal geografiska områden ges nämnder och bolagsstyrelser stöd i prioriteringen av insatser. Sammanhållningen ska öka i hela Stockholm, område för område. Nämnder och styrelser ska samverka kring målets uppfyllande. Utöver målet om en sammanhållen och jämlik stad har vi höga ambitioner inom många andra områden. Stadens inriktningsmål hänger nära samman och ska stärka, inte stå i motsats, till varandra. Det innebär att prioriteringen av de geografiska områdena är ett stöd till nämnder och bolagsstyrelser, men inte något som exkluderar insatser i andra områden. Staden ska sätta in resurser där de ger mest nytta och behövs som bäst. För klimatet, jämlikheten och för alla stockholmare.

Områdesutvecklingen ska vara utgångspunkten för nämnders och bolags arbete lokalt så att prioriteringar och insatser styrs dit behoven är som störst. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sitt verksamhetsområde särskilt kartlägga behov och möjligheter i översiktsplanens fokusområden och med detta som underlag medverka i det analysarbete för lokal områdesutveckling som görs av respektive stadsdelsnämnd.

Alla barn och unga i Stockholm ska ges en bra uppväxt. Ojämlikheten i barns uppväxtvillkor ska brytas och barns rättigheter ska stärkas. Barnkonventionen ska vara en utgångspunkt för alla verksamheter och det enskilda barnets behov av stöd ska alltid beaktas. Stadens resurser ska i större utsträckning fördelas utifrån socioekonomiska faktorer med syfte att verka utjämnande och öka jämlikheten i staden. Tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Skolan och förskolan är några av de viktigaste skyddsfaktorerna för att barn och unga inte ska hamna i missbruk, kriminalitet eller andra sociala problem. Därför är ett långsiktigt trygghetsarbete tätt sammankopplat med vikten av att alla barn får bra uppväxtvillkor och att alla barn får förutsättningar och

stöd för att klara kunskapsmålen. Genom att investera i barnen och deras utveckling läggs grunden för jämlikhet, sammanhållning och trygghet. Den samlade forskningen pekar på att det är de förebyggande insatserna som gör störst skillnad för ett tryggt samhälle med trygga individer.

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Insatser, såväl investeringar som drift, för väl omhändertagna och trygga miljöer och platser ska vara en självklarhet och tydligt definierade och integrerade i nämnders och bolagsstyrelsers planering och förvaltning. Detta gäller såväl stadsdelsnämnder som de bolagsstyrelser som äger och förvaltar fastigheter och anläggningar samt trafiknämnden som förvaltar och ansvarar för driften av torg och andra offentliga miljöer. Samordning mellan ansvariga nämnder och bolagsstyrelser ska också prioriteras, då rådighetsgränser inte ska vara synliga för stockholmarna. I ett läge med snabba förändringar och klimatutmaningar samt en komplex hotbild med ett kraftigt försämrat och osäkert omvärldsläge behöver staden fortsatt utveckla förmågan att agera förebyggande. Staden behöver prioritera arbetet med en samordnad och hög krishanteringsförmåga samt en stärkt civil beredskap, bland annat inom ramen för stadens sektorsorganisation för civil beredskap. Avgörande i detta sammanhang är en stark kommunal rådighet över viktiga verksamhetsområden. Beredskapen är en gemensam uppgift och får inte privatiseras.

Arbetet för att stärka kommunkoncernens trygghetsskapande kapacitet är en prioriterad uppgift som innefattar både riktade insatser och åtgärder i den offentliga miljön samt ett omfattande preventivt socialt arbete. Det grova och dödliga våldet har eskalerat i samhället de senaste åren, vilket har drabbat Stockholm hårt. Utvecklingen visar att unga involveras i kriminalitet i allt yngre åldrar, både som förövare och offer. Konflikterna inom den kriminella miljön är inte begränsade till en geografisk plats utan har spridning nationellt och internationellt. Det är angeläget att alla nämnder och styrelser initierar och deltar i relevanta samarbeten med relevanta myndigheter och aktörer såsom Polisregion Stockholm, Region Stockholm, Kriminalvården, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Staden ska i samverkan med polis och andra nyckelaktörer verka förebyggande för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sina ansvarsområden utveckla arbetet mot välfärdsbrott. I arbetet ingår att identifiera de mest betydande riskområdena inom respektive verksamhet för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott. Viktiga utvecklingsområden är att informationsdelning fungerar tillfredställande mellan och inom stadens verksamheter, säkerställa kontrollmekanismer, minska antalet underleverantörer och upprätta egen kapacitet, kompetens och rådighet.

Stockholmarnas och civilsamhällets delaktighet och inflytande ska främjas för att stärka tillit till den lokala demokratin och öka förtroendet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Fler barn och unga ska möta gemenskap, utveckling och trygghet. Fler, inte färre, ska delta i idrott, kulturverksamheter och fritidsklubb. Nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt för att möjliggöra för fler barn och unga att delta på jämlika villkor. Idrottsföreningar och andra delar av civilsamhället ska aktivt engageras för att skapa verksamheter som lockar. De mötesplatser som finns i staden i form av fritidsgårdar ska ha bra öppettider och erbjuda ett brett verksamhetsutbud som passar fler barn och ungdomar.

Stadens arbete för att säkerställa de mänskliga rättigheterna ska intensifieras. I detta innefattas att motverka alla former av rasism, stärka barnets rättigheter, nationella minoriteters rättigheter och jämställdhet samt lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-

personer, äldre och för personer med funktionsnedsättningar. Under året ska stadens nya program för mänskliga rättigheter implementeras. Tillhörande handlingsplaner ska utifrån denna arbetas fram. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska öka kunskapen och förstärka informationen om de mänskliga rättigheterna utifrån sin verksamhet. Alla stockholmares möjligheter till delaktighet och inflytande i utvecklingen av staden ska öka. Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser ska fortsatt utvecklas och barnkonsekvensanalyser ska göras. Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030. De globala målen grundas på mänskliga rättigheter och kan bara uppnås om delaktighet, ansvarsskyldighet och icke-diskriminering respekteras. Ett systematiskt och sammanhållet arbete med de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för att uppnå detta.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utifrån analys av lokala förutsättningar vidta åtgärder för att minska skillnader i levnadsvillkor och aktivt arbeta för en jämlik tillgång till välfärd och service över hela staden
- samverka kring och prioritera insatser till översiktsplanens fokusområden, och dess kopplingar till resten av staden, och därmed ta samlat ansvar för områdets utveckling för att nå målen om en sammanhållen stad
- delta i samverkan för att stärka jämlika levnadsvillkor för alla barn, barnets bästa ska alltid vara i centrum och finnas med i allt beslutfattande
- säkerställa goda förutsättningar för barn och ungas lärande
- säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att minska den psykiska ohälsan bland barn och unga
- förstärka förebyggande sociala insatser baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet, inte minst de som riktar sig mot unga i riskmiljöer
- med stöd i lokal lägesbild och analys vidta sociala och situationella brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder utifrån det egna ansvarsområdet
- vidareutveckla och förstärka samverkan med relevanta externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet, exempelvis inom ramen för samverkansöverenskommelse med polis samt lokala strukturer för platssamverkan
- motarbeta drogmissbruk genom att snabbt ge stöd till de som drabbas och genom att konsekvent och resolut inom sitt verksamhetsområde motverka droghandel
- säkerställa att medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt
- fortsätta öka beredskapsförmågan, exempelvis genom att analysera och hantera risker och sårbarheter samt genom krisledningsplanering, kontinuitetshantering, systematiskt informationssäkerhetsarbete, krigsorganisation samt årliga, obligatoriska krisledningsövningar
- utifrån rådande terrorhotnivå i Sverige vidta för verksamheten ändamålsenliga säkerhetshöjande åtgärder
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- utveckla och stärka det förebyggande arbetet mot välfärdsbrott
- fortsätta utveckla arbetssätt för uppföljning och avvikelsehantering vad avser inköp mellan avtalsansvariga nämnder och beställande nämnder
- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män
- fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden

- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- involvera stockholmare i beslut som påverkar deras vardag genom medborgardialoger och medborgarbudgetar
- underlätta civilsamhällets verksamhet med målet att Stockholm ska ha landets bästa föreningsklimat
- intensifiera arbetet med att förverkliga de mänskliga rättigheterna, exempelvis genom ett systematiskt arbete mot diskriminering, ett barnrättsperspektiv i beslutsfattande, jämställdhetsintegrering samt ett aktivt och främjande arbete för de nationella minoriteternas rättigheter genom att implementera stadens MR-program
- implementera stadens handlingsplan för arbete mot rasism i sina verksamheter
- säkerställa att medarbetare erbjuds och genomgår utbildningar som är avgörande för att mänskliga rättigheter beaktas i den kommunala verksamheten, såsom exempelvis stadens hbtqi-utbildning och den diplomutbildning om rasism som ska tas fram
- arbeta, såväl som samhällsaktör som arbetsgivare, för att motverka diskriminering och alla former av rasism, inklusive antisemitism, antiziganism, afrofobi och islamofobi, och rasism mot samer
- verka för att uppnå FN:s globala mål för hållbar utveckling, beakta Agenda 2030 i framtagandet av styrdokument och använda agendan som ett verktyg för hållbar utveckling. Målansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett
- säkerställa att alla oavsett funktionsförmåga kan vara delaktiga i samhället och ha tillgång till skydd, stöd och service på jämlika villkor

Skattesats

För år 2025 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 18,22 per skattekrona.

För år 2025 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 7,0 öre per skattekrona.

Stockholm den 9 oktober 2024

Karin Wanngård

Resultatbudget

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	9 472,6	9 690,5	9 829,2	9 969,5
Verksamhetens kostnader (-)	-61 320,7	-63 148,1	-63 565,6	-63 756,9
Avskrivningar (-)	-2 547,9	-3 000,9	-3 209,8	-3 482,3
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-791,2	-1 097,0	-1 097,0	-1 097,0
Prestationsreserv	-907,7	-563,3	-2 336,7	-3 618,9
Ej aktiverbara investeringsutgifter	0,0	-675,0	-675,0	-675,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter m.m.	-1 997,5	-2 035,3	-1 963,5	-2 003,1
Verksamhetens nettokostnader	**-58 092,4**	**-60 829,1**	**-63 018,4**	**-64 663,7**
Relativförändring		*4,7%*	*3,6%*	*2,6%*
Skatter	63 537,7	66 538,3	69 220,6	72 085,5
Begravningsavgift	229,7	255,7	265,4	275,7
Inkomstutjämning	-7 401,6	-6 907,2	-7 189,9	-7 491,2
Kostnadsutjämning	-1 089,3	-1 248,8	-1 251,7	-1 257,2
Regleringspost	2 845,2	2 332,9	2 041,4	1 677,2
Fastighetsavgift	1 378,6	1 438,9	1 438,9	1 438,9
LSS-utjämning	-1 939,5	-2 080,4	-2 085,3	-2 094,4
Verksamhetens resultat	**-531,6**	**-499,8**	**-579,0**	**-29,2**
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	-600,1	119,9	375,1	140,7
Utdelning Stockholms Stadshus AB	1 120,0	340,0	340,0	340,0
Disposition/avsättning begravningsfond	11,8	40,0	28,8	26,7
Resultat efter finansiella poster	**0,1**	**0,1**	**164,9**	**478,2**
Förändring av redovisat eget kapital	**0,1**	**0,1**	**164,9**	**478,2**

Investeringsplan

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Investeringsutgifter	-11 011,3	-9 262,3	-8 239,3	-7 178,5
Investeringsinkomster	2 230,0	2 545,0	1 480,0	1 450,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 530,0	- 519,5	- 519,5	- 450,0
Nettoinvesteringar (-)	**-9 311,3**	**-7 236,8**	**-7 278,8**	**-6 178,5**
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	164,9	478,2
Avskrivningar	2 547,9	3 000,9	3 209,8	3 482,3
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	6 563,3	4 035,8	3 704,1	2 018,0
Summa finansiering investeringsplan	**9 311,3**	**7 236,8**	**7 278,8**	**6 178,5**
Netto	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Investeringsvolymen för 2025 har i enlighet med investeringsstrategin tagits fram med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad för alla. Genom högt ställda mål för ett Stockholm som håller samman, är fossilfritt, klimatsmart och grönt samt har en stabil ekonomi, skapas en stad där alla får plats. Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Arbetet ska utföras med hög tillit till stadens anställda. Genom fördjupad samverkan med stadens nämnder och bolagsstyrelser samt andra myndigheter och verksamheter ska tryggheten i samhället öka och utvecklingen med dödligt våld och grov kriminalitet med gemensamma krafter motverkas. Arbetet med den långsiktiga kompetensförsörjningen ska samordnas av kommunstyrelsen. Stadens miljö- och klimatarbete är högt prioriterat och påverkar stadens alla delar. Kommunstyrelsen samordnar arbetet med utgångspunkt i stadens miljöprogram och klimathandlingsplan. Kommunstyrelsen ska även samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens arbete för en hållbar utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Arbetet för en sammanhållen stad är högt prioriterat.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Stadsledningskontoret är kommunstyrelsens förvaltning. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomi- och trygghetsutskott, personal- och jämställdhetsutskott, råd för Agenda 2030, råd för nationella minoriteters rättigheter, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontorets huvudsakliga ansvar omfattar:

- styrning, utveckling och uppföljning av verksamhet, ekonomi och finansstrategi
- strategiskt arbete med kvalitetsutveckling, innovationer och digitalisering
- strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklings-, fastighets- och markutvecklingsfrågor
- strategiskt ansvar för styrning, samordning och uppföljning av stadens näringslivsarbete
- strategisk infrastrukturplanering, el- och energiplanering och bostadsbyggande
- it-strategier samt strategisk ledning och samordning av det stadsövergripande informationssäkerhetsarbetet
- strategiskt miljö- och klimatarbete samt arbete med klimatbudgeten
- strategiskt arbete med FN:s globala mål för en hållbar utveckling, Agenda 2030
- strategiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbete mot välfärdsbrottslighet och mot våldsbejakande extremism
- strategiskt arbete med att säkerställa de mänskliga rättigheterna, inklusive jämställdhet, barnrätt, rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, hbtqi-personers rättigheter och de nationella minoriteternas rättigheter
- strategiskt arbete med att stärka tilliten till den lokala demokratin samt öka förtroendet för stadens nämnder och bolagsstyrelser
- strategiskt säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor

- styrning, samordning och kontroll av stadens säkerhetsskyddarbete
- strategiska hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshantering och lokalutnyttjande
- strategiska inköpsfrågor i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning och gemensamma processer
- service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, dess utskott, beredningar och råd samt rotlar och partikanslier
- juridisk rådgivning till stadens nämnder, förvaltningar, bolag, stiftelser och kommunalförbund
- drift, förvaltning och utveckling av stads- och koncerngemensamma system och plattformar
- strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- strategiskt övergripande ansvar för frågor kopplat till mat och kost

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 584,7**	**-1 605,5**	**-1 600,6**	**-1 597,9**
Drift och underhåll	-1 584,7	-1 605,5	-1 600,6	-1 597,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**47,6**	**47,6**	**47,6**	**47,6**
Netto	**-1 537,1**	**-1 557,9**	**-1 553,0**	**-1 550,3**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-3,3	-3,3	-3,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-2,0**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**

Budgeten för 2025 ökar med 20,8 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2. Investeringsbudgeten för 2025 ökar med 1,3 mnkr jämfört med 2024. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

För år 2025 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Socialdemokratiska arbetarpartiet	47 515
Vänsterpartiet	25 346
Moderata samlingspartiet	16 932
Miljöpartiet de gröna	15 795
Liberalerna	8 769
Centerpartiet	8 447
Sverigedemokraterna	6 557
Kristdemokraterna	3 436
SUMMA	**132 799**

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	599
Partistöd per mandat	434

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år. Partierna ska redovisa hur partistödet används i förhållande till gällande lagstiftning. Systemet med redovisning av lokalt partistöd har varit i kraft i tio år. Det är viktigt att den lokala tillämpningen av de nationella reglerna bidrar till att säkerställa att partistöd används i enlighet med lagstiftningens intentioner att stärka partiernas roll i den lokala demokratin. Mot bakgrund av detta finns det anledning att se över det lokala regelsystemet.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Åtagande gentemot utomstående organisationer och föreningar ska i normalfallet vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
Bidrag till akademin	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	380
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 500
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	260
-Tyresta Nationalpark	500
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
-Nobelmuseum	8 000
Summa	**21 340**

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademin och näringslivet ingår. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	112 000
-Stiftelsen Electrum	7 500
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network	1 000
-ECCAR	23
-Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	25 433
-Medlemsavgift Storsthlm*	19 775
-Stockholmsregionens Europaförening	2 900
-Eurocities	200
-Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvar, SSBF	444 253
-Medlemsavgift ICLEI	40
-POLIS Cities and Regions for Transport innovation	120
-CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
-Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 500
Samarbeten med akademin	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera	48 626
-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Pris till Katarina Taikons minne	100
Summa	**677 340**

* Prognos

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 112 mnkr 2025, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolagets styrelse beslutar om marknadsföring av evenemang och bolaget hanterar utbetalningar för detta. Bolaget leder och administrerar stadens medlemskap i Stockholm Business Alliance enligt avtal för innevarande period. Stadens årliga medlemsavgift till Stockholm Business Alliance är 7,5 mnkr.

Kommunförsäkring
Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, vd- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2025 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholm ska vara en stad för alla. Här ska nya och gamla stockholmare kunna bo, leva, arbeta och bygga sin framtid. Här ska drömmar förverkligas. Stockholm ska vara en demokratisk, öppen, jämställd och jämlik stad. Alla människor ska bli behandlade med respekt och hela staden står upp för alla människors lika värde och rättigheter.

En stark och jämlik välfärd som bygger tillit i hela staden ställer höga krav på samordning, helhetssyn och långsiktighet. Kommunstyrelsen har ett ansvar att ständigt bidra med dessa perspektiv i styrning och uppföljning samt stödja nämnder och bolagsstyrelser i att gemensamt ta sig an välfärdsuppdraget. Demografiska förutsättningar samt samhällets över tid skiftande behov av tjänster gör att det blir än viktigare med samverkan både inom staden och med andra aktörer för att hitta långsiktiga och ändamålsenliga lösningar. Kommunstyrelsen har här en viktig roll i att följa och prognostisera befolkningsförändringar samt analysera effekterna av kostnadsutvecklingen för stadens verksamheter. Kommunstyrelsen ska under året påbörja arbetet med att uppdatera Stockholms stads vision i syfte att besluta om revidering under år 2027.

Att alla barn och ungdomar ges likvärdiga möjligheter att uppnå kunskapsmålen i skolan är centralt för att skapa ett sammanhållet Stockholm. De goda exempel runt om i staden som visar på en positiv utveckling i resultat behöver spridas. Kommunstyrelsen behöver tillsammans med utbildningsnämnden, förskolenämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att insatser för en mer jämlik och kompensatorisk skola och förskola genomförs.

Funktionshinderperspektivet ska beaktas i alla stadens verksamheter och med stöd av stadens funktionshindersråd lyfts frågorna in strategiskt i planeringen. Förändringen av rådens organisering och arbetssätt ska följas upp. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få jobb i staden ska förbättras. Tidigare års kartläggning av stockholmarnas upplevelser av rasism, funkofobi, homofobi och transfobi ska användas som underlag i arbetet för att ge alla kommuninvånare ett respektfullt och fördomsfritt bemötande. Med utgångspunkt i diskrimineringslagstiftningen ska kommunstyrelsen främja att stadens verksamheter anställer fler personer med funktionsnedsättning.

Det finns behov av att stärka stadens kommunikation utifrån ett funktionshinderperspektiv. Exempelvis bör stadens hemsida finnas i en lättläst version. Kommunstyrelsen ska därför göra en översyn av stadens kommunikationsarbete utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Översynen ska även föreslå åtgärder för hur grupper som idag är svåra att nå via befintliga kanaler för kommunikation, kan involveras mer.

Ett samordnat arbete för en äldrevänlig stad ska fortsätta. Kommunstyrelsen ska, utifrån genomförd uppföljning av stadens arbete med handlingsplan för äldrevänlig stad, utveckla arbetet tillsammans med berörda nämnder. Kommunstyrelsen fortsätter också att stödja berörda nämnder i arbetet med omställningen till en god och nära vård. Omställningen berör flera av stadens verksamheter och behöver ske samordnat såväl inom staden som med Region Stockholm och länets övriga kommuner.

I Stockholm finns ett rikt föreningsliv som staden har en långvarig samverkan med. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat och tillsammans med föreningslivet ska kommunstyrelsens strategiska arbete för att nå målet fortsätta.

FN:s konvention om barnets rättigheter slår fast att barn har rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade i alla frågor som rör dem. Arbetet med barnkonventionen berör hela stadens verksamhet. Kommunstyrelsen har, som en del av sin uppföljande och styrande roll, ett särskilt ansvar för att säkerställa att stadens nämnder och bolag beaktar barns rätt och barnperspektivet. Barn och unga har enligt barnkonventionen rätt till både kultur och yttrandefrihet; att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att stärka barns delaktighet och inflytande i stadens verksamheter.

I samband med att stadens barnombudsman har funnits i 10 år ska Stockholms stad uppmärksamma arbetet för barns rättigheter och hur det kan fortsätta stärkas och utvecklas.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 5 *Jämställdhet*, mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 10 *Minskad ojämlikhet* samt mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kulturnämnden: kulturförvaltningen).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en omorganisation av omsorg på obekväm arbetstid. Två dygnet runt-förskolor ska inrättas i två olika stadsdelsnämnder (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen fortsatt utreda förutsättningarna för att starta bostad med särskild service för barn och unga (LSS) i egen regi (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen fortsatt utreda förutsättningarna för profilboenden inom LSS (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa en central placeringsfunktion för inköp av boendeplatser med individuella avtal inom LSS (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, med särskild fokus på äldre och stödboende med drogtolerans för kvinnor (1.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till stadsövergripande insatser i form av case manager (CM) och boendestöd, för att säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda om, och i så fall under vilka förutsättningar, daglig verksamhet (LSS) vid behov kan utföras på distans (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna inför omställningen till en ny socialtjänstlag utreda organiseringen av intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser för att uppnå ökad tillgänglighet, likställighet och effektivitet (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Mänskligheten och planeten befinner sig i en djupt allvarlig kris för miljön och klimatet. I den krisen krävs handling. Klimatförändringarna utgör ett hot mot människors hälsa och allt livs fortlevnad. Våra samhällen måste ställas om och samhällsutvecklingen måste ske inom ramen för de planetära gränserna. Städer har en viktig roll i omställningsarbetet och Stockholm ska vara världsledande i att minska utsläppen samt vara en stark förebild för andra städer Åtgärder ska prioriteras utifrån vilka som mest effektivt bidrar till att uppnå stadens miljö- och klimatmål.

Stockholm har ett långt och framgångsrikt miljö- och klimatarbete bakom sig men mycket återstår att göra. Den omställning som krävs är genomgripande och kräver ändring av såväl teknik som arbetssätt och konsumtionsmönster. Den kräver också samverkan och allas delaktighet och engagemang. Kommunstyrelsen ska samordna implementeringen av stadens miljöprogram och klimathandlingsplan. Miljöprogrammet fokuserar på vad staden som organisation själv kan göra men innehåller också målsättningar som uppnås tillsammans med andra, exempelvis näringslivet, offentlig sektor, civilsamhället, akademin och stockholmarna. Kommunstyrelsen ska även samordna och utveckla uppföljningen av stadens klimatarbete genom att undersöka och ta fram verktyg för ett stadsövergripande analys- och beslutsunderlag. För att Stockholms stad ska bli klimatpositivt senast år 2030 är BECCS-anläggningen i Värtan avgörande och kommunstyrelsen ska säkerställa att arbetet fortskrider enligt plan.

Kommunstyrelsen leder arbetet med svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030. Inom ramen för det arbetet ska kommunstyrelsen arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad extern finansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Kommunstyrelsen ska, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser, arbeta för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att nå de

högt ställda klimatmålen genom ändrade regelverk och ökad finansiering. Stadens påverkansarbete behöver bli mer systematiskt och arbetsformerna för kommunikation, inflytande och utbyte med andra beslutsnivåer ska utvecklas.

Kommunstyrelsen leder det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning och ska samordna uppdateringen av handlingsplanen för klimatanpassning i samarbete med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Arbetet utgår från risk- och sårbarhetsanalyser och syftar till att minska risker för liv och hälsa samt stadens egendom. Kommunstyrelsen ska samordna och stärka arbetet med att nå stadens mål om ökad grönska och stärkt biologisk mångfald. Kommunstyrelsen ska slutföra arbetet med att ta fram en strategi för skydd av naturområden, där även vattenmiljöer ingår. När staten definierat det svenska åtagandet i enlighet med EU:s naturrestaureringslag kommer strategin att kompletteras med att även innefatta restaurering av naturmark. Kommunstyrelsen ska i samarbete med berörda nämnder ta fram en ny trädpolicy utifrån målen i miljöprogrammet med fokus på klimatanpassning, kolsänkor och den biologiska mångfalden. I uppdraget ingår bland annat skötsel och skydd av befintliga träd.

Det är viktigt att arbetet med, och genomförandet av, de lokala åtgärdsplanerna för vatten samordnas med stadsutvecklingsarbetet så att åtgärderna beaktas i plan- och exploateringsprocessen liksom att pågående planarbete integreras i de lokala åtgärdsprogram för vatten som tas fram. Kommunstyrelsen ska också, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna, öka takten i genomförandet av de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en enhetlig och effektiv kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Kommunikationen ska stödja stadens miljö- och klimatmål och medverka till delaktighet och engagemang hos målgrupper och samarbetspartners. I enlighet med miljöprogrammet ska staden inte upplåta reklamplatser för fossilbaserade produkter och tjänster.

Kommunstyrelsen ska bidra till att stärka kompetensen inom organisationen gällande hållbarhetsfrågor. I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ska kommunstyrelsen kompetensutveckla medarbetare inom stadens inköpsorganisation för att minska miljö- och klimatpåverkan från inköp. I samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska kommunstyrelsen kompetensutveckla måltidspersonal, ansvariga chefer och pedagoger inom skola och förskola i hållbara måltider som en integrerad del i den pedagogiska verksamheten. Här ingår ökad kunskap om hur stadens inköp av varor påverkar biologisk mångfald och klimat, både inom och utanför stadens gränser, och således vikten av att öka andelen ekologiska livsmedel.

Klimatmiljardens användningsområde ska utvecklas och riktas mot de strategiska utmaningar staden har inom klimatområdet samt bidra till att klimathandlingsplanen kan genomföras. Fokus ska ligga på att åstadkomma stora utsläppsminskningar eller genomföra klimatanpassningsåtgärder med hög klimatanpassningseffekt. Investeringsmedlen kan även riktas till utsläppsminsknings- eller klimatanpassningsåtgärder som har en mångfunktionalitet, exempelvis åtgärder som både bidrar till minskade utsläpp och stärkt biologisk mångfald.

Parallellt med detta arbete ska kommunstyrelsen utreda hur långsiktiga klimatinvesteringar kan planeras i enlighet med stadens klimathandlingsplan och med beaktande av det utvecklingsarbete som görs med klimatmiljarden. Vidare ska forum för gemensamt lärande skapas inom staden för att möjliggöra erfarenhetsutbyte och lärande om vilka åtgärder som ger störst resultat samt stimulera ökad samverkan inom

staden. Samarbete och gemensamma ansökningar från nämnder och bolag ska uppmuntras.

Kommunstyrelsen leder, i nära samarbete med trafiknämnden, arbetet med att inom stadens rådighet bidra till målsättningen att fram till år 2030 minska biltrafiken med 30 procent från 2017 års nivå. I det arbetet är framkomlighetsstrategin styrande. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling, strategiska stadsutvecklingsprocesser samt samordningen gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor. Stadens infrastruktur ska användas på ett resurseffektivt sätt genom att nyttja befintliga gator, vägar och broar och prioritera framkomligheten för gång, cykel, kollektivtrafik och godstransporter.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor samt för att leda och samordna förhandlingar, avtal och andra samarbeten för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter. Kommunstyrelsen ska verka för att öka den statliga och regionala finansieringen av satsningar på trafikinfrastruktur och kollektivtrafik. Den nationella och regionala infrastrukturplaneringen har stor betydelse för Stockholmsregionens möjlighet att uppnå nationella, regionala och lokala klimat- och transportmål. Exempel på prioriterade objekt är Stockholms Central och regionaltågsstationer i Helenelund och Älvsjö. Nationella investeringar i transportinfrastruktur i Stockholms stad är också nödvändigt för att bygga upp totalförsvarets motståndskraft och stadens förmåga att möta hot och kriser där spår- och väginfrastrukturen har en viktig roll. Stockholms stad behöver ha en robust infrastruktur.

Staden ska fortsatt verka för differentierade parkeringsavgifter som gör det dyrare för förbränningsmotorer jämfört med idag samt främjar bilpooler. Kommunstyrelsen ska fortsätta att verka för en förändrad och differentierad trängselskatt samt ett lokalt beslutsfattande av trängselskatten för att säkerställa stadens mål för minskade utsläpp, minskad biltrafik och en bättre framkomlighet samt för att intäkterna från trängselskatten ska stanna i Stockholm. Kommunstyrelsen ska vidare verka för en större insyn i arbetet samt uppföljning på nationell nivå och staden ska vara med och besluta om eventuella korrigeringar av systemet.

Kommunstyrelsen ska bevaka stadens intressen och hålla ihop arbetet avseende ekonomi, miljöhänsyn, stadsutveckling och bostadsåtaganden i övergripande planering och genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar. Stadens åtaganden inom ramen för infrastrukturprojekt, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling, har prioritet. Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för starkare kostnadskontroll i de infrastrukturprojekt som staden medfinansierar samt arbeta för att säkra bostadsbyggandet kopplat till dessa projekt. Kommunstyrelsen ska bistå trafiknämnden i uppdraget att hålla ihop stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten.

Staden ska verka för att Region Stockholm prioriterar och bygger viktiga regionala bytespunkter för buss i takt med stadsutvecklingen. Staden ska fortsätta arbetet med att nå en överenskommelse med Region Stockholm och Lidingö stad om Spårväg City till Ropsten under mandatperioden. Staden ska verka för att Spårväg Syd, med en nyttoskapande sträckning som möjliggör stadens planerade bostadsbyggande och som ger goda anslutningar till kollektivtrafik vid bytespunkterna Flemingsberg, Skärholmen, Bredäng, Fruängen och Älvsjö, blir av. Stadens mål om att inom stadens rådighet verka för minskad biltrafik med 30 procent till 2030 ska beaktas vid val av spårvägens sträckning. Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Business Region AB verka för att förbättra tågförbindelserna mellan Stockholm och Oslo.

Kommunstyrelsen ska utreda om ett delägarskap i bolaget Oslo-Stockholm 2.55 AB kan gagna detta ändamål.

Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på eleffekt, resiliens, behov och klimatpåverkan. Staden ska arbeta strategiskt och genomgripande i planeringsprocesser för försörjningsinfrastruktur för att säkerställa effektbehov och effekttillgång som främjar stadens mål om stadsutveckling, klimat och elektrifiering. Energilagring kan bli en del av lösningen på stadens utmaningar inom området. Kommunstyrelsen ska fortsatt utveckla kommunkoncernens organisation samt strategiska planering och uppföljning för att säkerställa rådighet och en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning.

Planeringen för kraftvärmeverket i Lövsta ska fortsätta. Det nya kraftvärmeverket är ett prioriterat klimat- och hållbarhetsprojekt för regionens fortsatta tillväxt och klimatomställning. Kommunstyrelsen ska i samråd med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholms Stadshus AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholm Exergi Holding AB ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen.

Kommunstyrelsen ska stärka stadens arbete med biologisk mångfald. I enlighet med översiktsplanen behöver de ekologiska sambanden stärkas. Mer natur i Stockholm ska skyddas, och nya naturreservat och biotopskyddsområden ska bildas. Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta utreda en modell för att stärka de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden), mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med trafiknämnden) samt mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda hur ett system för att styra mot minskad plastanvändning kan införas, samt identifiera vilka nämnder och bolagsstyrelser som behöver ingå i arbetet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda föreningsstöd till civilsamhället avseende miljö- och klimatfrågor. Utredningen ska omfatta både befintliga stöd samt eventuellt behov av nya stödformer (2.1)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska utveckla klimatmiljardens användningsområde och funktion, riktat mot stadens strategiska utmaningar och med särskilt fokus på en hög genomförandetakt av klimathandlingsplanen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna, med fokus på involvering och delaktighet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademin och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla krav på låg miljö- och klimatpåverkan vid upphandling, samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resurssmarta val vid köp (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med berörda facknämnder, stadsdelsnämnder och bolagsstyrelser utreda hur staden kan nå målet om en krontäckningsgrad på minst 30 procent i områden där människor riskerar att drabbas av värmeöeffekter (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utarbeta en modell för mobilitetsköp (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad, Fagersjö och Norra Djurgårdsstaden (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utvärdera, och i förekommande fall föreslå förändringar i, bolagens ägardirektiv gällande arbetet med laddinfrastruktur i syfte att säkerställa affärsmässighet och genomförbarhet givet bolagens planerade investeringsvolymer, underhållsbehov och nyproduktionsmål samt mål och åtgärder i enlighet med miljöprogrammet, klimathandlingsplanen och bolagens klimathandlingsplaner (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda ansvar och utveckling av stadens innerstadskajer med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikpunkter på sjö. I arbetet ska en eventuell flytt av förvaltning av innerstadskajer från Stockholms Hamn AB till trafiknämnden också utredas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Grunden för en väl fungerande stad är en stark ekonomi med kompetenta och engagerade medarbetare med trygga anställningar. Investeringar ska göras för en fortsatt positiv utveckling och för att möta eftersatta behov. Investeringar i klimatomställning, framkomlighet, bostäder och trygghet behöver prioriteras. För de delar av investeringarna som inte finansieras med egna medel är ansvarstagande och kostnadseffektiv extern finansiering av yttersta vikt. Kommunstyrelsen ska arbeta för att stadens samtliga investeringar har ett högt fokus på lönsamhet och genomförbarhet. Prioriteringar kommer att behöva göras i syfte att minska stadens skuldbörda och vissa projekt kommer att behöva tidsförskjutas.

Kommunstyrelsen ska inom ramen för den externa upplåningen utreda olika alternativa nya externa finansieringsmöjligheter för att möta det ökande finansieringsbehovet. I det ingår att pröva om ett eventuellt medlemskap i den ekonomiska föreningen Kommuninvest är ett hållbart alternativ givet de förutsättningar och åtaganden som följer med medlemskapet i den ekonomiska föreningen.

Det rådande omvärldsläget, höjt kostnadsläge, förändrade befolkningsprognoser och lågkonjunktur påverkar stadens verksamhet och ekonomi samt dess invånare, besökare och näringsliv. Det medför att det är fortsatt högt prioriterat att staden arbetar för en långsiktigt hållbar ekonomi både vad gäller resultat och likviditet, vilket ställer krav på att stadens resurser används effektivt. Kommunstyrelsen ska stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändig utveckling och strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och ökade investeringsvolymer som staden kräver. En fördjupad ekonomisk framtidsutredning genomförs under år 2025 utifrån stadens mål.

För att möta ökade kostnader, bland annat till följd av demografiska förändringar, ska kommunstyrelsen säkerställa att medel avsedda för välfärd ska användas till välfärd. Därför ska ersättningssystem till kommunala och privata utförare vara konstruerade så att såväl vinstuttag som bristande effektivitet begränsas. Ersättningssystem ska som princip säkerställa de kommunala verksamheternas möjlighet att med bevarad god kvalitet bära det ansvar som föreligger att med kort varsel erbjuda plats i skola, förskola

eller omsorg. Inom stadens rådighet fortsätter arbetet med att säkerställa robusta ersättningssystem som främjar likvärdighet och motverkar felaktigt utnyttjande.

Kommunstyrelsen ska i samverkan med nämnder och bolagsstyrelser verka för att de beslut som fattas för att klara ekonomin på kort sikt samspelar med de långsiktiga behoven. Särskild vikt ska läggas vid de kortsiktiga insatserna för att undvika kostnadsökningar på lång sikt inom till exempel välfärd, utbildning, arbetsmarknad och klimatanpassning. Kommunstyrelsen ska i samverkan med servicenämnden utreda och utveckla uppföljning av effektivitet inom stadens administrativa processer.

För att klara de samlade investeringsutgifterna måste staden prioritera hårdare. Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stadsutvecklingsprojekt med uppgift att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan. Kommunstyrelsen ska i samarbete med koncernstyrelsen kontinuerligt utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stödja nämnder och bolagsstyrelser i implementeringen. Stadens investeringsstrategi ska följas upp och fortsätta uppdateras i syfte att upprätthålla en hög och långsiktigt hållbar investeringsnivå samt hållbara driftkostnader.

Bostadsbyggande är ett högt prioriterat mål. Målet är att 140 000 nya bostäder ska byggas mellan år 2010 och år 2035. För att stadens högt ställda bostadsmål ska kunna uppnås trots konjunktursvängningar, ska kommunstyrelsen tillsammans med berörda nämnder säkerställa att det finns förutsättningar i form av projekt, markanvisningar och pågående detaljplaneprocesser i sådan omfattning att bostadsmålen nås över tid.

Kommunstyrelsen ska implementera en finansieringsmodell som bidrar till utvecklingen av planeringsprocessens tidiga skeden där markanvisningar till byggaktörer ännu inte beslutats. Kommunstyrelsen ska kunna agera beställare av detaljplan för stadstutvecklingsprojekt som ställer stora krav på samordning och prioritering av investeringar och där markanvändningen är av strategisk karaktär. Initiativ till detaljplaner från andra nämnder och bolagsstyrelser kan ske i samverkan med kommunstyrelsen i syfte att säkerställa projektens genomförbarhet samt att prioriteringar och insatser styrs dit behoven är som störst i staden.

Nyproduktionen av hyresrätter i allmännyttig och i privat regi ska öka. De allmännyttiga bostadsbolagen ska ges förutsättningar att ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet och öka genomförandetakten av Stockholmshusen. Lärdomar från andra projekt och metoder för industriell produktion ska tas i beaktande med målet att bygga till lägre kostnad och dämpa hyresnivåerna. Aktörer som bygger för stadens behov ska prioriteras. Kommunstyrelsen ansvarar tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att säkerställa processer för detta.

Alla stockholmare ska ha god service oavsett var i staden man bor. Staden ska arbeta utifrån idén om 15-minutersstaden. 15-minutersstaden handlar om att stadens invånare ska kunna nå allt de behöver inom promenadavstånd eller en kort cykeltur. Investeringar i offentliga miljöer, skola, förskola, fritid och kultur kan bygga sammanhållning och trygghet samtidigt som klimatpåverkan minskas och hela staden tillåts utvecklas.

Kommunstyrelsen ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad. Kommunstyrelsen ska föra förhandlingar med Region Stockholm och staten om utbyggd tunnelbana till det nya stadsutvecklingsområdet samt tillsammans med andra berörda nämnder kartlägga markföroreningar vid Bromma flygplats så att staden får en uppfattning om saneringsbehov.

Kommunstyrelsen ska delta i arbetet för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och omgivande kommuner samt prioritera de tio strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen. Genom att identifiera strategiska stadsutvecklingsområden kan staden byggas ihop, segregationen minska och volymerna hållas uppe i bostadsbyggandet. Områden som pekas ut som strategiska samband, särskilt de fyra utpekade fokusområdena i översiktsplanen, ska prioriteras med socialt värdeskapande förstärkningar i form av exempelvis klimatsmarta bostäder, kollektivtrafik, skolor, förskolor, äldreboenden, idrottshallar, kulturverksamhet, parker, naturområden och badplatser. Vid genomförande av de strategiska sambanden ska nya kopplingar prioritera och främja hållbar mobilitet. Samband utformat som annat än bilvägar ska förtydligas och lyftas fram. Kommunstyrelsen har en central roll i att samordna alla betydande stadsutvecklingsprojekt. Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska utgå från en analys av lokala förutsättningar och prioriteras där de behövs bäst för att bidra till social hållbarhet och målet om en sammanhållen stad.

Stockholm ska vara en stad som håller samman. Mycket går åt rätt håll men fortfarande finns stora skillnader. Arbetet med att motverka segregation och stärka utsatta områden behöver ges tydligare former. Staden bedriver ett löpande arbete med att identifiera segregationsmönster och dess orsaker samt områden som drabbas av dem i högre grad. Dessa områden behöver prioriteras för att Stockholm ska utvecklas jämlikt och hålla samman. Genom att peka ut fokusområden ges nämnder och bolagsstyrelser stöd i prioriteringen av insatser. Områdena värderas och uppdateras löpande. På det sättet säkerställer staden att arbetet inom målet för en jämlik och sammanhållen stad driver träffsäkra prioriteringar. Stockholm ska utveckla det arbete som redan bedrivs genom att möjliggöra för bättre analyser och mer strukturerad uppföljning. För en sammanhållen stad och en rättvis omställning.

Fokusområdena behöver inte kortsiktiga projekt, lyft eller nya kommissioner. Det behövs metodik, organisation och ett starkt politiskt fokus. Det löpande utvecklingsarbetet i form av exempelvis platssamverkan, lokalt trygghetsarbete och utveckling av välfärden är en viktig del. En framgångsfaktor i områdesutveckling är en stark och systematisk samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser i de olika områdena. Det lokala analysarbetet samt former och organisering för lokal samverkan ska samordnas och tydliggöras.

Kommunstyrelsen ska därför fortsätta att utveckla styrning och uppföljning av nämnders och bolagsstyrelsers arbete för en sammanhållen stad. Bland annat genom fortsatt arbete med stadsövergripande analyser, utveckling av underlag till budget och metodstöd för områdesgemensamma analyser av lokala behov och möjligheter så att det ger mesta möjliga effekt och utveckling. Alla stadsdelsnämnder ska bidra till arbetet med att motverka stadens socioekonomiska segregation. Kommunstyrelsen ska bistå nämnder och bolagsstyrelser i deras kunskapsuppbyggnad om en sammanhållen stad. Översiktsplanens fyra fokusområden är prioriterade.

Riktlinjer för områdesplanering ska tas fram av stadsbyggnadsnämnden inom ramen för arbetet med en sammanhållen stad, och ska bland annat innefatta utvecklade modeller för detaljplanering före markanvisning och områdesvisa parkerings- och mobilitetsanalyser. Även arbetssättet med socialt värdeskapande analys (SVA) är en viktig del av arbetet med en sammanhållen stad och ska vara i linje med områdesplaneringen. SVA innebär att projektmål sätts upp för att tillföra sociala värden som saknas eller förstärka sociala värden som redan finns på en plats, där staden särskilt värdesätter sociala åtaganden som bidrar till bestående värden och positiva fysiska förändringar på stadens sammanhållning. Detta inkluderar exempelvis tillskapandet av bostäder med överkomliga hyror eller finansiering av stadskvaliteter som stärker sociala och gröna värden samt klimatnytta.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet med stadens fokusområden: Fokus Järva, Fokus Farsta, Fokus Hagsätra-Rågsved och Fokus Skärholmen, i samverkan med de fyra stadsdelsnämnderna som samordnar och driver arbetet lokalt. Utgångspunkten för arbetet ska vara analyser av de lokala livsvillkoren och hur dessa kan förbättras. Dialogen med invånarna ska utvecklas i syfte att öka förtroendet för det offentliga. Arbetet med medborgarbudget fortsätter. Kommunstyrelsen ska implementera en samverkansorganisation för översiktsplanens fokusområden, i syfte att kunna hantera gemensamma knäckfrågor och göra avvägningar utifrån ett koncernperspektiv samt dela och sprida framgångsrika arbetssätt.

Kommunstyrelsen ska fortsätta utveckla och stärka kommunikationen i de delar av staden där behoven är som störst, bland annat genom att verka för bättre samordning mellan funktioner som arbetar med kommunikation kopplat till översiktsplanens fokusområden. De områden som tagits bort från polisens lista över utsatta områden/öppna drogscener ska särskilt analyseras för att erfarenheter och lärdomar ska tas tillvara och spridas.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad regelbunden uppföljning av arbetet i fokusområdena. I samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser ska kommunstyrelsen stötta samverkan med lokalt näringsliv i fokusområdena. Särskilt fokus ska vara på jobb- och trygghetsskapande åtgärder samt tillit till stadens verksamheter. Staden ska samverka med regionen i viktiga frågor för fokusområdena, exempelvis familjecentraler, vårdcentraler, barn- och ungdomspsykiatri, elevhälsa och tandhälsa samt en attraktiv kollektivtrafik med trygga bytespunkter.

Det brottsförebyggande arbetet är högt prioriterat och tryggheten i staden ska öka. För att långsiktigt stoppa rekrytering till kriminalitet krävs en stark generell välfärd som verkar förebyggande och stärker tilliten i samhället. Det behövs också ett förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, tidiga insatser till särskilda grupper och ett omfattande preventivt socialt arbete. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder samt strategisk kommunikation. Kommunstyrelsen fortsätter stödja nämndernas arbete med lokala lägesbilder och orsaksanalyser samt i arbetet med att utveckla ett sammanhållet analysunderlag kring trygghet och brott per stadsdelsnämndsområde.

Stadens arbete mot det dödliga våldet i kriminella miljöer leds av kommunstyrelsen tillsammans med socialnämnden. Den operativa och strategiska samverkan med andra myndigheter och aktörer stärks i syfte att komma till rätta med illegal hantering av sprängmedel. Den intensifierade samverkan i Trefas fortsätter samtidigt som uppföljningen av modellen utvecklas. Kommunstyrelsen samordnar och leder även stadens arbete mot våldsbejakande extremism med fokus på ökad kunskap och utvecklade arbetssätt.

Kommunstyrelsen ska leda, samordna och följa upp det strategiska arbetet med platsutveckling i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Den förvaltning eller det bolag som bedöms ha störst rådighet leder det operativa arbetet. För att säkerställa att rätt åtgärder vidtas ska effekterna av arbetet med platssamverkan följas upp med hjälp av det metodstöd som tagits fram av kommunstyrelsen. Stadens arbete med samordnad centrumutveckling ska fortsätta utifrån erfarenheter och lärdomar från bland annat Rågsveds och Tensta centrum.

Kommunstyrelsen ska fortsatt driva det samarbete som sker tillsammans med berörda nämnder inom ramen för stadens gemensamma samverkansöverenskommelse med polisen. Kommunstyrelsen deltar i det regionala samverkansarbetet gällande

brottsförebyggande frågor tillsammans med Region Stockholm, Polisen, Länsstyrelsen i Stockholms län, länets kommuner och andra berörda aktörer. Arbetet med en länsgemensam lägesbild samt att minska antalet öppna drogscener i länet ska prioriteras i samverkan med berörda stadsdelsnämnder, trafiknämnden och socialnämnden.

Stadens arbete med stadsövergripande ordningsvakter leds, samordnas och utvecklas av kommunstyrelsen i nära samarbete med stadsdelsnämnderna, övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samt med polisen. I syfte att stärka det lokala trygghetsarbetet ska kommunstyrelsen ta fram ett arbetssätt som möjliggör för stadsdelsnämnderna att vid behov utöka ordningsvakternas uppdrag med stadsdelsnämndens egna medel. Utifrån polisens bedömningar och i samråd med berörda aktörer ska fler trygghetskameror etableras på platser som upplevs otrygga eller där risk för brottslighet bedöms som stor i Stockholm. Kommunstyrelsen fortsätter arbetet med kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar.

Staden ska kraftsamla för att motverka välfärdsbrottslighet. Arbetet samordnas av kommunstyrelsen som samverkar med rättsvårdande myndigheter och Skatteverket. Kommunstyrelsen leder utvecklingsprojektet med samordnad tillsyn i syfte att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott, initiera arbete med samordnad tillståndsprocess samt genomföra förstudie för digitalt informationsdelningssystem inom tillståndsgivning och tillsynsarbete. Vid upphandling och inköp ska staden eftersträva få underentreprenörsled, särskilt om upphandlingen gäller en riskbransch. Fortsatt planering av förskolor, skolor och vuxenutbildning i egen regi bidrar till att medel avsedda för välfärd används på rätt sätt.

Kommunstyrelsen ska säkerställa att ändamålsenlig uppföljning av stadens leverantörer sker och att de krav som ställs i upphandlingar följs, i syfte att säkerställa att staden erhåller den vara eller tjänst som är avtalad och att organiserad välfärdsbrottslighet inte förekommer. För att lyckas med detta är det av största vikt att stadens personal har rätt kompetens. Vid exempelvis faktura- och avtalshantering krävs kunskap och stöd för att kunna upptäcka brister och bedrägerier. Kommunstyrelsen ska säkra att utbildning och kompetensutveckling finns tillgänglig för berörd personal.

Vidare är det viktigt att öka kännedomen om välfärdsbrottslighet generellt i staden. Privatpersoner, brukare och anställda som misstänker att välfärdsbrott förekommer ska ha någonstans att vända sig. Kommunstyrelsen ska därför i samarbete med relevanta kommuner i Stockholmsregionen utreda förutsättningarna för en gemensam digital funktion dit enskilda kan larma om välfärdsbrott.

Lokalvård är en strategiskt viktig verksamhet som skapar kvalitet i Stockholms stads alla verksamheter och säkerställer en hälsosam inomhusmiljö. Idag drivs lokalvården till stora delar av privata aktörer och det är en bransch där risk för välfärdsbrottslighet föreligger. Andelen lokalvård utförd i egen regi behöver därför höjas för att öka rådigheten, kvaliteten och för att trygga arbetsvillkoren. Kommunstyrelsen ska stödja nämnderna i arbetet för att ta tillvara stordriftsfördelar och öka samarbetet mellan stadens nämnder och ska därför i samverkan med servicenämnden utreda och inrätta en central enhet för lokalvård i egen regi.

Kommunstyrelsens ansvar för uppföljning och kontroll innefattar att kunna följa utvecklingen över tid inom flera olika områden. Uppföljningen av andelen upphandlad lokalvård samt användandet av konsulttjänster är idag inte helt tillfredsställande då det är svårt att få en samlad bild av utvecklingen i hela staden. Kommunstyrelsen ska därför ta fram ett förslag på hur uppföljningen inom dessa områden kan tydliggöras.

Kommunstyrelsen samordnar, i nära samarbete med socialnämnden, stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare och tjänstemän utsätts för påtryckningar och otillbörlig påverkan vid beslutsfattande i sin yrkesutövning. Staden behöver stärka arbetet för att förhindra att anställda agerar så kallade möjliggörare för kriminell verksamhet. I samarbete med berörda nämnder analyserar kommunstyrelsen inom vilka inköpskategorier det finns förhöjd risk och vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att förhindra att kriminella infiltrerar staden och utnyttjar välfärdssystemet.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder utveckla kravställningen vid upphandling av genomförandeentreprenader avseende sprängningsarbeten. Kommunstyrelsen ska också öka medvetenheten och kunskapen inom staden om effekter av felaktig folkbokföring, hur det kan upptäckas och om stadens underrättelseskyldighet till Skatteverket vid misstanke om felaktig folkbokföring.

Staden ska enbart stödja och samarbeta med organisationer och aktörer som står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunstyrelsen ska stödja nämnderna och bolagsstyrelsernas arbete för att säkerställa att lokalupplåtelser och föreningsstöd ges i enlighet med beslutade riktlinjer. Riktlinjer avseende lokalupplåtelser - demokrativillkor ska gälla för samtliga lokalupplåtelser och tydliggöras i stadens bokningsvillkor samt framgå i hyresavtal. Kommunstyrelsen ska tillsammans med idrottsnämnden utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av lokaler, bland annat genom utökade kontroller av hyresgäster samt fler stickkontroller. Samröre med, uppmuntran till eller möjliggörande av våldbejakande extremism accepteras aldrig.

Kommunstyrelsen ska stödja och samordna stadens arbete för en hållbar och demokratisk stad. De mänskliga rättigheterna ska säkerställas för alla stockholmare. Kunskap om hur stockholmarnas delaktighet och inflytande kan öka i beslut som påverkar deras vardag ska spridas i staden. Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadens nämnder och bolagsstyrelser implementera stadens program för mänskliga rättigheter. Mötesplatser för unga hbtqi-personer är viktiga då de möjliggör för unga att umgås på ett tryggt och öppet sätt. Kommunstyrelsen ska stödja socialnämnden och stadsdelsnämndernas arbete att tillsammans med föreningslivet säkra mötesplatser för unga hbtqi-personer. Alla stockholmare oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck ska känna sig trygga i kontakt med medarbetare och inom stadens verksamheter. I syfte att ytterligare stärka kompetensen och möjliggöra för fler medarbetare att utbildas i hbtqi-frågor, ska kommunstyrelsen ta fram en utbildning för stadens anställda som kompletterar stadens diplomutbildning. I samband med detta ska kommunstyrelsen vidareutveckla arbetet med hbtqi-diplomering av verksamheter samt eventuella behov av anpassning. Kommunstyrelsen ska fortsätta stödja nämndernas arbete med medborgarbudget.

Kommunstyrelsen samordnar målansvariga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för att uppnå FN:s globala mål i Agenda 2030 och stödjer övriga nämnder och bolagsstyrelser i deras utveckling av arbetet för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 och råd för nationella minoriteters rättigheter är viktiga rådgivande organ i stadens utvecklingsarbete inom områdena. Kommunstyrelsen ska öka kunskapen hos stadens anställda om nationella minoriteter och urfolk och deras rättigheter.

Kommunstyrelsen har ett viktigt uppdrag i att säkerställa att stadens samtliga verksamheter arbetar för att förena och bygga broar mellan människor och grupper. I alla delar av staden ska det finnas en hög tilltro till myndigheter i allmänhet och stadens verksamheter i synnerhet. Stockholm ska aktivt motverka alla former av rasism och

diskriminering. Kommunstyrelsen ska stödja 250-årsjubileet för Judiskt liv i Sverige och Stockholms stad är samverkandepartner i firandet i Stockholm. En referensgrupp inrättas i staden för samverkan med civilsamhälle och andra aktörer i arbetet mot rasism. Staden arbetar vidare med att uppmärksamma världsarvet Skogskyrkogården.

Stadens näringslivsarbete ska bidra till att skapa arbetstillfällen och en hållbar, attraktiv och växande storstad. Ett välmående näringsliv bidrar till ökad välfärd och trygghet i stadens alla stadsdelsnämndsområden. Kommunstyrelsen ansvarar för att tillsammans med Stockholms Stadshus AB styra, samordna och följa upp stadens näringslivsarbete ur ett strategiskt perspektiv och ska under året utveckla ett större helhetsperspektiv på området där stadens fokusområden prioriteras. Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Business Region AB och Järva stadsdelsnämnd arbeta för att Kista fortsätter vara en attraktiv plats för befintliga företag och nya etableringar. Tillsammans med Stockholm Business Region AB ska en genomförandeplan tas fram för hur stadens bolag bäst kan implementera stadens nya näringslivspolicy i sin verksamhet. Särskilt fokus ska finnas på översiktsplanens fyra utpekade fokusområden.

För att stärka stadens arbete med att främja nyföretagande och entreprenörskap i syfte att fler företag ska kunna startas och växa i en utmanande konjunktur flyttas Starta Eget och Scale up till arbetsmarknadsnämnden. Starta eget och Scale up ska ha ett tydligt fokus på att stötta entreprenörer och företagare inom grön omställning, bristyrken och socialt företagande.

Kommunstyrelsen ansvarar för att styra, leda och följa upp stadens NKI-arbete. Kommunstyrelsen ska också, tillsammans med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB, utreda och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet gällande frågor som rör tillstånd, trygghet, service och information med mera. Arbetet ska ske i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om evenemang som verktyg för samhällsutveckling.

Staden ska bygga, äga och förvalta samhällsnyttiga fastigheter såsom skolbyggnader, förskolebyggnader, idrottshallar, vård- och omsorgsboenden med mera. Långsiktig inhyrning av välfärdsverksamheter hos privata aktörer är inte hållbart, varken för stadens ekonomi eller för verksamheten, och ska undvikas. Privata inhyrningar ska endast förekomma om det saknas likvärdiga alternativ i lokaler ägda av staden, och ska i så fall alltid föregås av en risk- och konsekvensanalys där även en livscykelanalys vägs in. Staden ska inte samarbeta med eller premiera fastighetsägare som brister i sin förvaltning eller åtagande. Kommunstyrelsen ska bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning. Lokaler som inte behövs för att säkerställa kommunal verksamhet på kort eller lång sikt och lokaler som inte bidrar till stadens hållbarhet och sammanhållning ska kunna prövas för försäljning, särskilt om de har ett negativt driftnetto.

Genomförandet av det planerade idrottscentrumet i Bällsta behöver förskjutas tre år i syfte att minska investeringsutgifterna, samordna projektet med kommande stadsutveckling i området samt med anledning av förändrade förutsättningar för Bromma flygplats. Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter.

Kommunstyrelsen ansvarar för att utveckla stadens lokalförsörjningsarbete genom bland annat den stadsövergripande lokalresursplanen samt strategisk styrning, utveckling och placering av stadens förvaltningslokaler. Arbetet sker i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser och innebär ett tydliggörande av kommunens långsiktiga behov av förskolor, skolor, idrottsanläggningar, LSS-boenden och lokaler för kultur. I syfte att stärka stadens rådighet över lokaler och bättre möta verksamheters lokalbehov ska kommunstyrelsen utveckla den centrala styrningen och samordningen av boendeplaneringen, samt ta fram gränssnitt för fördelning, samnyttjande och tillfälligt användande av lokaler inom stadens olika verksamhetsområden.

Tillsammans med utbildningsnämnden ska kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten och dess finansiering, samt att alla kommuner inom samverkansområdet tar sitt ansvar för att säkerställa skollokalkapaciteten i den egna kommunen.

Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns en bra kommunal förskola och grundskola nära hemmet. Kommunstyrelsen ansvarar för genomförandet av SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm. Denna ska bidra till hög kommunal rådighet och att staden bygger tillräckligt med förskolor och grundskolor för att säkra framtida behov. I och med den nuvarande utvecklingen med sjunkande barn- och elevantal finns det behov av ett aktivt vidareutvecklingsarbete av SAMS.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att stärka samplaneringen och för att säkerställa en stadsövergripande syn på ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor. Minskad skolsegregation är ett övergripande mål och samlad planering av utbyggnad, placering, lokaler och utformning ska bidra till målet. Analyser utifrån segregation, socioekonomi och sammanhållningsaspekter ska därför alltid ingå i arbetet inom SAMS. När barn- och elevantalet i Stockholms grundskolor och förskolor minskar är det av särskilt stor vikt att undvika kostsamma överetableringar av vinstdrivande förskolor och skolor. Kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser samarbetar för att i ett tidigt skede motverka kostsamma överetableringar, och verka för att staden i egen regi kan möta behov som uppstår.

Kommunstyrelsen leder, samordnar och prioriterar stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga till civilt försvar, bland annat genom att ge strategisk inriktning och stöd till nämnder och bolagsstyrelser i övergripande beredskapsfrågor samt leda arbetet med stadens sektorsorganisation för civil beredskap. Ett nära samarbete med relevanta aktörer är avgörande för framgång i dessa frågor, bland annat med Storstockholms brandförsvar, civilsamhället och inom Samverkan Stockholmsregionen. Kommunstyrelsen ska också ge förutsättningar för att staden har en hög krishanterings- och kriskommunikationsförmåga samt att arbetet med säkerhetsskydd, personsäkerhet och olycksförebyggande arbete stärks i staden.

Kommunstyrelsen ska fortsätta stödja och främja möjligheten att ha kommunal verksamhet i egen regi inom alla verksamhetsområden. Om en privat aktör fallerar att leverera det som samhället behöver ska staden ha beredskap och förmåga att ta över ansvaret. Krav på verksamhetens kvalitet ska vara densamma oavsett driftsform. Försiktighet bör råda när det gäller att upphandla samhällsviktig verksamhet som varken omfattas av grundlagsskydd eller meddelarskydd. Särskilt prioriterat är att öka andelen egen regi inom områden där staden idag har liten rådighet och där det finns problem i utförandet, eller av strategiska skäl. Kommunstyrelsen ska prioritera insatser för kompetens- och metodutveckling kopplat till miljö och klimat och beredskapsförmåga inom inköp och upphandling.

Kommunstyrelsen ska bidra till en styrning av staden som präglas av kvalitetsutveckling, tydlighet och helhetssyn. Stadens styrning ska främja lärande. Tillitsbaserad styrning ska vara normen för stadens styrning och förtroendet till medarbetarnas kompetens ska vara högt. Staden ska genom hela verksamheten ha en helhetssyn i styrningen och ledningen. Medarbetarna ska ges handlingsutrymme och inflytande att, utifrån övergripande politiska mål och kostnadseffektivitet, bedriva och utveckla den kommunala verksamheten.

Att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen är en av stadens viktigaste utmaningar kommande år. Kommunstyrelsen är samordnande för stadens arbete med personalfrågor och har därför en central roll i att bidra till att omsorg, skola, förskola, samhällsbyggnad och övriga kommunala verksamheter kan rekrytera medarbetare som svarar mot stockholmarnas högt ställda krav på kompetens och service. Det är av yttersta vikt att staden fortsätter vara en attraktiv arbetsgivare där goda och trygga arbetsvillkor gäller.

För att ytterligare stärka kompetensförsörjningen ska kommunstyrelsen ta fram en samlad bild av kompetensbehovet inom stadens verksamheter. Som en del i detta arbete ska en demografisk rapport tas fram i syfte att tydliggöra förväntat behov av nya medarbetare inom olika kommunala sektorer fram till år 2040. Rapporten ska innehålla en analys av konsekvenser utifrån olika scenarier avseende befolkningsförändringar till följd av mer eller mindre inflyttning och migration samt förändrade födelsetal. I rapporten ska också Stockholmsregionens samlade behov av arbetskraftsutbud beaktas, samt konsekvenser av en ökad konkurrens om arbetskraften.

Behovet av personal inom äldreomsorgen förväntas öka under de närmaste åren, samtidigt som behoven inom förskolan förväntas minska. Detta kan föranleda behov av en omställningsprocess som kommunstyrelsen ska bidra till. Samtidigt som det totala personalbehovet minskar i förskolan ska kvaliteten stärkas. Staden behöver därför arbeta för att öka andelen förskollärare och utbildade barnskötare. Behovet av arbetskraft är stort inom flera välfärdsområden och idag har staden som målsättning att erbjuda jobbgaranti för examinerade på stadens vård- och omsorgscollege. Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder utreda och föreslå arbetssätt för att möjliggöra jobbgarantier inom stadens välfärdsverksamheter. Genom attraktiva villkor samt utvecklande och samhällsviktiga jobb kan staden som arbetsgivare attrahera medarbetare med rätt kompetens och därmed trygga kompetensförsörjningen för framtidens välfärd.

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor. Kommunstyrelsen ska stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i deras arbete med att prioritera rätten till heltid. Det görs bland annat genom att möjliggöra för att alla som idag arbetar deltid ska erbjudas heltid så snart möjlighet finns, att vid behov av nyrekrytering ska tjänster erbjudas dem som idag arbetar deltid och tjänster som utannonseras ska som norm vara på heltid. Arbetet ska löpande följas upp och vid behov ska åtgärder presenteras för en god måluppfyllelse.

Arbetet med att minska andelen visstid ska fortsätta, bland annat genom stadsgemensamma vikariepooler. Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare i syfte att skapa goda möjligheter att möta ett föränderligt arbetsliv. Kommunstyrelsen ska stödja nämnder och bolagsstyrelser i implementeringen av riktlinjerna för chefsstruktur och chefsnivåer i Stockholms stad. Ett närvarande ledarskap och ett chefsuppdrag med tydliga mandat och befogenheter är viktigt för verksamheten och medarbetarna.

Staden ska arbeta proaktivt med arbetsmiljöfrågor exempelvis genom ett förstärkt arbete med friskfaktorer. Skyddsombud spelar en central roll för att arbetsmiljön blir bättre och tryggare för medarbetarna. Alla stadens medarbetare ska ha goda och likvärdiga möjligheter till friskvård och hälsofrämjande förmåner.

Trakasserier, hot och förolämpningar mot offentliganställda, framförallt inom välfärdsverksamheterna, är ett växande problem. Det är oacceptabelt och kräver ett utökat arbete för att skydda de anställda. Alla stadens medarbetare ska känna sig trygga på sin arbetsplats.

Kommunstyrelsen ska främja stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik, så som Internet of Things (IoT) och artificiell intelligens (AI). För att stärka stadens position som innovativ och smart stad ska det tas fram en handlingsplan för Stockholm som smart och uppkopplad stad. Kommunstyrelsen ska ha hög egen it-kompetens och ansvarar för att en kostnadseffektiv utveckling av stadens it-leverans säkerställs genom aktiv leverantörsstyrning och tydliga processer för prioritering av nya behov. För att utveckla styrningen av it, digitalisering och informationshantering ska kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att stärka stadens arkitekturförmåga och säkerställa en samordnad arkitektur inom staden.

Kommunstyrelsen ska samordna stadsövergripande frågor kring datahantering och informationsförvaltning i syfte att skapa enhetliga arbetssätt och tydliga strukturer för att främja styrning, innovation och utveckling samt säkerställa att stadens öppna data är uppdaterad, strukturerad och tillgänglig för näringslivet att utveckla tjänster på. Kommunstyrelsen ska påbörja arbetet med att ersätta kritiska produkter i stadens gemensamma it-plattformar för att behålla befintlig funktionalitet.

Stockholm är ett betydande säte för akademisk forskning och dessutom Sveriges största studentstad. Här bedrivs konkurrenskraftig forskning som har stort genomslag. Kommunstyrelsen ska ta fram en strategi för Stockholm som universitetsstad för att stärka samverkan mellan staden, lärosätena och näringslivet samt stärka stadens position som universitetsstad. Staden har avtal om strategiskt samarbete med samtliga större universitet och högskolor i regionen kring forskning och utbildning som bidrar till verksamhetsutveckling och innovation. Kommunstyrelsen leder stadens arbete med att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen och ska verka för att öka den externa FoI-finansieringen.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Arbetsmarknadsnämnden ska, i samråd med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden, tillsätta en utredning för att se över en ersättningsmodell, likt den inom grundskola och gymnasium, i syfte att ge mer stöd till de utbildningar inom vuxenutbildningen som har en hög andel elever med stort behov av stöd (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen fortsätta utvecklingen av en ny långsiktig modell för ekonomisk styrning av exploateringsprojekt som möjliggör kontinuerlig omfördelning av resurser mellan projekt så att hela staden kan utvecklas (3.1)	2025-01-01	2025-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en process för hur tillkommande (nya) objekt blir en del av förhandlingsordningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Svenska Bostäder och i samråd med kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheten att samordna nämndernas befintliga förhandlingsordningar samt hanteringen av bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, äldrenämnden och AB Stockholmshem utreda hur Svedmyrabadet kan renoveras till att bli ett bad för äldre och andra grupper i behov av uppvärmda bassänger. Inriktningen gällande finansieringen av driften av det framtida badet är att denna ska ske gemensamt av idrottsnämnden och äldrenämnden, möjlig form för detta ska tas fram inom ramen för utredningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden uppdatera och förtydliga processen för lokalprojekt till stöd för beställande nämnder (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden utreda var inom staden den it-nära förvaltningen av sociala system ska finnas för att skapa bästa förutsättningar för förvaltning och utveckling (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB göra en fördjupad ekonomisk framtidsutredning och ta fram en prognos som underlag till en framtidssäkrad hållbar ekonomi för kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden se över regelverk och ersättningssystem för fritidsklubbsverksamheten i syfte att säkerställa att resurser fördelas utifrån deltagande och att god pedagogisk kvalitet säkerställs (3.1)	2025-01-01	2025-03-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn och förslag på förändrad modell för stadens äldreboendeplanering (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska inom ramen för den externa upplåningen utreda olika alternativa nya externa finansieringsmöjligheter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska revidera strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna att identifiera gemensamma utmaningar som skulle kunna gynnas av att hanteras med gemensamma arbetsformer och ökad samorganisering mellan nämnderna i syfte att stärka likställigheten och underlätta fokus på kärnverksamheterna (3.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska vidareutveckla SAMS i syfte att anpassa planeringen till de ökade utmaningar som utvecklingen med sjunkande barn- och elevantal för med sig (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag på modell för finansiering för ökade hyreskostnader vid renovering av bostäder för äldre (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda stadens kulturskoleavgifter i syfte att öka jämlikheten (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen etablera processer och arbetssätt som nyttjar den nationella tjänsten säker digital kommunikation (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna och vilka resurser som krävs för en central placeringsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg, inom både ramavtal och individuella avtal, i syfte att etablera en funktion under året. Till detta ska socialnämnden uppmärksamma hur en central placeringsfunktion kan samordnas med pågående arbete med central placeringsfunktion för individuella avtal inom LSS (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda modellen för resursmätning inom socialpsykiatrin i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att äldrenämnden får ett utökat stadsövergripande ansvar för sammanhållen stadsövergripande statistik om stadens äldreomsorg (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen fortsatt utreda behov om och i så fall hur nuvarande finansiering av kommunövergripande verksamhet bör omfördelas till äldreomsorgens ordinarie verksamhet (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med berörda nämnder utreda och föreslå arbetssätt för att möjliggöra jobbgarantier inom stadens välfärdsverksamheter (3.2)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB utreda och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet (3.2)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska ta fram en handlingsplan för Stockholm som universitetsstad (3.2)	2025-01-01	2025-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs, Farsta, Järva och Skärholmens stadsdelsnämnder ska i samarbete med kommunstyrelsen samordna och driva arbetet med lokal områdesutveckling i översiktsplanens fokusområden utifrån målsättningarna om en sammanhållen stad och en rättvis klimatomställning samt med de lokala behoven som utgångspunkt. Arbetet ska ske i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar (3.3)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska implementera en samlad samverkansorganisation för översiktsplanens fokusområden, i syfte att kunna hantera gemensamma knäckfrågor och göra avvägningar utifrån ett koncernperspektiv samt dela och sprida framgångsrika arbetssätt (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten, för att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda och inrätta ett bolag i syfte att driva projektutveckling för bland annat bostadsbyggande i tidiga skeden (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda möjligheten att inkludera arbetsdifferentiering i ILS-systemet för att främja mer arbetsdifferentiering samt en jämnare fördelning i staden. Utredningen får i uppdrag att föreslå lämplig uppföljning och mätetal för arbetsdifferentiering (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utifrån framtagen definition utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare (3.4)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SISAB verka för att implementera ”cykelvänlig arbetsplats” i samarbete med stadens verksamheter (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera och fastställa en långsiktig färdplan för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna gällande åren 2026-2032 (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
AB Stokab ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningar för drift av säkerhetsskyddsklassificerade it-system (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden utreda, med syfte att inrätta, en central enhet för lokalvård i egen regi (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen genomföra fördjupad avtalsuppföljning avseende centrala och gemensamma ramavtal utifrån riskprofil. Uppföljningen ska genomföras i nära samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att etablera reservinfrastruktur i stadens hamnar för att kunna lossa drivmedel från fartyg till lastbil vid akuta behov (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med relevanta kommuner i Stockholmsregionen utreda förutsättningar för en gemensam digital funktion dit enskilda kan larma om välfärdsbrott (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska säkerställa att utbildning och kompetensutveckling finns tillgänglig för berörd personal i syfte att upptäcka och förebygga välfärdsbrottslighet (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda ett förbud mot att använda lustgas i berusningssyfte på offentliga platser (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn i syfte att utveckla processen kring stadens parkinvesteringar för ökad effektivitet, transparens och delaktighet (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter med fokus på åtgärder som kan genomföras på kort tid i Järva och söderort (3.6)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen säkerställa att stadens terrorhinder är väl placerade utifrån ett säkerhetsperspektiv samt placeras beaktande trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda behovet av en kommunövergripande verksamhet inom förskola med hbtqi-profil (3.7)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska följa upp om syftet har uppnåtts med den organisering och de nya arbetssätt som infördes 2023 för stadens råd för funktionshinderfrågor och vid behov inkludera förslag på förbättringar och utvecklingsmöjligheter (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av stadens kommunikationsarbete utifrån ett tillgänglighetsperspektiv (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna och med stöd av representanter från civilsamhället och experter kartlägga förekomsten av alla former av rasism i stadens pedagogiska verksamheter (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillhandahålla utbildning som innebär certifiering eller diplomering av verksamheter om alla former av rasism och dess konsekvenser samt särskilt uppmärksamma afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda föreningsstöd till civilsamhället avseende nationella minoriteter. Utredningen ska omfatta både befintliga stöd samt eventuellt behov av nya stödformer (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur ett medborgarråd i staden skulle kunna organiseras och införas samt andra sätt att fördjupa dialogen och policyutvecklingen tillsammans med stadens invånare (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och civilsamhället förbereda för ett uppförande av ett monument över hbtqi-rörelsens kamp för sina rättigheter i samhället (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera stödformen till de sverigefinska, samiska och tornedalska minoriteterna i syfte att justera villkoren för sökanden och bredda målgruppen till att även omfatta stiftelser och andra organisationsformer än enbart föreningar och att därigenom kunna förstärka stödet till förvaltningsområdets kulturaktörer (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda formerna för och påbörja införandet av äldreomsorgsverksamhet med inriktning samiska, meänkieli och finska samt säkerställa att det finns aktivitetscenter med aktiviteter för samer och tornedalingar och sverigefinnar (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens nettodriftkostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera, i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-36,9	-39,0	-39,5	-40,0
Intäkter	3,7	5,0	5,2	5,3
Netto	**-33,2**	**-34,0**	**-34,3**	**-34,7**

Förslaget till budgetram för 2025 har enligt god revisionssed beretts av kommunfullmäktiges presidium. Budgeten för 2025 ökar med 0,8 mnkr jämfört med 2024. Förändringarna framgår av bilaga 2.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Valnämnden

Alla röstberättigade ska ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Valnämnden ska planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörlig påverkan vid röstning.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige
- val till Europaparlamentet.
- organisation och genomförande av eventuella extraval och folkomröstningar

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-62,7	-8,0	-80,0	-6,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-62,7**	**-8,0**	**-80,0**	**-6,2**

Budgeten för 2025 minskar med 54,7 mnkr jämfört med 2024. Minskningen beror på att det inte genomförs något val 2025. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Arbetet med att förbättra välfärden, skapa en hållbar miljö och ett starkt klimatarbete ska prioriteras. Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler medborgarkontor inrättas, vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan invånare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att öka likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna.

Stadens välfärd och service ska fördelas likvärdigt och vara lika tillgänglig för alla stockholmare. Bemötandet ska vara anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk. Staden behöver ha bättre beredskap genom större rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden och som princip bör det finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som staden har ansvar för.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser som fysiska åtgärder i närmiljön. Målet att Stockholm ska hålla samman och att segregationen ska minska ska prioriteras.

Det lokala utvecklingsarbetet är av stor betydelse för att skapa en hållbar utveckling i stadens alla delar och för att skapa ett Stockholm för alla. Prioriteringarna i utvecklingsarbetet ska tas fram i dialog med invånare och lokala aktörer genom medborgardialoger och medborgarbudget.

Nyanlända stockholmare ska få goda förutsättningar att etablera sig genom studier, på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i föreningslivet och i samhället i stort. Det gemensamma ansvaret för ett hållbart mottagande i staden och snabb etablering kräver en nära samverkan mellan stadens verksamheter och förvaltningar.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn-, kultur- och fritidsverksamhet
- stadsmiljöarbete
- lokal områdesutveckling
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med Jobbtorg Stockholm
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med Welcome House och Intro Stockholm
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete
- lokalt säkerhets- och beredskapsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS

- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Stadens kommunövergripande verksamheter är tillgängliga för invånare i alla stadens stadsdelsnämndsområden. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Järva, Bromma, Kungsholmen, Norra innerstaden, Södermalm, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör.

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-26 254,2**	**-27 359,9**	**-27 668,3**	**-27 953,3**
Drift och underhåll	-26 012,1	-27 091,8	-27 400,2	-27 685,2
Avskrivningar	-196,7	-207,7	-207,7	-207,7
Internräntor	-45,4	-60,4	-60,4	-60,4
Intäkter	**783,8**	**810,6**	**810,6**	**810,6**
Summa stadsdelsnämnder - netto	**-25 470,4**	**-26 549,3**	**-26 857,7**	**-27 142,7**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-230,0	-275,0	-275,0	-275,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-230,0**	**-275,0**	**-275,0**	**-275,0**

Budgeten för 2025 ökar netto med 1 078,9 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål, direktiv, riktlinjer och övriga styrdokument som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov med fokus på nyttomaximering av skattemedel. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom sina verksamhetsområden med varandra i syfte att lära, sprida goda exempel, utveckla effektiviteten och en för invånarna tillgänglig

samhällsservice. Regionvisa verksamheter ska vid behov införas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholm ska vara en stad där alla behövs och där alla kan delta. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar av samhället och ett funktionshindersperspektiv ska integreras i alla stadens verksamheter. Stadsdelsnämnderna ska använda sig av stadens hbtqi-utbildning i sina verksamheter.

Arbetet med en äldrevänlig stad ska genomsyra nämndernas verksamheter. Stadsdelsnämnderna spelar en viktig roll i arbetet för utsatta EU-medborgare. I verksamheterna ska barnets bästa alltid vara i centrum med barnkonventionen som grund. Stadsdelsnämnderna ska stärka barns delaktighet och inflytande i stadens verksamheter, exempelvis genom ungdomsråd.

Omställningen mot en god och nära vård och omsorg pågår. Målgrupp för omställningen är samtliga invånare i Stockholms stad, särskilt de som har behov av omsorg, stöd och insatser från staden. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden, kommunstyrelsen och i dialog med Region Stockholm kontinuerligt och långsiktigt arbeta med omställningen till god och nära vård och omsorg utifrån antagen handlingsplan.

Samordnade individuella planer (SIP) är viktiga för att stödja den enskildes delaktighet och behov. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att implementera de gemensamma system för genomförande och uppföljningar av SIP. Utgångspunkten i arbetet ska vara att hitta lösningar som stödjer den enskildes delaktighet och behov.

De sociala insatserna inom trygghetsarbetet ska prioriteras, exempelvis genom riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns med fältassistenter, trygghetsvärdar, eller nattvandrare i nära samverkan med stadens upphandlade ordningsvakter och civilsamhället. Särskilt viktigt i det förebyggande arbetet är en nära samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och fritidsverksamheter. För att tidigt stöd ska tas emot behöver stadsdelsnämnderna arbeta för att förtroendet för stadens verksamheter ökar, särskilt i områden där det i dag är lågt.

Gemenskap genom organiserade fritidsaktiviteter kan vara ett skydd mot social utsatthet och kriminalitet. Därför ska stadsdelsnämnderna tillsammans med bland annat idrottsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden erbjuda barn och unga en aktiv och meningsfull fritid.

Stockholm ska vara en stad som håller ihop. Arbetet mot den målsättningen ska stärkas och utvecklas i hela staden. Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Järva och Skärholmen ska i samverkan med kommunstyrelsen samordna och driva arbetet med lokal områdesutveckling i översiktsplanens fokusområden. Berörda nämnder och bolag ska samverka med stadsdelsnämnderna. Arbetet utgår från målsättningarna om en sammanhållen stad och rättvis klimatomställning.

Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Järva och Skärholmen ska även utveckla och utöka möjligheterna till representativt deltagande från boende, civilsamhället och det lokala näringslivet i dialoger och forum i frågor som är angelägna lokalt. Dialog med ett uttalat syfte att stärka förtroendet för stadens välfärdsverksamheter i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet ska utvecklas.
Stadsdelsnämnderna ska underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden och samråda med kommunstyrelsen kring eventuella större evenemang av stadsövergripande karaktär.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om en klimatpositiv stad 2030 samt stärka arbetet med klimatanpassning. Arbetet med lokala miljö- och klimatsamordnare ska fortsätta. För de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska arbetet med att öka andelen ekologiskt och att minska klimatbelastningen från mat och måltider prioriteras och utvecklas genom till exempel erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Nämnderna ska förebygga att avfall uppstår genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter samt verka för att en större andel produkter och material återanvänds eller återvinns. Återbruket ska öka och Stocket ska vara förstahandsalternativ vid inköp av möbler och inventarier. Arbetet med energieffektivisering ska intensifieras. Stadsdelsnämnderna ska utöver fysiska åtgärder även arbeta med verksamhetsanpassning i syfte att minska riskerna av negativa hälsoeffekter till följd av exempelvis värmeböljor. Stadsdelsnämnderna ska verka för genomförandet av Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna, med fokus på involvering och delaktighet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utifrån stadens styrdokument avseende miljö och klimat redovisa hur de jobbar lokalt med implementeringen av programmen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om effektiva verksamheter och en ekonomi i balans. Med stöd av kommunstyrelsen ska stadsdelsnämnderna genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymer som staden kräver.

Stadsdelsnämnderna utgör grundstommen i stadens trygghets- och säkerhetsarbete. Arbetet innefattar bland annat riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns, samt att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö. Stadsdelsnämnderna ska stärka det brottsförebyggande arbetet och utifrån sin lokala kunskap om behov och utmaningar som finns genomföra insatser som ökar tryggheten hos invånarna. Tilliten till professionens förmåga att välja metoder, arbetssätt och insatser ska vara hög. Stadsdelsnämnderna ska utifrån kunskap om lokala förutsättningar bedöma var insatser och trygghetsinvesteringar gör mest nytta och ger mest effekt samt ansöka om medel för att genomföra dessa. Stadsdelsnämnderna ska löpande följa upp det övergripande trygghetsarbetet och besluta om inriktningen.

Stadsdelsnämnderna har det geografiska områdesansvaret inom sina respektive stadsdelsnämndsområden. Stadsdelsnämnderna ska ha en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område, delta aktivt i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt fortsätta

höja förmågan inom måltidsberedskap. I samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder samt bolagsstyrelser och polisen ska stadsdelsnämnderna ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen samt följa upp dessa insatser. Stadsdelsnämnderna ska, tillsammans med kommunstyrelsen, fortsätta utveckla ett sammanhållet analysunderlag kring trygghet och brott i respektive stadsdelsnämndsområde.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att nå målet om att det inte ska finnas något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stadsdelsnämnderna bär i detta arbete det lokala samordningsansvaret men det är av stor vikt att det sker i tät samverkan med övriga berörda aktörer.

En nära samverkan med Storstockholms brandförsvar, det lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska också delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer. Utifrån erfarenhet och kunskap ska arbetet mot våldsbejakande extremism fortsätta att utvecklas.

Staden är under ledning av kommunstyrelsen en aktiv part i det regionala brottsförebyggande arbetet tillsammans med Region Stockholm, Polisregion Stockholm, Länsstyrelsen, länets kommuner och andra berörda aktörer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och trafiknämnden delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogscener i länet. Arbetet sker med fördel i nära koppling till arbetet med platssamverkan. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla och intensifiera arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden och vara sammankallande part i samverkan med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser, andra aktörer samt lokala företag, för att skapa en trygg närmiljö. För att säkerställa att rätt åtgärder vidtas inom ramen för platssamverkan ska effekterna av arbetet följas upp med hjälp av det metodstöd som tagits fram av kommunstyrelsen.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med berörda interna och externa aktörer fortsätta arbetet mot välfärdsbrott. Genom aktiv avtalsuppföljning i stadens upphandlingar av välfärdstjänster ska stadsdelsnämnderna motverka välfärdsbrott och främja en sund konkurrens mellan seriösa företag inom välfärdssektorn. För att säkerställa att de villkor och krav som ställs följs i alla led ska antalet underentreprenörer begränsas i de fall det är relevant. Berörda stadsdelsnämnder ska ingå i arbetet med samordnad tillsyn genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen i syfte att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott. Lokalvård är en bransch där risk för välfärdsbrottslighet föreligger och andelen lokalvård utförd av egen anställd personal behöver därför höjas för att öka rådigheten, kvaliteten och för att trygga arbetsvillkoren.

En central utgångspunkt när avtal på upphandlade välfärdsverksamheter löper ut är att stadens egen regi-verksamheter behöver stärkas, särskilt inom äldreomsorgen och delar av sociala verksamheter. I de fall tidigare upphandlad verksamhet ska överföras till egen regi ska detta ske på ett sådant sätt att verksamhetens kvalitet kan bevaras och förbättras.

Stadsdelsnämnderna ska verka för chefsuppdrag med tydliga mandat och befogenheter och ett ledarskap som gynnar kvalitetsutveckling inom kärnverksamheterna. Chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap genom antal medarbetare per chef enligt stadens riktlinjer för chefsstruktur ska säkerställas och god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen ska tryggas. Rätt till heltid och tillsvidareanställning är prioriterat. Medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen ska stärkas för att säkerställa en bra arbetssituation med

högt förtroende för professionens kompetens. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till medarbetare som utsatts för hot och våld i sitt arbete.

Stadsdelsnämnderna ska prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, exempelvis genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser. Genom samarbete med civilsamhällesorganisationer och genom att stödja arbetsmarknadsnämndens verksamheter och aktiviteter ska nämnderna bidra till nyanländas etablering och inkludering i samhället. Stadsdelsnämnderna ska aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledning, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS Bostäder. Tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och socialnämnden ska stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS Bostäders genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning.

Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat med goda förutsättningar för ett levande kultur- och föreningsliv med lokal förankring. Stadsdelsnämnderna ska underlätta föreningarnas möjlighet att verka genom att tydliggöra kontaktvägar in till förvaltningarna. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för fler och mer tillgängliga föreningslokaler inom sitt område. Stadsdelsnämndernas riktlinjer för föreningsstöd ska utgå från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamheter som är odemokratiska, olagliga eller som uppmuntrar våldsbejakande extremism. Ett gemensamt system för föreningsstöd tillsammans med socialnämnden och äldrenämnden gör processen enkel och tydlig för föreningarna samtidigt som det förbättrar stadens möjlighet till uppföljning och kontroll.

Investeringar påverkar framtida driftkostnader hos inhyrande nämnder. Stadsdelsnämndernas beställarroll i lokalprojekt ska stärkas och nämnderna bör beställa projektledningsstöd vid nya lokalprojekt av servicenämnden, särskilt vid större underhållsprojekt med Micasa.

Alla stockholmare ska ha god service oavsett var i staden man bor. Vision för 15-minutersstaden handlar om att stadens invånare ska kunna nå allt de behöver inom promenadavstånd eller en kort cykeltur. Investeringar i offentliga miljöer, skola, fritid och kultur kan bygga sammanhållning och trygghet samtidigt som klimatpåverkan minskas och hela staden tillåts att utvecklas. Stockholmarna ska ha tillgång till ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla. Spontanidrottsplatser, utegym och motionsspår ger förutsättningar för fysisk aktivitet i närmiljön. Tillgängligheten till natur och vatten är fundamentalt för stockholmarnas livskvalitet och stadsdelsnämnderna ska bidra till tillskapandet av fler officiella badplatser, vinterbadplatser, vindskydd och grillplatser i Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska kartlägga vilka större idrottsytor som inte ligger på y-mark (idrottsmark) i syfte att skapa ett register över dessa.

Stadsdelsnämnderna ska utifrån analyser av lokala förutsättningar i samarbete med relevanta nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en sammanhållen stadsutveckling, öka den sociala och ekologiska hållbarheten i stadsdelsnämndsområdet samt det demokratiska inflytandet över områdets långsiktiga utveckling.

För ökad hållbar tillväxt och företagande inom nämndernas geografiska områden ska stadelsnämnderna, utifrån lokal kännedom, bistå Stockholm Business Region AB med information i uppdraget att attrahera etableringar, besökare och kompetens.

Stadsdelsnämnderna ska i nära samarbete med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB och Stockholms stadshus AB utveckla och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet gällande frågor som tillstånd, trygghet, service och information med mera. Arbetet ska ske i nära samarbete med berörda bolagsstyrelser. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med Stockholm Business Region AB arbeta uppsökande av det lokala näringslivet enligt stadens modell för utveckling av det lokala näringslivet samt organisatoriskt samverka med närliggande stadsdelsnämnder. Utifrån översiktsplanens inriktning värnas och utvecklas stadens renodlade verksamhetsområden med hänsyn till näringslivet samt regional och kommunal samverkan i stadsutvecklingsprocessen. Stadsdelsnämnderna ska medverka i platsutvecklingsarbete i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i arbetet för att öka invånarnas tillit till stadens olika verksamheter. Samarbetet med det lokala civilsamhället är en viktig del i detta arbete. Hanteringen av medborgarförslag samt medborgarkontoren ska utvecklas och förbättras för att kunna ge invånarna stöd, information och personlig vägledning. Medborgardialoger och medborgarbudget ska användas för att ta vara på stockholmarnas synpunkter till exempel om frågor om utveckling av närområdet och trygghetsatsningar. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att hitta nya forum och plattformar att möta medborgare inom för att förbättra möjligheterna till dialog, delaktighet och inflytande. Stadsdelsnämnderna ska dela goda exempel mellan varandra gällande demokratifrågor och medborgardialog. Det lokala trygghetsarbetet ska stärkas och medborgare ska ges möjlighet att påverka tryggheten i sitt närområde. Nämnderna ska också verka för fler samlokaliseringar med andra myndigheter. Positiva synergieffekter uppstår när aktörer eller verksamheter lokaliseras tillsammans.

Stadsdelsnämndernas arbete med mänskliga rättigheter ska intensifieras och arbetet behöver bedrivas sammanhållet. Jämställdhetsintegrering och riktade insatser för att öka jämställdheten ska prioriteras liksom arbetet för barns rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa hbtqi-personers rättigheter och stadens hbtqi-utbildning för ett normmedvetet bemötande ska användas. Inom ramen för arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter ska stadsdelsnämnderna bland annat främja språk och kultur samt erbjuda förskola och äldreomsorg på minoritetsspråk. Barns utveckling av kulturell identitet ska särskilt främjas. Arbetet ska utgå från minoriteternas delaktighet och inflytande.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs, Farsta, Järva och Skärholmens stadsdelsnämnder ska i samarbete med kommunstyrelsen samordna och driva arbetet med lokal områdesutveckling i översiktsplanens fokusområden utifrån målsättningarna om en sammanhållen stad och en rättvis klimatomställning. Arbetet ska ske i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,4 kg CO2e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
	Inköpta förbrukningsartiklar i plast i stadens verksamheter	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel inköpta ekologiska livsmedel i kronor.	70 %	70 %	70 %
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %
3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	Andel med förtroende för stadsdels-förvaltningen i det område där man bor	39 %	41 %	41 %

Förskoleverksamhet

En förskola av hög kvalitet är en viktig nyckel för barns utveckling och lägger grunden för det livslånga lärandet. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och varje barn ska få det stöd det behöver för att lära och utvecklas och därmed ges möjlighet till en bra start i livet. Alla barn i Stockholm ska ha jämlika livsvillkor och livschanser och få det stöd de har rätt till, oavsett var i staden de bor. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskolan, socialtjänsten och relevanta verksamheter inom regionen ska därför vara starkt. Genom att löpande förbättra den pedagogiska kvaliteten och prioritera det kompensatoriska uppdraget kan förskolan tidigt identifiera behov av åtgärder, sätta in insatser och förstärka verksamheten där det behövs som mest. En lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet. Inskrivningsgraden i förskolan ska öka för att fler barn ska få förutsättningar att på sikt klara skolan.

Språket är nyckeln till kunskap. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstarten. Stadsdelsnämnderna och förskolenämnden ska samarbeta för att utveckla språkutvecklande arbetssätt och sprida goda exempel. Medarbetarnas kompetens i svenska språket ska utvecklas. Övergången till skolan ska stärkas genom ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna, förskolenämnden och utbildningsnämnden.

Förskolans kärnuppdrag är att ge varje barn möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål. För att lyckas med det är det kompensatoriska arbetet en nyckelfaktor. Medarbetarnas kompetens och yrkesskicklighet är avgörande för att hålla en hög pedagogisk nivå. Därför ska andelen förskollärare och barnskötare med tillräcklig pedagogisk utbildning öka i stadens förskolor. Alla barngrupper i förskolan ska ledas av minst en förskollärare. Arbetsmiljön för medarbetarna i förskolan ska fortsätta att förbättras och det ska vara enkelt att ta del av kompetensutvecklingsinsatser.

Förskolornas fysiska utformning ska vara ändamålsenlig och främja pedagogiskt arbete, lek och rörelse, så väl inomhus som utomhus.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, öppen förskola, introduktionsförskola och allmän förskola
- att säkra att alla barn i förskolan ges möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål och bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som stödjer varje förskolas utvecklingsbehov
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till kommunal förskoleverksamhet oavsett var man bor i stadsdelen
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

Förskolenämnden ansvarar för kommunövergripande förskolefrågor.

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-5 487,6**	**-5 450,5**	**-5 450,5**	**-5 450,5**
Kostnader (-)	-5 882,1	-5 853,6	-5 853,6	-5 853,6
Intäkter	394,5	403,1	403,1	403,1

Budgeten för 2025 minskar netto med 37,1 mnkr jämfört med 2024. Förändringen utgörs framförallt av volymförändringar men även att medel flyttas till *Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar*, för tilldelning av grundschablon till förskolans kommunövergripande verksamhet. Södermalms stadsdelsnämnd tilldelas anslag för Förskolan Norrskenet, som bedrivs på samiska och meänkieli, som nyinrättad kommunövergripande verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Slutlig justering av budget 2025 utförs i december samma år, utifrån månadsvisa avläsningar av antal inskrivna barn i verksamheten. Grundschablonen höjs med 1,6 procent och övriga schabloner framgår i bilaga 6. Avgiftsnivåer för förskola framgår av bilaga 7.

Till följd av sänkta pensionskostnader sänks PO-pålägget från 46,4 procent till 41,0 procent. Det innebär att för pedagogiska verksamheter i kommunal regi sänks personalkostnaderna med 3,7 procent. För de kommunala förskolorna ökar därmed det reella ekonomiska utrymmet genom både den höjda schablonen och genom sänkta personalkostnader.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa en trygg och likvärdig förskola som håller hög pedagogisk kvalitet och där undervisningen i varje barngrupp leds av minst en förskollärare. Andelen förskollärare ska öka i alla stadsdelsnämnder jämfört med föregående år, men vara som lägst 35 procent, på stadsdelsnämndsnivån. Antalet barn

per förskollärare ska minska i motsvarande omfattning. Med en ökad förskollärartäthet och färre antal barn per förskollärare förbättras förutsättningarna för verksamheten att ge alla barn möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens mål. I samverkan med förskolenämnden ska stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för en högre andel legitimerade förskollärare och barnskötare med tillräcklig pedagogisk utbildning i stadens förskolor, bland annat genom att erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare och erbjuda outbildad personal möjlighet till vidareutbildning till barnskötare. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med förskolenämnden i arbetet med att utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur inom förskolan. Det ska vara enkelt att delta i kompetensutveckling. Arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna ska grunda sig i stadens program för kompetensförsörjning inom förskolan, och förskolenämndens årliga aktivitetsplan på området. Det pedagogiska ledarskapet ska främjas och utvecklas.

Förskolornas arbete ska utgå från läroplanens mål och värdegrund och säkra barns delaktighet och inflytande i den ordinarie verksamheten. Ett aktivt jämställdhetsarbete ska bedrivas och barn ska inte begränsas utifrån normer kring kön, genom ett normkritiskt arbetssätt. Förskolenämnden leder det stadsgemensamma arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och stadsdelsnämnderna ska med stöd av förskolenämnden fortsätta att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att öka den pedagogiska kvaliteten och likvärdigheten. Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas och utvecklas på alla nivåer i syfte att främja ökad måluppfyllelse i förskolorna. Stadsdelsnämnderna ska, med stöd av förskolenämnden, säkra att det utvecklingsarbete som sker som en del av det systematiska kvalitetsarbetet anpassas efter varje förskolas identifierade utvecklingsbehov, med fokus på läroplansuppdraget.

Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att främja kvalitetsutveckling och stötta utvecklingen av pedagogernas kompetens i att jobba med läroplanens olika mål. För att utgöra ett stöd till stadsdelsnämnderna ska förskolenämnden upprätta och utveckla samarbeten med relevanta delar av stadens organisation och externa aktörer, så som lärosäten och forskningsbaserade organisationer. Vidare ska stadsdelsnämnderna, i nära samverkan med förskolenämnden, fortsatt utveckla uppföljningen av det systematiska kvalitetsarbetet med syfte att öka likvärdigheten i staden och verka för en ökad likställighet i bedömning av verksamhetens kvalitet. Digitaliseringsarbetet ska, utan att vara kostnadsdrivande, främja förskolans uppdrag och minska den administrativa bördan för medarbetarna i förskolan.

Förskolans kompensatoriska uppdrag ska lägga en god grund inför skolstarten, oavsett vilka bakgrundsförutsättningar barnet har. Det socioekonomiska tilläggsbeloppet ska gå till att stärka förskolans arbete med att ge varje barn det stöd de behöver för utveckling och lärande.

Att aktivt främja barns språkutveckling är en avgörande del av förskolans kompensatoriska uppdrag, eftersom ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd skapar goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång. En ökad andel förskollärare och barnskötare med tillräcklig pedagogisk utbildning är en viktig förutsättning för att fortsätta utveckla arbetet med att understödja barns språkutveckling, såväl inom svenska som det egna modersmålet. Fler medarbetare ska fortbilda sig och få nödvändiga kompetenser inom svenska och språkutvecklande arbetssätt. Stadsdelsnämnderna har ett ansvar i att, med stöd av förskolenämnden och förskolans program för kompetensförsörjning, säkerställa att alla barn ges goda grundläggande kunskaper i svenska språket. Ett starkt modersmål är avgörande för flerspråkiga barns möjlighet att även lära sig svenska. Därför ska flerspråkighet uppmuntras hos både medarbetare och barn, och modersmålsstöd utgöra en resurs i det språkutvecklande arbetet. Barn som tillhör en nationell minoritet erbjuds barnomsorg enligt gällande

lagstiftning, och förskolan ska säkra att läroplanens skrivningar om dessa barns rätt till språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk införlivas.

Förskolenämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i det fortsatta arbetet med språkutvecklande arbetssätt och säkra att löpande utvärdering och utveckling av goda exempel kring språkutvecklande arbetssätt sker samt att dessa sprids. I samarbete med förskolenämnden ska stadsdelsnämnderna årligen genomföra en dialog om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan. Samverkan mellan biblioteken och förskolorna kring barnlitteratur som kan användas för språkutveckling och undervisning inom läroplanens olika områden är väl utbyggd och ska fortgå, bland annat i form av förskolebibliotek.

Arbetet med barns övergång mellan förskolans och skolans verksamheter ska fortsätta utvecklas i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet. Samarbetet mellan förskola och skola ska också utvecklas för att i högre grad främja att utveckling av verksamheten stärks, i syfte att ytterligare förstärka förskolans skolförberedande uppdrag.

För att ytterligare stärka förskolans kompensatoriska uppdrag, i syfte att öka alla barns möjligheter till en bra skolgång, ska några stadsdelsnämnder med socioeonomiska utmaningar samverka med förskolenämnden i nämndens arbete med utvecklingsarbetet för förstärkt förskola. Arbetet innefattar projekt i ytterstaden som ska bidra till att jämlikheten stärks och att alla barn ges samma förutsättningar inför skolstart. Inom ramen för arbetet genomförs under året ett pilotprojekt om högläsning, i samverkan med forskning, med fokus på språk och kunskapsutveckling under barnens sista förskoleår. Inom ramen för förstärkt förskola ska också en modell med bland annat socionomer i förskolan prövas i samverkan med utvalda stadsdelsnämnder, i syfte att se vilken roll det kan fylla för att förstärka arbetet med tidiga insatser.

För att ge alla barn så bra förutsättningar som möjligt att klara skolan ska arbetet med att öka inskrivningsgraden samt främja en hög närvaro i förskolan fortsätta, särskilt i de områden där inskrivningsgraden är låg eller riskerar att sjunka. Stadsdelsnämndernas metodutveckling ska fortsätta utvecklas med stöd av förskolenämnden som driver på och samordnar arbetet samt säkerställer att framgångsrika arbetssätt sprids. Samarbetet med civilsamhället och föreningsliv, i arbetet med att öka inskrivningsgraden och lyfta vikten av barns deltagande i förskolan, ska öka.

Stadens öppna verksamheter, inte minst öppna förskolor och introduktionsförskolor är viktiga verksamheter för många barn och familjer i Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska, med stöd av förskolenämnden, påbörja implementeringen av riktlinjer för öppen förskola, i syfte att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av verksamheten.

Förskolans inom- och utomhusmiljö ska vara trygg och fri från våld, hot och kriminalitet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med andra nämnder, bolag och aktörer arbeta såväl förebyggande som vid behov för att åstadkomma detta. En viktig del i det arbetet är platssamverkan i nära samverkan med den huvudansvariga fastighetsägaren SISAB i synnerhet gällande förskolelokaler där ingen förskoleverksamhet bedrivs i nuläget.

Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan mellan vårdnadshavare, skola, socialtjänst, barnavårdscentraler, psykiatri och andra berörda myndigheter tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utveckla barnhälsoarbetet, framförallt genom att med stöd av förskolenämnden implementera stadens nya barnhälsostrategi, och säkerställa att alla förskolor har väl fungerande

rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen. Arbetet genomförs som en del i omställningen mot en god och nära vård. Stadens förskolor ska bidra till stadsdelsnämndernas arbete med att sprida information om föräldrastödsprogrammen.

Barn med särskilda behov ska få det stöd de har rätt till genom evidensbaserade metoder. Stadsdelsnämnderna behöver därför utveckla och intensifiera sitt arbete med särskilt stöd. Stadsdelsnämnderna ska vara en del av förskolenämndens framtagande av stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, i syfte att säkerställa att likställighet råder mellan stadsdelsnämnderna. I implementeringsarbetet ska även en hög kompetens i utredningsarbetet avseende barn i behov av särskilt stöd säkerställas. Vidare ska stadsdelsnämnderna säkerställa att de har beredskap för att placerade barn och barn som bor i skyddat boende vid behov skyndsamt kan erbjudas plats i förskola. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med bland annat socialtjänsten och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning ska fortsätta.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att det finns goda möjligheter till professionella kulturupplevelser, inte minst genom Kulanpremien, som kan stödja förskolornas arbete med läroplansmålen som rör kultur och skapande. Stadsdelsnämnderna ska lägga särskild vikt vid att öka användandet av kulanprememien i de av stadens förskolor som tar del av premien till mindre del, med särskilt fokus på förskolor inom stadsdelarna i stadens fokusområden Järva och Söderort.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med förskolenämnden, SISAB och övriga relevanta aktörer inventera, prioritera och initiera upprustningar av befintliga förskolegårdar utifrån lekvärdesriktlinjerna (1.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Arbetet med miljö- och klimatfrågor är viktigt i stadens förskolor. Det pågående arbetet med kemikaliesmarta förskolor ska intensifieras och arbetet med att minska klimatpåverkan från inköpta livsmedel och öka andelen ekologiska livsmedel i enlighet med strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat ska fortsätta och utvecklas i enlighet med den reviderade strategin. Stadsdelsnämnderna ska, med stöd av förskolenämnden, minska klimatbelastningen från maten i förskolan, bland annat genom att fortsatt möjliggöra att bland annat kökspersonalen får möjlighet till kompetensutveckling i klimatsmart mat. Arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen ska fortsätta och arbetet med att minska matsvinnet ska intensifieras.

När nya förskolor byggs ska de projekteras utifrån stadens funktionsprogram för förskolan samt utifrån krav på att certifiera förskolor med lägst motsvarande Miljöbyggnad Silver. Avfall ska förebyggas från att uppstå genom exempelvis kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter. En större andel produkter och material ska återanvändas och stadsdelsnämnderna ska verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”.

Stadens förskolegårdar behöver bli grönare och klimatanpassade. Stadsdelsnämnderna ska, med stöd av förskolenämnden, utveckla sina utemiljöer utifrån stadens styrdokument i syfte att säkra tillräckliga ytstorlekar och pedagogisk kvalitet i utemiljön och att utemiljön ses som en del av det pedagogiska rummet. Prioriteringen sker med stöd av förskolenämnden, och arbetet med att upprusta befintliga gårdar utifrån

lekvärdesriktlinjerna ska påbörjas. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna revidera riktlinjer för mat, måltider och fysisk aktivitet i kommunala förskolor i Stockholms stad, i linje med stadens reviderade strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Riktlinjerna ersätter stadsdelsnämndernas befintliga riktlinjer (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser, medverka tidigt i planeringsprocessen för nya bostäder med syfte att säkerställa att en högre andel av behoven av förskoleplatser tillgodoses i egen regi. Staden behöver i grunden ha en robust beredskap genom större rådighet över viktiga samhällsfunktioner och välfärden. Om en privat aktör fallerar att leverera det som samhället behöver ska staden ha beredskap och förmåga att ta ansvaret. Stadsdelsnämnderna ska därför stärka sin rådighet över förskoleverksamheten genom att öka andelen kommunalt drivna förskolor och säkra att det finns en kommunal förskola oavsett var i stadsdelen man bor så att man kan lita på att det finns en bra kommunal förskola nära hemmet.

För att bedriva undervisning av hög kvalitet i förskolan och främja en god arbetsmiljö krävs bra och ändamålsenliga lokaler. Stadsdelsnämnderna ska därför, med stöd av förskolenämnden, påbörja implementering av funktionsprogram för förskolan. I de fall stadsdelsnämnderna behöver lämna lokaler är det viktigt att prioritera att behålla lokaler med goda förutsättningar för att bedriva en kvalitativ pedagogisk verksamhet, med goda och funktionella miljöer såväl inomhus som utomhus. Ändamålsenliga förskolelokaler som ägs av staden som kan komma att behövas när antalet barn ökar bör bibehållas i stadens samlade bestånd.

För att förstärka rådigheten och bidra till en effektiv förskoleorganisation i en tid då antalet barn sjunker i staden ska stadsdelsnämndernas marknadsförings- och kommunikationsarbete gällande kommunala förskolor stärkas, under ledning av förskolenämnden. Även arbetet med riktad kommunikation för att öka inskrivningsgraden i förskolan ska stärkas.

En grundförutsättning för att förskollärare ska kunna jobba med systematiskt kvalitetsarbete och ta sitt pedagogiska ansvar är att de har tillräckligt med tid avsatt för pedagogisk utvecklingstid, både enskilt, tillsammans med arbetslaget och med andra förskollärare. Stadsdelsnämnderna ska, med stöd av förskolenämnden, utifrån slutsatserna i den pågående utredningen vidta åtgärder för att säkra likvärdighet i staden vad gäller en basnivå för pedagogisk utvecklingstid. Ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i rekryteringsarbetet.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att underlätta ett närvarande skolledarskap inom förskolan för att förbättra arbetsmiljön för alla medarbetare. Osäkra anställningar ska minimeras. Arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för barnskötare och förskollärare ska fortsätta under ledning av förskolenämnden, som har det stadsövergripande ansvaret för arbetet, och utgör ett stöd i stadsdelsnämndernas verksamhetsnära arbete med handlingsplanen, exempelvis genom att ta fram och kontinuerligt arbeta med gemensamma uppföljningsmetoder. Under året ska stadsdelsnämnderna också delta i förskolenämndens arbete med att kartlägga och

föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för måltidspersonalen i förskolan, och säkerställa en ökad likvärdighet i staden.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att minska barngruppernas storlek och öka personaltätheten, och därmed främja barns lärande och utveckling och förbättra arbetsmiljön för medarbetarna. Information av god kvalitet och tillförlitlig statistik inom verksamhetsområdet är en förutsättning för såväl planering som uppföljning.

Kontinuitet i verksamheten är viktigt för både barn och medarbetare. Med stöd av förskolenämnden ska den strategiska bemanningsförmågan öka. Stadsdelsnämnderna ska även intensifiera arbetet med att förbättra kontinuiteten i vikarietillsättningen, och säkerställa att vikarier alltid tillsätts när behov finns, för att den pedagogiska verksamheten ska påverkas så lite som möjligt vid frånvaro. Fast anställda vikarier, på exempelvis enhetsnivå, ska vara utgångspunkten för vikarietillsättningen i förskolan och ett aktivt arbete ska bedrivas på samtliga enheter för att intensifera omställningen till detta. I de fall fasta vikarier på exempelvis enhetsnivå inte räcker till ska vikarier från utbildningsnämndens vikariepool för pedagogiska verksamheter anlitas. Nyttjande av bemanningsföretag för vikarietillsättning ska successivt fasas ut.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utifrån framtagen definition utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare (3.4)	2025-01-01	2025-06-30
Stadsdelsnämnderna ska ställa om vikarietillsättningen i förskolan, där tillsvidareanställda vikarier på exempelvis enhetsnivå är utgångspunkten (3.4)	2025-01-01	2025-09-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	Ökning	Ökning	Ökning
	Antal barn per grupp	14,9	14,8	14,7
	Antal barn per anställd i förskolan (årsarbetare)	4,8	4,7	4,7
	Antal barn per legitimerad förskollärare	Minskning	Minskning	Minskning
Obligatorisk nämndindikator				
	Inskrivningsgrad i förskolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom förskoleverksamhet	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Barn, kultur och fritid

Alla barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda öppna och avgiftsfria mötesplatser och fritidsverksamheter med hög kvalitet anpassade efter befolkningssammansättningen samt ungas behov och levnadsmönster. Fritidsverksamheter och parklekar är viktiga kompensatoriska verksamheter som kan jämna ut livsvillkor och vara viktiga skyddsfaktorer för barn och unga. Verksamheterna ska ha generösa öppettider och utöka öppethållandet där det finns ett behov, samt samarbeta med förskolor, skolor, fritidshem, socialtjänst, ideella verksamheter och kulturinstitutioner. Med utgångspunkt i barnkonventionen ska barnets bästa alltid vara i centrum och finnas med i allt beslutfattande. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för barn och ungdomar att komma till tals och påverka stadens verksamheter.

Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda meningsfull fritid i både egen regi och i samarbete med civilsamhället. En meningsfull fritid främjar såväl långsiktig hälsa som lärandet och sociala förmågor. De kulturhus som finns i stadsdelsnämndsområdena är öppna och välkomnande mötesplatser för alla invånare.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- öppen fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-514,2**	**-540,2**	**-540,2**	**-540,2**
Kostnader (-)	-514,2	-540,2	-540,2	-540,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2025 ökar med 26,0 mnkr jämfört med 2024 med anledning av ett tillskott för ökad kvalitet samt en särskild förstärkning till ytterstaden. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadens parklekar och fritidsgårdar ska vara öppna mötesplatser som medverkar till att alla barn och ungdomar ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och en meningsfull fritid. De öppna fritidsverksamheterna är därmed en del av stadens trygghetsskapande arbete. Verksamheterna ska vara utformade så att de främjar skyddsfaktorer och bidrar till en gynnsam social utveckling av barn och ungas liv. De öppna fritidsverksamheterna ska ha ett nära samarbete med andra aktörer som arbetar förebyggande och uppsökande, exempelvis fältassistenter, övrig socialtjänst och civilsamhället. Kunskap om socialtjänstens uppdrag ska stärkas inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som misstänks fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens fritidsgårdar.

I samverkan med kulturnämnden ska det systematiska kvalitetsarbetet i stadens öppna fritidsverksamheter utvecklas och kvaliteten höjas. Stadsdelsnämnderna ska ta del av stadsövergripande erfarenhetsutbyten, introduktionsutbildningar och kompetensutvecklingsinsatser samt arbeta för att öka andelen medarbetare med relevant utbildning så som fritidsledarutbildning. Insatser för att öka medarbetarnas förmåga att upptäcka barn i riskzon för kriminalitet är prioriterat. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda parkleksverksamhet. Parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll ska utvecklas genom utökade öppettider, stärkt bemanning och upprustning där behov finns. Staden ska ha en enhetlig och tydlig plan kring hur befintliga parklekar kan utvecklas och bevaras. För detta arbete ansvarar fastighetsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med exploateringsnämnden. Stadsdelsnämndernas parkleksplaner, som beskriver nuläget för respektive parkleksbyggnad och pekar ut behov, utveckling och upprustning av dessa de kommande åren, ska uppdateras årligen i samband med nämndens underlag till budget.

Stadens rådighet över öppna mötesplatser och fritidsverksamheter ska vara hög genom att verksamheter i egen regi ska stärkas. Stadsdelsnämnderna ska samverka med föreningsliv och civilsamhälle som bedriver verksamhet för barn och unga, bland annat genom idéburet offentligt partnerskap (IOP). Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället utveckla fler kvälls- och nattidrottsaktiviteter riktat till ungdomar. I samverkan med civilsamhällets aktörer ska studiehjälp erbjudas och möjliggöras inom fritidsverksamheterna. Verksamheterna ska ha hög kvalitet samt utformas och utvecklas för att möta unga stockholmares behov och levnadsmönster, bland annat genom att fortsätta arbeta med mobil verksamhet och utveckla digitala arbetssätt som bidrar till att fler tar del av fritidsverksamheterna. Det behöver även finnas mötesplatser för unga i naturmiljöer samt möjligheter att umgås i parker och att ta del av friluftslivet. Fysisk aktivitet ska möjliggöras och främjas. Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler barn och unga som önskar ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Inom befintliga verksamheter ska fysisk aktivitet och rörelse för alla barn och ungdomar främjas. Stadsdelsnämnderna ska i sina verksamheter riktade till barn och unga arbeta för att stärka ungas delaktighet och inflytande. Barn och ungas röster ska tas tillvara och användas för att utveckla verksamheterna. Genom ett ökat samarbete mellan stadens verksamheter för barn och unga ska integration främjas och fler målgrupper erbjudas ett större utbud av anpassade aktiviteter.

Det ska finnas trygga arenor, aktiviteter och verksamheter för flickor och specifika målgrupper såsom nyanlända och ungdomar med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta för att erbjuda barn och unga med funktionsnedsättning en meningsfull fritid, bland annat genom nätverket Fritid för alla. Det ska finnas verksamhet och mötesplatser för unga hbtqi-personer i hela staden som även är tillgängliga för unga hbtqi-personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan med kulturnämnden säkerställa att det finns relevant profilverksamhet inom öppen fritidsverksamhet.

Alla barn har rätt till en meningsfull fritid året om, även de barn som är kvar i staden under loven. Stadsdelsnämnderna ska, i egen regi eller i samarbete med civilsamhället, erbjuda kostnadsfria lovaktiviteter samt möjliggöra dagkollo under skolloven med särskilt fokus på sommaren. En viktig del i arbetet är att ha en nära samverkan mellan stadsdelsnämnderna och andra relevanta aktörer samt tillgängliggöra aktiviteterna i stadens samlade kommunikation. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med de av kulturnämndens och andra relevanta nämnders verksamheter som erbjuder lovaktiviteter för att gemensamt skapa ett rikt och lättillgängligt utbud i hela staden.

Stadens sommarkollo ska ge barn och ungdomar möjlighet till en stimulerande och trygg sommarvistelse, samt vara en plats där barn och ungdomar från hela staden kan mötas och skapa relationer. Nämnderna ska i samarbete med kulturnämnden fortsätta att utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade deltar i sommarkollo samt tillsammans med kulturnämnden undersöka möjligheterna för att i samverkan med civilsamhället erbjuda kollo för unga hbtqi-personer. Barn och unga med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkolloverksamhet.

Fritidsbiblioteken möjliggör en mer jämlik möjlighet till en aktiv fritid och ska utvecklas i hela staden. Stadsdelsnämnderna ska utveckla sin samverkan med civilsamhället i syfte att utveckla verksamheten och utlånandet, exempelvis genom att skapa öppen verksamhet under lov. Stadsdelsnämnderna ska om möjligt söka samverkan med idrottsnämnden om nya fritidsbibliotek i anslutning till idrottsanläggningar för en ökad tillgänglighet och lägre driftkostnader.

Stadsdelsnämndernas kultursekreterare har ett fortsatt samordningsuppdrag avseende kultur i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för det lokala kulturlivet. Lokala kulturhus ska värnas och stödjas. Genom Kulanpremien ska fler barn i förskolor och skolor komma i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov med ett särskilt fokus på barn som idag inte tar del av kultur i hög utsträckning.

Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras och medborgarkontoren utvecklas så att en likvärdig service erbjuds till alla stockholmare. I en tid då många hushålls privatekonomi står inför större utmaningar än på länge ska konsumentvägledningen vidareutvecklas. Nämnderna ska arbeta aktivt för att nå de som är i behov av konsumentvägledning och identifiera de målgrupper som det är angeläget att nå med tanke på det ekonomiska läget. Att enkelt kunna ta sig fram i Stockholm med cykel behöver bli en möjlighet för fler, även de som idag inte har lärt sig att cykla som barn. Stadsdelsnämnderna ska främja detta genom att samverka med civilsamhället kring verksamhet som riktar sig till målgruppen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stockholmshem ska i samarbete med Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd utreda att omvandla AB Stockholmshems panncentral i Solberga till ett kulturhus/allaktivitetshus där etablering av lokalt föreningsliv, kulturskola och fritidsverksamhet ingår. Möjligheten till extern finansiering ska ingå som en del av utredningsarbetet (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med Järva stadsdelsnämnd arbeta för fler aktiviteter i Järva under Kulturnatten (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadsdelsnämnderna ska fasa ut skadliga material och plaster i miljöer där barn och unga vistas. Nämnden ska förebygga att avfall uppstår genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, samt verka för att en större andel produkter och material återanvänds eller återvinns.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska aktivt bidra till goda förutsättningar för ett levande kultur- och föreningsliv med lokal förankring, bland annat genom en nära och sammanhållen samverkan med föreningar i stadsdelsnämndsområdet samt genom föreningsstöd. Stadsdelsnämnderna ska underlätta för och informera om samlingslokaler till föreningslivet. Principerna för föreningsstöd ska främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för föreningar att planera sin verksamhet, samt möjliggöra för nytänkande, ännu ej etablerade verksamheter att förnya utbudet. Det ska även vara tydligt för föreningar vilken av stadens nämnder som ansvarar för vilket slags föreningsstöd. Stadsdelsnämnderna ska genom uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag och tillgång till lokaler inte går till någon aktör med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Beslut om föreningsstöd ska fattas av stadsdelsnämnden och inte på delegation.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter	69 %	70 %	70 %
	Andelen nöjda besökare på stadens fritidsgårdar	90 %	90 %	90 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antalet besök på stadens fritidsgårdar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	76 %	77 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	57 %	58 %	58 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	77 %	78 %	78 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	79 %	80 %	80 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	67 %	68 %	68 %

Äldreomsorg

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad där det finns möjligheter för alla oavsett ålder att vara en resurs i samhället och där satsningar inom äldreomsorgen syftar till att stärka den äldres position i samhället. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda uppsökande insatser samt sociala, kulturella och fysiska aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla aktivitetscentrum. Nya seniorboenden ska alltid innehålla aktivitetscentrum. Äldreomsorgen ska ha den äldres behov i fokus, utgå från ett salutogent förhållningssätt och möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde oavsett hälsotillstånd och ålder. Det strategiska utvecklingsarbetet, som också återfinns i Färdplan för äldreomsorgens utveckling, tar sikte på en ändamålsenlig styrning och organisation, medarbetare med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden samt ett säkerställande av grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet.

Äldreomsorgen ska arbeta förebyggande och däribland arbeta aktivt för att förebygga ofrivillig ensamhet och bryta social isolering bland äldre, något som idag är en stor orsak till ohälsa. Arbetet med ramtid är prioriterat och ska införas fullt ut. Tryggt mottagande ska fortsätta att utvecklas i samverkan med äldrenämnden. Samarbetet med läkarorganisationen vid särskilda boenden och med primärvården ska utvecklas och kontakterna förtätas.

Centralt för en välfungerande äldreomsorg är bra arbetsvillkor för medarbetarna där ramtid och reflektionstid är några viktiga redskap. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta den demografiska utmaningen med att antalet äldre i staden ökar och stå väl förberedd inför eventuella framtida kriser och pandemier. Detta ska ske genom bland annat högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt stärkta möjligheter till kompetensutveckling och närvarande ledarskap.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-9 627,2**	**-10 200,0**	**-10 516,4**	**-10 851,4**
Kostnader (-)	-9 892,7	-10 485,5	-10 801,9	-11 136,9
Intäkter	265,5	285,5	285,5	285,5

Budgeten för 2025 ökar med 572,8 mnkr jämfört med 2024 till följd av volymförändringar, uppräkningar och ökade intäktskrav. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommun-koncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser,* arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Äldreomsorgen ska ha en tillitsbaserad styrning och uppföljning som baseras på behoven i olika stadsdelsnämnder och de äldres egen värdering av vad som är livskvalitet. Stadsdelsnämnderna ska öka rättssäkerheten, likställigheten och jämställdheten inom biståndsbedömning i äldreomsorgen, samt säkerställa att beslut fattas enligt riktlinjerna där särskild hänsyn ska tas till hög ålder, oro och ensamhet. För att säkerställa att äldreomsorgen håller en hög kontinuitet och är trygg för såväl äldre som personal ska biståndsbedömning vid dubbelbemanning ta hänsyn till arbetsmiljön. Äldre ska kunna påverka sin omsorg och dess innehåll i vardagen. Äldres möjlighet till självbestämmande och medarbetarnas yrkesmässiga kompetens ökar kvaliteten på verksamheterna. Stockholms stads äldreomsorg består av såväl kommunala som privata aktörer som den äldre kan välja utifrån.

Nämnderna ska möjliggöra att äldre på särskilda boenden har en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda daglig utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. Dessa ska i hög grad individanpassas. För att främja sociala upplevelser ska stadsdelsnämnderna i samarbete med äldrenämnden utveckla arbetet med sociala besök i äldreomsorgen. Stadsdelsnämndernas och kulturnämndens arbete för mer kultur inom äldreomsorgen ska fortsätta. Arbetet med ramtid är prioriterat och ska införas fullt ut. Tillsammans med äldrenämnden ska det påbörjade förbättringsarbetet gällande ramtid genomföras och arbetet med att implementera tillämpningsanvisningarna verkställas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden följa upp och utvärdera implementeringen av ramtid.

Hemtjänst och vård- och omsorgsboenden i egen regi samt seniorbostäder med aktivitetscentrum ska finnas i alla stadsdelsnämndsområden. Där detta idag inte finns ska staden inleda ett arbete för att starta verksamhet i egen regi. Icke-valsalternativet för hemtjänst ska vara egen regi. Information om eventuella underentreprenörer inom hemtjänsten ska ges till den som får hemtjänst. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden fortsätta arbetet med att stadsdelsnämnderna ska ha kommunalt anställd bemanningspersonal som har tillsvidareanställning på heltid och som arbetar i ett lämpligt geografiskt område. Staden ska främja idéburen äldreomsorg.

De rehabiliterade insatserna ska fortsätta att utvecklas genom samverkan med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister. Det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering är fortsatt prioriterat och arbetet ska ske nämndövergripande samt i samarbete med civilsamhället. Som en del i arbetet med att främja äldres hälsa och förebygga ohälsa ska stadsdelsnämnderna jobba likvärdigt och evidensbaserat med fallprevention. Insatserna för att utveckla hörselmiljöerna inom stadens äldreomsorg ska fortsätta. Stadsdelsnämnderna ska ansvara för att skapa och utveckla fler aktivitetscenter i nära anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten, även vid storhelger och under sommaren. Stadsdelsnämnderna ska utveckla dagverksamhet för olika målgrupper för att bryta social isolering. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och stadens bostadsbolag utveckla det uppsökande arbetet av personer 65 år eller äldre i syfte att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering. I det uppsökande arbetet ska särskilt fokus riktas mot grupper som sällan är representerade eller sällan deltar i aktiviteter, såsom utrikesfödda, nationella minoriteter, män och ensamboende. Digitala fixare ska finnas i alla stadsdelsnämnder och fixartjänsterna ska fortsätta att utvecklas för att underlätta den digitala miljön för äldre. Kompetensen om psykisk ohälsa bland äldre behöver stärkas och insatserna för att minska den psykiska ohälsan behöver öka. Äldre synskadade ska få behålla beviljad ledsagning även när de passerat 65 år.

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla samarbetet med servicenämnden och äldrenämnden för att förbättra information och kontaktvägar både inom staden och för stockholmare, anhöriga och omsorgstagare i äldrefrågor. Stadsdelsnämnderna ska stärka samarbetet med Äldre direkt och säkerställa att äldre och anhöriga snabbt kan komma i kontakt med ansvarig biståndshandläggare vid behov. Stadsdelsnämnderna ska ta fram arbetssätt och rutiner för att äldre och anhöriga som har ett ärende till en specifik handläggare skyndsamt ska kunna nå denne. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden stärka stödet till anhöriga genom att utveckla arbetet och sprida goda exempel. Arbetet med anhörighetsportal ska fortsätta.

Arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper samt samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov ska fortsätta att utvecklas. I arbetet mot våld i nära relationer är också arbetet med att motverka försummelse en viktig del. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med äldrenämnden, brottsförebyggande råd och polisen arbeta för att stoppa brott mot äldre.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden och Region Stockholm stärka den medicinska kompetensen i äldreomsorgen samt säkerställa att basal medicinsk utrustning finns på vård- och omsorgsboenden. Stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldres individuella behov i fokus ska utvecklas. Samverkan med primärvården ska stärkas. Vid utskrivning från sjukvård ska hemtjänst erbjudas enligt upprättad SIP. Stadsdelsnämnderna ska verka för en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet, den palliativa vården vid stadens särskilda boenden samt samverkan med hemsjukvården utvecklas och stärkas. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att intentionerna i såväl lagstiftning som regionala överenskommelser kring utskrivningsklara patienter från slutenvård infrias. I detta arbete är arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet en viktig del. Stadens äldreomsorg ska begära av ansvarig samordnare att SIP upprättas när sådan saknas. Stadsdelsnämnderna ska aktivt vara med i, och tillsammans med äldrenämnden delta i omställningen mot en god och nära vård och omsorg i enlighet med framtagen handlingsplan.

Kontinuiteten ska öka genom att staden verkar för att stärka hemtjänsten i egen regi över dygnets alla timmar och i alla insatser, i stadens alla stadsdelar. Äldre ska möta personal de känner igen och bemanningen ska förstärkas. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att öka andelen heltids- och tillsvidareanställningar med målet 90 procent samt kraftigt öka andelen undersköterskor inom hela äldreomsorgen. Stadsdelsnämnderna ska införa arbetsskor inom äldreomsorgen för att främja personalens arbetsmiljö och friskfaktorer.

En väl fungerande arbetsledning är central för en god arbetsmiljö inom hemtjänsten. En viktig del i att förbättra möjligheterna till en väl fungerande arbetsledning är att skapa bättre förutsättningar för cheferna inom hemtjänsten där arbetet med stadens nya chefstruktur är central.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla geriatrisk specialistkompetens bland hälso- och sjukvårdspersonal samt säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet. Möjlighet till reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre ska finnas. Maten och måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen ska förbättras. Arbetet med matlyftet och dess utbildning till biståndhandläggarna fortsätter. Stadsdelsnämnderna ska verka för fler vårddjur inom stadens äldreomsorg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden, i syfte att fortsatt stärka stadens arbete med ramtid, implementera och arbeta efter tillämpningsanvisningarna så att beställare och utförare får en bättre förståelse för varandras roller och uppdrag samt stärka samverkan mellan dem (1.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Sköra äldre ska skyddas vid värmeböljor genom förebyggande åtgärder. Som ett led i klimatomställningen ska staden kräva fossilfria transporter i all äldreomsorg, oavsett driftsform. Det ska finnas en beredskap för att kunna erbjuda äldre medborgare som inte annars har insatser från äldreomsorgen svalka under värmeböljor. Användning av plastprodukter och onödiga engångsartiklar ska fasas ut. Verksamheterna inom äldreomsorgen ska följa stadens strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat och intensifiera arbetet med att minska klimatbelastningen från mat. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden utveckla och implementera en hållbar äldreomsorg utifrån Vägledning för ett hållbart vård- och omsorgsboende.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Varje person har ett okränkbart värde oavsett ålder och hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver ett systematiskt värdegrundsarbete. I detta arbete är det viktigt att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer. Som ett led i detta ska all äldreomsorgspersonal erbjudas utbildning om hbtqi bland äldre i samarbete med civilsamhället. Det ska finnas aktiviteter för hbtqi-personer på träffpunkter i alla stadsdelsnämndsområden. Stadsdelsnämnderna och äldrenämnden ska arbeta för att erbjuda äldreomsorg på minoritetsspråken samt tillgängliggöra stadens äldreomsorg för romer och utgå från målgruppens särskilda behov. I detta arbete ingår att verka för personal med lämplig språk- och kulturkompetens till myndighetsutövning och till utförarverksamheter. En viktig del i detta arbete är att alla som söker äldreomsorg får information om rättigheten till äldreomsorg på finska, samiska och meänkieli.

Stadsdelsnämnderna ska bistå i stadens arbete med boendeplaneringen för att säkerställa en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov. Regionvis ska det årligen tas fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska utgöra underlag till den stadsövergripande

boendeplaneringen. Tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser har stadsdelsnämnderna ett ansvar för att planerna verkställs och kontinuerligt följs upp. Staden ska arbeta utifrån 60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden. Rådigheten över verksamheten ska öka exempelvis genom fler nybyggda vård- och omsorgsboenden i egen regi samt återgång till egen regi i fler fall.

Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar i bostadsexploateringsprojekt och ska i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av särskilda boenden. Staden ska säkerställa att korttidsplatser finns som motsvarar behoven. Detta gäller även behovet av avlastning för anhörig. De äldre ska få information om möjligheten att söka bostadstillägg. Stadsdelsnämnderna ska värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg.

Stadsdelsnämnderna fortsätter att delta och bidra i stadens arbete med utvecklingen av sociala system samt tar fram verksamhetsnära stöd för nyckelfri hemtjänst. Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med digitalisering och välfärdsteknik i linje med den framtagna digitaliseringsplanen för äldreomsorg i Stockholms stad. Detta arbete ska göras med den enskilde omsorgstagarens behov, integritet och önskemål i åtanke. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete ska stadsdelsnämnderna bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg. Stadens kvalitetsobservatörer ska användas för att få stöd gällande kvalitetsutveckling med fokus på den egna regin. I samverkan med äldrenämndens inspektörer ska stadsdelsnämnderna jobba för att förebygga och upptäcka välfärdsbrott. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden genomföra kompetenshöjande utbildningsinsatser i syfte att förbättra läkemedelshanteringen inom äldreomsorgen. Äldre i livets slutskede ska erbjudas vak genom närvaro av personal utan dröjsmål oavsett om de bor i ordinärt eller särskilt boende.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden, arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på att höja andelen utbildade undersköterskor samt stärka språkkompetensen hos medarbetarna. All outbildad personal ska erbjudas minst vårdbiträdesutbildning med målet att all personal inom äldreomsorgen ska vara utbildad och all frånvaro ska ha full täckning av vikarier. Den mångfald av språkkompetens som finns hos medarbetarna inom stadens äldreomsorg är en resurs och ska tas tillvara.

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden arbeta aktivt med rätt till heltid och tillsvidareanställning. Med de äldre i fokus, och för att förbättra medarbetarnas villkor samt främja seriösa aktörer och öka kvaliteten, ska staden skärpa kraven i äldreomsorgens alla avtal, så som redan gjorts inom hemtjänsten. Det systematiska arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare behöver fortgå och stadsdelsnämnderna ska arbeta utifrån handlingsplan för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare som rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av en kvalificerad vård och omsorg. Stadens chefer ska ges bra förutsättningar för ett närvarande ledarskap inom äldreomsorgen och antalet medarbetare per chef ska minska. Tillräckliga språkkunskaper bland medarbetarna är centralt. Rutin för HLR, kunskap om basala hygienrutiner och smittskyddsarbete ska finnas i verksamheten och kompetensen om psykisk ohälsa bland äldre behöver stärkas. Medarbetare som kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning, Demens ABC, och stadsdelsnämnderna ska gradvis säkerställa att alla verksamheter och medarbetare inom äldreomsorgen certifieras inom Stjärnmärkt demens eller Silviacertifiering. Med en ökande åldrande befolkning och en högre andel utrikesfödda behöver kunskapen om posttraumatisk stresssyndrom hos den äldre stärkas. Biståndshandläggare och äldrekuratorer ska erbjudas utbildning inom posttraumatisk stressyndrom för att säkerställa denna kompetens inom äldreomsorgen. Stadsdelsnämnderna ska ta emot praktikanter från relevanta utbildningar på vuxenutbildningen som ett led i arbetet med att säkra den framtida kompetensförsörjningen.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar inom äldreomsorgen.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden införa arbetsskor inom äldreomsorgen för att främja personalens arbetsmiljö och friskfaktorer (3.4)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel nöjda omsorgstagare	81 %	82 %	83 %
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	80 %	80 %	80 %
	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	69 %	69 %	69 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel sjuksköterskor inom särskilda boenden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och främja det som skapar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet. Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar

- biståndsbedömning
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL)

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-4 963,7**	**-5 210,2**	**-5 210,2**	**-5 210,2**
Kostnader (-)	-4 991,2	-5 235,9	-5 235,9	-5 235,9
Intäkter	27,5	25,7	25,7	25,7

Budgeten för 2025 ökar med 246,5 mnkr jämfört med 2024. Förändringen utgörs bland annat av volymförändringar, schablonhöjningar och höjd habiliteringsersättning. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Schablon och peng för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 1 procent i jämförelse med 2024. Nya ersättningsnivåer inom Bostad med särskild service (LSS) föreslås att börja gälla från och med den 1 januari 2025. Förändringen framgår av bilaga 6. Schablonen för assistansersättning höjs med 3 procent. Den som deltar i daglig verksamhet har rätt till habiliteringsersättning. Habiliteringsersättningen ska uppmuntra den enskilde att delta i den dagliga verksamheten. Habiliteringsersättningen höjs och uppgår till 16 kronor per timme för 2025.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

I Stockholm främjas jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Genom ett systematiskt och målinriktat arbete för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning skapas ett Stockholm för alla.

All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad. Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhörigas situation uppmärksammas. Stadsdelsnämnderna har också ett ansvar för att förebygga och motverka våld och kränkningar på de verksamheter som riktar sig till målgruppen.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbeta för att säkerställa barnperspektivet och barns delaktighet i handläggningen samt skapa förutsättningar för barns rätt till information. Förekomsten av delaktighet vid samordnade individuella planer (SIP) ska öka. Vidare ska stadsdelsnämnderna se till att det finns välfungerande rutiner för att skolan ska kunna kalla till SIP-möten. Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser som görs för målgruppen och den enskildes inflytande ska öka.

Målsättningen med ledsagning, ledsagarservice och stödinsatser är att möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv. Insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att bestämma när och på vilket sätt den önskar göra vardagliga saker som meningsfulla fritidsaktiviteter samt delta i kultur- och idrottsliv. Stadsdelsnämnderna tillgodoser behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Vid ansökan om ledsagning ska ickevalsalternativet i första hand vara verksamhet i kommunal regi i samma stadsdelsområde som den enskilde bor i. Om det inte finns plats så prioriteras den närmaste utföraren oavsett driftsform. Vidare säkerställer stadsdelsnämnderna tillgången till syn- och hörselinstruktörer för personer med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt arbeta för att stärka samarbetet mellan socialtjänstens olika verksamheter, socialnämnden samt andra berörda nämnder och bolag för att säkerställa likställighet och samordning. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål.

Staden kan och ska motverka hälsorisker bland personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att förbättra hälsan för målgruppen. I samarbete med socialnämnden, idrottsnämnden och civilsamhällets aktörer ska stadsdelsnämnderna utveckla hälsofrämjande insatser och sprida kunskap om tillgängliga aktiviteter. För de som bor i gruppbostäder med särskild service enligt LSS fortsätter den satsning, där målgruppen erbjuds friskvårdskort på stadens simhallar även under år 2025. Simhallarna erbjuder olika aktiviteter både i bad och i gym.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som företräder vuxna, barn och unga med funktionsnedsättning och som arbetar med tillgänglighetsfrågor.
Daglig verksamhet ska värna grunduppdraget och främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Stadsdelsnämnderna ska se över möjligheterna att öka samarbetet med befintliga seniorverksamheter för personer över 65 år, så att även

personer med funktionsnedsättning som inte längre har daglig verksamhet (LSS) kan delta.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Personer med funktionsnedsättning ska genom förebyggande åtgärder skyddas vid värmeböljor. Stadsdelsnämnderna ska fasa ut skadliga material och plaster i miljöer där personer med funktionsnedsättning vistas. Som ett led i klimatomställningen ska staden kräva fossilfria transporter i all verksamhet, oavsett driftsform.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnderna ska samordnat fortsätta arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och digitaliserad och för att utveckla användningen av välfärdsteknik.

Staden ska verka för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet. Det är viktigt att säkerställa att varje enskild persons kompetens tas tillvara. Ett övergripande mål med insatsen daglig verksamhet är att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden stärka möjligheterna för personer inom daglig verksamhet att gå vidare till arbete.

Utbyggnadstakten av bostäder för personer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri ska fortsätta att öka. För att klara att möta behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL ska stadsdelsnämnderna per region årligen ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara behovet av omsorgsbostäder. Planen utgör underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för grupp- och servicebostäder. Stadsdelsnämnderna behöver tillgodose fler självständiga boenden för personer som bor på servicebostad som bedöms klara att komma vidare i boendekarriären, detta genom alternativa boendeformer exempelvis tränings- och försökslägenheter.

Invånarna ska kunna lita på att de får ett värdigt bemötande och att anställda som arbetar med att ge stöd och service har rätt utbildning. Tryggheten och säkerheten för den enskilda ska öka genom fortsatt satsning på kompetens, trygga anställningar och certifiering inom LSS-verksamheterna. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska möjliggöra för alla medarbetare att få en grundkompetens och fördjupad kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet med antagen färdplan för enhetlig yrkestitulatur inom stadens LSS-verksamheter. Målet att fler medarbetare minst ska nå upp till kompetenskrav för stödassistent.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld av närstående och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Stadsdelsnämnderna ska inom bostad med särskild service arbeta aktivt med att utveckla arbetssätt för hur omvårdnad ska ges för personer med stort omvårdnadsbehov till följd av ålder.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med socialnämnden pröva möjligheten att etablera ledsagning i egen regi i alla stadsdelsområden (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel brukare som är nöjd med sin insats (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktions-nedsättning)	80 %	80 %	80 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktions-nedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Andel heltidsanställningar av totalt antal tillsvidareanställningar inom omsorg om funktionsnedsatta	90 %	90 %	90 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för stockholmare att utvecklas utifrån sina förutsättningar, känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Socialtjänsten i Stockholm ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor. Socialtjänsten ska vara jämställd och bygga på ett tydligt barnperspektiv. För att minska sociala problem arbetar socialtjänsten förebyggande och med tidiga och kunskapsbaserade insatser. Stadsdelsnämndernas verksamhet lägger grunden för invånarnas trygghet. I ett Stockholm för alla sker det förebyggande arbetet lokalt och genom samverkan mellan många aktörer. Stadsdelsnämnderna har en central roll i arbetet för att öka invånarnas tillit till socialtjänsten.

I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver, i samverkan med skolan, förskolan, fritiden, polisen och regionen. Även föräldrar ska ges stöd genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler. Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med skadligt bruk och beroende får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har också ett ansvar för att motverka hemlöshet. Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatrin är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas, våldsutövare ska få återfallsbrytande insatser för att sluta och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- biståndsbedömning
- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- föräldrastöd
- budget- och skuldrådgivning
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-2 931,0**	**-3 065,2**	**-3 065,2**	**-3 015,2**
Kostnader (-)	-2 967,9	-3 102,1	-3 102,1	-3 052,1
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2025 ökar med 134,2 mnkr jämfört med 2024. Förändringen utgörs bland annat av en generell höjning av anslaget,och av en riktad satsning avseende placeringskostnader. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholmare som behöver samhällets insatser ska få det, sociala problem ska minska och fokus läggas på det förebyggande arbetet. Forskning visar att tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Socialtjänstens insatser ska vara av hög kvalitet och i möjligaste mån evidensbaserade. För ett framgångsrikt arbete är ett nära samarbete med andra nämnder, Region Stockholm, polisen, akademin och civilsamhället avgörande.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utvecklingen mot ett förebyggande och tidigt stöd. För att tidigt stöd ska tas emot behöver förtroendet för socialtjänsten öka. En förutsättning för att stödet ska nå dem som behöver det, både tidigt stöd och senare insatser, är att socialtjänsten är tillgänglig på de platser och tider där stockholmarna har möjlighet att möta den. För att nå fler invånare i behov måste därför den uppsökande verksamheten stärkas och arbetet med mobil myndighetsutövning fortsätta utvecklas. Stadsdelsnämnderna behöver stärka arbetet kring uppföljning och vidareutveckla arbetet för att säkerställa likställighet.

I enlighet med den nya socialtjänstlagen ska stadsdelsnämnderna ställa om socialtjänsten. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden arbeta fram förslag som konkretiserar hur socialtjänsten i större utsträckning arbetar med förebyggande, lättillgängliga, kunskapsbaserade och tidiga insatser samt med insatser som kan ges utan föregående biståndsbeslut. Med den nya lagen ökar förutsättningarna att komma in med insatser i ett tidigare skede, innan problem vuxit sig stora. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden sätta in de åtgärder som behövs för att barn, unga och deras familjer ska få tillgång till bästa tänkbara hjälp och stöd oavsett var de bor. Omställningen till den nya socialtjänstlagen ska ske under kort tid och därför är det viktigt att medarbetarna får arbetsro att fokusera på omställningen.

Samhället har ett ansvar för att säkerställa trygga och säkra boende barn och unga i samhällsvård. En riktad satsning görs till stadsdelsnämnder som har höga kostnader för placeringar av barn och unga till följd av bland annat den intensifierade samverkan med polisen för att motverka kriminalitet. I syfte att utveckla kvaliteten i socialtjänstens insatser ska stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av beslutade insatser. En viktig del i detta är att följa upp jour- och familjehem samt säkerställa att de HVB-verksamheter som används för placeringar drivs av seriösa aktörer. En central samordningsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg kan höja kvaliteten, öka kostnadskontrollen och frigöra tid för socialtjänstens medarbetare. För att stärka stödet till placerade barn och deras familjer ska stadsdelsnämnderna i samarbete med socialnämnden utveckla arbetet med eftervård i öppna former. Genom att utveckla arbetet och lära av varandras arbetssätt kan utveckling vändas och spiralen där en placering följs av en annan placering brytas.

Staden ska verka för att ingen ung ska rekryteras till kriminalitet och organiserad brottslighet. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med bland annat socialnämnden och polisen förebygga kriminalitet, identifiera och stödja personer i riskzon för kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet, barn och unga såväl som vuxna.

Genom samverkan med polis, föräldrar, förskola, skola, fritidsverksamhet, föreningsliv, psykiatri och andra aktörer ska stadsdelsnämnderna tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utveckla de förebyggande insatserna för unga på väg in i kriminalitet. Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet ligger till grund för stadens arbete.
Arbetet med samlokalisering med polis ska fortsätta och stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden sträva efter att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden. Stadsdelsnämnderna ska vidare fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens skolor och fritidsgårdar. Arbetet med sociala insatsgrupper ska fortsatt utvecklas med fokus på kvalitet och uppföljning av resultatet av utförda insatser.

Det uppsökande arbetet är viktigt för att stärka tryggheten. Fältassistenters arbete är centralt för att tidigt identifiera behov och sätta in insatser för att motverka att barn och ungdomar rekryteras till brottslighet. Socialt fältförlagt arbete ska bedrivas för att nå stadens unga med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där. Nattvandrande mammor, pappor och andra vuxna skapar trygghet och fångar upp unga som behöver hjälp. Det lokala föreningslivet är en viktig resurs som ska tas tillvara.

Genom tidigt stöd i samverkan kan samhället tidigt fånga barn som riskerar att fara illa. En god samverkan ska råda mellan socialtjänst, förskola och skola. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och förskolenämnden utveckla arbetet och intensifiera samarbetet mellan socialtjänsten och förskolorna för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa.

Stadsdelsnämnderna ska också i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team. Nämnderna ansvarar även för att sprida skolsociala team plus (SST plus) till stadens fokusområden. I SST plus arbetar skola och socialtjänst uppsökande för att få elever med väldigt hög skolfrånvaro tillbaka till skolan. Genom att erbjuda stöd till barnen och deras familjer från tvärprofessionella team kan fler barn nå gymnasiebehörighet.

Socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar ska öka. Socialtjänsten ska vara en naturlig del i skolan för att lättare kunna fånga upp barn och unga i ett tidigt skede. På de skolor där det finns ett omfattande behov ska socialtjänsten finnas på plats. Även på skolor där behovet inte är lika stort ska samverkan ske. Centralt är att även nå de fristående förskolorna och skolorna samt säkerställa att både fristående och kommunala utbildningsaktörer har information och kunskap för att upptäcka barn som far illa och för att vid behov göra orosanmälningar.

Stadsdelsnämnderna ska också utveckla samverkan med förskolan och skolan i syfte att uppnå ökad trygghet, studiero och skolnärvaro samt förbättrade kunskapsresultat. Stadsdelsnämnderna ska verka för att öka inskrivningsgraden i förskolorna. Mot bakgrund av betydelsen av skolan som skyddsfaktor ska stadsdelsnämnderna särskilt beakta vikten av goda skolresultat vid barnavårdsutredningar samt genomföra insatser för att stabilisera skolgången och öka måluppfyllelsen för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten, inte minst barn som är placerade i samhällets vård. Det framgångsrika arbetet med skolsamordnare för placerade barn och unga ska

permanentas och samtliga stadsdelsnämnder ska ha skolsamordnare för placerade barn och unga.

Föräldrar är viktiga för att förhindra att barn och unga hamnar på glid. Det är viktigt att socialtjänsten arbetar brett i stödet gentemot föräldrar och erbjuder rådgivning och stöd som riktar sig till föräldrar generellt. Socialtjänsten behöver också erbjuda stöd till enskilda som behöver ett särskilt stöd, exempelvis tidiga insatser till familjer där våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck förekommer. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att stärka tilliten till socialtjänsten samt utveckla arbetet för att motivera fler föräldrar och vårdnadshavare att ta emot öppna insatser.

När föräldrar signalerar att de behöver råd och stöd i föräldraskapet ska samhället möta upp och ge stöd. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla föräldrastödsprogrammen. Tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden ska socialnämnden och stadsdelsnämnderna sprida information om programmen och erbjuda alla föräldrar och nyblivna föräldrar i Stockholm stöd och program. Vidare ska socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna tillsammans verka för att föräldrastödsprogram kan erbjudas i samverkan mellan socialtjänst och skola. Genom att samarbeta med föreningslivet kan flera föräldrar nås och utbildningarna kan hållas i andra lokaler än stadens egna.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden initiera dialog med Region Stockholm i syfte att samtliga stadsdelsnämnder i ytterstaden ska ha hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Hembesöksprogrammet ska utökas så att det når fler och stödjer familjer i riskzon längre. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och Region Stockholm utveckla befintliga familjecentraler och verka för att fler familjecentraler öppnas i stadsdelar med störst behov.

Stadsdelsnämnderna ska stärka samverkan med Region Stockholm. Samarbetet behöver förbättras när det gäller bland annat personer som skrivs ut från sluten hälso- och sjukvård, personer som lider av både psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende, barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst samt barn och unga som lider av psykisk ohälsa. Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och barn- och ungdomspsykiatrin (BUP), första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas.

Stadsdelsnämndernas arbete med samordnad individuell plan (SIP) är viktigt för att individer som är i behov av insatser från olika aktörer ska få sina behov tillgodosedda. Förekomsten av SIP ska öka. Barns rätt till information och delaktighet ska säkerställas. Stadsdelsnämnderna ska verka för att barn som behöver neuropsykiatriskt stöd ska få hjälp snabbt. Stadsdelsnämnderna ska också i samverkan med regionen säkerställa att alla barn som placeras genomgår en hälso- och tandundersökning.

Barnperspektivet behöver fortsätta stärkas och barns inflytande och delaktighet i utredningar och uppföljning av insatser öka. Stödsamtal ska erbjudas till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten. Hänsyn till barnperspektivet ska alltid tas i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten.

Öppen narkotikaförsäljning och ungdomars narkotika- och lustgasanvändning ska motverkas. Det är viktigt att det uppsökande arbetet för att nå ungdomar som brukar narkotika och barn och unga som spelar om pengar utvecklas.

Staden har ett ansvar för att stödja brottsoffer. Kvinnor och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående är en prioriterad grupp. Stöd och skydd ska ges till personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla stödet till unga som är våldsutsatta och rikta insatser till unga våldsutövare.

Staden ska genom stödinsatser och verksamheter underlätta för fler att lämna våldsamma och destruktiva relationer. Det gäller både i den akuta fasen och tiden efter. Stadsdelsnämnderna ska ge våldsutsatta personer ett samordnat stöd och stödet ska leda till önskad och varaktig förändring. Barn till våldsutsatta ska få stöd som leder till en trygg miljö. Stadsdelsnämnderna ska implementera de nya samverkansprocesser och arbetssätt som anges i framtaget Bryt upp-program – sammanhållet stöd för våldsutsatta. Samverkan inom stadsdelsnämnderna och med andra nämnder och myndigheter är en förutsättning för ett sammanhållet stöd. Under året ska det sammanhållna stödet - Bryt upp-programmet utvecklas med hänsyn till våldsutsattas individuella behov. Det är av stor vikt att socialnämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna ökar förutsättningarna för att våldsutsatta med samsjuklighet och särskild sårbarhet ges tillgång till samtliga adekvata insatser. Med utgångspunkt i Islandsmodellen ska skyddet av och stödet till våldsutsatta barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen fortsätta att utvecklas och spridas till flera stadsdelsnämnder.

Det uppsökande arbetet ska utökas för att hitta våldsutsatta, inte minst dem med särskild sårbarhet såsom barn, äldre, personer med funktionsnedsättning eller beroendeproblem, för att säkerställa att dessa personer får det stöd som de har behov av. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bland annat förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning behöver fortsätta. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud. I samarbete med socialnämnden ska stadsdelsnämnderna verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnät när de skapar sig ett nytt liv. Samarbetet med civilsamhället är centralt.

Stadens relationsvåldscentrum ska erbjuda tillgängliga insatser för våldsutsatta. Inom ramen för stadens relationsvåldscentrum ska även stöd till barn vars föräldrar utövar eller utsätts för våld ges. Samverkan med andra nämnder, myndigheter och inom stadsdelsnämnderna är viktig för att ingen ska falla mellan stolarna. Stadsdelsnämnderna ska tillhandahålla barngruppsverksamhet/barnpassning vid insatser vid relationsvåldscentrum och relationsvåldsteam.

Det är viktigt att säkerställa en kvalitativ skolgång och förskola eller pedagogisk verksamhet för medföljande barn som bor i skyddade boenden. Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden trygga detta. Vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola ska nämnderna sätta in kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra. Efter avslutad placering ska staden fortsätta erbjuda stöd till barn, unga och föräldrar.

Genom att öka kunskapen om våld och civilkurage bland allmänheten kan flera bidra till att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld mot närstående. I samarbete med socialnämnden och bostadsbolagen ska arbetet för grannsamverkan utvecklas.

Staden har det yttersta ansvaret för att personer med skadligt bruk och beroende får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Nämndernas arbete för

att utforma och erbjuda kvalitativ och god öppenvård ska utgå från varje individs behov. Samverkan mellan socialtjänst och sjukvård ska utvecklas i syfte att förbättra stödet till de som lider av både psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende. Barn till föräldrar med missbruksproblematik ska ges ett eget stöd. Lågtröskelaktiviteter och mötesplatser för personer med missbruks- och beroendeproblematik är viktiga insatser. Det förebyggande arbetet mot spelmissbruk behöver utvecklas i samverkan med Region Stockholm.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att arbeta för att personer inom socialpsykiatrin eller som är sjukskrivna, kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta hälsofrämjande inom socialpsykiatrin. Staden ska motverka hälsorisker bland personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att förbättra hälsan för personer inom socialpsykiatrin.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

När fler visar intresse för att lämna kriminalitet ska staden snabbt erbjuda insatser. De personer som behöver stöd och visar intresse för att lämna en kriminell livsstil ska få en första kontakt med staden inom 24 timmar. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras för att stärka stödet kring individer som lämnar kriminalitet. Tillsammans med kommunstyrelsen och socialnämnden ska stadsdelsnämnderna arbeta för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer bland annat genom intensifierad samverkan med polis och kriminalvård inom ramen för Trefas. Under året ska steg tas för att utveckla Trefas arbetet.

Stödet till anhöriga till brottsoffer som utsatts för dödligt våld ska förbättras och vara likvärdigt över hela staden. Samarbete med Region Stockholm ska etableras i syfte att stärka stödet till anhöriga.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och utveckla insatser riktade mot barn, unga och vuxna som blivit eller riskerar att bli indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stadsdelsnämnderna behöver också fortsätta arbetet med skolan och polisen för barn och ungdomar som blivit utsatta för övergrepp i rättssak.

Arbetet med budget- och skuldrådgivning ska fortsatt utvecklas med fokus på det förebyggande arbetet för att förhindra överskuldsättning. Ett särskilt fokus ska riktas mot de grupper som har större risk att skuldsätta sig.

Stadsdelsnämnderna ska motverka hemlöshet. Arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden behöver stärkas, trösklarna för att få en fast bostad ska sänkas, boendestödet utvecklas och en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin säkerställas. Arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa ska fortsätta utvecklas. Vidare ska stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden utvecklas, såväl direkt till barnen som till föräldrarna, och samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet stärkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden, SHIS Bostäder och Bostadsförmedlingen AB utveckla arbetssätt för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning.

Socialnämnden ansvarar för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och är en samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS Bostäder avseende målgrupp, behov och arbetssätt. Stadsdelsnämnderna ska samverka med socialnämnden som löpande arbetar för att säkerställa att SHIS Bostäder uppfyller

sitt bostadssociala uppdrag. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta. Stadsdelsnämnderna ska utveckla bostadsvägledningen till fler målgrupper.

En god arbetsmiljö för medarbetarna är avgörande för att invånarna och brukarna ska få ett stöd av hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska därför fortsätta förbättra arbetssituationen för medarbetarna och öka det administrativa stödet, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Stadens handlingsplan för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten utgör en viktig grund för utvecklingsarbetet. Chefer ska säkerställa att incidenter avseende hot och våld alltid rapporteras in och nödvändiga åtgärder ska vidtas om en medarbetare utsätts för otillåten påverkan.

Stadsdelsnämnderna ska där det är möjligt verka för att verksamhet som drivs i egen regi används i första hand. Den långsiktiga målsättningen är att det ska finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som stadsdelsnämnderna ansvarar för.

Socialtjänstens verksamhet ska fortsätta att ta vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Detta arbete ska göras med den enskildes behov och önskemål i fokus. Samarbetet med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga och behöver därför fortsätta utvecklas. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta delta och bidra i stadens arbete med utvecklingen av sociala system. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Obligatorisk nämndindikator				
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	24 %	24 %	24 %
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk, socialpsykiatri, våld i nära relation)	85 %	85 %	85 %
	Andel familjehemsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	75 %	76 %	77 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel institutionsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatrin som inte upplever diskriminering	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats tillfälligt boende på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för parker, natur- och kulturreservat och naturområden med hög kvalitet och ökad biologisk mångfald samt förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklister. Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. I takt med att staden växer ökar användningen av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll. Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet. Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra i syfte att öka kostnadseffektiviteten och verksamhetens kvalitet, oavsett driftsform.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning, vinterväghållning och dagvattenhantering
- skötsel och underhåll av naturområden, naturreservat och badplatser

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna				
Kostnader (-)	**-550,0**	**-602,0**	**-602,0**	**-602,0**
Drift och underhåll	-307,9	-333,9	-333,9	-333,9
Avskrivningar	-196,7	-207,7	-207,7	-207,7
Internräntor	-45,4	-60,4	-60,4	-60,4
Intäkter	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Netto	**-550,0**	**-602,0**	**-602,0**	**-602,0**
Investeringsplan				
Netto	**-200,0**	**-225,0**	**-225,0**	**-225,0**

Budgeten för 2025 ökar med 52,0 mnkr jämfört med 2024. Investeringsbudgeten för 2025 ökar med 25,0 mnkr jämfört med 2024. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2 respektive bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

All planering av den yttre miljön ska ske utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. En tillgänglig stad ska utformas utifrån ett tillgänglighetsperspektiv där fysiska hinder i stadsmiljön ska undanröjas och planering och byggnation ska ske så att behov av anpassning och åtgärder inte uppstår i efterhand. Lekparker ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Stadsdelsnämnderna ska utforma en äldrevänlig stad genom att säkerställa en trygg, aktiv och inkluderande miljö i ålderdomen för alla. Det handlar om både närhet till kommunikation och service, men också mötesplatser för vila och aktivitet samt tillgänglighet. Stockholmarnas delaktighet och inflytande ska öka vid förändringar av stadsmiljön. Medborgarbudget och medborgardialoger utifrån lokala behov är viktiga metoder för ökad delaktighet och inflytande och vid investeringar i stadsmiljön ska dessa användas i högre utsträckning. Investeringarna ska utgå från analyser där hänsyn tas till social och miljömässig hållbarhet samt ha ett stärkt drift- och skötselperspektiv.

Arbetet med att utveckla befintliga spontanidrottsplatser ska fortgå. Stadsdelsnämnderna ansvarar för strandbad och bryggor i anslutning till parkmark och deltar i trafiknämndens badsamordning. Medel från Stockholm vid vatten i central medelsreserv kan sökas för investeringar i nya badplatser. Städning och underhåll av badplatser ska öka. Olika metoder och åtgärder för att minska mängden gäss vid badstränder ska användas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stockholmarna ska ha mer natur att njuta av. Stadens parker, naturområden och naturreservat ska fortsätta utvecklas. Nya naturstigar, motionsspår och grillplatser ska anläggas samt spännande och lärorika skyltar för barn sättas upp i naturreservaten. Förskolor och skolors behov av att vistas i parker och grönområden ska beaktas. Arbetet med träd och trädplantering ska stärkas utifrån målen i miljöprogrammet med fokus på klimatanpassning, kolsänkor och den biologiska mångfalden. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbeta enligt det stadsövergripande trädmålet. De stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald ska genomsyra stadsmiljöarbetet. Betande djur som exempelvis kor ska ta hand om fler gröna ytor. Fruktträd och bärbuskar ska planteras. Kommunikation kring arbetet med biologisk mångfald ska riktas till det offentliga rummet genom skyltar och liknande som framhäver och förklarar de åtgärder som görs, i syfte att nå ut till många förbipasserande stockholmare. Tillsammans med trafiknämnden ska stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm. Krav ska ställas på att utföraren har kompetens inom biologisk mångfald vid natur- och grönyteskötsel, i så väl upphandling som egen regi.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med trafiknämnden även fortsätta arbetet med klimatanpassning i enlighet med stadens handlingsplan. Hårdgjorda ytor ska på lämpliga platser och utan betydande belastning i nämndernas driftbudget göras om till grönytor för att öka den biologiska mångfalden och hantera skyfall. Det är prioriterat att beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer vid utformandet av olika typer av stadsmiljöer. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Odlingsytor har också en viktig roll i främjandet av den biologiska mångfalden och möjliggör för viktiga sociala sammanhang och platsaktivering under varierade tider på dygnet och veckan. Intresset för att odla ökar och fler odlingslotter, kolonilotter och gemensamhetsodlingar ska därför möjliggöras och tillkomma på lämplig mark, utan att naturmark tas i anspråk. Stadsdelsnämnderna ska hålla en god dialog med koloniträdgårdsföreningar i respektive stadsdelsnämndsområde.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att Stockholm ska bli en ledande cykelstad och bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga primära cykelstråk och anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister. Stadsdelsnämnderna ska ta stöd i trafiknämnden vid införandet av typlösningar som minskar konflikter mellan gående och cyklister.

Resterande användning av fossila drivmedel ska fasas ut i staden samt i alla upphandlingar krav ställas på eldrift för fordon och när det är möjligt för arbetsmaskiner i första hand och i andra hand biodrivmedel. Handhållna arbetsmaskiner ska vara eldrivna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska fortsätta öka andelen höggräs vid ytor som inte används för rekreation. Detta genom att i första hand anlägga ängsmark, i andra hand genom att minska antalet klipptillfällen i stor omfattning, i syfte att skapa sammanhängande ängsstråk, öka biologisk mångfald och minska driftkostnader för klippning (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska ta fram handlingsplaner för utfasning av fossila bränslen i stadsmiljöverksamheten till 2030 (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med Järva stadsdelsnämnd stärka möjligheterna att cykla mellan Spånga och Kista över Järvafältet (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. Stadsdelsnämnderna behöver därför stärka arbetet med renhållning inom sitt ansvarsområde, både i parker och grönområden samt i den övriga offentliga miljön. Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftupphandlingar öka kostnadseffektiviteten samt utveckla enhetliga arbetssätt för systematisk uppföljning av entreprenadavtal. Stadsdelsnämnderna ska beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker.

Stadsdelsnämnderna ska även säkerställa underhållsarbetet i den offentliga miljö som nämnden ansvarar för. Kostnadseffektiv och kapacitetsstark avfallshantering ska utnyttjas och källsorteringen i parker ska fortsatt utökas. Skadedjursbekämpningen ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur i stadens parker och badplatser.

Medel för reinvesteringar ingår från och med 2025 i stadsdelsnämndernas investeringsmedel som tilldelas i ram och kan användas för både investeringar och reinvesteringar i hela stadsdelsnämndsområdet utefter lokala behov. Medel för större investeringar på parkmark som stadsdelsnämnderna tidigare har kunnat ansöka om ingår från och med 2025 i ramen för parkinvesteringarna, vilka trafiknämnden även fortsatt samordnar. En översyn i syfte att utveckla processen genomförs under året under ledning av trafiknämnden.

Arbetet med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön som exempelvis förbättrad belysning och platsaktivering ska fortsätta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stads Parkerings AB inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen genom att beställa en ny detaljplan (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Älvsjö och Skarpnäck ska fortsätta sitt arbete med övergång till driften av natur- och parkskötsel i egen regi från 2025 (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska stärka tillgängligheten till Järvafältet genom trygghetsinvesteringar vid den så kallade ”Järvaporten” i samråd med Järva stadsdelsnämnd (3.6)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	80 %	80 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %

Ekonomiskt bistånd

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Alla som kan arbeta ska ha ett arbete och målsättningen är full sysselsättning. I utmanande ekonomiska tider är det särskilt viktigt att förebygga behovet av ekonomiskt bistånd genom att prioritera arbetet för minskad arbetslöshet bland unga vuxna. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. Barnrättsperspektiv ska prägla stadsdelsnämndernas arbete.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-1 196,6**	**-1 272,6**	**-1 264,6**	**-1 264,6**
Kostnader (-)	-1 228,6	-1 304,6	-1 296,6	-1 296,6
Intäkter	32,0	32,0	32,0	32,0

Budgeten för 2025 ökar med 76,0 mnkr jämfört med 2024. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller stigmatiserande. Stadsdelsnämnderna ska ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning. För att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning ska individens behov av stöd synliggöra och ansvaret kring individens stödbehov ska tydliggöras.

Stadsdelsnämnderna ska förebygga behovet av ekonomiskt bistånd bland unga genom att särskilt prioritera arbetet för att unga ska komma i sysselsättning, samt fortsätta att utveckla insatser för att stödja människor i långtidsarbetslöshet till arbete eller utbildning. Även sociala insatser ska prioriteras med särskilt fokus på de personer som uppburit ekonomiskt bistånd under en längre period. Insatser ska sättas in så tidigt som möjligt. Arbetet ska bedrivas snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. För att förbättra möjligheterna till att uppnå egen försörjning ska det uppsökande och motiverande arbetet fortsätta utvecklas.

Riksdagen har beslutat om ett förlängt förhöjt bostadsbidrag som syftar till att stödja familjer med en ansträngd ekonomi. Till följd av försörjningsstödets konstruktion riskerar stödet dock att innebära minskat försörjningsstöd i motsvarande grad. För att det tillfälliga stödet ska komma alla barnfamiljer i utsatthet till del föreslås en fortsatt tillfällig ändring så att även denna grupp får del av stödet.

I Stockholm ska alla som kan arbeta ges stöd att komma i arbete. Det är grunden för att skapa en jämlik stad och för att bryta segregationen. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbeta för att sänka tröskeln till arbete genom att prioritera utvecklingen av insatser som motverkar vanliga hinder till egen försörjning. Syftet är att förebygga enskildas behov av ekonomiskt bistånd under långa perioder.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet.

Stadsdelsnämnderna ska bedriva arbete för att motverka hemlöshet samt verka för en samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter i syfte att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad. I detta arbete ska särskilt barns behov beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd.

Stadsdelsnämnderna är ansvariga för att säkerställa att invånarna bemöts med respekt och får rättssäkra och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Bemötande ska vara anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk.

Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt från början. Det ska finnas funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och för att bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,6 %	2,6 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %

Arbetsmarknadsåtgärder

I Stockholm ska alla som kan arbeta få möjlighet att göra det. Det är grunden för en jämlik stad och för att bryta segregationen. När fler arbetar blir samhället starkare samtidigt som välfärden ges bättre förutsättningar. Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. En jämställd arbetsmarknad är också grundläggande för en jämställd stad.

Stadsdelsnämnderna ska i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser samarbeta med Jobbtorg Stockholm för att stödja personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Syftet är att stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning.

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll att spela för att länka samman socialtjänst och arbetsmarknadsinsatser samt att identifiera och förbereda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden för insatser på stadens jobbtorg. Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd av stadsdelsnämnderna i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	**-200,1**	**-208,6**	**-208,6**	**-208,6**
Kostnader (-)	-227,5	-236,0	-236,0	-236,0
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2025 ökar med 8,5 mnkr jämfört med 2024. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommun-koncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska stadsdelsnämnderna, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov. För att stärka och renodla uppdraget förflyttas även ansvaret för hanteringen av anställningsprocessen för feriejobb från trafik- och kyrkogårdsnämnden till stadsdelsnämnderna. Arbetet med att ge ungdomar möjlighet till feriearbete i ett annat stadsdelsnämndsområde än där de bor ska prioriteras i syfte att bidra till minskad segregation. I arbetet ska ungdomar med funktionsnedsättning, sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödjande insats prioriteras vid fördelning av feriejobb.

Stockholmsjobben är en beprövad och effektiv insats som ska fortsätta för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska komma i arbete. Stadsdelsnämnderna ska bistå i arbetet med att tillhandahålla platser för Stockholmsjobb. Kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden ska tillvaratas för att vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt. Möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser genom regional samverkan med andra stadsdelsnämnder ska stärkas. Anställningarna ska gå att kombinera med studier, vilket är särskilt viktigt för unga utan gymnasiebehörighet.

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar, tillsammans med stadsdelsnämnderna, för stadens arbetsmarknadsfrämjande åtgärder. Stadsdelsnämnderna har ett viktigt ansvar att förbereda personer för insatser inom ramen för jobbtorgens verksamhet. Insatserna ska vara individuellt anpassade och stärka förutsättningarna att komma närmare arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samverka tillsammans med arbetsmarknadsnämnden inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden.

Stadsdelsnämnderna ska, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, stärka arbetet med insatser riktade mot kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikesfödda kvinnor. Arbetet med framgångsrika insatser som exempelvis inkluderingslotsar i stadsdelsnämnder samt stadsdelsmammor ska fortsätta.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Arbetsmarknadsnämnden

I Stockholm ska alla som kan arbeta få möjlighet att göra det. Det är grunden för en jämlik stad och för att bryta segregationen. Många stockholmare som står utanför arbetsmarknaden besitter stor kompetens och erfarenhet. Samtidigt som arbetslösheten ökar har flera branscher ett skriande rekryteringsbehov. Matchningen på arbetsmarknaden är en omfattande utmaning som staden ska arbeta aktivt med att förbättra i nära samverkan med branscher, kommuner och myndigheter. När fler arbetar blir samhället starkare samtidigt som välfärden ges bättre förutsättningar. En jämställd arbetsmarknad är också grundläggande för en jämställd stad.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens olika verksamheter, andra myndigheter, näringsliv och det civila samhället. Stadens Jobbtorg stödjer och matchar den enskilde till arbete eller studier. Stadens arbetsmarknadsinsatser erbjuder individuellt anpassat stöd och insatser för att korta vägen för den enskilde till långsiktig egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp, och staden ska särskilt prioritera insatser, anställningar och praktikplatser för unga upp till 29 år och med särskilt fokus på stadens utsatta områden.

Målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Vägen till arbete och kunskaper i svenska måste därför vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättning, utrikesfödda kvinnor och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap. Arbetsmarknadsnämnden ska arbeta för att motverka all form av diskriminering och rasism på arbetsmarknaden.

Stockholm ska vara en öppen stad där människor på flykt från krig och oroshärdar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- rekrytering och anställning inom Stockholmsjobb
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadsdelsnämndernas stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända

- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- stadens förvaltarenhet

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 219,4**	**-1 251,5**	**-1 243,7**	**-1 236,2**
Drift och underhåll	-1 219,4	-1 251,5	-1 243,7	-1 236,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**168,3**	**168,3**	**168,3**	**168,3**
Netto	**-1 051,1**	**-1 083,2**	**-1 075,4**	**-1 067,9**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**

Budgeten för 2025 ökar med 32,1 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Människor som har svårt att sköta sin ekonomi på grund av sjukdom, ålder eller annat skäl ska få hjälp av en god man eller en förvaltare. I en del svåra fall krävs det professionella ställföreträdare. Stadens förvaltarenhet är viktig för att säkerställa att alla får hjälp och stöd. Arbetet för att alla som har rätt till ställföreträdare ska få sina behov tillgodosedda ska fortsätta.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta förbättra sitt arbete kring samverkan med civilsamhälle och frivilligorganisationer samt underlätta för dessa initiativ. Civilsamhället kan bidra med insatser som kompletterar stadens egna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden förbereda för arrangerandet av yrkes-SM 2026 (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka sitt utåtriktade arbete för att tydliggöra de gymnasiala yrkesutbildningarnas fördelar, bland annat genom att lyfta fram yrkesutbildningar som kommer vara viktiga i den gröna omställningen (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Nämnden bidrar till minskad miljö- och klimatpåverkan genom att integrera miljö- och klimatperspektiv i arbetsmarknadsinsatser och utbildningar och skapa möjligheter för stadens verksamheter att återanvända och återbruka möbler och inventarier. Den cirkulära ekonomin ska främjas, bland annat genom att fortsätta utveckla Stocket återbruk. Som ett steg i detta arbete ska utlåning av utrustning och verktyg hos Stocket möjliggöras. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för utförandet av Stockets verksamhet samt prioritering av uppdrag i syfte att säkerställa en rättvis och hållbar fördelning med fokus på att uppnå en god miljönytta.

Klimatomställningen medför en betydande förändring av arbetsmarknaden som leder till nya kompetens- och utbildningsbehov. Arbetet med att utveckla utbildningsutbudet och arbetsmarknadsinsatser utifrån behovet av kompetens för klimatomställningen och naturvård ska därför fortsätta. Nämnden ska också samverka med andra kommuner, den gröna näringen och Arbetsförmedlingen för att främja jobbchanser och kompetensförsörjning kopplat till den gröna omställningen. Vidare är det viktigt att nämnden verkar för fler arbetstillfällen som främjar den gröna omställningen och samtidigt bidrar till arbetsmarknadsetablering för grupper med utsatt position på arbetsmarknaden. I det arbetet är det relevant att i samverkan med utbildningsnämnden verka för att fler unga och vuxna väljer yrkesutbildningar. Tillsammans med näringslivet behöver nämnden arbeta aktivt för att attrahera sökande till utbildningarna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska fortsatt utveckla Stocket genom utvidgning och att möjliggöra utlåning av utrustning och verktyg (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostad för alla

Långtids- och ungdomsarbetslösheten på Stockholms arbetsmarknad är stora utmaningar som staden ska möta med en aktiv och individanpassad arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån det rådande konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att stockholmare snabbt når egen försörjning.

Genom samverkan mellan socialtjänst, stadens jobbtorg och Arbetsförmedlingen ska den enskilde få ett samlat stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. I det arbetet ska nämnden prioritera att motverka ungdomsarbetslösheten i områden med hög arbetslöshet. Arbetsmarknadsnämnden har ett ansvar att samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd med särskild prioritering av kortutbildade och personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Områden med lägre sysselsättningsgrad är mer konjunkturkänsliga, därför behöver arbetet med insatser stärkas och riktas lokalt. Arbetet för att stärka sysselsättningsgraden i områden med hög arbetslöshet ska prioriteras. Arbetsmarknadsnämnden ska, i nära samarbete med stadsdelsnämnderna, utveckla sitt arbete för att öka sysselsättningen och stärka sin lokala närvaro inom stadens fokusområden.

Stadens jobbtorg är ett viktigt verktyg för att hjälpa personer till arbete eller studier. Jobbtorgen ska ge individuellt anpassat stöd och insatser för att fler ska få en långsiktig egen försörjning. Jobbtorgens arbete med hållbarhet och gröna jobb ska ske systematiskt. Aspiranter ska tas emot så snabbt som möjligt. Nämnden ska aktivt arbeta för att tiden från inskrivning vid jobbtorg till inträde på arbetsmarknaden ska minska, och det uppsökande arbetet ska i ökad utsträckning nå personer i särskilt prioriterade grupper. Nämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna få fler personer med försörjningsstöd hänvisade till jobbtorgen.

Insatserna som ges av Jobbtorg Stockholm ska tillgängliggöras för person med insatser inom socialpsykiatrin samt de som tillhör LSS personkrets 1 och 2. Insatserna ska ges som alternativ till sysselsättning och daglig verksamhet eller som stöd i övergången från dessa insatser till den ordinarie arbetsmarknaden. Även insatser för att underlätta arbete eller studier för unga som varken arbetar eller studerar och för kvinnor med en svag ställning på arbetsmarknaden ska ges i form av särskilt individanpassad stödinsats.

Antalet feriejobb i Stockholms stad ska fortsatt vara på en hög nivå under såväl sommarlov som höst- och vinterlov. I denna budget överförs resurser från trafiknämnden och kyrkogårdsnämnden till stadsdelsnämnderna för att minska den administrativa bördan, sårbarheten och för att renodla uppdraget.

Arbetsmarknadsnämnden ska samordna och leda arbetet med feriejobb. Feriejobben ger stadens unga ett första möte med arbetslivet och kan fungera som en språngbräda vidare in på arbetsmarknaden. Nämnden ska stärka samverkan med stadens övriga nämnder, styrelser och civilsamhället för att kunna tillhandahålla platser för feriejobb av hög kvalitet. Feriejobben är också en möjlighet för unga att lära känna sin stad bättre.

Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, för att minska segregationen, verka för att ungdomar får feriejobb i andra stadsdelsnämndsområden än där de bor. Fler feriejobb inom integrations- och klimatområdet ska erbjudas och samverkan med externa aktörer ska främjas. Feriejobbens koncept ska utvecklas och nya metoder ska testas för att, i pilotform, nå en yngre målgrupp med sociala behov. För att möjliggöra feriearbete för en yngre målgrupp ska ett ändamålsenligt kollektivavtal tas fram. Kvaliteten på feriejobben ska garanteras och träffsäkerheten ska öka. Därför ska nämnden utreda en central samordning för feriejobben, med syftet att stärka samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag. Ett bra handledarskap är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda feriejobb med hög kvalitet.

Ingen ung i Stockholm ska behöva börja vuxenlivet i arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten ska minska genom tidiga och anpassade insatser och arbetet med en 90-dagarsgaranti för arbete, studier eller praktik ska fortsätta. Arbetsmarknadsnämnden ska särskilt prioritera att arbeta aktivt och uppsökande för att unga i åldrarna 16-19 år som varken arbetar eller studerar återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning. Ett särskilt fokus på det aktivt uppsökande arbetet ska göras inom ramen för Fokus Järva och fokusområdena i Söderort med målsättningen att målgruppen går vidare till arbete eller studier.

Unga som riskerar att hoppa av gymnasiet ska fångas upp i tid och vid behov erbjudas parallella insatser från flera parter för att kunna återgå till studier eller komma in på arbetsmarknaden. I det arbetet ska samverkan med fristående skolor stärkas. Staden ska arbeta för att en ökad andel av de unga vuxna som idag varken studerar eller arbetar ska slutföra sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildning samt folkhögskolor, ges möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskola och anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsatt utveckla det aktiva och uppsökande arbetet för att unga i åldrarna 20-29 ska återgå till studier eller annan sysselsättning. Ett särskilt fokus ska, i möjligaste mån, ligga på att kombinera arbetsmarknadsinsatser med studier eller studiemotiverade moment. Arbetet ska framförallt stärkas i stadens utpekade fokusområden samt med målsättningen att målgruppen går vidare till arbete eller studier. I det arbetet ska samverkan med näringslivet särskilt stärkas. Insatser för ungdomar som nås genom stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper ska fortsätta och Jobbtorgen ska särskilt stötta unga och unga vuxna som befinner sig i riskzon för kriminalitet. Till unga med tidigare kriminell bakgrund eller social utsatthet erbjuder nämnden riktade Stockholmsjobb i form av arbetslagsanställningar och introjobb, vilket är insatser som är särskilt viktiga för att främja en god integrering i samhället. Fler unga ska erbjudas mentorskap och fler yrkesverksamma vuxna ska involveras som inspiratörer för studiemotiverande insatser för unga. För personer, oavsett ålder, som vill bryta en kriminell livsstil eller har en tidigare kriminell livsstil är behovet av arbetslivsinriktat stöd stort. Därför ska nämndens arbetslivsinriktade insatser fortsatt prioriteras och utvecklas.

Stockholmsjobben är en beprövad och effektiv insats för att få de som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma i arbete. Antalet Stockholmsjobb ska fortsatt vara på en

hög nivå och Stockholmsjobben ska spridas till fler verksamheter. Anställningarna ska, i möjligaste mån, gå att kombinera med studier vilket är särskilt viktigt för unga utan gymnasiebehörighet samt nyanlända och personer i behov av språkstödjande insatser. I takt med att jämställdhetsperspektivet integreras i nämndens arbete ska arbetsmarknadsinsatserna fördelas mer jämställt. Det uppsökande arbetet för nyanlända som står utanför arbetsmarknaden ska fortsätta utvecklas, med särskilt fokus på kvinnor. De framgångsrika insatser som bedrivs i stadsdelsnämnderna, exempelvis stadsdelsmammor, stadsdelssystrar och inkluderingslotsar, ska fortsätta utvecklas. Stöd och vägledning till kvinnor som står långt ifrån egen försörjning ska stärkas genom det uppsökande arbetet. Det uppsökande arbetet gentemot målgruppen ska, bland annat, verka studiemotiverande. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för Stockholmsjobben och ska tillsammans med stadens andra nämnder och bolag säkerställa att alla stadens verksamheter bidrar till att tillhandahålla arbetsplatser. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med Järva stadsdelsnämnd fortsätta med arbetsmarknadsinsatsen Järvavärdar med mål att deltagarna efter avslutad insats ska komma ut i arbete eller studier. Arbetsmarknadsinsatsen ska, i möjligaste mån, fortsatt ha fokus på utbildningscertifikat för att stärka förutsättningarna för målgruppen att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. När staden övertar en större andel av parkskötseln i egen regi ska arbetsmarknadsnämnden samverka med berörda nämnder för att tillskapa arbetsmarknadsinsatser i egen regi.

Integrationspakten ska stärkas och ha ett tydligt fokus på jobbskapande genom dialog med näringslivet och den idéburna sektorn. En god dialog och gott samarbete möjliggör också långsiktiga partnerskap och samverkan om exempelvis gemensamma åtaganden som jobbgarantier. Det är särskilt viktigt för att möta arbetsmarknadens och branschens behov. Inom ramen för Integrationspakten ska ett särskilt fokus på det lokala näringslivet och civilsamhället beaktas, framförallt inom ramen för Fokus Järva och fokusområdena i Söderort. Integrationspakten ska fortsätta för att utveckla företagens möjligheter att bidra till socialt hållbar utveckling och integration. Samverkan med berörda nämnder och bolag syftar även till hållbar tillväxt och företagande. Nämnden ska delta i stadens näringslivsarbete som leds och samordnas av kommunstyrelsen. Tillsammans med näringslivet ska nämnden arbeta för att höja attraktiviteten i de yrkesutbildningar som erbjuds och efterfrågas. Nämnden ska fortsätta utvecklingen av ”International House” i dialog med Stockholm Business Region. Arbetsmarknadsnämnden ska samverka med näringslivet samt delta i stadens övergripande arbete kring att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Arbetslivets närvaro i skolan behöver fortsatt stärkas. I samarbete med relevanta aktörer ska kunskap spridas och vägledning ges till att starta företag för nämndens målgrupper med prioritering av stöd till entreprenörskap bland kvinnor och utrikesfödda.

Nämnden ska genom Starta Eget och Scale up främja och stödja nyföretagande och entreprenörskap inom grön omställning, bristyrken och socialt företagande. Nämnden ska även i samverkan med akademi, andra utbildningsaktörer, berörda myndigheter och växande branscher möta stockholmare i behov av omställning och erbjuda snabbspår till jobb.

Nämnden ska bistå kommunstyrelsen i det strategiska arbetet med kompetensförsörjning kopplat till arbetsmarknadens förutsättningar och långsiktiga behov samt en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter. Befintliga forum mellan staden och näringslivet ska, i samverkan med utbildningsnämnden användas för att tillgodose näringslivets behov av kompetens.

Vuxenutbildningen är ett särskilt viktigt verktyg för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, motverka den ökade arbetslösheten och säkra

kompetensförsörjningen. Samverkan med utbildningsnämnden, andra berörda nämnder och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att tillgodose arbetsmarknadens behov av rätt kompetens, inklusive fler yrkesutbildningar i lärlingsform, ska fortsätta utvecklas. Nämnden ska särskilt beakta den efterfråga på yrkeskompetens som klimatomställningen kommer innebära och samverka med branschorganisationer kring klimat och hållbarhet.

Bristyrkesutbildningens målsättning är att få fler sökande och öka matchningen på arbetsmarknaden. För att stärka yrkesprogrammens attraktivitet och koppling till arbetsmarknaden ska nämnden i samverkan med utbildningsnämnden samarbeta med näringslivets branschråd. Nämnden ska också i samverkan med Arbetsförmedlingen fortsätta utveckla arbetet med jobbspår inom bristyrken för att kunna rusta arbetssökande med de kompetenser som arbetsgivare efterfrågar. Jobbspår som främjar jämställdhet ska särskilt uppmuntras. Arbetet med att erbjuda språkkurser i svenska till medarbetare inom stadens förskolor, vård- och omsorg ska fortsätta. Yrkesutbildningen för invandrare med integrerad språkutveckling ska stärkas och verka för att bryta könssegregationen på arbetsmarknaden. Information om arbetsvillkor på arbetsmarknaden ska ges på yrkesutbildningar i samarbete med fackliga- och arbetsgivarorganisationer. Staden ska motverka svartarbete och att oseriösa arbetsgivare utnyttjar arbetstagare.

Utbyggnaden av vuxenutbildning i egen regi ska ske med hög kvalitet där de studerade får rätt stöd att fullfölja sin utbildning och undervisningen är väl anpassad efter de behov som finns. Den nya riktningen för stadens vuxenutbildning medför att mer utbildning drivs i egen regi, det leder också till att staden får en större målgrupp som har högre behov av stöd. För att säkra en kvalitativ vuxenutbildning behövs ett ordentligt stödsystem som tillgodoser behoven hos de studerande. Arbetsmarknadsnämnden ska därför, i samråd med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden, tillsätta en utredning för att se över ersättningsmodeller, likt den inom grundskola och gymnasium, i syfte att säkra stöd till utbildningar inom vuxenutbildningen som har en hög andel elever med stort behov av stöd.

Utbudet av vuxenutbildning ska, i nära dialog med näringslivet, snabbt anpassas efter efterfrågan och i linje med arbetsmarknadens nuvarande och framtida behov. Vuxenutbildningen ska planeras med hänsyn till geografisk placering och tillgänglighet för alla stockholmare. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden främja vuxenutbildningens lokala närvaro i hela staden, exempelvis genom stärkt samverkan gällande lokaler. Arbetsmarknadsnämnden ska även förbereda för att överta lokalvården på Campus Åsö i egen regi. Arbetet med vuxenutbildningscentrum i Järva ska fortsätta. Vuxenutbildningen ska arbeta mer uppsökande utifrån projektet ”Fler till studier” för att nå grupper som idag står långt ifrån arbetsmarknaden och är i behov av utbildning. ”Fler till studier” ska ha en god geografisk spridning och ska därför fortsatta spridas till fler av staden fokusområden.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta att utveckla och anpassa befintliga utbildningar till grupper med kort utbildningsbakgrund och mindre studievana för att fler ska studera och klara sina studier. Det ska, i möjligaste mån, finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med arbete, praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen.

Vuxenutbildningen, och särskilt studie- och yrkesvägledningen, ska utvecklas så att elever väljer den undervisningsform som passar dem och leder till bättre möjlighet att genomföra kurserna. Ett viktigt utvecklingsområde för att möjliggöra detta är att modernisera ansökningsprocessen till vuxenutbildningen. Nämnden ska därmed

upphandla ett nytt antagningssystem som möter stockholmarnas behov av individualiserad vägledning inför antagning till studier. Vidare ska kunskaper som möjliggör omställningen till en klimatpositiv stad integreras i utbildningsutbudet och i vägledning till studier.

Arbetsmarknadsnämnden ska arbeta med att aktivt kommunicera och inspirera till karriärmöjligheter inom den gröna omställningen som framtidsbransch och tillsammans med branscherna säkerställa att antalet sökande till yrkesutbildningar som efterfrågas av arbetsmarknaden ur ett omställningsperspektiv ökar. Samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen ska fortsätta utvecklas för att stockholmare ska kunna erbjudas ett bredare utbud av utbildningar.

Arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Staden ska bidra till en väg in för nyanlända och erbjuda insatser som särskilt syftar till att alla grupper av nyanlända snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i samhället och når egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder, ansvariga myndigheter och civilsamhället, samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och inkludering i samhället. Det innefattar samordningsansvar för stadens samhällsvägledning till nyanlända som i större utsträckning ska kunna erbjudas vid stadens boenden.

Nämnden ansvarar för att samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration, i det arbetet ska barnperspektivet beaktas. Vidare bidrar nämnden i arbetet med god etablering för ensamkommande unga genom studie- och jobbinriktade insatser. Genom Welcome House, och i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden, ska ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser ges i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Stödet ska även innefatta samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande och erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden.

Samhällsorienteringen för stadens nyanlända ska utvecklas och kompletteras genom ökad samverkan med ideella organisationer och företag, samt med socialtjänst och relevanta statliga myndigheter, med syftet att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering. SHIS Bostäders bo-skola för nyanlända ska utvecklas och arbetet ska intensifieras så att fler kommer till ett eget boende och att ett mer praktiskt inriktad stöd erbjuds i anslutning till stadens boende för nyanlända.

Nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning ska inom stadens vuxenutbildningar stärkas och möjligheten till validering av informell kompetens med berörda myndigheter och regionala aktörer ska utvecklas. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka arbetet för att nå fler nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi. Det ska, i möjligaste mån, bli lättare att kombinera sfi med ett arbete. För att nå fler kvinnor ska möjligheten för nyanlända att studera sfi under föräldraledigheten fortsätta stärkas och kompletteras med integrations- och arbetsfrämjande insatser. För att främja jämställdhet ska staden erbjuda insatser riktade mot nyanlända kvinnor inom olika branscher och inte enbart inom traditionellt kvinnodominerade. Aktivitet i föreningslivet ska uppmuntras och brobyggarverksamheten för romsk inkludering ska utvecklas.

Sfi och svenska som andraspråk ska fortsätta erbjudas för personer som flytt från Ukraina och omfattas av massflyktsdirektivet. För att fler ukrainska flyktingar, inom målgruppen, ska få möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden ska nämnden se till att målgruppen ges möjlighet att ta del av all vuxenutbildning samt att staten ger tillräcklig finansiering till kommunerna för detta. För att ytterligare stötta målgruppen ska lärdomar dras av ESF-projektet Care for Ukrainian Refugees och nämnden ska undersöka vad som kan implementeras i löpande verksamhet.

För gruppen ensamkommande unga och andra i särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier. Utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar ska fortsätta. Nämnden ska fortsatt erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier.

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska stärka möjligheterna, och vara pådrivande i arbetet, för att fler personer med funktionsnedsättningar anställs i stadens verksamheter. Stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och anpassad gymnasieskola ska stärkas, bland annat genom arbetssättet Lärkedjan och genom utökad samverkan med utbildningsnämnden. I samråd med berörda nämnder ska arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet utvecklas.

Arbetsmarknadsnämnden ska genom Jobbtorg Stockholm stödja nämnder i att identifiera arbetsuppgifter och hitta arbetsplatser för personer i det arbetsmarknadspolitiska programmet (OSA). Huvudansvar för OSA ligger kvar hos stadsdelsnämnderna och socialnämnden. Under året ska staden verka för att hitta placeringar hos ideella aktörer för att öka antalet arbetsplatser för OSA. För att synliggöra nya roller hos arbetsgivare som bättre möter upp där aspiranterna befinner sig ska arbetsmarknadsnämnden prioritera arbetet med arbetsdifferentiering och verka för att fler nämnder och styrelser genomför arbetsdifferentieringsanalyser inom deras verksamheter. Staden ska även verka för att sprida arbetssättet med arbetsdifferentiering utanför stadens egna arbetsplatser genom nära samarbete med näringslivet och genom ett särskilt fokus på klimatomställningen.

Arbetet med att tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar ska fortsätta, bland annat genom att följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelsers upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden. Socialt hållbart företagande ska främjas och arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda stöd till stadens nämnder och bolag för hur de i sina verksamheter kan främja arbetsintegrerade sociala företag. De företag och organisationer som arbetsmarknadsnämnden ingår ett partnerskap med ska ha arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal.

Kompetensförsörjningen till stadens egna verksamheter, med tonvikt på välfärdsverksamheterna, ska vara prioriterad. Stadens vuxenutbildning ska erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken. Nämnden ska även utveckla arbetet med att erbjuda lämpliga vidareutbildningar till medarbetare i staden, i syfte att öka andelen utbildad personal inom exempelvis förskolan och äldreomsorgen.

I samverkan med kommunstyrelsen ska vuxenutbildningen utvecklas som strategisk aktör och säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning i hela Stockholm. Nämnden

ska med utgångspunkt i förskolenämnden och äldrenämndens planer och stadsdelsnämndernas behov arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom förskolan och äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna. Arbetsmarknadsnämnden ska även utöka möjligheten för utbildningar i yrkessvenska för förskolepersonal.

Arbetet med kombinationsutbildningar, där sfi kombineras med yrkesutbildning, ska, i möjligaste mån, fortsätta utvecklas och styrningen av yrkesutbildningarna behöver stärkas för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Staden ska, i möjligaste mån, fortsätta erbjuda ett brett utbud av kombinationsutbildningar.

Stadens verksamhets- och avtalsuppföljning inom vuxenutbildningen ska stärkas i syfte att säkerställa att alla studerande får en utbildning av hög kvalitet. Nämnden ska bistå utbildningsnämnden i arbetet med att utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning.

Arbetsmarknadsnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser bidra i stadsdelsnämndernas och polisens arbete med att ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen. Nämnden ska fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området. Nämnden ska även delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med socialnämnden), 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden och förskolenämnden), 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Arbetsmarknadsnämnden ska, i samråd med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden, tillsätta en utredning för att se över en ersättningsmodell, likt den inom grundskola och gymnasium, i syfte att ge mer stöd till de utbildningar inom vuxenutbildningen som har en hög andel elever med stort behov av stöd (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med berörda nämnder särskilt fokusera på att öka sysselsättningsgraden inom stadens fokusområden (3.2)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden säkerställa en god lokal närvaro av vuxenutbildning i hela staden (3.2)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska utreda en central samordning för feriejobben, med syftet att stärka samverkan mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser (3.2)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda möjligheten att inkludera arbetsdifferentiering i ILS-systemet för att främja mer arbetsdifferentiering samt en jämnare fördelning i staden. Utredningen får i uppdrag att föreslå lämplig uppföljning och mätetal för arbetsdifferentiering (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda möjligheten till samarbete med folkhögskolorna öka andelen medarbetare med fritidsledarkompetens (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden förbereda för att ta över lokalvård på Campus Åsö i egen regi (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel kursdeltagare inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	80 %	81 %	82 %
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1 000	1 000	1 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering.

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av avfall under kommunalt ansvar

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och skapa förutsättningar för att nå stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till år 2035 genom en genomsnittlig byggtakt på 6 000 bostäder per år med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för en hållbar utveckling ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Nämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- arbete som bidrar till en socialt och ekologiskt hållbar stad
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden, varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-2 400,4**	**-2 566,5**	**-2 836,6**	**-2 863,9**
Drift och underhåll	-175,3	-261,1	-258,1	-245,1
Avskrivningar	-758,0	-789,9	-928,7	-955,6
Internräntor	-1 467,1	-1 515,5	-1 649,8	-1 663,2
Intäkter	**3 285,6**	**3 484,3**	**3 592,5**	**3 692,4**
Netto	**885,2**	**917,8**	**755,9**	**828,5**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-7 150,0	-5 465,0	-4 215,0	-3 915,0
Inkomster	2 150,0	2 450,0	1 400,0	1 400,0
Netto	**-5 000,0**	**-3 015,0**	**-2 815,0**	**-2 515,0**
Försäljningsuppdrag	**200,0**	**200,0**	**200,0**	**200,0**

Det budgeterade överskottet för år 2025 ökar med 32,6 mnkr jämfört med år 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för år 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för år 2025 minskar med 1 985,0 mnkr jämfört med år 2024. Mot bakgrund av det finansiella läget, omvärldsförändringar samt demografisk utveckling ska nämnden ha ett ökat fokus på portföljstyrning, effektivitet, lönsamhet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Investeringsbudgeten inkluderar ej aktiverbara utgifter för förädling av stadens mark genom detaljplanearbete om 15 mnkr.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Exploateringsnämnden ska sträva efter att minska sociala klyftor och att bryta den geografiska segregationen och använda stadsutveckling som verktyg för att nå social sammanhållning. Genom att identifiera stadsutvecklingsområden kan staden både byggas ihop och få upp volymerna i bostadsbyggandet. Arbetet med översiktsplanens fokusområden ska prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. I detta arbete har nämnden en viktig roll. Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån stadsdelsnämndernas analyser av lokala utvecklingsbehov och bidra till social och ekologisk hållbarhet. Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder organisera, samordna och driva arbetet med översiktsplanens fokusområden avseende stadsutvecklingen, med målsättningarna om en sammanhållen stad.

Befintliga och kommande stadsutvecklingsprojekt ska utgå från en analys av befintlig situation avseende upplåtelseform, bostadstyper, prisbilder och rum per lägenhet så att bostadsbyggandet främjar en allsidig hushållssammansättning av invånare med olika förutsättningar och ekonomi. Nämnden ska inom arbetet med portföljstyrning sträva efter att fler projekt i plan- och exploateringsprocessen tas fram utifrån behov och efterfrågan på den lokala bostadsmarknaden. Nämnden ska säkerställa att den planerade inriktningen i pågående detaljplaner svarar mot behoven i samband med att markanvisningsavtal förlängs eller inför tecknande av bindande avtal.

I Fokus Järva och fokusområdena i Söderort genomförs sammanhängande satsningar för utvecklingen av stadsdelarna med utgångspunkt i översiktsplanen. Exploateringsnämnden har en avgörande roll i det arbetet. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och berörda stadsdelsnämnder fortsätta att utveckla fokusområdena där sociala och ekologiska hållbarhetsaspekter väger tungt i stadsutvecklingsprocessen. Nämnden ska möjliggöra att marknadens aktörer ges långsiktiga förutsättningar att bidra till utvecklingen i fokusområdena och säkerställa

fortsatt hög genomförandekraft i pågående stadsutvecklingsprojekt. En större variation i bostadsutbudet med ett särskilt fokus på fler bostäder med fler rum är prioriterat. Särskilt fokus ska läggas på att identifiera projekt som kan komma igång i närtid och bidra till områdets förutsättningar på längre sikt exempelvis genom flertalet radhusprojekt som närboende har råd att efterfråga. Näringslivsutveckling och arbetsplatser ska ha en central plats i planeringen. En satsning på en socialt hållbar stadsutveckling mellan Rinkeby och Bromsten ska prioriteras.

I arbetet med fokusområdena är löpande dialog och kommunikation viktig för den lokala förankringen, tillit och förtroende för staden och för att möjliggöra inflytande för fler invånare. Nämnden ska i kommunikationen kring stadens stadsutveckling lägga särskild vikt vid översiktsplanens fokusområden.

Tillsammans med berörda nämner och bolag ska ett omtag göras av stadsutvecklingen i Husby och Tensta centrum. Arbetet med Södra Järva ska stödja en positiv utveckling i Rinkeby, gärna med värdeskapande infill, och ska också inkludera utvecklingen av Knutby bollplan till en modern och attraktiv idrottsanläggning. På sikt ska Hjulsta utvecklas med kopplingar till närliggande stadsdelar. Även planeringen längs Spånga kyrkväg har påbörjats och här bör ett samordnat arbete genomföras för att utveckla ett av de viktigaste tvärstråken. Utvecklingen av området kring Krällingegränd är också prioriterat.

De höga naturvärdena i Järva utgör en stor attraktionskraft. Stadsutvecklingen ska integreras med grönska och bidra till ökad livskvalitet, med stärkt ekologisk infrastruktur och resiliens mot värmeböljor och översvämningar. Natur- och grönområden i Järva ska tillgängliggöras för fler.

Nämnden ska aktivt driva arbetet inom ramen för Fokus Skärholmen och prioritera genomförbarhet för de olika projekten. Centrumnära utveckling eller annan utveckling som på annat sätt ger stor effekt för området ska premieras.

I arbetet med fokusområdet Farsta finns ett behov av att införliva omgivande stadsdelar i fokusarbetet, inte minst att stärka samverkan mellan stadsutvecklingsprojekten och stadsdelsnämnden liksom att ytterligare prioritera gemensamma insatser där behoven är som störst, framförallt i Fagersjö och Farsta strand, samt genomförbara projekt. Samverkan och samband så som gång- och cykelkopplingar mellan närliggande fokusområden, särskilt Fokus Hagsätra-Rågsved, ska också stärkas.

Fokus Hagsätra-Rågsved omfattar två av tretton stadsdelar inom stadsdelsområdet Enskede-Årsta-Vantör. Lokala behov som stadsutvecklingen kan bidra till har identifierats som vägledande för stadsutvecklingen. I stadsdelsområdet finns fler platser som behöver bevakas och omfattas av ett samlat utvecklingsarbete inom staden vid sidan om arbetet med fokusområdet.

Nämnden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till Bromma Parkstad utifrån idén om 15-minutersstaden. Tillsammans med berörda nämnder och bolag ska nämnden utreda på vilka sätt Älvsjö kan bli en regional målpunkt med stark attraktionskraft i Stockholmsregionens södra del. Tillkommande bebyggelse kring Stockholmsmässan ska särskilt syfta till att överbrygga fysiska barriärer och stärka kopplingarna till närliggande stadsdelar. Ett samlat grepp ska tas för att stärka den strategiska kopplingen mellan Solberga, Telefonplan och Älvsjö. Inom området för Årsta partihallar ska förutsättningarna för stadsutveckling med blandad bebyggelse prövas. Utvecklingen av en ekostadsdel i Skarpa by ska fortsätta. Ett samlat arbete för att tillskapa fler hyresrätter i södra Bromma ska genomföras. På lång sikt finns goda

möjligheter till stadsutveckling genom att överbrygga barriärer i staden bland annat längs Klara strand. Ett helhetsgrepp om området kring Zinkensdamms IP behöver tas för att förstärka platsen för idrotten och för att stadsutveckla omkringliggande ytor. Exploateringsnämnden ska i samarbete stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Skarpnäcks stadsdelsnämnd inleda ett utvecklingsarbete för Skarpnäcks torg.

Exploateringsnämnden ska fortsätta arbetet med hamnkapacitetsutredningen och delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Frihamnen med fokus på stadsutveckling i södra Norra Djurgårdsstaden och modern, stadsnära sjöfart och kollektivtrafik på vatten. Marken på Frihamnspiren, Värtapiren samt tillhörande Energihamn ska övergå i Stockholms Hamn AB:s ägo senast den 1 juli 2026. Stockholms Hamn AB och exploateringsnämnden ska under året sluta ett intentionsavtal som klargör formerna för detta. Stockholms Hamn AB ska i samarbete med exploateringsnämnden vidta åtgärder för ökat värdeskapande i fastigheterna i syfte att långsiktigt minska bolagets skuldsättning. Kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB ska över tid följa och utvärdera måluppfyllelsen till följd av marköverlåtelsen. Nämnden ska också delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Stadsgården/Masthamnen med fokus på sjöfart och förstärkta stråk. Området kring Stadsgårdskajen ska hållas tillgängligt för kultur och nöjesliv.

När Stockholm växer ställer det stora krav på hänsyn och känsla för de kvaliteter och värden som redan finns. Stadsutvecklingen ska vara socialt värdeskapande och utgå från befintliga kvaliteter och sträva efter att tillföra nya. Arbetssättet med socialt värdeskapande analyser (SVA) ska tillämpas i alla projekt och i alla skeden av stadsbyggnadsprocessen. Arbetet ska utvecklas genom att integrera nämndens uppdrag att minska sociala klyftor och bryta den rumsliga segregationen, samt vara i linje med kommunstyrelsens arbete för en sammanhållen stad. Exploateringsnämnden ska kontinuerligt arbeta med uppföljning av social hållbarhet för att säkerställa önskat resultat. Arbetet med översiktsplanens fokusområden ska inkludera lärdomar kring arbetet med social hållbarhet som utvärderingskriterium. Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder analysera pågående projekt i översiktsplanens fokusområden och strategiska samband för att säkerställa att bostadsbyggandet bidrar till socialt värdeskapande.

För att skapa ett attraktivt och tryggt Stockholm ska nämnden arbeta för att staden säkerställer goda möjligheter för samhällsservice, olika boendetyper, arbetsplatser, näringsliv, föreningsliv, idrott, kultur och rekreation i alla delar av staden.

Skolor och idrottsanläggningar ska lokaliseras för att bli viktiga målpunkter och främja social hållbarhet. Skolans och förskolans utemiljö ska ses som en del av det pedagogiska rummet. Nämnden ska ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga värden för pedagogik, vistelse och lek. Friliggande förskolebyggnader ger inte bara mer ändamålsenliga lokaler utan även större och bättre utemiljöer. Vid nyproduktion ska friliggande förskolebyggnader prioriteras före placering i bottenplan på flerbostadshus. Miljö- och hälsoskyddsnämnden rekommendation för konstgräs, platsgjutet gummi och gummigranulat ska följas.

Kulturperspektiven ska vara en integrerad del i stadsutvecklingen, där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Exploateringsnämnden ska fortsätta arbetet med detaljplan för Snösätra för att möjliggöra inrättandet av en permanent kulturpark med fokus på graffiti. Möjligheten att uppföra tillfälliga idrottsytor ska undersökas tillsammans med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Nämnden ska delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser. Med fler badplatser kan de som vill njuta av vattnet på ett tryggt och säkert sätt. I nya utvecklingsområden, som Marievik och Norra Djurgårdsstaden, ska det planeras för badplatser. Stadens kajer ska i ökad utsträckning göras tillgängliga för stockholmarna och besökare genom bland annat museer, restauranger och uteserveringar, evenemang, bostäder och tillvaratas som viktiga rekreationsområden. Kajerna vid Hammarby Sjöstad och Saltsjökvarn ska på sikt byggas ihop till ett sammanhängande stråk samt kompletteras med kopplingar till Danviksbron. Vidare ska nämnden göra ansträngningar för att illegala båtetableringar avlägsnas.

Stadsutvecklingen ska ske med dialog och förankring och detaljplaneprocessen ska drivas med hög grad av demokratiskt inflytande. Exploateringsnämnden ska utveckla arbetet med dialog och kommunikation med allmänheten i syfte att stärka transparensen inom stadens planering. I stadsutvecklingsprojekt med stor påverkan på lokalinvånares miljöer är det särskilt viktigt att invånare hålls välinformerade om projektets inverkan och utveckling. Medborgardialoger ska vidareutvecklas och genom innovativa lösningar och arbetssätt göras mer inkluderande och tillgängliggöras för fler stockholmare. Utvecklade medborgardialoger och deltagande i stadens arbete med platssamverkan ska bidra till ökad kunskap om lokala behov och förutsättningar och till effektivare processer.

Stadsplaneringen ska i stort utgå ifrån principen om områdesplanering, exempelvis med hjälp av ankarbyggaktörer, och att markanvisningar sker i senare skeden i planprocessen. Där områdesplanering inte kan appliceras ska besluten om markanvisning och start-PM som regel sammanfalla. Arbetet ska vara i linje med kommunstyrelsens övergripande arbete för en sammanhållen stad. Nämnden ska inom ramen för portföljanalysarbetet och områdesplaneringen identifiera behov i geografierna och utifrån detta initiera nya projekt för kompletterar nuvarande planering.

Genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen ska nämnden arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden undersöka hur Zinkensdamms IP och omkringliggande ytor kan förstärkas med mer idrott och annan stadsutveckling. Detta ska ske utan dyra OPS-upplägg (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av till exempel idrottsytor på platser där stadsutveckling planeras och hur sådana initiativ kan finansieras. Två piloter med idrottsytor ska genomföras, en i Järva och en i Söderort (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stockholm måste både minska sitt klimatavtryck och anpassa staden till ett förändrat klimat. Staden ska byggas på ett sätt som möjliggör kortare och färre resor och klimatsmarta byggnader. Ny bebyggelse ska integreras med grönska och stadsplaneringen ska sträva efter att stärka den ekologiska infrastrukturen. Stadsmiljön ska utformas så att negativa effekter vid översvämningar och värmeböljor minskar. När nya områden och förtätningar planeras ska hållbart resande och hållbara transporter

främjas. Genom att prioritera kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik kan klimatpåverkan minskas, gaturummet bli mer inbjudande och jämlikheten i transportsystemet öka.

För att uppnå stadens klimatmål behöver utsläppen från byggmaterial samt utsläppen som sker under byggprocessen minska. Detta ska bland annat ske genom krav på en klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Nämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden planera för att år 2026 införa klimatdeklarationer och gränsvärden för byggnaders totala klimatpåverkan. Staden ska ligga i framkant och föregå nationella krav på gränsvärden vid nybyggnation. Exploateringsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark. Det ska göras fler markanvisningar till hus som byggs med massivträ i syfte att medverka till ökad teknikutveckling och innovation inom byggsektorn.

Arbetet med att minska behovet av parkeringsplatser vid nyproduktion, särskilt i samband med förtätning, ska fortsätta i syfte att göra det attraktivt för byggaktörer att prioritera hållbara mobilitetstjänster vid nybyggnation. För att möjliggöra parkeringsköp på fler platser ska nämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB identifiera platser lämpliga för stadsdelsvisa mobilitetshus. I arbetet ska hänsyn tas till att befintlig parkering ska optimeras för att frigöra användning för mobilitetstjänster och möjliggöra parkeringsköp samt utreda förutsättningarna för att omvandla gatumark till kvartersmark i syfte att reservera platser för bilpooler. Syftet med detta är att minska kostnaderna i nyproduktion, minska klimatpåverkan från anläggning av parkering och öka stadens intäkter för marken. Nämnden ska pröva möjligheten till extern finansiering av mobilitetslösningar genom exempelvis EU-finansiering.

Avfallsinsamlingen i staden kan förbättras och effektiviseras genom att installera sopsugar i nya bostadsområden. Möjligheten att bygga sopsugar ska därför prövas i varje nytt projekt. Nämnden ska delta i Stockholm Vatten och Avfall AB:s arbete för att identifiera platser för insamling av förpackningar med anledning av de förändrade bestämmelserna gällande insamling av bland annat förpackningsavfall, i enlighet med framtagen plan.

Nämnden ska arbeta enligt masshanteringsplanen för att säkerställa en mer cirkulär, resurseffektiv och miljömässigt hållbar hantering av de massor och täktmaterial som genereras i byggandet. Nämnden ska under året tillsätta en funktion för koordinering och samordning av masshantering i enlighet med masshanteringsplanen. Nämnden ska generellt arbeta för en ökad resurseffektivitet och cirkularitet i byggprocessen. Exploateringsnämnden ska söka statligt stöd för större marksaneringsprojekt där verksamhetsutövare saknas.

Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling samt öka kunskapen om och beakta effekter av ett förändrat klimat i planeringen. Stadens åtgärdsplaner för skyfall utgör ett strategiskt underlag i detta arbete. Nämnden ska, vid utformandet av skyfallsanläggningar under mark i samband med stadsutvecklingsprojekt, samverka med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB med hänsyn till anläggningarnas drift och funktion.

Arbetet med livscykelanalyser och miljö- och klimatkrav ska fortsätta. Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner till år 2030 och säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning.

Införandet av fossilfria byggarbetsplatser ska fortsätta och under året ska minst en upphandling inkludera emissionsfri byggarbetsplats. I minst en upphandling ska kostnadseffektiv och klimatvänlig materialsubstitution utredas. Inför varje upphandling ska möjligheten att skärpa miljökraven övervägas. I nya upphandlingar ska utgångspunkten vara eldrivna entreprenadverktyg och maskiner.

Nämnden ska i samverkan med berörda nämnder verka för en stärkt biologisk mångfald i hela staden med sammanhängande grönstruktur och fungerande spridningsfunktioner. För att möjliggöra stadsutveckling samtidigt som viktiga ekologiska värden stärks ska nämnden, tillsammans med berörda nämnder, fortsätta arbetet med uppdragen om att utreda en modell för att stärka de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet samt vidareutveckla och tillämpa den ekologiska kompensationen som verktyg och metod. Eventuellt ianspråktagande i grönområden ska alltid kompenseras i närområdet med ekologiska värden och funktioner av minst motsvarande nivå. Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt men även till viss del ses som ett helhetsarbete som syftar till att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet blir starkare än innan exploatering.

Utgångspunkten för stadsplanering som initieras under mandatperioden är att mycket stor försiktighet ska råda med byggnation i ESBO. Om ändock byggnation planeras i ESBO ska naturvärdesinventering alltid göras i tidiga skeden, exempelvis i samband med markanvisning. Det verktyg som tagits fram för att göra scenarioanalyser av eventuell påverkan på stadens blågröna infrastruktur och habitatnätverk ska användas som stöd i tidiga skeden. Om byggnation ändå planeras i värdefulla grönområden ska naturvärdesinventering alltid göras i tidiga skeden, exempelvis i samband med markanvisning.

Arbetet med att ta fram en strategi för skydd av naturområden fortsätter under ledning av kommunstyrelsen och ska ligga till grund för skydd av naturområden.

Nämnden ska fortsätta att genomföra åtgärder i enlighet med de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster. Våtmarker utgör en viktig del i att öka motståndskraften mot översvämningar och ska bevaras eller kompenseras. Vid nybyggnation ska möjligheten att återställa eller skapa våtmarker särskilt beaktas. Vid planering av dagvattenhantering ska naturbaserade och multifunktionella lösningar som gynnar den biologiska mångfalden och rekreativa värden prioriteras.

Arbetet med att ta fram en strategi för skydd av natur fortsätter. När denna är beslutad kommer den utgöra grunden för hur staden arbetar med skydd av natur och vilka olika skyddsformer som kan vara lämpliga. Under innevarande mandatperiod kommer Stockholms stad att fatta beslut om att skydda natur i en omfattning som inte skett förut. De beslut som har fattats, eller kommer att fattas, under mandatperioden är nedanstående avseende såväl naturreservat som biotopskyddsområden.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder överlämna förslag på skötselplaner, gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majroskogen och Kyrkhamn/Riddersvik år 2025. Vad gäller Kyrkhamn/Riddersvik ska, i fråga om gränsdragning, behovet av en buffertzon tas i beaktande för att säkerställa att Lövstaverket kan etableras.

Staden ska även utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet

Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Under år 2025 ska även arbetet med att utreda Bagarmossenskogen som naturreservat påbörjas med målet att kunna fatta nödvändiga beslut om inrättande under år 2026.

Under år 2024 har staden arbetat med inrättandet av fem nya biotopskyddsområden. Under år 2025 planeras för ytterligare fem biotopskyddsområden. Utgångspunkten för dessa är områden med störst behov av skydd. De nya biotopskyddsområdena ska vara inrättade senast juni 2026. Därutöver ska exploateringsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inleda en utredning, parallellt med beslut om stadsutvecklingsprojektet utmed Vantörsvägen, med syftet att inrätta biotopskyddsområde av Herrängsskogen senast våren 2026.

Arbetet med naturreservat och biotopskyddsområden ska beakta genomförandet av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inom ramen för stadsutvecklingsprojektet vid Älvsjömässan utreda möjligheten att genomföra och finansiera en eko- och sociodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen, för att stärka den gröna infrastrukturen och tillgängliggöra naturområdena för närboende och besökare. Inom ramen för detta arbete ingår också att pröva förutsättningarna för medfinansiering från andra aktörer såsom EU, staten och regionen.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder verka för att öka kollektivtrafikens attraktivitet baserat på befintlig infrastruktur för tvärgående stombusstrafik i Söder- och Västerort, samt arbeta för att viktiga bytespunkter förbättras och utvecklas. I första hand är bytespunkterna Gullmarsplan och Årstaberg prioriterade. Region Stockholm har ett huvudansvar för finansiering och drift av bytespunkter vilket kräver ett nära samarbete mellan regionen och staden.

Nämnden ska under ledning av trafiknämnden och tillsammans med övriga berörda nämnder och i dialog med Region Stockholm peka ut ett prioriterat nät för kollektivtrafiken på stadens gator och vägar. Nämnden ska också tillsammans med trafiknämnden och övriga berörda nämnder samarbeta med Region Stockholm för att utveckla möjligheter för fritidsresor med kollektivtrafiken, exempelvis till idrottsplatser. Nämnden ska undvika att planera nya projekt som kräver större fysiska förändringar i infrastruktur som inte ägs av staden och innebär beroenden av extern part.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad och Fagersjö, och verka för att stärka kollektivtrafikförsörjningen i Norra Djurgårdsstaden. Nämnden ska verka för att genomföra Sverigeförhandlingens projekt Spårväg syd, tunnelbanan Fridhemsplan-Älvsjö samt Roslagsbanans förlängning till city, samt för en vidare dragning av Spårväg city till Ropsten.

Nämnden ska arbeta strategiskt och övergripande med genomförandeaspekter som masshantering och ledningsplanering där en förstärkt samordning med Stockholm Exergi, Stockholm Vatten och Avfall AB samt Ellevio i tidiga skeden i stadsutvecklingsprocessen är av stor vikt. Samordning avseende logistik, framkomlighet, infrasystem och försörjningsinfrastruktur ska säkerställas i planering och genomförande, liksom hänsyn till behov av kommunaltekniska ytor.

Trafikstörande schakt- och anläggningsarbeten ska koordineras och kommuniceras så att störningarna minimeras. Tillsammans med kommunstyrelsen,

stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och kommuner i regionen ska nämnden ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstrafik på väg.

Ett hinder för att staden ska kunna fortsätta växa är dagens eleffektbrist och nätkapacitetsbrist. Nämnden har ett viktigt uppdrag att bidra till stadens arbete med en proaktiv strategisk planering för elnätet och en hållbar elanvändning. Elbaserad uppvärmning ska undvikas och den lokala elproduktionen ska öka med exempelvis solenergianläggningar som norm vid nybyggnation

Exploateringsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Exergi utreda ett fossilfritt energisystem i Loudden inklusive storskalig energilagring i bergrum. Nämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Exergi utreda storskalig energilagring genom att utnyttja existerande fjärrvärmesystem, exempelvis i Ulvsunda.

Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utarbeta en modell för mobilitetsköp (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad, Fagersjö och Norra Djurgårdsstaden (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska verka för utbyggd laddinfrastruktur genom tillgängliga verktyg (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samråd med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra intressenter verka för att cykelparkeringsgarage anordnas vid eller i närheten av Stockholms Centralstation (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda ansvar och utveckling av stadens innerstadskajer med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikpunkter på sjö. I arbetet ska en eventuell flytt av förvaltning av innerstadskajer från Stockholms Hamn AB till trafiknämnden också utredas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, samt i samråd med trafiknämnden, ta fram rutin och metoder för att i tidiga skeden planera för lokalt omhändertagande av dagvatten vid nybyggnation med fokus på naturbaserade lösningar (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Bostadsbristen är en allvarlig social utmaning som begränsar både människors frihet och Stockholms tillväxt. Ett bostadsbyggande där det byggs fler hyresrätter med överkomliga hyror är en av stadens viktigaste prioriteringar. Nämnden ska vara drivande för en bostadsbyggnadstakt som möter behoven på både kort och lång sikt. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan år 2010 och 2035 med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i alla delar av staden. Nämnden ska genom ökad portföljstyrning tillsammans med stadsbyggnadsnämnden planera för en genomsnittlig byggtakt på 6 000 påbörjade bostäder per år. Nämnden ska verka för att fler bostäder med många rum byggs för att minska trångboddheten. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utarbeta krav på andel bostäder med minst fyra rum och kök som huvudregel i samtliga bostadsprojekt och på bästa sätt reglera detta.

Att möta bostadsbristen kräver stark genomförandekraft i såväl plan- som byggprocess. Genomströmning och sammansättning av bostadsprojekt i stadens portfölj ska säkerställas genom stärkt styrning och utveckling av arbetssätt som vilar på stadsgemensamma planeringsunderlag och prioriteringar. Fokus för arbetet med portföljstyrning ska vara på förstärkt samverkan inom staden och utvecklad dialog med branschen. Projektens genomförandekraft ska prioriteras i hela stadsutvecklingsprocessen och exploateringsprojektens målformuleringar ska ses över med fokus på genomförandekraft, exempelvis genom lönsamma infillprojekt. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utveckla styrning och uppföljning av projektens framdrift, exempelvis genom att fastställa portföljmål och nämndindikatorer. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden analysera utformningen av detaljplanerna i stora utvecklingsprojekt för att identifiera vad som leder till effektiv hantering och säkerställer framdrift av projekten.

Exploateringsnämnden ska inom ramen för det prioriteringsarbete som pågår genomföra aktörsanalyser i syfte att säkerställa aktörers möjlighet till framdrift i projekt som staden identifierat som genomförbara och prioriterade. I de fall framdrift saknas kan markanvisningar återtas.

Det rådande marknadsläget, den pågående översynen av stadens bostadsportfölj tillsammans med anpassningar i stadens planeringsprocess genom exempelvis senare markanvisningar har gjort att de mål som tidigare funnits för tidiga skeden så som markanvisningsmålet har varit svåra att nå. Exploateringsnämnden ska därför tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden göra en målöversyn för stadsbyggnadsområdet där ökat fokus ska läggas på att nå målet om antalet påbörjade bostäder.

Nämnden ska löpande rapportera om status för bostadsprojekten i olika faser av planerings- och beslutsprocesser. Nämnden ska säkerställa att risker och utmaningar i tidiga skeden identifieras och beskrivs samt hanteras ekonomiskt inför beslut. Efter plansamråd ska projekt tas upp för reviderat inriktningsbeslut i nämnden när avvikelser från tidigare beslut motiverar det. Portföljstyrningen ska bidra till långsiktigt hållbara investeringsnivåer i hela kommunkoncernen och till att möjliggöra prioritering av mindre lönsamma men angelägna projekt. I syfte att förbättra projektstyrningen ska nämnden, i samarbete med kommunstyrelsen, utarbeta nyckeltal som exempelvis jämförelsetal för investeringar i allmän platsmark. Nämndens arbete med ekonomistyrning ska fortsatt prioriteras med fokus på stärkt kompetens och utvecklade arbetssätt. Samverkan i tidiga skeden med stadens bolagsstyrelser och investerande nämnder ska utvecklas för stärkt helhetssyn, utvecklade beslutsprocesser och långsiktigt hållbara investeringsnivåer i hela kommunkoncernen.

Minst hälften av bostäderna som byggs ska vara hyresrätter. Takten i byggandet av både allmännyttiga och privata hyresrätter ska öka. De allmännyttiga bostadsbolagen ska ges förutsättningar att ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet och öka genomförandetakten av Stockholmshusen. Den långsiktiga målsättningen är att allmännyttan ska öka i alla stadsdelar och i synnerhet i områden som idag domineras av andra upplåtelseformer än hyresrätter.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda och föreslå åtgärder i syfte att möjliggöra fler projekt med tomträtt, exempelvis genom förändrad upplåtelseavgäld under den första avgäldsperioden.

Exploateringsnämnden ska utveckla och implementera modeller så att fler hyresrätter med överkomliga hyror byggs i hela staden, av både allmännyttan och privata hyresvärdar. Arbetet med Stockholmshus ska skalas upp och utvecklas i syfte att göra Stockholmshusen fler, bättre och billigare. Minst hälften av de markanvisade bostäderna till allmännyttan ska vara Stockholmshus. Nämnden ska bidra till en långsiktig och effektiv planering för byggandet av Stockholmshus. Nämnden ska tillsammans med bostadsbolagen arbeta för att bolagens projektportföljer ska vara minst tio gånger den planerade årliga produktionen. Produktionen av Stockholmshus bör utgöra minst hälften av allmännyttans samlade produktion fram till år 2030.

Problem med trångboddhet för barnfamiljer är betydligt större i Stockholms stad än i övriga Sverige. Trångboddheten bland barnfamiljer är som högst i Järva och Skärholmen. Trångboddhet ska bekämpas och stadens planering ska utgå ifrån att minska risken att det blir brist på bostäder med många rum för resurssvaga grupper. Att i hela staden bygga hyresrätter med flera rum som barnfamiljer har råd att efterfråga är därför prioriterat. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och stadens bostadsbolag analysera hur stadsutvecklingsprocessen kan bidra till fler bostäder med många rum, genom ny- och/eller ombyggnad, och hur hyrorna för dessa kan pressas.

För att säkerställa stadens bostadsförsörjningsansvar ska nämnden planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för, däribland personer som lever i hemlöshet och personer som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld. Stadens projekt ska där det är möjligt innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri inklusive LSS-bostäder för barn. Nämnden ska säkerställa att behoven som redovisas i boendeplanen för LSS- och SoL-boenden samt i äldreboendeplanen tillgodoses och att de ligger till grund för alla markanvisningar till särskilda boenden för äldre. För äldreboendeplanen innefattar det både biståndsbedömda och icke-biståndsbedömda boenden. Behovet av anpassade bostäder för äldre kommer att öka kraftigt under de kommande decennierna och nämnden har ett centralt ansvar för att säkerställa att behoven möts.

Nämnden ska utveckla markanvisningsavtal i syfte att byggaktörer ytterligare ska bidra till ett ökat utbud av bostäder i befintligt bestånd via Stockholms Bostadsförmedling AB. Nämnden ska arbeta för att privata hyresvärdar ställer skäliga tillträdeskrav vid uthyrning av bostäder. Detta görs bland annat genom systematiska metoder som säkerställer att hyresvärdar når upp till stadens krav. Dessa ska vara vägledande vid bedömning av markanvisningar.

Det ska vara lätt att hitta ett tillgängligt boende som gör det möjligt att leva ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre. Nämnden ska verka för att målet om att alla över 65 år som vill ska kunna få en seniorbostad ska kunna tillgodoses.

Nämnden ska vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra uppförande av modulhus avsedda som bostäder för prioriterade grupper, initialt för gruppen nyanlända.

Nämnden ska verka för att målet om att alla studenter som vill ska kunna få en studentbostad ska kunna tillgodoses.

Nämnden ska verka för nya affärsmodeller samt olika bostads- och boendeformer i samband med markanvisning, t.ex. kooperativa hyresrätter, hyrköp, byggemenskaper och kollektivhus. Generellt ska en bredd av aktörer, stora och små, eftersträvas.

Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har mycket hög prioritet. Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa genomförandet av bostadsbyggandet inom tunnelbanornas influensområden i takt med planering och genomförande av den överenskomna infrastrukturutbyggnaden.

Stockholms stad är genom sin storlek och särprägel som europeisk storstad unik bland svenska kommuner. Samtidigt är Stockholm djupt sammankopplat med kranskommunerna och Mälardalen. I den internationella konkurrensen står sig Stockholmsregionen som attraktiv och företagsvänlig storstad. För att möjliggöra för fler företag att etablera sig i Stockholm behövs en omfattande expansion av antalet arbetsplatser. Nämnden ska ha ett näringslivsperspektiv i stora stadsutvecklingsprojekt, fastställa projektspecifika mål och genomföra näringslivskonsekvensanalyser som del av tjänsteutlåtanden för stadsutvecklingsprojekt i dessa projekt.

Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och översiktsplanens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi. Nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen styra och samordna berörda nämnder och bolagsstyrelser i uppdraget platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden. Nämnden ska också arbeta för att aktuella verksamhetsområden utvecklas med kontor och arbetsplatser. Nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda möjligheter till förvärv av strategiska fastigheter som främjar långsiktig stadsutveckling i översiktsplanens fokusområden.

Nämnden ska samverka med berörda nämnder och bolagsstyrelser i utvecklingen av Kista Science City som en viktig del i arbetet med Fokus Järva. Utvecklingen av Kista har en mycket stor betydelse, både för stockholmsregionens attraktionskraft och för utvecklingen i närliggande stadsdelar. Utvecklingen av Kista Science City till ett modernt innovationsdistrikt med goda förutsättningar för teknik och innovation fortsätter. Nämnden ska i samband med planeringen för en betydande stadsutveckling i norra Järva prioritera arbetet för att säkra strategiskt viktiga etableringar i samverkan med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB. Stadens satsningar ska skapa en levande och trygg stadsmiljö. Nämnden ska verka för att Kista fungerar som testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn. Nämnden ska även tillvarata potentialen för fler bostäder och arbetsplatser i området samt tillskapa målpunkter i form av till exempel idrott och kultur som bidrar till liv och rörelse under en större del av dygnet.

Stockholms stora markinnehav och markpolitiken är ett viktigt strategiskt verktyg för att skapa en stad för alla. Staden ska använda sitt markinnehav offensivt för att bygga en mer jämlik stad där segregationen minskar. Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utveckla det strategiska arbetet för ett långsiktigt hållbart och resurseffektivt marknyttjande genom att göra en fördjupad kartläggning av bebyggelsepotential. Detta kan till exempel omfatta en analys av hög exploatering i centrala och kollektivtrafiknära lägen. Potentialen till byggnation i anslutning till småhusområden ska analyseras särskilt i syfte att undvika att viktiga rekreativa och gröna värden minskar i socioekonomiskt svaga områden i större utsträckning än andra.

Marken är också en av stockholmarnas viktigaste tillgångar och måste därför förvaltas på ett ekonomiskt hållbart sätt. Det finns tillfällen när det är bra att sälja mark, inte minst för att kunna bygga bostäder, men det finns inget egenvärde i markförsäljning. Nämnden ska inte främja ägarlägenheter. Nämnden ska under året påbörja arbetet med en revidering av stadens tomträttsavgälder för bostadshus i syfte att möjliggöra

förbättrade förutsättningar för nyproduktion av bostäder på tomträtt och en god långsiktig ekonomisk förvaltning.

Genom riktlinjerna för markanvisning och riktlinjerna för exploateringsavtal säkerställs översiktsplanens styrkraft och att projekt som bidrar till sociala värden och ekologisk hållbarhet premieras. För att över tid kunna upprätthålla ett högt bostadsbyggande är det även angeläget att söka kostnadseffektiva lösningar i plan- och exploateringsprocessen.

Transparensen i markanvisningsprocessen ska öka, exempelvis genom att markanvisningar i högre utsträckning prövas i ett jämförelseförfarande med tydliga kriterier och urvalsgrunder i ett senare skede av exploateringsprocessen. Tillämpningen av den så kallade Stockholmsmodellen, som innebär att byggaktörer på egna initiativ tar fram möjliga projekt och ansöker om markanvisning för dessa, ska minska och staden ska övergå till ett mer kontrollerat förfarande inom ramen för jämförelseförfaranden. Direktanvisning ska i huvudsak tillämpas i de fall en byggaktör vill utveckla den egna fastigheten eller ett närliggande markområde.

Markanvisningar ska i ökad utsträckning ske i senare skeden i planprocessen, då fler förutsättningar, särskilt avseende genomförbarhet och ekonomi, är klarlagda. För att möjliggöra detta ska arbetet med ankarbyggaktörer utvecklas och arbetet med att utveckla processen för att detaljplanelägga innan markanvisning fortsätta. För att möjliggöra att detaljplanearbete i ett inledningsskede drivs utan byggaktör inkluderas ökade ej aktiverbara utgifter för detaljplanearbete i nämndens investeringsplan. För att säkerställa att prioriteringar och insatser styrs dit behoven är som störst ska initiering av projekt göras utifrån stadens översiktsplan i nära samverkan med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden. Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden ta fram metoder och modeller som minskar stadens risk för förgäveskostnader och säkerställer att nedlagd detaljplanekostnad ska tas ut av den framtida byggaktören. Exploateringsnämnden ska anvisa minst två pilotprojekt till stadens nya projektutvecklingsbolag, som Stockholms Stadshus AB ska utreda och inrätta i samarbete med kommunstyrelsen.

Stadens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska få tydligt genomslag i markpolitiken. Fastighetsägare som missköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller ska inte ges markanvisningar eller möjlighet att förvärva fastigheter. Rutinerna för kontroll av byggaktörer ska skärpas. Nämnden ska använda sig av andra nämnder och bolagsstyrelser som referens för att eventuellt neka byggaktörer som inte uppvisar god förvaltningskvalitet, exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsregister. Nämnden ska säkra att krav och åtaganden i riktlinjer för markanvisningar och avtal med byggaktörer följs samt att eventuella viten utkrävs. Nämnden ska ingå i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen.

Nämnden ska fortsätta utveckla beslutsunderlagen i syfte att öka transparensen och förbättra styrningen och uppföljningen av främst social och ekologisk hållbarhet. Beslutsunderlagen ska redovisa hur projekten bidrar till att uppfylla målen i stadens översiktsplan, de specifika områdesförutsättningarna samt stadens mål om en sammanhållen stad. Beslutsunderlagen ska vidareutvecklas med avseende på miljö- och klimatkonsekvensanalyser, redovisning av krav som ställs på kompensation av ekologiska respektive rekreativa värden samt redovisning av krav som ställs på byggaktörer.

Nämnden ska utveckla metoder som möjliggör att i tidiga skeden beakta god utomhusmiljö vid förskolor och skolor. Om friytan riskerar att bli låg ska nämnden i

samråd med stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB särskilt analysera effektiva åtgärder för att uppnå god utemiljö. Förskolornas utemiljöer ska utvecklas utifrån stadens styrdokument, så som lekvärdesriktlinjer, i syfte att bland annat säkra tillräckliga ytstorlekar, pedagogisk kvalitet och grönska i utemiljön.

Stadens investeringsstrategi anger att exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära de investeringsutgifter som projektet medför samt olika former av stadskvaliteter och kommunal service i ett område. En direkt konsekvens av detta är att områden med höga markvärden tilldelas mer investeringsmedel och får bättre stadskvaliteter och kommunal service än socioekonomiskt svaga områden där markvärdena tenderar att vara lägre. För att Stockholm ska kunna växa i hela staden på ett socialt hållbart sätt har nämnden rätt att besluta om ett urval icke lönsamma projekt i översiktsplanens fokusområden till ett sammanlagt nettonuvärde om 500 miljoner kronor. Urvalsgrunder och val av projekt ska utgå från stadens områdesgemensamma analyser av lokala behov samt övergripande arbete för sammanhållen stad och ska ske i nära samverkan med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden. Satsningen finansieras av ett antal lönsamma projekt som nämnden identifierat. Nämnden ska implementera och följa upp denna modell och i samverkan med kommunstyrelsen utreda en långsiktig modell för ekonomisk styrning som möjliggör kontinuerlig omfördelning av resurser mellan projekt så att hela staden kan utvecklas, exempelvis inom ramen för nämndens områdesgeografier. Nämnden ska också undersöka möjligheten att fastighetsutveckla/platsutveckla för att bygga markvärden över tid.

Nämnden ska säkerställa det ekonomiska utrymmet för angelägna investeringar inom hela staden genom krav på god lönsamhet. Lönsamheten ska öka där det är möjligt, bland annat genom att investeringsutgifterna inte överstiger vad som är rimligt i områden som redan uppbär goda stadskvaliteter, exempelvis genom att utveckla nyckeltal och styrtal för investeringar i allmän plats. Detta säkerställer en långsiktig utbyggnadstakt som möter ökade kostnader på grund av omvärldsläget och möjliggör angelägna icke lönsamma exploateringsprojekt i översiktsplanens fokusområden.

För att stimulera stadsutveckling i områden med låga markvärden ska nämnden ta fram och pröva modeller för paketering av markanvisningar, där flera markanvisningar inom olika geografier beslutas samordnat. Nämnden ska också analysera hur tomträttsavgäldstaxan påverkar förutsättningarna för uppfyllande av stadens bostadsmål i olika delar av staden och påbörja en översyn av taxan.

Nämnden ska möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftekonomiskt perspektiv. I det arbetet ska nämnden involvera andra berörda nämnder och bolagsstyrelser för att en optimering på koncernnivå ska ske.

Givet omvärldsläget ska nämnden ta ett ökat ansvar för samordning och samplanering inom kommunkoncernen genom att vara drivande i ett nämnd- och bolagsövergripande arbete för att identifiera och utreda områden för samordning, exempelvis lagerhållning av verksamhetskritiska insatsvaror och material, upphandlingar och metodutveckling för att minska utgifter och öka lönsamhet där så är möjligt.

Nämnden ansvarar för genomförandet av Slussen-projektet som är ett av stadens mest omfattande och komplexa investeringsprojekt. En fortsatt stark projektstyrning, samordning och samverkan med stadens berörda nämnder och Region Stockholm är av stor vikt för framdriften och projektekonomin.

En effektiv stadsutveckling och tillvaratagande av stadsbyggnadspotentialen ska säkerställas genom en samlad produktionsplanering och effektiva processer. Nämnden ska på ett tidigt stadium planera och driftoptimera för samhällsservice, idrott, kultur, föreningsliv, näringsliv och grön infrastruktur i hela staden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar tidigt i processerna ska samordningen mellan exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens processer öka.

Nämnden ska utveckla och tillämpa driftnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden, inklusive privatmarksprojekt. Planeringen av lokaler för samhällsservice ska ta hänsyn till effekterna på stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt.

Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder och lokala behovsanalyser från berörda fack- och stadsdelsnämnder om behovet och omfattningen av lokaler för samhällsservice och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. Rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, ska säkerställas. Arbetssättet inbegriper ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att minska kostnaderna för planeringsprocessen.

Nämnden ska tidigt planera för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv. Alla markanvisningar av förskole- eller skolverksamhet ska föregås av behovsanalyser exempelvis inom ramen för Samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) och ske i samråd med utbildningsnämnden eller berörd stadsdelsnämnd. Nämnden ska som regel inte erbjuda markanvisningar eller byggrätter till externa aktörer för uppförande och förvaltning av förskole- eller skolverksamhet, utan enbart om behov uppstår som inte staden själv kan möta. Vid markanvisning av större områden ska behovet av mark för kostnadseffektiv skolbyggnation i egen regi särskilt beaktas.

Innan ianspråktagande av idrottsmark eller idrottsanläggning för exploatering ska nämnden samverka med fastighetsnämnden och idrottsnämnden för att identifiera behov av annan plats och kostnader för fullt ut kompenserande åtgärder. Huvudregeln är att den nya idrottsytan ska kunna tas i bruk innan den befintliga tas i anspråk. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet. Ersättning av idrottsfunktionen finansieras som en kompensatorisk investering via fastighetsnämndens budget för idrottsinvesteringar.

Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöper, ska nämnden tillsammans med idrottsnämnden och fastighetsnämnden utreda var den 7-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

Genomförandet av det planerade idrottscentrumet i Bällsta behöver förskjutas tre år i syfte att minska investeringsutgifterna, samordna projektet med kommande stadsutveckling i området samt med anledning av förändrade förutsättningar för Bromma flygplats. Exploateringsnämnden ska delta i översynen av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter.

Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB stärka relationen till branschen genom förbättrad kommunikation och fler mötesplatser.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt i samråd med kommunstyrelsen beakta det civila försvaret i stadsutvecklingen.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla samordningen av trafik-, mark- och dagvattenutredningar vid stadsutvecklingsprojekt i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen fortsätta utvecklingen av en ny långsiktig modell för ekonomisk styrning av exploateringsprojekt som möjliggör kontinuerlig omfördelning av resurser mellan projekt så att hela staden kan utvecklas (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden och övriga berörda nämnder utreda åtgärder för att effektivisera planeringsprocess och organisation för utveckling av allmän plats samt säkerställande av trafikplanering enligt framkomlighetsstrategin och framtida driftperspektiv (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden fortsatt utreda fastighetsägaransvaret i syfte att fastställa en långsiktig strategi för Hötorgsfaret (Beridarebanan) (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska ta en aktiv roll som ankarbyggaktörer i stadens detaljplaneprocesser i syfte att i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden skapa attraktiva byggrätter. I detta arbete ska bolagen också pröva möjligheten att utveckla byggrätter för bostadsrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i enlighet med tidigare genomförd utredning beställa detaljplaneläggning av Högdalstopparna i syfte att skapa ett attraktivt och öppet frilufts- och rekreationsområde. Detaljplanen ska också inkludera inrättandet av ett koloniområde i anslutning till rekreationsområdet i syfte att främja stadsnära odling och bidra till ökad trygghet i området (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utveckla det strategiska arbetet för ett långsiktigt hållbart och resurseffektivt marknyttjande genom att göra en fördjupad kartläggning av bebyggelsepotential (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder utveckla gemensamma lösningar för övre Tensta som utgår från ett helhetsperspektiv på trafiklösningar, nyproduktion och social hållbarhet för att skapa en positiv förändring i området (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och AB Svenska Bostäder göra ett omtag avseende stadsutvecklingen i Husby (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stads Parkerings AB inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen genom att beställa en ny detaljplan (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda tomträttsinstitutets funktionssätt och lämna förslag till åtgärder i syfte att bland annat skapa förutsättningar för nyproduktion av hyresrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar (3.3)	2025-01-01	2025-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ska, i samarbete med trafiknämnden, kartlägga och föreslå platser för etablering av stadsdelsvisa mobilitetshus eller optimering av befintlig parkering som möjliggör friköp av parkeringsplatser vid nyproduktion av bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med exploateringsnämnden sluta ett intentionsavtal om Frihamnspiren för att klargöra formerna för marköverföring samt skapa tydlighet avseende sjöfartens behov och förutsättningarna för framtida stadsutveckling. I avtalet ska framgå bolagets ansvar att bidra till långsiktigt ökat värdeskapande i fastigheterna i syfte att minska bolagets skuldsättning (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Storstockholms brandförsvar ta fram förslag på åtgärder för en enhetlig struktur av riskhanteringen i den fysiska planeringen (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel enskilda exploateringsprojekt som tar ekologiska värden och funktioner i anspråk där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs.	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal bostäder i genomförandebeslut	6 000	6 000	6 000
	Antal markanvisade bostäder till stadens allmännyttiga bostadsbolag	2 000	1 500	1 500
	Antal påbörjade bostäder	6 000	6 000	6 000
	Antal seniorbostäder i hyresrätt i inriktningsbeslut	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader (privat)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader (allmännytta)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel markanvisade bostäder efter plansamråd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal bostäder i inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal hyresrätter i inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel påbörjade bostäder med minst fyra rum och kök	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens bestånd inrymmer samhällsviktiga funktioner och verksamheter som har ett stort värde för stockholmarna. Nämnden ska genom en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning bidra till att staden bibehåller rådigheten över den strategiska lokalförsörjningen, säkrar kultur- och föreningslivets tillgång till ändamålsenliga lokaler inom nämndens bestånd, stärker underhållet av fastighetsbeståndet, vårdar byggnader och objekt med kulturhistoriska värden och håller nere lokalhyres-kostnaderna på både kort och lång sikt. Nämnden ska stärka den långsiktiga ekonomiska lönsamheten genom strategisk utveckling och förädling av kommersiella fastigheter. Nämnden ska minska sin totala klimatpåverkan, intensifiera arbetet med energieffektiviseringar, öka produktionen av förnybar energi samt bidra till att stärka den biologiska mångfalden.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar för stadens förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, brandstationer, kommersiella fastigheter, naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt bostadsrätter och vissa inhyrningar. Uppdraget omfattar även fastigheter och lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag. Nämnden innehar myndighetsansvaret enligt bostadsförvaltningslagen och lagen om arrendenämnder med ansvar för bland annat att föreslå förvaltare (något av stadens allmännyttiga bolag) till hyresnämnden.

Fastighetsnämnden övertar ansvaret för förvaltningen av Hästa gård från och med 2025.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahållande och förvaltning av lokaler primärt för stadens egna verksamheter genom en enhetlig och förutsägbar hyresmodell baserad på självkostnadsprincip med låg administrativ börda för samtliga parter
- underhåll av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter samt tillhandahållande och förvaltning av lokaler för stadens kultur- och föreningsliv inom nämndens bestånd, bland annat genom långsiktig strategisk utveckling och förädling av kommersiella fastigheter
- planering för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- förvaltning av fastigheter och byggnader på uppdrag av andra stadsinterna förvaltningar
- ärenden om tvångsförvaltning

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 625,3**	**-1 853,8**	**-1 894,6**	**-2 000,4**
Drift och underhåll	-632,1	-716,8	-713,3	-710,8
Avskrivningar	-637,0	-738,8	-772,9	-846,9
Internräntor	-356,2	-398,2	-408,4	-442,7
Intäkter	**1 745,0**	**1 877,6**	**1 910,3**	**1 944,3**
Netto	**119,7**	**23,8**	**15,7**	**-56,1**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 812,0	-1 780,0	-1 995,0	-1 470,0
Netto	**-1 812,0**	**-1 780,0**	**-1 995,0**	**-1 470,0**

Budgeterat överskott i driftverksamheten (netto) för 2025 minskar med 95,9 mnkr jämfört med 2024. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster till förmån för egen personal samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 minskar med 32 mnkr jämfört med 2024 men har en fortsatt hög nivå, bland annat genom den idrottsmiljard som tillförts under mandatperioden på grund av att det råder stor anläggningsbrist i Stockholm.

Mot bakgrund av det finansiella läget, omvärldsförändringar samt demografisk utveckling ska nämnden ha ett fortsatt stort fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar samt hålla nere hyrorna för stadens verksamheter. Inom detta arbete ingår att fortsatt pröva nya metoder och arbetssätt som kan minska investeringsutgifterna för större projekt, såvida det inte leder till kompromisser i funktionaliteten och den långsiktiga driften av fastigheten.

Byggkostnader och i övrigt ökade investeringskostnader för staden innebär att tidsplaner justeras för vissa idrottsinvesteringar som belastar fastighetsnämndens investeringsbudget. Det gäller specifikt för friidrottshallen på framtida Bällsta IP och 11-spelsplanen på Årstafältet. Formerna för fastighetsnämndens investeringsbudget har också setts över för att bättre reflektera de projekt som har en nära förestående byggstart. Den långsiktiga investeringsramen för idrott höjs.

Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Budgeten fördelas övergripande på idrottsinvesteringar och andra investeringar. Budgeten för idrottsanläggningar avser såväl nyinvesteringar som reinvesteringar. Idrottsnämnden prioriterar inom budget för nyinvestering och fastighetsnämnden prioriterar utifrån reinvesteringsbehovet.

För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som uppgår till 940 mnkr år 2025, varav 500 mnkr utgör idrottsinvesteringar och 440 mnkr utgör övriga investeringar. I nämndens långsiktiga ramar ska bland annat nödvändiga underhållsåtgärder, skapandet av funktionella ateljéer, förvärv av bostadsrätter för förskola och LSS samt upprustningar av brandstationer inrymmas.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar av större strategiska investeringar tilldelas nämnden i den utökade investeringsramen 840 mnkr under 2025. Här ingår bland annat medel för genomförandeprojekt avseende kompensation för idrottsytor som tagits i anspråk för exploateringsändamål och klimatinvesteringsmedel.

Nämnden ska ha en investeringsplanering som möjliggör omprioriteringar vid behov. I de fall behov uppstår under innevarande år ska nämnden göra omprioriteringar både inom långsiktig och utökad plan samt mellan ramen för idrottsanläggningar och övriga fastigheter. Eventuella fördyringar som nämnden har rådighet över ska hanteras inom tilldelad budget.

De kommande åren kommer ett antal större renoveringar och nybyggnationer att påbörjas. Det gäller till exempel renoveringen av Stadsbiblioteket, Vällingby sim- och idrottshall, en ny hall för fotboll och friidrott på Enskede IP, en 11-spelsplan på Gubbängsfältet och en ny is- och idrottshall på Hagsätra IP.

Med anledning av behovet att samordna projektet med kommande stadsutveckling i området och med anledning av förändrade förutsättningar för Bromma flygplats förskjuts genomförandet av Bällsta IP med tre år i syfte att minska investeringsutgifterna. Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter.

Ett antal projekt som tidigare planerats uppföras med OPS-upplägg har tagits tillbaka i egen regi. Dessa inkluderar multihallen på Vårbergs IP, renovering av Brännkyrkahallen och framtida Västertorps sim- och idrottshall. Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och andra berörda nämnder fortsatt planera för exempelvis Kristinebergshallarna och en ny simhall i Skarpnäck.

De begränsade investeringsmedlen kräver en noggrann kartläggning och eventuell avveckling av fastigheter med kostsamma renoveringsbehov och som inte är av intresse för nämndens uppdragsområden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Nämnden ska fortsätta arbeta med strategiska uppdrag som syftar till att hyrorna för stadsinterna hyresgäster och kultur- och föreningsverksamheter i fastighetsnämndens lokaler hålls på en rimlig nivå. För stadsinterna hyresgäster ska nämnden ha en enhetlig och förutsägbar hyresmodell baserad på självkostnadsprincip. Vid renovering och upprustning av fastigheter för ateljéverksamhet ska nämnden tillämpa så kallade ateljéhyror enligt en självkostnadsprincip.

I samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden ska nämnden aktivt arbeta för att renovera och utveckla stadens parkleksbyggnader i enlighet med stadens parkleksstrategi.

Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöper ska nämnden tillsammans med exploateringsnämnden och idrottsnämnden utreda var den 7-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

Nämnden ska arbeta för att nya kultur- och idrottsytor finns med tidigt i stadsplaneringen med fokus på att stadens lokalkostnader hålls nere. En viktig del i detta är att skapa ett tätare samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden i tidiga skeden av exploateringsprojekt i syfte att samordna och minska stadens totala utredningsutgifter.

Nämnden ska i nära samverkan med Järva stadsdelsnämnd fortsätta arbetet med att tillgängliggöra eventuella lokaler i Järva för föreningsliv, kulturverksamheter och andra besöksanläggningar, exempelvis ett kampsportscenter. Planeringen tillsammans med idrottsnämnden för en ny simhall i Järvaområdet som ersättning för Husbybadet ska fortsätta. Härutöver planeras nya Husbyhallar. Stadsutvecklingsprojektet i Södra Järva inkluderar också utvecklingen av Knutby bollplan till en modern och attraktiv idrottsanläggning.

Nämnden ska fortsätta utveckla samarbetet med idrottsnämnden, särskilt gällande åtgärder som bidrar till att sänka idrottsnämndens energikostnader.

Arbetet med att tillgängliggöra de publika lokalerna och ytorna för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta.

På uppdrag av socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden säkerställa att behov av biståndsbedömda grupp- och servicebostäder, stödboenden inom LSS och SoL samt för pedagogiska ändamål tillgodoses i nya stadsutvecklingsprojekt. Arbetet med att utveckla alternativ till förvärv av bostadsrätter för förskolor och LSS-boende ska fortsätta.

Nämnden ska påbörja uppförandet av byggnader för restaurang- och kioskverksamhet på Östermalmstorg.

Nämndens fastighetsbestånd innehåller stora kulturhistoriska värden. I vissa delar är det inte bara stadens utan hela rikets angelägenhet. Nämnden ska fortsätta att vårda de byggnader och objekt som har kulturhistoriska värden, i särskilda fall oaktat eventuell hyresgästs betalningsförmåga. Om så bedöms lämpligt för en långsiktig förvaltning kan nämnden också överföra vissa byggnader till andra nämnder eller bolag med motsvarande uppdrag.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden undersöka hur Zinkensdamms IP och omkringliggande ytor kan förstärkas med mer idrott och annan stadsutveckling. Detta ska ske utan dyra OPS-upplägg (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av till exempel idrottsytor på platser där stadsutveckling planeras och hur sådana initiativ kan finansieras. Två piloter med idrottsytor ska genomföras, en i Järva och en i Söderort (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Arbetet med energieffektiviserande åtgärder ska fortsätta, inte minst för att hålla nere energikostnaderna för stadens nämnder. Digital styrning ska fortsätta utvecklas och energiineffektiva armaturer ska fortsätta att bytas ut för mer energieffektiv belysning. Produktionen av förnybar energi ska öka genom exempelvis solenergianläggningar vid ny- och ombyggnation där det lämpar sig. Solenergi ska aktivt kombineras med vegetation och ekosystemtjänster. Nämnden ska följa utvecklingen med lagring av överskottsenergi. Nämnden ska också sträva mot att maximera solpanelsytor på tak och i fasad där det är möjligt och lämpligt.

Nämnden ska intensifiera arbetet med klimatanpassning och göra åtgärder utifrån genomförda risk- och sårbarhetsanalyser. I arbetet är en nära samverkan med stadens fastighetsförvaltande bolag viktig i syfte att utbyta erfarenheter och finna synergier, exempelvis inom ramen för hållbart byggande och återbruk.

När samhällsfastigheter uppförs ska nämnden eftersträva en nivå som minst motsvarar miljöbyggnad silver där det lämpar sig. Nämndens anläggningar ska ha en inomhusmiljö fri från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden ska vidare tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden skala upp arbetet med livscykelanalys (LCA) i byggprocessen.

Tillsammans med idrottsnämnden ska åtgärder sättas in för att minska spridningen av mikroplast genom att följa utvecklingen, genomföra åtgärder samt verka för hållbara och miljövänliga alternativ vid anläggande av konstgräs.

Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden verka för att antalet laddplatser byggs ut i anslutning till stadens idrottsanläggningar.

Användning av skadliga kemikalier och plast ska minska. I samband med att avtal nytecknas eller omförhandlas ska nämnden verka för att det sker enligt standardmallen för gröna hyresavtal.

Nämnden ska förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena.

Fastighetsnämnden ska tillsammans med Järva stadsdelsnämnd och andra berörda nämnder utveckla Hästa gård till att bli en öppen och levande stadsbondgård som lockar till besök och aktiviteter för alla åldrar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska utreda hur klimatförändringarnas påverkan på inomhusklimat kan motverkas med fokus på energieffektivitet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB utreda möjligheten till långa hyresavtal för att möjliggöra för Stockholms Stads Parkerings AB att investera i fastighetsnämndens bestånd (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

För att säkra kultur- och föreningslivets tillgång till ändamålsenliga lokaler inom nämndens bestånd och stärka underhållet av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter ska fastighetsnämnden bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning. En del i detta arbete är att stärka nämndens kassaflöde genom utveckling och förädling av kommersiella fastigheter samt omvandling eller avveckling av fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden. Vid prövning om försäljning ska initieras så ska fastighetens ekonomiska lönsamhet alltid beaktas, till exempel om objektet över tid genererar ett ekonomiskt överskott för staden.

Nämnden ska fortsatt pröva att överföra fastigheter och projekt till exploateringsnämnden och även stadens bolag.

Utgångspunkten är att nämnder och bolagsstyrelser hyr lokaler i stadens egna lokaler, vilket bidrar till långsiktig hållbarhet, lägre hyreskostnader och rådighet över sina lokaler.

Fastighetsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och Järva stadsdelsnämnd fortsatt utveckla Kämpingeskolan i Tensta till Järva stadsdelsnämnds nya förvaltningskontor.

Fastighetsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och Norra innerstadens stadsdelsnämnd verka för att Sveaplans gymnasium utvecklas till ett nytt förvaltningskontor.

Fastighetsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen analysera sitt bestånd av kommersiella lokaler och föreslå åtgärder som stärker den ekonomiska lönsamheten på kort och lång sikt.

Styrningen av större investeringsprojekt ska säkerställa tillräckliga beslutsunderlag, resurser, kompetens och kostnadskontroll för att på så sätt uppnå en långsiktigt god projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet samt långsiktigt hållbara förvaltningskostnader. Inom ramen för detta arbete ska fastighetsnämnden aktivt arbeta med att minska beroendet av externa konsulter till förmån för egen personal. Nämnden behöver hålla en god säkerhet i tidig planering genom en stark strategisk förmåga och ha ett ömsesidigt samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Stadens interna hyresgäster har en viktig roll i att bidra till en god styrning och kostnadskontroll i projekten.

Reinvesteringar i stadens fastighetsbestånd ska som regel finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten. I särskilda fall kan fastighetsnämnden frångå denna princip, exempelvis för att kunna renovera och underhålla fastigheter i stadens bestånd som bedöms vara särskilt viktiga utifrån kulturhistoriska, verksamhetsmässiga eller strategiska perspektiv.

Vid ianspråktagande av idrottsytor vid exploatering ska dessa alltid kompenseras. Fastighetsnämnden ska i samråd med idrottsnämnden bistå exploateringsnämnden vid framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor. Där det är möjligt ska idrottshallar byggas fullstora och i enkelt uppförande i syfte att minska kostnaderna och öka det totala utbudet av idrottsyta. I samband med nyinvesteringar och renoveringar av idrottsanläggningar ska dialogen mellan fastighetsnämnden och idrottsnämnden vara snabb och kontinuerlig så att berörda föreningar och idrottsförbund hålls informerade.

Inom ramen för överenskommen förhandlingsordning med Hyresgästföreningen Region Stockholm ska nämnden samordna hyressättning för sådana bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant.

Fastighetsnämnden har en roll att spela i återuppbyggnaden av Sveriges civila försvar. Nämnden ska, utefter sina ekonomiska förutsättningar, organisera sig för att möta de nya kraven och skapa förutsättningar för att förvalta, sköta driften av och underhålla objekt med särskilda skyddskrav. Detta kräver att nämnden genomför kompetenshöjande insatser. Nämnden ska beakta stadens verksamheters behov av alternativa ledningsplatser i förhållande till andra aktörer. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Fastighetsnämnden ska stärka samverkan med stadsdelsnämnderna angående yttre skötsel i samband med stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser samt tillhandahålla fler platser för feriejobb och Stockholmsjobb.

Nämnden ska ingå i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen.

Nämnden ska fortsätta jämställdhetsarbetet och trygghetsarbetet i och kring nämndens fastigheter och särskilt belysa och analysera kvinnors och flickors behov och därefter vidta åtgärder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla samordningen av trafik-, mark- och dagvattenutredningar vid stadsutvecklingsprojekt i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en process för hur tillkommande (nya) objekt blir en del av förhandlingsordningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Svenska Bostäder och i samråd med kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheten att samordna nämndernas befintliga förhandlingsordningar samt hanteringen av bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden fortsatt utreda fastighetsägaransvaret i syfte att fastställa en långsiktig strategi för Hötorgsfaret (Beridarebanan) (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, äldrenämnden och AB Stockholmshem utreda hur Svedmyrabadet kan renoveras till att bli ett bad för äldre och andra grupper i behov av uppvärmda bassänger. Inriktningen gällande finansieringen av driften av det framtida badet är att denna ska ske gemensamt av idrottsnämnden och äldrenämnden, möjlig form för detta ska tas fram inom ramen för utredningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SISAB verka för att implementera ”cykelvänlig arbetsplats” i samarbete med stadens verksamheter (3.4)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Klimatpåverkan från nyproduktion av byggnader	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Obligatorisk nämndindikator				
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Förskolenämnden

En bra start i livet börjar i förskolan. I förskolans verksamhet får barnen möjlighet att utvecklas och lära, med leken som centralt verktyg. Förskolans kompensatoriska uppdrag är avgörande för att alla barn i Stockholm ska få jämlika livsvillkor och livschanser oavsett var i staden de bor. Förskolans pedagogiska verksamhet och skolförberedande uppdrag ger goda möjligheter för fler barn att klara skolan och minska risken för utanförskap. En lyckad skolgång är en avgörande skyddsfaktor för resten av livet.

Förskolenämnden leder det stadsövergripande kvalitets- och utvecklingsarbetet, som syftar till en bättre förskola för alla, med ökad likvärdighet och bättre arbetsvillkor för personalen. Arbetet bedrivs i nära samverkan med stadsdelsnämnderna, som har ansvar för den dagliga förskoleverksamheten i kommunal regi, och i dialog med fristående aktörer i frågor som är gemensamma för stadens förskolor och öppna förskolor. Nämnden stödjer stadsdelsnämndernas utveckling av det verksamhetsnära systematiska kvalitetsarbetet och arbetet för att säkerställa en förskola som ger alla barn möjlighet att utvecklas i riktning mot samtliga mål i förskolans läroplan.

Fokuserade satsningar på språkutveckling syftar till att höja kvaliteten i förskolan och lägga grunden för alla barns livslånga lärande. Förskolenämnden leder stadens stadsövergripande kompetensförsörjningsarbete inom förskoleområdet, samt stödjer och bidrar till stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsarbete. Förskolenämnden stödjer och bidrar även till nämndernas uppsökande arbete för att öka inskrivningsgraden och deltagandet i förskolan. Förskolornas fysiska utformning ska vara ändamålsenlig och främja pedagogiskt arbete, lek och rörelse, så väl inomhus som utomhus. Alla barngrupper ska ledas av minst en förskollärare och alla barn ska få det stöd de har rätt till.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att leda den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i en nära samverkan med stadsdelsnämnderna
- att samordna frågor som är gemensamma för öppen förskola och introduktionsförskolor
- framtagande av stadsgemensamma styrdokument för verksamhetsområde förskola, samt stödja och följa upp implementeringen av dessa
- att utgöra ett stöd till stadsdelsnämnderna i för dem angelägna områden och juridiska frågor inom förskoleområdet
- att hantera ansökningar om att starta fristående förskolor och pedagogisk omsorg samt utöva tillsyn av dessa
- att löpande föra en dialog med fristående huvudmän om kvalitets- och utvecklingsfrågor för Stockholms förskolor
- att handlägga ansökningar och administrera ersättningar och bidrag till fristående förskolor såsom barnschablon, hyreskompensation samt tilläggsbelopp för barn i särskilt behov av stöd
- att i samverkan med utbildningsnämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- samordning av verksamhetsförlagd utbildning i förskola och yrkespraktik för barnskötare

- att söka statsbidrag som gäller förskolans verksamhet och i samråd med utbildningsnämnden söka statsbidrag som rör både förskolans och skolans verksamheter
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för förskola
- att tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att behov av profilverksamheter inom verksamhetsområdet tillgodoses

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-3 306,0**	**-3 279,7**	**-3 279,7**	**-3 279,7**
Drift och underhåll	-3 306,0	-3 279,7	-3 279,7	-3 279,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**249,3**	**200,4**	**200,4**	**200,4**
Netto	**-3 056,7**	**-3 079,3**	**-3 079,3**	**-3 079,3**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**

Budgeten för 2025 ökar med 22,6 mnkr jämfört med 2024. Förändringen utgörs framförallt av att antalet barn i förskolan minskar i jämförelse med föregående år. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringar framgår av bilaga 2.

Förskolenämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per barn i fristående förskola samt ett anslag för myndighetsutövning och stadsövergripande förskolefrågor. I förskolenämndens budget finns ett intäktskrav som avser statsbidrag för maxtaxa och statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Grundschablonen höjs med 1,6 procent. Beräknade volymförändringar och schabloner framgår av bilaga 6. Avgiftsnivåer framgår av bilaga 7. Slutlig justering av nämndens budget utförs i december utifrån avläsningar av antal barn i verksamheterna.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Utgångspunkten för all verksamhet i förskolan är läroplanen. Alla barn ska ges möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål. För att utveckla förskolans arbete med läroplansmålen ska förskolenämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer, för att säkerställa att likvärdigheten och kvaliteten ökar i hela staden och att det kompensatoriska arbetet stärks. Nämnden ska även i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsatt arbeta för en ökad likställighet i bedömning av verksamhetens kvalitet.

Nämndens ledning av det stadsövergripande utvecklingsarbetet och uppföljning av stadens förskoleverksamheter skapar möjligheter för en högre kvalitet i arbetet och att stadsdelsnämndernas kunskap om arbetssätt och insatser som stödjer förskolans kvalitetsarbete i linje med förskolans läroplan stärks. Förskolenämnden har ett uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna. Nämnden ska vidare samordna stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av nya lagar och andra nationella styrdokument, till dess att de är väletablerade i organisationen. Nämnden har även ett ansvar att, i samverkan med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder, ta fram och sörja för kontinuerlig uppdatering av olika typer av stadsgemensamma styrdokument. För att klara sitt stadsövergripande uppdrag krävs en tät dialog med stadsdelsnämnderna. Därför har förskolenämnden ett uppdrag att leda ett skolchefsnätverk där stadsdelsnämndernas avdelningschefer för förskolan deltar.

En grundförutsättning för att förskollärare ska kunna ta sitt pedagogiska ansvar och bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som ger alla barn möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål, är att de har tillräckligt med tid avsatt för pedagogisk utvecklingstid, både enskilt, tillsammans med arbetslaget och med andra förskollärare. Förskolenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utifrån slutsatserna i den pågående utredningen vidta åtgärder för att säkra likvärdighet i staden vad gäller en basnivå för pedagogisk utvecklingstid.

Förskolenämnden har ett ansvar för att leda och följa upp den stadsövergripande kvalitetsutvecklingen i Stockholms stads förskolor, och att stödja utvecklingen av stadsdelsnämndernas läroplansnära kvalitetsarbete. Arbetet ska ske löpande och i nära samverkan med stadsdelsnämnderna. Som en del av det arbetet ska nämnden årligen ta fram en stadsövergripande förskolerapport som syftar till att ge en lägesbild av både kommunal och fristående förskola i Stockholm. Rapporten är ett viktigt underlag i utvecklingen av förskolan på stadsövergripande nivå, och bidrar till att öka kunskapsnivån om kvaliteten i verksamheten hos vårdnadshavare och allmänheten. Forskning och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för förskolans utveckling. Samarbetet med lärosätena ska fortsatt fördjupas och utvecklas. Nämnden ska bedriva ett forsknings- och utvecklingsarbete samt tillhandahålla utbildningsmöjligheter som stödjer stadsdelsnämndernas verksamhetsutveckling. Fokus för arbetet är på det pedagogiska uppdraget, däribland språklig utveckling, samt att säkra att goda exempel sprids i staden.

Nämnden har ett samordnande uppdrag att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, exempelvis deras socialtjänstverksamhet, arbeta för att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, samt att främja en hög närvaro. Stadens öppna förskolor, introduktionsförskolor, och parklekar är viktiga arenor i det uppsökande arbetet för att öka inskrivningsgraden till förskolan. Flera olika metoder behövs för ett framgångsrikt arbete mot högre inskrivningsgrad i förskola. Genom ett ökat samarbete med civilsamhälle och föreningsliv kan vikten av deltagande i förskolan

nå ytterligare målgrupper. Nämnden ska stödja stadsdelsnämndernas metodutveckling genom att samordna arbetet och säkerställa att framgångsrika arbetssätt sprids.

Stadens öppna verksamheter, inte minst öppna förskolor och introduktionsförskolor, är viktiga verksamheter för många barn och familjer i Stockholm. Förskolenämnden ska färdigställa och stödja stadsdelsnämnderna i att implementera riktlinjer för öppen förskola, i syfte att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av verksamheten.

Förskolans kompensatoriska uppdrag är centralt. Förskolenämnden ska stärka stadens förmåga att bedriva, följa upp och utveckla ett effektivt kompensatoriskt arbete, som bidrar till att barnens bakgrund och förutsättningar i mindre utsträckning påverkar möjligheten att tillgodogöra sig förskolans utbildning, och därmed skapa likvärdiga förutsättningar för barnen. Förskolenämnden ska även stödja stadsdelsnämnderna i att tidigt identifiera och ge rätt stöd till barn i behov av särskilt stöd samt barn som riskerar att fara illa och på så sätt vara en del av det förebyggande sociala arbetet. Detta är en viktig del i stadens förebyggande sociala arbete. Nämnden ska vidare ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, samt bidra till en hög kompetens i utredningsarbetet och därmed säkerställa att alla barn får beviljat det stöd de har rätt till, och att likställighet råder. Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, fortsätta utveckla barnhälsoarbetet i Stockholms stad, framförallt genom att stödja implementeringen av stadens nya barnhälsostrategi.

Förskolenämnden ska fortsatt bidra till en utvecklad samverkan med socialtjänsten, barnavårdscentraler och andra berörda myndigheter för såväl kommunala som fristående förskolor och även i omställningsarbetet till en god och nära vård och omsorg.

För att öka kvaliteten, förstärka tillgängligheten till, och förbättra verksamheten ur ett barnperspektiv, ska en omorganisation av stadens omsorg på obekväm arbetstid genomföras och riktlinjerna revideras, under ledning av förskolenämnden. Driften flyttas från utbildningsnämnden till två stadsdelsnämnder, som inrättar varsin dygnet runt-förskola.

Att aktivt främja barns språkutveckling är en avgörande del av förskolans kompensatoriska uppdrag, eftersom ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd skapar goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång. Förskolenämnden ska därför stödja stadsdelsnämnderna i användandet av språkutvecklande arbetssätt baserade på forskning och beprövad erfarenhet, bland annat genom att sprida metoder och främja att dessa implementeras i fler verksamheter. Förskolenämnden ska även främja stadsdelsnämndernas arbete med att säkerställa att fler medarbetare fortbildar sig och får nödvändiga kompetenser inom svenska och språkutvecklande arbetssätt. Utifrån programmet för kompetensförsörjning inom förskolan ska förskolenämnden stödja stadsdelsnämnderna i att säkerställa att alla barn i förskolan ges goda grundläggande kunskaper i svenska språket.

Ett starkt modersmål är avgörande för flerspråkiga barns möjlighet att även lära sig svenska. Förskolenämnden har ett viktigt uppdrag i att stödja stadsdelsnämnderna i att utveckla och stärka arbetet med modersmålsstöd i stadens förskolor. Därför ska flerspråkighet uppmuntras hos både medarbetare och barn, och modersmålsstöd utgöra en resurs i det språkutvecklande arbetet. Förskolenämnden har en ledande roll även i arbetet med att främja utveckling av arbetet med nationella minoriteters modersmål. Nämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att fortsätta arbetet med att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan ha intresse av förskola på ett av de nationella minoritetsspråken. Nämnden ska även fortsätta arbetet med att utveckla och informera

om förskola på samiska och meänkieli tillsammans med Södermalms stadsdelsnämnd och kommunstyrelsen.

I nära samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska förskolenämnden ansvara för att rutiner vid övergången från förskola till skola fortsätter att utvecklas och blir mer likvärdiga i staden. I samarbete med stadsdelsnämnderna ska en dialog genomföras årligen om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan.

För att ytterligare stärka förskolans kompensatoriska uppdrag, i syfte att öka alla barns möjligheter till en bra skolgång, ska förskolenämnden leda ett utvecklingsarbete av förstärkt förskola i ytterstaden, genom att i samverkan med några stadsdelsnämnder pröva nya arbetssätt. Projekten ska bidra till att jämlikheten stärks och att alla barn ges samma förutsättningar inför skolstart. Inom ramen för arbetet genomförs under året ett pilotprojekt om högläsning i samverkan med forskning, med fokus på språk och kunskapsutveckling under barnens sista förskoleår. Inom ramen för förstärkt förskola ska också en modell med bland annat socionomer i förskolan prövas i samverkan med minst en stadsdelsnämnd, i syfte att se vilken roll det kan fylla för att förstärka arbetet med tidiga insatser.

Förskolenämnden ska utgöra och tillhandahålla stöd som kan nyttjas för identifierade utvecklingsarbeten inom samtliga läroplanens mål, däribland målen om skapande och kultur. Nämnden ska fortsatt verka för att fler barn i förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Det ska bli lättare för vårdnadshavare att göra informerade val av förskola. Förskolenämnden ska därför tillsammans med kommunstyrelsen och servicenämnden fortsätta utvecklingsarbetet av stadens tjänst för att hitta och jämföra förskola. Det ska vara enkelt att ta del av relevanta kvalitetsmått, information om driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet, inklusive eventuella anmärkningar och föreläggande från kommunens tillsyn och från andra myndigheter i den mån det är möjligt. Det ska också vara enkelt att hitta information om profilförskolor och profilverksamheter, så som kommunövergripande verksamheter. Vårdnadshavarens kännedom om möjligheten att välja profilverksamheter ska stärkas, bland annat genom ytterligare kommunikationsinsatser. Förskolenämnden har ett övergripande ansvar för att tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att behovet av profilverksamheter och förskola på minoritetsspråk tillgodoses. Nämnden ska även säkra att det är enkelt att hitta information om barnomsorg på obekväm arbetstid för de som behöver.

Förskolenämnden ska som myndighet pröva ansökningar från huvudmän om att bedriva förskoleverksamhet eller pedagogisk omsorg och granska de befintliga fristående verksamheterna genom en rättssäker, effektiv och tydlig myndighetsutövning. Nämnden ska ha en tydlig kommunikation i sin myndighetsutövning. Utgångspunkten för etablering av fristående aktörer ska utgå från stadens behov på lång och kort sikt. Förskolenämndens arbete med tillståndsprövning och granskning av de fristående aktörerna ska fortsätta utvecklas och stärkas. Särskilt fokus ska riktas på att stärka förmågan att snabbt agera på inkomna signaler om missförhållanden i befintlig verksamhet. Under året ska också fokus läggas på fördjupad analys av nya ansökningar till följd av det vikande barnantalet. Oanmäld tillsyn ska göras oftare, i syfte att motverka oseriösa aktörer. Förskolenämnden ska fortsatt söka samverkan med berörda nämnder och myndigheter i syfte att förebygga och tidigt upptäcka välfärdsbrott samt skyndsamt genomföra åtgärder när misstanke finns.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en omorganisation av omsorg på obekväm arbetstid. Två dygnet-runt-förskolor ska inrättas i två olika stadsdelsnämnder (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och inom ramen för förstärkt förskola i ytterstaden leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan prövas (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för omsorg på obekväm arbetstid (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och inom ramen för förstärkt förskola i ytterstaden, leda ett pilotprojekt inom området högläsning med fokus på språk och kunskapsutveckling (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med förskolenämnden, SISAB och övriga relevanta aktörer inventera, prioritera och initiera upprustningar av befintliga förskolegårdar utifrån lekvärdesriktlinjerna (1.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadens förskolor har i sitt läroplansuppdrag ett särskilt uppdrag att bidra till hållbar utveckling och att stärka barns medvetenhet i hållbarhetsfrågor. Förskolenämnden har ett brett uppdrag i att samordna utvecklingen av miljö- och klimatarbetet i stadens förskolor. Nämnden ska tillhandahålla stöd till stadsdelsnämnderna för att främja deras arbete med miljö, klimat och hållbar utveckling, såväl med grund i läroplanens uppdrag som stadens egna målsättningar för miljö- och klimatarbetet. Förskolenämnden har en viktig roll i stadens arbete med att öka andelen ekologisk och hållbar mat, nå längre inom arbetet med kemikaliesmart förskola och att stärka den biologiska mångfalden.

Utöver detta har förskolenämnden ett ansvar att stödja stadsdelsnämnderna i att uppfylla de mål och program som är styrande på klimat- och miljöområdet, i samverkan med berörda nämnder. Under året ska nämnden implementera stadens nya miljöprogram och, tillsammans med andra nämnder, utgöra ett stöd till stadsdelsnämnderna i deras implementeringsarbete avseende förskoleverksamheten.

Stadens förskolegårdar behöver bli grönare, klimatanpassade samt vara en del av det pedagogiska rummet. Förskolenämnden ska, med utgångspunkt i lekvärdesriktlinjerna, stödja stadsdelsnämnderna i att utveckla förskolornas utemiljöer, i syfte att bland annat säkra tillräckliga ytstorlekar, pedagogisk kvalitet och grönska i utemiljön.

Förskolenämnden ska leda det stadsövergripande arbetet för att minska klimatbelastningen från maten i förskolan. Ansvaret innefattar stöd i implementering av stadens matstrategi och ska i detta samverka med kommunstyrelsen och andra nämnder. Nämnden har även ett ansvar att fortsätta samverka med stadsdelsnämnderna i utvecklingsarbetet med att implementera mått och mätmetoder för matsvinn i stadens verksamheter. Förskolenämnden ska också fortsatt bidra till att stärka förskolornas arbete med mer ekologisk och hållbar mat, inte minst genom att stötta och samordna nätverk och forum som bidrar till synergier och en mer samordnad utveckling i staden.

Arbetet med den fysiska miljön är viktig ur både ett pedagogiskt, verksamhetsmässigt och klimat- och miljömässigt perspektiv. Förskolenämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i implementeringen av lekvärdesriktlinjerna och funktionsprogrammet för förskolan. Förskolenämnden ska med sin stadsövergripande kunskap bidra med synergier och stöd i arbetet. Nämnden ska även arbeta med klimatrelaterad riskkartläggning och riskavhjälpande genom fysiska åtgärder och verksamhetsanpassning.

Förskolenämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Förskolenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna revidera riktlinjer för mat, måltider och fysisk aktivitet i kommunala förskolor i Stockholms stad, i linje med stadens reviderade strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Riktlinjerna ersätter stadsdelsnämndernas befintliga riktlinjer (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Den enskilt viktigaste faktorn för förskolans kvalitet och hur väl verksamheten lyckas med sitt skolförberedande uppdrag är att varje barn får möta pedagoger med hög kompetens och stor yrkesskicklighet. Kompetensfrågan inom förskolan är därför fortsatt ett prioriterat område för förskolenämnden. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla kompetensutvecklingsinsatser som stadsdelarna kan ta del av utifrån identifierade behov, till exempel som en följd av såväl det verksamhetsnära systematiska kvalitetsarbetet som det som sker på huvudmannanivå med grund i läroplansuppdraget. Nämnden ansvarar också för att programmet för kompetensförsörjning inom förskolan följs, utvärderas och utvecklas. Inom ramen för arbetet med kompetensutveckling ska förskolenämnden även samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska genomförda insatser följas upp och goda exempel spridas.

Andelen personal med relevant utbildning i förskolan ska öka och alla barngrupper ska ledas av minst en legitimerad förskollärare. Förskolenämnden ska verka för att andelen legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare ökar i stadens förskolor, samt att fler stadsdelsnämnder tar del av de kompetensutvecklings- och fortbildningsinsatser som finns att tillgå. Som ett led i det arbetet ska samverkan med lärosäten fortsätta stärkas. Barnskötare är idag den största yrkesgruppen inom förskolan och spelar en stor roll för barnens utveckling. För att säkerställa en hög och jämn pedagogisk kvalitet i förskolan ska förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen definiera tillräcklig utbildning och kompetensnivå för barnskötare i Stockholms stad. Nämnden ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan. Nämnden ska också vidta åtgärder för att stärka validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare.

Förskolenämnden ska fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med skolledarskapsutveckling i förskolan. Det stadsövergripande arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för barnskötare och förskollärare ska ledas av förskolenämnden. Nämnden ska främja likvärdighet och utgöra ett stöd i arbetet samt ta fram och kontinuerligt arbeta med gemensamma uppföljningsmetoder i nära samverkan med stadsdelsnämnderna. Nämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning. Under året ska förskolenämnden också, i samråd med stadsdelsnämnderna, kartlägga och föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för måltidspersonalen i förskolan, och säkerställa en ökad likvärdighet i staden.

Förskolenämnden ska, precis som inom övriga läroplansområden, tillhandahålla stöd kring utvecklingsarbete som rör läroplansmålen om jämställdhet och att barn inte ska begränsas utifrån normer kring kön. Nämnden ska även verka för en ökad jämställdhet, inklusive rekryteringsfrågor, inom verksamhetens alla delar.

Förskolenämnden har ett ansvar att leda utvecklingen av stadsdelsnämndernas strategiska bemanningsförmåga, i syfte att bland annat minska visstidsanställningar, stärka kontinuiteten för barn och personal, bidra till en förbättrad arbetsmiljö och främja att alla barngrupper leds av minst en förskollärare och att bemanningen anpassas utifrån förskolans kompensatoriska uppdrag. För att främja kontinuitet vid vikarietillsättningen ska förskolenämnden fortsatt stödja stadsdelsnämndernas arbete med omställningen till tillsvidareanställda vikarier på exempelvis enhetsnivå.

Förskolenämnden ska följa upp kvaliteten i stadens förskolor oavsett huvudman. Den långsiktiga effekten av nämndens arbete med samordning, uppföljning, tillsyn och utveckling av stadens förskolor är att barn i Stockholm ges en ökad likvärdighet i förskola med god kvalitet. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

För att bidra till att säkerställa en hög rådighet inom förskoleområdet ska förskolenämnden stödja stadsdelsnämnderna i att marknadsföra den kommunala förskolan, bland annat genom att skapa samverkansforum för berörda medarbetare i stadsdelsnämnderna.

Förskolenämnden har ett samordningsansvar för digitaliseringsarbetet inom verksamhetsområdet och ska tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Information av god kvalitet och tillförlitlig statistik inom verksamhetsområdet är en förutsättning för såväl planering som uppföljning.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utifrån framtagen definition utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare (3.4)	2025-01-01	2025-06-30
Förskolenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda behovet av en kommunövergripande verksamhet inom förskola med hbtqi-profil (3.7)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare ska ha möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftsaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse och ha en god dialog med föreningarna. Idrotts- och fritidsytor ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. Den viktigaste åtgärden för att uppnå nämndens mål är att öka antalet idrottsanläggningar och andra idrotts- och fritidsytor. Idrottsnämnden ska verka för tryggare idrottsplatser och anläggningar.

I nämndens arbete är den prioriterade gruppen barn och unga. Särskild uppmärksamhet ska riktas till integrationsfrämjande insatser, jämställdhet, socioekonomiska faktorer samt tillgänglighet för funktionsnedsatta. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa. Satsningar på simkunnighet är en prioriterad uppgift för nämnden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- främjande av stockholmarnas folkhälsa genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvar för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- att vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- att vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvar för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- samordning av fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvar för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvar för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar och utveckling som beställare av investeringar
- ansvar för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler genom bokningssystemet
- att vara beställare av nya idrottsanläggningar och utveckling av befintliga i förhållande till fastighetsnämnden

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 381,1**	**-1 434,7**	**-1 525,2**	**-1 579,3**
Drift och underhåll	-1 362,6	-1 412,3	-1 500,4	-1 554,1
Avskrivningar	-12,4	-15,5	-17,7	-17,7
Internräntor	-6,1	-6,9	-7,1	-7,5
Intäkter	**313,1**	**314,9**	**312,5**	**318,8**
Netto	**-1 068,0**	**-1 119,8**	**-1 212,7**	**-1 260,5**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-85,7	-63,4	-42,4	-42,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-85,7**	**-63,4**	**-42,4**	**-42,6**

Budgeten för 2025 ökar med 51,8 mnkr jämfört med 2024. Större delen av ökningen beror på ökade hyreskostnader. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnader för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 minskar med 22,3 mnkr. Mot bakgrund av det finansiella läget, omvärldsförändringar och demografisk utveckling ska nämnden ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för investeringar i maskiner och inventarier.

Byggkostnader och i övrigt ökade investeringskostnader för staden innebär att tidsplaner justeras för vissa idrottsinvesteringar som belastar fastighetsnämndens investeringsbudget. Det gäller specifikt för friidrottshallen på framtida Bällsta IP och 11-spelsplanen på Årstafältet. Formerna för fastighetsnämndens investeringsbudget har också setts över för att bättre reflektera de projekt som har en nära förestående byggstart. Den långsiktiga investeringsramen för idrott höjs. Idrottsnämnden prioriterar för nyinvestering och fastighetsnämnden prioriterar utifrån reinvesteringsbehovet.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Idrott och friluftsliv har en central betydelse för folkhälsan och idrottsrörelsen är en vital del av civilsamhället. Idrotten främjar folkhälsa genom gemenskap, rörelse och motion som ökar människors psykiska och fysiska välbefinnande. Idrottsnämnden ska arbeta för ett levande föreningsliv och för att stärka Stockholm som idrottsstad.

Idrottsnämnden ska arbeta systematiskt för att öka den fysiska aktiviteten hos barn och unga samt skapa goda ramar och förutsättningar för både bredd- och elitidrottsliga aktiviteter. Nämnden ska även verka för att främja fysisk aktivitet hos äldre och bidra till att skapa möjligheter för rörelse genom hela livet. Nämnden ska också bistå exempelvis stadsdelsnämnder med att göra information angående idrottsaktiviteter och tider för ansökan till simskolan lättillgänglig.

Nämnden ska arbeta med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet och få fler personer med funktionsnedsättning att ta del av idrotts-, frilufts- och fritidsutbudet. Nämnden ska arbeta för att minska ojämlikheten i hälsa genom att alla barn och unga i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva idrott. Det förebyggande arbetet med hälsoåtgärder inriktat på äldre ska utvecklas. Jämställda förutsättningar är centralt och nämnden ska årligen redovisa en analys om idrottande ur ett jämställdhetsperspektiv. I samband med detta ska också konkreta förslag presenteras som kan bidra till att fler flickor idrottar. Hbtqi-personers delaktighet inom idrotten ska uppmärksammas och beaktas i nämndens insatser. I de lokaler det är möjligt ska nämnden verka för att det finns flexomklädningsrum för de som vill byta om enskilt.

Nämnden ska säkerställa att barn kan idrotta med glädje och därför motverka tidiga elitsatsningar. I detta arbete är bidragsregler och tillsyn verktyg som nämnden kan använda. Under året ska nämnden också arbeta fram ett strategiskt dokument för elitidrotten i staden. Detta ska tas fram i samarbete med förbund och elitklubbar och syfta till att strukturera stadens arbete gentemot elitidrotten och elitklubbar. Idrottsnämnden ska även se över arbetet med Fritid för alla.

I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden ska äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna.

Det är av stor vikt att idrottsrörelsen ges goda villkor att bedriva sin verksamhet. Stadens stöttning av föreningslivet ska därför vara långsiktigt och i huvudsak inte kopplat till enskilda och korta projekt. Medlemsaktivitetsstödet till föreningslivet höjs därför med cirka 15 procent i årets budget.

Idrottande och idrottsrörelsen kan vara viktiga verktyg i arbetet mot social utsatthet och kriminalitet. Idrottsnämnden ska därför i samråd med andra nämnder i ökad omfattning rikta delar av sin verksamhet till det brottsförebyggande arbetet. Det kan till exempel handla om att samordna insatser för en aktiv och meningsfull fritid tillsammans med kulturnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Idrottsnämnden ska också hitta arbetssätt och föreslå aktiviteter där idrotten nyttjas i ett tidigt skede för att motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet. Arbetet ska ske i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Samverkan mellan staden och föreningslivet behöver som ett led i detta arbete särskilt stärkas där barn och unga i lägre utsträckning deltar i organiserade fritidsaktiviteter. Idrottsnämnden ska därför i samverkan med till exempel stadsdelsnämnderna i Järva, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen initiera ett pilotarbete i syfte att öka barns deltagande i föreningsidrott. Detta ska ske genom stärkt samverkan mellan idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och nationella eller lokala idrottsorganisationer. En sådan utvecklad samverkan ska syfta till att bidra till en starkare länk mellan föreningar, skola och socialtjänst.

Idrottsnämnden ska utreda på vilket sätt medlemsaktivitetsstödet skulle kunna viktas efter behov. Föreningar i stadens fokusområden kan exempelvis vara i behov av större medel för att få in fler barn och unga i föreningslivet och ge dessa en meningsfull fritid. En viktning av medlemsaktivitetsstödet skulle exempelvis kunna ske i likhet med hur skolans strukturbidrag riktas efter socioekonomiska förhållanden.

Det råder en stor anläggningsbrist i Stockholm. Arbetet med att uppföra nya idrottsanläggningar och rusta upp gamla ska därför fortsätta. I stadsutvecklingen ska nämnden vara en självklar samarbetspartner för andra berörda nämnder. Nämnden ska i tidigt stadium planera för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur ett ekonomiskt och tidsmässigt perspektiv. Om idrottsanläggningar tas i anspråk för exploatering ska nämnden samverka med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden för att identifiera behov och kostnader för kompenserande åtgärder. Idrottsyta som bebyggs ska fullt ut kompenseras på annan plats. Idrottsnämnden ska också tillsammans med berörda nämnder och bolag fortsätta arbetet med tillfälliga idrottsetableringar på platser där annan exploatering ska ske längre fram. Till exempel finns ytor i östra Hagastaden, Husby, Hägersten och den gamla Söderstadiontomten.

Nämnden ska genom att peka ut behov och lämpliga platser bistå i arbetet med att skapa fler ytor för spontanidrott, exempelvis motionsspår och utegym, anpassade till olika förutsättningar och åldrar. Jämställdhetsperspektivet ska beaktas.

Nämnden ska tidigt och löpande föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund rörande nya och renoverade anläggningar. Nämnden ska initiera kontakt med kranskommuner för att förbättra kommunikation om idrott och anläggningar. Speciellt för idrotter med färre utövare, är regionala anläggningslösningar intressanta för ett effektivt resursutnyttjande. För regionala anläggningar bör möjligheten till att dela på investeringskostnad genom exempelvis hyresavtal undersökas.

De kommande åren kommer ett antal större renoveringar och nybyggnationer att påbörjas. Det gäller till exempel renoveringen av Vällingby sim- och idrottshall, en ny hall för fotboll och friidrott på Enskede IP, en 11-spelsplan på Gubbängsfältet en ny is- och idrottshall på Hagsätra IP.

Med anledning av behovet att samordna projektet med kommande stadsutveckling i området och förändrade förutsättningar för Bromma flygplats förskjuts genomförandet av Bällsta IP med tre år i syfte att minska investeringsutgifterna. Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter.

Ett antal projekt som tidigare planerats uppföras med OPS-upplägg har tagits tillbaka i egen regi. Dessa inkluderar multihallen på Vårbergs IP, renovering av Brännkyrkahallen och framtida Västertorps sim- och idrottshall. Idrottsnämnden ska i

samarbete och andra berörda nämnder fortsatt planera för exempelvis Kristinebergshallarna och en ny simhall i Skarpnäck.

Zinkensdamms idrottsplats har sedan år 1937 varit en mycket omtyckt samlingsplats för idrott, motion och evenemang på en unik plats i innerstaden. Idag finns stor utvecklingspotential för både idrottsplatsen och omkringliggande ytor. Bland annat är nuvarande ishall provisorisk och behöver framöver ersättas med en permanent lösning. Ett helhetsgrepp om platsen behöver tas för att förstärka Zinkensdamms IP för idrotten och för att stadsutveckla omkringliggande ytor. Detta ska göras utan att dyra OPS-lösningar nyttjas.

Parallellt med att utredningsarbetet gällande en 11-spelsplan på Kristinebergs BP fortlöper ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden och exploateringsnämnden utreda var den 7-spelsplan som försvinner från Kristineberg ska kompenseras. I händelse av att en 11-spelsplan inte kan anläggas på Kristinebergs BP är det viktigt att byggnationen snabbt kan komma igång på annan plats så att stockholmsfotbollen får den utlovade 11-spelsplanen i området på Kungsholmen.

När nya anläggningar byggs ska typ av golv och underlag beaktas för att så många idrotter som möjligt ska kunna nyttja dem. Till exempel har vissa parasporter ofta behov av trägolv.

Idrottsnämndens och fastighetsnämndens samarbete behöver utvecklas ytterligare. Nämnderna behöver gemensamt arbeta i projekten för nya anläggningar men även med åtgärder som till exempel sänker idrottsnämndens energikostnader och begränsar övriga framtida driftskostnader. Vidare behöver idrottsnämnden stärka sin roll som beställare av projekt och ta ett större ekonomiskt ansvar för att hålla ned kostnaderna för idrottsanläggningar och prioritera klokt både inom och mellan olika projekt.

Nämnden ska delta i stadens arbete med att få en bredd av evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet prioriteras. Hockey-VM i Stockholm 2025 är en stor möjlighet att få fler barn och unga engagerade i idrotten. Nämnden ska därför tillsammans med föreningar planera för att aktivera stadens ishallar och isbanor och ta tillvara intresset för idrotten som mästerskapet kommer att bidra till.

Föreningslivet skapar delaktighet och möten mellan människor och utgör därför ett viktigt verktyg för att främja integrationen i Stockholm. Nämnden ska arbeta uppsökande mot nyanlända inom ramen för Welcome House och aktivt verka för att ingen exkluderas från att delta i idrottsverksamhet. Nämnden ska som en del i detta arbete föra en dialog med föreningar syftande till att undanröja regler som stänger barn ute från cuper och arrangemang.

Simkunnighet är prioriterat och nämnden ska samarbeta med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i syfte att öka simkunnigheten och vattenvanan. En viktig åtgärd är att skapa fler simskoleplatser. Antalet platser i stadens simskola ska fortsätta att öka med 20 procent jämfört med år 2022. Simskola på sommaren ska fortsatt erbjudas och initiativet med plaskdammsvärdar ska fortsätta. Områden och grupper där simkunnigheten är låg och en relativt stor andel inte klarar godkänt i ämnet idrott och hälsa ska prioriteras. Nämnden ska fortsatt möjliggöra för simundervisning vid stadens utomhusbad och arbeta för att badvärdar finns vid strandbad. Nämnden har tagit fram ett system för att följa simkunnigheten i staden över tid och mellan stadsdelar. Detta kommer under året bidra med kunskaper som är viktiga att ta tillvara i det fortsatta

arbetet. Nämnden ska undersöka hur kösystemet till stadens simskola kan förbättras för att bland annat underlätta övergången mellan kursnivåer.

Det är också centralt att simföreningarnas verksamhet ges bästa möjliga förutsättningar och att fler barn och unga har möjlighet att ta del av denna. Därför ska nämnden införa ett nytt stöd till simföreningar som bedriver simskola. Stödet ska syfta till att även simföreningarna kan hålla låga avgifter till sina simskolekurser. Idrottsnämnden ska även utöka samarbetet med simföreningarna inom ramen för stadens simskola. Det kan till exempel innebära att underlätta för föreningsrepresentation under kurstillfällena för att stärka möjligheten till övergång till föreningsverksamhet efter simskolan.

Nämnden ska bistå i arbetet med att ta tillvara Stockholms närhet till vattnet genom att samarbeta med andra nämnder för att anlägga fler badplatser och bastubad. Fler platser för spontanbad bör prioriteras.

De ideella krafterna inom föreningslivet är en oerhört viktig del av stockholmsidrotten. Idrottsnämnden är också en av de nämnder i staden som har mest direktkontakt med föreningsliv och medborgare. Nämnden ska vidta åtgärder för att förenkla för föreningar och ledare att bedriva sin verksamhet. Dialogen med föreningar och förbund ska vara regelbunden och relevant information ska delas med föreningslivet i så stor utsträckning som möjligt. Utöver det ekonomiska föreningsstödet ska behovet av utbildningar, administrativt stöd och andra potentiella stödinsatser övervägas.

Arbetet med förstärkt uppföljning av föreningsstödet ska fortsätta. Detta för att säkerställa att de som mottar stöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt att de inte bedriver verksamheter med odemokratiska eller olagliga inslag. Samma principer gäller uthyrning av stadens lokaler och idrottsytor, rutiner ska finnas för att säkerställa att de som hyr följer stadens demokrativillkor. Arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av lokaler ska utvecklas. Idrottsnämnden ska delta i kommunstyrelsens utredning gällande detta arbete. Föreningar som återkommande inte sköter sina betalningar till nämnden, eller på annat sätt allvarligt bryter mot regler, ska kunna nekas bokning av hall- och plantider utanför nolltaxan om inte förbättring sker.

Nämnden ska fortsatt verka för ett rikt friluftsliv och idrottande även vintertid, till exempel genom att bistå i arbetet för fler naturstigar, motionsspår och skidspår runt om i staden. Konstsnöspåren i Ågesta ska fortsatt utvecklas med 5-kilometersspår. Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar ska beaktas. Nämnden ska bidra i arbetet för att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt och öppet frilufts- och rekreationsområde.

Idrottsnämnden har en viktig roll att spela inom stadens arbete med Fokus Järva. Samverkan ska utökas med civilsamhället för att möjliggöra idrott och rörelse för fler boende i Järva med särskilt fokus på barn och unga samt inaktiva grupper. Nämnden ska verka för att utveckla Järva som idrottskluster i samverkan med idrottsföreningar som tar ett ansvar för social hållbarhet. Bland annat ska arbetet med *Järvaligan* fortsätta i samverkan med stadsdelsnämnden och planeringen för en ny idrottshall i Akalla fortsätta.

Under 2024 startade *Järvaligan* i samverkan med bland annat stadsdelsnämnden och föreningslivet. Satsningen syftar till att skapa låga trösklar för barn och ungdomar att delta i föreningsverksamhet. Idrottsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och andra aktörer inleda arbetet för en liknande satsning i söderort.

Planeringen för ett kampsportcenter i Järva fortsätter. Medel avsätts för utveckling och iordningsställande av lokaler i befintliga anläggningar. Lämplighet och möjlig typ av idrottsverksamhet ska nämnden utreda närmare inom ramen för uppdraget, det kan till exempel röra sig om kampsport, bordtennis eller andra inomhusidrotter. Planeringen tillsammans med fastighetsnämnden för en ny simhall i Järvaområdet som ersättning för Husbybadet ska fortsätta. Härutöver planeras nya Husbyhallar. Stadsutvecklingsprojektet i Södra Järva inkluderar också utvecklingen av Knutby bollplan till en modern och attraktiv idrottsanläggning

Arbete ska ske för att öka simkunnigheten i Järva. Tillsammans med utbildningsnämnden ska idrottsnämnden arbeta för att alla elever i Järva är simkunniga i grundskolan.

Nämnden ska tillsammans med socialnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 3 *God hälsa och välbefinnande*.

Idrottsnämnden har i uppdrag att utveckla och driva det strategiska arbetet, kunskapsspridning och samverkan för stadens hälsofrämjande arbete avseende fysisk aktivitet hos ungdomar i enlighet med målansvaret i Agenda 2030 och kommunfullmäktiges uppdrag.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder kan samverka och komplettera varandra bättre för att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid (1.1)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna och utveckla arbetet med att nå och skapa förutsättningar för äldre att i ökad utsträckning delta i fysiska aktiviteter (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden undersöka hur Zinkensdamms IP och omkringliggande ytor kan förstärkas med mer idrott och annan stadsutveckling. Detta ska ske utan dyra OPS-upplägg (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av till exempel idrottsytor på platser där stadsutveckling planeras och hur sådana initiativ kan finansieras. Två piloter med idrottsytor ska genomföras, en i Järva och en i Söderort (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med berörda stadsdelsnämnder, föreningsliv och andra aktörer inleda arbetet för en satsning liknande Järvaligan i söderort (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska införa ett nytt stöd till simföreningar som bedriver simskola. Stödet ska syfta till att även simföreningar kan hålla låga avgifter till sina simskolekurser (1.5)	2025-01-01	2025-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska utreda hur kösystemet till stadens simskola kan förbättras för att bland annat underlätta övergången mellan kursnivåer (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp fler idrottshallar för föreningslivet, även under kvällar och lov, samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra andra skollokaler för förenings- och kulturliv (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden ska minska miljö- och klimatpåverkan från idrottsverksamheten genom effektiv energianvändning, minskade utsläpp från transporter, minskad plastanvändning, ökat återbruk samt förbättrad hantering av avfall och kemikalier. Vid ny- och reinvesteringar ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden planera för klimatinvesteringar i idrottsanläggningarna i linje med stadens övergripande klimat- och miljömål. Nämnden ska också arbeta för att möjligheten att resa kollektivt kommuniceras i samband med till exempel cuper och evenemang. Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden verka för att antalet laddplatser byggs ut i anslutning till stadens idrottsanläggningar.

Nämnden ska verka för att användning av skadliga kemikalier och spridningen av mikroplast minskar. Bland annat genom att installera granulatfällor vid nya konstgräsplaner och fortsätta att aktivt testa nya hållbara alternativ. Vid snöröjning av konstgräsplaner ska spridningen av granulat i natur och dagvatten beaktas och motverkas.

Nämnden ska arbeta för ett ekologiskt hållbart fritidsbåtliv. Det handlar bland annat om att föra dialog och samverka med båtklubbarna för att minska klimat- och miljöpåverkan, förbättra tillgängligheten till laddinfrastruktur, båtbottentvättar och latrintömningsstationer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda schaktmassor cirkulärt ska undersökas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Prioriteringar av reinvesteringar och nyinvesteringar i idrottsytor ska göras utifrån framtida behov baserat på den demografiska utvecklingen, den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv med beaktande av hyreskonsekvenser. Nämnden som beställare har ett ansvar för att planera för en rimlig hyresutveckling i förhållande till verksamheternas övriga resursbehov. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska öka mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Genom att fortsätta arbetet tillsammans med utbildningsnämnden och SISAB för att tillgängliggöra skolidrottshallar kan tillgänglig idrottskapacitet öka och ge föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande. Under året ska den inventering och utredning som genomförs under 2024 leda till att fler skolidrottshallar görs tillgängliga för föreningslivet, även under helger och lov. Medel avsätts för detta ändamål. Arbetet ska ske tillsammans med utbildningsnämnden och SISAB.

Nämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden och SISAB fortsätta verka för att samplanera nybyggda skollokaler och skolidrottshallar för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet. Nämnden ska undersöka om det är möjligt att upprätta ett system så att föreningar kan låna eller hyra den utrustning som finns på plats i dessa hallar. Dessutom ska nämnden bistå stadsdelsnämnderna i arbetet för att öppna och driva fritidsbibliotek. Möjligheten för intresserade föreningar att driva befintliga kaféer på nämndens anläggningar ska ses över. Tillsammans med utbildningsnämnden ska idrottsnämnden arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen.

Nämnden ska beakta översiktsplanens utpekade fokusområden vid planering av idrottsanläggningar samt allokering av resurser. I syfte att öka tillgänglighet till konsten och underlätta kulturupplevelser för alla ska idrottsnämnden främja konst i idrottshallar.

Med den brist på idrottsytor som råder behöver staden bli bättre på att använda de planer och anläggningar som finns under hela året och till flera olika typer av idrotter. Nämnden ska också tillsammans med fastighetsnämnden inventera möjliga mindre lokaler inom större anläggningar i nämndens bestånd som exempelvis kan omvandlas till motionsrum eller kampsportlokaler.

Teknikutveckling och innovation ska vara en integrerad del av nämndens verksamhetsutveckling. Ett nytt system som stödjer verksamhetsutveckling för bokningsstöd och uppföljning är högt prioriterat. Tillsammans med fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB ska nämnden arbeta för att ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning.

Idrottsnämnden ska analysera sina intäkter i relation till kostnader och föreslå förändringar i syfte att höja intäktsgraden av nämndens verksamhet.

Där det är lämpligt och fördelaktigt ska lokalvård i nämndens anläggningar bedrivas i egen regi. Arbetsmiljön för anställda inom nämnden ska alltid beaktas.

Tryggheten på stadens idrottsanläggningar och spontanidrottsplatser ska öka och nödvändiga åtgärder, till exempel ökad belysning, skyltning och ordningsvakter, ska genomföras så att alla kan känna sig trygga på anläggningarna och i motionsspåren. Arbetet med att delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en tryggare stad ska fortsätta. Nämnden ska också i planeringen av anläggningar arbeta för matchfunktionärers trygghet.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska utreda hur medlemsaktivitetsstödet skulle kunna viktas gentemot föreningar i störst behov av ytterligare medel (3.1)	2025-01-01	2025-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska utreda principer och kriterier för entréavgifterna för stadens utomhusbad (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, äldrenämnden och AB Stockholmshem utreda hur Svedmyrabadet kan renoveras till att bli ett bad för äldre och andra grupper i behov av uppvärmda bassänger. Inriktningen gällande finansieringen av driften av det framtida badet är att denna ska ske gemensamt av idrottsnämnden och äldrenämnden, möjlig form för detta ska tas fram inom ramen för utredningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	76 %	77 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	77 %	78 %	78 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	67 %	68 %	68 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Den konstnärliga friheten är en grundläggande del av Stockholms stads kulturpolitik. Stockholms stad ska värna det fria ordet, demokrati och alla människors lika värde. I ett samhälle där dessa grundläggande principer hotas måste den oberoende kulturen och mångfaldsperspektivet inom kulturen försvaras.

Kultur ger möjlighet för människor att mötas, få nya intryck och själva gestalta sina liv och utgör en viktig del av vårt välfärdssamhälle. Stockholm växer med kultur och alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur i såväl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar plats i stadens kulturliv. Det fria kulturlivet ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att verka i staden och erbjuda stockholmarna kulturupplevelser av många olika slag med hög kvalitet. Professionellt verksamma kulturskapare måste ha möjlighet att leva på sitt konstnärsskapande under rimliga förhållanden. Offentliga stöd till kulturen ska därför inte enbart styras av efterfrågan. Kulturpolitiken måste också grunda sig på andra värden.

Staden ska värna bibliotekens huvuduppdrag genom att göra dem mer tillgängliga för stockholmarna med särskilt fokus på målgrupperna som prioriteras i stadens biblioteksplan. Kulturskolan ska ge barn och unga möjlighet att utöva kultur tillsammans med professionella pedagoger. Kulturskolans verksamheter ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler i hela staden. Fler skol- och idrottslokaler ska vara tillgängliga att boka för föreningar. Staden ska även se till att skapa bra förutsättningar för ett levande civilsamhälle, nattliv och för att kulturperspektivet integreras i stadsplaneringen för den växande staden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet, Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- att skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- att följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- att bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- att utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid inklusive stadens sommarkolloverksamhet

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 287,8**	**-1 343,3**	**-1 339,8**	**-1 339,8**
Drift och underhåll	-1 287,8	-1 343,3	-1 339,8	-1 339,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**98,4**	**98,4**	**98,4**	**98,4**
Netto	**-1 189,4**	**-1 244,9**	**-1 241,4**	**-1 241,4**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-23,3	-23,3	-6,3	-6,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-23,3**	**-23,3**	**-6,3**	**-6,3**

Budgeten för 2025 ökar med 55,5 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Ersättningen för den biblioteksverksamhet och fristadsprogram som bedrivs i kulturhuset överförs från kulturnämndens totala budget och den indexjusteras årligen. Förändringarna framgår av bilaga 2. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas.

Investeringsbudgeten för 2025 är oförändrad jämfört med 2024. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Till följd av stora om- och tillbyggnadsprojekt står nämnden inför en omfattande kostnadsutveckling för lokaler. Det är därför av vikt att nämnden följer verksamheternas kostnadsutveckling.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning som följer nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholms barn och unga ska ha möjlighet att prova på eget skapande genom Kulturskolans kurser och aktiviteter. Kulturskolan ska verka för att fortsätta bredda deltagandet och nå barn och unga med olika socioekonomisk bakgrund och underrepresenterade grupper, exempelvis genom att utveckla den uppsökande verksamheten i samverkan med stadens skolor och fritidsverksamheter. El Sistema ska fortsätta att utveckla metoder för att sprida kunskap och information om Kulturskolans kurser och aktiviteter i de skolor där de är verksamma. Kulturskolans resurscenter för elever med särskilda behov ska fortsätta att utvecklas. Kulturskolan genomgår ett förändringsarbete för att förvalta och höja den verksamhet som idag genomförs. Förändringsarbetet ska utgå från barn och ungas samt lärares behov och villkor. Som en del av detta ska nämnden ta fram en kulturskoleplan som ska definiera Kulturskolans roll i den kommunala verksamheten samt ligga till grund för dess utveckling på kort och lång sikt.

Genom Kulanpremien ska kulturnämnden, i samverkan med utbildningsnämnden, förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och fristående aktörer, fortsatt verka för att fler barn i förskolor och skolor kommer i kontakt med kulturverksamheter. För att bredda barn och ungas tillgång till kultur ska kulturnämnden utreda förutsättningar för ett ökat deltagande av fritidshem, öppen förskola och öppna fritidsverksamheter att kunna ta del av Kulanpremien. Nämnden ska tillgängliggöra kultur för fler samt öka civilsamhällets och det fria kulturlivets delaktighet i stadens evenemang. Nämnden ska fortsätta ta fram arbetssätt för att nå nya målgrupper som besöker stadens kulturinstitutioner. Stadsmuseets verksamhet för barn och unga ska utvecklas och Stadsmuseets gård och scen levandegöras. I väntan på att Medeltidsmuseet flyttar in i nya lokaler ska nämnden säkerställa att museet har programverksamhet igång, exempelvis genom stadsvandringar, föreläsningar och skolbesök.

Stockholms stadsbibliotek ska erbjuda skolor och förskolor ett brett utbud av litteratur och läsfrämjande aktiviteter samt fungera som stöd till lärare och förskolepedagoger i det läs- och språkstimulerande arbetet. Bibliotek och förskolor ska informera om barnlitteratur som kan användas för språkutveckling och undervisning inom läroplanens olika områden, bland annat i form av förskolebibliotek. Antalet meröppna bibliotek ska utökas successivt med målet att så många bibliotek som möjligt ska erbjuda meröppet. Arbetet med flerspråkig litteratur och verksamhet på internationella biblioteket ska utvecklas. Kulturnämnden ska arbeta för att biblioteken har inbjudande miljöer för alla genom spännande och nytänkande biblioteksverksamheter. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald, språkutveckling och öppna samtal ska vara en del av bibliotekens verksamhet och bidrar till att idag underrepresenterade grupper söker sig till verksamheten. Stadens bibliotek har en viktig roll som nav i det lokala kulturlivet och ska möjliggöra för det genom att anordna aktiviteter i biblioteken som inkluderar samarbete med aktörer från det lokala kultur- och föreningslivet.

Kulturnämnden ska arbeta för att stödja ett fritt kulturliv med stor bredd och mångfald. Det är därför viktigt att staden ger kulturutövare i Stockholm goda villkor att fortsätta med konstnärlig produktion, särskilt i en tid av kraftigt sänkta statliga kulturstöd som försämrat förutsättningarna för kulturutövarna. Det ska finnas en god kulturell infrastruktur i Stockholm som möjliggör för det fria kulturlivet att blomstra och

utvecklas. Nämnden ska därför stödja det fria kulturlivet genom stärkt kulturstöd. För att underlätta för civilsamhällets bidrag till och delaktighet i stadens kulturliv ska riktlinjer för föreningsstöd utgå från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är olaglig eller antidemokratisk. En förutsättning för ett levande föreningsliv är ändamålsenliga och tillgängliga mötes- och samlingslokaler där nämnden ska värna samlingslokaler som exempelvis hemgårdar och kulturgårdar samt kontinuerligt uppdatera lägesbilden över civilsamhällets behov av samlingslokaler runtom i staden. Tillgången till lokal kultur ska säkras i samverkan med stadsdelsnämnderna.

Nämnden ska verka för ett brett evenemangsutbud över hela Stockholm. Under festivaler ska delar av programmet förläggas i ytterstaden och då gärna i översiktsplanens fokusområden. Genom att tillgängliggöra fler platser för kulturaktörer att erbjuda tillfälliga kulturupplevelser levandegörs staden. Kulturnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och trafiknämnden prioritera att genom närmare samverkan skapa möjligheter för kulturliv och kulturupplevelser i offentlig miljö i översiktsplanens fokusområden. Möjligheten att stärka och synliggöra platsernas unika identitet, kultur och historia ska tas tillvara. Som en del i Fokus Järva ska kulturnämnden samverka med Järva stadsdelsnämnd för att stärka kulturlivet i stadsdelsnämndsområdet, bland annat genom att utveckla en scen i Kista samt arbeta för att förverkliga lokalbehovsanalysen. Nämnden ska skapa fler möjligheter för kulturliv och kulturupplevelser i Järva samt, tillsammans med stadsdelsnämnden, stärka delaktigheten hos Järvaborna i beslut som rör exempelvis kulturverksamheter, aktiviteter och tillgänglighet till Järvas publika kulturplatser. Nämnden ska även vidta åtgärder för att i stadens fokusområden öka barn och ungas deltagande i kulturella aktiviteter och för att de i högre utsträckning ska ta del av det utbud som finns inom Kulturskolan, bibliotek, fritidsgårdar och parklekar.

Kulturnämnden ska fortsätta utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på stadens fritidsgårdar och parklekar samt bistå stadsdelsnämnderna med strategisk kompetens och modeller för uppföljning av de öppna fritidsverksamheterna. Kvalitetsutveckling och uppföljning inom området ska främjas och bidra till erfarenhetsutbyten och samlade kompetensutvecklingsinsatser. Nämnden ska söka samarbeten för att öka andelen utbildade fritidsledare inom stadens öppna fritidsverksamhet. Tillsammans med stadsdelsnämnderna ska kulturnämnden säkerställa att det finns profilverksamheter inom öppen fritidsverksamhet för relevanta målgrupper. Staden ska ha en enhetlig och tydlig plan kring hur befintliga parklekar kan utvecklas och bevaras. För detta arbete ansvarar fastighetsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna. Arbetet sker även i samråd med exploateringsnämnden.

Kulturnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade deltar i sommarkollo. Detta görs bland annat genom att fortsatt erbjuda prova på-kollo, främja olika former av kolloverksamhet och att tillsammans med stadsdelsnämnderna undersöka möjligheterna för att i samverkan med civilsamhället erbjuda kollo för unga hbtqi-personer samt ett utvecklat kommunikationsarbete. Nämnden ska även följa upp hur stadens riktlinjer för kolloverksamhet efterföljs. Barn och unga med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkolloverksamhet. Kulturnämnden ska samarbeta med stadsdelsnämnderna för att tillsammans erbjuda ett rikt utbud av meningsfulla fritidsaktiviteter i hela staden. Kulturnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i samordningen av stadens aktiviteter för barn och unga under skolloven samt i samråd med kommunstyrelsen säkerställa att aktiviteterna tillgängliggörs enhetligt och

samordnat via stadens samlade kommunikation. För att främja ett ökat utbud av aktiviteter för unga i staden ska eventuella statsbidrag och EU–stöd inom området sökas och fördelas över staden. Inom ramen för samordningsuppdraget för barn, kultur och fritid ska nämnden se över hur staden kan nå och engagera fler unga i fritidsverksamheterna samt främja utbyte mellan stadsdelsnämnderna.

I enlighet med stadens kulturstrategiska program och Ateljéstrategin 2024-2026 ska fler ateljéer och produktionsplatser tillgängliggöras inom ramen för kulturnämndens kulturlotsverksamhet och genom regional samverkan. Gatukultur och gatukonst är kulturuttryck som är lättillgängliga och skapar glädje och mervärde i stockholmarnas vardag. Nämnden ska i samråd med trafiknämnden, civilsamhället och stadsdelsnämnderna, samt andra relevanta aktörer, arbeta för att underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet.

Många äldre har stor tillgång till kulturlivet i dess olika former, men inte alla. Nämndens verksamheter ska i större utsträckning sträva efter att nå äldre som inte har tillgång till kulturlivet, bland annat genom att Liljevalchs och Stadsmuseet fortsätter att utveckla digitala metoder för att nå ut till äldre. Nämnden ska bidra till stadens arbete med att skapa en äldrevänlig stad. I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden ska äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna. Kulturnämnden ska fortsätta arbetet med Kulanpremien för äldre i samråd med stadsdelsnämnderna och i samverkan med äldrenämnden. Verksamheten med kulturturnéer ska utvecklas på äldreboenden och andra boendeformer.

Kulturnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kulturnämnden ska i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en stadsövergripande fritidskonferens med fokus på barn och ungas rätt till en meningsfull fritid (1.1)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder kan samverka och komplettera varandra bättre för att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid (1.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska fortsätta att utveckla öppethållandet av stadens bibliotek (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska genomföra en analys av hur målgruppen unga 13-18 år bättre kan nås i stadens biblioteksverksamhet, samt lämna förslag på åtgärder för att i högre utsträckning nå dessa på ett mer målgruppsanpassat sätt (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med Järva stadsdelsnämnd arbeta för fler aktiviteter i Järva under Kulturnatten (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska samarbeta med Film i Stockholm i syfte att öka antal inspelningsproduktioner i Stockholm (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska se över hur staden samlat ser på tillämpningen av enprocentregeln i syfte att tillgängliggöra mer resurser för konst även i delar av staden där ny offentlig konst är sällsynt på grund av att det där bara görs mindre investeringar (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska utveckla Liljevalchs pedagogiska verksamhet med fokus på barn och unga (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp fler idrottshallar för föreningslivet, även under kvällar och lov, samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra andra skollokaler för förenings- och kulturliv (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Business Region AB ska nämnden verka för att stadens evenemang är miljömässigt hållbara, bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stockholm ska växa med kultur. Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga orsaker till varför människor, kulturföreningar, organisationer och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm. För att bidra till en levande lokal demokrati och för att få stockholmarnas förtroende är det viktigt att skapa delaktighet och inflytande. Kulturnämnden ska involvera stockholmare i beslut som påverkar deras vardag genom medborgardialoger och medborgarbudgetar. De nationella minoriteterna ska synliggöras och de nationella minoritetsspråken ska främjas i nämndens verksamheter. Nämnden ska även bistå kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och förskolenämnden i arbetet att med att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan vara intresserade av förskola på nationella minoritetsspråk. Vidare ska nämnden även bistå kommunstyrelsen i samordningsuppdraget inför 250 års jubileum av judisk kultur i Sverige. Kulturnämnden ska fortsatt ge stöd till en öppen minnestund på Förintelsens minnesdag samt stöd till den romska minoriteten för att synliggöra minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen.

När Stockholm växer ska kulturen finnas med i den fysiska och innehållsmässiga planeringen. Kulturnämnden ska söka samarbeten med kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden i syfte att underlätta och samfinansiera utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i staden. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass. Samarbetet med Nobel Week Lights ska fortsätta.

Nämnden ska verka för ökad samordning och dialog mellan staden och Region Stockholm gällande kulturverksamheter och Film Stockholm. Förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar ska stärkas i samarbete med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB, inte minst i arbetet med att lyfta stadens världsarv. Nämnden ska vidareutveckla samarbetet med det fria kulturlivet och kreativa näringar och tillsammans med berörda nämnder främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat genom att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener för att skapa ett mer levande nattliv.

Kulturnämnden ska svara för stadens kulturmiljövård. Nämndens verksamheter inrymmer ett stort antal föremål från Stockholms historia som förvaltas, förmedlas och berättas om i utställnings- och forskningsverksamhet. Stockholmarnas minnen, erfarenheter och föremål behöver fortsatt tillvaratas inför framtiden. Register måste därför hållas intakta och aktuella för att inte förlora information och därmed proveniens och historik. Genom att upprätta, alternativt uppdatera befintliga, handlingsplaner ska kulturmiljöer, arkivhandlingar och föremål, med fokus på det gemensamma kulturarvet, skyddas även i en kris- eller krigssituation.

Tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser ska kulturnämnden samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt och levande kultur- och nöjesliv samt öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar. Området kring Stadsgårdskajen ska hållas tillgängligt för kultur- och nöjesliv. Genom sin lotsfunktion ska nämnden arbeta för att säkerställa att lokaler för konstnärlig produktion etableras, underlätta genomförandet av arrangemang samt stödja etableringar av kulturscener för scenkonst, dans, teater, litteratur, mindre livescener och cirkus.

Kulturnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer och evenemang utifrån ett barn-, jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv. Nämnden ska arbeta för en förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och utvecklande karriärvägar för förvaltningens medarbetare. Samverkan med stadsarkivet ska fortsätta inom områden där en effektiv samordning av resurser kan identifieras. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Utifrån samverkansöverenskommelsen med utbildningsnämnden ska kulturnämnden arbeta för att skapa långsiktiga och hållbara förutsättningar för att delar av Kulturskolan ska kunna bedriva verksamhet i skolans lokaler som ett komplement till verksamheten i Kulturskolans egna lokaler. Nämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden fortsatt arbeta med olika strategiska uppdrag, exempelvis att arbeta för att hyrorna för kulturnämndens verksamheter i fastighetsnämndens lokaler hålls på en rimlig nivå. Nämnden ska även bistå fastighetsnämnden i arbetet kring renovering och underhåll av fastigheterna i stadens bestånd som bedöms vara särskilt viktiga utifrån kulturhistoriska, verksamhetsmässiga eller strategiska perspektiv, inte minst för ateljéer, hembygdsgårdar och medborgarhus.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda stadens kulturskoleavgifter i syfte att öka jämlikheten (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda möjligheten till samarbete med folkhögskolorna för att öka andelen medarbetare med fritidsledarkompetens (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och civilsamhället förbereda för ett uppförande av ett monument över hbtqi-rörelsens kamp för sina rättigheter i samhället (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera stödformen till de sverigefinska, samiska och tornedalska minoriteterna i syfte att justera villkoren för sökanden och bredda målgruppen till att även omfatta stiftelser och andra organisationsformer än enbart föreningar och att därigenom kunna förstärka stödet till förvaltningsområdets kulturaktörer (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel resande på sommarkollo som är nöjda med sin vistelse	92 %	92 %	92 %
	Andel barn och unga 1-15 år som tagit del av Kulansubventionerad kultur	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	57 %	58 %	58 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	79 %	80 %	80 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	67 %	68 %	68 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till en enkel och jämlik arkivinformation stärker stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens utveckling. Det ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och Stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till Stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmare till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv.

Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-110,6**	**-116,1**	**-116,1**	**-116,1**
Drift och underhåll	-110,6	-116,1	-116,1	-116,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**35,8**	**37,3**	**37,3**	**37,3**
Netto	**-74,8**	**-78,8**	**-78,8**	**-78,8**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**

Budgeten för 2025 ökar med 4,0 mnkr jämfört med 2024. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 är oförändrad jämfört med 2024. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsarkivets publika verksamheter ska utvecklas i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare.

Nämnden ska fortsätta förstärka Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser, särskilt barn och unga. Digitaliserings- och publiceringsarbetet är prioriterat i arbetet med att öka tillgången till arkiven och nå en bredare publik.

Stadsarkivet arbetar systematiskt med att lyfta fram glömda och gömda individer och skeenden i samhället för att belysa hur exempelvis genus och sociala strukturer påverkar vems historia som är synlig i arkiven. Stadsarkivet ska utveckla metoder som underlättar för forskare och allmänhet attåtersöka och använda information som finns i arkiven.

I syfte att invånare och akademi på ett enklare sätt ska kunna bidra till arkiven, till exempel genom crowdsourcing, ska metoder utvecklas för ökad användbarhet och digitalisering.

Nämnden ska arbeta för att synliggöra kvinnor och andra grupper som varit underrepresenterade genom historien samt fortsätta arbetet med att lyfta fram personer ur arkivet som på olika sätt kämpat för införandet av demokrati i Sverige. Nämnden ska aktivt bidra till att stärka och synliggöra Järvas unika identitet, kultur och historia.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadsarkivet ska inom sin verksamhet bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. Det handlar bland annat om att hålla ned mängden lokaler och på så vis resursanvändningen.

Arbetet med att effektivisera energianvändningen och fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar ska fortsatt prioriteras.

Stadsarkivet ska verka för att fler av stadens verksamheter överlämnar sina arkiv till stadsarkivet. De nya lokalerna i Liljeholmskajen erbjuder större lagringskapacitet och bättre åtkomst för användare, vilket på lång sikt minskar stadens miljöpåverkan för arkivförvaring.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden ansvarar centralt för stadens arkivfunktioner och ska bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning. I arbetet ska nämnden stödja stadens verksamheter i att hantera information på ett sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla. Nämnden ska verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet.

Förvaltningsorganisationen för eDok ska vara kostnadseffektiv i syfte att minimera driftkostnadskonsekvenser för användarna i staden.

Stadsarkivet kommer att behöva upphandla ett nytt e-arkiv i framtiden. En förstudie inför en upphandling genomfördes under 2023. Inriktningen blev att avvakta

teknikutvecklingen. Stadsarkivet ska fortsatt bedriva en aktiv omvärldsbevakning i frågan.

Stadsarkivets samverkan med forskning bidrar med viktig kunskap och utveckling av samhället. Därför ska samverkan med forskning stärkas och utvecklas.

Arbetet med att utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder som bidrar till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering ska ha ett högt fokus. Verksamheten behöver som en del i detta genomföra kompetenshöjande insatser, bland annat inom IT.

Nyttjandegraden av Stadsarkivets lokaler av stadens nämnder och bolagsstyrelser samt externa parter ska öka. Samverkan med kulturnämnden: kulturförvaltningen ska ske för att uppnå ökad verksamhetsnytta och effektivitet genom att samordna resurser, samt presentera goda exempel på former för samverkan som kan användas i hela staden. Stadsarkivet ska även söka lokalsamverkan med andra aktörer för att sänka sina egna lokalkostnader samt bidra till ett bättre lokalutnyttjande för hela Stockholms stad.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas, och underhållet ska förstärkas. Nämnden ska bli en klimatpositiv del av staden. Inriktningen är att i så stor utsträckning som möjligt bedriva grönskötseln i egen regi med höga mål för kvalitet, miljö och hållbarhet. Begravningsplatserna ska vara tillgängliga och upplevas som trygga och säkra.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden är huvudman för begravningsverksamheten i Stockholms stad och ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen
- förvaltning av världsarvet Skogskyrkogården

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-289,3**	**-329,2**	**-329,2**	**-336,9**
Drift och underhåll	-241,5	-249,6	-247,6	-243,1
Avskrivningar	-33,8	-54,0	-56,0	-61,6
Internräntor	-14,0	-25,6	-25,6	-32,2
Intäkter	**28,5**	**33,5**	**33,5**	**33,5**
Netto	**-260,8**	**-295,7**	**-295,7**	**-303,4**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-125,0	-176,0	-211,0	-30,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-125,0**	**-176,0**	**-211,0**	**-30,0**

Driftbudgeten för 2025 ökar med 34,9 mnkr jämfört med 2024. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 ökar med 51,0 mnkr jämfört med 2024. Nämndens långsiktiga investeringsplan uppgår till 30,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt tilldelas nämnden en utökad investeringsbudget 2025 om 146,0 mnkr. Dessa investeringsmedel är i huvudsak avsedda för renoveringen av Skogskrematoriet med de tre kapellen Hoppet, Tron och

Heliga korset. Mot bakgrund av det finansiella läget ska nämnden ha ett ökat fokus på styrning, uppföljning och kontroll samt återrapportering av sina investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Begravningsverksamheten finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott balanseras i sin helhet till nästkommande budgetår i en begravningsfond.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Kyrkogårdsnämnden verkar för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden ska vidare verka för att alla, oavsett livsåskådning, vid begravning har tillgång till tvättmöjligheter som en del i utövandet av religionen. Tillgängligheten till ceremonilokalerna ska öka.

Nämnden ska förvalta världsarvet Skogskyrkogården i enlighet med UNESCO:s konvention om skydd för världens kultur- och naturarv. Nämnden ska förstärka kommunikationen om världsarvet och utveckla dess potential som besöksmål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Nämnden ansvarar för att erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser, liksom att förvalta kulturarv och förvalta och utveckla park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser. Stadens begravningsplatser har höga naturvärden och grönskötseln ska bidra till biologisk mångfald. Målet är att generellt minska bevattningsbehovet genom ett torktåligt växtsortiment och mer selektiv bevattning.

Nämnden ska energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energianvändningen samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls. De krematorier som nämnden ansvarar för ska utvecklas i syfte att vara ledande ur miljöhänsyn. Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i arbetsfordon och maskiner för att successivt övergå till fossilfri drift av stadens begravningsplatser.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt, bland annat genom att öka takten i den digitala utvecklingen. Nämnden ska också stärka sin styrning av investeringsprojekt, bland annat genom att säkerställa tillräcklig kompetens, förtydliga beslutsunderlagen vad gäller beräkningar, utveckla återrapporteringen och öka kostnadskontrollen. Prognossäkerheten inom investeringsverksamheten ska förbättras.

Underhållet av stadens begravningsplatser ska förstärkas. En god nivå på underhållet ska värnas genom långsiktig underhålls- och investeringsplanering.

Begravningsplatserna ska tas om hand väl och vara trygga platser för invånarna att vistas på. Från och med våren 2025 sköts hela driften av Skogskyrkogården i egen regi och med ny maskinpark, vilket påskyndar stadens miljöarbete och strävan mot en fossilfri skötsel. Övergången till egen regi fortsätter 2026 med Strandkyrkogården och Galärvarvskyrkogården. Så mycket som möjligt av driften av stadens begravningsplatser ska på sikt skötas i egen regi, för bästa möjliga rådighet över kvalitet, miljö och hållbarhet samt för höjd lokal beredskap. Nämnden ska som ett led i detta tillhandahålla platser för Stockholms- och feriejobb. När behov finns ska möjlighet till helårsanställning erbjudas säsongsanställda.

Den nya begravningsplatsen i Järva ska utvecklas till en rekreationsplats i park- och naturmiljö förutom att möta behovet av gravplatser i en växande stadsdel.

Nämnden ska skapa trygga och säkra begravningsplatser för anhöriga och besökande. Nämnden ska utreda, och vid behov införa, nya gravplatser i staden. Nämnden ska även fortsätta att följa det långsiktiga behovet av krematoriekapaciteten.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för näringslivet.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet. Stockholm ska vara klimatpositivt senast år 2030. Detta ska ske genom att påskynda utsläppsminskande åtgärder och koldioxidlagring. Senast år 2040 ska Stockholm vara helt fossilfritt och stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030.

Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas klimatmässiga och ekologiska fotavtryck ska minska. Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska prägla nämndens arbete och hänsyn ska tas till hur sårbara grupper påverkas av miljö- och klimatförändringar.

Nämnden bedriver miljöövervakning och bidrar med underlag i stadsutvecklingen och med expertkunskap inom klimat- och energifrågor, luft-, buller- och kemikaliefrågor. Nämnden har även en samordnande roll för arbetet med att uppnå god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet med rik biologisk mångfald samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens övergripande miljö- och hälsoskyddsarbete
- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens nämnder och bolagsstyrelser i deras miljö- och klimatarbete
- information om miljö-, energi- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-268,4**	**-274,4**	**-268,9**	**-258,4**
Drift och underhåll	-268,4	-274,4	-268,9	-258,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**106,1**	**102,1**	**102,1**	**102,1**
Netto	**-162,3**	**-172,3**	**-166,8**	**-156,3**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**

Budgeten för 2025 ökar med 10 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 är oförändrad jämfört med 2024. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Nämnden har tillsyn och miljöövervakning som sina huvuduppgifter. Tillsynsarbetet syftar till att säkerställa att boende och besökare i Stockholm kan vistas i trygga och säkra miljöer och arbetet ska bedrivas proaktivt. Nämnden ska medverka i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen. År 2030 ska staden vara fri från skadliga, svårnedbrytbara och hormonstörande ämnen. Nämnden ska stärka tillsynen och utveckla det proaktiva arbetet för att minska föroreningar, gifter, fusk och kriminalitet. Riktad och samordnad tillsyn av bostäder är fortsatt viktigt och ska stärkas. Som ett led i arbetet för att säkerställa att alla stockholmare har en hälsosam inomhusmiljö och god boendestandard ska nämnden stärka tillsyn av hyresfastigheter där misstanke om misskötsel föreligger samt tillhandahålla information om boendes rättigheter och möjligheter att anmäla värdar som brister i sitt fastighetsägaransvar. Nämnden ska också bedriva och stärka samordnad tillsyn av centrumanläggningar, bland annat avseende avfallshanteringen. Nämnden ska fortsätta förstärka arbetet i

översiktsplanens fokusområden, bland annat genom riktad bostadstillsyn och tillsyn av livsmedelshantering, avfallshantering och centrumanläggningar. Nämnden ska även stärka skötselrådgivningen av naturreservat i Järvaområdet.

Nämnden ska följa och prioritera arbetet med att minska framför allt barn och ungas exponering för skadliga kemikalier. Nämnden ska stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för en sund utomhus- och inomhusmiljö i förskolor och skolor samt i arbetet med säkra livsmedel.

Nämnden ska bidra med sin expertkunskap till övriga nämnder för att minska miljö- och klimatpåverkan från stadens inköp av mat och måltider. Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder fortsätta arbetet med det stadsövergripande nätverket för implementering av stadens strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat.

Nämndens arbete med att förhindra spridning av PFAS-ämnen samt källspårning stärks, i syfte att kunna ställa specifika krav i tillsynen.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för en hållbar stad. Nämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad som växer där stadsbyggandet är en möjliggörare och ett kraftfullt redskap för att skapa attraktiva miljöer och styra utvecklingen i en hållbar riktning. För att säkerställa en långsiktigt hållbar stad med minskad klimatpåverkan, stärkt biologisk mångfald och ren luft, rent vatten och minskat buller ska miljö- och klimatfrågorna beaktas i ett tidigt skede av all planering. I arbetet för att uppnå stadens bostadsmål och stödja stadens verksamheter med klimatanpassning ska nämnden bidra med kunskapsunderlag. Nämnden ska bistå i arbetet för att minska utsläppen från trafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. Nämnden ska bistå trafiknämnden i arbetet med Elektrifieringspakten och för att nå målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030. Nämnden ska ansvara för stadens arbete med att utvärdera miljözoner.

Nämnden ska stödja kommunstyrelsen, nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att implementera och följa upp stadens styrdokument inom miljö- och klimatområdet samt bistå nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att minska klimatutsläppen och stärka den biologiska mångfalden. Nämnden ska delta i kommunstyrelsens arbete med att utveckla uppföljningen av stadens klimatarbete, genom att undersöka verktyg för ett stadsövergripande analys- och beslutsunderlag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå kommunstyrelsen i arbetet med kompetensutveckling inom stadens inköpsorganisation för att minska miljö- och klimatpåverkan från inköp. Nämnden ska även delta i arbetet med att kompetensutveckla måltidspersonal, ansvariga chefer och pedagoger inom skola i hållbara måltider som en integrerad del i den pedagogiska verksamheten, i samarbete med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen.

Nämnden ska bistå i arbetet för att minska energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter, med särskilt fokus på energieffektivisering av fastigheter och verksamheter med hög elanvändning. Nämnden ska bedriva ett aktivt och uppsökande

arbete med praktisk vägledning och energirådgivning gentemot bland annat bostadsrättsföreningar.

Nämnden ska inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med att bygga motståndskraft mot värmeböljor.

Nämndens samordnande arbete för hållbar plastanvändning ska fortsätta för att styra bort från användning av fossil plast till mer miljö- och klimatsmarta material.

Stockholm ska vara en tät och sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspelar. Stadsnaturen och den biologiska mångfalden ska skyddas och stärkas. Stadens övergripande trädmål innebär att varje träd som behöver fällas ska ersättas av två träd som planteras i närområdet. Målet gäller alla gator, torg och parker i hela staden. Stadens krontäckningsgrad ska öka. I de områden där människor riskerar att drabbas av värmeöeffekter är målet att krontäckningsgraden ska öka till minst 30 procent. Nämnden ska tillsammans med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm samt handlingsplan för biologisk mångfald och de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen.

Arbetet med att ta fram en strategi för skydd av natur fortsätter. När denna är beslutad kommer den utgöra grunden för hur staden arbetar med skydd av natur och vilka olika skyddsformer som kan vara lämpliga. Under innevarande mandatperiod kommer Stockholms stad att fatta beslut om att skydda natur i en omfattning som inte skett förut. De beslut som har fattats, eller kommer att fattas, under mandatperioden är nedanstående avseende såväl naturreservat som biotopskyddsområden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder överlämna förslag på skötselplaner, gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majroskogen och Kyrkhamn/Riddersvik år 2025. Vad gäller Kyrkhamn/Riddersvik ska, i fråga om gränsdragning, behovet av en buffertzon tas i beaktande för att säkerställa att Lövstaverket kan etableras.

Staden ska även utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Under år 2025 ska även arbetet med att utreda Bagarmossenskogen som naturreservat påbörjas med målet att kunna fatta nödvändiga beslut om inrättande under år 2026.

Under år 2024 har staden arbetat med inrättandet av fem nya biotopskyddsområden. Under år 2025 planeras för ytterligare fem biotopskyddsområden. Utgångspunkten för dessa är områden med störst behov av skydd. De nya biotopskyddsområdena ska vara inrättade senast juni 2026. Därutöver ska miljö- och hälsoskyddsnämnden i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inleda en utredning, parallellt med beslut om stadsutvecklingsprojektet utmed Vantörsvägen, med syftet att inrätta biotopskyddsområde av Herrängsskogen senast våren 2026.

Arbetet med naturreservat och biotopskyddsområden ska beakta genomförandet av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

Nämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden fortsätta att följa upp utvecklingen av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att följa utvecklingen över tid. Nämnden ska i samarbete med

idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning.

Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder och Stockholm Vatten och Avfall AB intensifiera arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. I arbetet ska åtgärder prioriteras som bidrar till stadsutveckling. Nämnden ska fortsatt stötta de stadsdelsnämnder som har vattenförekomster i sitt geografiska område i arbetet med genomförande av åtgärder. Uppströms- och restaureringsarbetet behöver stärkas för att ekosystemen ska återhämta sig från historiska föroreningar samt undvika nya föroreningar. Växtbäddar och våtmarker behöver skapas för att rena dagvatten på väg till Stockholms sjöar. I samarbete med exploateringsnämnden fortsätter utvecklingen av arbetet med växtbaserad sanering av förorenad mark. Nämnden ska bedriva ett förebyggande arbete för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad samt stödja exploateringsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att inrätta nya strandbad och vinterbadplatser.

Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta att planera för en återbruksdepå av byggmaterial för stadens verksamheter. I detta ingår att utreda en affärsmässig inriktning, placering och styrning för att öka återbrukat byggmaterial, samt frågor kring beteenden och acceptans.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en enhetlig och effektiv kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Kommunikationen ska stödja stadens miljö- och klimatmål och medverka till delaktighet och engagemang hos målgrupper och samarbetspartners. Nämnden ska bistå berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att involvera och kommunicera med kommuninvånarna om ändrade konsumtionsvanor utifrån ett rättviseperspektiv samt om stadens miljö- och klimatarbete i stadsrummet där åtgärder genomförs.

Nämnden ska fortsätta utveckla mått och mätmetoder för de konsumtionsbaserade utsläppen samt kartlägga konsumtionsmönster i staden för att få ökad kunskap om var utsläppen är störst och utifrån detta utforma åtgärder som effektivt minskar utsläppen.

För att kunna uppnå de uppsatta miljö- och klimatmålen är staden beroende av samverkan. Nämnden ska delta i stadens internationella samverkansytor samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi, organisationer inom civilsamhället och andra relevanta aktörer. Nämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör ändring av styrmedel och regelverk samt ökad finansiering för miljö- och klimatarbetet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med kommunstyrelsen), mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda hur ett system för att styra mot minskad plastanvändning kan införas, samt identifiera vilka nämnder och bolagsstyrelser som behöver ingå i arbetet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna, med fokus på involvering och delaktighet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademin och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla krav på låg miljö- och klimatpåverkan vid upphandling, samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resurssmarta val vid köp (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda utökning av luftmätningsstationer med fokus på ytterstaden och stora trafikleder (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Nämnden ska säkerställa en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden.

Nämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med egna avtal.

Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta de samhällsutmaningar som staden står inför. I syfte att utveckla och effektivisera myndighetsutövningen samt tillgängliggöra miljödata ska nämnden fortsätta bedriva ett aktivt digitaliseringsarbete.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för trygghet och säkerhet. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap och ska i samverkan med berörda nämnder, stadens bostadsbolag och myndigheter fortsätta motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn. Nämnden ska även verka för skärpt tillsyn av avfall för att motverka fusk och nedskräpning. Tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden fortsätta genomföra kommunikationsinsatser för att minska nedskräpningen och främja trivsel och trygghet.

Tjänster och service ska bidra till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Nämnden ska bidra till att stadens NKI ligger på en hög nivå genom god service och samverkan med andra tillståndsgivande nämnder samt använda sitt NKI-resultat som underlag för verksamhetsutveckling.

Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet med staden för företag samt ingå i projektet *Gemensam tillsyn* som leds av kommunstyrelsen. Nämnden ska fortsätta utveckla arbetet med feriejobb.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
	Utsläpp per invånare	1,3 ton CO2e/invånare	1,2 ton CO2e/invånare	1,1 ton CO2e/invånare
	Inköpta förbrukningsartiklar i plast i stadens verksamheter	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Minskade utsläpp från transporter, jämfört med 2010	-30 %	-40 %	-50 %
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Vattenområden med förbättrad näringssituation	56 %	56 %	67 %
	Antal förekomster i stadens kemikaliehanterings-system av utpekade produkter med utfasningsämnen	20 %	20 %	20 %
	Andel upphandlingar med kemikaliekrav	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
	Antal timmar över miljökvalitetsmålet för timmedelvärdet för kvävedioxid	Max 175 timmar	Max 175 timmar	Max 175 timmar
	Antal dygn över miljökvalitetsmålet för dygnsmedelvärdet för PM10	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Servicenämnden

Servicenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Servicenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster med bibehållen kvalitet. Ökad transparens i prissättning och fokus på uppföljning av administrativa kostnader möjliggör långsiktig effektivisering.

Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i en jämlik, rättvis och ekologiskt hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete. Staden ska i ökad utsträckning ställa krav på viktiga kvalitetsmått som utbildningsnivå, bemanning och yrkesmässig förmåga att leverera det staden beställt. Ökad möjlighet att ställa sociala krav och arbetsrättsliga kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal är en viktig del i utvecklingen av stadens arbete med offentlig upphandling. I princip ska staden ställa samma höga krav på upphandlad verksamhet som på verksamhet som drivs i egen regi avseende såväl ekonomisk och social hållbarhet som klimatambitioner. Servicenämnden ska vara övriga nämnder och styrelser behjälpliga i att uppnå detta mål. Servicenämnden ska bidra till ökad samordning inom stadens inköpsverksamhet genom att initiera och erbjuda stöd till nämnder och bolagsstyrelser vid genomförande av centrala och gemensamma upphandlingar.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom servicenämnden bereder frågor kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden.

Nämndens uppgifter

Servicenämndens kärnverksamhet är i huvudsak administrativa tjänster. Inom ramen för befintliga verksamhetsområden ska servicenämnden förbättra kvaliteten, utveckla tjänsterna och bredda nyttjandet. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolagsstyrelser ska servicenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer för att möjliggöra stordriftsfördelar, kvalitetssäkring av stadsgemensamma processer samt för minskad sårbarhet, något som ger värde för hela kommunkoncernen.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- ekonomiadministration och löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centrala och gemensamma upphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- operativt stöd och konsulttjänster inom digitalisering, it och telefoni
- förvalta stadens kontaktcenterplattform
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn
- samordningsstöd av kommunkoncernens arbete med beredskapslager

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Netto	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**

Servicenämndens verksamhet är intäktsfinansierad av stadens nämnder och bolagsstyrelser. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Servicenämnden ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna. Nämnden ska fortsatt arbeta för att invånare i staden kan få svar på frågor som rör flera av stadens verksamheter, så som funktionshinderfrågor samt frågor kring förskola och äldreomsorg. Genom att kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt ska information och kontaktvägar förbättras inom staden samt för stockholmare, brukare och företag. Nämnden ska fortsatt verka för att kontaktcenters information och kunskap om stadens invånares behov sprids och används i övriga nämnders verksamhetsutveckling. Servicenämnden ska fortsätta utvecklingsarbetet av tjänsten Äldre direkt och korta väntetiderna. Samarbetet med stadsdelsnämnderna ska förbättras och det behöver säkerställas att den äldre skyndsamt kan komma i direkt kontakt med ansvarig biståndshandläggare vid behov. Servicenämnden ska tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsen förbättra innehållet i stadens tjänster för att hitta och jämföra förskola och skola.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet (1.2)	2025-01-01	2025-06-30
Servicenämnden ska i samarbete med äldrenämnden och berörda stadsdelsnämnder förbättra samarbete och arbetssätt avseende Äldre direkt och stadens medborgarkontakter gällande äldreomsorg. I arbetet ska ingå att skapa bättre rutiner och uppföljning, korta väntetiderna samt möjliggöra för enskilda att skyndsamt komma i direkt kontakt med ansvarig biståndshandläggare (1.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling genom att säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena. I upphandlingar ska fossila bränslen med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner fasas ut. Plastprodukter och plastförpackningar i sortimentet på de centrala avtalen ska minska och på sikt fasas ut. Den plast som köps in ska följa stadens handlingsplan för hållbar plastanvändning. Genom att genomföra fler upphandlingar med delade kontrakt ska servicenämnden underlätta för mindre aktörer och företag där så är lämpligt och möjligt.

Kompetens inom miljö- och klimatområdet ska säkerställas och utvecklingen ska följas för att kunna ställa relevanta miljö- och klimatkrav vid inköpsprocessen. Servicenämnden ska säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolagsstyrelser att göra detsamma i de gemensamma och verksamhetsspecifika/lokala avtalen. Nämnden ska verka för att upphandlade varor och tjänster följer stadens mål inom miljö, klimat och social hänsyn. Nämnden ska stärka kunskapen kring hållbara inköp i upphandling, samordna alla hållbarhetsaspekter och verka för att upphandlade varor och tjänster följer stadens mål inom miljö, klimat och social hänsyn, inkluderat välfärdsbrott.

Servicenämnden ska även bidra till ökad cirkularitet genom att ställa krav på hållbar design samt möjlighet till återbruk eller återtillverkning av de produkter och varor som köps in där så är lämpligt och möjligt. Vid upphandling av mat och måltider ska stadens matstrategi vara styrande för att maten som serveras i stadens verksamheter i större utsträckning ska vara ekologisk, växtbaserad, lokalproducerad och säsongsanpassad. 70 procent av maten som serveras i stadens verksamheter ska vara ekologisk. Stadens upphandlingar ska ställa krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande svensk nivå. Servicenämnden ska utveckla metod och arbetssätt för upphandling i syfte att främja mer närodlad, växtbaserad, ekologisk och säsongsbaserad mat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla krav på låg miljö- och klimatpåverkan vid upphandling, samt system- och metodstöd för att underlätta klimat- och resurssmarta val vid köp (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Servicenämnden ska säkerställa möjlighet till innovation, digitalisering och nytänkande. Nämnden ska därför verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Nämnden ska prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolagsstyrelser samt tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp. Det finns risker för att offentligt upphandlad verksamhet och det offentliga välfärdssystemet nyttjas i brottsliga syften. Nämnden ska därför fortsatt rikta särskild uppmärksamhet på att motverka brottslig verksamhet kopplad till upphandlad verksamhet. Servicenämnden ska stärka det stöd som ges till nämnder och bolag vad avser avtalsuppföljning vid identifierade avvikelser gällande leveranser och utförande av tjänster. Nämnden ska även utföra systematiska och kontinuerliga kontroller av kommunkoncernens registrerade leverantörers skyldigheter rörande skatter och avgifter. Servicenämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta utreda och bygga upp ytterligare förmåga genom ett centralt beredskapslager.

I samråd med stadens processägare ska nämnden tillvarata och utveckla digitala arbetssätt och tjänster i syfte att öka kvalitet och effektivitet samtidigt som stadens kostnader som helhet beaktas. Funktionen för operativt stöd inom digitalisering, it och telefoni ska fortsätta utvecklas och möta nämndernas behov av tjänster. Servicenämnden ska säkerställa att finansiering och prissättning av nämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och att fortsatta effektiviseringar kan genomföras. Genom effektivisering ska nämnden tillhandahålla nuvarande obligatoriska tjänster med en målsättning om en prissänkning om 1,0 procent. Som en följd efter förändrade prismodeller för verksamhetsområde ekonomi och kontaktcenter, i syfte att införa större antal fasta priser och ökad tydlighet och transparens, ska översyn under året göras av prismodellen för verksamhetsområde lön och pension.

Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys. Förutsättningarna för att etablera ytterligare inköpskategorier i stadens gemensamma kategoriorganisation ska löpande utredas. I samråd med kommunstyrelsen ska nämnden bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Servicenämnden ska skapa förutsättningar och erbjuda stöd för ökad samverkan mellan stadsdelsnämndernas inköpsverksamheter avseende upphandling och avtalsuppföljning. Servicenämnden ska aktivt söka samordningsmöjligheter och stödja nämnder och bolag där gemensamt upphandlingsbehov identifieras, inklusive gemensam avtalsförvaltning och uppföljning.

Servicenämnden ska skapa förutsättningar för att stödja stadens nämnder vid ansökningar om internationella bidrag från andra organisationer och stödja stadens

nämnder och bolag vid ansökning samt genomförande av EU-finansierade projekt. Servicenämnden ska med stöd av Stockholms Stadshus AB genomföra aktiviteter för ett breddat nyttjande av tjänster som erbjuds kommunkoncernen, med hänsyn till stordriftsfördelar de kan ge.

Som tjänst ska servicenämnden fortsatt erbjuda nämnderna att registrera inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i stadens lokaladministrativa system LOIS. Nämnden ska, efter besked från kommunstyrelsen, justera bostadshyror i andra hand som genom förhandlingsordning förhandlats mellan parterna på bostadsmarknaden. Omfattande hyreshöjningar för andrahandshyresgäster ska införas stegvis. Stadsdelsnämndernas projektledningsstöd vid nya lokalprojekt, särskilt större underhållsprojekt med Micasa, bör beställas av servicenämnden. Ytterligare stöd från servicenämnden i lokalprojekt rörande förskolan är också positivt i en tid med förändringar av behov och bestånd.

Genom sociala klausuler eller sysselsättningskrav ska nämnden tillgängliggöra arbetsplatser i fler av stadens upphandlingar där det är lämpligt och möjligt. Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen utreda hur nämnden kan få en tydligare roll i stadens kompetensförsörjning inom ekonomi och HR.

Servicenämnden ska bidra till att stadens Nöjd-Kund-Index (NKI) ökar eller minst bibehålls genom att utveckla och sätta mål för den egna verksamheten samt att tjänster och service bidrar till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden uppdatera och förtydliga processen för lokalprojekt till stöd för beställande nämnder (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden utreda, med syfte att inrätta, en central enhet för lokalvård i egen regi (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen genomföra fördjupad avtalsuppföljning avseende centrala och gemensamma ramavtal utifrån riskprofil. Uppföljningen ska genomföras i nära samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,4 kg CO2e per kg livsmedel
	Inköpta förbrukningsartiklar i plast i stadens verksamheter	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel inköpta ekologiska livsmedel i kronor	70 %	70 %	70 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Socialnämnden

Alla stockholmare som är i behov av insatser från samhället ska få det. I Stockholm ska inte någon falla mellan stolarna. Socialnämndens verksamheter ger ett grundläggande stöd och skydd till de människor som behöver det. Socialnämnden ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till att invånarna får rättssäkra, likvärdiga och tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och barn i riskzon för att hamna i kriminalitet ska upptäckas och ges tidiga insatser. Stadens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska vara av hög kvalitet. Genom att förebygga, ge stöd och skydd kan stockholmare leva i frihet från våld och förtryck. I ett Stockholm för alla bedrivs socialtjänsten och verksamheter för personer med funktionsnedsättning enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Verksamheterna ska hålla en hög kvalitet med människan i centrum. Socialnämnden ska verka för att stadens socialtjänst i allt arbete har ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv, och att barn och unga görs delaktiga. I Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunövergripande frågor rörande individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri
- kommunövergripande frågor rörande stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- kommunövergripande frågor rörande ekonomiskt bistånd
- samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser samt de länsövergripande verksamheterna Mikamottagningen, KAST och Origo
- kommunövergripande frågor rörande våldsbejakande extremism
- avhopparverksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område
- drog- och brottsförebyggande arbete
- dödsboutredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillståndsgivning för försäljning av alkohol och tobak
- tillsyn av försäljning av alkohol, folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- uppsökande verksamhet
- socialrådgivning på nätet
- skyddade boenden
- hem för vård eller boende (HVB)

- boende och insatser för ensamkommande barn, vuxna hemlösa personer och personer med missbruksproblematik
- tak över huvudet-garanti
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS Bostäder avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL)
- hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- omvärldsbevakning och ledning av implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system samt förvaltning av gemensamt system för föreningsstöd tillsammans med stadsdelsnämnderna
- samordning av arbetet med stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-1 754,5**	**-1 795,2**	**-1 793,2**	**-1 790,2**
Drift och underhåll	-1 754,5	-1 795,2	-1 793,2	-1 790,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**335,1**	**338,4**	**338,4**	**338,4**
Netto	**-1 419,4**	**-1 456,8**	**-1 454,8**	**-1 451,8**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**

Budgeten för 2025 ökar med 37,4 mnkr jämfört med 2024. Förändringen utgörs bland annat av medel för fler skolsociala team, sociala insatsgrupper samt för uppstart av HVB-hem för barn och unga och boende för hemlösa. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för

2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Socialtjänsten står under ständig utveckling vad gäller målgrupper, arbetssätt och organisationsformer. Socialnämndens arbete rymmer många områden och förutsätter att tilliten till professionen är hög. Nämnden ska verka för en ökad andel verksamhet som drivs i egen regi. Den långsiktiga målsättningen är att det ska finnas kommunal egen regi-verksamhet inom alla områden som nämnden ansvarar för. För en väl fungerande socialtjänst är ett nära samarbete och samverkan med andra nämnder, Region Stockholm, polis, akademin och civilsamhället avgörande. Socialnämnden ska vara stadsdelsnämnderna behjälplig i arbetet för fler samlokaliseringar med andra myndigheter. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna sträva efter att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden.

Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna att utveckla förebyggande och tidigt stöd i syfte att minska sociala problem. Genom att sprida kunskap om tidiga och kunskapsbaserade insatser och metoder ska fler individer få det bästa stödet. För att tidigt stöd ska tas emot behöver förtroendet för socialtjänsten öka. En förutsättning för att stödet ska nå dem som behöver det, både tidigt stöd och senare insatser, är att socialtjänsten är tillgänglig på de platser och tider där stockholmarna har möjlighet att möta den. Samt att medborgarna känner en tillit till socialtjänsten. Desinformationskampanjer mot socialtjänsten ska bemötas och socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i arbetet mot desinformation.

En ny socialtjänstlag kommer innebära en stor omställning för hela socialtjänsten med ökat fokus på tillgänglighet, förebyggande perspektiv, kunskapsbaserade insatser och ökade möjligheter att ge insatser utan föregående biståndsbeslut. Med den nya lagen ökar förutsättningarna att komma in med insatser i ett tidigare skede, innan problem vuxit sig stora. Omställningen kräver förberedelser för hela socialtjänsten och socialnämnden ska hålla samman omställningsarbetet i syfte att säkerställa lagefterlevnad och för att bidra till en likvärdig socialtjänst över hela staden.

En del i arbetet med en likvärdig socialtjänst över hela staden är att socialtjänst- och funktionshinderinspektörerna följer upp stadens samlade socialtjänstverksamheter genom att årligen göra granskningar. Granskningarna ska bidra till socialtjänstens kvalitetsutveckling. En översyn av inspektörernas instruktioner ska genomföras, bland annat med anledning av ny socialtjänstlag samt andra förändringar på nationell nivå, såsom översyn av Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) uppdrag samt Socialstyrelsens uppdrag. Arbetet med revideringen av instruktionerna ska ske i samråd med stadsdelsnämnderna.

Det är genom att tidigt arbeta med barn, unga och deras familjer som en god grund för det förbyggande arbetet läggs. Öppenvårdsinsatser inom den sociala barn- och ungdomsvården är centrala i det arbetet. Den översyn som pågår inom socialnämnden av barn- och ungdomsvården ska ligga till grund för att säkerställa likställighet och invånarna ska få stöd oavsett var i staden de bor.

Familjecentraler, ungdomsmottagningar, SkolFam och föräldrastödsprogram är exempel på insatser inom öppenvård som nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda nämnder ska utveckla. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm utveckla befintliga familjecentraler och verka för att fler familjecentraler kan öppnas i stadsdelar med störst behov. Vidare ska socialnämnden verka för att samtliga stadsdelsnämnder i ytterstaden ska ha hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. När föräldrar signalerar att de behöver råd och stöd i föräldraskapet ska samhället möta upp och ge stöd. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla föräldrastödsprogrammen. Nämnderna ska tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden även sprida information om programmen och erbjuda alla föräldrar och nyblivna föräldrar i Stockholm stöd. Socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans verka för att föräldrastödsprogram kan erbjudas i samverkan mellan socialtjänst och skola.

Staden ska arbeta förebyggande och långsiktigt för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Socialnämnden ska stödja utbildningsnämndens arbete mot stereotypa könsroller och machokultur i skolan, och stödja stadsdelsnämndernas arbete med Fritid fri från våld.

Socialnämnden ska bidra i arbetet med stadens fokusområden, där staden kraftsamlar kring utveckling av fokusområden i söderort och Järva. Nämnden ska bidra till att utveckla arbetet mot våld i nära relationer, det uppsökande arbetet samt förmedla kunskaper kring tillitsskapande åtgärder och motverkande av desinformation. Vidare ska nämnden bidra i arbetet för att stärka det förebyggande arbetet och motverka kriminalitet.

Socialnämnden ska fortsätta att utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter. Arbetet ska ske i samverkan med berörda nämnder, polisen och Region Stockholm. Sekretesshandboken ska revideras i syfte att harmoniseras med ny lagstiftning på området. Nämnden ska även öka användningen av bedömningsinstrument kring målgruppen unga lagöverträdare.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Samverkan mellan förskolan, skolan, socialtjänsten och polisen ska stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Stadsdelsnämndernas arbete med att stärka samverkan mellan socialtjänsten och de fristående förskolorna och skolorna ska stödjas. Socialnämnden ska också stödja stadsdelsnämndernas arbete med att utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar samt vidareutveckla skolsociala team för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse.

Skolsociala team plus (SST plus) där skola och socialtjänsten arbetar uppsökande för att få elever med väldigt hög skolfrånvaro tillbaka till skolan är viktig. Genom att erbjuda stöd till barnen och deras familjer från tvärprofessionellt team kan fler barn nå gymnasiebehörighet. De goda resultaten från pilotprojektet i stadsdelsnämnderna Järva och Kungsholmen ska tas tillvara när socialnämnden och utbildningsnämnden sprider SST plus till flera av stadens fokusområden.

Vidare ska socialnämnden tillsammans med utbildningsnämnden säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har möjlighet till ett väl fungerande deltagande i förskola och en väl fungerande och obruten skolgång. Det framgångsrika arbetet med skolsamordnare för placerade barn och unga ska permanentas och samtliga

stadsdelsnämnderna ska ha skolsamordnare. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i implementeringen.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ska fortsatt samverka för att etablera kontakt med elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd för att eleven ska kunna slutföra utbildningen. Dessa nämnder ska också fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter att komma in i arbetslivet.

Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden, utbildningsnämnden och förskolenämnden, och i dialog med Region Stockholm, leda arbetet med en praktisk omställning till en god och nära vård och omsorg med utgångspunkt i den stadsgemensamma handlingsplanen.

Genom en stärkt samverkan med Region Stockholm ska arbetet med de som är i behov av samordnade insatser av både socialtjänst och hälso- och sjukvård utvecklas. Socialnämnden ska verka för närmare samverkan mellan stadens uppsökande verksamhet och regionens psykiatri genom tvärprofessionella team. Vidare ska socialnämnden stödja stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Socialtjänsten ska vara en naturlig del i skolan för att lättare kunna fånga upp barn och unga i ett tidigt skede.

Stadsdelsnämndernas arbete med samordnad individuell plan (SIP) är viktigt för att individer som är i behov av insatser från olika aktörer ska få sina behov tillgodosedda. Utgångspunkten i arbetet ska vara att hitta lösningar som stödjer den enskildes delaktighet och behov. Förekomsten av SIP ska öka och barn som behöver neuropsykiatriskt stöd ska få hjälp snabbare. Socialnämnden ska vidare stödja stadsdelsnämnderna i uppföljningen av utskrivningsklara patienter utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Psykisk ohälsa är ett av vår tids största folkhälsoproblem. För att minska den psykiska ohälsan i samhället ska arbetet med förebyggande insatser utvecklas och samarbetet med civila samhället fortsätta. Tidiga åtgärder ska sättas in för att möta den psykiska ohälsan bland unga, med särskilt fokus på flickor. Stadens ungdomsmottagningar är viktiga i arbetet för att stärka ungas hälsa och ska utvecklas. Barn och unga i stadsdelsnämnderna Skärholmen och Järva har sämre psykiska hälsa i jämförelse med staden som helhet. Socialnämnden ska i samarbete med berörda stadsdelsnämnder göra en stadsövergripande analys över utvecklingen av den psykiska ohälsan hos unga, vad som kan göras för att vända den nedåtgående trenden samt förslag på och fördelning av ansvar för åtgärder.

Mötesplatser för unga hbtqi-personer är viktiga då de möjliggör för unga att umgås på ett tryggt och öppet sätt. Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska i samarbete med föreningsliv säkra mötesplatser för unga hbtqi-personer.

Samhället har ett ansvar för att säkerställa att barn och unga som är i behov av stöd, omsorg och vård får det i en trygg och stabil miljö. För att stärka stödet till placerade barn och deras familjer ska nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla

arbetet med eftervård i öppna former. Socialnämnden ska ta initiativ till att föra dialog med berörda myndigheter kring hur processen för utslussning kan stärkas.

Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla och intensifiera arbetet för att rekrytera fler familjehem och jourhem samt ge gott stöd, vägledning och utbildning till dem som åtar sig uppdraget. Socialnämnden ska utveckla stödet efter kontorstid till jour- och familjehem som anlitas av staden. Nämnden har ett särskilt ansvar för att utveckla rekryteringar av kvalificerade familjehem för att bättre möta socialtjänstens behov av familjehem som kan ta emot ungdomar med social problematik. Det är viktigt att uppföljningen av familjehemmen sker kontinuerligt för att säkerställa en hög kvalitet i stödet till barn och unga.

Stadsdelsnämndernas behov av att placera ungdomar i HVB-hem ska mötas och samordningen samt uppföljningen stärkas. Socialnämnden ska driva HVB-hem i egen regi för barn och unga och utreda förutsättningarna för att bedriva HVB-hem för barn och unga tillsammans med Region Stockholm. Med fler platser i Stockholms stad finns möjlighet att säkerställa att barn och unga placeras i trygga boenden. Vidare ska en central samordningsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg höja kvaliteten och frigör tid och resurser för socialtjänstens medarbetare.

Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i utvecklingen av fältassistenternas arbete. För att intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer är ett nära samarbete med polisen och samverkan med stadsdelsnämnderna avgörande. Ungdomsjouren ska ha beredskap att vid behov förstärka stadsdelsnämndernas arbete i riskmiljöer.

Det förebyggande arbetet genom samverkan mellan skola, elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst är avgörande för att minska narkotikaanvändningen bland unga. Arbetet mot droger har trappats upp och prioriterats. Framtid Stockholm och verksamheten Mini Maria ska arbeta för att utreda och behandla fler unga som missbrukar alkohol och droger. Staden ska intensifiera arbetet mot droghandeln och därmed arbeta för att strypa en av den organiserade brottslighetens främsta inkomstkällor. Socialnämndens provtagning och analyser av mängden droger i avloppsvatten är viktig för stadens arbete.

Missbruksvården ska så långt som möjligt ske genom decentraliserad och uppsökande verksamhet. Lågtröskelaktiviteter och mötesplatser för personer med missbruks- och beroendeproblematik är viktiga insatser. Insatser till personer med skadligt bruk och beroende som socialtjänsten ansvarar för ska vara av hög kvalitet. Det uppsökande arbetet ska stärkas och nya vägar hittas för personer som lider av både missbruk och psykisk sjukdom genom en förbättrad samverkan med Region Stockholm. Ett gott samarbete med civilsamhället är betydelsefullt. Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna rusta sig inför att samsjuklighetsutredning förslag kan realiseras. Kvinnor som har skadligt bruk eller beroende ska särskilt tas i beaktande.

I ett Stockholm för alla får alla leva fritt från våld och förtryck. Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska utvecklas och Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation ska revideras. Socialnämnden ska arbeta för att höja medvetenheten och kunskaperna om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter. Det innefattar även att öka kunskap om ekonomiskt våld och om sexuellt våld oberoende relation. Socialnämnden ska stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära

relationer bland unga. Nämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att utveckla stödet till unga som är våldsutsatta och i att rikta insatser till unga våldsutövare. Socialnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i implementeringen av de nya samverkansprocesser och arbetssätt som anges i framtaget Bryt upp - program – sammanhållet stöd för våldsutsatta.

Staden ska genom stödinsatser och verksamheter underlätta för fler att lämna våldsamma och destruktiva relationer. Det kräver att våldsutsatta kan känna en trygghet i att samhället arbetar systematisk i att möta upp och ge skydd, stöd och hjälp under hela processen. Det gäller både i den akuta fasen och tiden efter. Samverkan inom staden och med berörda myndigheter och organisationer är central. Syftet är att ge ett sammanhållet stöd till våldsutsatta oavsett var i Stockholm man bor. Vidare ska nämnden bidra till att goda exempel och information om stadens stödinsatser och verksamheter sprids inom staden. Under året ska det sammanhållna stödet till våldsutsatta - Bryt upp-programmet utvecklas med hänsyn till våldsutsattas individuella behov. Det är av stor vikt att socialnämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna ökar förutsättningarna för att våldsutsatta med samsjuklighet och särskild sårbarhet ges tillgång till samtliga adekvata insatser.

Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB öka kunskaperna om målgruppen våldsutsatta personer där skuldsättning utgör primärt hinder för anskaffande av stadigvarande bostad i syfte att säkerställa att möjligheten att söka förtur ges alla i behov. Vidare ska socialnämnden bidra till att sprida kunskap kring lagen om stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta i sina kontakter inom staden samt uppdatera rutiner kopplat till den nya lagstiftningen.

Skyddat boende ska garanteras för den som behöver skydd. De skyddade boenden som staden anvisar till ska hålla hög nivå. Nämnden ska därför erbjuda stöd och kunskap om trygghets- och säkerhetsarbete till de kvinnojourer som önskar. Syftet är att tillsammans med jourerna säkerställa hög kvalitet på säkerheten för våldsutsatta. En god samverkan med kvinnojourerna är viktig för att säkra att alla som har drabbats och drabbas av våld i nära relationer och sexuellt våld får stöd. Vidare ska nämnden fortsätta att utveckla stödinsatser vid placering av hotade eller våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden. Kunskaperna om gömda kvinnor och barn och deras trygghet och rättigheter ska vara goda. Föreningar som erbjuder stöd till våldsutsatta är viktiga och nämnden ska verka för att de ska ha stabila förutsättningar.

Socialnämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnät när den skapar sig ett nytt liv. Att arbetet även bedrivs i samverkan med civilsamhället är av central betydelse. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning ska fortsätta. Socialnämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud.

Stadens relationsvåldscentrum ska erbjuda tillgängliga insatser för våldsutsatta och våldsutövare. Nämnden ansvarar för att samordna innehållet i samråd med stadsdelsnämnderna. Insatser och stöd till barn som bevittnat eller upplevt våld i nära relationer ska säkerställas via relationsvåldscentrum. Socialnämnden ska även stärka kompetensen om psykisk ohälsa inom stadens relationsvåldscentrum. Med utgångspunkt i Islandsmodellen ska skyddet av och stödet till våldsutsatta barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen utvecklas och spridas till flera stadsdelsnämnder. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att stärka skyddet

och stödet till barnen. Det nära samarbetet med Polisen ska utvecklas för att omfatta ett arbete för att nå våldsutövare.

Stöd och skydd ska ges till personer som fallit offer för människohandel. Socialjouren, ungdomsjouren och regionkoordinatorn mot människohandel utgör viktiga funktioner för stöd till personer som utsatts för människohandel och prostitution. Socialnämnden ska stärka arbetet riktat till personer utsatta för prostitution och säkerställa likställighet över hela staden. Nämnden ska även stärka arbetet för att nå sexköpare och potentiella sexköpare. Socialnämnden ska implementera arbetssätt för att vid utredning av ekonomiskt bistånd upptäcka personer som har erfarenhet av sex mot ersättning i syfte att de får skydd stöd och insatser att förändra sin situation. Socialnämnden ska också i samverkan med civilsamhället fortsätta att arbeta med insatser riktade till personer utsatta för prostitution som inte är folkbokförda i Sverige.

I samverkan med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna ska arbetet för grannsamverkan utvecklas. Genom att öka kunskapen om våld och civilkurage bland allmänheten kan flera bidra till att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld mot närstående. Socialnämnden och bostadsbolagens utbildning av husvärdar för att identifiera tecken på våld i hemmet är en viktig del i arbetet mot våld i nära relationer.

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. I ett Stockholm för alla garanteras alla möjligheten att få ta del av information om staden på lika villkor. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och främja det som skapar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål. Staden kan och ska motverka hälsorisker bland personer med funktionsnedsättning. I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och civilsamhällets aktörer ska socialnämnden utveckla hälsofrämjande insatser och sprida kunskap om tillgängliga aktiviteter.

Den enskilde har rätt till insatser av god kvalitet som motsvarar dennes behov oavsett ålder. Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsatt samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet. Ärenden som avser personlig assistans är ofta omfattande och komplexa. För att säkerställa likställighet i staden ska socialnämnden fortsätta att samordna och utveckla arbetet med handläggning och genomförande av personlig assistans.

Stödet till utsatta EU-medborgare ska fortsätta genom att bland annat erbjuda platser på härbärgen samt råd- och stödverksamheter. Tillsammans med EU-teamet och i samband med avhysning ska lagliga boendealternativ erbjudas.

Stockholm ska vara en öppen och välkomnande stad. Nyanlända ska ges goda förutsättningar att snabbt etablera sig genom skola, jobb och bostad. Tillsammans med andra nämnder och civilsamhället ska stöd ges till ensamkommande barn och unga för att motverka psykisk ohälsa och säkerställa att de inte hamnar utanför. Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna hålla i arbetet för att ensamkommande unga som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd enligt den så kallade gymnasielagen ska ges råd och stöd för att kunna etablera sig genom studier och jobb. Nämnden ska fortsätta arbetet med att möta ensamkommande ungdomar i utsatta situationer. Socialnämnden ska säkerställa att boende och insatser för ensamkommande barn ska vara av hög kvalitet.

Socialnämnden ska arbeta för romsk inkludering, bland annat genom brobyggarverksamheten samt genom att i samråd med den romska minoriteten fortsätta öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten med fokus på kvinnors och barns rättigheter.

Socialnämnden ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden respektive idrottsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* och mål 3 *God hälsa och välbefinnande*.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda intresse och förutsättningar för att arbeta med dialogsocionomer i syfte att öka tilliten till socialtjänsten (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla ett Bryt upp-program för våldsutsatta som är i särskilt sårbara situationer (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden revidera Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänsten för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Nämnderna ska även implementera stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen fortsatt utreda förutsättningarna för att starta bostad med särskild service för barn och unga (LSS) i egen regi (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen fortsatt utreda förutsättningarna för profilboenden inom LSS (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna inför omställningen till en ny socialtjänstlag utreda organiseringen av intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser för att uppnå ökad tillgänglighet, likställighet och effektivitet (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa en central placeringsfunktion för inköp av boendeplatser med individuella avtal inom LSS (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, med särskild fokus på äldre och stödboende med drogtolerans för kvinnor (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till stadsövergripande insatser i form av case manager (CM) och boendestöd, för att säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda om, och i så fall under vilka förutsättningar, daglig verksamhet (LSS) vid behov kan utföras på distans (1.3)	2025-01-01	2025-06-30
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utreda vilka behov och förutsättningar det finns för att inrätta ett boende för ungdomar utskrivna från SiS där det finns HVB och LSS-kompetens (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utreda vilka modeller och samverkansstrukturer Stockholms stad ska använda för att tidigt fånga barn och unga som riskerar att fara illa. Utgångspunkten ska vara att harmonisera och likställa stadens arbete (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska utreda förutsättningarna för att öppna och bedriva ett HVB-hem i samarbete med Region Stockholm (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska utreda hur jour- och familjehem ska rekryteras i staden, hur anpassade behandlingsinsatser med hög tillgänglighet och intensitet kan utökas samt hur anpassade öppenvårdsinsatser för barn placerade i jour- och familjehem i egen regi ska säkras (1.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska utreda Origos målgrupp och uppdrag, i syfte att utvidga åldersgruppen (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska utreda vilka av stadens föräldrastödsprogram som kan genomföras digitalt. Syftet är att underlätta för fler föräldrar att delta i föräldrastödprogram (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska utveckla stödet efter kontorstid till jour- och familjehem som anlitas av staden (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med socialnämnden utreda hur personer med funktionsnedsättning 65+ i ordinärt- och LSS-boende får en fungerande övergång vad gäller meningsfull tillvaro genom riktade aktiviteter och träffpunkter för målgruppen (1.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Socialnämnden ska minska miljö- och klimatpåverkan genom effektiv energianvändning, minskade utsläpp från transporter samt förbättrad hantering av avfall, plast och kemikalier. Nämnden ska minska matens miljö- och klimatbelastning.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Socialnämnden ska med stöd av kommunstyrelsen leda och samordna arbetet i kommunövergripande brottsförebyggande frågor inom socialtjänstens ansvarsområde. Socialnämnden ska bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska också bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i det lokala trygghet- och brottsförebyggande arbetet utifrån samverkansöverenskommelsen med polisen.

När fler visar intresse för att lämna kriminaliteten ska staden snabbt erbjuda insatser. De personer som behöver stöd och visar intresse för att lämna en kriminell livsstil ska få en första kontakt med staden inom 24 timmar. Samverkan med polisen, kriminalvården och civilsamhället är angeläget och ska intensifieras för att stärka stödet kring individer som lämnar kriminalitet. Kunskapen om och stödet till avhoppare från gängkriminella miljöer och dess anhöriga, samt kunskapen om flickor och kvinnor i kriminalitet ska stärkas. Socialnämnden ska också i samarbete med polisen stärka och utveckla samarbete med andra kommuner så att personer kan lämna Stockholm snabbt om det behövs för att kunna bryta helt med kriminaliteten.

Tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska nämnden arbeta för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer bland annat genom intensifierad samverkan med polis och kriminalvård inom ramen för Trefas. Under året ska steg tas för att utveckla Trefas arbetet. Socialnämnden ska tillsammans med Region Stockholm arbeta aktivt för att utveckla en smidig och snabb samverkan gällande individer i målgruppen för Trefas, med målet att få fler individer att påbörja och fullfölja en avhopparprocess. Individerna som är målgrupp för Trefas har ofta en kombination av social och psykiatrisk problematik samt en beroendeproblematik (samsjuklighet) vilket ställer särskilt stora krav på en samordnad och effektiv samhällsvård som snabbt kan svara upp när en individ är beredd att lämna det kriminella livet.

Stödet till anhöriga till brottsoffer som utsatts för dödligt våld ska förbättras och vara likvärdigt över hela staden. Samarbetet med Region Stockholm ska utvecklas i syfte att stärka stödet till anhöriga.

Socialnämnden har en viktig roll i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Nämnden ska fortsätta att inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism samt samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder. Nämnden har också en viktig roll i den civila beredskapen och ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

Öppna drogscener göder gängen och den organiserade brottsligheten och skapar stor otrygghet. För att minska antalet öppna drogscener i länet ska socialnämnden tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna delta i det förstärkta regionala brottsförebyggande arbetet.

I samverkan med stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskyddsnämnden samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket ska arbetet trappas upp för att motverka den svarta ekonomin samt kriminella transaktioner och aktiviteter vid tillståndsgivning och tillsyn. Nämnden ska medverka i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen. Socialnämndens arbete inom socialtjänsten har en central roll i det brottsförebyggande arbetet. Systematisk samverkan med andra myndigheter och kommuner behöver stärkas för att komma åt denna typ av kriminalitet. Nämnden ska utveckla och stärka arbetet mot välfärdsbrott med avtalsuppföljningar till leverantörer samt stöd till föreningar, för att säkerställa att det inte förekommer någon organiserad brottslighet.

Socialnämnden ska leda arbetet med att införa ny teknik och nya arbetssätt inom socialtjänsten. Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra stödet till och friheten för den enskilde. Det fortsatta arbetet med utveckling av digitala verksamhetssystem är av största betydelse för socialtjänstens framtida kvalitet och kostnadseffektivitet. Socialnämnden ska arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv genom bland annat att utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för den enskilde, inte minst genom digitalisering och innovation. Vidare ska nämnden ansvara för utvecklingen av stadens sociala system och säkerställa framtida process- och systembehov. Socialnämnden ska vara pådrivande i frågan om utveckling av stadens sociala system för att göra systemen användarvänligare och effektivare. Nämnden ska också vara drivande i stadens arbete för att såväl allmänhet som stadens anställda har tillgång till användarvänliga och enkla digitala kontaktvägar och system.

Nämnden ska verka för att boenden med särskild service ska tillhandahålla bättre möjligheter till digital kommunikation och att fler boende ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter som digitaliseringen erbjuder.

I mottagandet av nyanlända ska stadens ambitioner vara att ge goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig genom utbildning, jobb och bostad. Information ska ges till nyanlända så att de inte exploateras. Barnperspektiv ska genomsyra stadens mottagande och stöd till nyanlända. Trygga boenden ska säkras för nyanlända. Berörda verksamheter ska beakta att hbtqi-personer som tvingats fly är en extra utsatt grupp. För att säkerställa ett bra mottagande av nyanlända ska socialnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden. Genom Welcome House ska nyanlända, både kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga, erbjudas en väg in och ett likställigt initialt stöd. Socialnämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända. Socialnämnden ska stödja och samverka

med berörda nämnder, följa upp SHIS Bostäders vägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts. Nämndens verksamheter behöver vara flexibla i att ställa om till den situation som råder inom migrationsområdet.

För att bidra till en snabb etablering är det viktigt med samverkan både inom staden och externt, till exempel med näringsliv och civilsamhälle. Det lokala föreningslivet är viktigt för att underlätta nyanländas etablering. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder uppmuntra och stödja föreningar som bidrar till integration.

Staden ska verka för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet. Med rätt stöd och hjälp kan fler i socialpsykiatrins målgrupper gå över till egen försörjning, praktik eller studier. Nämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att utveckla insatser för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet.

I Stockholm behövs bostäder för personer med olika behov. Det ska finnas god tillgång till bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder måste komma in tidigt i planeringsprocessen.

Socialnämnden ska leda, samordna och utveckla samverkan med SHIS Bostäder för att analysera, följa upp och samordna de årliga behovsbedömningar av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad, eller mer varaktigt boende med visst boendestöd. Det är viktigt att bostäder som SHIS Bostäder förfogar över fördelas över hela staden. Socialnämnden ska i samråd med Storstockholms brandförsvar och SHIS Bostäder sprida information och arbeta för att minska brandolyckor.

Nämnden ska kontinuerligt utvärdera boende- och ersättningsmodeller för att säkerställa att SHIS Bostäder kan uppfylla sitt bostadssociala uppdrag samt att de tillgodoser behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingats flytta. Vidare ska nämnden i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, bostadsbolagen och SHIS Bostäder tillhandahålla 150 genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden.

En särskild hemlöshetssatsning pågår för att stärka arbetet mot hemlöshet. Det kräver ett förebyggande arbete, akuta insatser, samt en långsiktig plan för bostadsbyggande. Nämnden ska utveckla det vräkningsförebyggande arbetet tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. Ett särskilt fokus ska läggas på barnfamiljer. Genom nära samverkan med berörda nämnder, SHIS Bostäder och privata fastighetsägare ska nämnden säkerställa att staden kan fullfölja sitt bostadsförsörjningsansvar för de grupper som staden har ett särskilt ansvar för. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och Bostadsförmedlingen fortsätta att arbeta för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning. Under året ska socialnämnden revidera Stockholms stads program för att motverka hemlöshet.

Tak över huvudet-garantin ska gälla och arbetet med Bostad först ska utvecklas i syfte att öka antal Bostad först-lägenheter. Under året ska ett nytt boende för hemlösa med missbruksproblematik öppnas. Sigtunaboendet i Malmö ska stå som inspiration för det nya boendet. Den som lever i hemlöshet ska få stöd och en väg tillbaka till ett eget fast

boende. Socialnämnden ska också utveckla arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom stadens äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg.

Arbetet för att möta underskottet av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL ska intensifieras. Fler LSS-bostäder och gruppbostäder behöver skapas, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. Socialnämnden ska säkerställa att beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL fullföljs.

I stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning ska det framkomma hur många LSS-bostäder som finns i egen regi i stadsdelsnämnderna. Målsättningen är att stärka kvaliteten och säkra att invånarna kan välja egen regi om de önskar. Vidare ska socialnämnden säkerställa att mark reserveras i samband med stadsutveckling samt i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer inom grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL, i synnerhet boendetyper där det idag råder underskott exempelvis för yngre med demenssjukdom. Socialnämnden ska även i samband med bostadsexploateringsprojekt utreda om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för dessa boendeformer.

Socialnämnden ska fortsätta arbetet för att förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Stadens handlingsplan för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten utgör en viktig grund för det omfattande arbete som krävs för att stadens socialtjänst ska attrahera nya och behålla medarbetare. Chefer ska säkerställa att incidenter avseende hot och våld alltid rapporteras in och nödvändiga åtgärder ska vidtas om en medarbetare utsätts för otillåten påverkan. Nolltolerans mot hot och våld gäller i Stockholms stad. Socialnämnden ansvarar för att erbjuda introduktionsutbildningar för nyanställda socialsekreterare inom alla verksamhetsområden. Förstärkningsteamen med erfarna socialsekreterare som förstärker i myndighetsutövning i stadsdelsnämnderna utgör en viktig stödfunktion. Kompetensutveckling och kompetensförsörjning i kommunal primärvård och omsorg behöver fortsätta stärkas för att möta målgruppernas specifika behov framförallt inom socialpsykiatrin och funktionshinderområdet.

Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för alla medarbetare att få en grundkompetens och fördjupad kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden fortsatt arbeta för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna i enlighet med den antagna färdplanen.

De ideella aktörerna är viktiga samarbetspartner som med sin expertis och sitt nätverk kan bidra till att nya grupper nås och till att stärka stadens sociala arbete. Föreningslivet utgör ett viktigt komplement för att nå människor i behov. Nämnden har ett ansvar för att informera och vara behjälplig gentemot civilsamhället. För att säkerställa att de ideella aktörerna får goda och stabila förutsättningar att verka i Stockholm ska stöden utvecklas och socialnämndens riktlinjer för bidrag till ideella föreningar ska revideras. I arbetet med att revidera riktlinjerna ska den nya socialtjänstlagen tas i beaktan. Ett nytt systemstöd för föreningsstöd införs tillsammans med stadsdelsnämnderna och socialnämnden ansvarar under året för förvaltningsetablering. En nära och god dialog med brukar- och intresseorganisationer ska säkerställas.

Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad, i kombination med socialt ansvar. Tydliga krav på ordning i ekonomin förhindrar ekonomisk brottslighet. Tjänster och service ska bidra till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Nämnden ska bidra till att stadens NKI ligger

på en hög nivå genom att fortsätta utveckla service och samverkan med andra tillståndsgivande nämnder samt använda sitt NKI-resultat som underlag för verksamhetsutveckling.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden utreda var inom staden den it-nära förvaltningen av sociala system ska finnas för att skapa bästa förutsättningar för förvaltning och utveckling (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen etablera processer och arbetssätt som nyttjar den nationella tjänsten säker digital kommunikation (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna och vilka resurser som krävs för en central placeringsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg, inom både ramavtal och individuella avtal, i syfte att etablera en funktion under året. Till detta ska socialnämnden uppmärksamma hur en central placeringsfunktion kan samordnas med pågående arbete med central placeringsfunktion för individuella avtal inom LSS (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda modellen för resursmätning inom socialpsykiatrin i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en stadsövergripande tillämpningsanvisning för arbetet med försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten, för att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska ta fram riktlinjer för förmedling av platser i bostad med särskild service SoL och LSS (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera och fastställa en långsiktig färdplan för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna gällande åren 2026-2032 (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med socialnämnden pröva möjligheten att etablera ledsagning i egen regi i alla stadsdelsområden (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,6 %	2,6 %
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk, socialpsykiatri, våld i nära relation)	85 %	85 %	85 %
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,4 kg CO2e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel inköpta ekologiska livsmedel i kronor.	70 %	70 %	70 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal beställda bostäder med särskild service (LSS/SoL) i samband med genomförandebeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som vid avslutad kontakt har stadigvarande boende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats tillfälligt boende på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	70 %	71 %	72 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska sträva efter att minska sociala klyftor och bryta segregationen. Nämnden har en viktig roll i utvecklingen av översiktsplanens fokusområden och de strategiska sambanden. Nämnden ska arbeta med klimatanpassning i staden, stärka den biologiska mångfalden, samt bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt för att bidra till att nå målet om klimatpositiv stad till år 2030.

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhällsbyggande i enighet med översiktsplanen och skapa förutsättningar för att nå stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till år 2035 genom en genomsnittlig byggtakt på 6 000 bostäder per år med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras. Stadsbyggnadsnämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden.

Stockholm ska byggas yteffektivt, blandat, kollektivtrafiknära, klimatsmart och med god arkitektonisk kvalitet. Alla stadsdelar ska utvecklas med bostäder som unga, studenter och äldre har råd att flytta till. Samtidigt har stadens goda livsmiljöer med natur, närhet till vatten och kulturvärden med stor betydelse, kvaliteter som ska stärkas och göras tillgängliga. Det ska finnas gott om sociala och kulturella mötesplatser i varje stadsdel.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur, klimatanpassning och skola
- myndighetsansvar för planprocess, detaljplaner, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mätnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturreservat och biotopskydd samt djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpta hinder

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-445,5**	**-457,4**	**-442,4**	**-441,4**
Drift och underhåll	-445,5	-457,4	-442,4	-441,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**270,0**	**242,0**	**242,0**	**242,0**
Netto	**-175,5**	**-215,4**	**-200,4**	**-199,4**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**

Budgeten för 2025 ökar med 39,9 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2. På grund av rådande läge på bostadsmarknaden samt stadens omställning till en mer proaktiv kommunal planering kommer initialt andelen anslagsfinansiering inom stadsbyggnadsnämndens verksamhetsbudget att öka. Det ger utrymme att säkerställa nämndens kompetensförsörjning över tid i takt med att stadsutvecklingsprocessen utvecklas.

Investeringsbudgeten för 2025 är oförändrad jämfört med 2024. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2025 är 95 mnkr.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsutveckling och bostadsbyggande är viktiga verktyg för att öka jämlikheten i staden. Det handlar om att säkerställa ett bostadsbyggande som möter behoven, där minst hälften av nybyggnationen är hyresrätter och om att bryta den geografiska segregationen. Detta för att bidra till och öka den sociala hållbarheten. Översiktsplanen är stadens viktigaste dokument för den långsiktiga stadsutvecklingen och pekar bland annat ut fokusområden, strategiska och gröna samband. Nämnden har en viktig uppgift i att säkra styrkraften för översiktsplanen i samarbete med kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder organisera, samordna och driva arbetet med översiktsplanens fokusområden, med målsättningarna om en sammanhållen stad.

För att bygga samman staden och minska segregationen ska arbetet med fokusområden för stadsutveckling prioriteras och arbetet med att utveckla de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen stärkas. Nämnden ska identifiera lärdomar från arbeten inom fokusområdena Skärholmen, Farsta, Järva samt Hagsätra-Rågsved för att dessa ska kunna appliceras i kommande stadsutvecklingsprojekt inom staden. Vid genomförande av de strategiska sambanden ska nya kopplingar prioritera och främja hållbar mobilitet. Samband utformat som annat än bilvägar ska förtydligas och lyftas fram. Nämnden ska verka för utvecklingen av segregationsbrytande målpunkter, exempelvis ett lokalt bad, ett promenadstråk, en viktig parklek eller idrottsplatser.

Den gällande översiktsplanen antogs år 2018 och pekade ut en tydlig riktning för att skapa en mer grön och jämlik stad genom arbetet med fokusområden, strategiska samband och den grönblå infrastrukturen. Arbetet för en ny översiktsplan är en omfattande process över flera år. För att försäkra sig om att ett av de viktigaste styrdokumenten för stadens långsiktiga utveckling fortsatt ska vara aktuellt i en föränderlig omgivning ska nämnden tillsammans med andra berörda nämnder och bolag inleda arbetet med att ta fram en ny översiktsplan. Arbetet ska utgå från planeringsstrategins slutsatser och verka för att göra Stockholm mer sammanhållet och stärka den blågröna infrastrukturen.

Nämnden ska aktivt bidra till arbetet med Fokus Järva och fokusområdena i Söderort. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och berörda stadsdelsnämnder fortsätta att utveckla fokusområdena där sociala och ekologiska hållbarhetsafaktorer väger tungt i stadsutvecklingsprocessen och möjliggöra att marknadens aktörer ges långsiktiga förutsättningar att bidra till stadens utveckling i fokusområdena och säkerställa fortsatt hög genomförandekraft i pågående stadsutvecklingsprojekt. Näringslivsutveckling och arbetsplatser ska ha en central plats i planeringen. Befintliga och kommande stadsutvecklingsprojekt ska utgå från en analys av befintlig situation och de lokala behoven. Staden ska aktivt driva för ett helhetsgrepp kring Tensta Centrum och se över kopplingar till Hjulsta centrum. Tillsammans med berörda nämnder och bolag ska ett omtag göras av stadsutvecklingen i Husby, bland annat genom omvandlingen av Hanstavägen till ett urbant stråk som binder samman stadsdelarna runtomkring. Genom att bygga bostäder med större variation och utbud kan området bli mer attraktivt och tillgängligt för olika grupper av människor, samtidigt som det främjar en levande och hållbar stadsmiljö.

Stadsutveckling inom Fokus Järva innebär stora möjligheter att tillföra stadsdelarna nya värdeskapande kvaliteter och bidra med en positiv utveckling i stadsdelarna. Idag finns cirka 16 000 nya bostäder i pågående planer. En bättre variation i bostadsutbudet med ett särskilt fokus på större lägenheter är prioriterat. Trångboddheten i Järva är den största i hela staden och medför indirekt sociala problem för många familjer.

Under år 2024 har arbetet med Södra Järva påbörjats. Det är angeläget att planerna stödjer en positiv utveckling i Rinkeby, gärna med värdeskapande infill-projekt samt utvecklade rekreativa och ekologiska värden. Även planeringen längs Spånga kyrkväg har påbörjats och här bör ett samordnat arbete genomföras för att utveckla ett av de viktigaste tvärstråken i området.

De höga naturvärdena i Järva utgör en stor attraktionskraft för stadsdelen. Stadsutvecklingen ska integreras med grönska och bidra till ökad livskvalitet, med stärkt

ekologisk infrastruktur och resiliens mot värmeböljor och översvämningar. Natur- och grönområden i Järva ska tillgängliggöras för fler. Nämnden ska se över ett detaljplanarbete för Järva med möjliga markreserver för etableringar av verksamheter på ytor som inte passar för bostadsbyggande, som exempelvis arbetsplatser i bullerutsatta lägen eller idrottsytor på lågpunkter.

En viktig del i arbetet med Fokus Järva är utvecklingen av centrummiljöerna och närliggande områden. Stadens satsningar ska skapa en levande och trygg stadsmiljö. Arbetet med utveckling av Kista Science City till ett modernt innovationsdistrikt med goda förutsättningar för teknik och innovation fortsätter. Nämnden ska verka för att Kista fungerar som testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn, och samverka med berörda nämnder och bolagsstyrelser i utvecklingen av Kista Science City. Nämnden ska även tillvarata potentialen för fler bostäder och arbetsplatser inom området.

Nämnden ska aktivt driva arbetet inom ramen för Fokus Skärholmen. Inom detta arbete genomförs sammanhängande satsningar för att utveckla fokusområdena i Söderort, med utgångspunkt i översiktsplanens prioriteringar. Stora insatser inom området har redan inletts och genomförts sedan arbetet inleddes. På grund av den utmanande konjunkturen och de ökade byggkostnaderna ska nämnden nu fokusera på att prioritera projekt med hög genomförbarhet. Även utveckling som sker i centrumnära områden eller som ger stor effekt för området bör särskilt premieras.

Det finns ett behov av att införliva fler delar av stadsdelsområdet i fokusarbetet för Farsta, särskilt genom att stärka samverkan mellan stadsutvecklingsprojekten och stadsdelsnämnden. Arbetet med fokusområdet Farsta behöver därför både stärkas och vidgas. Gemensamma insatser ska prioriteras där behoven är som störst, framförallt i Fagersjö och Farsta strand. Samverkan och samband så som gång- och cykelkopplingar mellan närliggande fokusområden, särskilt Fokus Hagsätra-Rågsved, ska också stärkas.

Arbetet för fokusområdet Hagsätra-Rågsved täcker två av de tretton stadsdelarna i Enskede-Årsta-Vantör. Stadsutvecklingen inom fokusområdet har styrts av de lokala behov som har identifierats som särskilt viktiga för dessa områden. Samtidigt finns det fler platser inom stadsdelsnämndsområdet som behöver uppmärksamhet och inkluderas i stadens samlade utvecklingsarbete.

I arbetet med fokusområdena är löpande dialog och kommunikation viktig för den lokala förankringen, stark tillit och förtroende till staden samt för att möjliggöra för inflytande från fler invånare, särskilt för de grupper som inte brukar komma till tals. Staden ska ta ett helhetsgrepp kring arbetet med fokusområdena. Syftet är att stärka samverkan, hantera gemensamma frågor och sprida framgångsrika arbetssätt för att nå målet om en sammanhållen stad.

Nämnden ska bidra till avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till en tät blandstad med en tydlig vision för den framtida stadsutvecklingen genom Bromma Parkstad och konceptet om 15-minutersstaden. Tillsammans med berörda nämnder och bolag ska nämnden utreda på vilka sätt Älvsjö kan bli en regional målpunkt med stark attraktionskraft i Stockholmsregionens södra del. På längre sikt finns goda möjligheter till stadsutveckling genom att omvandla trafikleder till urbana stråk och överbrygga barriär i staden, bland annat längs Klara strand, vid Södertäljevägen samt längs Örbyleden. Ett samlat grepp ska tas för att stärka den strategiska kopplingen mellan Solberga, Telefonplan och Älvsjö. Visionsarbeten för Rågsveds Allé och stadsutvecklingen i Fagersjö ska starta. Nämnden ska tillsammans med berörda nämnder pröva stadsutveckling inom Skrubbatriangeln utifrån de befintliga värdena på

platsen. Utvecklingen av en ekostadsdel i Skarpa by ska fortsätta. Inom området för Årsta partihallar ska förutsättningarna för stadsutveckling med blandad bebyggelse prövas.

Nämnden ska delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Frihamnen med fokus på stadsutveckling i södra Norra Djurgårdsstaden och modern, stadsnära sjöfart. Nämnden ska också delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Stadsgården/Masthamnen med fokus på sjöfart, förstärkta stråk och ökade stadskvaliteter. Området kring Stadsgårdskajen ska hållas tillgänglig för kultur och nöjesliv.

Ett visionsarbete för Blasieholmen ska inledas och genomföras för att möjliggöra en utveckling och ökad aktivering av platsen. Nämnden ska i samverkan med exploateringsnämnden, kulturnämnden och trafiknämnden aktivt verka för att uppnå detta.

Zinkensdamms idrottsplats har en stor utvecklingspotential för att förbättra stadsmiljön, med möjligheter att integrera nya bostäder och arbetsplatser. Bland annat behöver den provisoriska ishallen ersättas med en permanent lösning, och ett samlat arbete krävs för att stärka platsen och utveckla området.

Nämnden ska i samarbete med trafiknämnden arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet i hela staden tryggare, säkrare och inkluderande, exempelvis genom folkliv och levande gatumiljöer. Utveckling ska ske utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden och med hög kvalitet i byggande och gestaltning. Stadsgator och levande bottenvåningar är några av de verktyg som kan användas för att naturligt skapa mer folkliv och en hög stadskvalitet samtidigt som tryggheten ökar. Nämnden ska verka för att tillskapa platser för offentlig konst och muralmålningar runtom i staden och tillsammans med trafiknämnden öka vistelsekvaliteten i det offentliga rummet. Nämnden ska medverka i platsutvecklingsarbete i prioriterade områden, exempelvis Tensta, Hjulsta, Kista och Rågsved, i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Nämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden.

Stockholms närhet till vatten är en betydande tillgång för invånarna. Nämnden ska utveckla processerna för hantering av förslag på exempelvis etablering av bastuanläggningar.

Varje stadsdel är unik och bör utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det innebär att tillvarata det breda utbudet av exempelvis kulturhus, småbutiker, kaféer, ateljéer, teatrar, biografer och samlingslokaler. Dessa ska värnas och bidra till en kvarterskultur som gör varje stadsdel unik och de boende stolta över sitt närområde. Nämnden ska verka för att gemensamhets- eller föreningslokaler skapas vid nybyggnation. Nämnden ska verka för att skydda viktiga kulturinrättningar via exempelvis planbestämmelser där detta är möjligt. Kulturperspektiven ska vara en integrerad del i stadsutvecklingen, där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet med tillskapandet av ytor för kultur och konst. Odlingsytor möjliggör för viktiga sociala sammanhang och platsaktivering, nämnden ska därför främja initiativ för stadsodling.

Nämnden ska fortsätta verka för att staden utvecklas till en mer grönskande, attraktiv, levande och trygg stadsmiljö dygnet runt, exempelvis genom att tillföra mer bostäder eller nattliv där så är lämpligt. Etablering av tillfällig arkitektur och tillfälliga verksamheter ska underlättas i stadsutvecklingsområden. Nämnden ska arbeta för att främja stadens kultur- och nöjesliv och fortsätta samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar. Möjligheten att uppföra tillfälliga idrottsytor ska undersökas tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, och fastighetsnämnden. Till exempel finns ytor i östra Hagastaden, Husby, Hägersten och den gamla Söderstadiontomten.

Stadsplaneringen ska ha ett barnperspektiv och främja barns tillgång till rörelse och lek och barnkonsekvensanalys ska vara en del av hela planeringsprocessen. Nämnden ska i ett tidigt skede planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor. Förskolornas utemiljöer ska utvecklas utifrån stadens styrdokument, i syfte att bland annat säkra tillräckliga ytstorlekar, pedagogisk kvalitet och grönska i utemiljön. Nämnden ska eftersträva planering av friliggande förskolor.

Nämnden ska också medverka i fastighetsnämndens arbete med en enhetlig och tydlig plan kring hur befintliga parklekar kan utvecklas och bevaras.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden undersöka hur Zinkensdamms IP och omkringliggande ytor kan förstärkas med mer idrott och annan stadsutveckling. Detta ska ske utan dyra OPS-upplägg (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av till exempel idrottsytor på platser där stadsutveckling planeras och hur sådana initiativ kan finansieras. Två piloter med idrottsytor ska genomföras, en i Järva och en i Söderort (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling. I planprocessen ska metoder väljas för att främja social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Nämnden ska verka för att stärka den biologiska mångfalden och viktiga ekologiska spridningsvägar. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt, arbeta för minskade utsläpp från trafiken genom att minska beroendet av bil samt verka för elektrifiering och ett transporteffektivt samhälle. Nämnden ska fortsätta arbetet med gröna parkeringstal.

Nämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen. I detta arbete utgör åtgärdsplaner för skyfall ett strategiskt underlag. Nämnden ska också stärka samverkan inom staden med syfte att minska utredningskostnaderna gällande exempelvis skyfallsutredningar. Staden som helhet ska få högsta maximal nytta för investerade medel vad avser utredningar i samma geografiska område. Våtmarker kan vara en viktig del i att öka motståndskraften mot översvämningar, samtidigt som de berikar den biologiska mångfalden, och ska därför som utgångspunkt bevaras eller kompenseras vid stadsutveckling.
Nämnden ska stödja kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla kommunkoncernens

organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och fortsätta planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering.

För att uppnå stadens klimatmål behöver utsläppen från byggmaterial samt utsläppen som sker under byggprocessen minska. Detta ska bland annat ske genom krav på en klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Nämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden planera för att år 2026 införa klimatdeklarationer och gränsvärden för byggnaders totala klimatpåverkan. Staden ska ligga i framkant och arbeta för att föregå nationella krav på gränsvärden vid nybyggnation. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark.

Nämnden ska fortsätta arbeta med att skapa detaljplaner med en hög grad av flexibilitet med syfte att uppnå minskad klimatpåverkan och stimulera återbruk. Arbetet ska ske genom dialog med berörda nämnder och stadens fastighetsutvecklande bolag samt branschaktörer gällande bland annat hanteringen av utformningskrav och planbestämmelser som möjliggör för ett klimatsmart och effektivt byggande. Inom ramen för detta arbete ska nämnden utreda vilka hinder som finns för återbruk av byggmaterial och vidta åtgärder, såsom att minska detaljerade krav på byggnader som försvårar återbruk. Nya detaljplaner ska som regel möjliggöra för skiftande användning av byggnader över tid samt skapa förutsättningar för användandet av återbrukat byggmaterial. Ökat fokus ska läggas på cirkulärt byggande. Möjligheterna för återbruk, ombyggnation eller tillbyggnad bör alltid övervägas i planerad stadsutveckling. Rivning av funktionsdugliga byggnader ska av bland annat klimatskäl eller kulturhistoriska skäl undvikas till förmån för ombyggnation och renovering när det är ekonomiskt rimligt. Nämnden ska främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt. Den lokala elproduktionen ska öka med solenergianläggningar som norm vid nybyggnation.

Vid revidering av styrdokument ska översyn göras för att identifiera eventuella revideringsbehov i syfte att öka cirkularitet och minska klimatpåverkan.

Nämnden ska tillsammans med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB arbeta i enlighet med framtagen plan för att identifiera platser för insamling av förpackningar med anledning av de förändrade bestämmelserna gällande insamling av bland annat förpackningsavfall.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet samt arbetet med att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation.

Arbetet med att ta fram en strategi för skydd av natur fortsätter. När denna är beslutad kommer den utgöra grunden för hur staden arbetar med skydd av natur och vilka olika skyddsformer som kan vara lämpliga. Under innevarande mandatperiod kommer Stockholms stad att fatta beslut om att skydda natur i en omfattning som inte skett förut. De beslut som har fattats, eller kommer att fattas, under mandatperioden är nedanstående avseende såväl naturreservat som biotopskyddsområden.

Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och berörda stadsdelsnämnder överlämna förslag på skötselplaner, gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen,

Majroskogen och Kyrkhamn/Riddersvik år 2025. Vad gäller Kyrkhamn/Riddersvik ska, i fråga om gränsdragning, behovet av en buffertzon tas i beaktande för att säkerställa att Lövstaverket kan etableras.

Staden ska även utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Under år 2025 ska även arbetet med att utreda Bagarmossenskogen som naturreservat påbörjas med målet att kunna fatta nödvändiga beslut om inrättande under år 2026.

Under år 2024 har staden arbetat med inrättandet av fem nya biotopskyddsområden. Under år 2025 planeras för ytterligare fem biotopskyddsområden. Utgångspunkten för dessa är områden med störst behov av skydd. De nya biotopskyddsområdena ska vara inrättade senast juni 2026. Därutöver ska stadsbyggnadsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden inleda en utredning, parallellt med beslut om stadsutvecklingsprojektet utmed Vantörsvägen, med syftet att inrätta biotopskyddsområde av Herrängsskogen senast våren 2026.

Arbetet med naturreservat och biotopskyddsområden ska beakta genomförandet av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder verka för att öka kollektivtrafikens attraktivitet baserat på befintlig infrastruktur för tvärgående stombusstrafik i Söder- och Västerort, samt arbeta för att viktiga bytespunkter förbättras och utvecklas. I första hand är bytespunkterna Gullmarsplan och Årstaberg prioriterade. Nämnden ska vidare tillsammans med övriga berörda nämnder och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter med fokus på åtgärder som kan genomföras på kort sikt i Järva och Söderort.

Nämnden ska, under ledning av trafiknämnden och tillsammans med övriga berörda nämnder och i dialog med Region Stockholm, peka ut ett prioriterat nät för kollektivtrafiken på stadens gator och vägar. Nämnden ska också tillsammans med trafiknämnden och övriga berörda nämnder i samarbete med Region Stockholm utveckla möjligheter för fritidsresor med kollektivtrafiken, exempelvis till idrottsplatser.

Nämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad och Fagersjö, och verka för att stärka kollektivtrafikförsörjningen i Norra Djurgårdsstaden.

Nämnden ska i samverkan med berörda nämnder verka för en stärkt biologisk mångfald i hela staden med sammanhängande grönstruktur och fungerande spridningsfunktioner, bland annat genom att arbeta med arkitektur som främjar den biologiska mångfalden För att möjliggöra stadsutveckling samtidigt som viktiga ekologiska värden stärks ska nämnden, tillsammans med berörda nämnder, fortsätta arbetet med uppdragen om att utreda en modell för att stärka de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet samt vidareutveckla och tillämpa den ekologiska kompensationen som verktyg och metod. Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt trafiknämnden ska nämnden fortsätta att följa upp utvecklingen av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att följa utvecklingen över tid.

Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utveckla den ekologiska kompensationen som verktyg och metod. Ekologisk kompensation ska vara en integrerad del i stadens ordinarie rutiner i exploateringsprojekt. Eventuellt ianspråktagande av grönområden ska alltid kompenseras i närområdet med ekologiska värden och funktioner av minst motsvarande nivå. Ekologisk kompensation ska både ske inom enskilda projekt men även till viss del ses som ett helhetsarbete som syftar till att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i staden som helhet blir starkare än innan exploatering. Utgångspunkten för stadsplanering som initieras under mandatperioden är att mycket stor försiktighet ska råda med byggnation i ESBO. Om ändock byggnation planeras i ESBO ska naturvärdesinventering alltid göras i tidiga skeden, exempelvis i samband med markanvisning

Nämnden ska säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen avseende logistik, infrasystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande.

Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda hur staden kan införa kommande högre krav på gränsvärden för klimatbelastning från nyproduktion vid byggande på stadens mark (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra åtgärder inom ramen för att nå målet om en klimatneutral bygg- och anläggningssektor senast till år 2040, med vägledning av stadens klimathandlingsplan och den strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor som tidigare tagits fram (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i enlighet med gällande lagstiftning utveckla arbetssätt riktat till byggaktörer och fastighetsägare i syfte att stimulera ombyggnation eller tillbyggnad istället för rivning av byggnader (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med berörda nämnder och stadens fastighetsutvecklande bolag samt branschaktörer utreda hur detaljplaner och utformningskrav kan utvecklas för minskad klimatpåverkan genom bland annat flexibelt användande samt innovation gällande byggteknik, cirkularitet och resursanvändning (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad, Fagersjö och Norra Djurgårdsstaden (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samråd med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra intressenter verka för att cykelparkeringsgarage anordnas vid eller i närheten av Stockholms Centralstation (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, samt i samråd med trafiknämnden, ta fram rutin och metoder för att i tidiga skeden planera för lokalt omhändertagande av dagvatten vid nybyggnation med fokus på naturbaserade lösningar (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och nämnden ska vara drivande för en bostadsbyggnadstakt som möter behoven på både kort och lång sikt. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2035. Bostadsbristen minskar bara av den byggnation som har möjlighet att byggstartas och färdigställas. Målformuleringarna för detaljplaner ska därför ses över med fokus på genomförandekraft, från idé till byggstart. Portföljstyrningen ska utvecklas där berörda nämnder ska planera för att hålla en jämn genomsnittlig byggtakt på 6 000 bostäder per år i staden. Nämnden ska verka för att fler bostäder med fler rum byggs för att minska trångboddheten. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden utarbeta krav på andel bostäder med minst fyra rum och kök som huvudregel i samtliga bostadsprojekt och på bästa sätt reglera detta. Stadsbyggnadsnämnden ska vidare utreda hur nämnden genom exempelvis bygglovshanteringen kan underlätta för fastighetsägare som vill bygga om lägenheter till större enheter.

Genomströmning och sammansättning av bostadsprojekt i stadens portfölj ska säkerställas genom stärkt styrning och utveckling av arbetssätt som vilar på stadsgemensamma planeringsunderlag och prioriteringar. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden utveckla styrning och uppföljning av framdriften exempelvis genom att fastställa portföljmål och nämndindikatorer. Porföljstyrningen ska bidra till långsiktigt hållbara investeringsnivåer och till att möjliggöra prioritering av mindre lönsamma men viktiga projekt.

Nämnden ska utgå ifrån ett långsiktigt hållbart investerings- och driftkostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och stärka förmåga att göra tidiga ekonomiska avväganden i planeringsprocessen. Övergripande ekonomiska konsekvensanalyser ska vara en integrerad del av planprocessens alla skeden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar i tidiga skeden ska samordningen mellan stadsbyggnadsnämndens och exploateringsnämndens processer öka.

Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram gemensamma planeringsunderlag i syfte att möjliggöra en samlad prioritering av stadsutvecklingsprojekt kopplade till stadens övergripande mål, som exempelvis bostadsmålet, stärkta strategiska samband samt arbetet med för den blågröna infrastrukturen. Syftet är att kunna prioritera ekonomiskt lönsamma och genomförbara projekt samt mindre lönsamma men angelägna projekt. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden utveckla det strategiska arbetet för ett långsiktigt hållbart och resurseffektivt marknyttjande genom att göra en fördjupad kartläggning av bebyggelsepotential. Detta kan till exempel omfatta analys av hög exploatering i centrala och kollektivtrafiknära lägen. Potentialen till byggnation i anslutning till småhusområden ska analyseras särskilt i syfte att undvika att viktiga rekreativa och gröna värden minskar i socioekonomiskt svaga områden i större utsträckning än andra.

Nämnden ska stärka områdesplaneringen i syfte att, utifrån relevanta underlag, säkerställa en samsyn om områdenas förutsättningar och önskade utveckling innan nya projekt initieras. I detta arbete ska modellen med detaljplaner som drivs inom staden och ankarbyggaktörer vidareutvecklas och markanvisningar i senare skeden av detaljplanearbetet ske oftare. Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram riktlinjer för områdesplanering som utgår från nämndernas befintliga arbete och integreras med arbetet för en sammanhållen stad.

Staden ska uppfattas som effektiv och professionell av invånare och företag. Nämnden ska aktivt bedriva riktad tillsyn av fastigheter enligt sitt ansvarsområde samt aktivt informera om möjligheter att anmäla brister i fastigheters skick och säkerställa att anmälan kan göras anonymt. Detta för att säkerställa korrekt användning av fastigheter och en god regelefterlevnad samt bidra till stadens arbete mot välfärdsbrott och organiserad brottslighet. Nämnden ska medverka i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen. Nämnden bör proaktivt arbeta för att bekämpa välfärdsbrottslighet inom alla verksamhetsområden. För funktioner som i högre grad kan komma i kontakt med brottslighet, som exempelvis arbetet med tillsyn verksamheter, som exempelvis är det viktigt med rigida arbetsrutiner och informationsdelning för att effektivt motverka brottslighet. Inom ramen för projektet ska nämnden, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Storstockholms brandförsvar, arbeta för att dela information och samordna arbetet för tillsyn samt identifiera tillsynsobjekt som kan stävja oseriösa fastighetsägare.

Nämnden ska utifrån översiktsplanens inriktning medverka i utvecklingen av stadens verksamhetsområden med hänsyn till företag samt regional och kommunal samverkan i stadsutvecklingsprocessen. Nämnden ska medverka till att öka antalet arbetsplatser med särskild fokus på fler arbetsplatser i Söderort. Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och översiktsplanens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt. Nämnden ska utreda förutsättningarna för en högre andel arbetsplatser inom stadsutvecklingsområdena Älvsjö-Örby och Söderstaden. Nämnden ska genomföra näringslivskonsekvensanalyser för de detaljplaner där det är identifierat att det finns en större arbetsplatspotential.

Tjänster och service ska bidra till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Nämnden ska bidra till att stadens NKI ligger på en hög nivå genom att fortsätta utveckla service och samverkan med andra tillståndsgivande nämnder samt använda sitt NKI-resultat som underlag för verksamhetsutveckling.

Effektivisering av ledtider är angeläget för att nå bostadsmålen och förbättra kommunikationen med invånarna när de använder stadens tjänster. Nämnden ska öka servicenivå och effektivitet gällande bygglovshanteringen och bostadsanpassning, bland annat genom ökad automatisering. Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet med staden för företag. Dokumenterade rutiner för interna processer skapar en enhetlig och korrekt ärendehantering, vilket möjliggör effektivisering och ökad automatisering av rutinartade arbetsuppgifter och arbetsflöden. Genom dessa åtgärder, tillsammans med digitalisering, kan ledtiderna kortas ytterligare.

Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB stärka relationen till branschen genom förbättrad kommunikation och fler mötesplatser, med målet att förbättra processerna för byggandet av bostäder och arbetsplatser.

Stadens åtaganden inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har mycket hög prioritet. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa genomförandet av bostadsbyggandet inom tunnelbanornas influensområden i takt med planering och genomförande av den överenskomna infrastrukturutbyggnaden.

Nämnden ska bidra till att alla områden i staden har en mer blandad bebyggelse, fler flerbostadshus ska byggas i områden som domineras av villor och fler hyresrätter byggas i områden som domineras av bostadsrätter och ägt boende. Takten i byggandet av allmännyttiga och privata hyresrätter ska öka. De allmännyttiga bostadsbolagen ska ges förutsättningar att ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet. Nämnden ska särskilt analysera möjlighet till ny bebyggelse i områden som idag har en god kollektivtrafikanslutning men en låg bebyggelsegrad och med hänsyn till befintliga ekologiska värden.

En viktig uppgift för nämnden är planering av bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för, däribland personer som lever i hemlöshet och personer som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld. Stadens projekt ska där det är möjligt innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Nämnden ska vara en aktiv part i stadens samverkan kring att möjliggöra uppförande av modulhus, initialt avsedda som bostäder för prioriterade grupper tillsammans med SHIS Bostäder och de kommunala bostadsbolagen.

Nämnden ska verka för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper och vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar för mottagandet av nyanlända. Nämnden ska även medverka till ett ökat byggande av studentbostäder med målsättningen att år 2030 kunna erbjuda alla studenter som önskar en studentbostad.

Nämnden ska i arbetet för en äldrevänlig stad, i ett tidigt skede, beakta stadens mål för seniorbostäder och verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av allmännyttiga och externa aktörer. Målet är att garantera den enskilde ett tryggt boende oavsett var i staden man bor. Det ska vara lätt att hitta ett tillgängligt boende som gör det möjligt att leva ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre.

De allmännyttiga bostadsbolagen ska tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB bedriva en långsiktig och effektiv planering för byggandet av Stockholmshus. Arbetet med Stockholmshusen ska

utvecklas för att de ska kunna byggas på fler platser, produktions och hyreskostnader sänkas ytterligare och genomförandetakten öka.
Nämnden ska arbeta aktivt för att tillskapa fler bostäder med överkomliga boendekostnader, exempelvis genom att stimulera innovation och nya affärsmodeller samt se över gällande kommunala processer och särkrav på andra områden än miljö- och klimat. Nämnden ska aktivt bevaka och vara hörsam för idéer och innovation från aktiva bostadsbolag och andra organisationer för att möjliggöra lägre byggnadskostnader. Nämnden ska även utreda privata aktörers möjlighet att bygga prispressade typhus, använda seriellt byggande, likt Stockholmshusen, för att sänka produktions- och boendekostnaden. Nämnden ska ha en positiv inställning till att pröva boendeformer så som kollektivhus, kooperativ hyresrätt, hyrköp/köpoption och byggemenskaper där detta är lämpligt.

Stadsplaneringen ska i stort utgå ifrån principen om områdesplanering, exempelvis genom detaljplaner drivna av staden eller med hjälp av ankarbyggaktörer. Där områdesplanering inte kan appliceras ska besluten om markanvisning och start-PM som regel sammanfalla och detaljplanprocessen drivas med hög grad av demokratiskt inflytande. Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden utveckla modeller för finansiering av detaljplaner där markanvisning sker i senare skede. Som en del av stadens omställning mot en mer proaktiv planering kan stadsbyggnadsnämnden initiera detaljplaneprocesser. Urvalsgrunder och val av projekt ska ske i nära samverkan med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden i syfte att säkerställa genomförbarhet samt att prioriteringar och insatser styrs dit behoven är som störst i staden.

Stadsutveckling och prioriteringar av investeringar ska i större utsträckning utgå ifrån lokala utvecklingsbehov och socialt värdeskapande analyser för att säkerställa att dessa bidrar till social och ekologisk hållbarhet. Detta gäller inte minst i utvecklingen av översiktsplanens fokusområden. Arbetssättet med socialt värdeskapande analyser (SVA) ska tillämpas i alla projekt och i alla skeden av stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt. Rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, ska utvecklas. Arbetssättet inbegriper ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att minska kostnaderna för planeringsprocessen.

För att bidra till en levande lokal demokrati och ökat förtroende är det viktigt att skapa delaktighet och inflytande. Nämnden ska i samordning med bland annat stadsdelsnämnderna involvera stockholmarna i beslut som påverkar deras vardag genom medborgardialoger och medborgarbudgetar. Nämnden ska genomföra dialog med stadens invånare i tidigt skede inom planeringsprocesser och stadsutvecklingsarbete och verka för att det demokratiska inflytandet och förankringen för stadsutvecklingsprojekt ska öka. Stadsbyggnadsprocessen ska genomsyras av en hög grad av transparens och tydlig kommunikation kring hur stadsbyggandsprocessen fungerar och när det finns möjlighet för invånare att påverka. Detta är extra viktigt vid utvecklingen av fokusområdena och med grupper som idag är underrepresenterade vid samråd. Nämnden ska utveckla metoder för att bättre fånga upp underrepresenterade grupper i samrådsprocessen. Funktionen stadsbyggnadsombudsman ska bidra till arbetet med att utveckla och förbättra samrådsprocesser och underlätta för allmänheten att få information gällande stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska arbeta med jämställd samhällsplanering. Det förutsätter att kvinnor och män har samma möjligheter till inflytande och delaktighet i stadens utveckling. Det kan bland annat handla om särskilda insatser för att öka andelen flickor och kvinnor i dialoger och samråd, eller om att skapa ökad trygghet på offentliga platser. I arbetet för att utforma en tillgänglig och trygg stad kan civilsamhället och organisationers kompetens vara viktiga bidrag. Exempelvis genom att samverka med och bjuda in relevanta intressenter till dialog, kan nämnden säkerställa att olika perspektiv beaktas.

Nämnden ska säkerställa att den strategiska planeringen sker med medverkan av övriga berörda nämnder för att säkerställa genomförandeperspektivet och tillvaratagande av stadsbyggnadspotential och möjligheter till flerfunktionalitet och samutnyttjande. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden analysera utformningen av detaljplanerna i stora utvecklingsprojekt för att identifiera vad som leder till effektiv hantering och säkerställer framdrift av projekten. Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter, och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom detaljplaner med lägre detaljeringsgrad där det är möjligt.

Nämnden ska tidigt planera för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv samt lokaliseras för att bli viktiga mål punkter och främja social hållbarhet. Allt detaljplanearbete avseende förskole- eller skolverksamhet ska föregås av behovsanalyser exempelvis inom ramen för Samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) och ske i samråd med ansvariga nämnder. Planeringen ska ta hänsyn till effekterna på stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt. Som en del i detta ska nämnden samarbeta med berörda nämnder och bolagsstyrelser inom SAMS för att ge långsiktiga planeringsförsättningar för skollokalförsörjningen inom staden. Inom flera delar av staden minskar nu elevantalet i Stockholms grundskolor, nämnden bör medverka till att undvika överetablering av skolor där redan etablerade verksamheter existerar och har kapacitet. Detta för att minimerar tillkommande kostnader för staden genom ineffektivt nyttjande av mark och byggnader.

Nämnden ska säkerställa metoder för löpande uppföljning av nämndens taxa utifrån intäkter och kostnader per verksamhetsområde och effektiva arbetssätt såsom ökad tillgänglighet, kortare ledtider och digitalisering av kärnprocesserna.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt i samråd med kommunstyrelsen beakta det civila försvaret i stadsutvecklingen.

Nämnden ska med utgångspunkt i planeringsstrategin påbörja framtagandet av en uppdaterad översiktsplan.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla samordningen av trafik-, mark- och dagvattenutredningar vid stadsutvecklingsprojekt i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska ta en aktiv roll som ankarbyggaktörer i stadens detaljplaneprocesser i syfte att i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden skapa attraktiva byggrätter. I detta arbete ska bolagen också pröva möjligheten att utveckla byggrätter för bostadsrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden utveckla det strategiska arbetet för ett långsiktigt hållbart och resurseffektivt marknyttjande genom att göra en fördjupad kartläggning av bebyggelsepotential (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder utveckla gemensamma lösningar för övre Tensta som utgår från ett helhetsperspektiv på trafiklösningar, nyproduktion och social hållbarhet för att skapa en positiv förändring i området (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och AB Svenska Bostäder göra ett omtag avseende stadsutvecklingen i Husby (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stads Parkerings AB inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen genom att beställa en ny detaljplan (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar (3.3)	2025-01-01	2025-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska göra en översyn för att identifiera hur samverkan kan stärkas inom staden med syfte att minska den totala utredningskostnaden genom nytt arbetssätt för samordnade utredningar inom samma geografiska område (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ska, i samarbete med trafiknämnden, kartlägga och föreslå platser för etablering av stadsdelsvisa mobilitetshus eller optimering av befintlig parkering som möjliggör friköp av parkeringsplatser vid nyproduktion av bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Storstockholms brandförsvar ta fram förslag på åtgärder för en enhetlig struktur av riskhanteringen i den fysiska planeringen (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter med fokus på åtgärder som kan genomföras på kort tid i Järva och Söderort (3.6)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	6 000	6 000	6 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal påbörjade bostäder	6 000	6 000	6 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel påbörjade bostäder med minst fyra rum och kök	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Trafiknämnden

Trafiknämnden ska bidra till att skapa en tryggare, trevligare och mer levande stad, med större plats för människor. Gator, torg och kajer ska i högre grad fyllas av folkliv, kulturinslag, träd och grönska. Den biologiska mångfalden ska stärkas.

Stockholm ska ha lägre klimatutsläpp, mindre buller, renare vatten och friskare luft. Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm och utsläppen från trafiken ökar. Det är därför angeläget med långtgående krav för just trafiken. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå. Omställningen till ett utsläppsfritt trafiksystem behöver gå snabbare. Därför ska laddinfrastrukturen för elfordon byggas ut kraftigt i hela staden. Målsättningen är att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. Trafiknämnden har ett centralt samordningsansvar för elektrifieringen inom transportsektorn.

Trafiknämnden ska konsekvent prioritera framkomligheten för gående, cyklister och resenärer i kollektivtrafiken. Stockholm ska vara en grön promenadstad och Europas främsta cykelstad. Bussarna ska komma fram i tid. Det ska alltid vara mest attraktivt att välja ett klimatsmart och kapacitetsstarkt färdmedel. Ett väl fungerande trafiksystem är en förutsättning för att möta transportbehoven för invånare, besökare och verksamheter.

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen. Från och med 2025 övertar fastighetsnämnden ansvaret för förvaltningen av Hästa gård.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- skötsel och renhållning av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren samtHansta neturreservat och vissa vägar inom Igelbäckens kulturreservat)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- stadsövergripande utveckling av stadens parker och grönområden
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- upplåtelse av torgplatser samt utveckling och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- branddammar
- dammsäkerhet
- utgöra stadens skyfallsfunktion

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-3 021,4**	**-3 240,6**	**-3 300,6**	**-3 361,6**
Drift och underhåll	-1 802,4	-1 975,6	-1 974,6	-1 948,6
Avskrivningar	-855,0	-897,6	-942,0	-994,0
Internräntor	-364,0	-367,4	-384,0	-419,0
Intäkter	**1 695,3**	**1 625,3**	**1 625,3**	**1 625,3**
Netto	**-1 326,1**	**-1 615,3**	**-1 675,3**	**-1 736,3**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 467,0	-1 360,0	-1 375,0	-1 320,0
Inkomster	80,0	95,0	80,0	50,0
Netto	**-1 387,0**	**-1 265,0**	**-1 295,0**	**-1 270,0**

Driftbudgeten för 2025 ökar med 289,2 mnkr jämfört med 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten minskar 2025 med 122,0 mnkr jämfört med 2024. Nämndens långsiktiga ram förstärks med en satsning på framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Satsningen utgör totalt 2 000 mnkr åren 2023-2027, varav 250 mnkr avser anläggande av en gång- och cykelbro i syfte att uppnå ökad framkomlighet och förbättrad trafiksäkerhet som en del av projekt Slussen. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsbudget under 2025 till 225,0 mnkr. I den utökade budgeten inryms gång- och cykelbron vid Slussen, renovering av Norra Danviksbron, förbättrad stadsmiljö i översiktsplanens fokusområden (såsom upprustning av torg) samt satsningar på grön infrastruktur med inriktning på mångfunktionalitet. På längre sikt reserveras ett utrymme i den utökade planen för några av de mycket stora renoveringsprojekten, såsom Vasabron och Liljeholmsbroarna.

Mot bakgrund av det ekonomiska läget och omvärldsförändringar ska nämnden ha ett stort fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna och därmed bidra till en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringar som bidrar till social och ekologisk hållbarhet ska prioriteras. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Investeringsbudgeten ska inrymma såväl nya anläggningar som reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. Nämnden ska i planeringen av större projekt nogsamt analysera påverkan på framkomligheten för trafiken med särskilt fokus på oskyddade

trafikanter. Reinvesteringarna ska som huvudregel kunna inrymmas i den långsiktiga planeringen.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Det ska vara lätt att transportera sig hållbart i hela Stockholm. Väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att ge människor i hela staden goda möjligheter och förutsättningar. Bostäder, service, arbetsplatser och fritidsaktiviteter ska vara lätta att nå med kollektivtrafik, gång eller cykel. Trafiknämnden ska planera och utveckla staden för ett minskat transportbehov i enlighet med principerna gällande 15-minutersstaden. Då staden länge arbetat med att öka de hållbara resorna till och från arbetsplatser och utbildning är det extra viktigt att staden fokuserar på att öka de hållbara transporterna gällande fritiden. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska arbeta utifrån såväl jämlikhetsperspektiv som jämställdhetsperspektiv och ska särskilt beakta behov hos barn och äldre samt inkludera medborgardialoger i sitt arbete.

Tillgänglighetsperspektivet ska integreras i verksamheten. Nämnden ska undanröja hinder för dem som tar sig fram med rullstol, rullator eller barnvagn och ge hög prioritet för ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk, gatuarbeten samt vid idrottsanläggningar och andra miljöer där barn och unga rör sig i trafiken. Gatorna ska göras mer barnvänliga genom lägre hastigheter, trafiksäkerhetsåtgärder och fler gångfartsområden. Fler sittbänkar ska uppföras längs stadens promenadstråk. Vid genomförandet av de kvarvarande hastighetsplanerna ska ambitionsnivån för trafiksäkerhetsåtgärder öka. Ytterligare geofencing samt dynamiska skyltar ska användas för att öka trafiksäkerheten. Nämnden ska skapa fler bilfria zoner vid stadens skolor och förskolor genom att gator stängs av för biltrafik och omvandlas till lekgator med olika typer av möbleringar och lekredskap. Staden bedriver sedan länge ett systematiskt arbete gällande terrorhinder. Trafiknämnden ska säkerställa att stadens terrorhinder är väl placerade utifrån ett säkerhetsperspektiv samt placeras beaktande trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter

Nämnden ska, i samarbete med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och relevanta aktörer, underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet samt främja stadens kultur- och nöjesliv. Arbetet med Levande Stockholm ska fortsätta med ökat fokus på aktivering riktat mot barn och unga, där nämnden ska prioritera sommargågator och öka inslaget av grönska vid aktivering av platser. Torg i fokusområden ska fortsatt också aktiveras. På lämpliga platser ska hårdgjord yta permanent omvandlas till multifunktionella mikroparker med inslag av rekreativ yta, om möjligt i dialog med medborgare, förutsatt att medel beviljas. Samverkan ska ske med stadsdelsnämnderna och driftperspektivet ska beaktas.

Nämnden ska aktivt bidra till arbetet med de fyra utpekade fokusområdena, där staden kraftsamlar kring utvecklingen med utgångspunkt i översiktsplanen och de lokala utvecklingsbehoven. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder fortsätta att utveckla fokusområdena, där sociala och ekologiska hållbarhetsaspekter väger tungt i stadsutvecklingsprocessen. Nämnden ska identifiera behov av, och arbetssätt för,

insatser för att öka framkomligheten och fortsätta att utveckla attraktiva offentliga rum i fokusområdena på kortare och längre sikt.

Närheten till vatten gör Stockholm unikt. Trafiknämnden ska levandegöra staden genom fler kajbalkonger och badmöjligheter. Trafikämnden har det stadsövergripande samordningsansvaret för badfrågor samt för inrättande av bastubad. Nämnden har även ansvar för bryggor vid gatumark och vid nämndens kajer. Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamn AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på tryggt och säkert sätt. Arbetet ska genomföras med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikknutpunkter för sjötrafik. Där det krävs ska badförbud upphävas. Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda hur innerstadskajer på bästa sätt kan levandegöras med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikpunkter på sjö samt se över nuvarande avtal och organisering i syfte att stärka stadens attraktivitet. Utredningen ska inkludera kostnader och konsekvenser av en eventuell flytt av förvaltningen av innerstadskajer från Stockholms Hamn AB till trafiknämnden.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och aktörer och personer verksamma i området fortsätta arbetet med att etablera en permanent kulturpark i Snösätra (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamnar AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på ett tryggt och säkert sätt vid Reimersholme kaj, Munkbrohamnen, del av Södermälarstrand samt del av Norrmälarstrand. Vid Liljeholmskajen ska bad vid befintliga solbryggor möjliggöras (1.5)	2025-01-01	2025-06-30

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå. Trafikplaneringen ska utgå från dessa mål och åtgärder som krävs för att nå målen ska vidtas. Trafiknämnden ska vid nya projekt prioritera utbyggnad av infrastruktur för gång, cykel eller kollektivtrafik där det kan överta marknadsandelar av biltrafiken. Förutsättningarna att genomföra dessa mål är avhängigt såväl lokal som regional och nationell politik. Nämnden ska verka för målens uppfyllande i samverkan med statliga, regionala och privata aktörer, inom ramarna för stadens rådighet. Utvecklingen av mobilitetstjänster och delningsekonomi ska beaktas i arbetet.

Ökad framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin ska genomsyra nämndens arbete. Gång-, cykel- och kollektivtrafik samt lastplatser, tillfällig angöring, korttidsplatser och parkeringsplatser för rörelsehindrade ska prioriteras framför långtidsparkering av motorfordon i gatumiljön. Utmed de prioriterade stråken för gång, cykel och kollektivtrafik ska parkeringsplatser reduceras för att göra plats för rörlig trafik, med fokus på cykel- och kollektivtrafik. Fotgängarperspektivet ska stärkas i stadens trafikinvesteringar och åtgärder genomföras, såsom breddade trottoarer, gångstråk och övergångsställen samt fler gångfartsgator och gågator. Ett sammanhängande nät av gångstråk med hög standard ska skapas utefter det prioriterade vägnätet. Trafiknämnden ska genom enklare åtgärder göra om nuvarande sommargågator på Swedenborgsgatan och Skånegatan till permanenta gågator.

Cykelbanor ska breddas, cykelfält anläggas och cykelgator införas. Trafiknämnden ska även genomföra fler enklare åtgärder för att förbättra framkomligheten för cyklister genom att omfördela yta av gatumark till gång- och cykelinfrastruktur. Ytterligare cykelstråk ska införas med skyltning, målning och genomförande av framkomlighetsåtgärder. Fler säkra cykelparkeringar ska byggas, med särskilt fokus på kollektivtrafikknutpunkter. Trafiknämnden ska ta fram en möjlig utformning av ett framtida lånecykelsystem. Staden ska följa utvecklingen av elsparkcyklar och successivt med stöd av ordningslagen ställa ökade krav på bolagen utifrån exempelvis skötsamhet. Nämnden ska bygga cykelgator av enklare karaktär med fokus på reglering av gatan på fler ställen, bland annat i närförort. Signalprioriteringen ska ses över längs de största gång-, cykel- och busstråk för att underlätta framkomligheten. Minskad köbildning för cyklister ska prioriteras vid flaskhalsar, såsom delar av innerstaden där köerna är som störst. Det inkluderar hur grön våg kan skapas för de yteffektiva trafikslagen och att tillåta högersväng mot rött för cyklister. Nämnden ska se över vanligt förekommande konflikter mellan gående och cyklister och föreslå typlösningar för dessa.

Nämnden ska verka för att en gång- och cykelbro byggs mellan Strandvägen och Djurgården, med inriktningen att Kungliga Djurgårdens Förvaltning står för huvudfinansieringen, och att försöket med bilfritt södra Djurgården permanentas. Nämnden ska påverka och informera invånare och aktörer om cyklingens möjligheter genom bredare kampanjer, samarbeten och samverkan. Nämnden ska också påverka och informera invånare och besökare om trafikregler för cyklister i syfte att minska konflikter mellan cyklister och gående. Målet är att stärka stadens cykelvarumärke och inkludera fler att bidra till ett cykelvänligt Stockholm.

Trafiknämnden ansvarar för samordningen inom staden av de objekt som projektplaneras och genomförs inom 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingen – ramavtal 6. Trafiknämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och kommunstyrelsen verka för att stärka kollektivtrafikförsörjningen i Norra Djurgårdsstaden genom Spårväg City.

Busstrafiken ska prioriteras i hela staden, till exempel genom fler busskörfält på lämpliga sträckor och ökad prioritering i trafiksignaler. Det är fortsatt prioriterat att nämnden ska samverka med Region Stockholm för att gemensamt öka attraktiviteten för busstrafiken i Stockholm. Framkomlighetsåtgärder ska genomföras längs stombusslinjerna, vilket kan inkludera busskörfält, ombyggnation av gatan, signalreglering eller full bussprioritet. Trafiknämnden ska genomföra åtgärder för att öka den ytgående kollektivtrafikens attraktivitet baserat på befintlig infrastruktur för den tvärgående stombusstrafiken i söderort och västerort. Prioriterade stråk för stombuss i ytterstaden är Vällingby-Spånga-Kista/Helenelund och Skärholmen-

Fruängen-Älvsjö-Gullmarsplan samt Skarpnäck-Högdalen-Flemingsberg. Nämnden ska utreda och lämna förslag på ytterligare åtgärder för att förbättra framkomligheten för stomlinje buss 4. Busskörfält vid Gubbängsmotet är fortsatt en prioriterad satsning.

Region Stockholm har ett huvudansvar för finansiering och drift av bytespunkter, vilket kräver ett nära samarbete mellan regionen och staden. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen arbeta för att viktiga bytespunkter förbättras och utvecklas. I första hand är bytespunkterna Gullmarsplan och Årstaberg prioriterade. Nämnden ska också verka för att bytespunkterna vid Stockholms centralstation/Vattugatan får bättre stadsmiljö.

Cirka 70 procent av stockholmarnas bilresor sker på fritiden. För att förbättra framkomligheten för de som inte använder bil och minska fritidsresandet med bil måste kollektivtrafiken förstärkas och cykelinfrastrukturen byggas ut. Nämnden ska tillsammans med berörda nämnder samarbeta med Region Stockholm i syfte att stärka attraktiviteten för fritidsresor med kollektivtrafik, exempelvis till idrottsplatser. Nämnden ska leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten.

För att få fler att åka kollektivt istället för att ta bilen krävs åtgärder för att minska bilismen i områden där kollektivtrafiken är ett alternativ. I innerstaden finns alla möjligheter att välja kollektivtrafik, cykel eller gång för att transportera sig. Vissa gator ska stängas av för biltrafik och på andra gator ska flödena begränsas. Nämnden ska utifrån erfarenheterna fortsätta att göra Sveavägen bilfri helgtid i syfte att levandegöra och aktivera.

Nämnden ska intensifiera arbetet för att minska utsläppen från trafiken genom elektrifiering och minskad biltrafik. Målet är att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. En effektiv utbyggnad av laddinfrastrukturen kräver god samordning inom staden. Trafiknämnden ska leda den stadsinterna samordningen av utbyggnaden. Nämnden ska även samordna och utveckla stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten. Tillsammans med berörda nämnder och bolag ska nämnden verka för goda laddmöjligheter för näringslivets transporter, tung trafik och arbetsmaskiner.

Luftföroreningar har en negativ påverkan på både miljö och hälsa. Stockholms luftkvalitet har förbättrats och klarar idag miljökvalitetsnormerna på stadens gator. För att skydda stockholmarnas hälsa måste luftkvaliteten fortsätta förbättras. Nämnden ska bidra till att staden når miljökvalitetsmålet för frisk luft och åtgärder ska genomföras utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet kan nås. En miljöbilszon klass 3 inrättades i ett område i city den 31 december 2024 och beslut om utökning ska tas under första halvåret år 2025.

Det är angeläget att utveckla och förbättra vinterväghållningen och renhållningen, bland annat genom strategisk samverkan med stadsdelsnämnderna i syfte att styra verksamheten mot gemensamma inriktningar och mål. Effektiva metoder för snöröjning för fotgängare ska utvecklas och inkluderas i ordinarie driftverksamhet. Primära cykel- och gångstråk ska sopsaltas i högre utsträckning i kommande upphandlingar. Stadslivsstråken är prioriterade för införande av sopsaltning för gång. För att minska vinterväghållningens miljöpåverkan på vatten ska alternativ till snötippning genomföras, genom etablering av ett smältverk för snö. Syftet är att fasa ut snötippningen i Mälaren och Saltsjön.

Stadens kajer ska utvecklas till attraktiva promenadstråk med soldäck, konstutställningar, caféer och restauranger på pråmar samt mer grönska och träd, samtidigt som sjöfartens möjligheter ska beaktas. Långtidsparkering av bilar ska successivt avvecklas. Parkkvaliteter ska förstärkas utmed kajerna i enlighet med kajstrategin samt för att förbättra biologisk mångfald och skyfallshantering. Utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen ska nämnden i samverkan med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas.

Gamla stan ska vidareutvecklas som en stadsmiljözon med mer plats för stadsliv och människor och mindre för bilar. Generösa ytor ska skapas i hela Gamla stan för vistelse, uteserveringar, lek och grönska. Som ett led i detta arbete ska Munkbroleden byggas om med stor plats för gående och cyklister och Skeppsbrons gata breddas för gång och cykel, med så få korsningspunkter som möjligt mellan cyklister och fordonstrafik. Trafiknämnden ska genomföra åtgärder i Gamla stan senast sommaren 2025, i syfte att säkerställa tillgänglighet för kollektivtrafik, leveranser och boende samtidigt som övrig biltrafik ska minska. Nämnden ska stärka samverkan med fastighetsägare i Gamla stan i syfte att främja det lokala utvecklings- och trygghetsarbete i området. Nämnden ska utreda införandet av fler stadsmiljözoner. Utifrån erfarenheterna av stadsmiljözonen i Gamla stan ska trafiknämnden inrätta en ny stadsmiljözon på Södermalm i samråd med berörd stadsdelsnämnd och det lokala näringslivet.

I upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner ska fossila bränslen fasas ut till 2030 genom att inför varje upphandling undersöka möjligheten att skärpa miljökraven i enlighet med framtagen handlingsplan. Avtalsvillkor som möjliggör uppföljning ska säkerställas och uppföljningen ska stärkas. Nämnden ska utveckla sitt arbete kring fossilfria entreprenader. Klimatkrav ur ett livscykelperspektiv ska ställas vid ombyggnation eller nybyggnation av vägar, broar, parker och torg. Entreprenadverktyg och -maskiner ska som utgångspunkt vara eldrivna i nya upphandlingar.

Trafiknämnden ska fortsatt verka för att öka elektrifieringen av leverans- och godstrafiken, samlastning och hållbara ”last mile”-leveranser samt de tysta nattleveranserna med målsättningen att alla godstransporter och all busstrafik i innerstaden ska vara utsläppsfri senast 2030. Trafiknämnden ska verka för att varor i högre grad ska komma till regionen med båt och järnväg. Platsens förutsättningar ska styra leveranssätt och fordonsslag. Åtgärder från godstrafikplanen ska genomföras för att möjliggöra en ökad effektivisering och minskad miljöpåverkan av transporter. Nämnden ska tillsammans med Stockholms Hamn AB arbeta för att öka överflytten av gods från väg till vatten.

Parkeringsavgifter är ett av stadens kraftfullaste verktyg för att säkerställa framkomlighet och ordning i trafiken. Staden ska i syfte att ordna trafiken införa parkeringsavgifter i områden där beläggningen är hög. Genom att avgiftsbelägga parkering på allmän platsmark kan staden leva upp till den inriktning som finns i Framkomlighetsstrategin. Därför ska nämnden under året besluta om, och införa, avgifter i fler områden än idag. Nämnden ska därutöver revidera regelverken, inom ramen för gällande lagstiftning, för att boende i nybyggda fastigheter inte ska beviljas boendeparkering.

Nämnden ska arbeta för minskade trafikstörningar vid lednings-, bygg- och infrastrukturprojekt genom att koordinera och kommunicera egna och andras aktiviteter

och utveckla samordningen och samarbetet med ledningsägare samt med räddningstjänsten. Nämnden ska säkerställa att oskyddade trafikanters behov säkras vid vägarbeten genom att ställa tydligare krav vid godkännande av trafikanordningsplaner och stärka stadens anlitade entreprenörers kunskap kring gående och cyklisters behov.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en enhetlig och effektiv kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Kommunikationen ska stödja stadens miljö- och klimatmål och medverka till delaktighet och engagemang hos målgrupper och samarbetspartners.

Nämnden ska utveckla arbetet med klimatanpassning med fokus på skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar, utifrån målet att öka krontäckningsgraden till minst 30 procent i de områden där människor riskerar att drabbas av värmeöeffekter. Nämnden ska utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom skyfallsfunktionen och utreda ansvar för skyfallsanläggningar under mark. Hårdgjorda ytor ska minska för att kunna tillföra mer grönska och hantera nederbörd. Nämnden ska öka kunskapen och beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer vid utformandet av olika typer av stadsmiljöer. Trafiknämnden ska utveckla förmågan att samlat beakta skyfallsproblematik, behov av fler träd, skuggande växtlighet och lokalt omhändertagande av dagvatten i samband med investeringar och reinvesteringar i gatugröna miljöer. Nämnden ska, i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna, successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter.

Arbetet med träd ska stärkas i staden. Trafiknämnden ska öka sin strategiska trädkomeptens och öka ambitionerna kring trädplantering. Nämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla arbetet inom Grönare Stockholm. Nämnden ska se över hur stödet till stadsdelsnämndernas arbete med parkplaner kan stärkas. Vid investeringar i stadsmiljön ska metoder för stockholmarnas delaktighet och inflytande användas i högre utsträckning. Investeringarna ska utgå från analyser där hänsyn tas till social och miljömässig hållbarhet samt ha ett stärkt drift- och skötselperspektiv.

Det är viktigt att grönytors och vattenmiljöers funktioner samt de ekologiska sambanden bibehålls och att den biologiska mångfalden stärks. Handlingsplanen för biologisk mångfald ska genomsyra nämndens arbete i alla led och nämndens upphandlingar. Buskar ska bevaras och fler blommande ängsmarker skapas. Nämnden ska fortsatt arbeta enligt det stadsövergripande trädmålet som gäller alla gator, torg och parker. Möjligheterna till stadsodling ska förbättras. Odlingsytor har också en viktig roll i främjandet av den biologiska mångfalden och möjliggör för viktiga sociala sammanhang och platsaktivering under varierade tider på dygnet och veckan. Fler odlingslotter, kolonilotter och gemensamhetsodlingar ska möjliggöras och tillkomma på lämplig mark, utan att naturmark tas i anspråk. Nämnden ska utgå från programmet för stadsnära odling i arbetet. Trafiknämnden ska ansvara för bekämpningen av invasiva arter i hela staden.

Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska nämnden fortsätta att följa upp utvecklingen av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att följa utvecklingen över tid. Nämnden ska anlägga fler växtbäddar för att rena vatten från vägar och torg samt stärka stadens motståndskraft mot skyfall. Användningen av biokol i stadens växtbäddar ska öka. Nämnden ska, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm

Vatten och Avfall AB, arbeta med att utreda och genomföra åtgärder i de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster.

Trafiknämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska öka krontäckningsgraden genom trädplantering i de områden där människor riskerar att drabbas av värmeöeffekter med fokus på de platser inom nämndens rådighet där behoven är som störst (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram underlag för att kollektivtrafikförsörja de nya stadsutvecklingsområdena Bromma Parkstad, Fagersjö och Norra Djurgårdsstaden (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska anlägga busskörfält och genomföra framkomlighetsåtgärder längs prioriterade stråk för stombussar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska fortsatt se över signalprioriteringen längs stora gång-, cykel- och busstråk för att underlätta framkomligheten, inkluderat hur grön våg kan skapas för de hållbara trafikslagen och pilotprojekt med trafiksignaler för gående med automatisk nedräkning (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska genom enklare åtgärder genomföra gångfartsområden längs stadslivsstråk i ytterstaden (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska genom enklare åtgärder göra om nuvarande sommargågator på Swedenborgsgatan och Skånegatan till permanenta gågator (2.3)	2025-01-01	2025-06-30
Trafiknämnden ska genomföra tre cykelstråk i söderort med fokus på enklare åtgärder mot Bagarmossen/Skarpnäck, Farsta samt Skärholmen (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda ansvar och utveckling av stadens innerstadskajer med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikpunkter på sjö. I arbetet ska en eventuell flytt av förvaltning av innerstadskajer från Stockholms Hamn AB till trafiknämnden också utredas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med Järva stadsdelsnämnd stärka möjligheterna att cykla mellan Spånga och Kista över Järvafältet (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska reducera parkeringsplatser utmed prioriterade stråk för gång, cykel och kollektivtrafik för att göra mer plats för rörlig trafik, med fokus på cykel- och kollektivtrafik (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska se över och föreslå typlösningar för hantering av vanligt förekommande konflikter mellan gående och cyklister (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska utifrån tidigare erfarenheter skapa en bilfri zon vid en skola på Södermalm och omvandla gatan till en lekgata med olika typer av möbleringar och lekredskap (2.3)	2025-01-01	2025-06-30
Trafiknämnden ska utreda förutsättningarna för hur nämndens anläggningar kan bidra med elförsörjning för att främja utbyggnaden av kostnadseffektiv laddinfrastruktur på platser i ytterstaden som inte är en del av det prioriterade gång- eller cykelvägnätet (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska utreda hur lastplatser, tillfällig angöring och korttidsplatser kan planeras för att skapa en effektiv och sammanhållen infrastruktur för gående, cyklister och kollektivtrafik (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska utreda införandet av cirkulationsplaner för att öka framkomligheten för alla trafikslag, genom att minska genomfartstrafiken för bil, i syfte att minska trängsel och förbättra luftkvaliteten (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, inom ramen för sitt arbete längs med Söder Mälarstrand, i samråd med AB Svenska Bostäder och andra berörda parter utreda förutsättningar att öppna Mariahissen för allmänheten (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, samt i samråd med trafiknämnden, ta fram rutin och metoder för att i tidiga skeden planera för lokalt omhändertagande av dagvatten vid nybyggnation med fokus på naturbaserade lösningar (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Trafiknämnden ska prioritera arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet och översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik. Nämnden ska bistå exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt. I samarbete med andra nämnder ska tillgången till kommunaltekniska ytor säkerställas.

Trafiknämndens verksamhet ska skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna och minska klimatpåverkan från transporter. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar ska nämnden analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Trafiknämnden ska ta fram en underhållsstrategi och säkerställa styrning, prioritering och planering av underhållsarbetet i den offentliga miljö som nämnden ansvarar för. Samordningen med exploateringsnämnden är fortsatt viktig för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.

På grund av det finansiella läget ska nämnden se över sin planering och prioritera investeringsprojektens omfattning och genomförandetid samt kostnadseffektivitet. Möjligheten till extern finansiering, till exempel i form av bidrag från staten eller EU-medel, ska alltid undersökas. Trafiknämnden ska tillsammans med berörda nämnder söka extern finansiering från länstransportsplanens åtgärdsområden (till exempel cykel, kollektivtrafik och miljö) där det finns medel avsatta för att medfinansiera i kommunala projekt. Prognossäkerheten inom investeringsverksamheten ska fortsätta förbättras.

Nämnden ska fortsatt arbeta med att säkerställa god kvalitet avseende avtalsuppföljning, kostnadskontroll och projektkalkyler. Tillsammans med stadsdelsnämnderna ska enhetliga arbetssätt utvecklas vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts. Övergång av lämpliga verksamheter i egen regi är fortsatt en prioriterad fråga. Nämndens tunnelberedskapsverksamhet ska under 2025 övergå till egen regi. Nämnden ska upprätthålla beredskap för övergång till egen regi av yterliggare verksamheter under kommande åren.

Nämnden ska följa intäktsutvecklingen nogsamt och säkerställa att taxor och avgifter har den nivå som är eftersträvansvärd utifrån det regelverk som de är baserade på.

Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling samt delta i samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Nämnden ska använda, dela och tillgängliggöra öppen trafikdata i samverkan med offentliga och privata aktörer. I arbetet med bland annat framkomlighetsfrågor ska nämnden integrera och strategiskt nyttja teknikutveckling och innovationer, som till exempel sensorer eller geofencing. Syftet är att optimera trafiksystemet, minska resursförbrukning, öka effektiviteten samt utvärdera effekter på trafiksystemet kopplat till nya policy- och regelverksändringar. Nämnden ska utvärdera införandet av miljöbilszon klass 3. Nämnden ska ta en samordnande roll för att, i

samarbete med S:t Erik Kommunikation AB, ansvara för att hantera Internet of Things (IoT), sensorer och datakommunikation i den offentliga miljön. Trafiknämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla användningen av geografiska informationssystem för att synliggöra, analysera och följa upp stadens mål. Arbetet ska ske i samverkan med stadsbyggnadsnämnden.

För att bidra till en levande lokal demokrati och få stockholmarnas förtroende är det viktigt att skapa delaktighet och inflytande. Nämnden ska involvera stockholmare i beslut som påverkar deras vardag genom medborgardialoger och medborgarbudgetar. Hanteringen av medborgarförslag ska förbättras. Nämnden ska utveckla återkopplingen kring ärenden som kommer in via TyckTill-appen för en bättre dialog med allmänheten.

Tjänster och service ska bidra till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Nämnden ska bidra till att stadens NKI ligger på en hög nivå genom att fortsätta utveckla service och samverkan med andra tillståndsgivande nämnder samt använda sitt NKI-resultat som underlag för verksamhetsutveckling.

Tillsyn och kontroll ska vara förutsägbara och tydliga för företagen. Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet med staden för företag. Nämnden ska medverka i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen. Samverkan ska stärkas med fastighetsägare som vill bidra till investeringar eller drift i samarbete med trafiknämnden. Trafiknämnden ska utveckla dialogen med civilsamhälle och näringsliv gällande aktivering av det offentliga rummet, där fler ska känna till och bidra till stadens insatser.

Stockholm ska vara en jämlik och trygg stad för alla, där människor kan mötas. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska nämnden prioritera lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder för att uppnå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska stärka sitt deltagande i det lokala utvecklings- och trygghetsarbete i fokusområdena bland annat genom deltagande i platssamverkanforum och i dialog med stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder utefter identifierade behov. Städning och daglig drift ska prioriteras som en del av det praktiska trygghetsarbetet. Nämnden ska medverka i platsutvecklingsarbete i prioriterade områden, exempelvis Kista, Tensta centrum, Hjulsta centrum och Rågsveds centrum, i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Trygghets- och trafiksäkerhetshöjande åtgärder är positiva för alla, men särskilt ur ett jämställdhetsperspektiv, eftersom studier visar att kvinnor i högre utsträckning än män anpassar sina resval utifrån upplevelser av otrygghet. Nämnden ska delta i arbetet med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad. Trafiknämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogscener i länet.

Det är av stor vikt att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. Stockholmare och besökare ska uppleva att de är nöjda med renhållning och städning i staden. Trafiknämnden ska följa upp entreprenörers arbete för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Kostnadseffektiv och kapacitetsstark avfallshantering ska nyttjas och källsorteringen ska fortsatt utökas. Skadedjursbekämpningen ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur. Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall ABidentifiera platser gällande fastighetsnära insamling och förpackningsavfall.

Trafiknämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser bidra i stadsdelsnämndernas och polisens arbete med att ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Trafiknämnden ska rusta upp och utveckla stadens torg och torghandelsverksamheter i syfte att skapa levande, trivsamma och trygga torg, med särskild inriktning på översiktsplanens fokusområden och ytterstaden. Grönska, träd, sittplatser, kultur och uteserveringar ska bidra till att skapa en mer levande och tryggare stadsmiljö i hela staden. Torghandel för småskaliga producenter, närodlade varor och ett varierat utbud ska underlättas. Nämnden ansvarar för tillsynen av torghandeln och ska genom den bidra till att öka tryggheten och bekämpa brottsligheten. Vidare ska nämnden bidra till stadsdelsnämndernas arbete med att tillsammans med berörda fastighetsägare uppmärksamma högtider genom utsmyckning, belysning och möblering på torg i stadens fokusområden.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla samordningen av trafik-, mark- och dagvattenutredningar vid stadsutvecklingsprojekt i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden och övriga berörda nämnder utreda åtgärder för att effektivisera planeringsprocess och organisation för utveckling av allmän plats samt säkerställande av trafikplanering enligt framkomlighetsstrategin och framtida driftperspektiv (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med trafiknämnden ta fram investerings- och finansieringsbehov för Hammarbyslussen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder utveckla gemensamma lösningar för övre Tensta som utgår från ett helhetsperspektiv på trafiklösningar, nyproduktion och social hållbarhet för att skapa en positiv förändring i området (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stads Parkerings AB inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen genom att beställa en ny detaljplan (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ska, i samarbete med trafiknämnden, kartlägga och föreslå platser för etablering av stadsdelsvisa mobilitetshus eller optimering av befintlig parkering som möjliggör friköp av parkeringsplatser vid nyproduktion av bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn i syfte att utveckla processen kring stadens parkinvesteringar för ökad effektivitet, transparens och delaktighet (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter med fokus på åtgärder som kan genomföras på kort tid i Järva och söderort (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen säkerställa att stadens terrorhinder är väl placerade utifrån ett säkerhetsperspektiv samt placeras beaktande trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska stärka sitt engagemang i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i fokusområdena, bland annat genom deltagande i platssamverkanforum och genom att i dialog med stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder utifrån identifierade behov (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska stärka tillgängligheten till Järvafältet genom trygghetsinvesteringar vid den så kallade ”Järvaporten” i samråd med Järva stadsdelsnämnd (3.6)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel av stadens yta som omfattas av åtgärdsplaner för skyfall	33 %	67 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,7 km/h	18,8 km/h	18,9 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,7 km/h	28,8 km/h	28,9 km/h
	Minskat biltrafikarbete, jämfört med 2017	-16 %	-19 %	-22 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	80 %	80 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %

Utbildningsnämnden

Alla barn har rätt till en skola som präglas av höga förväntningar och fokus på kunskap. Nämnden ska fokusera på tidiga insatser för att öka kunskapsutvecklingen inom språk och matematik, samt en trygg övergång som säkerställer kontinuitet mellan förskolan och grundskolan.

Skolan ska vara kompensatorisk och likvärdig för alla elever. Det innebär att undervisningen ska sträva efter att uppväga skillnader i elevers förutsättningar. Alla elever i Stockholm ska, oavsett bakgrund, bostadsort eller särskilda behov, ges de bästa förutsättningar att klara kunskapsmålen i skolan. Elevernas kunskapsutveckling ska vara i fokus för alla som verkar inom skolan. Genom en kompensatorisk och likvärdig skola ges möjlighet för fler barn att förverkliga sina drömmar. Därför ska nämnden arbeta för att minska kunskapsskillnaderna mellan skolor, motverka skolsegregationen och minska andelen elever som inte går vidare till gymnasiet, särskilt genom riktade insatser till skolor med svårare förutsättningar. Fler specialpedagoger, speciallärare, fritidspedagoger och kuratorer behövs i stadens skolor.

Nyckeln till förbättrade skolresultat är skickliga lärare och rektorer. En god kunskapsförsörjning kräver attraktiva anställningsvillkor, en bättre arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling. Lärare och skolledare ska också få större möjlighet att fokusera på undervisningen och det pedagogiska ledarskapet i skolan.

Skolan spelar en viktig roll för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet. Stadens skolor ska i samverkan med socialtjänst, polis och boende genomföra preventiva åtgärder för att öka tryggheten i skolan. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor. Fritidshem och fritidsklubbar ska vara trygga och utvecklande platser i anslutning till skolan och är en viktig del av stadens förebyggande arbete.

Elevers psykiska välmående i Stockholm ska förbättras. Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar, BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas. Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras och därför behöver elevhälsan prioriteras.

Nämnden ska verka för att andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och som går ut gymnasiet med examensbevis ökar. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms skolor ska ges möjlighet till en bra kunskapsutveckling, vilket innebär att de elever som behöver särskilt stöd och de elever som behöver större utmaningar ska få det. Barn med läs- och skrivsvårigheter ska upptäckas tidigt och övergångar mellan skolformer och skolor ska underlättas. Arbetet som fokuserar på att höja kunskapsresultaten i utsatta och särskilt utsatta områden har gett goda resultat och ska fortsätta. Nämnden ska verka för att de kommande årens minskande elevantal inte drabbar likvärdigheten mellan skolor samt att andelen elever som går i stadens skolor ökar.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, fritidshem och fritidsklubb
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i kommunala skolor

- aktivitetsansvaret enligt skollagen för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- verksamhetsförlagd utbildning i skola
- insyn i fristående skolor samt bevakning av fristående skolors planering och eventuella förändringar i verksamheten
- godkännande och tillsyn av fristående fritidshem
- att i samverkan med förskolenämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år
- utveckling och förvaltning av gemensamma systemstöd för de pedagogiska verksamheterna
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att söka statsbidrag som gäller de verksamheter nämnden ansvarar för och i samråd med förskolenämnden söka statsbidrag som rör både förskolans och skolans verksamheter
- att årligen rapportera om arbetet med det systematiska elevhälsoarbetet, baserat på elevhälsoplanerna

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-20 684,1**	**-20 923,3**	**-20 922,3**	**-20 922,3**
Drift och underhåll	-20 684,1	-20 923,3	-20 922,3	-20 922,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**297,0**	**294,8**	**294,8**	**294,8**
Netto	**-20 387,1**	**-20 628,5**	**-20 627,5**	**-20 627,5**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**

Budgeten för 2025 ökar med 241,4 mnkr jämfört med 2024, vilket huvudsakligen beror på schablonförändringar och volymförändringar. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna ökar. Genom en effektiv lokalanvändning och att arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster kan resurser frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringar framgår av bilaga 2.

Utbildningsnämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per elev. Beräknade volymförändringar och schabloner framgår av bilaga 6. Avgiftsnivåer framgår av bilaga 7. Slutlig justering av nämndens budget utförs i december utifrån avläsningar av antal barn och elever i verksamheterna.

Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 71 procent. Utbildningsförvaltningen ska arbeta för att därutöver öka den andel av skolpengen som betalas ut till skolorna. Schablonerna ändras enligt nedan.

- grundskola 1,1 procent
- anpassad grundskola 1,6 procent
- fritidshem 1,5 procent
- fritidsklubb från 1 januari 1,7 procent
- fritidsklubb från 1 juli 23 procent
- gymnasieskola 2,5 procent
- anpassad gymnasieskola 2,8 procent

Till följd av sänkta pensionskostnader sänks PO-pålägget från 46,4 procent till 41,0 procent. Det innebär att för pedagogiska verksamheter i kommunal regi sänks personalkostnaderna med 3,7 procent. För de kommunala skolorna ökar därmed det reella ekonomiska utrymmet genom både den höjda schablonen och genom sänkta personalkostnader.

Lokalkostnader som inte kommer eleverna till del eller som inte direkt berör skolorna ska inte belasta skolpengen. Därför förs vissa kostnader för bland annat lokaler i vilka det inte bedrivs skolverksamhet i och kostnader för samhällsplanering över till kommunstyrelsen. Genom att dessa kostnader tas centralt av staden kan också den andel av skolpengen som betalas ut till de kommunala skolorna öka. För grundskolan handlar det om en kostnad på 71,5 mnkr som förs över till kommunstyrelsen och för gymnasieskolan 12,2 mnkr.

Strukturersättningen för grundskolan uppgår till 2 558,8 mnkr. Strukturersättningen för gymnasieskolan uppgår till 194,1 mnkr. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av strukturersättningen.

Investeringsbudgeten, som framgår av bilaga 3, uppgår till 100 mnkr 2025.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Tillgången till en jämlik och kompensatorisk skola av hög kvalitet är central för barns och ungas uppväxtvillkor. Utbildningsnämnden ska arbeta för att höja kunskapsresultaten i alla skolor med ett särskilt fokus på de yngre åldrarna. Nämnden ska fokusera på tidiga insatser för att öka kunskapsutvecklingen inom språk och matematik för elever i lågstadiet. Alla elever som är i behov av stödinsatser för sin språkliga och matematiska utveckling ska få rätt stöd i rätt tid. Förskoleklassen ska kompensera för elevers olika förutsättningar vid övergången från förskolan, i synnerhet i fråga om språkutveckling. En kontinuerlig och utvecklingsorienterad dialog mellan lågstadiet, fritidshemmet och förskolorna är nödvändig för att stärka förskolans skolförberedande uppdrag, och för att säkra en god kvalitet i övergången mellan skolformerna. Detta arbete är särskilt viktigt i områden där en hög andel barn har ett annat modersmål än svenska. Lärares kompetens i det språkutvecklande arbetet ska förstärkas.

Fler grundskolor i Stockholm ska successivt ges förbättrade möjligheter att anställa fler lärare för att möjliggöra tvålärarsystem eller liknande modeller som leder till högre lärartäthet.

Elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen ska erbjudas lovskola, inklusive simundervisning. Nämnden ska också verka för att skolor erbjuder lovskola även på lågstadiet i syfte att stärka det kompensatoriska arbetet, i synnerhet med att stärka läsförmågan och kunskaper i svenska. Lovskolan ska syfta till att stärka kunskapsresultaten samtidigt som lärares arbetsvillkor värnas. Insatserna för ökad simkunnighet och vattenvana ska fortsätta, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet idrott och hälsa. Arbetet med att införa skolfrukost på de skolor där det finns behov ska fortsätta.

Stockholms stads befolkningsprognos visar att antalet elever i grundskolan kommer minska under en lång tid. Att hantera detta utan att det drabbar likvärdigheten mellan skolor är en central fråga för utbildningsnämnden. Utbildningsnämnden ska under året utreda möjligheten att införa kompletterande urvalsgrunder för skolval till högstadiet i syfte att tillgängliggöra platser på skolor med minskat antal elever för elever från andra delar av staden.

I stadens skolor med störst utmaningar är det i dagsläget i snitt en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 som inte har behörighet till gymnasiet. Därför behöver staden fortsätta arbeta intensivt med att höja kunskapsresultaten i de skolor där eleverna har tuffast förutsättningar, genom att arbeta lång- och kortsiktigt med riktade insatser. En central del i detta är en effektiv och ändamålsenlig användning av den socioekonomiska ersättningen som ger dessa skolor mer resurser och möjliggör ett effektivt kompensatoriskt arbete, inte minst tidigt i barnens skolgång. Framgångsrika arbetssätt och metoder behöver spridas till fler skolor i Stockholm, exempelvis från Järvaområdet där flera skolor har förbättrat sina resultat de senaste åren.

För att ge alla elever mer jämlika förutsättningar att klara av skolan ska utbildningsnämnden underlätta för avgiftsfri läxhjälp i skolornas lokaler.

Skolan är en viktig del i stadens brottsförebyggande arbete. Att barn går ut skolan med uppnådd måluppfyllelse är en av de viktigaste skyddsfaktorerna mot kriminalitet. En annan del av det brottsförebyggande arbetet handlar om att i samverkan med socialtjänst, polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Särskilt satsningen på skolsociala team ska prioriteras. Det arbete som utvecklats inom ramen för skolsociala team riktat mot elever med högre frånvaro, bland annat i Järva, ska fortsätta utvecklas och spridas till fler stadsdelar. I arbetet med skolsociala team och mentorer i våldsprevention ska insatsen förutom att stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, även motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse.

Det systematiska arbetet för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro, med särskilt fokus på elever med problematisk frånvaro, ska fortsätta utvecklas. Nämnden ska även säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har en väl fungerande och obruten skolgång samt fortsätta arbetet med Skolfam. Skolsamordnare för placerade barn ska spridas till alla stadsdelar. Elever som inte kommer till skolan är ett problem som ska tas på största allvar. Individuella, systematiska och effektiva åtgärder ska tidigt sättas in för att motverka frånvaro. Elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ska ges anpassat stöd utan dröjsmål. Ansvaret för skolplikt ska säkerställas och skolfrånvaron följas upp för elever i fristående skolor vid upprepad eller längre frånvaro.

Utbildningsnämnden ska dessutom under året göra en fördjupad studie om frånvaron i grundskolan och föreslå åtgärder för ökad närvaro.
En god studiemiljö och studiero är en förutsättning för elevers utveckling och lärande. Utbildningsnämnden ska därför årligen ta fram en samlad rapport för att följa upp och utveckla arbetet med trygghet, studiero, elevhälsa och frånvaro.

Nämnden ska möjliggöra fler trygga platser för barn och unga i anslutning till skolan. En aktiv och meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor som kan stärka barns psykiska och fysiska hälsa samt förbättra deras skolresultat. Kunskap om och samarbete med socialtjänsten ska stärkas inom fritidshem och fritidsklubbar, eftersom dessa verksamheter är viktiga delar i det förebyggande arbetet. Organiserade vuxenledda fritidsaktiviteter kan också förebygga och motverka att unga dras in i kriminalitet. Därför ska utbildningsnämnden tillsammans med kulturnämnden, idrottsnämnden och relevanta stadsdelsnämnder samordna och utöka arbetet med insatser för att erbjuda barn och unga en aktiv och meningsfull fritid i anslutning till skoldagen.

Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden särskilt utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder kan samverka och komplettera varandra bättre för att säkerställa en meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid. Nämnden ska även föreslå insatser som nämnden bedömer kan genomföras av andra aktörer, som till exempel idrottsaktiviteter, samverkan mellan fritidsklubb och parklek, läxläsning och kompletterande verksamheter i skolans lokaler.

Fritidshemmen och fritidsklubbarna är viktiga verksamheter i många barns liv. Att gå på fritidshem med utbildad och engagerad personal ger barn goda möjligheter till aktivitet, lärande och förbättrad hälsa. Tillgången till utbildad personal i fritidshemmen är ojämlikt fördelad i staden, och färre barn är inskrivna i såväl fritidshem som fritidsklubbar i de stadsdelar där behoven är störst.

Därför ska nämnden arbeta för en ökad likvärdighet mellan fritidshemmen i staden vad gäller både kompetens och kvalitet. Möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar ska utvecklas. Nämnden ska också arbeta för att öka deltagandet i fritidshemmens verksamhet, med särskilt fokus på stadens fokusområden i Järva och Söderort.

För att deltagande i fritidsklubbarnas verksamhet inte ska vara beroende av föräldrarnas ekonomiska styrka görs verksamheten avgiftsfri från 1 juli 2025. Avsikten är att fler barn ska delta i fritidsklubbens pedagogiska verksamhet. Ökad inskrivning kan särskilt bidra till att barn i riskzon får ett positivt socialt sammanhang snarare än att riskera att rekryteras till kriminella miljöer.

Genom att ta bort avgifterna från höstterminen ges verksamheterna tid att planera för en förväntad högre efterfrågan. Kommunstyrelsen och Utbildningsnämnden ska under första halvåret 2025 föreslå eventuella ändringar av regelverk och ersättningssystem som kan behövas för att säkerställa att resurser fördelas utifrån faktiskt deltagande. När fritidsklubbarnas verksamhet kommer alla till del kan en högre inskrivningsgrad förväntas men vara svår att förutse med exakthet. Därför finns det medel reserverade i Central medelsreserv för att möta volymökningar.

Nämnden ska fortsätta samverka med fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars användning av narkotika och lustgas. Tillsammans med relevanta myndigheter ska blåljussatsningar

genomföras, som syftar till att bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relationer eller riskerar att dras in i våldsbejakande extremism samt samordna utbildningsinsatser på området. Nämnden ska fortsatt arbeta för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Skolan ska i ökad utsträckning upptäcka unga som utsätts för våld i nära relationer eller våld i hemmet genom att exempelvis låta elevhälsan rutinmässigt ställa frågor om våld. Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud.

Skolan ska vara en trygg plats för alla barn och unga. Stadens skolor ska arbeta utifrån skolans värdegrund för att motverka kränkande behandling och diskriminering, samt förebygga främlingsfientlighet. Värdegrunden ska genomsyra skolans arbete både i undervisningen samt i skolans arbete i övrigt. Alla skolor ska därmed arbeta aktivt för att förebygga och motverka alla former av sexism och rasism, med grund i handlingsplanen mot rasism. Stadens skolor ska även fortsätta utveckla arbetet mot antisemitism, islamofobi, afrofobi och antiziganism. Nämnden ska arbeta för att elever ska kunna göra studieresor till förintelsens minnesplatser samt har möjlighet att besöka relevanta museer och utställningar som tar upp såväl antisemitismens historia som samtid. Skolorna ska samarbeta med aktörer från civilsamhället kring exempelvis föreläsningar och seminarier om antisemitism och judisk kultur.

Modersmålsundervisningen och flerspråkig undervisning ska utvecklas. Nämnden ska säkerställa att elever som tillhör de nationella minoriteterna får tillgång till modersmål utifrån gällande lagstiftning. Fler skolor ska arbeta med studiehandledning på modersmål för att förbättra nyanlända elevers kunskapsresultat och språkutveckling inom svenska.

Nämnden ska säkerställa att alla stadens skolor har en lättillgänglig och välfungerande elevhälsa och ett elevhälsoteam där funktioner som skolsköterska, skolkurator, psykolog, specialpedagog, speciallärare, socialpedagog och skolläkare alla har viktiga roller. För att bättre kunna följa och utveckla elevhälsan ska förvaltningen årligen presentera en analys av skolornas elevhälsoplaner till nämnden. Samverkan mellan elevhälsa/ungdomsmottagningar och BUP, första linjens psykiatri och socialtjänsten behöver stärkas. Socialtjänsten ska vara en naturlig del i skolan för att lättare kunna fånga upp barn och unga i ett tidigt skede. På de skolor där det finns ett omfattande behov ska socialtjänsten finnas på plats. Även på skolor där behovet inte är lika stort ska samverkan förstärkas. Föräldrastödsprogrammen ska utvecklas för att fler föräldrar ska få det stöd de behöver. Socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans verka för att föräldrastödsprogram kan erbjudas i samverkan mellan socialtjänst och skola. Därtill ska skolor bidra till att sprida information om föräldrastödsprogram och bistå med lokaler för föräldraträffar.

Utbildningsnämnden ska samverka med berörda nämnder i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom de sociala insatsgrupperna, för målgruppen 12-18 år.

Utbildningsnämnden ska verka för att sex- och samlevnadsundervisningen samt kunskapen om samtycke utvecklas. Utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla det normkritiska arbetet mot stereotypa könsroller och machokultur i skolan. Utbildningsnämnden ska även arbeta

för att skolorna ökar sin kompetens om hbtqi-personers livsvillkor och rättigheter, i samverkan med interna och externa aktörer, samt att fler skolor genomgår hbtqi-utbildning. Utbildningsnämnden ska också tillse att det finns tillgång till könsneutrala toaletter och möjlighet att byta om enskilt i alla i stadens skolor och skolidrottshallar samt att det vid nybyggnation säkerställs så kallade flexomklädningsrum.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med äldrenämnden, socialnämnden och förskolenämnden leda arbetet med en praktisk omställning till en god och nära vård och omsorg. Målgrupp för omställningen är samtliga invånare i Stockholms stad, särskilt de som har behov av omsorg, stöd och insatser från staden. Nämnden ska, i samverkan med Region Stockholm, säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa får den hjälp och det stöd de behöver från rätt instans.

Tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm ska användningen av samordnade individuella planer öka och hållbara strukturer utvecklas för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Nämnden ska även, i samarbete med berörda nämnder, fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan. Nämnden ska även, i samverkan med berörda nämnder, utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet. Utbildningsnämnden ska bistå idrottsnämnden i arbetet för ett ökat samarbete mellan föreningslivet och skolan för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen. Även under skoldagen ska elevers fysiska och psykiska hälsa främjas. Skolorna ska därför fortsätta arbeta med aktiva raster med fokus på att främja elevers rörelse.

I linje med forskning om ungdomars sömnbehov och i syfte att främja elevernas kunskapsutveckling och skolnärvaro ska ett pilotprojekt med senare skolstart på morgonen genomföras i gymnasieskolan.

Intresset för att gå i stadens kommunala gymnasieskolor är idag stort. Stockholms stad erbjuder elever en utbildning med hög kvalitet, en stor andel behöriga lärare, en god lärartäthet samt välutbildad och engagerad personal. Utbildningsnämnden ska därför arbeta för att en större andel unga, som är folkbokförda i Stockholm, över tid ska gå i någon av stadens gymnasieskolor.

Idag går en betydande andel av stadens grundskoleelever i fristående skolor, särskilt i fokusområdena i Järva och Skärholmen. Nämnden ska fördjupa sin kunskap om vad som styr vårdnadshavares val av skola och föreslå och genomföra åtgärder för att öka de kommunala grundskolornas attraktivitet.

Det ska bli lättare att göra informerade val av grundskola och gymnasieskola. Nämnden ska därför tillsammans med kommunstyrelsen och servicenämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet.

Utbildningsnämnden ska också främja att elever i behov av särskilt stöd tidigt i skolgången ges rätt förutsättningar och stödinsatser, exempelvis anpassningar i klassrummen och inkluderande klassrumsmiljöer samt att relevanta kompetensutvecklingsinsatser genomförs för att höja kunskapsnivån inom skolans personalkategorier i fråga om barn med NPF-diagnoser. Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla kunskapen och strukturen för särskilt stöd. De senaste åren har RSU, CSU och särskilda undervisningsgrupper byggts ut kraftigt. Det arbetet ska fortsätta och kvaliteten ska säkerställas genom standardiserade krav och uppföljning. Forskning och evidensbaserade metoder ska tillämpas i arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

För att säkerställa undervisning av hög kvalitet är det av stor vikt att nämnden fortsätter arbeta för att säkra en god lärarkompetens i de särskilda undervisningsgrupperna och RSU-grupperna. Det är dessutom särskilt viktigt att arbetet med att förbättra övergångarna mellan förskola och grundskola samt mellan skolans olika stadier utvecklas för målgruppen. Som ett led i detta ska utbildningsnämnden under året utreda möjligheten att göra RSU-grupper sökbara för vårdnadshavare till elever i behov av särskilt stöd, alternativt att etablera en kommunal resursskola.

Även den kommunala gymnasieskolans specialpedagogiska verksamhet behöver stärkas och utökas för att möta ett ökande behov i den äldre elevgruppen.

Elever i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola ska, när det är lämpligt för eleven, ges möjlighet att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever.

Tillgång till skolbibliotek med god kvalitet är av stor vikt för att främja läslust och språkutveckling. Nämnden ska därför verka för att skolbiblioteksplanen följs av skolorna.

Samarbetet mellan skolorna och kulturskolan ska uppmuntras och utökas, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever. Alla elever ska erbjudas professionella kulturupplevelser minst en gång per termin. Nämnden ska också verka för att öka andelen fackutbildade skolbibliotekarier, samt stärka samverkan mellan kulturskolan och professionella kulturaktörer. Skolans kulturinslag ska öka och nämnden ska verka för att fler elever ges möjligheter till eget skapande i skolan. Nämnden ska utveckla och samordna arbetet med lokala kultursamordnare på skolorna och fortsatt verka för att fler barn i skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Genom att fortsatt göra skollokaler tillgängliga för civilsamhällets organisationer ger staden ökade möjligheter för ungas fritid, bland annat med engagemang i demokratiska organisationer, möjligheter att uttrycka sig kreativt samt ökad tillgänglighet för idrottande. Under året ska den inventering och utredning som genomfördes under 2024 leda till att fler skolidrottshallar görs tillgängliga för föreningslivet, även helger och lov. Även arbetet med att tillgängliggöra andra typer av skollokaler för förenings- och kulturliv ska fortsätta tillsammans med kulturnämnden.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder kan samverka och komplettera varandra bättre för att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid (1.1)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en omorganisation av omsorg på obekväm arbetstid. Två dygnet runt-förskolor ska inrättas i två olika stadsdelsnämnder (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Förskolenämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för omsorg på obekväm arbetstid (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet (1.2)	2025-01-01	2025-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska arbeta för att samtliga grundskolor i kvartil 4 erbjuder skolfrukost samt verka för att fler skolor i kvartil 3 erbjuder frukost (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt med senare skolstart på morgonen i en eller flera kommunala gymnasieskolor (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska göra en fördjupad studie om vad som styr vårdnadshavares val av skola och föreslå åtgärder för att öka de kommunala grundskolornas attraktivitet (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden förbereda för arrangerandet av yrkes-SM 2026 (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka sitt utåtriktade arbete för att tydliggöra de gymnasiala yrkesutbildningarnas fördelar, bland annat genom att lyfta fram yrkesutbildningar som kommer vara viktiga i den gröna omställningen (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska stärka studie- och yrkesvägledningen på stadens grundskolor genom en satsning på ökat erfarenhetsutbyte och fortbildning för stadens studie- och yrkesvägledare i samverkan med stadens yrkesgymnasium (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska under året göra en fördjupad studie om frånvaron i grundskolan och föreslå åtgärder för ökad skolnärvaro (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska under året utreda införandet av kompletterande urvalsgrunder för skolval till högstadiet med syfte att tillgängliggöra platser på skolor med minskat antal elever för elever från andra delar av staden (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att göra RSU-grupper sökbara för vårdnadshavare till elever i behov av särskilt stöd, alternativt att etablera en kommunal resursskola (1.2)	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska utöka den kommunala gymnasieskolans specialpedagogiska verksamhet för att möta ett ökande behov (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden revidera Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänsten för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Nämnderna ska även implementera stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst (1.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp fler idrottshallar för föreningslivet, även under kvällar och lov, samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra andra skollokaler för förenings- och kulturliv (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadens skolgårdar behöver bli bättre, grönare och klimatanpassade. Att plantera mer träd och buskar på skolgårdar där temperaturerna är för höga ska prioriteras. Möjlighet till odling och uterum för undervisning ska främjas. Traditionella material och hårdgjorda ytor ska bytas ut så att det blir mer naturmaterial och gröna ytor. Nämnden ska arbeta med klimatrelaterad riskkartläggning och riskavhjälpande genom fysiska åtgärder och verksamhetsanpassning. Arbetet med strategin för gröna skolgårdar ska fortsätta och konceptet för gröna skol- och förskolegårdar ska genomföras på minst 15 gårdar under mandatperioden. Implementering av lekvärdesriktlinjerna ska påbörjas under året.

Miljö- och klimatpåverkan från nämndens verksamhet ska minska, bland annat genom att fortsätta arbetet med en kemikaliesmart skola samt minska matsvinnet från såväl kök

som servering i nämndens verksamheter. Nämnden ska förebygga att avfall uppstår genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter samt verka för att en större andel produkter och material återanvänds eller återvinns. Vid nybyggnation ska nämnden projektera utifrån krav på förskolor och skolor lägst motsvarande Miljöbyggnad Silver.

Utbildningsnämnden ska verka för att höja kvaliteten på skolmaten. Andelen ekologiska livsmedel som används för måltiderna i stadens skolor ska öka och matens klimatpåverkan ska minska. I samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska riktade utbildningar genomföras för måltidspersonal, koststrateger, upphandlingsansvariga, ansvariga chefer och pedagoger som en integrerad del i den pedagogiska verksamheten. Därtill ska matens klimatpåverkan följas upp i stadens skolor och åtgärder ska vidtas för att minska påverkan, bland annat genom att använda råvaror med låg påverkan och att minska matsvinnet i både kök och servering.

Resurser för arbetet med lärande för hållbar utveckling ska samordnas genom medioteket. Samverkan sker med miljö- och hälsoskyddsnämnden för att öka kompetensen i arbetet inom områden relevanta för lärande för hållbar utveckling.

Fler elever, särskilt i de stadsdelarna med lägst nyttjandegrad, ska ges möjlighet att ta del av stadens naturskolor. Information om verksamheten ska finnas lättillgänglig för berörd personal.

Utbildningsnämnden ska stärka klimatperspektiven i de gymnasiala yrkesprogrammen så att de motsvarar behoven på arbetsmarknaden ur ett omställningsperspektiv.

Utbildningsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger* (tillsammans med äldrenämnden) och mål 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med förskolenämnden och arbetsmarknadsnämnden).

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Utbildningsnämnden ska revidera riktlinjerna för skolmat utifrån den reviderade strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Utbildningsnämnden ska aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS) för att säkerställa god samhällsplanering i allmänhet och hållbar skolplanering i synnerhet. Att samplanera skolutbyggnaden med idrotts-, kultur-, förenings- och förskolelokaler är en viktig del av det arbetet.

Utbildningsnämnden ska arbeta långsiktigt och ett driftkostnadsperspektiv ska tas med i planeringen av nya skolor. I planeringen och placering av skolutbyggnad ska analyser göras så att lokalisering och utformning bidrar till att motverka skolsegregationen.

Marknadsskolan och friskolornas fria etableringsrätt försvårar Stockholms skolplanering och drabbar lärare och elever i befintliga skolor. När elevantalet i Stockholms grundskolor nu minskar är det av särskilt stor vikt att undvika kostsamma överetableringar av friskolor. Därför ska kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder och bolag utveckla sitt samarbete för

att i ett tidigt skede kunna motverka överetableringar, och verka för att staden i egen regi kan möta behov som uppstår. Nämnden ska även arbeta aktivt för att öka andelen elever som går i skolor i kommunal regi, till exempel genom att bedriva ett aktivt marknadsföringsarbete. För att säkerställa att skolans resurser används där de gör mest nytta för elevernas kunskapsutveckling ska staden fortsätta arbetet med att se över att fristående skolor inte överkompenseras via skolpengen för uppgifter och ansvar som enbart den kommunala skolan har, exempelvis vad gäller hyreskostnader för skolidrottslokaler som utnyttjas av andra verksamheter. Lokaler i vilka det inte bedrivs skolverksamhet i och som är av stadsövergripande strategisk vikt ska också hanteras av kommunkoncernen på annat sätt än att de belastar skolpengen.

Med ett minskande elevantal finns ett ökat behov att säkerställa skolornas grundfinansiering för att de bättre ska kunna möta snabba elevantalsförändringar. Utbildningsnämnden ska därför under året utreda vidare och ta fram en modell för vad klasspeng med marginalkostnadssystem skulle innebära för stadens grundskolor.

Lokalplaneringen ska vara kostnadseffektiv och i tid tillgodose behoven av skolplatser. I första hand ska befintliga lokalresurser nyttjas fullt ut. I processen för, och i arbetet med lokalförsörjningen ska nämnden ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere.

Utbildningsnämnden behöver säkerställa en kostnadseffektiv lokalplanering med en tydlig koppling mellan planeringsvolymen och de framtida prestationer som ska bära investeringskostnaderna. Nämnden behöver därför än mer prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt samtidigt som verksamheternas behov värnas.

Läraryrkets attraktivitet ska fortsätta stärkas. Det ska bland annat ske genom förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och utvecklade karriärvägar. Den administrativa bördan för skolledare och lärare ska minska, exempelvis genom effektiva digitala verktyg eller administrativt stöd. Utbildningsnämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning. Utbildningsnämnden ska fortsätta bidra till att stärka kvaliteten i vikarietillsättningen genom att utveckla arbetet med sin egen vikariepool och i samråd med stadsdelsnämnderna och förskolenämnden utöka den till att omfatta fler pedagogiska kompetenser, så att den även kan nyttjas av förskolan.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att samtliga skolor har välfungerande ledningsorganisationer och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, för att säkerställa att resursanvändning och verksamhet är effektiv och ändamålsenlig. Nämnden ska även säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla det kollegiala samarbetet i skolan, för att alltjämt bidra till skolutveckling och barns lärande.

Vidare ska nämnden säkerställa att lärare ges möjlighet till fortbildning inom sin ämneskompetens. Det kan handla om forum där lärare inom samma ämne men från olika skolor kan mötas men där också extern kompetens tillförs för att till exempel stärka sambandet mellan praktik och forskning.

Alla stadens skolor ska ha tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning. Nämnden ska stärka studie- och yrkesvägledningen på stadens grundskolor med särskilt fokus på att lyfta fördelarna med att läsa ett yrkesprogram. Detta genom en satsning på ökat erfarenhetsutbyte och fortbildning för stadens studie- och yrkesvägledare i

samverkan med stadens yrkesgymnasium. Studie- och yrkesvägledningen ska också underlätta för fler elever att göra prao inom bristyrken, en del i detta arbete kan vara att möjliggöra prao på stadens yrkesgymnasium. Därutöver ska studie- och yrkesvägledningen arbeta för att elevers val av framtida studier eller arbete inte begränsas av könsstereotypa normer.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ska fortsatt samverka och utveckla nya arbetssätt för att i ett tidigt skede etablera kontakt och vid behov erbjuda parallella insatser för elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. I detta arbete ska nämnderna även öka samarbetet med fristående skolor. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd, för att eleven ska kunna slutföra utbildningen. Samtidigt ska dessa nämnder även fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter in i arbetslivet. Utbildningsnämnden ska även fortsätta samverka med arbetsmarknadsnämnden kring att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut gymnasiet.

Trots att arbetsmarknaden har stora behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning läser få ungdomar från Stockholm idag på ett yrkesprogram. Andelen stockholmare som läser på ett gymnasialt yrkesprogram har ökat något de senaste åren men arbetet med att locka fler ungdomar till yrkesprogrammen behöver fortsätta stärkas. Som ett led i detta arbete ska utbildningsnämnden i samverkan med arbetsmarknadsnämnden samarbeta med näringslivets branschråd i syfte att ytterligare stärka yrkesprogrammens koppling till arbetsmarknaden. Såväl gymnasiets yrkesprogram som vuxenutbildningen spelar en avgörande roll för att möta arbetsmarknadens efterfrågan på yrkesutbildad arbetskraft.

Utbildningsnämnden ska prioritera kvalitetsförbättrande insatser på både yrkesprogram och introduktionsprogram för att ge eleverna goda möjligheter till jobb och egen försörjning efter utbildningarna. Utbildningsnämnden ska öka samverkan med arbetsmarknadsnämnden och delta i befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens. Utbildningsnämnden ska också verka för att stärka kompetensförsörjningen till stadens verksamheter.

Utbildningsnämnden ska pröva ett pilotprojekt med samlokalisering och drift av gymnasiala yrkesprogram där en stor del av utbildningen genomförs via arbetsplatsförlagt lärande (APL) och där antalet sökande per år är litet. Detta för att ekonomiskt möjliggöra även mindre yrkesinriktningar. Projektet ska ske i nära samarbete med bransch och fackförbund.

Utbildningsnämnden ska stärka sitt utåtriktade arbete för att tydliggöra de gymnasiala yrkesprogrammens fördelar. En effektivare marknadsföring i kombination med utökade jobbgarantier i samverkan med näringslivet för de som genomgått en av stadens yrkesprogram är viktiga delar i detta.

Stockholm ska arrangera yrkes-SM 2026 och tillfället bör utnyttjas för att både inför och i samband med arrangemanget lyfta yrkesprogrammens fördelar, särskilt för målgruppen högstadieelever.

Utbildningsnämnden ska i samverkan med arbetsmarknadsnämnden intensifiera arbetet med att tillgängliggöra skollokaler för vuxenutbildning. Nämnderna ska även undersöka möjligheten att nyttja grundskolans lokaler till vuxenutbildning.

Arbetet mot skadegörelse, klotter och nedskräpning ska fortsätta. Utbildningsnämnden ska arbeta för ökad trygghet, säkerhet och för att motverka och förebygga kriminalitet i stadens skolor. Utbildningsnämnden ska därtill fortsätta det systematiska arbetet med att höja förmågan att hantera PDV-händelser i skolan, exempelvis genom övning och utbildning.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser bidra i stadsdelsnämndernas och polisens arbete med att ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen. Utbildningsnämnden ska även delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att motverka välfärdsbrott. Utbildningsnämnden ska dessutom stödja skolor som vill gå över till lokalvård i egen regi.

Skolans demokratiska uppdrag ska värnas. I skolan ska elevers möjlighet till delaktighet och påverkan uppmuntras och skolan ska vara öppen för demokratiska samtal med företrädare för civilsamhällets organisationer, inklusive demokratiska partipolitiska organisationer samt arbetsmarknadens parter.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Arbetsmarknadsnämnden ska, i samråd med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden, tillsätta en utredning för att se över en ersättningsmodell, likt den inom grundskola och gymnasium, i syfte att ge mer stöd till de utbildningar inom vuxenutbildningen som har en hög andel elever med stort behov av stöd (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden se över regelverk och ersättningssystem för fritidsklubbsverksamheten i syfte att säkerställa att resurser fördelas utifrån deltagande och att god pedagogisk kvalitet säkerställs (3.1)	2025-01-01	2025-03-31
Utbildningsnämnden ska under året utreda vidare och ta fram en modell för vad klasspeng med marginalkostnadssystem skulle innebära för stadens grundskolor (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska utreda och pröva ett pilotprojekt med samlokalisering och drift av gymnasiala yrkesprogram för att ekonomiskt möjliggöra även mindre yrkesinriktningar (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden säkerställa en god lokal närvaro av vuxenutbildning i hela staden (3.2)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden förbereda för att ta över lokalvård på Campus Åsö i egen regi (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska, när behov finns, arbeta med platssamverkan med andra berörda aktörer så som stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i syfte att skapa en tryggare miljö kring tomställda lokaler i SISAB:s bestånd (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna och med stöd av representanter från civilsamhället och experter kartlägga förekomsten av alla former av rasism i stadens pedagogiska verksamheter (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	95 %	95 %	95 %
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	95 %	95 %	95 %
	Andel elever i årskurs 6 med godkänt betyg i alla ämnen	80 %	80 %	81 %
	Andel elever i årskurs 9 med godkänt betyg i alla ämnen	82 %	82 %	83 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	95 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildning inom nationella program inom tre år med gymnasieexamen	84 %	85 %	85 %
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,4 kg CO2e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel inköpta ekologiska livsmedel i kronor.	70 %	70 %	70 %
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Äldrenämnden

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. Stadens äldre ska vara trygga med att deras röster blir hörda i alla aspekter som rör deras levnadsvillkor. Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till ett tryggt boende utformat efter sina behov och en vardag med hög livskvalitet, god hälsa och goda förutsättningar att leva ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga eller var i staden den äldre bor.

Genom nära samverkan med stadsdelsnämnderna som har ansvar för äldreomsorgen och i dialog med privata aktörer ska äldreomsorgen utvecklas. Äldrenämnden samordnar och utgör ett stöd i stadsdelsnämndernas arbete med det strategiska utvecklingsarbetet, som också återfinns i Färdplan för äldreomsorgens utveckling. Färdplanen, tar sikte på ändamålsenlig styrning och organisation, personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden, säkerställande av grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta den demografiska utmaningen med att antalet äldre i staden ökar och stå väl förberedd inför eventuella framtida kriser och pandemier. Detta ska ske bland annat genom högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt möjlighet till kompetensutveckling och närvarande ledarskap. Läkar- och sjuksköterskenärvaron ska prioriteras högt inom äldreomsorgen. Äldrenämnden ska samordna arbetet för att säkra kompetensförsörjningen inom verksamhetsområdet.

Det finns stora behov av fler bostäder som är anpassade för äldre. Staden ska därför arbeta aktivt för att möjliggöra fler bostäder för målgruppen genom en strategisk och sammanhållen planering i hela staden.

Det förebyggande och hälsofrämjande arbete i staden ska bidra till att äldre personer har en bra livskvalitet och bibehåller sina förmågor så länge som möjligt. Stadens verksamheter för äldre ska prioritera och arbeta aktivt för att bryta social isolering och skapa sammanhang för social samvaro för fler genom stadsdelsnämndernas aktivitetscentrum och god samverkan med civilsamhället.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna, i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna, i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)

- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre, förvaltning av avtal, samordning och hantering av korttidsplatser
- där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelsnämndernas vägnar
- att leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- att årligen till nämnden redovisa en sammanställning av arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system
- att samordna arbetet med stadens äldreboendeplan, som omfattar planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus, korttidsboenden och seniorboenden
- att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen
- central upphandling av vård- och omsorgsboenden

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-254,2**	**-264,0**	**-261,0**	**-261,0**
Drift och underhåll	-254,2	-264,0	-261,0	-261,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**10,0**	**10,0**	**10,0**	**10,0**
Netto	**-244,2**	**-254,0**	**-251,0**	**-251,0**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**

Äldrenämndens budget för 2025 ökar med 9,8 mnkr jämfört med 2024, vilket beror på bland annat ökade kostnader för stärkt kvalitetsutveckling inom dagverksamhet, ökat stöd till pensionärsorganisationer och arbetsskor. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster samt genom att arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2025 är oförändrad jämfört med 2024. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser,* arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Färdplanen för äldreomsorgens utveckling utgör ett ramverk för att omhänderta pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg.

Arbetet med ramtid är prioriterat och ska införas fullt ut. Tillsammans med stadsdelarna ska det påbörjade förbättringsarbetet gällande ramtid genomföras och arbetet med att implementera tillämpningsanvisningarna ska verkställas. Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna följa upp och utvärdera implementeringen av ramtid. För att skapa trygga anställningar och säkra hög personalkontinuitet ska äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet för att stadsdelsnämnderna ska ha förstärkt bemanning med tillsvidareanställning på heltid och som arbetar i ett avgränsat geografiskt område.

Stockholms Trygghetsjour ska fortsätta utvecklas för att möta framtida behov. Äldrenämnden ska utveckla arbetet inom trygghetsjouren och stadsdelsnämndernas insatser vid utryckning. Äldrenämndens verksamhet med inspektörer ska förstärkas i syfte att motverka oseriösa aktörer samt säkerställa att äldre i staden får en äldreomsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, avtal, uppdragsbeskrivningar och kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Nämnden ska jobba för att förebygga och motverka välfärdsbrott inom äldreomsorgen. För att stärka och säkerställa att den egna regin håller en hög kvalitet ska kvalitetsobservatörerna särskilt fokusera på verksamheterna inom den egna regin.

Det kvalitetsutvecklingsarbete som har inletts rörande särskilda boenden, som omfattar bland annat vård, omsorg, mat, miljö, aktiviteter, byggnader och utemiljö ska fortsätta. Äldrenämnden ska följa utvecklingen gällande biståndsbedömning för vård- och omsorgsboenden i syfte att säkerställa att de skärpta riktlinjerna för biståndsbedömning får effekt. Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra kompetenshöjande utbildningsinsatser för att förbättra läkemedelshanteringen inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att maten och måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen förbättras. Inom ramen för matlyftet ska äldrenämnden genomföra utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition samt fortsätta stödja stadsdelsnämnderna i utvecklingen av digitala måltidsobservationer. Äldrenämnden och socialnämnden ska fortsatt arbeta för att nå personer med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa och erbjuda drogfria akutboendeplatser.

Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas, samt ha inflytande över, dagliga sociala aktiviteter liksom dagliga utevistelser. För att främja sociala upplevelser ska äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla arbetet med sociala besök i äldreomsorgen.

Arbetet med att utveckla mötet med kultur i äldreomsorgen ska fortsätta och nämnden ska därför, bland annat, informera verksamheterna om stadens kulturturnéer, kulturella aktiviteter på äldreboenden, digitala konstsamlingar och inspelade visningar från museer och konsthallar.

Utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper och arbetet med att stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med kognitiva funktionsnedsättningar ska fortsätta. Äldrenämnden ska fortsätta pågående utredning om placering av teckenspråkig äldrevägledare. Insatserna för att utveckla hörselmiljöerna inom stadens äldreomsorg ska fortsätta. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd och anhörigportal till närstående i syfte att stödja, vägleda, sprida goda exempel och genom dialog besvara frågor i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter. Äldrenämnden ska i samverkan med samtliga stadsdelsnämnder, brottsförebyggande råd och polisen samordna arbetet för att stoppa brott mot äldre.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnder, socialnämnden och kommunstyrelsen ta fram förslag till riktlinjer för social dokumentation inom äldreomsorgens utförarverksamheter.

Äldrenämnden ska intensifiera samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet. Samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal på stadens särskilda boenden ska stärkas. Utöver detta ska äldrenämnden säkerställa att intentionerna i såväl lagstiftning som regionala överenskommelser infrias kring utskrivningsklara patienter från slutenvård. Äldrenämnden ska vidareutveckla arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet och tillse att stadens äldreomsorg arbetar med samordnad individuell handlingsplan. Alla som behöver ska få tillgång till tryggt mottagande vid utskrivning från slutenvård eller korttidsvård. Äldrenämnden ska tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden och förskolenämnden, samt i dialog med Region Stockholm, leda arbetet med en praktisk omställning till en god och nära vård och omsorg med utgångspunkt i den stadsgemensamma handlingsplanen. Äldre ska inte riskera att falla mellan stolarna vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Samverkan med primärvården ska stärkas. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldres individuella behov i fokus. Äldrenämnden ska ge stöd till stadsdelsnämnderna i stadens hälso- och sjukvårdsarbete samt intensifiera dialogen med regionen om gränssnittet så att den äldre får en sammanhängande hälso- och sjukvård oavsett huvudman. Äldrenämnden ska verka för en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet och utvecklingsarbetet med palliativ vård vid stadens särskilda boenden fortsätta. Äldre i livets slutskede ska erbjudas vak genom närvaro av personal utan dröjsmål oavsett om de bor i ordinärt eller särskilt boende.

I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden ska äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna. Arbetet med utbildning inom rehabiliterande arbetssätt ska fortsätta och det ska säkerställas att de rehabiliterande insatserna i ökad utsträckning sker i samverkan med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister.

Ofrivillig ensamhet och social isolering bland äldre ska minska. Arbetet ska bedrivas stadsövergripande och tillsammans med civilsamhället. Områden som är viktiga att satsa på är bland annat goda matvanor, fysisk aktivitet, social samvaro och kognitiv stimulans. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla stadens dagverksamhet för att stärka upp insatserna samt säkerställa att dessa fortsatt håller hög kvalitet. Därtill ska en fungerande övergång vad gäller meningsfull tillvaro för personer över 65 med funktionsnedsättning säkras. Stöd till anhöriga och kulturaktiviteter är viktiga delar att bevara och utveckla. Äldrenämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att skapa och utveckla aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten. Digitala fixare ska finnas i alla stadsdelsnämnder och fixartjänsterna ska fortsätta att utvecklas för att underlätta den digitala miljön för äldre. Äldrenämnden ska, i samarbete med stadens bostadsbolag och stadsdelsnämnderna, utveckla det uppsökande arbetet av personer 65 år eller äldre i syfte att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering. I det uppsökande arbete ska särskilt fokus riktas mot grupper som sällan är representerade eller sällan deltar i aktiviteter, såsom utrikesfödda, män och ensamboende. Anslaget till stadens pensionärsorganisationer ska höjas för att stötta deras arbete för främjandet av seniorers intressen.

Äldrenämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2: *Ingen hunger*.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Äldrenämnden ska i samråd med socialnämnden utreda hur personer med funktionsnedsättning 65+ i ordinärt- och LSS-boende får en fungerande övergång vad gäller meningsfull tillvaro genom riktade aktiviteter och träffpunkter för målgruppen (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med äldrenämnden och berörda stadsdelsnämnder förbättra samarbete och arbetssätt avseende Äldre direkt och stadens medborgarkontakter gällande äldreomsorg. I arbetet ska ingå att skapa bättre rutiner och uppföljning, korta väntetiderna samt möjliggöra för enskilda att skyndsamt komma i direkt kontakt med ansvarig biståndshandläggare (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden, i syfte att fortsatt stärka stadens arbete med ramtid, implementera och arbeta efter tillämpningsanvisningarna så att beställare och utförare får en bättre förståelse för varandras roller och uppdrag samt stärka samverkan mellan dem (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna och utveckla arbetet med att nå och skapa förutsättningar för äldre att i ökad utsträckning delta i fysiska aktiviteter (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inleda ett utvecklingsarbete för stadens dagverksamheter för att stärka upp insatserna samt säkerställa att dessa fortsatt håller hög kvalitet (1.4)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för riktvärden för bemanning inom vård- och omsorgsboenden som en vägledning för stadsdelsnämnder och upphandlad äldreomsorg (1.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Äldrenämnden ska fortsätta arbetet för att minska matens miljö- och klimatbelastning, öka resurseffektiviteten och verka för en minskad plastanvändning. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla och implementera en hållbar äldreomsorg utifrån Vägledning för ett hållbart vård- och omsorgsboende. Sommarmånader med höga temperaturer och värmeböljor riskerar att drabba äldre allra

värst. Äldrenämnden ska arbeta kontinuerligt med att stödja stadsdelsnämndernas förebyggande åtgärder för att minska konsekvenserna av detta, exempelvis genom rutiner för verksamhetsanpassning vid höga temperaturer. I utvecklandet av nya seniorbostäder och omsorgsboenden behöver dessa och de omgivande miljöerna utformas med hänsyn till ett varmare klimat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna revidera mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen utifrån den reviderade strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

För att behålla och rekrytera medarbetare behöver staden arbeta aktivt med rätten till heltid och tillsvidareanställningar. Äldrenämnden ska fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten. Äldrenämnden ska även stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete för att minska andelen timavlönad personal. Kontinuiteten inom all hemtjänst ska öka. Det ska ske samtidigt som den egna regin stärks, bland annat genom att äldrenämnden stödjer stadsdelarna i arbetet med att minska antalet underentreprenörer. Detta innefattar även ökad kontinuitet inom nattjouren i hemtjänsten genom ett minskat användande av underentreprenörer. Äldrenämnden ska samordna införandet av arbetsskor inom äldreomsorgen för privata utförare och utförare i egen regi.

Äldrenämnden ska fortsätta arbetet med att höja kvaliteten och förbättra personalens arbetsvillkor genom skärpta krav i alla avtal vid upphandling i hela äldreomsorgen.

Äldrenämnden ansvarar för utvecklingen kopplat till äldreomsorgen i stadens sociala system och för att säkerställa framtida process- och systembehov. Äldrenämnden ska utforma och ansvara för förvaltningsorganisationen för nyckelfri hemtjänst samt ta fram verksamhetsnära stöd för densamma.

All personal ska ha grundutbildning och tillräckliga kunskaper i svenska språket. Äldrenämnden ska därför stärka arbetet med språklyftet samt, genom samordning av stadsdelsnämndernas kompetensutvecklingsinsatser inom verksamhetsområdet, verka för att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper. All outbildad personal ska erbjudas minst vårdbiträdesutbildning med målet att all personal inom äldreomsorgen ska vara utbildad. Äldrenämnden ska leda och samordna arbetet tillsammans med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med målet att öka andelen utbildade undersköterskor med skyddad yrkestitel. Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår och att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens är prioriterat.

De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå den senaste versionen av Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Det ska även möjliggöras för medarbetare att vidareutbilda sig till specialistundersköterska. Äldrenämnden ska i samarbete med akademin, brukar- och anhörigorganisationer samt stadsdelsnämnderna verka för att höja kompetensen om nya målgrupper inom äldreomsorgen, såsom exempelvis äldre med funktionsnedsättning, posttraumatiskt stressyndrom eller annat modersmål än svenska. Äldrenämnden ska erbjuda utbildningsinsatser, stöd och rådgivning till chefer och medarbetare inom äldreomsorgen i syfte att upprätthålla basala hygienrutiner samt

förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning bland omsorgstagare och medarbetare. Äldrenämnden ska samordna de akademiska noderna för att i samverkan med universitet och högskolor främja utveckling och innovation inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska fortsätta arbetet med att stärka stadens koppling till akademin och arbeta för att fler studenter gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i stadens äldreomsorg. Samverkan med stadens högskolor ska fortsätta kring forskning och andra samarbeten som till exempel det strategiska partnerskapet med Karolinska institutet.

Äldrenämnden ska arbeta för att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer. För att kunna tillgodose behovet av äldreboendeformer med hbtqi-inriktning ska detta utredas. Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa, och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kunna erbjuda äldreomsorg på minoritetsspråken, samt tillgängliggöra stadens äldreomsorg för romer och utgå från målgruppens särskilda behov. I detta arbete ingår att verka för personal med lämplig språk- och kulturkompetens till myndighetsutövning och till utförarverksamheter.

Alla äldre har rätt till ett tillgängligt och tryggt boende. Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvar ska förstärkas. I boendeplaneringen ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också utöka antalet och andelen seniorbostäder bland befolkningen över 65 år. Detta ska bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre. I planeringen ska ett stigande antal äldre med kognitiva eller fysiska funktionsnedsättningar, eller en kombination av de två, beaktas. Planeringen ska liksom för vård- och omsorgsboenden vara regional avseende både behov och planerad utbyggnad.

Välfärdsteknik och digitaliseringen möjliggör att en åldrande befolkning i högre utsträckning kan bo kvar hemma. Tillgängliga bostäder med smarta funktioner kan ge ökad självständighet, bättre hälsa och underlätta för den äldre att exempelvis bo kvar hemma längre. Äldrenämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom innovationer och digital teknik möta de samhällsutmaningar som staden står inför.

Äldrenämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och Micasa Fastigheter AB inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder. I boendeplanen ska hänsyn tas till Micasas analys av behovet av underhåll i befintliga vård- och omsorgsboenden och servicehus. Utifrån analysen ska nämnden säkerställa att dessa aspekter beaktas i planen för att till exempel säkra evakueringsplatser. Äldreboendeplaneringen ska utvecklas så att behov av befintliga och eventuellt nya former av biståndsbedömda och icke biståndsbedömda boendeformer tillgodoses. Tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser har äldrenämnden ett ansvar för att planerna verkställs och kontinuerligt följs upp.

Rådigheten ska öka, exempelvis genom fler nybyggda vård- och omsorgsboenden i egen regi samt återgång till egen regi. Det ska finnas verksamhet i egen regi i alla stadsdelsnämnder. Staden ska främja idéburen äldreomsorg.
60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden ska råda i staden som helhet. Fler icke

biståndsbedömda boenden, däribland kollektivboenden, ska byggas. Äldrenämnden ska genom en effektiv köhantering även verka för en hög beläggningsgrad vid korttidsboenden och i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser.

Äldrenämnden ska fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Äldrenämnden har ett övergripande ansvar för att tillsammans med stadsdelsnämnderna tillse att behovet av äldreomsorg för nationella minoriteter tillgodoses. Äldrenämnden ska fortsätta arbeta med att stödja väntjänst för de minoriteter där staden inte erhåller riktade statsbidrag och där en efterfrågan finns.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, äldrenämnden och AB Stockholmshem utreda hur Svedmyrabadet kan renoveras till att bli ett bad för äldre och andra grupper i behov av uppvärmda bassänger. Inriktningen gällande finansieringen av driften av det framtida badet är att denna ska ske gemensamt av idrottsnämnden och äldrenämnden, möjlig form för detta ska tas fram inom ramen för utredningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden utreda var inom staden den it-nära förvaltningen av sociala system ska finnas för att skapa bästa förutsättningar för förvaltning och utveckling (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn och förslag på förändrad modell för stadens äldreboendeplanering (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag på modell för finansiering för ökade hyreskostnader vid renovering av bostäder för äldre (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att äldrenämnden får ett utökat stadsövergripande ansvar för sammanhållen stadsövergripande statistik om stadens äldreomsorg (3.1)	2025-01-01	2025-06-30
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda hur seniorbostäder kan utvecklas i syfte att öka servicen och skapa möjligheter för att samlokalisera aktivitetscenter, hemtjänst och annan service riktad till äldre (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen fortsatt utreda behov om och i så fall hur nuvarande finansiering av kommunövergripande verksamhet bör omfördelas till äldreomsorgens ordinarie verksamhet (3.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden införa arbetsskor inom äldreomsorgen för att främja personalens arbetsmiljö och friskfaktorer (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, brottsförebyggande råd och polisen samordna arbetet för att förebygga och förhindra brott mot äldre (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med Storstockholms brandförsvar initiera informationsinsatser riktade till äldre i syfte att minska brandolyckor (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämndens verksamhet med inspektörer ska förstärkas i syfte att motverka oseriösa aktörer samt säkerställa att stadens äldreomsorg är säker och av god kvalitet (3.6)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, inflytande och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda formerna för och påbörja införandet av äldreomsorgsverksamhet med inriktning samiska, meänkieli och finska samt säkerställa att det finns aktivitetscenter med aktiviteter för samer och tornedalingar och sverigefinnar (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg (3.7)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och intresseorganisationer utreda behovet av hbtqi-anpassade boenden (3.7)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	69 %	69 %	69 %
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Överförmyndarnämnden

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd av en god man eller en förvaltare. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltarskap. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv, och det ska vara lätt att få kontakt med staden.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Förslag till budget 2025 och plan för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	**-79,9**	**-83,5**	**-84,2**	**-84,8**
Drift och underhåll	-79,9	-83,5	-84,2	-84,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Netto	**-79,9**	**-83,5**	**-84,2**	**-84,8**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**

Budgeten för 2025 ökar med 3,6 mnkr jämfört med budget 2024. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2025 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

För finansiering av arvodeskostnader avsätts 20 mnkr i CM3, enligt tidigare principer för finansieringsmodell.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stockholmare som behöver hjälp av en god man ska få stöd snabbt. Nämnden ska prioritera arbetet med att korta handläggningstider. I arbetet med utvecklingen av stadens förvaltarenhet behöver överförmyndarnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden. Nämnden ska, i avvaktan på att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten, utse god man till alla ensamkommande barn.

Arbetet som ställföreträdare, gode män och förvaltare gör är av stort värde för alla som är i behov av hjälp. Genom deras arbete kan den enskildes rättigheter säkerställas. Nämndens arbete för att rekrytera och tillgodose behovet av gode män är centralt för att stödja individer som behöver en god man. Genom rekryteringsinsatser, effektiva utbildningsinsatser och i samarbete med civilsamhället ska rekrytering av gode män och förvaltare öka.

Överförmyndarnämnden har ett viktigt uppdrag i tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Tillsynen ska säkerställa att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, inte missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

För att säkra god kvalitet i verksamheten är det centralt att arbeta med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda. Målsättningen är att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats.

Nämnden ska kontinuerligt göra lämplighetskontroller av ställföreträdare. Eventuella oegentligheter ska polisanmälas. Om en ställföreträdare förekommer i belastningsregistret ska nämnden föreslå entledigande av denne.

I och med att nämnden har ett särskilt uppdrag att genomföra tillsyn över förmyndarskapet är det viktigt att ständigt arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv. Nämnden kan bidra med att sprida kunskap till medarbetare, chefer, vuxen- och barnhandläggare i arbetet med att systematiskt säkerställa barnets bästa.

Nämnden ska fortsätta arbetet med att fortbilda stadens biståndshandläggare och socialsekreterare om uppdraget som god man och förvaltare. Överförmyndarnämnden ska samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet. I samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska förbättrade rutiner för effektiv och säker hantering och redovisning av enskildas pengar och inköp för dessa inom äldreomsorgen tas fram.

Nämndens ska även, tillsammans med kommunstyrelsen, verka för att nämndens nationella ansvar överförs till lämplig statlig myndighet när så är möjligt.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Överförmyndarnämnden ska verka för minskad energianvändning och för att förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Överförmyndarnämnden ska fortsätta att utveckla och effektivisera verksamhetssystem för nämndens verksamhet. Överförmyndarnämnden ska också fortsätta utveckla digitalisering och e-tjänster för att öka säkerheten för både ställföreträdare och huvudmän. Rutiner och arbetssätt ska tillse att arvoden och ersättning till ställföreträdare betalas ut i rimlig tid. Arbetet med nämndens nationella uppdrag ska organiseras och struktureras på ett sätt så att det är urskiljbart i kostnadsredovisningen. Överförmyndarnämnden ska fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten, på ett sätt som gör det möjligt att jämföra bakåt i tiden och med andra överförmyndarnämnder i framförallt Stockholms län.

Den interna kontrollen ska fortsätta utvecklas i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: *1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5 mnkr.

I Central medelsreserv: *2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 1 092 mnkr inklusive medel för nedanstående ändamål.

I central medelsreserv avsätts medel för att staden ska ha en beredskap inför oförutsedda händelser, för kostnader som beslutas av kommunstyrelsen utifrån förutsättningar som inte är kända vid budgetens antagande samt för verksamheter där anslag fördelas utifrån ansökan.

För att öka transparensen och för att kommunfullmäktige ska kunna ta ställning till innehållet redovisas i år beräknade kostnader för olika poster. Detta är preliminära kostnadsberäkningar och precis som tidigare år äger kommunstyrelsen full rätt att fördela om resurser inom ramen för central medelsreserv 2 och kostnaderna ska därför tolkas som en redovisning av det beräkningsunderlag som ramen grundar sig på. Beroende på exempelvis de ansökningar som inkommer kan kostnaderna bli såväl lägre som högre.

Trygghetsinsatser – 80 miljoner kronor

- Beredskapsåtgärder. Syftar till att säkra stadens förmåga i händelse av kris och krig. Inom området pågår en rad statliga utredningar som under året kan komma att innebära ökat ansvar för staden. Nya statliga regelverk ska enligt finansieringsprincipen innebära att kommuner kompenseras. Så sker dock inte alltid. För ändamålet beräknas 10 miljoner kronor.
- Ordningsvakter. Kommunstyrelsen organiserar stadens arbete med ordningsvakter syftande till en tryggare stad. I budgeten föreslås ett stärkt fokus på utsatta miljöer och att stadsdelsnämnderna ska kunna finansiera egna insatser utöver de kostnader som finansieras centralt. Grundfinansieringen kommer dock från central medelsreserv. För ändamålet beräknas 30 miljoner kronor.
- Platssamverkan och platsutveckling i trygghetsskapande syfte. Tillsammans med civila samhället och lokalt näringsliv jobbar staden aktivt för att göra det offentligarummet tryggare. För ändamålet beräknas 40 miljoner kronor.

Miljö- och klimatinsatser – 53,7 miljoner kronor

- Lokala åtgärdsprogram, vatten. Inom ramen för nämndernas arbete med att förbättra vattenkvaliteten i Stockholms stad reserveras sökbara medel. För ändamålet beräknas 20 miljoner kronor.
- Biologisk mångfald. Sökbara medel syftande till att stärka den biologiska mångfalden. För ändamålet beräknas 15 miljoner kronor.
- Kemikaliesmart förskola. Stadens arbete med att utmönstra skadliga kemikalier från förskoleverksamheterna fortsätter. Från central medelsreserv kan stadsdelsnämnderna finansiera insatser som påskyndar arbetet. För ändamålet beräknas 8 miljoner kronor.
- Miljö- och klimatsamordnare samt doktorandtjänst. Medel avsedda för att stadsdelsnämnderna ska kunna ha en samordnare som kan stärka stadens arbete för att uppfylla miljöprogram och klimathandlingsplanen. Inom ramen finns också medel för en doktorandtjänst för att stärka stadens långsiktiga arbete med klimatanpassning. För ändamålet beräknas 10,7 miljoner kronor.

Välfärdsinsatser – 210 miljoner kronor

- Förskola – bidrag för hög hyra. I enlighet med det av kommunfullmäktige antagna regelverket ges bidrag till nya förskolor med hög hyra. För ändamålet beräknas 128 miljoner kronor.
- Särskilda boenden för äldre och personer med funktionsnedsättning. För ändamålet beräknas 40 miljoner kronor.
- Förvaltarenhet. Arbetsmarknadsnämnden organiserar stadens arbete med en förvaltarenhet. För att säkerställa en rättssäker och kvalitativ verksamhet finns medel i central medelsreserv. För ändamålet beräknas 20 miljoner kronor.
- Socialnämnden: SHIS lägenheter. Stiftelsen Stockholms hotellhem (SHIS) säkerställer att det finns bostäder till stockholmare med särskilda behov. För detta finns medel anslagna i central medelsreserv. För ändamålet beräknas 10 miljoner kronor.
- Yrkes-SM. För att stärka och uppmärksamma gymnasiala yrkesutbildningar och därigenom bidra till att säkra långsiktig kompetensförsörjning arrangerar Stockholms stad yrkes-SM. För ändamålet beräknas 2 miljoner kronor.
- Barnomsorg obekväm arbetstid. För att stärka arbetet med att erbjuda kvalitativt bra barnomsorg på obekväm arbetstid anslås medel i CM. För ändamålet beräknas 5 miljoner kronor.
- Arbetsskor i äldreomsorgen. Den kommunala äldreomsorgen ska erbjuda sina anställda tillgång till arbetsskor. För detta medel anslås medel under SDN Äldreomsorg. Privata utförare kommer om de inför samma förmån kunna ansöka om medel för syftet. Äldrenämnden har fått ett anslag för syftet. Här finns ytterligare en beredskap i det fall att efterfrågan skulle bli stor. För ändamålet beräknas 4 miljoner kronor.
- Äldreomsorg till nationella minoriteter. I budgeten framgår att staden ska erbjuda omsorg till de nationella minoriteter som omfattas av förvaltningsområdet. För att kunna delta i utvecklingsarbete av detta beräknas 1 miljon kronor.

Insatser för en levande och demokratisk stad – 14,3 miljoner kronor

- Lokalt arbete för ökad demokrati. Sökbara medel där nämnder kan söka medel för insatser som stärker den lokala demokratin. Även stöd till minnesdagar för förintelsen omfattas av dessa medel. För ändamålet beräknas 4 miljoner kronor
- Högtider och evenemangsdagar i fokusområden samt lokal samordning Fokus Järva. Stadens insatser i fokusområden finansieras i allt väsentligt inom linjeorganisationen. För att stärka lokalsamhället och samordningen reserveras medel i central medelsreserv som kan sökas av berörda nämnder. För ändamålet beräknas 4 miljoner kronor.
- Kulturpark Snösätra. Parken är ett uppskattat besöksmål och central medelsreserv finansierar ett stöd till arbetet i berörd stadsdelsnämnd. För ändamålet beräknas 2 miljoner kronor.
- Hyreskompensation för nya eller upprustade parklekar. Stadsdelar som rustar upp parklekar får initialt en höjd hyra för dessa. För att säkerställa att parklekar kan rustas upp finns både investeringsmedel och ett stöd för ökade hyror. För ändamålet beräknas 3 miljoner kronor.
- Hyresstöd Tekniska museet – filial Tensta. Genom en överenskommelse med Tekniska museet och Gålö-stiftelsen etablerar museet en filial i Tensta. Insatsen förstärker områdets attraktivitet samtidigt som intresset för teknik och naturvetenskap stärks. För ändamålet beräknas 1,3 miljoner kronor.

Kostnader till följd av regelverk antagna av kommunfullmäktige – 673 miljoner kronor

- Resultatenheter. Kommunfullmäktige har i bred politisk enighet antagit regelverk för ekonomisk förvaltning. I denna finns möjlighet att organisera verksamheten med

långsiktighet och ett decentraliserat ansvar genom resultatenheter. För att bokföringsmässigt täcka upp överskott behöver det avsättas medel i central medelsreserv. För ändamålet beräknas 200 miljoner kronor.

- Politiska organisationen – rotlar och partikanslier. Den politiska organisationen är enligt överenskommelse mellan fullmäktiges alla partier organiserad på samma sätt som resultatenheter vilket innebär att överskott i dessa verksamheter behöver täckas upp i central medelsreserv. För ändamålet beräknas 70 miljoner kronor.
- Ombudgeteringar VB. I samband med årsredovisningen finns möjligheter för nämnder att begära ombudgeteringar. Det kan handla om kostnader för ingångna avtal där tidsförskjutningar ägt rum. Det behövs finnas utrymme i central medelsreserv för de kostnader som då uppstår under innevarande år. För ändamålet beräknas 100 miljoner kronor.
- Utvecklingskostnader it. Revisorerna har riktat kritik mot den ordning som utvecklats där kostnader för it tas i bokslutet som en oförutsedd kostnad. Att utveckla stadens it-stöd är inte längre en oförutsedd kostnad och behöver därmed budgeteras. Att inte budgetera för kostnaden innebär ett lägre resultat och motsvarande ökat lånebehov för staden. För ändamålet beräknas 300 miljoner kronor.
- Särskilda uppdrag till Servicenämnden. Servicenämnden är en avgiftsfinansierad verksamhet som finansieras genom de tjänster som nämnder och styrelser efterfrågar. Vid sidan om denna huvudsakliga uppgift kan kommunfullmäktige ge servicenämnden särskilda uppdrag som då finansieras av central medelsreserv. För ändamålet beräknas 3 miljoner kronor.

Vidare reserveras 563,3 mnkr i central medelsreserv: *3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, fritidshem, fritidsklubb grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, anpassad grund- och gymnasieskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, ekonomiskt bistånd, familjerådgivning samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I central medelsreserv: *4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* reserveras 519,5 mnkr inklusive medel för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatmiljard
- Trygghetsinvesteringar
- Hästa gård
- Parklekar
- Upprustning av parkmiljö i anslutning till förskolegårdar
- Trädvård och trädplantering inom SDN stadsmiljö
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Naturreservat
- Stockholm vid vattnet
- Maskiner och inventarier för drift av stadsmiljö i egen-regi

I Central medelsreserv: *5. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 675 mnkr i huvudsak för ej aktiverbara utgifter som klassificeras som driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt. Kostnaderna följer i allt väsentligt av ändrad lagstiftning där kostnader som tidigare räknats in i investeringar och skrivits av under lång tid men som nu enligt svensk lag ska definieras som driftkostnader och tas

upp som utgifter under det år de inträffar. Exempel på sådana kostnader är rivning, sanering och detaljplanekostnader. 540 miljoner kronor beräknas i denna del. Därutöver reserveras medel för detaljplanekostnader och för strategisk hantering av skollokaler där det inte bedrivs skolverksamhet, vilka tidigare finansierats via skolschablonen. Även förskolelokaler i vilka det inte bedrivs verksamhet ska i vissa fall kunna omfattas. Därtill reserveras medel för kostnader i syfte att stärka stadens arbete i tidiga skeden avseende samhällsplanering.

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-11 067,5	-10 185,3	-10 317,3	-10 565,7
Pensionsersättning, personal-omkostnadspålägg från nämnderna mm	9 070,0	8 150,0	8 353,8	8 562,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	**-1 997,5**	**-2 035,3**	**-1 963,5**	**-2 003,1**
Skatteintäkter och begravningsavgifter	63 767,4	66 794,0	69 486,0	72 361,2
Utjämning och fastighetsavgift	-6 206,6	-6 464,6	-7 046,6	-7 726,7
Utdelning	1 120,0	340,0	340,0	340,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-600,1	119,9	375,1	140,7
Disposition begravningsavsättning	11,8	40,0	28,8	26,7
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	**58 092,5**	**60 829,2**	**63 183,3**	**65 142,0**
Interna ränteersättningar	2 252,8	2 374,0	2 535,3	2 625,0
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	164,9	478,2
Avskrivningar	2 547,9	3 000,9	3 209,8	3 482,3
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	6 563,3	4 035,8	3 704,1	2 018,0
Summa finansiering investeringsplan	**9 311,3**	**7 236,8**	**7 278,8**	**6 178,5**

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 293,4	-
Pensionsavgifter	-1 399,8	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	-653,4	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	-288,8	-
Summa	**-3 635,3**	
Övriga personalkostnader	**-100**	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	**-6 450,0**	
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring		**8 150,0**
Summa	**-10 185,3**	**8 150,0**
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	**-2 035,3**	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. För anställda inom staden gäller avgiftsbestämda pensionsavtalet AKAP-KR. Somliga anställda födda 1985 och tidigare har valt att vara kvar i tidigare pensionsavtalet vilket är delvis förmånsbestämt. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1959 och senare har detta beräknats till 41,0 procent för 2025. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,20 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 9,4 procent. Pålägget för personer födda 1958 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2024:	365 193,3	66 538,3
Utdebitering	18,22	
Begravningsavgift	0,07	255,7
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		**66 794,0**

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2025, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2023, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2024 och 2025. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 22 augusti 2024. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,5 procent år 2024 och 4,8 procent år 2025. Stadens skatteinkomster är beräknade på en skattesats om 18,22 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 7,0 öre av uppräknat skatteunderlag (6,5 öre 2024).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-6 907,2	
Kostnadsutjämning	-1 248,8	
Regleringspost		2 332,9
LSS-utjämning	-2 080,4	
Fastighetsavgift		1 438,9
Summa	**-10 236,5**	**3 771,9**
Netto utjämning och fastighetsavgift	**-6 464,6**	

Utjämningssystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medelskattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2024.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet Kostnadsutjämningssystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2024.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital.

I budget föreslås en preliminär utdelning om 340 mnkr från Stockholms Stadshus AB. Det slutliga beloppet beslutas i samband med tertialrapport 2 och därtill eventuellt hörande extra bolagsstämma för Stockholms Stadshus AB. Vid ordinarie årsstämma 2025 beslutas inte om någon utdelning från koncernen.

Mnkr	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Plan 2026**	**Plan 2027**
Räntenetto	577,1	574,3	550,8	508,6
Övriga finansiella intäkter	1,3	2,0	2,0	2,0
Övriga finansiella kostnader	-33,3	-44,3	-42,8	-42,8
Finansiella kostn pensionsskuld exkl löneskatt	-1145,3	-412,1	-134,9	-327,1
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	**-600,1**	**119,9**	**375,1**	**140,7**

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2025 till 2,8 procent, (2,8 procent 2024). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,0 procent (3,0 procent 2024).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

BALANSBUDGET

Mnkr	Budget 2024*	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tillgångar				
Materiella anläggningstillgångar	104 341,0	108 501,9	112 495,9	115 117,1
Finansiella anläggningstillgångar	5 991,0	5 991,0	5 991,0	5 991,0
Summa anläggningstillgångar	**110 332,0**	**114 492,9**	**118 486,9**	**121 108,1**
Omsättningstillgångar	101 177,8	101 097,8	101 040,2	100 986,8
Summa tillgångar	**211 509,8**	**215 590,7**	**219 527,1**	**222 094,9**
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	88 782,4	88 907,5	89 032,6	89 322,5
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	164,9	478,2
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Summa eget kapital	**88 907,5**	**89 032,6**	**89 322,5**	**89 925,7**
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	12 979,6	13 268,4	13 509,6	13 726,9
Infrastrukturella avsättningar mm	11 504,4	9 477,8	7 354,7	5 723,2
Summa avsättningar	24 484,0	22 746,2	20 864,3	19 450,1
Skulder	98 118,3	103 811,9	109 340,3	112 719,1
Summa eget kapital och skulder	**211 509,8**	**215 590,7**	**219 527,1**	**222 094,9**
Ansvarsförbindelse pensioner	**15 624,7**	**15 062,3**	**14 168,2**	**13 271,2**
Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse	34,6	34,3	34,2	34,5

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2023

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2025 med inriktning för 2026 och 2027 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningarna i bokslut 2023, budget 2024 och 2025 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

KASSAFLÖDESANALYS

Mnkr	Budget 2024*	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	0,1	0,1	164,9	478,2
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	3 842,7	3 204,7	3 354,8	3 601,3
Utbetalning avsättningar	-2 617,3	-1 986,6	-2 094,3	-1 604,8
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från löpande verksamhet	**1 350,5**	**1 343,2**	**1 550,4**	**2 599,7**
Investeringsverksamhet				
Investering materiella anläggningstillgångar	-11 541,3	-9 781,8	-8 758,8	-7 628,5
Försäljning materiella anläggningstillgångar	2 430,0	2 745,0	1 680,0	1 650,0
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-9 111,3**	**-7 036,8**	**-7 078,8**	**-5 978,5**
Finansieringsverksamheten				
Förändring låneskuld	7 760,8	5 693,6	5 528,4	3 378,8
Årets kassaflöde	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2023

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2025 med inriktning för 2026 och 2027 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Följande, förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027 för Finansförvaltningen, beslutas i denna budget

- Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- Kommunkoncernen ska i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- Kommunalinkomstskatt utdebiteras med kronor 18:22 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2025.
- Begravningsavgift utdebiteras med 7:00 öre per skattekrona för 2025.
- Beslut om den faktiska storleken på utdelningen från koncernen Stockholms Stadshus AB fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2, 2025.
- Internräntan fastställs till 2,8 procent för 2025.
- Övriga förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027 för Finansförvaltningen.

Förslag till budget och ägardirektiv 2025 och inriktning 2026-2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga och nödvändiga investeringar som är nödvändiga för en snabbt och ekologiskt och socialt hållbart växande stad. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög för att bidra till målet om 140 000 bostäder år 2010-2035. Bolagskoncernen har en viktig roll i att driva stadens arbete med att minska klimatutsläpp och att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt är en betydande aktör i stadens övergripande hållbarhetsarbete i syfte att uppnå målet om ett klimatpositivt Stockholm år 2030.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar. Staden ska äga och utveckla byggnader och infrastruktur som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter. Inhyrningar ska föregås av en risk- och konsekvensanalys. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Staden ska inte sälja samhällsfastigheter som stadens verksamheter har behov av på kort eller lång sikt. Ingen försäljning eller ombildning av allmännyttiga hyresrätter hos bostadsbolagen ska ske.

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet. När tidigare upphandlad verksamhet överförs till egen regi ska det leda till att verksamhetens kvalitet bevaras och förbättras.

CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) är ett nytt EU-direktiv om hållbarhetsrapportering som påverkar bolagskoncernen från 2025 och som innebär ökade krav för bolag vad gäller hållbarhetsrapportering. Det förberedande arbetet för koncernens rapportering sker under 2024 i syfte att erforderlig rapportering ska kunna ske från år 2025.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Koncernen Stockholms Stadshus	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**276**	**465**	**498**	**155**
Investeringar, mnkr	**-13 711**	**-13 949**	**- 14 723**	**-15712**

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad. Stockholms Stadshus AB ska verka för ett ökat bostadsbyggande i Stockholm. Moderbolaget har det övergripande ansvaret för dotterbolagens investeringsstyrning i syfte att säkerställa att projekt genomförs i enlighet med beslutad tid, omfattning och budget. Moderbolaget ska tillsammans med dotterbolagen bedriva ett aktivt arbete med att begränsa koncernens finansiella skuldutveckling och för en långsiktigt positiv resultatutveckling.
Det är angeläget att Stockholms Stadshus AB deltar i arbetet för fortsatt fastighetsutveckling, utbyggnad och planering av lokaler för stadens välfärdsverksamheter, såsom äldreboenden, skolor och förskolor. All samhällsplanering ska i ett tidigt skede beakta välfärdens behov av kostnadseffektiva, ändamålsenliga, tillgängliga och trygga lokaler samt hur dessa påverkar möjligheten att bli en socialt och ekologisk hållbar stad. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag och nämnder som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt i syfte att uppnå en effektiv och optimerad fastighetsförvaltning för hela kommunkoncernen.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Ägardirektiv för 2025-2027

Stockholms Stadshus AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**50**	**60**	**60**	**60**
Investeringar, mnkr	**0**	**0**	**0**	**0**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- svara för koncernens övergripande arbete för att nå målet om en klimatpositiv stad år 2030
- svara för koncernens övergripande arbete för att Stockholms stads organisation ska vara fossilfri år 2030

- samordna koncernens övergripande arbete för att bolagen bidrar till att nå målet om att energianvändningen i kommunens fastigheter och verksamheter ska minska med 10 procent under mandatperioden
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- säkerställa att de kommunala bolagen inventerar var det lämpar sig att installera solceller på stadens tak samt planerar för att installera solceller under mandatperioden för att öka den lokala elproduktionen
- fortsätta följa och säkerställa dotterbolagens arbete med och tillämpning av stadens miljöprogram och klimathandlingsplan samt tillhörande handlingsplaner

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademin och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stadshus AB ska utreda en placering och förbereda uppstart av en återbruksverksamhet för byggmaterial för stadens egna verksamheter (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utvärdera, och i förekommande fall föreslå förändringar i, bolagens ägardirektiv gällande arbetet med laddinfrastruktur i syfte att säkerställa affärsmässighet och genomförbarhet givet bolagens planerade investeringsvolymer, underhållsbehov och nyproduktionsmål samt mål och åtgärder i enlighet med miljöprogrammet, klimathandlingsplanen och bolagens klimathandlingsplaner (2.3)	2025-01-01	2025-04-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- samordna koncernens arbete med investeringsstyrning
- tillsammans med dotterbolagen bedriva ett arbete för långsiktig positiv ekonomisk resultatutveckling
- säkerställa att bostadsbolagen är fortsatt viktiga aktörer för att uppnå stadens bostadsmål, öka byggandet av hyresrätter med hyror som gör att fler har råd att efterfråga hyresrätterna
- tillsammans med bostadsbolagen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bedriva en långsiktig och effektiv planering för byggandet av Stockholmshus och i detta arbete ta ett samordningsansvar
- samordna och följa upp dotterbolagens arbete med att bidra till att fler får anställning via stockholmsjobb och att fler ungdomar får feriejobb
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region ta fram en genomförandeplan för hur stadens bolag bäst kan bidra till att uppnå målen i stadens näringslivspolicy
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region och utreda och implementera en modell för att stödja och utveckla det lokala näringslivet
- tillsammans med kommunstyrelsen och i samråd med Stockholm Business Region styra, samordna och följa upp dotterbolagens näringslivsarbete ur ett strategiskt perspektiv

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB göra en fördjupad ekonomisk framtidsutredning och ta fram en prognos som underlag till en framtidssäkrad hållbar ekonomi för kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB utreda och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet (3.2)	2025-01-01	2025-06-30
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda och inrätta ett bolag i syfte att driva projektutveckling för bland annat bostadsbyggande i tidiga skeden (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med Stockholms Stadshus AB utreda bolagets uppfyllande av grunduppdraget kopplat till riksintressen, samhällskritik verksamhet och sjöfartens omställning (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

De allmännyttiga bostadsbolagen är avgörande för att kunna skapa en socialt och ekologiskt hållbar stad som alla människor har råd att bo och leva i. Genom en hög byggtakt och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning ska bolagen bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad som både möter invånarnas, arbetsmarknadens och lärosätenas behov och bidrar till att utjämna skillnaderna i levnadsvillkor. Bolagen ska förstärka sitt bostadssociala arbete, utveckla boinflytandet, utveckla samverkan med parterna på bostadsmarknaden, bidra i arbetet för en äldrevänlig stad genom att bland annat arbeta för att bryta ofrivillig ensamhet, minska sin totala klimatpåverkan, bidra till att stärka den biologiska mångfalden, verka för ökad trygghet i ytterstaden och säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta utveckla sitt bostadssociala arbete genom att bland annat arbeta vräkningsförebyggande och aktivt verka för att en nollvision ska gälla för vräkningar av barnfamiljer, utveckla arbetet mot våld i hemmet och för ett stärkt barnrättsperspektiv
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta
- fortsätta arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning, oskäliga hyror vid tillåten andrahandsuthyrning, och bostadsrelaterade bedrägerier samt utveckla samverkan med socialtjänsten för att motverka utsattheten för de som berörs
- verka för en god rörlighet inom det egna beståndet genom att bland annat underlätta för äldre att flytta till bostäder som är anpassade efter deras behov och därmed frigöra större lägenheter för trångbodda barnfamiljer
- särskilt prioritera centrumutveckling och stärkt närvaro i fokusområden samt ytterstaden, i syfte att främja trygghet, trivsel samt förstärka sociala värden i stadsplaneringen
- utveckla arbetet med tillfälliga etableringar i lokaler för att möjliggöra upplåtelse för civilsamhället och kulturlivet. Bolagen ska i samverkan med kulturförvaltningen medverka i genomförandet av stadens ateljéstrategi

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- arbeta aktivt för att implementera bolagens strategier för hur de ska minska sin totala klimatpåverkan genom en rättvis klimatomställning och uppnå målet om att Stockholms stad ska vara klimatpositiv senast år 2030, målet om fossilfri organisation 2030, målet om en fossilfri stad 2040 samt bidra till målet om halverade konsumtionsbaserade utsläpp till 2030
- successivt förse samtliga parkeringsplatser inom sitt bestånd med laddinfrastruktur i syfte att bidra till stadens mål om en utsläppsfri innerstad år 2030. I innerstaden ska minst 50 procent av bolagens parkeringsplatser i garage vara förseddamed laddinfrastruktur av minst typen normalladdning 2026 och 100 procent 2028. Utbyggnaden ska genomföras i aktivt samarbete med Storstockholms Brandförsvar så att de brandrisker som kan uppstå minimeras

- i ytterstaden säkerställa att minst 50 procent av parkeringsplatserna är förberedda för laddinfrastruktur år 2026 och 100 procent år 2030, varav minst 25 procent av platserna i garage även ska förses med laddinfrastruktur av minst typen normalladdning senast 2028. Utbyggnaden ska genomföras i aktivt samarbete med Storstockholms Brandförsvar så att de brandrisker som kan uppstå minimeras
- i förberedda fastigheter bedriva ett aktivt informationsarbete för att säkerställa att alla berörda hyresgäster känner till att de har rätt att få en laddstolpe installerad inom maximalt fyra veckor efter avrop
- aktivt verka för att öka sin egna förnybara elproduktion, som exempelvis vind- och solenergianläggningar
- intensifiera arbetet för ökad grönska och stärkt biologisk mångfald inom ramen för bolagets bestånd. Där det är lämpligt, möjliggöra för boende att odla och plantera i anslutning till sina bostäder
- ge hyresgästerna reellt inflytande över grad av standardhöjning utöver lägsta godtagbara standard i samband med upprustning, i syfte att stärka livscykelperspektivet, värna kulturhistoriskt klassade värden och säkra hyresgästernas möjlighet att bo kvar även efter upprustning
- bistå berörda nämnder och bolag i arbetet med att ta fram en metod för uppföljning av byggavfall samt ställa krav på minskad mängd byggavfall

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- inför beslut om inriktning eller genomförande av projekt undersöka möjligheter till extern finansiering som erbjuds inom EU:s fonder och program
- arbeta aktivt med stadens fokusområden, särskilt Fokus Järva genom att ta ansvar för utvecklingen av området, både kopplat till närvaron genom befintligt bestånd och ökat genomförande av nya stadsutvecklingsprojekt
- tillskapa minst 3 500 bostäder under mandatperioden
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB bedriva en långsiktig och effektiv planering för byggandet av Stockholmshus. Produktionen av Stockholmshus bör utgöra minst hälften av allmännyttans samlade produktion fram till 2030
- utveckla bolagets projektportfölj utifrån både eget markinnehav och ett utvecklat aktivt samarbete med berörda nämnder, för att möjliggöra fler byggstartade lägenheter
- tillsammans med exploateringsnämnden arbeta för att bolagens projektportföljer ska vara minst tio gånger den planerade årliga produktionen
- aktivt bidra till stadens mål att senast år 2030 kunna erbjuda alla studenter som vill en studentbostad och pröva nya former för delat boende såväl för studenter som för andra hyresgäster
- inventera befintligt bestånd och analysera hur de kan bidra till fler lägenheter med många rum genom nybyggnad, ombyggnad och/eller i samband med upprusning, samt hur hyrorna för dessa kan pressas, i syfte att motverka trångboddhet bland resurssvaga grupper
- tillsammans med Micasa Fastigheter i Stockholm AB pröva att samordna planering av byggprojekt. Exempelvis kan bostadsbolagen inneha projekt som lämpar sig bättre för Micasa och vice versa
- i samarbete med S:t Erik Försäkrings AB, andra berörda nämnder och bolag samt Storstockholms Brandförsvar fortsätta arbetet med att strategiskt förebygga antalet brand- och vattenskador i stadens byggnader

- aktivt bidra till att fler långtidsarbetslösa får en ingång till jobb på ordinarie arbetsmarknad exempelvis genom fler Stockholmsjobb, och i högre grad ställa sociala krav i upphandlingar
- aktivt verka för ökad egen regi samt arbeta med att minska beroendet av externa konsulter till förmån för egen personal
- arbeta proaktivt och strukturerat för att motverka välfärdsbrottslighet ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser. Bland annat genom att ingå i arbetet projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- utveckla inflytandet för hyresgästerna och samarbetet med andra lokala aktörer, samt främja social sammanhållning och tillit i bostadsområdena

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1735 GWh	1720 GWh	1715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Klimatpåverkan från nyproduktion av byggnader	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd vid förmedling	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser				
Obligatorisk nämndindikator				
	Bostadsbolagens hyresgästers upplevda trygghet i och omkring hemmet	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena värnandet av kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2025-2027

AB Svenska Bostäder	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**50**	**90**	**40**	**30**
Investeringar, mnkr	**-1 253**	**-1 530**	**-1 390**	**-1 550**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ta fram egna underhållspolicyer som syftar till varsam renovering med utgångspunkt i det nya miljöprogrammet och nya klimathandlingsplanen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem verka för utökade möjligheter för sina hyresgäster att hyra, reparera, byta, dela, låna eller ge istället för att köpa nytt (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem kartlägga var de kan plantera fler träd för att öka krontäckningsgraden i de områden som riskerar att drabbas av värmeöeffekter och där människor vistas (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera och uppdatera befintliga överenskommelser avseende installation och drift av laddinfrastruktur på bostadsbolagens parkeringar. Utvärdering och uppdatering ska ske med utgångspunkt i aktuella ägardirektiv kring utbyggnad av laddinfrastruktur och för att säkerställa affärsmässiga principer för bolagen (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utvärdera, och i förekommande fall föreslå förändringar i, bolagens ägardirektiv gällande arbetet med laddinfrastruktur i syfte att säkerställa affärsmässighet och genomförbarhet givet bolagens planerade investeringsvolymer, underhållsbehov och nyproduktionsmål samt mål och åtgärder i enlighet med miljöprogrammet, klimathandlingsplanen och bolagens klimathandlingsplaner (2.3)	2025-01-01	2025-04-30
Trafiknämnden ska, inom ramen för sitt arbete längs med Söder Mälarstrand, i samråd med AB Svenska Bostäder och andra berörda parter utreda förutsättningar att öppna Mariahissen för allmänheten (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta utveckla och implementera koncept som bygger på en ökad grad av industriell produktion, till exempel i syfte att tillskapa bostäder med överkomliga hyror som riktar sig till unga och studenter
- genom dotterbolaget Stadsholmen AB, i samverkan med Trafiknämnden vidareutveckla arbetet med lokalt utvecklings- och trygghetsarbete i Gamla stan

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Svenska Bostäder och i samråd med kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheten att samordna nämndernas befintliga förhandlingsordningar samt hanteringen av bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera befintliga avtal mellan Stockholm Parkering och bostadsbolagen avseende blockhyresavtal såväl som driftavtal av parkeringsanläggningar. Utvärderingen ska ske med utgångspunkt i att säkerställa tydlig ansvarsfördelning och affärsmässiga principer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda och lämna förslag på åtgärder för hur den interna byteskön kan bli ett mer effektivt verktyg för att minska trångboddhet, förbättra tillgänglighet och bryta segregation. Arbete ska ske med utgångspunkt i AB Svenska Bostäders pilotprojekt och syfta till att utreda hur detta kan utökas i det befintliga beståndet i samtliga tre bolag (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska ta en aktiv roll som ankarbyggaktörer i stadens detaljplaneprocesser i syfte att i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden skapa attraktiva byggrätter. I detta arbete ska bolagen också pröva möjligheten att utveckla byggrätter för bostadsrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och AB Svenska Bostäder göra ett omtag avseende stadsutvecklingen i Husby (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en stadsövergripande tillämpningsanvisning för arbetet med försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2025-2027

AB Familjebostäder	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**140**	**170**	**150**	**110**
Investeringar, mnkr	**-1 200**	**-1 050**	**-1 200**	**-1 700**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ta fram egna underhållspolicyer som syftar till varsam renovering med utgångspunkt i det nya miljöprogrammet och nya klimathandlingsplanen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem verka för utökade möjligheter för sina hyresgäster att hyra, reparera, byta, dela, låna eller ge istället för att köpa nytt (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem kartlägga var de kan plantera fler träd för att öka krontäckningsgraden i de områden som riskerar att drabbas av värmeöeffekter och där människor vistas (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera och uppdatera befintliga överenskommelser avseende installation och drift av laddinfrastruktur på bostadsbolagens parkeringar. Utvärdering och uppdatering ska ske med utgångspunkt i aktuella ägardirektiv kring utbyggnad av laddinfrastruktur och för att säkerställa affärsmässiga principer för bolagen (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utvärdera, och i förekommande fall föreslå förändringar i, bolagens ägardirektiv gällande arbetet med laddinfrastruktur i syfte att säkerställa affärsmässighet och genomförbarhet givet bolagens planerade investeringsvolymer, underhållsbehov och nyproduktionsmål samt mål och åtgärder i enlighet med miljöprogrammet, klimathandlingsplanen och bolagens klimathandlingsplaner (2.3)	2025-01-01	2025-04-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- aktivt verka för att bygga fler kollektivhus, även inom projektet Stockholmshusen, framförallt i stadsdelar där dessa boendeformer saknas

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera befintliga avtal mellan Stockholm Parkering och bostadsbolagen avseende blockhyresavtal såväl som driftavtal av parkeringsanläggningar. Utvärderingen ska ske med utgångspunkt i att säkerställa tydlig ansvarsfördelning och affärsmässiga principer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda och lämna förslag på åtgärder för hur den interna byteskön kan bli ett mer effektivt verktyg för att minska trångboddhet, förbättra tillgänglighet och bryta segregation. Arbetet ska ske med utgångspunkt i AB Svenska Bostäders pilotprojekt och syfta till att utreda hur detta kan utökas i det befintliga beståndet i samtliga tre bolag (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska ta en aktiv roll som ankarbyggaktörer i stadens detaljplaneprocesser i syfte att i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden skapa attraktiva byggrätter. I detta arbete ska bolagen också pröva möjligheten att utveckla byggrätter för bostadsrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och AB Familjebostäder utveckla gemensamma lösningar för övre Tensta som utgår från ett helhetsperspektiv på trafiklösningar, nyproduktion och social hållbarhet för att skapa en positiv förändring i området (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en stadsövergripande tillämpningsanvisning för arbetet med försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2025-2027

AB Stockholmshem	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**275**	**255**	**244**	**215**
Investeringar, mnkr	**-1 767**	**-2 100**	**-2340**	**-2 510**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stockholmshem ska i samarbete med Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd utreda att omvandla AB Stockholmshems panncentral i Solberga till ett kulturhus/allaktivitetshus där etablering av lokalt föreningsliv, kulturskola och fritidsverksamhet ingår. Möjligheten till extern finansiering ska ingå som en del av utredningsarbetet (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ta fram egna underhållspolicyer som syftar till varsam renovering med utgångspunkt i det nya miljöprogrammet och nya klimathandlingsplanen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem verka för utökade möjligheter för sina hyresgäster att hyra, reparera, byta, dela, låna eller ge istället för att köpa nytt (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem kartlägga var de kan plantera fler träd för att öka krontäckningsgraden i de områden som riskerar att drabbas av värmeöeffekter och där människor vistas (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera och uppdatera befintliga överenskommelser avseende installation och drift av laddinfrastruktur på bostadsbolagens parkeringar. Utvärdering och uppdatering ska ske med utgångspunkt i aktuella ägardirektiv kring utbyggnad av laddinfrastruktur och för att säkerställa affärsmässiga principer för bolagen (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utvärdera, och i förekommande fall föreslå förändringar i, bolagens ägardirektiv gällande arbetet med laddinfrastruktur i syfte att säkerställa affärsmässighet och genomförbarhet givet bolagens planerade investeringsvolymer, underhållsbehov och nyproduktionsmål samt mål och åtgärder i enlighet med miljöprogrammet, klimathandlingsplanen och bolagens klimathandlingsplaner (2.3)	2025-01-01	2025-04-30

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- bistå SHIS Bostäder i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, äldrenämnden och AB Stockholmshem utreda hur Svedmyrabadet kan renoveras till att bli ett bad för äldre och andra grupper i behov av uppvärmda bassänger. Inriktningen gällande finansieringen av driften av det framtida badet är att denna ska ske gemensamt av idrottsnämnden och äldrenämnden, möjlig form för detta ska tas fram inom ramen för utredningen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera befintliga avtal mellan Stockholm Parkering och bostadsbolagen avseende blockhyresavtal såväl som driftavtal av parkeringsanläggningar. Utvärderingen ska ske med utgångspunkt i att säkerställa tydlig ansvarsfördelning och affärsmässiga principer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med AB Familjebostäder och AB Stockholmshem utreda och lämna förslag på åtgärder för hur den interna byteskön kan bli ett mer effektivt verktyg för att minska trångboddhet, förbättra tillgänglighet och bryta segregation. Arbetet ska ske med utgångspunkt i AB Svenska Bostäders pilotprojekt och syfta till att utreda hur detta kan utökas i det befintliga beståndet i samtliga tre bolag (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem ska ta en aktiv roll som ankarbyggaktörer i stadens detaljplaneprocesser i syfte att i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden skapa attraktiva byggrätter. I detta arbete ska bolagen också pröva möjligheten att utveckla byggrätter för bostadsrätter (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en stadsövergripande tillämpningsanvisning för arbetet med försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolaget ska ha en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och uppföra särskilda boendeplatser för att möta behovet hos den åldrande befolkningen. Stockhomls stads långsiktiga mål är att återgå till 60/40-principen för antalet platser vad gäller kommunalt respektive privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden.

Bolaget ska även särskilt prioritera uppförandet av nya seniorbostäder med överkomliga hyror i stadsdelar med en hög grad av otillgänglighet i fastighetsbeståndet. Kommunala vård- och omsorgsboenden samt seniorbostäder ska finnas i alla stadsdelsnämndsområden. Bolaget ska delta i stadsutvecklingsarbetet med en äldrevänlig stad. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, anskaffar, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden, HVB och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2025-2027

Micasa Fastigheter i Stockholm	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	-14	-10	-110	-256
Investeringar, mnkr	-900	-820	-1 495	-2 507

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- tillsammans med berörd stadsdelsnämnd säkerställa gemensamhetsytor, aktivitetscenter med goda möjligheter till rörelse och utrymmen för hemtjänst i tillkommande såväl som befintliga seniorbostäder
- ljudanpassa samtliga fastigheter med bristfälliga hörselmiljöer
- stödja äldrenämnden i det uppsökande arbetet av personer 65 år eller äldre i syfte att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta arbetet med klimatanpassning av byggnader och utemiljöer med särskilt fokus på värmebölja
- fortsätta arbetet för att skapa gröna och trevliga utemiljöer med hög biologisk mångfald i anslutning till bolagets fastigheter i hela staden
- förstärka arbetet med att öka andelen återbrukat material vid ny- och ombyggnation samt fastighetsskötsel
- säkerställa att all nybyggnation når en miljöbyggnadsstandard minst silver och sträva efter att ombyggnationer gör det
- arbeta för att samtliga LSS-boenden ska byggas med trästomme samt fler av bolagets seniorbostäder ska byggas helt i trä
- bidra till att uppfylla staden mål om att minska energianvändningen med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem

och energikrävande belysning samt energieffekviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation
- intensifiera arbetet med att installera solceller på alla tak där det lämpar sig, vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter
- utveckla arbetet med att skapa ett gott och svalt inomhusklimat även under värmeböljor och årets varma månader

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- skapa fler bostäder som målgruppen har råd att efterfråga genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter
- bidra till bostadsbolagens mål att tillskapa minst 3 500 bostäder under mandatperioden
- pröva andra alternativ för fastigheter med underhållsbehov och som inte är långsiktigt strategiskt viktiga för bolaget
- utveckla arbetet med att integrera äldeboendeplaneringen och behovssituationen i arbetet med underhållsplaneringen
- tillsammans med bostadsbolagen pröva att samordna planering av byggprojekt. Exempelvis kan bostadsbolagen inneha projekt som lämpar sig bättre för Micasa och vice versa
- ingå i utvecklingsarbetet med samordnad tillsyn, som leds av kommunstyrelsen i syfte att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott samt ingå i utvecklingsarbetet med ett gemensamt digitalt verktyg för delad information
- aktivt verka för ökad egen regi och arbeta med att minska beroendet av externa konsulter till förmån för egen personal, samt i högre grad ställa sociala krav i upphandlingar utan att öka kostnaderna

- i samråd med Storstockholms Brandförsvar göra en översyn av behovsprövat boende (till exempel vård- och stödboenden) för att säkerställa att de har ett skäligt brandskydd
- i samverkan med Storstockholms brandförsvar och stadsdelsnämnderna utveckla det brandförebyggande arbetet
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn och förslag på förändrad modell för stadens äldreboendeplanering (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda hur seniorbostäder kan utvecklas i syfte att öka servicen och skapa möjligheter för att samlokalisera aktivitetscenter, hemtjänst och annan service riktad till äldre (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SISAB verka för att implementera ”cykelvänlig arbetsplats” i samarbete med stadens verksamheter (3.4)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Klimatpåverkan från nyproduktion av byggnader	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken, bland annat genom att integrera förmedlingen med stadens bostadspolitiska ambitioner att förverkliga bostaden som en rättighet och att minska segregation. Bolaget ska bidra till nollvisionen för hemlöshet.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolaget ska också medverka i kommunkoncernens arbete för Stockholms utveckling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken.

Ägardirektiv för 2025-2027

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	2024	2025	2025	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	0	0	-2	-2

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i fortsatt samverkan med bostadsbolagen, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden, i den mån det behövs, säkerställa att genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden tillgodo

- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- i dialog med privata fastighetsägare informera om goda erfarenheter från stadens allmännyttiga bolag och deras sänkta inkomstkrav, i syfte att fler ska göra motsvarande justeringar av sina krav. Bolaget ska därtill aktivt verka för att fler fastighetsägare inför sänkta inkomstkrav
- utveckla servicen för den som står i bostadskön för att motverka att personer tappar sin köplats på grund av underlåtenhet
- säkerställa att annonser om lediga bostäder innehåller utförlig information om tillgängligheten i bostaden och i fastigheten, samt information om källsortering, laddstolpar, cykelförråd och energieffektiviseringar
- se över möjligheten att i dialog med fastighetsägarna utveckla bättre digitala lösningar för lägenhetsinformation, visning och dylikt för att förenkla den sökandes bedömning tidig i processen eller vid utebliven fysisk visning

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal av Bostadsförmedlingen förmedlade Bostad först-, försöks- och träningslägenheter samt genomgångsbostäder för barnfamiljer	600	600	600
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska vara en aktiv ägare och förvaltare av stadens förskole- och skolfastigheter. Bolaget ska också tillsammans med stadsdelsnämnderna, förskolenämnden och utbildningsnämnden ha en ledande roll i planeringsarbetet när staden bygger nya skolor och förskolor. Bolaget ska aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS) för att säkerställa god samhällsplanering i allmänhet och hållbar skolplanering i synnerhet. SISAB ska också arbeta med aktiv fastighetsutveckling.

Planeringsprocessen av bostäder, förskolor, skolor och idrottslokaler behöver samordnas och vara prognossäker. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, förskolenämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med hänsyn till behovet av nya förskolor och skolor samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Befintliga lokalresurser ska nyttjas fullt ut.

Byggsektorn står för betydande klimatutsläpp. SISAB har goda förutsättningar att vara ett miljö- och klimatföredöme. Bolaget ska bidra till att göra Stockholm världsledande i att minska sina utsläpp.

Stadens skol- och förskolegårdar behöver bli bättre, grönare och klimatanpassade. Utemiljön i såväl skola som förskola ska präglas av höga lekvärden och ses som en del av det pedagogiska rummet. Möjlighet till odling ska främjas. Planeringen av skol- och förskolegårdar ska tas med tidigt i byggprocessen.

SISAB ska styras av ett långsiktigt ekonomiskt ansvar och ett driftkostnadsperspektiv. Det innebär att staden inte säljer tillgångar för att nå kortsiktig vinst som sedan på lång sikt kommer att kosta stockholmarna stora belopp i förlorade hyresintäkter.

Bolaget förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst för den löpande verksamheten. Under den senaste tioårsperioden har bolaget redovisat resultatmässiga överskott.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, trygga, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler och utemiljöer för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2025-2027

SISAB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**-80**	**0**	**0**	**0**
Investeringar, mnkr	**- 1 600**	**-1 375**	**-1 100**	**-1 100**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden

- påbörja implementeringen av stadens nya lekvärdesriktlinjer för skol- och förskolegårdar, och funktionsprogram för förskola.
- verka för att tillgängliggöra nybyggda skollokaler och skolidrottshallar för idrotts-, kultur-, föreningsverksamhet och stadens fritidsverksamheter samt möjliggöra uthyrning av fler befintliga skollokaler och skolidrottshallar. I arbetet kan med fördel möjligheterna med digital teknik tas tillvara

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med förskolenämnden, SISAB och övriga relevanta aktörer inventera, prioritera och initiera upprustningar av befintliga förskolegårdar utifrån lekvärdesriktlinjerna (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp fler idrottshallar för föreningslivet, även under kvällar och lov, samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra andra skollokaler för förenings- och kulturliv (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- bidra till att uppfylla stadens mål om att minska energianvändningen med 10 procent genom smart digital styrning, utfasning av direktverkande elsystem och energikrävande belysning samt energieffektiviserande åtgärder vid renovering och ombyggnation
- intensifiera arbetet med att installera solceller på tak och andra ställen där det lämpar sig, vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter, samt ompröva tidigare avfärdade solcellsplaceringar med hänsyn till teknikutveckling och förändrade omvärldsfaktorer.
- verka för en giftfri skol- och förskolemiljö i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden
- prioritera att klimatanpassa stadens skol- och förskolegårdar
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på förskolor och skolor lägst motsvarande Miljöbyggnad Silver

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheter till införande av bonus-vitesmodell för kravställning i upphandling av byggentreprenader och i byggprojekts utförandeskede i syfte att minska klimatpåverkan och främja ökat återbruk (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden (2.2)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- öka sin egenfinansieringsgrad och pröva andra alternativ för fastigheter som inte är långsiktigt strategiskt viktiga för bolaget eller dess huvudsakliga hyresgäster inom stadens skol- och förskoleverksamheter. I första hand ska prövas om fastigheterna kan användas i stadens övriga verksamheter.
- i samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt
- i samverkan med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen hitta lösningar för tillfällig användning av lokaler som på sikt är viktiga i stadens skolplanering men som i dagsläget inte används eller bör användas för förskole- eller skoländamål. Detta för att säkerställa att de bli kvar i staden ägo och att framtida dyra externa hyresbehov undviks.
- aktivt pröva om andra alternativ på marknaden än SISAB:s egna konceptlösningar, i första hand från SKR:s Adda inköpscentral, är mer kostnadseffektiva och samtidigt verksamhetsmässigt ändamålsenliga.
- i samarbete med trafiknämnden fortsätta arbetet mot skadegörelse, klotter och nedskräpning
- tillsammans med utbildningsnämnden genom myndighetssamverkan arbeta för att motverka välfärdsbrott

- aktivt delta i branchsamverkan för byggarbetarnas säkerhet inom det egna produktionsledet, genom ”håll nollan” och genom att fortsätta att utveckla granskning av leverantörsledet.
- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten och förebygga kriminalitet på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter
- ingå i utvecklingsarbetet med samordnad tillsyn, som leds av kommunstyrelsen i syfte att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott samt ingå i utvecklingsarbetet med ett gemensamt digitalt verktyg för delad information
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Skärholmens stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, SISAB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för utveckling av Vårbergs centrums omnejd samt fortsätta utvecklingsarbetet av Sätra centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SISAB verka för att implementera ”cykelvänlig arbetsplats” i samarbete med stadens verksamheter (3.4)	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska, när behov finns, arbeta med platssamverkan med andra berörda aktörer så som stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i syfte att skapa en tryggare miljö kring tomställda lokaler i SISAB:s bestånd. (3.6)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Klimatpåverkan från nyproduktion av byggnader	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall samt verka för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om ett resurssmart Stockholm. Bolagets verksamhet är avgörande för att nå ett flertal av målen i stadens Miljöprogram 2030. Bolaget ska visa vägen genom att minska sin miljö- och klimatpåverkan.

Bolaget bedriver en verksamhet med ansvar för en ytterst viktig funktion för infrastrukturen i Stockholm. Detta innebär att bolaget behöver ha ett systematiskt säkerhetsarbete, god resiliens och ett kontinuerligt arbete med förmågehöjande åtgärder.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten som säkerställer en säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt i syfte att säkerställa att investeringsbudgeten inte överskrids samt har en väl utvecklad styrning, uppföljning och kontroll av pågående projekt vilket också bidrar till att taxeökningar kan begränsas. Bolaget ansvarar för stadens enskilt största investeringar vilket förutsätter en väl utvecklad beställar- och projektledningskompetens.

Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst. Det genomsnittliga resultatet under den senaste tioårsperioden är i enlighet med denna princip.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler och återvinningsstationer.

Ägardirektiv 2025-2027

Stockholm Vatten och Avfall AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	8	68	186	121
Investeringar, mnkr	- 5 100	-5 400	-5 600	-5 100

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta arbeta med gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar samt aktivt söka möjliga externa finansieringskällor
- i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samordna nämnder och bolag för en enhetlig och effektiv kommunikation i miljö- och klimatfrågor som stödjer stadens miljö- och klimatmål och medverkar till delaktighet och engagemang hos målgrupper och samarbetspartners
- vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet
- arbeta förebyggande i enlighet med avfallstrappan för att minska uppkomsten av avfall, bl.a. genom stärkt kommunikation gentemot stockholmarna om hur de kan återbruka eller återvinna textilier
- verka för att skapa förutsättningar för ökat återbruk, etablera och driva återbruk i alla delar av staden samt att erbjuda möjlighet för invånarna att kunna reparera föremål och textilier
- fortsatt verka för utfasning av fossil plast i samhället och i stadens fjärrvärmeproduktion, bland annat genom ökad utsortering och materialåtervinning av plast
- fortsätta arbetet med ersättningsplats för Sätra ÅVC
- implementera skötselplan för bolagets skog och mark runt Bornsjön samt bistå Länsstyrelsen Stockholm i arbetet med att modernisera Bornsjöns naturreservat i linje med miljöbalken i syfte att säkra sjöns funktion som reservvattentäkt, skydda värdefull skog och bidra till rekreativa värden
- fortsätta arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster i syfte att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten
- utifrån framtagen långsiktig plan för biokolsproduktion verka för en etablering av en biokolsanläggning i staden
- med stöd i genomförd utredning verka för en storskalig samförbränning av slam och biobränsle tillsammans med Stockholm Exergi
- fortsatt samverka med stadsdelsnämnder och trafiknämnden för att underlätta installationen av dricksvattenfontäner i områden som är inom riskzonen för värmeöeffekter
- utreda och vidta åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas vid bolagens anläggningar och i avloppsnätet
- utreda möjlighet och förutsättningar för att installera läkemedelsreningsteknik vid Henriksdals reningsverk för att möta kommande lagkrav
- kartlägga flödena av odebiterat vatten och ta fram en strategi för hur mängden odebiterat vatten ska minska i syfte att minska framtida investeringsbehov och energianvändning
- genomföra en omvärldsanalys av biotekniska lösningar för fettavskiljare, utreda hur en dispens från tömning kan utformas samt utreda ekonomiska och ekologiska effekter, och komplettera med en pilot vid behov av mer kunskap, i syfte att minska utsläpp från transporter och sänka kostnader
- bistå exploateringsnämnden med kompetens gällande utformning av skyfallsanläggningar under mark
- vid utformandet av skyfallsanläggningar under mark i samband med stadsutvecklingsprojekt, samverka med trafiknämnden och exploateringsnämnden med hänsyn till anläggningarnas drift och funktion
- utveckla samarbetet med exploateringsnämnden för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig planering av VA-infrastruktur

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB i samråd med kommunstyrelsen utreda och implementera på marknaden befintlig digital och standardiserad redovisning av miljö- och klimatdata för bygg- och anläggningsentreprenader i staden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en metodutveckling av arbetssätt, verktyg och koncept för kommunikations- och dialogfrågor inom miljö- och klimatområdet (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark (2.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB fortsatt utreda förutsättningarna för en infrastruktur för distribution av flytande biogas (LBG) till sjöfarten på Stadsgårdskajen, varifrån en fossilfri färjetrafik till Åbo planeras (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt andra berörda bolagsstyrelser se över hur samordningen av genomförandet av de lokala åtgärdsplanerna för vatten utifrån ett helhetsperspektiv kan förbättras och integreras i det löpande arbetet som samordningsgruppen för god vattenstatus genomför (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, samt i samråd med trafiknämnden, ta fram rutin och metoder för att i tidiga skeden planera för lokalt omhändertagande av dagvatten vid nybyggnation med fokus på naturbaserade lösningar (2.4)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB samordna en gemensam och stationär lösning för hantering av grå- och svartvatten (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- förstärka styrning, kontroll, uppföljning och prioritering i pågående och kommande investeringsprojekt samt säkerställa en för detta ändamålsenlig egen organisation
- revidera anläggningsavgifterna vid nyanslutning till VA-nätet för att öka bolagets täckningsgrad
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- fortsätta arbetet med att på sikt återta delar av avfallshämtningen i egen regi

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra en översyn av investeringsbehoven för Bällsta IP i syfte att ytterligare minska projektets investeringsutgifter (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel matavfall till biologisk behandling	76 %	78 %	80 %
	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
	Restavfall per invånare som går till förbränning	180 kg	175 kg	170 kg
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Stockholms Hamn AB

Stockholm är en sjöfartsstad och stadens hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarregionen. Stockholms Hamn AB har, som en av världens största passagerarhamnar, även en viktig roll i besöksnäringen när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Bolagets verksamhet är en grundförutsättning för regionens varuförsörjning både i vardagen och ur ett beredskapsperspektiv. Verksamheten har påverkats väsentligt av pandemin, följderna av kriget i Ukraina och det är av stor vikt att återhämtning och anpassning till nya förhållanden kan ske för fortsatt tillväxt. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya Stockholm Norvik Hamn.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att uppnå ett klimatpositivt Stockholm år 2030 samt till att målen i färdplanen för en fossilfri stad 2040 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Vidare ska bolaget samverka med både sjöfart och transportbransch i syfte att uppnå fossilfri truckverksamhet år 2025, fossilfri hamn 2030 och nollutsläpp från sjöfarten i bolagets hamnområden 2040. Genom att öka transporterna av gods på vatten kan klimatutsläppen från hela staden minska.

Bolaget bedriver en verksamhet med ansvar för en ytterst viktig funktion för infrastrukturen i Stockholm. Detta innebär att bolaget behöver ha ett systematiskt säkerhetsarbete, god motståndskraft och ett kontinuerligt arbete med förmågehöjande åtgärder.

Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och det är viktigt att dessa är trygga, tillgängliga och välkomnande. Bolagets utmanande ekonomiska situation kräver aktsamhet om resurserna, fokuserad samverkan för att öka intäkter samt strategisk planering för framtiden.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för en hållbar sjöfart, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2025-2027

Stockholms Hamn AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	-142	-123	-104	-99
Investeringar, mnkr	-240	-225	-225	-225

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- bidra till tillskapandet av fler badplatser i Stockholm

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamn AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på ett tryggt och säkert sätt vid Reimersholme kaj, Munkbrohamnen, del av Södermälarstrand samt del av Norrmälarstrand. Vid Liljeholmskajen ska bad vid befintliga solbryggor möjliggöras (1.5)	2025-01-01	2025-06-30

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

- succesivt implementera åtgärder kopplat till stadens miljö- och klimatstyrdokument
- implementera åtgärder som gör Stockholms hamnar till hållbar premiumdestination för internationell kryssning, exempelvis genom att vidareutveckla incitamentsmodeller för elanslutning av kryssningsfartyg
- i genomförandet av *Kajstrategi för Stockholms stad* tillsammans med berörda nämnder sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen av stadens kajer
- i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden bidra till genomförandet av Stockholms stads kajstrategi med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för stadsliv och rekreation utmed Söder Mälarstrand
- utreda rollen som omlastningshamn för sjöfart på Mälaren
- möjliggöra för elektrifiering av, stimulera och underlätta för den kommersiella sjöfarten och stuveriverksamheten i samarbete med bolagets kunder
- vidta åtgärder för en fossilbränslefri sjöfart och verka för alternativa drivmedel
- verka för hållbara och effektiva godstransporter i enlighet med stadens godstrafikplan
- verka för en etablering av ytterligare Gröna Sjöfartskorridorer samt utveckla koncept tillsammans med trafiknämnden och med externa aktörer kring korridorernas koppling till hållbara landtransporter som ansluter till sjötransporter
- tillsammans med trafiknämnden arbeta för att öka överflytten av gods från väg till vatten
- utveckla Stockholm Norvik Hamn till en innovativ HUB med hamnnära infrastruktur för elektrifiering, framtida bränslen och mer hållbara godstransporter på land och vatten i Stockholm och Mälardalsregionen
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Exergi AB utreda Stockholm Norvik Hamn som ett möjligt logistiknav för mellanlagring av avskild koldioxid samt möjligheterna för framtida CCU
- redovisa samlad och långsiktig kartläggning av Stockholms Hamnars investeringsbehov för sjöfartens omställning enlig Fit for 55 rörande landel, kraftförsörjning samt drivmedelsplanering
- verka för fossilfria anslutningar till alla hamnar inklusive bättre järnvägsförbindelser till och från Norvik

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Hamn AB ska ta fram en ny klimat- och miljöhandlingsplan inom hamnens verksamhet utifrån miljöprogrammet och klimathandlingsplanen, både utifrån direkt rådighet och uppmuntran till närstående aktörer (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB fortsatt utreda förutsättningarna för en infrastruktur för distribution av flytande biogas (LBG) till sjöfarten på Stadsgårdskajen, varifrån en fossilfri färjetrafik till Åbo planeras (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska utreda ekonomiska förutsättningar för flexibel och mobil laddinfrastruktur på pråm i syfte att samnyttja infrastruktur för såväl fartyg som landbaserade fordon (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda ansvar och utveckling av stadens innerstadskajer med hänsyn till trafiksäkerhet, farleder och framtida kollektivtrafikpunkter på sjö. I arbetet ska en eventuell flytt av förvaltning av innerstadskajer från Stockholms Hamn AB till trafiknämnden också utredas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, utifrån erfarenheterna från den tillfälliga aktiveringen av Munkbrohamnen, i samråd med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Hamn AB och Region Stockholm utreda olika scenarier för Munkbrohamnens framtida utveckling där möjligheten att använda massor cirkulärt ska undersökas (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB samordna en gemensam och stationär lösning för hantering av grå- och svartvatten (2.4)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- verka för att Stockholms Hamnars corehamnstatus återspeglas i såväl regional som statlig planering
- fortsätta arbetet med långsiktig strategisk utveckling och förädling av bolagets fastigheter, vårda byggnader som har kulturhistoriska värden och verka för en mångfald av verksamheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- medverka till att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas
- i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden fortsätta planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Frihamnen med fokus på stadsutveckling i södra delen av Norra Djurgårdsstaden och modern, stadsnära sjöfart. Marken på Frihamnspiren, Värtapiren samt tillhörande Energihamn övergår i bolagets ägo senast 1 juli 2026. Stockholms Hamnar och exploateringsnämnden ska under 2025 sluta intentionsavtal som klargör formerna för detta. Stockholms Hamnar ska i samarbete med exploateringsnämnden vidta åtgärder för ökat värdeskapande i fastigheterna i syfte att långsiktigt minska bolagets skuldsättning. Kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB ska över tid följa och utvärdera måluppfyllelsen till följd av marköverlåtelsen.
- i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Stadsgården/Masthamnen med fokus på sjöfart och förstärkta stråk. Området kring Stadsgårdskajen ska hållas tillgängligt för kultur och nöjesliv
- redovisa ett förbättrat ekonomiskt resultat genom ökade intäkter i de segment där detta är möjligt
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- utreda en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för att säkerställa mer kollektivtrafik på vatten och god kajinfrastruktur
- samverka med regionen kring planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten samt kring förbättrad sammanbindning mellan olika färdslag

- verka för att de stockholmare som bor på båt vid stadens kajer ska kunna göra det på ett bra och ordnat sätt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med trafiknämnden ta fram investerings- och finansieringsbehov för Hammarbyslussen (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med exploateringsnämnden sluta ett intentionsavtal om Frihamnspiren för att klargöra formerna för marköverföring samt skapa tydlighet avseende sjöfartens behov och förutsättningarna för framtida stadsutveckling. I avtalet ska framgå bolagets ansvar att bidra till långsiktigt ökat värdeskapande i fastigheterna i syfte att minska bolagets skuldsättning (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att etablera reservinfrastruktur i stadens hamnar för att kunna lossa drivmedel från fartyg till lastbil vid akuta behov (3.5)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med Stockholms Stadshus AB utreda bolagets uppfyllande av grunduppdraget kopplat till riksintressen, samhällskritisk verksamhet och sjöfartens omställning (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar*				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolaget bedriver en verksamhet med ansvar för en ytterst viktig funktion för infrastrukturen i Stockholm. Detta innebär att bolaget behöver ha ett systematiskt säkerhetsarbete, god resiliens och ett kontinuerligt arbete med förmågehöjande åtgärder.

Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2025-2027

AB Stokab	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**230**	**230**	**230**	**230**
Investeringar, mnkr	**-200**	**-180**	**-180**	**-180**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things)
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stokab ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningar för drift av säkerhetsskyddsklassificerade IT-system (3.5)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkerings anläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte, genom nyproduktion och förvärv. Garagen ska också möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska även arbeta med hållbar mobilitet och främja delningsekonomier. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2025-2027

Stockholms Stads Parkerings AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	85	80	70	60
Investeringar, mnkr	-480	-350	-400	-475

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- arbeta aktivt för att öka tryggheten, tillgängligheten och säkerheten i bolagets anläggningar med särskilt fokus på ytterstaden, genom att bland annat säkerställa underhåll, skötsel och renhållning

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- tillsammans med trafiknämnden delta i stadens arbete med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten och målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden till år 2030
- fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur enligt stadens målsättning om 100 procent laddplatser i egna anläggningar till år 2026, samt 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor till år 2030
- skapa fler cykelparkeringsplatser som en integrerad del i en mobilitetslösning samt anlägga cykelboxar på nya ytor
- leda stadens arbete med mobilitetshubbar
- öka andelen parkeringsplatser reserverade för bilpooler
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- verka för att p-köp ska kunna tillämpas vid förtätning
- pröva möjlighet och lämplighet för trästomme i kommande projekt ovan jord
- ta fram ett koncept som syftar till att möjliggöra p-köp i stadsdelar med förtätningsprojekt
- öka ambitionerna kring parkeringsplatser för lastcyklar och lastcykelpooler

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB utreda möjligheten till långa hyresavtal för att möjliggöra för Stockholms Stads Parkerings AB att investera i fastighetsnämndens bestånd (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera och uppdatera befintliga överenskommelser avseende installation och drift av laddinfrastruktur på bostadsbolagens parkeringar. Utvärdering och uppdatering ska ske med utgångspunkt i aktuella ägardirektiv kring utbyggnad av laddinfrastruktur och för att säkerställa affärsmässiga principer för bolagen (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska arbeta fram ett mobilitetshuskoncept som syftar till att möjliggöra parkeringsköp i stadsdelar med förtätningsprojekt (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska i samråd med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och andra intressenter verka för att cykelparkeringsgarage anordnas vid eller i närheten av Stockholms Centralstation (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska utreda infartsparkeringars funktion och hur användningen av marken kan optimeras, utifrån förändrade förutsättningar och resmönster och i syfte att styra parkering till kvartersmark (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska utreda möjligheten att lösa parkeringsköp genom optimering av befintliga anläggningar i stadsdelar med förtätningsprojekt (2.3)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB se över principerna för finansiering, marktillgång samt främjande av cykelresor avseende parkeringar vid uppförande nya idrottsanläggningar (2.3)	2025-01-01	2025-12-31

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- genomgöra prisjusteringar när marknaden så medger
- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- fortsatt pröva vilka av bolagets driftsverksamheter som lämpligen kan övertas i egen regi i takt med att avtalen löper ut

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stads Parkering AB, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem ska utvärdera befintliga avtal mellan Stockholm Parkering och bostadsbolagen avseende blockhyresavtal såväl som driftavtal av parkeringsanläggningar. Utvärderingen ska ske med utgångspunkt i att säkerställa tydlig ansvarsfördelning och affärsmässiga principer (3.1)	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stads Parkerings AB inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen genom att beställa en ny detaljplan (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Stockholms Stads Parkerings AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och andra berörda nämnder föreslå och genomföra åtgärder för utveckling av Rågsveds centrum med omnejd, inom ramen för arbetet med Fokus Hagsätra-Rågsved (3.3)	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ska, i samarbete med trafiknämnden, kartlägga och föreslå platser för etablering av stadsdelsvisa mobilitetshus eller optimering av befintlig parkering som möjliggör friköp av parkeringsplatser vid nyproduktion av bostäder (3.3)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare samt förstärka sin betydelse för alla stockholmare. Kulturhuset Stadsteaterns hela verksamhet såväl i city som i ytterstaden ska värna och utveckla sin roll som öppna och inbjudande hus. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Bolaget ska också värna och utveckla sin verksamhet i Skärholmen, Vällingby, Husby samt den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens tre platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2025-2027

Kulturhuset Stadsteatern AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**-388**	**-404**	**- 410**	**-416**
Investeringar, mnkr	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- stärka arbetet med nationella minoriteter
- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- stärka och utveckla kulturhusets bibliotek för att möta ett ökat behov under den tid då Stadsbiblioteket håller stängt
- utveckla den nya verksamheten Stationen i Skärholmen.
- fortsatt utveckla samarbetet med fria dans-, cirkus- och teatergrupper till exempel genom scenen ”Kilen” och Parkteaterverksamheten
- fortsatt utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn, unga och unga vuxna
- fortsatt utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen, Vällingby och Husby
- tillgången till lokal kultur ska säkras i samverkan med stadsdelsnämnderna, trafiknämnden, utbildningsnämnden och lokala kulturaktörer
- fortsätta arbetet med cirkus och implementera som en del i bolagets ordinarie verksamhet
- starta upp filmvisningsverksamhet i Kulturhuset Stadsteaterns filial i Husby
- i samverkan med utbildningsnämnden, Järva stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd jobba med ett strukturerat arbetssätt för eleverna att uppleva kultur
- genomföra en pilotstudie om hur Parkteatern kan involveras mer i stadens arbete med platsaktivering

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta arbetet med energieffektivisering
- stärka arbetet med hållbarhetsprofil för de verksamheter som finns i Kulturhuset Stadsteatern
- bidra till mer återbruk inom såväl den egna, andra kulturinstitutioners och det fria kulturlivets verksamheter genom att ansvara för och driva materialmagasinet
- förstärka samordning och utveckling av arbetet med hållbarhetsfrågor med särskilt fokus på miljö och klimat

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt
- utveckla det internationella samarbetet

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv				
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimatvänlig och inkluderande upplevelsestad. SGAF ska vara en naturlig samarbetspartner för sina hyresgäster vid genomförande av evenemang och för en fortsatt utveckling av arenorna.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Ägardirektiv för 2025-2027

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**-181**	**-162**	**-169**	**-160**
Investeringar, mnkr	**-391**	**-45**	**-13**	**-28**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare
- bidra till att stärka besöks- och upplevelsesektorn och i samarbete med evenemangsarrangörerna verka för att öka det sociala engagemanget för barn och unga som rör sig kring arenorna vid matcher och evenemang
- bidra till att arenorna och närliggande områden kan nyttjas mer sommartid.
- Bolaget ska medverka till att en dialog förs mellan de föreningar som är stående hyresgäster och hyresvärden Stockholm Live.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- genom klimatsmarta fastigheter bidra till att uppnå målet om en klimatpositiv stad år 2030
- fortsätta arbeta med energieffektivisering och förnybar energi

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna
- delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet
- tillsammans med berörda nämnder undersöka möjligheten att tillfälligt aktivera den gamla Söderstadiontomten, till exempel genom en tillfällig idrottsyta, i väntan på att byggandet på platsen kommer igång.
- iaktta skarp kostnadskontroll inom ramen för Globens renoveringsprojekt

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholms internationella konkurrenskraft är avgörande för näringslivets och stockholmarnas välmående. Vår globala attraktivitet möjliggör företagsetableringar, investeringar och växande företag som leder till fler anställningsmöjligheter och ökade intäkter för den offentliga välfärden.

Hur Stockholm uppfattas av omvärlden har stor betydelse för viljan att besöka, flytta till och investera i vår stad och region. Stockholm har en position som en etablerad världsstad med ett gott rykte. Det innebär också att förväntningarna på Stockholm är höga. För att fortsätta vara en internationellt konkurrenskraftig och företagsvänlig plats ska bolaget stärka arbetet med långsiktig och strategisk platsattraktion.

Stockholm ska vara en hållbar och växande storstad där arbetstillfällen skapas och där näringslivet bidrar till ökad välfärd och trygghet i stadens alla stadsdelsområden. En välfungerande arbetsmarknad, en ledande kunskapsregion, en trygg gemenskap, ett rikt kulturliv och en väl utbyggd kollektivtrafik lägger grunden för ett bra näringslivsklimat. Målet är att göra Stockholm till Europas ledande hållbara tillväxtregion.

Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer, med god tillgänglighet. Stockholm ska vara en ledande klimat-, miljömässigt- och socialt hållbar evenemangs- och upplevelsestad. Bolaget ska verka för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad.

Det regionala samarbetet inom Stockholm Business Alliance (SBA) fortsätter med syfte att attrahera utländska investeringar till regionen, att marknadsföra regionen internationellt och att förbättra näringslivsservicen vid kommunernas myndighetsutövning. I marknadsföring ska det kreativa, öppna, hållbara och jämställda Stockholm lyftas fram.

Stockholm Business region är stadens primära ingång för etableringar och utgör stadens etableringsservice samt är stadens representant i SBA:s etablerings- och investeringsarbete.

Inom stadens fokusområden riktas insatser för att attrahera investeringar och etableringar för att på så sätt bidra till ökad tillväxt, hållbar utveckling och trygga levande stadsdelar.

Bolagets uppgifter

Stockholm Business Region har till uppgift att attrahera besökare, kompetens, investeringar och etableringar genom att positionera och marknadsföra Stockholm och arbeta investeringsfrämjande.

Bolaget har även till uppgift att leda och samordna SBA för att marknadsföra regionen internationell samt att attrahera utländska etableringar och investeringar, samt förbättra näringslivsservicen i kommunernas myndighetsutövning.

Ägardirektiv för 2025-2027

Stockholm Business Region AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**0**	**0**	**0**	**0**
Investeringar, mnkr	**-2**	**-1**	**-1**	**-1**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- främja Stockholms position som en av Europas mest öppna, hållbara och kreativa städer
- tillsammans med kommunstyrelsen bidra till stadens prioriterade satsning Fokus Järva och stadens övriga Fokusområden: Hagsätra-Rågsved, Skärholmen och Farsta

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027 (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang (1.5)	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården (1.5)	2025-01-01	2025-12-31

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- stärka Stockholms position som en av världens mest innovationsdrivna ekonomier med syftet att attrahera kompetens, kapital och investeringar
- verka för att utveckla Stockholm till en attraktiv och innovativ plats tillsammans med offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle Stockholms innovationsekosystem ska utvecklas
- utifrån ett näringslivsperspektiv arbeta för att Stockholm ska vara en central och drivande aktör i den gröna omställningen
- tillsammans med kommunstyrelsen ta till vara på statliga initiativ, exempelvis Statens accelerationskontor, som syftar till att skynda på den gröna omställningen
- främja investeringar, etableringar och företag som verkar inom den gröna omställningen
- bidra till och arbeta för att öka den internationella tillgängligheten till Stockholm genom hållbara transportmedel, bland annat genom att verka för införandet av ett snabbtåg Stockholm-Oslo.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- stärka sitt besöks- och investeringsfrämjande uppdrag
- verka för att Stockholmska vara ett självklart val för företag inom innovationsdrivna och kunskapsintensiva branscher som tech, life science och inom den gröna omställningen
- stärka Stockholm som kluster för företag inom miljöteknik och hållbarhet
- etablera Stockholm på en global nivå som det självklara valet för internationella företags huvudkontorsetableringar

- verka för att internationella företag inom tech ska etablera sig i Kista Science City samt i nära samarbete med stiftelsen Electrum och Kista Science City AB
- fortsätta utveckla och stärka Kistas roll som ett modernt innovationsdistrikt med stark attraktionskraft för företag inom tech och innovation
- attrahera internationella företag inom life science att etablera sig i Hagastaden samt i nära samarbete med Stockholm Science City AB och bidra till att stärka Hagastadens roll som ett världsledande centrum inom life science
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB ta fram en genomförandeplan för hur stadens bolag bäst kan implementera stadens nya näringslivspolicy
- leda och samordna arbetet med Stockholm Business Alliance (SBA)
- arbeta för att vidareutveckla, förstärka och förbättra det ekosystem för start-ups som finns i Stockholm idag, samt facilitera samarbeten mellan start-ups och etablerade bolag, offentlig sektor och akademiska institutioner
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda och implementera en modell för att stödja och utveckla det lokala näringslivet
- utreda effekterna av investeringsfrämjande åtgärder
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen verka för en Stockholmsutställning 2030
- verka för att fler stora hållbara evenemang, kongresser och utställningar genomförs i Stockholm
- stödja marknadsföring av evenemang i Stockholm och i samband med detta ställa krav på redovisning av evenemangens hållbarhetscertifieringar samt hur evenemangen arbetar för att minska användning av engångsartiklar och plastprodukter
- verka för att öka andelen internationella och inhemska turister som reser till Stockholm med tåg
- stötta lokala näringsidkare som bidrar till att skapa attraktiva stadsmiljöer som framhäver Stockholms särprägel och gör staden till en mer attraktiv destination för turism.

Aktivitet	**Startdatum**	**Slutdatum**
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB utreda och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet (3.2)	2025-01-01	2025-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	**Indikator**	**KF:s årsmål 2025**	**KF:s årsmål 2026**	**KF:s årsmål 2027**
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade klimatutsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal företag i Stockholm	212 000	216 000	216 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

S:t Erik Försäkrings AB

S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen samt stärka det förebyggande arbetet om klimatrelaterade vattenskador och bränder i stadens fastigheter. S:t Erik Försäkring har tillsammans med kommunstyrelsen initierat ett projekt som syftar till att minska antalet brand- och vattenfrekvensskador i stadens fastigheter till följd av klimatförändringen. För att leda projektet har en doktorandtjänst tillskapats med placering på S:t Erik Försäkring. Bolaget ska vara delaktigt i stadens strategiska samarbete för att minska risker och sårbarheter i stadsbyggnadsprocessen.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2025-2027

S:t Erik Försäkrings AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**1**	**1**	**1**	**1**
Investeringar, mnkr	**0**	**0**	**0**	**0**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning

- i samverkan med stadens nämnder och bolagsstyrelser och i samråd med Storstockholms brandförsvar stärka det förebyggande strategiska arbetet för att minska antalet brand- och vattenskador samt begränsa konsekvenserna av dessa.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- medverka till och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras
- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder, arbetsplatser och andra ändamål i enlighet med stadens stadsutveckling.

Ägardirektiv för 2025-2027

S:t Erik Markutveckling AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	**-56**	**-65**	**-3**	**-41**
Investeringar, mnkr	**-504**	**-853**	**-757**	**-314**

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov
- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademin och lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna och planera för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen (2.1)	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall AB planera för etablering av en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter och i första hand pröva att driva verksamheten i egen regi (2.1)	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 7150 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer				
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, stockholmare och besökare. Mässans evenemang ska vara socialt och etiskt i linje med stadens åtaganden. Bolaget ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa. Bolagets resultat förutsätter att Stockholmsmässan AB avyttras så som planerat.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Verksamheten är uppdelad i två aktiebolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Verksamheten i Stockholmsmässan AB bidrar till samhällsekonomin i hela stockholmsregionen genom att mässans besökare och utställare bokar hotellrum, handlar, besöker attraktioner, äter på caféer och restauranger, åker taxi och kollektivtrafik.

Ägardirektiv för 2025-2027

Mässfastigheter i Stockholm AB	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto, mnkr	6	-25	13	0
Investeringar, mnkr	-54	0	0	0

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning-

- säkerställa att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att inte arrangera evenemang som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige eller Stockholms stad har undertecknat eller åtagit sig att följa
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- arbeta för energieffektivisering i lokaler och fastigheter som bolaget förvaltar
- arbeta för att solceller installeras på Stockholmsmässans tak

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region AB och marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination med fokus på hållbar turism
- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb				
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark klimat- och miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergis värme-, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens strategi för ett fossilfritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna, fossilfria och förnybara insatsvaror till senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fjärrvärme till fler
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- fortsätta planeringen och processen för ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta med koldioxidavskiljning och säkerställa de tillstånds- och affärsmässiga förutsättningarna för projektet
- fortsätta samarbetet mellan staden och övriga aktörer för att hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar
- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig anläggning och investering i avskiljning och lagring av koldioxid med sikte på en storskalig anläggning i drift 2028
- med stöd i genomförd utredning arbeta vidare med en storskalig samförbränning av slam och biobränsle tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- skala upp produktion av biokol och aktivt söka affärsmässighet i detta arbete
- fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- avveckla användningen av fossil olja som startbränsle samt för fjärrvärmeproduktion i sin helhet
- utreda möjligheterna för kapacitetsutjämning i det integrerade energisystemet
- i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda ett fossilfritt energisystem i Loudden inklusive storskalig energilagring i bergrum samt utreda energilagring genom att nyttja existerande fjärrvärmesystem exempelvis i Ulvsunda

- utreda möjligheten att införa en differentierad mottagningsavgift med avseende på fossilt innehåll för kommunalt restavfall och en säker och gångbar mätmetod för verksamhetsavfall

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- tillsammans med Stadshus AB och Stockholms Hamn AB fortsätta utreda Stockholm Norvik hamn som ett möjligt logistiknav för mellanlagring av avskild koldioxid samt möjligheterna för framtida CCU.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvar (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvar, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullgöra medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Förbundet arbetar långsiktigt och strategiskt för att förebygga och minska konsekvenserna av bränder och andra olyckor, särskilt riktat mot olika riskgrupper i samhället. SSBF har de senaste åren stärkt sin operativa och strategiska samverkan med relevanta myndigheter och aktörer i syfte att få bukt med illegala sprängmedel. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Förbundet verkar även för att utifrån sitt kompetensområde minska risker och sårbarheter i samhällsplaneringen, inte minst med tanke på klimatförändringarna, med fokus på övergripande riskhantering och möjlighet till räddningsinsatser.

SSBF:s miljöledningssystem är och ämnar fortsatt vara externkontrollerat och diplomerat av Svensk Miljöbas.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsdirektion. Direktionen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsdirektionen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet

ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvar. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. SSBF ska tillsammans med medlemskommunerna verka och planera för återuppbyggnaden av det civila försvaret.

Trafiknämnden ansvarar för stadens bestånd av branddammsanläggningar. SSBF har ansvaret för löpande kontroll av dammarna och åtgärdar enklare brister samt tillser att de kan nyttjas på tilltänkt sätt.

SSBF deltar i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap. De ingår i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen.

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för ”Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar”. Medlemsavgiften för år 2025 beräknas till 444 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS Bostäder grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS Bostäders verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS Bostäder sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS Bostäder är utan besittningsskydd. Socialnämnden är stadens samordnande part för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämnderna samverkan med SHIS Bostäder avseende målgrupp, behov och arbetssätt.

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt kan maximalt gälla fem år, likt kontrakten för andra stockholmare. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att hitta en egen boendelösning och målsättningen är att så snabbt som möjligt ta sig vidare till egen bostad, eftersom egen bostad är en del av integrationen. SHIS Bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS Bostäder boskola och fördjupad bostadsvägledning.

Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS Bostäder har också uppdrag att var delaktig i att tillhandahålla bostäder till skyddsbehövande flyktingar från Ukraina under den tid EUs massflyktsdirektiv gäller.

SHIS Bostäders verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppdragen och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS Bostäder ska utveckla en aktiv ekonomistyrning för att möta stadens behov. SHIS Bostäder ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten, utbud och tjänster utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden. SHIS Bostäder ska utveckla arbetssätt som säkerställer att barnfamiljer får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning. SHIS Bostäder ska styra och prognostisera med hjälp av framtaget uppföljningsverktyg gällande nyckeltal för utvecklingen avseende in- och

utflytt, beläggningsgrad, boendetid och tomgångshyror. SHIS Bostäder ska arbeta flexibelt och sammanhållet med genomgångsbostäder för samtliga målgrupper för att motverka tomgångshyror.

SHIS Bostäders angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS Bostäders verksamhet.

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Förändring 2024/2025
Kommunstyrelsen	-1 537,1	-1 557,9	-1 553,0	-1 550,3	-20,8
Revisorskollegiet	-33,2	-34,0	-34,3	-34,7	-0,8
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-62,7	-8,0	-80,0	-6,2	54,7
Stadsdelsnämnderna	-25 228,3	-26 281,2	-26 589,6	-26 874,6	-1 052,9
Arbetsmarknadsnämnden	-1 051,1	-1 083,2	-1 075,4	-1 067,9	-32,1
Exploateringsnämnden	3 110,3	3 223,2	3 334,4	3 447,3	112,9
Fastighetsnämnden	1 112,9	1 160,8	1 197,0	1 233,5	47,9
Förskolenämnden	-3 056,7	-3 079,3	-3 079,3	-3 075,3	-22,6
Idrottsnämnden	-1 049,5	-1 097,4	-1 187,9	-1 235,3	-47,9
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-1 189,4	-1 244,9	-1 241,4	-1 241,4	-55,5
stadsarkivet	-74,8	-78,8	-78,8	-78,8	-4,0
Kyrkogårdsnämnden	-213,0	-216,1	-214,1	-209,6	-3,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-162,3	-172,3	-166,8	-156,3	-10,0
Socialnämnden	-1 419,4	-1 456,8	-1 454,8	-1 451,8	-37,4
Stadsbyggnadsnämnden	-175,5	-215,4	-200,4	-199,4	-39,9
Trafiknämnden	-107,1	-350,3	-349,3	-323,3	-243,2
Utbildningsnämnden	-20 387,1	-20 628,5	-20 627,5	-20 627,5	-241,4
Äldrenämnden	-244,2	-254,0	-251,0	-251,0	-9,8
Överförmyndarnämnden	-79,9	-83,5	-84,2	-84,8	-3,6
SUMMA	**-51 848,1**	**-53 457,6**	**-53 736,4**	**-53 787,4**	**-1 609,5**
Avskrivningar (-)	-2 547,9	-3 000,9	-3 209,8	-3 482,3	-453,0
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-791,2	-1 097,0	-1 097,0	-1 097,0	-305,8
Prestationsreserv	-907,7	-563,3	-2 336,7	-3 618,9	344,4
Ej aktiverbara investeringsutgifter	0,0	-675,0	-675,0	-675,0	-675,0
Pensionsavgifter (-)	-1 997,5	-2 035,3	-1 963,5	-2 003,1	-37,8
TOTALT	**-58 092,4**	**-60 829,1**	**-63 018,4**	**-64 663,7**	**-2 736,7**

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2024 och 2025

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	3
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna	4
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	4
Barn, kultur och fritid	4
Äldreomsorg	5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	5
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	6
Stadsmiljöverksamhet	6
Ekonomiskt bistånd	7
Arbetsmarknadsåtgärder	7
Arbetsmarknadsnämnden	8
Exploateringsnämnden	9
Fastighetsnämnden	10
Förskolenämnden	11
Idrottsnämnden	12
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	13
Kulturnämnden: stadsarkivet	13
Kyrkogårdsnämnden	14
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	15
Servicenämnden	16
Socialnämnden	17
Stadsbyggnadsnämnden	18
Trafiknämnden	19
Utbildningsnämnden	21
Äldrenämnden	22
Överförmyndarnämnden	23

Kommunstyrelsen m.m.

Budget 2024	**-1 584,7**	**47,6**
Minskade kostnader för:		
Agenda 2030-rådet	1,0	
Samordning Bromma parkstad	1,0	
Förstärkt arbete med medborgarinflytande/medborgarbudgetering	1,0	
Samordning nya stadsdelar	1,0	
Storstadsnätverk för öppna, demokratiska och urbana storstäder	0,5	
VM i ishockey	3,0	
Stärkt lokalt näringslivsarbete i stadens fokusområden	1,6	
Kostnadsneutral justering av personalomkostnadspålägg, servicenämnden	8,8	
Implementering MR-program	1,0	
Ökade kostnader för:		
Ersättning till organisationer och föreningar	-3,8	
Stärkt beredskapsförmåga	-1,9	
Kontors- och konferensservice i egen regi	-1,0	
Stärkt strategiskt arbete för rättvis klimatomställning	-2,5	
Stadsövergripande arbete med informationssäkerhet	-2,0	
Smart stad - etablera linjeorganisation	-1,0	
Utveckling strategisk lokalförsörjning	-4,0	
Kommunikations-, uppföljnings- och utvecklingsarbete av samordningen av översiktsplanens fokusområden	-3,0	
Förstärkt samordning välfärdsbrott inkl. projekt gemensam tillsyn	-5,0	
CTPN-konferens	-0,5	
Fördjupad avtalsuppföljning	-1,0	
Utvecklat arbete med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler	-1,0	
Förstärkt hållbarhet servicenämnden	-1,0	
Digital visselblåsarfunktion mot välfärdsbrott	-3,0	
Stärkt etablering, marknadsföring, Stockholmsutställning 2030	-4,0	
Stärkt MR-arbete	-2,0	
Framtagande av utbildning inom MR-området	-1,5	
Implementering av stadens nya MR-program	-1,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 605,5**	**47,6**
Minskade kostnader för:		
VM i ishockey	10,0	
Fler trygghetskameror	2,0	
Samordning fokusområden i Söderort	1,0	
Firande av judiskt liv i Sverige, 250 år	0,4	
CTPN-konferens	0,5	
Digital visselblåsarfunktion mot välfärdsbrott	1,0	
Stärkt etablering, marknadsföring, Stockholmsutställning 2030	2,0	
Framtagande av utbildning inom MR-området	1,5	
Implementering av stadens nya MR-program	1,5	
Ökade kostnader för:		
Stärkt beredskapsförmåga	-0,9	
Smart stad - etablera linjeorganisation	-4,0	
Ökade hyreskostnader - ny lokal	-10,1	
Plan 2026	**-1 600,6**	**47,6**
Minskade kostnader för:		
Kommunikations-, uppföljnings- och utvecklingsarbete av samordningen av översiktsplanens fokusområden	3,0	
Stärkt MR-arbete	2,0	
Ökade kostnader för:		
Stärkt beredskapsförmåga	-2,3	
Plan 2027	**-1 597,9**	**47,6**

Revisorskollegiet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-36,9**	**3,7**
Ökade kostnader för:		
Bibehålla en god kvalitet av revisionen och få tillräckligt underlag för ansvarsprövning	-2,1	
Ökade intäkter för:		
Utökat granskningsuppdrag		1,3
Kf:s presidiums förslag till budget 2025	**-39,0**	**5,0**
Ökade kostnader för:		
Bibehålla en god kvalitet av revisionen och få tillräckligt underlag för ansvarsprövning	-0,5	
Ökade intäkter för:		
Utökat granskningsuppdrag		0,2
Plan 2026	**-39,5**	**5,2**
Ökade kostnader för:		
Bibehålla en god kvalitet av revisionen och få tillräckligt underlag för ansvarsprövning	-0,5	
Ökade intäkter för:		
Utökat granskningsuppdrag		0,1
Plan 2027	**-40,0**	**5,3**

Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-62,7**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Genomförande av val	55,4	
Ökade kostnader för:		
Förberedelser till allmänna val 2026	-0,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-8,0**	**0,0**
Ökade kostnader för:		
Genomförande av val	-72,0	
Plan 2026	**-80,0**	**0,0**
Ökade kostnader för:		
Genomförande av val	73,8	
Plan 2027	**-6,2**	**0,0**

Stadsdelsnämnderna

Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-5 882,1**	**394,5**
Volymförändringar:		
Antal barn i egen regi	114,1	-7,2
Minskade kostnader för:		
Justering anslagsnivå befintliga kommunövergripande verksamheter	4,9	
Ökade kostnader för:		
Permanentning av förskolan Norrskenet	-1,5	
Höjd schablon och höjt socioekonomiskt tilläggsanslag	-89,0	
Ökade intäkter för:		
Avgifter		13,3
Justering anslagsnivå befintliga kommunövergripande verksamheter		2,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-5 853,6**	**403,1**
Plan 2026	**-5 853,6**	**403,1**
Plan 2027	**-5 853,6**	**403,1**

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-514,2**	**0,0**
Ökade kostnader för:		
Avgiftsfria lovaktiviteter för barn och unga	-12,0	
Förstärkning öppen fritidsverksamhet och parklekar	-14,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-540,2**	**0,0**
Plan 2026	**-540,2**	**0,0**
Plan 2027	**-540,2**	**0,0**

Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-9 892,7**	**265,5**
Volymförändringar:		
Ökade kostnader	-299,3	
Ökade kostnader för:		
Uppräkning ersättningsnivåer vård- och omsorgsboende	-245,5	
Höjd schablon hemtjänst	-34,2	
Arbetsskor till personalen i äldreomsorgen	-12,0	
Höjd schablon avlösning, ledsagning och dagverksamhet	-1,8	
Ökade intäkter för:		
Omsorgsavgifter		20,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-10 485,5**	**285,5**
Volymförändringar:		
Ökade kostnader	-316,4	
Plan 2026	**-10 801,9**	**285,5**
Volymförändringar:		
Ökade kostnader	-335,0	
Plan 2027	**-11 136,9**	**285,5**

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-4 991,2**	**27,5**
Volymförändringar:		
Ökade kostnader	-173,4	
Minskade kostnader för:		
Hälsofrämjande insatser	6,0	
Ökade kostnader för:		
Hälsofrämjande insatser	-6,0	
Höjd peng vård- och omsorgsboende	-5,8	
Höjd peng hemtjänst	-1,8	
Höjd assistansersättning	-11,2	
Höjd schablon	-48,3	
Höjd habiliteringspeng	-6,0	
Minskade kostnader och intäkter för:		
Nedläggning av kommunövergripande verksamhet	1,8	-1,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-5 235,9**	**25,7**
Plan 2026	**-5 235,9**	**25,7**
Plan 2027	**-5 235,9**	**25,7**

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-2 967,9**	**36,9**
Volymförändringar:		
Volymförändringar	-16,4	
Minskade kostnader för:		
Tidiga insatser för trygga barn och unga	4,0	
Lokalt trygghetsarbete	5,0	
Barnfamiljer i osäker boendesituation	1,5	
Ökade kostnader för:		
Skyddat boende, ny placeringsform	-30,0	
Riktad satsning placeringskostnader	-50,0	
Bryt spiralen - utveckla eftervård barn och unga	-12,0	
Höjd schablon, socialpsykiatri	-3,9	
Höjt anslag barn och unga, vuxna/missbruk samt socialpsykiatri	-25,7	
Skolsamordnare för placerade barn och ungdomar i alla stadsdelar	-5,0	
Barnpassning vid samtal med RVC och RVT	-1,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-3 102,1**	**36,9**
Plan 2026	**-3 102,1**	**36,9**
Minskade kostnader för:		
Riktad satsning placeringskostnader	50,0	
Plan 2027	**-3 052,1**	**36,9**

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-307,9**	**0,0**	**-196,7**	**-45,4**
Ökade kostnader				
Stärkt stadsmiljöarbete	-21,0			
Städning och underhåll av badplatser	-5,0			
Kapitalkostnader				
Ökade kostnader			-11,0	-15,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-333,9**	**0,0**	**-207,7**	**-60,4**
Plan 2026	**-333,9**	**0,0**	**-207,7**	**-60,4**
Plan 2027	**-333,9**	**0,0**	**-207,7**	**-60,4**

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-1 228,6**	**32,0**
Volymförändringar:		
Volymförändringar	-80,0	
Minskade kostnader för:		
Stärkt arbete mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	3,0	
Förlängning kompensation tillfälligt stöd barnfamiljer	12,0	
Ökade kostnader för:		
Förlängning kompensation tillfälligt stöd barnfamiljer	-8,0	
Förstärkta insatser mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	-3,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 304,6**	**32,0**
Minskade kostnader för:		
Förlängning kompensation tillfälligt stöd barnfamiljer	8,0	
Plan 2026	**-1 296,6**	**32,0**
Plan 2027	**-1 296,6**	**32,0**

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-227,5**	**27,4**
Ökade kostnader för:		
Förstärkning feriejobb	-8,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-236,0**	**27,4**
Plan 2026	**-236,0**	**27,4**
Plan 2027	**-236,0**	**27,4**

Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-1 219,4**	**168,3**
Volymförändringar:		
Volymförändringar	21,9	
Ökade kostnader för:		
Fler Stockholmsjobb	-15,0	
Nytt antagningssystem vuxenutbildning	-7,5	
Förstärkta insatser mot ungdomsarbetslöshet	-2,5	
Förstärkt vuxenutbildning för att möta kompetensbrist och arbetslöshet	-16,5	
Höjda schabloner	-6,5	
Scale up och starta eget	-5,0	
Förstärkning Stocket Återbruk och gröna jobb	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 251,5**	**168,3**
Minskade kostnader för:		
Arbetsmarknadsinsats järvavärdar	1,8	
Uppsökande insatser för kvinnor långtifrån arbetsmarknaden, med särskilt fokus på ytterstaden	5,7	
Utredning och pilot sommarjobb yngre åldrar	0,3	
Plan 2026	**-1 243,7**	**168,3**
Minskade kostnader för:		
Nytt antagningssystem vuxenutbildning	7,5	
Plan 2027	**-1 236,2**	**168,3**

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-175,3**	**3 285,6**	**-758,0**	**-1 467,1**
Minskade kostnader för:				
Detaljplan Snösätra	2,0			
Nya biotopskyddsområden och naturreservat	1,5			
Ökade kostnader för:				
Gemensamma kostnader som tidigare nycklats ut på investeringsprojekt (OH-kostnader, basadministration och personalkostnader)	-76,3			
Nya detaljplaner - Medborgarplatsen, Högdalstopparna och Snösätra	-13,0			
Ökade intäkter för:				
Markförvaltning		196,9		
Förvaltningsuppdrag		1,8		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-31,9	-48,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-261,1**	**3 484,3**	**-789,9**	**-1 515,5**
Minskade kostnader för:				
Utvecklad stadsutvecklingsprocess	1,0			
Bromma parkstad	2,0			
Ökade intäkter för:				
Markförvaltning		108,2		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-138,8	-134,3
Plan 2026	**-258,1**	**3 592,5**	**-928,7**	**-1 649,8**
Minskade kostnader för:				
Nya detaljplaner - Medborgarplatsen, Högdalstopparna och Snösätra	13,0			
Ökade intäkter för:				
Markförvaltning		99,9		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-26,9	-13,4
Plan 2027	**-245,1**	**3 692,4**	**-955,6**	**-1 663,2**

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-632,1**	**1 745,0**	**-637,0**	**-356,2**
Ökade kostnader för:				
Stärkt arbete med civil beredskap	-4,0			
Driftkostnader	-6,1			
Förvaltningskostnader	-6,9			
Underhållskostnader	-17,3			
Förstärkt projektledning	-2,0			
Utredning, nya Eriksdalsbadet	-1,0			
Omställning av lokaler	-8,0			
Utveckling Hästa Gård	-2,0			
Ökade intäkter för:				
Hyresintäkter exkl idrott och förvaltningsuppdrag		58,6		
Ökade kostnader och intäkter för:				
Idrottsnämnden	-20,8	43,0	-18,9	-3,4
Renovering brandstationer		0,2	-0,5	-0,2
Förvaltningsuppdrag	-2,3	2,3		
Arbeten åt utomstående	-1,5	1,5		
Media	-7,0	3,0		
Kapitalkostnader:				
Kapitalkostnader			-76,7	-35,4
Övrigt:				
Övriga förändringar	-5,8	24,0	-5,7	-3,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-716,8**	**1 877,6**	**-738,8**	**-398,2**
Minskade kostnader för:				
Förstärkt projektledning av idrottsinvesteringar	2,5			
Utredning, nya Eriksdalsbadet	1,0			
Ökade intäkter för:				
Hyresintäkter exkl. idrott och förvaltningsuppdrag		21,7		
Ökade kostnader och intäkter för:				
Idrottsnämnden	1,3	13,8	-13,9	-1,5
Förvaltningsuppdrag	-2,7	2,7		
Kapitalkostnader:				
Kapitalkostnader			-13,7	-8,8
Övrigt:				
Övriga förändringar	1,4	-5,5	-6,5	0,1
Plan 2026	**-713,3**	**1 910,3**	**-772,9**	**-408,4**
Minskade kostnader för:				
Förstärkt projektledning	2,5			
Ökade intäkter för:				
Hyresintäkter exkl idrott och förvaltningsuppdrag		19,6		
Ökade kostnader och intäkter för:				
Idrottsnämnden	-0,6	13,9	-2,0	-11,3
Kapitalkostnader:				
Kapitalkostnader			-72,0	-23,0
Övrigt:				
Övriga förändringar	0,6	0,5		
Plan 2027	**-710,8**	**1 944,3**	**-846,9**	**-442,7**

Förskolenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-3 306,0**	**249,3**
Volymförändringar:		
Antal barn i fristående regi	82,1	
Minskade kostnader för:		
Avgifter	7,8	
Ökade kostnader för:		
Höjd schablon och höjt socioekonomiskt tilläggsanslag	-53,6	
Stärkt kompensatorisk förskola	-6,0	
Förstärkt likvärdighet i staden	-4,0	
Minskade intäkter för:		
Statsbidrag maxtaxa och kvalitetshöjande åtgärder		-48,9
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-3 279,7**	**200,4**
Plan 2026	**-3 279,7**	**200,4**
Plan 2027	**-3 279,7**	**200,4**

Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-1 362,6**	**313,1**	**-12,4**	**-6,1**
Minskade kostnader för:				
Minskad administration	0,5			
Extra föreningsstöd för integrationsfrämjande insatser	2,0			
Nytt bokningssystem för föreningar och allmänhet	10,3			
Ökade kostnader för:				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-16,9			
Finnkampen	-3,0			
Hyror, övriga fastighetsvärdar	-9,4			
O-ringen	-4,5			
Fiskevård	-1,0			
Idrottsplatser och sportfält	-2,0			
Friluftsliv (omföring från investering)	-2,0			
Hamnbad Marievik	-1,0			
Basket-EM	-3,3			
Fler öppna skolidrottshallar	-6,5			
Höjt medlemsaktivitetsstöd för föreningslivet	-5,0			
Ökad simkunnighet och stöd till föreningssimskola	-2,5			
Förebyggande idrottssatsning i söderort	-1,5			
Badvärdar vid strandbad	-1,0			
Utveckling och iordningställande av lokaler i befintliga anläggningar	-2,0			
Fortsatta satsningar för låga trösklar in i föreningslivet	-1,0			
Ökade intäkter för:				
Indexerade taxor		5,0		
Ökade kostnader och intäkter för:				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	0,1	-3,2	-0,7	
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-2,4	-0,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 412,3**	**314,9**	**-15,5**	**-6,9**
Minskade kostnader för:				
Minskad administration	2,0			
Finnkampen	3,0			
O-ringen	0,5			
Minskade energikostnader	5,0			
Förebyggande idrottssatsning i söderort	1,5			
Badvärdar vid strandbad	1,0			
Utveckling och iordningställande av lokaler i befintliga anläggningar	2,0			
Fortsatta satsningar för låga trösklar in i föreningslivet	1,0			
Ökade kostnader för:				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-13,7			
Hyror, övriga fastighetsvärdar	-63,4			
Idrottsplatser och sportfält	-2,0			
Ökade kostnader och intäkter för:				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-25,0	-2,4		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-2,2	-0,2
Plan 2026	**-1 500,4**	**312,5**	**-17,7**	**-7,1**
Ökade kostnader för:				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB ingår)	-13,9			
Hyror, övriga fastighetsvärdar	-18,7			
O-ringen	-1,0			
Idrottsplatser och sportfält	-3,0			
Ökade kostnader och intäkter för:				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-17,1	6,3		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader				-0,4
Plan 2027	**-1 554,1**	**318,8**	**-17,7**	**-7,5**

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-1 287,8**	**98,4**
Minskade kostnader för:		
Omlokalisering av Medeltidsmuseet	2,5	
Kulturskoleplan	1,5	
Ökade kostnader för:		
Hyrestillägg stadsbiblioteket	-8,6	
Kapitalkostnader stadsbiblioteket	-10,0	
Nobel Week Lights	-2,0	
Justering avtal biblioteksverksamhet och fristadsprogram		
Kulturhuset Stadsteatern	-3,9	
Förstärkning bibliotek	-8,0	
Ökat kulturstöd, fokus fria kulturlivet, lokalförvaltande organisationer	-15,0	
Förstärkning kulturstöd förvaltningsområde	-0,5	
Förstärkning Kulturskola	-5,0	
Utveckling av Liljevalchs verksamhet för barn och unga	-1,5	
Förstärkning pedagogiska verksamheterna på museerna	-3,0	
Förstärkning Film Stockholm	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 343,3**	**98,4**
Minskade kostnader för:		
Utveckling av Liljevalchs verksamhet för barn och unga	1,5	
Förstärkning Film Stockholm	2,0	
Plan 2026	**-1 339,8**	**98,4**
Plan 2027	**-1 339,8**	**98,4**

Kulturnämnden: stadsarkivet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-110,6**	**35,8**
Ökade kostnader för:		
Utveckling eDok	-2,0	
Digital tillgänglighet	-1,0	
Utveckling av arkivverksamhet	-1,0	
Ökade kostnader och intäkter för:		
Statligt arkivuppdrag	-1,5	1,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-116,1**	**37,3**
Plan 2026	**-116,1**	**37,3**
Plan 2027	**-116,1**	**37,3**

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-241,5**	**28,5**	**-33,8**	**-14,0**
Minskade kostnader för:				
Särskilt församlingsstöd	10,4			
Ändrad hantering av feriejobb	2,5			
Ökade kostnader för:				
Transporter pga ombyggnad	-5,0			
Ändrade arbetsmiljöregler	-2,0			
Verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning	-2,0			
Bidrag till innerstadsförsamlingar	-3,0			
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-4,0			
Ökade kostnader och intäkter för:				
Gravskötsel	-5,0	5,0		
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-20,2	-11,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-249,6**	**33,5**	**-54,0**	**-25,6**
Minskade kostnader för:				
Verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning	2,0			
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-2,0	
Plan 2026	**-247,6**	**33,5**	**-56,0**	**-25,6**
Minskade kostnader för:				
Transporter pga ombyggnad	5,0			
Garantiskötsel Järva	2,0			
Ökade kostnader för:				
Kammarkollegiets ersättningsnivå	-2,5			
Kapitalkostnader:				
Förändrade kapitalkostnader			-5,6	-6,6
Plan 2027	**-243,1**	**33,5**	**-61,6**	**-32,2**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-268,4**	**106,1**
Minskade kostnader för:		
Stärkt arbete med förorenade områden	3,0	
Utredning storskalig återbruksdepå	1,0	
Förstärkning av biologisk mångfald - restaurering och framtagande av strategi för skydd av natur	1,0	
Digitalisering för förbättrad service och miljönytta	1,0	
Nya biotopskyddsområden och naturreservat	1,5	
Undersökning miljögifter i vatten, stärkt övervakning av kemikalier samt insatser för stopp av PFAS	1,5	
Ökade kostnader för:		
Hållbara inköp och upphandling	-1,5	
Arbeta med förorenade områden och PFAS	-4,0	
Arbete mot välfärdsbrottslighet	-1,0	
Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner	-3,0	
Värmesamordning	-1,0	
Klimatneutral byggsektor - förstärkning av centrum för cirkularitet	-2,0	
System för minskad plastanvändning inom staden	-0,5	
Nya naturreservat och biotopskyddsområden	-1,0	
Stöd till stadsdelsnämnderna i arbetet för biologisk mångfald	-1,0	
Minskade intäkter för:		
Stärkt tillsyn		-4,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-274,4**	**102,1**
Minskade kostnader för:		
Förstärkning Centrum för cirkularitet - ökat fokus på plast och stora materialflöden	2,0	
Arbete mot välfärdsbrottslighet	1,0	
System för minskad plastanvändning inom staden	0,5	
Nya naturreservat och biotopskyddsområden	1,0	
Stöd till stadsdelsnämnderna i arbetet för biologisk mångfald	1,0	
Plan 2026	**-268,9**	**102,1**
Minskade kostnader för:		
Hållbara inköp och upphandling	1,5	
Arbeta med förorenade områden och PFAS	4,0	
Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner	3,0	
Klimatneutral byggsektor - förstärkning av centrum för cirkularitet	2,0	
Plan 2027	**-258,4**	**102,1**

Servicenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**0,0**	**0,0**
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**0,0**	**0,0**
Plan 2026	**0,0**	**0,0**
Plan 2027	**0,0**	**0,0**

Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-1 754,5**	**335,1**
Minskade kostnader för:		
Stärkt arbete mot välfärdsbrottslighet	3,0	
Insatser mot människohandel och prostitution	1,0	
Polissamverkan	3,0	
Stärkt arbete mot hemlöshet	5,0	
Kunskapsstyrning socialtjänst	1,0	
Ökade kostnader för:		
Kunskapsstyrning socialtjänst	-1,0	
Utbyggnad av LSS-bostäder	-2,0	
HVB-hem	-11,3	
Förvaltning gemensamt system för föreningsstöd	-1,0	
Nytt boende för hemlösa	-8,5	
Utveckla stöd till jour- och familjehem	-3,0	
Flera skolsociala team för elever med omfattande frånvaro	-7,5	
Sociala insatsgrupper till fler stadsdelar	-7,4	
Nytt kommunalt HVB-hem - uppstart	-4,0	
Förstärkt stöd till personer med beroende- och psykiatrisk	-1,5	
Central placeringsfunktion	-3,0	
Stärkt arbete mot välfärdsbrott	-2,0	
Ungdomsjouren – förstärkning i riskmiljöer	-1,5	
Ökade intäkter för:		
Indexering av intäkter		3,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 795,2**	**338,4**
Minskade kostnader för:		
Uppstart av HVB-hem	6,0	
Stärkt arbete mot välfärdsbrott	2,0	
Ökade kostnader för:		
HVB-hem	-6,0	
Plan 2026	**-1 793,2**	**338,4**
Minskade kostnader för:		
Utveckla stöd till jour- och familjehem	3,0	
Plan 2027	**-1 790,2**	**338,4**

Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-445,5**	**270,0**
Minskade kostnader för:		
Förstärkt tillsynsverksamhet	3,1	
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser och snabbare hantering av bygglov	1,5	
Anpassning till nya bygglovsföreskrifter	1,0	
Nya biotopskyddsområden och naturreservat	1,5	
Ökade kostnader för:		
Nya biotopskyddsområde och naturreservat	-1,5	
Bostadsanpassningsbidrag	-15,0	
Verksamhetssystem och GIS	-2,0	
Aktiv tillsyn	-4,0	
Nya stöd- och ledningssystem för ökad automatisering av bland annat bygglovshantering	-3,0	
Påbörja arbetet med ny översiktsplan	-1,0	
Minskade intäkter för:		
Öppna data		-13,0
Minskade kostnader och intäkter för:		
Konjunktureffekt inom bygglovsverksamheten	7,5	-15,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-457,4**	**242,0**
Minskade kostnader för:		
Förstärkt och utvecklad tillsynsverksamhet	2,0	
Nya biotopskyddsområden och naturreservat	2,5	
Konjunktureffekt inom bygglovsverksamheten	7,5	
Nya stöd- och ledningssystem för ökad automatisering av bland annat bygglovshantering	3,0	
Plan 2026	**-442,4**	**242,0**
Minskade kostnader för:		
Påbörja arbetet med ny översiktsplan	1,0	
Plan 2027	**-441,4**	**242,0**

Trafiknämnden (1/2)

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2024	**-1 802,4**	**1 695,3**	**-855,0**	**-364,0**
Minskade kostnader för:				
Miljöbilszon, utredning och kommunikation	1,0			
LÅP, utredning åtgärder förbättrad vattenkvalitet	2,0			
Samordning Stockholms framtida vattenförsörjning och utbyggd kollektivtrafik	4,0			
Plan för fossilfri organisation 2030	1,0			
Kommunikationskampanj mot nedskräpning	1,0			
Utredning påverkan på träd av klimatförändringar och närmiljön	1,0			
Fördjupad utredning egen regi	1,0			
Ändrad hantering av feriejobb	3,5			
Ökade kostnader för:				
Drift och underhåll av nya områden	-18,0			
Dagvattentaxan	-6,0			
Avtal om spol-/dagvatten	-4,4			
Förbättrad kalkylsäkerhet	-2,0			
Utvecklad underhållsplanering	-1,5			
Utredningar inom elektrifiering	-1,0			
Miljöbilszonsarbete	-3,0			
Kommunaltekniska ytor	-3,0			
Fossilfri gatudrift	-1,0			
Förbättrad avtalsuppföljning	-1,0			
Bekämpning av invasiva arter	-1,0			
Förbättrad tillståndsgivning	-5,0			
Egen regi	-1,0			
Samfinansiering av stadens nyttigheter	-1,3			
Entreprenadindex	-109,2			
Skyfallsanläggningar under mark	-1,0			
Invasiva arter stadsdelsnämnder	-2,0			
Hamnbad Marievik	-1,5			
Hamnbad Marievik, stadsdelsnämnd	-1,0			
Samordning tillfällig aktivering	-2,1			
Samordnare stadsnära odling	-1,7			
Trädstrateg och stärkt trädvård	-3,0			
Fler badbryggor och kajbalkonger	-4,0			
Stadsmiljözoner	-6,0			
Cykelsamordnare	-1,5			
Scancars parkering	-1,5			
Utveckling av trafikdata	-3,0			
Plan förpackningsinsamling	-1,0			
Minskade intäkter för:				
Felparkeringsavgifter		-60,0		
Parkeringsintäkter		-10,0		
Kapitalkostnader:				
Förändring kapitalkostnader			-42,6	-3,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-1 975,6**	**1 625,3**	**-897,6**	**-367,4**

Trafiknämnden (2/2)

Minskade kostnader för:				
Trafiksystemanalyser och tidiga utredningar för minskad biltrafik	5,0			
Bilfria zoner	2,0			
Förbättrad avtalsuppföljning	1,0			
Plan förpackningsinsamling	1,0			
Ökade kostnader för:				
Drift och underhåll av nya områden	-8,0			
Kapitalkostnader:				
Förändring kapitalkostnader			-44,4	-16,6
Plan 2026	**-1 974,6**	**1 625,3**	**-942,0**	**-384,0**
Minskade kostnader för:				
Utvecklad underhållsplanering	1,5			
Utredningar inom elektrifiering	1,0			
Miljöbilszonsarbete	3,0			
Fossilfri gatudrift	1,0			
Förbättrad tillståndsgivning	5,0			
Fler badbryggor och kajbalkonger	4,0			
Stadsmiljözoner	6,0			
Scancars parkering	1,5			
Utveckling av trafikdata	3,0			
Kapitalkostnader:				
Förändring kapitalkostnader			-52,0	-35,0
Plan 2027	**-1 948,6**	**1 625,3**	**-994,0**	**-419,0**

Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-20 684,1**	**297,0**
Volymförändringar:		
Grundskola	124,0	
Anpassad grundskola	-55,7	
Fritidshem	58,4	-5,6
Gymnasieskola	-31,0	
Anpassad gymnasieskola	-4,3	
Fritidsklubb	-6,0	
Minskade kostnader för:		
Avgifter fritidshem	1,0	
Sänkt schablon, lokalkostnader, grundskola	71,5	
Sänkt schablon, lokalkostnader, gymnasieskola	12,2	
Ökade kostnader för:		
Kompetensutveckling i hållbara måltider	-1,0	
Höjd schablon, gymnasieskola	-107,8	
Höjd schablon, anpassad gymnasieskola	-4,2	
Höjd schablon, grundskola	-215,3	
Höjd schablon, anpassad grundskola	-10,8	
Höjd schablon, fritidshem	-34,1	
Höjd schablon, fritidsklubb	-2,0	
Höjd schablon till följd av avskaffad avgift, fritidsklubb	-12,6	
Förväntade volymförändringar till följd av avskaffad avgift i fritidsklubb	-21,5	
Ökade intäkter för:		
Avgifter fritidshem		3,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-20 923,3**	**294,8**
Minskade kostnader för:		
Kompetensutveckling i hållbara måltider	1,0	
Plan 2026	**-20 922,3**	**294,8**
Plan 2027	**-20 922,3**	**294,8**

Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-254,2**	**10,0**
Minskade kostnader för:		
Nationellt kvalitetsregister	1,0	
Utvecklingsarbete för att höja kvaliteten i stadens boenden, uppstart	1,5	
Ökade kostnader för:		
Kunskapsstyrning, socialtjänst	-1,0	
Ökat stöd pensionärsorganisationer	-1,0	
Stärkt kvalitetsutveckling dagverksamhet	-2,0	
Stärkt verksamhet inspektörer	-2,0	
Samordning arbetsskor	-1,0	
Arbetsskor privata utförare	-5,0	
Kapitalkostnader:		
Ökade kapitalkostnader för larm	-0,3	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-264,0**	**10,0**
Minskade kostnader för:		
Stärkt kvalitetsutveckling dagverksamhet	2,0	
Samordning arbetsskor	1,0	
Plan 2026	**-261,0**	**10,0**
Plan 2027	**-261,0**	**10,0**

Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2024	**-79,9**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Avveckling av befintliga lokaler, enligt plan	1,6	
Ökade kostnader för:		
Utveckling ärendehanteringssystem LEX	-0,7	
Kontaktcenter	-1,5	
Fler handläggare och övriga ökade kostnader	-3,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	**-83,5**	**0,0**
Ökade kostnader för:		
Utveckling ärendehanteringssystem LEX	-0,7	
Plan 2026	**-84,2**	**0,0**
Ökade kostnader för:		
Utveckling ärendehanteringssystem LEX	-0,6	
Plan 2027	**-84,8**	**0,0**

Investeringsplan

Investeringsplan för stadens nämnder

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Investeringsplan, netto	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-3 100,0	-3 015,0	-2 815,0	-2 515,0	-2 015,0	-2 015,0
Förvärv inom Årstafältet	-1 900,0					
Investeringsplan totalt, netto	**-5 000,0**	**-3 015,0**	**-2 815,0**	**-2 515,0**	**-2 015,0**	**-2 015,0**
Utgift	-7 150,0	-5 465,0	-4 215,0	-3 915,0	-3 415,0	-3 415,0
Inkomster	2 150,0	2 450,0	1 400,0	1 400,0	1 400,0	1 400,0
varav exploateringsinkomster	*200,0*	*300,0*	*400,0*	*400,0*	*400,0*	*400,0*
varav övriga inkomster	*1 950,0*	*2 150,0*	*1 000,0*	*1 000,0*	*1 000,0*	*1 000,0*
Varav ej aktiverbara nettoutgifter/driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt	***-432,8***	***-285,1***	***-251,2***	***-256,1***	***-155,1***	***-81,8***
Varav ej aktiverbara nettoutgifter/driftskostnader hänförliga till utveckling av stadens mark genom detaljplanearbete		***-15,0***	***-15,0***	***-15,0***	***-15,0***	***-15,0***
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan,netto	-440,0	-440,0	-440,0	-440,0	-440,0	-440,0
Utökad investeringsplan, netto	-296,0	-330,0	-265,0	-80,0		
varav Stadsbiblioteket	*-100,0*	*-140,0*	*-170,0*	*-80,0*		
varav förvaltningslokaler	*-101,0*	*-190,0*	*-95,0*			
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-370,0	-500,0	-500,0	-500,0	-500,0	-500,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-706,0	-510,0	-790,0	-450,0	-150,0	-50,0
varav simhallsupprustning Eriksdal och Vällingby	*-220,0*					
varav kompensationsinvesteringar	*-20,0*	*-40,0*	*-130,0*	*-50,0*		
Investeringsplan, netto	**-1 812,0**	**-1 780,0**	**-1 995,0**	**-1 470,0**	**-1 090,0**	**-990,0**
varav övriga investeringar totalt	*-736,0*	*-770,0*	*-705,0*	*-520,0*	*-440,0*	*-440,0*
varav idrottsinvesteringar totalt	*-1 076,0*	*-1 010,0*	*-1 290,0*	*-950,0*	*-650,0*	*-550,0*
Varav ej aktiverbara nettoutgifter/driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt	***-80,0***	***-80,0***	***-80,0***	***-80,0***		
Förskolenämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-15,6	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
varav friluft (båtsport)	*-10,8*	*-8,8*	*-8,8*	*-8,8*	*-8,8*	*-8,8*
Inventarier och maskiner	-44,6	-21,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Utökad investeringsplan friluft	-25,5	-24,4	-4,4	-4,6		
varav Ågesta motionsspår	*-24,0*	*-22,0*				
varav Bergsundshamn, underhållsbehov	*-1,5*					
Investeringsplan, netto	**-85,7**	**-63,4**	**-42,4**	**-42,6**	**-38,0**	**-38,0**
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-2,0	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3
Investeringsplan, netto	**-2,0**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**
Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Inventarier och maskiner	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Utökad investeringsplan inventarier och maskiner	-17,0	-17,0				
Investeringsplan, netto	**-23,3**	**-23,3**	**-6,3**	**-6,3**	**-6,3**	**-6,3**
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Utökad investeringsplan	-95,0	-146,0	-181,0	0,0	0,0	0,0
varav renovering Skogskrematoriet		*-100,0*	*-171,0*			
varav maskiner vid övertagande av egen regi		*-6,0*				
varav reservkraft		*-11,0*				
varav ny bisättningslokal		*-25,0*				
varav utredningsutgifter		*-4,0*	*-2,0*			
varav ny skorsten Nya krematoriet			*-8,0*			
varav särskilda satsningar 2024	*-95,0*					
Investeringsplan, netto	**-125,0**	**-176,0**	**-211,0**	**-30,0**	**-30,0**	**-30,0**
Varav ej aktiverbara utgifter/driftskostnader hänförliga till investeringsprojekt	***-2,0***	***-3,0***	***-7,0***	***-3,0***		
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**
Servicenämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**
Trafiknämnden						
Långsiktig investeringsplan,netto	-1 205,0	-1 040,0	-1 060,0	-1 020,0	-850,0	-850,0
varav framkomlighet cykel	*-200,0*	*-200,0*	*-200,0*	*-115,0*		
varav framkomlighet gång	*-150,0*	*-125,0*	*-90,0*	*-30,0*		
varav framkomlighet kollektivtrafik	*-125,0*	*-105,0*	*-100,0*	*-100,0*		
Utökad investeringsplan, netto	-182,0	-225,0	-235,0	-250,0	-150,0	-200,0
varav framkomlighet Slussen	*-100,0*	*-75,0*	*-35,0*			
varav Norra Danviksbron		*-100,0*	*-110,0*	-50,0		
varav större infrastrukturprojekt i planeringsfas				*-100,0*	*-150,0*	*-200,0*
varav stadsmiljö i fokusområden	*-20,0*	*-20,0*	*-20,0*			
varav Årsta partihallar	*-2,0*					
varav investering i grönstruktur	*-60,0*	*-30,0*	*-70,0*	*-100,0*		
Investeringsplan totalt, netto	**-1 387,0**	**-1 265,0**	**-1 295,0**	**-1 270,0**	**-1 000,0**	**-1 050,0**
Utgift	-1 467,0	-1 360,0	-1 375,0	-1 320,0	-1 000,0	-1 050,0
Inkomster	80,0	95,0	80,0	50,0		
Varav ej aktiverbara utgifter/driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt	***-9,8***	***-25,0***	***-25,0***	***-25,0***	***-30,0***	***-30,0***
Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Investeringsplan, netto	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**	**-100,0**
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Investeringsplan, netto	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-30,0	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0
Stadsmiljö, park- och grönområden, tillgänglighet	-200,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0
Investeringsplan, netto	**-230,0**	**-275,0**	**-275,0**	**-275,0**	**-275,0**	**-275,0**

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Central medelsreserv 4						
Centralt redovisade investeringsmedel	-530,0	-519,5	-519,5	-450,0	-450,0	-450,0
varav klimatmiljard	*-250,0*	*-250,0*	*-250,0*			
varav trygghetsmedel	*-100,0*	*-100,0*	*-100,0*			
varav större investeringar SDN Parkmark (erodering Karlbergs kanal, Sicka udde mm)	*-40,0*					
varav investeringar utrustning parkskötsel, egen regi	*-20,0*	*-20,0*	*-20,0*			
Investeringsplan, netto	**-530,0**	**-519,5**	**-519,5**	**-450,0**	**-450,0**	**-450,0**

Totalt

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inventarier och maskiner	-199,2	-196,9	-195,9	-195,9	-195,9	-195,9
Långsiktig investeringsplan,netto	-7 260,6	-5 268,0	-5 088,0	-4 748,0	-4 078,0	-4 078,0
Utökad investeringsplan, netto	-1 321,5	-1 252,4	-1 475,4	-784,6	-300,0	-250,0
Central medelsreserv 4	-530,0	-519,5	-519,5	-450,0	-450,0	-450,0
Investeringsplan totalt, netto	**-9 311,3**	**-7 236,8**	**-7 278,8**	**-6 178,5**	**-5 023,9**	**-4 973,9**
Utgifter, brutto	-11 541,3	-9 781,8	-8 758,8	-7 628,5	-6 423,9	-6 373,9
Inkomster, brutto	2 230,0	2 545,0	1 480,0	1 450,0	1 400,0	1 400,0
Varav ej aktiverbara utgifter/driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt	***-524,6***	***-408,1***	***-378,2***	***-379,1***	***-200,1***	***-126,8***
Investeringsplan netto exklusive ej aktiverbara utgifter som klassificeras som driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt	**-8 786,7**	**-6 828,7**	**-6 900,6**	**-5 799,4**	**-4 823,8**	**-4 847,1**
Medfinansiering statliga och regionala infrastrukturprojekt plan för utbetalningar		**-1 986,6**	**-2 094,3**	**-1 604,8**	**-1 764,0**	**-337,7**

Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stadsdelsnämnd Järva						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-23,9	-24,1	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6
Inventarier och maskiner	-3,2	-5,2	-5,2	-5,2	-5,2	-5,2
Investeringsplan, netto	**-27,1**	**-29,3**	**-20,8**	**-20,8**	**-20,8**	**-20,8**
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-19,4	-19,1	-14,1	-14,1	-14,1	-14,1
Inventarier och maskiner	-2,8	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Investeringsplan, netto	**-22,2**	**-23,8**	**-18,8**	**-18,8**	**-18,8**	**-18,8**
Stadsdelsnämnd Bromma						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-23,1	-16,7	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5
Inventarier och maskiner	-2,9	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8
Investeringsplan, netto	**-26,0**	**-21,5**	**-19,3**	**-19,3**	**-19,3**	**-19,3**
Stadsdelsnämnd Kungsholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-13,7	-19,0	-9,5	-9,5	-9,5	-9,5
Inventarier och maskiner	-1,9	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Investeringsplan, netto	**-15,6**	**-22,2**	**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**
Stadsdelsnämnd Norra Innerstaden						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-31,3	-37,9	-25,4	-25,4	-25,4	-25,4
Inventarier och maskiner	-5,0	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
Investeringsplan, netto	**-36,3**	**-46,4**	**-33,9**	**-33,9**	**-33,9**	**-33,9**
Stadsdelsnämnd Södermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,2	-28,2	-15,3	-15,3	-15,3	-15,3
Inventarier och maskiner	-3,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Investeringsplan, netto	**-21,3**	**-33,3**	**-20,4**	**-20,4**	**-20,4**	**-20,4**
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-21,7	-19,8	-16,0	-16,0	-16,0	-16,0
Inventarier och maskiner	-3,2	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
Investeringsplan, netto	**-24,9**	**-25,1**	**-21,3**	**-21,3**	**-21,3**	**-21,3**
Stadsdelsnämnd Skarpnäck						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,5	-18,1	-8,1	-8,1	-8,1	-8,1
Inventarier och maskiner	-1,6	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7
Investeringsplan, netto	**-20,1**	**-20,8**	**-10,8**	**-10,8**	**-10,8**	**-10,8**
Stadsdelsnämnd Farsta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-7,1	-15,1	-9,5	-9,5	-9,5	-9,5
Inventarier och maskiner	-1,9	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Investeringsplan, netto	**-9,0**	**-18,3**	**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**	**-12,7**
Stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-13,7	-16,4	-15,4	-15,4	-15,4	-15,4
Inventarier och maskiner	-3,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Investeringsplan, netto	**-16,8**	**-21,5**	**-20,5**	**-20,5**	**-20,5**	**-20,5**
Stadsdelsnämnd Skärholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-9,4	-10,6	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6
Inventarier och maskiner	-1,3	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	**-10,7**	**-12,8**	**-8,8**	**-8,8**	**-8,8**	**-8,8**
Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd	**0,0**	**0,0**	**-75,0**	**-75,0**	**-75,0**	**-75,0**

Investeringsplan för bolag inom Stockholms Stadshus AB

Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029
AB Svenska bostäder						
Investeringsplan, netto	**-1 253,0**	**-1 530,0**	**-1 390,0**	**-1 550,0**	**-1 550,0**	**-1 550,0**
AB Familjebostäder						
Investeringsplan, netto	**-1 200,0**	**-1 050,0**	**-1 200,0**	**-1 700,0**	**-1 900,0**	**-1 900,0**
AB Stockholmshem						
Investeringsplan, netto	**-1 767,0**	**-2 100,0**	**-2 340,0**	**-2 510,0**	**-2 600,0**	**-2 430,0**
Bostadsförmedlingen Stockholm AB						
Investeringsplan, netto	**0,0**	**0,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-1,0**	**0,0**
Micasa Fastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-900,0**	**-820,0**	**-1 495,0**	**-2 507,0**	**-2 635,0**	**-2 328,0**
Skolfastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-1 600,0**	**-1 375,0**	**-1 100,0**	**-1 100,0**	**-1 100,0**	**-1 200,0**
Stockholm Vatten och Avfall AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-5 100,0**	**-5 400,0**	**-5 600,0**	**-5 100,0**	**-4 500,0**	**-4 900,0**
Stockholms Hamn AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-240,0**	**-225,0**	**-225,0**	**-225,0**	**-250,0**	**-250,0**
AB Stokab						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-200,0**	**-180,0**	**-180,0**	**-180,0**	**-200,0**	**-200,0**
Stockholms stads Parkering						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-480,0**	**-350,0**	**-400,0**	**-475,0**	**-478,0**	**-556,0**
Kulturhuset Stadsteatern AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-20,0**	**-20,0**	**-20,0**	**-20,0**	**-20,0**	**-20,0**
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-391,0**	**-45,0**	**-13,0**	**-28,0**	**-70,0**	**-160,0**
Mässfastigheter i Stockholm AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-54,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Stockholm Business Region AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-2,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**0,0**	**0,0**
S:t Erik Markutveckling AB						
Investeringsplan, bruttoutgifter	**-504,0**	**-853,0**	**-757,0**	**-314,0**	**-205,0**	**-178,0**
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB	**-13 711,0**	**-13 949,0**	**-14 723,0**	**-15 712,0**	**-15 509,0**	**-15 672,0**
INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder	**-11 541,3**	**-9 781,8**	**-8 758,8**	**-7 628,5**	**-6 423,9**	**-6 373,9**
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB samt stadens nämnder.	**-25 252,3**	**-23 730,8**	**-23 481,8**	**-23 340,5**	**-21 932,9**	**-22 045,9**

Pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige beslutat om

Exploateringsnämnden	Dnr	Utgift Mnkr	Inkomst Mnkr
Hammarby Sjöstad			
Kvarteren Påsen och Godsvagnen	123-2060/2015	-57,7	18,4
Mårtensdal	KS 2024/315	-78,4	677,8
Nordvästra Kungsholmen			
Hornsbergskvarteren	KS 2020/421	-1 438,0	93,0
Kristineberg, Krillans krog, bostäder	311-1873/2012	-69,0	
Stadshagen	KS 2018/489	-693,0	48,0
Norra Djurgårdsstaden			
Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Kolkajen-Ropsten reviderat delgenomförandebeslut	KS 2024/782	-1 131,0	
Bobergsgatan, reviderat genomförandebeslut	123-1339/2017	-500,0	19,0
Gasverket, reviderat genomförandebeslut	123-1339/2017	-1 071,0	110,0
Ängsbotten, bostäder	302-1935/2013	-313,0	180,0
Bygglogistikcenter, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/1761	-506,0	555,0
Gasklocka 3 och 4	302-0284/2014	-99,0	400,0
Gasklocka 2	KS 2021/767	-1 053,0	
Starkströmmen 2 & 4	KS 2023/320	-100,0	65,0
Fokus Skärholmen			
Bergholmsbacken	KS 2022/1082	-396,7	50,2
Konduktören	KS 2022/790	-98,2	24,5
Mälaräng	KS 2019/743	-832,4	44,9
Skärholmsdalen	KS 2022/124	-927,4	229,3
Stångsholmsbacken	KS 2021/1712	-215,1	55,7
Sätra 2:1	KS 2022/790	-98,2	24,5
Söderholmen	KS 2018/1656	-126,0	
Vårbergstoppen	123-1634/2017	-91,4	
Vårbergsvägen	KS 2020/1556	-518,3	6,9
Fokus Järva			
Kista Gård 2, bostäder	123-0265/2015	-31,0	140,0
Kista Äng	KS 2020/1757	-603,0	0,3
Odde	KS 2022/1424	-507,8	23,7
Rinkeby Allé, bostäder	123-2065/2015	-124,0	
Tenstaterrassen	KS 2022/672	-168,4	21,6
Akalla 4:1	KS 2023/1443	-264,8	24,7
Fokus Hagsätra-Rågsved			
Bjurbäcken, reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1092	-102,1	86,5
Västra Hagsätra	KS 2023/760	-175,1	2,2
Hagastaden, reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1095	-10 436,0	13 653,0
Slussen, reviderat genomförandebeslut 2	KS 2023/445	-20 770,0	8 140,0
Archimedes	KS 2018/746	-116,0	64,0
Aspudden 2:1 Blommensbergsvägen	KS 2023/1446	-219,1	7,8
Blackebergsvägen etapp 2-3	KS 2021/1717	-263,9	274,5
Brandstegen/Bäckvägen, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/1286	-197,1	11,7
Bromma Blocks, reviderat genomförandebeslut 2	KS 2022/980	-195,0	15,2
Bromstensstaden etapp 1, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/487	-910,0	65,3
Bromstensstaden etapp 2	KS 2018/487	-144,0	266,2
Bällsta IP	KS 2023/318	-79,7	75,5
Diabilden	KS 2018/1859	-95,8	0,3
Fader Bergström	KS 2022/267	-132,6	28,4
Gamla Tyresövägen	KS 2021/1093	-161,2	167,4
Hornsbruksgatan	KS 2021/1695	-74,0	103,0
Kabelverket etapp 3, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/400	-126,8	16,1
Kabelverket etapp 4, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/401	-58,8	0,2
Mariagårdstäppan, reviderat genomförandebeslut	2017/002040	-199,0	
Nordmarksvägen etapp 2	KS 2021/1257	-185,0	18,0
Nykroppagatan	KS 2021/1094	-121,4	44,1
Näskubben	123-1532/2016	-58,0	
Ordenskapitlet	KS 2018/1850	-61,8	
Packrummet, reviderat genomförandebeslut	KS 2021/1254	-526,9	54,0
Persikan	123-2113/2016	-800,7	
Perstorp	123-2111/2016	-105,0	
Primus 1, bostäder	123-1633/2017	-531,0	178,0
Rågsveds naturreservat	KS 2018/652	-54,9	
Sköndal 2:1, reviderat genomförandebeslut	KS 2021/437	-94,4	
Stora Sköndal 1:26 etapp 2A	KS 2024/783	-74,8	72,5
Slakthusområdet etapp 1	KS 2020/1558	-813,0	16,0
Spångaviadukten	KS 2020/1772	-82,5	
Tegelbruket 4	KS 2024/781	-74,3	72,5
Tippen matavfallsanläggning	KS 2021/1362	-69,2	21,0
Trafikflyget i Bromma, reviderat genomförandebeslut	KS 2022/980	-195,0	15,2
Västerled	123-0556/2016	-71,0	
Årstafältet etapp 1, bostäder	123-1519/2015	-999,0	104,0
Årstafältet etapp 2 och 3	KS 2022/979	-1 996,0	377,0
Årstafältet etapp 4	KS 2023/1447	-1 089,0	1 771,0
Årstastråket etapp 1, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Årstastråket etapp 2, reviderat genomförandebeslut	KS 2020/693	-308,0	8,0

	Dnr	Utgift	Inkomst
Fastighetsnämnden		**Mnkr**	**Mnkr**
Högdalens sim- och idrottshall, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/594	-160,0	
Ombyggnad av Tekniska nämndhuset	122-1830/2017	-1 094,0	
Gubbängens sportfält	KS 2019/916	-87,0	
Stadsbiblioteket, underhåll	KS 2019/1120	-260,0	
Kristinebergs IP upprustning reviderat genomförandebeslut	KS 2022/1322	Sekretess	
Brandstation Farsta	KS 2022/559	Sekretess	
Brandstation Kungsholmen	KS 2021/1720	Sekretess	
Uppbådet 1 Anpassn adm lokaler Älvsjö SDF	KS 2021/1678	Sekretess	
Ny ishall på Mälarhöjdens IP, Västberga 1:1, Fruängen	KS 2022/756	Sekretess	
Älvsjöbadet	KS 2022/560	Sekretess	
Pilträdet 11, hus 6	KS 2023/1266	Sekretess	
Teknisk upprustning, Pilträdet 12	KS 2024/143	Sekretess	
Eriksdalsbadet	KS 2024/581	Sekretess	
Bäverdalens idrottshall, del av Älvsjö 1:1	KS 2024/713	Sekretess	
Spelbomskan 16, upprustning och utveckling av Stadsbiblioteket	KS 2024/696	Sekretess	
Vällingby idrottshall, upprustning och ombyggnad	KS 2024/790	Sekretess	
Trafiknämnden			
Reinvesteringsprogram trafiksignaler 2017-2021	124-1358/2016	-180,0	
Hastighetsplaner, delområde 2, etapp 1	KS 2018/1250	-137,0	
Hastighetsplaner, delområde 3, etapp 1	KS 2020/1682	-88,5	
Hastighetsplaner, delområde 3 (etapp 2) och 4	KS 2023/765	-128,0	
Cykel Ulvsundavägen mellan Kvarnbacksvägen och Flygplatsinfarten	KS 2020/911	-57,0	0,7
Kungsgatan, förstärkningsåtgärder	KS 2021/1103	-300,0	
Västberga Allé	KS 2021/1101	-70,0	30,0
Västerbron, breddning av gång- och cykelbanor	KS 2021/1281	-68,0	
Östermalmstorg, upprustrning	KS 2022/1444	-135,0	
Ny bergbana i Skärholmen, reviderat genomförandebeslut	KS 2023/446	-135,0	
Söder Mälarstrand, reviderat genomförandebeslut	KS 2023/763	-210,0	
Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen	KS 2023/1105	-65,0	12,0
Omgestaltning av Tegelbacken	KS 2023/1170	Sekretess	
Norra Danviksbron, reviderat genomförandebeslut	KS 2023/1421	Sekretess	
Mäster Samuelsgatan och Jakobsbergsgatan	KS2023/1420	-83,0	38,0
Reinvesteringsprogram gatuytor 2024-2027	KS 2023/1104	-600,0	
Program för energibesparande armaturutbyte 2025	KS 2023/1038	-115,0	
Tätskiktsbyte över tunnelbanan på södra Götgatan	KS 2024/298	-95,0	6,0
Cykel Riddarholmskanalen, reviderat genomförandebeslut	KS 2024/251	Sekretess	
Västerbron etapp 1	KS 2024/708	Sekretess	

Järva stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-3 287,7**	**-3 475,7**	**-3 498,2**	**-3 508,4**
Drift och underhåll	-3 263,7	-3 448,2	-3 470,7	-3 480,9
Avskrivningar	-19,8	-21,5	-21,5	-21,5
Internräntor	-4,2	-6,0	-6,0	-6,0
Intäkter	**78,6**	**82,3**	**82,3**	**82,3**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-3 209,1**	**-3 393,4**	**-3 415,9**	**-3 426,1**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-27,1	-29,3	-20,8	-20,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-27,1**	**-29,3**	**-20,8**	**-20,8**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Dagverksamhet för äldre invandrare, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-2 341,9**	**-2 423,6**	**-2 446,5**	**-2 463,8**
Drift och underhåll	-2 322,4	-2 400,9	-2 423,8	-2 441,1
Avskrivningar	-16,1	-18,0	-18,0	-18,0
Internräntor	-3,4	-4,7	-4,7	-4,7
Intäkter	**62,1**	**63,0**	**63,0**	**63,0**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-2 279,8**	**-2 360,6**	**-2 383,5**	**-2 400,8**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-22,2	-23,8	-18,8	-18,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-22,2**	**-23,8**	**-18,8**	**-18,8**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				

Bromma stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-1 934,7**	**-2 007,7**	**-2 032,9**	**-2 060,1**
Drift och underhåll	-1 918,7	-1 989,1	-2 014,3	-2 041,5
Avskrivningar	-12,7	-14,1	-14,1	-14,1
Internräntor	-3,3	-4,5	-4,5	-4,5
Intäkter	**63,0**	**64,9**	**64,9**	**64,9**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-1 871,7**	**-1 942,8**	**-1 968,0**	**-1 995,2**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-26,0	-21,5	-19,3	-19,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-26,0**	**-21,5**	**-19,3**	**-19,3**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Språkförskola, kostnader	-2,9	-2,0	-2,0	-2,0
Korttidsboende, Pensionat Traneberg, demens	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-1 466,7**	**-1 546,8**	**-1 570,9**	**-1 596,4**
Drift och underhåll	-1 446,8	-1 525,2	-1 549,3	-1 574,8
Avskrivningar	-16,6	-17,3	-17,3	-17,3
Internräntor	-3,3	-4,3	-4,3	-4,3
Intäkter	**46,4**	**49,3**	**49,3**	**49,3**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-1 420,3**	**-1 497,5**	**-1 521,6**	**-1 547,1**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-15,6	-22,2	-12,7	-12,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-15,6**	**-22,2**	**-12,7**	**-12,7**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Habiliteringsenheten i Stadshagen, kostnader	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Habiliteringsenheten, kostnader	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsenhet för barn, kostnader	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-6,2	-3,9	-3,9	-3,9

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-3 366,8**	**-3 539,9**	**-3 597,3**	**-3 658,4**
Drift och underhåll	-3 331,8	-3 500,2	-3 557,6	-3 618,7
Avskrivningar	-28,2	-30,8	-30,8	-30,8
Internräntor	-6,8	-8,9	-8,9	-8,9
Intäkter	**111,6**	**116,7**	**116,7**	**116,7**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-3 255,2**	**-3 423,2**	**-3 480,6**	**-3 541,7**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-36,3	-46,4	-33,9	-33,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-36,3**	**-46,4**	**-33,9**	**-33,9**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Vasaträffen, kostnader	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Ungdomsmottagning (SKUM), kostnader	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8

Södermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-2 999,0**	**-3 122,6**	**-3 171,3**	**-3 223,2**
Drift och underhåll	-2 971,3	-3 094,9	-3 143,6	-3 195,5
Avskrivningar	-22,6	-21,5	-21,5	-21,5
Internräntor	-5,1	-6,2	-6,2	-6,2
Intäkter	**87,8**	**93,3**	**93,3**	**93,3**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-2 911,2**	**-3 029,3**	**-3 078,0**	**-3 129,9**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-21,3	-33,3	-20,4	-20,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-21,3**	**-33,3**	**-20,4**	**-20,4**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Träffpunkt för synskadade, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Tellus fritidscenter, kostnader	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken, kostnader	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Mariahissen/Tanto Servicehus, kostnader	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-11,9	-10,5	-10,5	-10,5
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	3,4	3,4	3,4
Reimers förskola, kostnader	-11,6	-11,5	-11,5	-11,5
Förskolan Norrskenet, kostnader		-1,5	-1,5	-1,5

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-2 816,3**	**-2 942,7**	**-2 969,1**	**-2 990,3**
Drift och underhåll	-2 791,0	-2 913,9	-2 940,3	-2 961,5
Avskrivningar	-20,3	-21,8	-21,8	-21,8
Internräntor	-5,0	-7,0	-7,0	-7,0
Intäkter	**83,6**	**85,6**	**85,6**	**85,6**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-2 732,7**	**-2 857,1**	**-2 883,5**	**-2 904,7**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-24,9	-25,1	-21,3	-21,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-24,9**	**-25,1**	**-21,3**	**-21,3**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2
Digital fixartjänst vid medborgarkontoret Rågsved, kostnader	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Stadsövergripande funktion för teckenspråk, kostnader	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-1 369,5**	**-1 403,2**	**-1 416,2**	**-1 427,5**
Drift och underhåll	-1 357,2	-1 388,0	-1 401,0	-1 412,3
Avskrivningar	-9,5	-11,2	-11,2	-11,2
Internräntor	-2,8	-4,0	-4,0	-4,0
Intäkter	**40,8**	**41,2**	**41,2**	**41,2**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-1 328,7**	**-1 362,0**	**-1 375,0**	**-1 386,3**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-20,1	-20,8	-10,8	-10,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-20,1**	**-20,8**	**-10,8**	**-10,8**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				
Judiska hemmet, kostnader	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5

Farsta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-2 030,7**	**-2 093,2**	**-2 116,0**	**-2 135,8**
Drift och underhåll	-2 015,1	-2 076,9	-2 099,7	-2 119,5
Avskrivningar	-12,8	-12,8	-12,8	-12,8
Internräntor	-2,8	-3,5	-3,5	-3,5
Intäkter	**60,4**	**61,3**	**61,3**	**61,3**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-1 970,3**	**-2 031,9**	**-2 054,7**	**-2 074,5**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-9,0	-18,3	-12,7	-12,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-9,0**	**-18,3**	**-12,7**	**-12,7**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-3 242,2**	**-3 343,7**	**-3 376,9**	**-3 407,8**
Drift och underhåll	-3 210,5	-3 310,3	-3 343,5	-3 374,4
Avskrivningar	-25,4	-25,7	-25,7	-25,7
Internräntor	-6,3	-7,7	-7,7	-7,7
Intäkter	**116,6**	**119,0**	**119,0**	**119,0**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-3 125,6**	**-3 224,7**	**-3 257,9**	**-3 288,8**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-16,8	-21,5	-20,5	-20,5
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-16,8**	**-21,5**	**-20,5**	**-20,5**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				

Skärholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	**-1 398,7**	**-1 460,8**	**-1 473,0**	**-1 481,6**
Drift och underhåll	-1 383,6	-1 444,2	-1 456,4	-1 465,0
Avskrivningar	-12,7	-13,0	-13,0	-13,0
Internräntor	-2,4	-3,6	-3,6	-3,6
Intäkter	**32,9**	**34,0**	**34,0**	**34,0**
Summa stadsdelsnämnd - netto	**-1 365,8**	**-1 426,8**	**-1 439,0**	**-1 447,6**
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,7	-12,8	-8,8	-8,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	**-10,7**	**-12,8**	**-8,8**	**-8,8**

Varav övriga verk-samheter, som anslagsfinansieras				

Förslag till kommunfullmäktiges indikatorer budget 2025

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter	69 %	70 %	70 %
	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,6 %	2,6 %
	Andel resande på sommarkollo som är nöjda med sin vistelse	92 %	92 %	92 %
	Andelen nöjda besökare på stadens fritidsgårdar	90 %	90 %	90 %
	Andel barn och unga 1-15 år som tagit del av Kulansubventionerad kultur	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antalet besök på stadens fritidsgårdar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	95 %	95 %	95 %
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	95 %	95 %	95 %
	Andel elever i årskurs 6 med godkänt betyg i alla ämnen	80 %	80 %	81 %
	Andel elever i årskurs 9 med godkänt betyg i alla ämnen	82 %	82 %	83 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	95 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildning inom nationella program inom tre år med gymnasieexamen	84 %	85 %	85 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	Ökning	Ökning	Ökning
	Antal barn per grupp	14,9	14,8	14,7
	Antal barn per anställd i förskolan (årsarbetare)	4,8	4,7	4,7
	Antal barn per legitimerad förskollärare	Minskning	Minskning	Minskning
Obligatorisk nämndindikator				
	Inskrivningsgrad i förskolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	24 %	24 %	24 %
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk, socialpsykiatri, våld i nära relation)	85 %	85 %	85 %
	Andel brukare som är nöjd med sin insats (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktions-nedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel familjehemsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	75 %	76 %	77 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel institutionsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktions-nedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatrin som inte upplever diskriminering	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel nöjda omsorgstagare	81 %	82 %	83 %
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	80 %	80 %	80 %
	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	69 %	69 %	69 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel sjuksköterskor inom särskilda boenden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	76 %	77 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	57 %	58 %	58 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	77 %	78 %	78 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	79 %	80 %	80 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	67 %	68 %	68 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel matavfall till biologisk behandling	76 %	78 %	80 %
	Elproduktion baserad på solenergi	9 500 MWh	10 700 MWh	11 600 MWh
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,5 kg CO2e per kg livsmedel	1,4 kg CO2e per kg livsmedel
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1715 GWh
	Utsläpp per invånare	1,3 ton CO2e/invånare	1,2 ton CO2e/invånare	1,1 ton CO2e/invånare
	Restavfall per invånare som går till förbränning	180 kg	175 kg	170 kg
	Inköpta förbrukningsartiklar i plast i stadens verksamheter	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
Obligatorisk nämndindikator				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Klimatpåverkan från nyproduktion av byggnader	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar som bidrar till cirkularitet	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel enskilda exploateringsprojekt som tar ekologiska värden och funktioner i anspråk där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs	100 %	100 %	100 %
	Andel inköpta ekologiska livsmedel i kronor	70 %	70 %	70 %
	Andel av stadens yta som omfattas av åtgärdsplaner för skyfall	33 %	67 %	100 %
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,7 km/h	18,8 km/h	18,9 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,7 km/h	28,8 km/h	28,9 km/h
	Minskade utsläpp från transporter, jämfört med 2010	-30 %	-40 %	-50 %
	Minskat biltrafikarbete, jämfört med 2017	-16 %	-19 %	-22 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Vattenområden med förbättrad näringssituation	56 %	56 %	67 %
	Antal förekomster i stadens kemikaliehanterings-system av utpekade produkter med utfasningsämnen	20 %	20 %	20 %
	Andel upphandlingar med kemikaliekrav	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
	Antal timmar över miljökvalitetsmålet för timmedelvärdet för kvävedioxid	Max 175 timmar	Max 175 timmar	Max 175 timmar
	Antal dygn över miljökvalitetsmålet för dygnsmedelvärdet för PM10	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens nettodriftkostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel investeringsprojekt vars genomförande-beslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Andel kursdeltagare inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	80 %	81 %	82 %
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1 000	1 000	1 000
	Antal företag i Stockholm	212 000	216 000	216 000
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	11 000	11 000	11 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	74	74	75
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	6 000	6 000	6 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal bostäder i genomförandebeslut	6 000	6 000	6 000
	Antal markanvisade bostäder till stadens allmännyttiga bostadsbolag	2 000	1 500	1 500
	Antal påbörjade bostäder	6 000	6 000	6 000
	Antal seniorbostäder i hyresrätt i inriktningsbeslut	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
	Antal av Bostadsförmedlingen förmedlade Bostad först-, försöks- och träningslägenheter samt genomgångsbostäder för barnfamiljer	600	600	600
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader (privat)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader (allmännytta)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel markanvisade bostäder efter plansamråd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal bostäder i inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal hyresrätter i inriktningsbeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel påbörjade bostäder med minst fyra rum och kök	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal beställda bostäder med särskild service (LSS/SoL) i samband med genomförandebeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som vid avslutad kontakt har stadigvarande boende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats tillfälligt boende på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd vid förmedling	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	83	83	84
	Andel heltidsanställningar av totalt antal tillsvidareanställningar inom äldreomsorgen	90 %	90 %	90 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel heltidsanställningar av totalt antal tillsvidareanställningar inom omsorg om funktionsnedsatta	90 %	90 %	90 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom äldreomsorg	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom förskoleverksamhet	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhets-områden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Andel elektroniska inköp	70 %	71 %	72 %
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	80 %	80 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Bostadsbolagens hyresgästers upplevda trygghet i och omkring hemmet	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	Andel med förtroende för stadsdels-förvaltningen i det område där man bor	39 %	41 %	41 %

Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2024-2027 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2024	2025	2026	2027
Förskoleverksamhet 1-5 år	47 800	47 700	46 900	45 700
varav fristående förskoleverksamhet	*17 400*	*18 000*	*17 700*	*17 200*

Grundschablon förskola

Prestation, kr	2024	2025
Grundschablon 1-3 år*	181 327	184 181
Grundschablon 4-5 år*	152 218	154 614
Allmän förskoleschablon	72 346	73 484

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Stadsdelsnämnderna och förskolenämnden får grundschablon för förskolan utifrån inskrivna barn i förskoleverksamhet den 31 mars 2024. Slutlig justering av budget 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. Samtliga förskolor, oavsett regiform, som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för stadens platsgaranti och får därför en ökad grundschablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

Utifrån grundschablonen ska förskolepengen i egen regi vara minst 80 procent av grundschablonen för barn i förskola och minst 94 procent för barn i pedagogisk omsorg.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom förskola och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng till fristående utförare med hänsyn tagen till genomsnittliga avgifter.

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet
Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genom-snittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Järva	184 181	11 051	10 391	-10 287	184 944	173 284
Hässelby-Vällingby	184 181	11 051	10 391	-11 577	183 654	171 994
Bromma	184 181	11 051	10 391	-13 726	181 506	169 846
Kungsholmen	184 181	11 051	10 391	-14 476	180 755	169 095
Norra innerstaden	184 181	11 051	10 391	-14 669	180 562	168 902
Södermalm	184 181	11 051	10 391	-14 237	180 995	169 335
Enskede-Årsta-Vantör	184 181	11 051	10 391	-12 762	182 469	170 809
Skarpnäck	184 181	11 051	10 391	-13 259	181 973	170 313
Farsta	184 181	11 051	10 391	-12 703	182 528	170 868
Hägersten-Älvsjö	184 181	11 051	10 391	-13 818	181 414	169 754
Skärholmen	184 181	11 051	10 391	-10 818	184 413	172 753

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet
Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genom-snittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Järva	154 614	9 277	8 617	-10 287	153 603	141 943
Hässelby-Vällingby	154 614	9 277	8 617	-11 577	152 313	140 653
Bromma	154 614	9 277	8 617	-13 726	150 165	138 505
Kungsholmen	154 614	9 277	8 617	-14 476	149 414	137 754
Norra innerstaden	154 614	9 277	8 617	-14 669	149 221	137 561
Södermalm	154 614	9 277	8 617	-14 237	149 654	137 994
Enskede-Årsta-Vantör	154 614	9 277	8 617	-12 762	151 128	139 468
Skarpnäck	154 614	9 277	8 617	-13 259	150 632	138 972
Farsta	154 614	9 277	8 617	-12 703	151 187	139 527
Hägersten-Älvsjö	154 614	9 277	8 617	-13 818	150 073	138 413
Skärholmen	154 614	9 277	8 617	-10 818	153 072	141 412

* Avdrag för pedagogisk omsorg, 11 000 kr

Peng till fristående anordnare av allmän förskola

2025	Schablon	Moms-komp.	Peng
Allmän förskola	73 484	4 409	77 893

Omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Ersättning till utförarna av omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds framgår i tabellen nedan. Ersättning till av staden godkända utförare betalas ut mot fakturerad uppgift om antal utförda omsorgstimmar. Timersättningen är 295 kr/timmen. För fristående utförare tillkommer momskompensation om sex procent. I ersättningen ingår en beräknad ersättning för en barnskötares lön, täckning för Ob-tillägg oavsett tidpunkt på dygnet, helg och storhelg samt ersättning för driftkostnader för en barngrupp på 1-5 barn. Ersättningen täcker inte lokalkostnader då verksamheten förutsätts bedrivas i en pedagogisk lokal som redan är finansierad genom vanlig schablon/peng.

Ersättning	2 personal 1-10 barn (kr/timme)	3 personal 11-15 barn (kr/timme)	4 personal 16-20 barn (kr/timme) osv
	590	885	1180

Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i fritidshem utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026.

Verksamhet, antal elever	2024	2025	2026	2027
Fritidshem 6-12 år totalt oavsett regi	39 200	38 690	38 290	37 950
varav fristående fritidshem	*7 150*	*7 050*	*6 970*	*6 920*

Schablon fritidshem

Prestation, kr	2024	2025
Grundschablon 6-9 år	57 865	58 733
Grundschablon 10-12 år, för elever utan behov av särskilt stöd	49 465	18 559
Grundschablon 10-12 år, för elever i behov av särskilt stöd	49 465	50 333

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för fritidshem utifrån inskrivning vårterminen 2024. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom fritidshem och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng som tilldelas fristående utförare. Pengen är framtagen utifrån en schabloniserad genomsnittlig avgift per stadsdelsområde.

Peng till fristående anordnare av fritidshem 6-9 år

Stadsdelsnämnd, kr	Fritidshem 6-9 år				Fritidshem 6-9 år pedagogisk omsorg	
	Schablon*	Moms-komp.	Genom-snittlig avgift	Peng	Moms-komp.	Peng
Järva	58 733	3 524	-7 149	55 108	3 308	51 292
Hässelby-Vällingby	58 733	3 524	-8 518	53 739	3 308	49 923
Bromma	58 733	3 524	-9 540	52 717	3 308	48 901
Kungsholmen	58 733	3 524	-9 692	52 564	3 308	48 748
Norra innerstaden	58 733	3 524	-9 839	52 418	3 308	48 602
Södermalm	58 733	3 524	-9 974	52 283	3 308	48 467
Enskede-Årsta-Vantör	58 733	3 524	-8 850	53 407	3 308	49 591
Skarpnäck	58 733	3 524	-8 947	53 310	3 308	49 494
Farsta	58 733	3 524	-8 925	53 332	3 308	49 516
Hägersten-Älvsjö	58 733	3 524	-9 463	52 793	3 308	48 977
Skärholmen	58 733	3 524	-7 358	54 898	3 308	51 082

* Avdrag med 3 600 kr för barn i pedagogisk omsorg.

Peng till fristående anordnare av fritidshem 10-12 år

Stadsdelsnämnd, kr	Fritidshem 10-12 år, elever i behov av särskilt stöd				Fritidshem 10-12 år, elever utan behov av särskilt stöd			
	Schablon	Moms-komp.	Genom-snittlig avgift	Peng	Scha-blon	Moms-komp.	Genom-snittlig avgift	Peng
Järva	50 333	3 020	-7 149	46 204	18 559	1 114	-7 149	12 523
Hässelby-Vällingby	50 333	3 020	-8 518	44 835	18 559	1 114	-8 518	11 154
Bromma	50 333	3 020	-9 540	43 813	18 559	1 114	-9 540	10 132
Kungsholmen	50 333	3 020	-9 692	43 660	18 559	1 114	-9 692	9 980
Norra innerstaden	50 333	3 020	-9 839	43 514	18 559	1 114	-9 839	9 833
Södermalm	50 333	3 020	-9 974	43 379	18 559	1 114	-9 974	9 698
Enskede-Årsta-Vantör	50 333	3 020	-8 850	44 503	18 559	1 114	-8 850	10 823
Skarpnäck	50 333	3 020	-8 947	44 406	18 559	1 114	-8 947	10 725
Farsta	50 333	3 020	-8 925	44 428	18 559	1 114	-8 925	10 748
Hägersten-Älvsjö	50 333	3 020	-9 463	43 889	18 559	1 114	-9 463	10 209
Skärholmen	50 333	3 020	-7 358	45 994	18 559	1 114	-7 358	12 314

Fritidsklubb

Utbildningsnämnden tilldelas schablon för fritidsklubb utifrån inskrivning vårterminen 2024. Utbildningsnämnden har därutöver tilldelats schablon om 21,5 mnkr för förväntade volymförändringar till följd av borttagna avgifter från och med 1 juli 2025. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Schablon fritidsklubb

För perioden 1 januari till 30 juni höjs schablonen med 1,7 procent. Från och med 1 juli höjs schablonen med ytterligare 21,3 procent för att kompensera för minskade intäkter till följd av borttagna avgifter.

Prestation, kr/år	2024	2025 1 januari-30 juni	2025 1 juli-31 december
Schablon	8 457	8 601	10 401

Peng till fristående anordnare av fritidsklubb

1 jan-30 juni, kr/år	Schablon	Moms-komp.	Peng
Fritidsklubb	8 601	516	9 117
1 juli-31 december, kr/år			
Fritidsklubb	10 401	624	11 025

Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i grundskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027.

Verksamhet, antal elever	2024	2025	2026	2027
Grundskola, totalt oavsett regi	102 360	101 080	100 020	99 170
varav fristående grundskola inkl. resursskolor	*24 270*	*23 930*	*23 640*	*23 470*

Grundschabloner grundskola

Prestation, kr	2024	2025
Grundschablon skolår 0-3	98 685	99 757
Grundschablon skolår 4-6	100 877	101 973
Grundschablon skolår 7-9	117 325	118 600

Utbildningsnämnden tilldelas grundschabloner för grundskola utifrån inskrivning vårterminen 2024. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

Prestation, kr	Schablon	Moms komp.	Peng
Peng skolår 0-3	99 757	5 985	105 742
Peng skolår 4-6	101 973	6 118	108 092
Peng skolår 7-9	118 600	7 116	125 716

Anpassad grundskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i anpassad grundskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027. Av eleverna i anpassad grundskola prognostiseras ungefär 61 procent att gå i fritidshem.

Verksamhet, antal elever	2024	2025	2026	2027
Anpassad grundskola, totalt oavsett regi	1 330	1 320	1 300	1 290
varav fristående anpassad grundskola	*220*	*220*	*220*	*210*
Fritidshem i anpassad grundskola	810	800	800	790

Grund- och tilläggsschablon anpassad grundskola

Prestation, kr	2024	2025
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	239 903	243 234
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	317 829	322 408
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	452 100	458 827
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-3	633 111	642 734
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	241 517	244 863
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	319 441	324 034
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	453 714	460 456
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 4-6	634 725	644 363
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	258 039	261 566
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	335 966	340 739
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	470 237	477 158
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 7-9	651 249	661 067

Skolskjutsschablon anpassad grundskola

Prestation, kr	2024	2025
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	12 046	12 238
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	27 164	27 599
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	75 100	76 302
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-9	149 340	151 730

Tilläggsschablon för elever i fritidshem

Prestation, kr	2024	2025
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	146 644	148 990
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	165 731	168 383
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	207 892	211 218
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-6	274 112	278 498

Utöver ovanstående schabloner utgår även grundschablon för fritidshem för de elever som går i fritidshem i anpassad grundskola. För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2025 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2024. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasieskola utifrån Swecos prognos hösten 2023 som tagits fram på uppdrag av stadsledningskontoret.

Verksamhet, antal elever	2024	2025	2026	2027
Gymnasieskola, totalt oavsett regi	30 570	31 380	32 020	32 320
varav fristående gymnasieskola	15 000	15 350	15 650	15 800

Schablon gymnasieskola

Prestation, kr	2024	2025
Grundschablon	114 917	117 752

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för gymnasieskola baserat på Swecos elevantalsprognos, hösten 2023. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Anpassad gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i anpassad gymnasieskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027.

Verksamhet, antal elever	2024	2025	2026	2027
Anpassad gymnasieskola, totalt oavsett regi	470	480	490	500
varav fristående anpassad gymnasieskola	*150*	*150*	*160*	*160*

Grund- och tilläggsschablon anpassad gymnasieskola

Prestation, kr	2024	2025
Behovsgrupp 1	239 796	246 127
Behovsgrupp 2	309 291	317 568
Behovsgrupp 3	427 809	439 405
Behovsgrupp 4 och 5	588 767	604 869

Skolskjutsschablon anpassad gymnasieskola

Prestation, kr	2024	2025
Behovsgrupp 1	11 671	11 998
Behovsgrupp 2	26 320	27 057
Behovsgrupp 3	72 766	74 803
Behovsgrupp 4 och 5	144 698	148 750

För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i tertialrapport 2 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2024. Slutlig justering av budget år 2025 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2025.

Svenska för invandrare (sfi)

Schabloner sfi

Helårsstudent, kr	**2024**	**2025**
Reguljär sfi	33 724	34 061
Anpassad sfi	70 006	70 706

Vuxenutbildning

Schabloner vuxenutbildning

Helårsstudent, kr	**2024**	**2025**
Grundläggande vuxenutbildning	51 253	51 766
Gymnasial vuxenutbildning	51 022	51 512

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Schabloner

Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per år. Schablonen för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt höjs med 1 procent jämfört med 2024. Ersättningen för daglig verksamhet kan komma att ändras under 2025 utifrån separat ärende till kommunfullmäktige.

Eget boende med boendestöd	86 494
Servicebostad:	
Nivå 1 (0-20 poäng)	372 220
Nivå 2 (21-35 poäng)	598 570
Nivå 3 (36-50 poäng)	845 040
Nivå 4 (51-70 poäng)	1 317 860
Nivå 5 (71-110 poäng)	1 810 800
Gruppbostad:	
Nivå 1 (0-20 poäng)	577 211
Nivå 2 (21-35 poäng)	830 373
Nivå 3 (36-50 poäng)	1 063 283
Nivå 4 (51-70 poäng)	1 463 279
Nivå 5 (71-110 poäng)	1 944 288
Nattschabloner - egen regi (per enhet)	546 910
Nattschabloner - köpt plats (per person)	136 661
Barnboende över 12 år	
Grundpeng (0-20 poäng)	386 245
Nivå 1 (21-30 poäng)	668 686
Nivå 2 (31-40 poäng)	884 277
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 175 597
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 446 377
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 642 267

Nivå 6 (71-80 poäng)	1 825 722
Nivå 7 (81-110 poäng)	2 146 102
Nattschabloner - köpt plats (per person)	136 661
Nattschabloner – egen regi (per enhet)	546 910
Familjehem för barn	315 349
Barnboende under 12 år	2 146 102
Daglig verksamhet - heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	122 363
Nivå 2 (16-25 poäng)	246 552
Nivå 3 (26-40 poäng)	314 647
Nivå 4 (41-55 poäng)	402 049
Nivå 5 (56-70 poäng)	489 450
Nivå 6 (71-85 poäng)	543 591
Nivå 7 (86-110 poäng)	620 815
Daglig verksamhet - deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	97 815
Nivå 2 (16-25 poäng)	197 241
Nivå 3 (26-40 poäng)	251 770
Nivå 4 (41-55 poäng)	321 692
Nivå 5 (56-70 poäng)	391 614
Nivå 6 (71-85 poäng)	434 924
Nivå 7 (86-110 poäng)	496 625
Daglig verksamhet, med personlig assistans, heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	76 279
Nivå 2 (16-25 poäng)	153 601
Nivå 3 (26-40 poäng)	195 979
Nivå 4 (41-55 poäng)	250 548
Nivå 5 (56-70 poäng)	304 882
Nivå 6 (71-85 poäng)	338 667
Nivå 7 (86-110 poäng)	386 733
Daglig verksamhet, med personlig assistans, deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	60 952
Nivå 2 (16-25 poäng)	122 835
Nivå 3 (26-40 poäng)	156 851
Nivå 4 (41-55 poäng)	200 391
Nivå 5 (56-70 poäng)	243 927
Nivå 6 (71-85 poäng)	270 981
Nivå 7 (86-110 poäng)	309 410
Korttidsvistelse: Helt dygn	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	73 148
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	182 723
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	292 448
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	402 173
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	112 172
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	280 358
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	448 540
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	616 873
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	156 562
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	391 334
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	626 105
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	861 022

Korttidsvistelse: (dag, 6 timmar eller mer)	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	58 518
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	146 178
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	233 958
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	321 738
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	89 737
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	224 286
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	358 832
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	493 498
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	125 249
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	313 067
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	500 884
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	688 817
Korttidsvistelse(dag, mindre än 6 timmar):	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	43 889
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	109 634
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	175 469
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	241 304
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	67 303
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	168 215
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	269 124
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	370 124
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	93 937
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	234 800
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	375 663
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	516 613
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år:	
Nivå 1	108 042
Nivå 2	172 867
Nivå 3	259 299
Nivå 4	388 952
Särskild redovisning	
Boende med särskild service barn/vuxna (antal timmar/år)	
1 700-7 999	1 400 000
8 000-9 999	1 600 000
10 000-11 999	1 800 000
12 000<	2 000 000
Daglig verksamhet (antal timmar/år)	
1 700-2 299	600 000
2 300-3 599	800 000
3 600<	1 000 000

Peng

Ersättningarna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är uttryckta i kr per dygn eller dag, medan korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är uttryckt per månad. Pengen för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 1 procent jämfört med 2024. Ersättningen för daglig verksamhet kan komma att ändras under 2025 utifrån separat ärende till kommunfullmäktige.

I de fall en privat utförare av särskilt boende enligt LSS själv vill utföra det ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser som överfördes från Stockholms läns landsting till länets kommuner den 1 oktober 2015 utgår en ersättning på 52 kronor per dygn. Detta är förutom de ersättningar som framgår nedan. Vad gäller daglig verksamhet enligt LSS är denna ersättning 9 kronor per dag för de utförare som vill utföra detta själva.

Ersättningen till utförare i enskild regi av vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är 5,4 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningen till utförare i enskild regi av korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är 2,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har.

Ersättningen till utförare i privat regi är högre än för utförare i kommunal regi och som drivs på entreprenad inom bostad med särskild service och daglig verksamhet (LSS). Till privata utförare utgår en hyresschablon som ska kompensera delar av skillnaden i kostnader mellan den hyra som utföraren betalar till fastighetsägaren efter avdrag för hyresintäkter från de boende samt eventuell kompensation för omsorgsmoms.

	Egen regi	**Entrepre-nad**	**Övrig privat regi**
Servicebostad:			
Nivå 1	963	1 015	1 061
Nivå 2	1 549	1 632	1 678
Nivå 3	2 186	2 304	2 351
Nivå 4	3 410	3 594	3 640
Nivå 5	4 685	4 938	4 984
Gruppbostad:			
Nivå 1	1 353	1 426	1 575
Nivå 2	2 012	2 120	2 270
Nivå 3	2 618	2 759	2 909
Nivå 4	3 659	3 856	4 006
Nivå 5	4 911	5 176	5 326
Barnboende över 12 år:			
Grundpeng	856	902	1 052
Nivå 1	1 591	1 677	1 826
Nivå 2	2 152	2 268	2 418
Nivå 3	2 911	3 068	3 217
Nivå 4	3 615	3 810	3 960
Nivå 5	4 125	4 348	4 497
Nivå 6	4 603	4 851	5 000
Nivå 7	5 436	5 730	5 879
Barnboende under 12 år	5 436	5 730	5 879
Nattschablon (max 4 schabloner per boende)	356	375	375

	Egen regi	Entrepre-nad	Övrig privat regi
Korttidsvistelse: Helt dygn			
Nivå 1	2 522	2 657	2 993
Nivå 2	4 037	4 255	4 592
Nivå 3	5 759	6 072	6 407
Korttidsvistelse: ***(dag, 6 timmar eller mer)***			
Nivå 1	2 018	2 125	2 395
Nivå 2	3 230	3 404	3 674
Nivå 3	4 607	4 858	5 125
Korttidsvistelse: ***(dag, mindre än 6 timmar)***			
Nivå 1	1 513	1 594	1 796
Nivå 2	2 422	2 553	2 755
Nivå 3	3 455	3 643	3 844
Daglig verksamhet - heltid:			
Nivå 1	250	264	440
Nivå 2	704	742	918
Nivå 3	953	1 004	1 180
Nivå 4	1 272	1 341	1 517
Nivå 5	1 591	1 677	1 853
Nivå 6	1 789	1 886	2 062
Nivå 7	2 071	2 183	2 359
Daglig verksamhet - deltid:			
Nivå 1	200	211	352
Nivå 2	563	593	734
Nivå 3	762	803	944
Nivå 4	1 018	1 073	1 213
Nivå 5	1 273	1 342	1 483
Nivå 6	1 431	1 509	1 649
Nivå 7	1 657	1 747	1 887
Daglig verksamhet, med personlig assi-stans, heltid:			
Nivå 1	99	104	280
Nivå 2	383	403	579
Nivå 3	536	565	741
Nivå 4	736	776	952
Nivå 5	933	984	1 160
Nivå 6	1 058	1 115	1 291
Nivå 7	1 232	1 298	1 474
Daglig verksamhet, med personlig assi-stans, deltid:			
Nivå 1	80	84	224
Nivå 2	306	323	463
Nivå 3	429	452	593
Nivå 4	589	621	761
Nivå 5	747	787	928
Nivå 6	846	892	1 033
Nivå 7	986	1 039	1 180

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS:	Egen regi	Privat regi
Nivå 1	8 574	8 765
Nivå 2	13 720	14 023
Nivå 3	20 581	21 033
Nivå 4	30 870	31 548

Ersättningsnivåer för avlösning och ledsagning

Ersättningen är uppräknad med 1 procent jämfört med 2024. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp, kr/timme	Ersättningsbelopp egen regi	Ersättningsbelopp enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	427	438
Insats kväll (19.00–22.00)	455	467
Insats natt (22.00–07.00)	492	505
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	492	505
Storhelger	560	574

Äldreomsorg

Ersättningsnivåer för hemtjänst i ordinärt boende

Ersättningen är uppräknad med 1 procent jämfört med 2024. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp, kr/timme	Ersättningsbelopp egen regi	Ersättningsbelopp enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07.00-22.00)	508	521
Insats i ordinärt boende natt (22.00–07.00)	257	264
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	194	199

Hemtjänst som utförs på servicehus respektive av anhörigvårdare

För hemtjänst som utförs på servicehus gäller 432 kronor för kommunala utförare och 443 kronor för utförare i enskild regi per timme/dygnet runt. Ersättningen utgår för *beställd* tid. För hemtjänstinsatser som utförs av anhörigvårdare gäller 355 kronor per timme.

Ersättningsnivåer för avlösning och ledsagning

Ersättningen är uppräknad med 1procent jämfört med 2024. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp, kr/timme	Ersättningsbelopp egen regi	Ersättningsbelopp enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	427	438
Insats kväll (19.00–22.00)	455	467
Insats natt (22.00–07.00)	492	505
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	492	505
Storhelger	560	574

Ersättningsnivåer för vård- och omsorgsboende

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI) för föregående år. För 2025 innebär detta en uppräkning av ersättningsnivåerna med 5 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Lokalschablonen räknas upp med differensen i konsumentprisindex (KPI) mellan juni 2023 och juni 2024. Detta innebär för 2025 att lokalschablonen ökar med 2,5 procent. Kompensation för avsaknaden av rätt att

återsöka moms för lokaler kompenseras också genom en högre lokalschablon till privata utförare som har kostnader för lokaler.

Kr/dygn	Egen regi	Enskild regi
Somatisk inriktning	2 347	2 446
Demensinriktning	2 494	2 599
Tom plats dag 1-7	1 621	1 689
Lokalschablon	139	174

Parboende på vård- och omsorgsboende samt hemtjänstinsatser till medboende

Ersättningsnivåerna för parboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI) för föregående år. För 2025 innebär detta en uppräkning av ersättningsnivåerna med 5 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Ersättningen avser den basservice som den medboende kan ta del av, såsom kost, tillgång till personal dygnet runt, trygghetslarm och gemensamma aktiviteter.

Kr/dygn	Egen regi	Enskild regi
Medboende vid parboende	646	673

Om den medboende beviljats hemtjänst utgår följande timersättning:

Insats, kr/timme	Egen regi	Enskild regi
Beställd hemtjänst till medboende	432	443

Timersättningen utgår från beställd tid och gäller lika oavsett tid på dygnet, vardag och helg.

Ersättningsnivåer för dagverksamhet för äldre

Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är uppräknad med 1 procent jämfört med 2024. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till utförare i enskild regi med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran centralt hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

Regiform	Demensdagvård kr/dag	Social dagvård kr/dag
Egen regi	616	565
Enskild regi	632	579

Hemvårdsbidrag

I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning, i form av hemvårdsbidrag, till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst. Merarbetet ska främst bestå av personlig omvårdnad och tillsyn samt vara av sådan art som man normalt inte hjälper varandra med inom familjen. Hemvårdsbidrag beviljas som bistånd enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen och betalas ut till den som är föremål för hjälpinsatserna.

Grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Bidrag kr/mån	Insatser
1	0,3	1 470	Hjälp dagligen, 1-2 tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
2	0,6	2 940	Hjälp flera gånger om dagen, minst tre tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
3	0,9	4 410	Hjälp flera gånger om dagen med omvårdnad och tillsyn, även nattetid
4	1,2	5 880	Hjälp med omvårdnad och tillsyn kontinuerligt alla tider på dygnet

Individ- och familjeomsorg

Peng familjerådgivning

Familjerådgivning vänder sig till par, föräldrar och familjer som behöver hjälp i olika samlevnadsfrågor. Den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholms stad kan välja mellan ett antal godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och enskilda utförare. Familjerådgivning kostar 450 kronor per samtal och samtalstiden är 90 minuter, oavsett regi. Ersättning till utförarna per insatstyp budget 2025:

Insatstyp	Ersättningsbelopp	
	Egen regi kr/samtal	Enskild regi kr/samtal
Rådgivningssamtal, enkel bemanning	1 066	1 104
Rådgivningssamtal, dubbelbemanning	2 131	2 208
Rådgivningssamtal med avgiftsbefrielse	1 516	1 554
Samarbetssamtal, enkelbemanning	1 565	-
Samarbetssamtal, dubbelbemanning	2 631	-
Kund med avgiftsbefrielse	-	-
Kund som uteblir eller lämnar sent återbud	450	-

Socialpsykiatri

Ersättningssystemet för insatserna boende med särskild service och stödboende baseras på intervaller. Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per dygn, timme, kväll/natt eller månad. Ersättningen till utförarna höjs med 1 procent i jämfört med 2024.

Ersättningen till enskilda utförare är 2,5 procent högre för att kompensera för att utförare i egen regi har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har. Samma ersättning som för enskilda utförare gäller för verksamhet på entreprenad, förutom för hyresschablonen där verksamhet på entreprenad ersätts på samma sätt som verksamhet i egen regi.

Ersättning för insatserna boende med särskild service och stödboende

Ersättning till utförare i egen regi

Ersättning per insatsform	Gruppbostad 365 dgr kr/dygn		Servicebostad 365 dgr kr/dygn		Stödboende 365 dgr kr/dag	
	poäng	*ersättning*	*poäng*	*ersättning*	*poäng*	*ersättning*
Nivå 1	0-14	1 130	0-14	786	0-12	365
Nivå 2	16-38	1 375	16-38	1 110	14-36	480
Nivå 3	40-72	1 639	40-72	1 421	38-72	603

Ersättning till utförare i enskild regi

Ersättning per insatsform	Gruppbostad 365 dgr kr/dygn		Servicebostad 365 dgr kr/dygn		Stödboende 365 dgr kr/dag	
	poäng	*ersättning*	*poäng*	*ersättning*	*poäng*	*ersättning*
Nivå 1	0-14	1 277	0-14	805	0-12	373
Nivå 2	16-38	1 552	16-38	1 137	14-36	491
Nivå 3	40-72	1 848	40-72	1 457	38-72	616

Ersättning per insatsform	Stödboende kr per kväll/natt
Kväll/natt	400

Ersättning för insatsen boendestöd

Antal timmar	Egen regi kr/timme	Enskild regi kr/timme
1-7 timmar	523	533
8-18 timmar	467	478
19 timmar -	439	451

Ersättningen inkluderar kvällar och helger.

Ersättning för insatsen sysselsättning

Nivå	Egen regi kr/månad	Enskild regi kr/månad
Nivå 1 (1-12 h/vecka)	3 884	3 973
Nivå 2 (10-24 h/vecka)	4 720	4 839
Nivå 3 (22-40 h/vecka)	5 556	5 705

Hyresschablon

Insatsform	Gruppbostad 365 dgr (kr/dygn)	Servicebostad 365 dgr (kr/dygn)	Stödboende 365 dgr (kr/dag)	Boendestöd 260 dgr (kr/månad)	Sysselsättning 365 dgr (kr/månad)*
Egen regi/ entreprenad				146	317
Enskild regi	63	46	46	146	398

*Om insatsen börjar i mitten av månaden eller avslutas innan månaden tagit slut, sker beräkning på antal dagar brukaren deltar i sysselsättning.

Lokaler

Bidrag till förskolor med hög hyra

Bidrag utgår med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 2 221 – 2 500 kr/kvm och år och med 40 procent av hyreskostnaden i intervallet mellan 2 501 – 3 200 kr/kvm och år. För hyresnivåer över 3 200 kr/kvm och år utgår inget bidrag. Bidrag utgår för högst 10 kvm per inskrivet Stockholmsbarn och bidraget gäller både egen regi och fristående förskolor. Medel för ändamålet reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Bidrag för utbyggnad av gruppbostäder LSS och SoL

Stimulansbidrag till nämnderna för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning samt det riktade bidraget för merkostnader för ny gruppbostadsplats finns kvar 2025. Merkostnader för ny gruppbostadsplats är 340 kronor per dygn, under högst tre år per ny plats i nybyggd gruppbostad. Bidraget för merkostnader för ny gruppbostadsplats utgår även till enskilt drivna verksamheter inom LOV med samma belopp. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Bidrag för ny- om och tillbyggnad av vård- och omsorgsboende för äldre

Stimulansbidraget för ny-, om- och tillbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre liksom hyresbidraget för merkostnader för nya vård- och omsorgsboenden för äldre kvarstår även 2025. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Ersättning för hyresförhandling

Fastighetsnämnden fakturerar berörda nämnder för arbetet med att inom ramen för förhandlingsordning hyresförhandla sådana bostadslägenheter som nämnderna hyr ut i andra hand. Ersättningen beräknas schablonvis till 300 kronor per om- eller nyförhandlad lägenhet.

Ersättning för förvärv av bostadsrätter

För att täcka sina omkostnader fakturerar fastighetsnämnden beställande nämnd 100 000 kronor per förvärvat bostadrättsobjekt.

Avgifter m.m.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Avgifter för förskola, fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexregleras inkomsttaket i maxtaxan årligen. I enlighet med samma förordning ska Skolverket senast den 1 oktober året före bidragsåret lämna uppgift till varje kommun om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad enligt 5 § och det högsta avgiftsbeloppet per månad för det första, andra respektive tredje barnet i förskolan respektive fritidshemmet enligt 3 och 5 §§. Förordning (2015:153). Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

Heltidstaxa

Heltidstaxa* tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet, fram till och med juli det år barnet fyller tre år.

Heltidstaxa förskola		
Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 688 kr/mån
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 125 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 563 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

* Enligt 2024 års indexreglering. Kommunfullmäktige beslutar om de nya avgifterna i ett särskilt ärende.

Deltidstaxa

Deltidstaxa* tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år från och med augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka. Deltidstaxa tillämpas även för skolbarn i stadens fritidshem.

Deltidstaxa förskola		
Barn 1	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 125 kr/mån
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 563 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 563 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

* Enligt 2024 års indexreglering. Kommunfullmäktige beslutar om de nya avgifterna i ett särskilt ärende.

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Från och med det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året.

För barn som erbjudits förskola om de av fysiska, psykiska eller av andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola, får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan.

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigast från och med månadsskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb)

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) i kommunal regi är 900 kronor för vårterminen 2025. Avgiften ska inkludera måltider. Från och med höstterminen utgår avgiften för fritidsklubben.

Avgift för omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds

Avgiften för barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds oavsett ålder på barnet utgår från samma avgiftsnivåer som maxtaxa för heltid i förskoleverksamheten. Avgiften för endast ett barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds är alltid högsta avgiften, oavsett hur många timmar barnet går i den verksamheten. Har samma vårdnadshavare fler barn i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds är avgiften den högsta för ett barn och från andra barnet per barn i enlighet med tabell nedan.

Går ett barn deltid i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet och börjar i omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds höjs avgiften per automatik till högsta nivån.

Skrivs ett barn endast in i verksamhet för omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds jämställs den föräldraavgiften per automatik med heltidsavgift i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet. Finns ett barn redan i verksamheten är utgångspunkten att vårdnadshavaren inte betalar mer än en avgift för barnet. Det vill säga betalar man redan högsta avgiften fortsätter man göra så och inte en högsta avgift till.

Avgift för omsorg under tid då förskola och fritidshem inte erbjuds		
Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 688 kr/mån
Barn 2 osv	2 % av hushållets inkomster	dock högst 1 125 kr/mån

* Enligt 2024 års indexreglering. Kommunfullmäktige beslutar om de nya avgifterna i ett särskilt ärende.

Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)

Ny kollotaxa fr.o.m. 2025. Från och med det fjärde barnet i samma hushåll är kollovistelsen avgiftsfri.

Kollotaxa 2025				
Inkomstnivå	**Hushållens sammanlagda månadsinkomst (innan skatt), kronor**	**Dygnsavgift per barn i kolloverksamhet, kronor**		
		1 barn	2 barn	3 barn
Nivå 1	> 29 999	Avgiftsfritt		
Nivå 2	30 000 – 39 999	50	40	30
Nivå 3	40 000 – 49 999	100	80	60
Nivå 4	50 000 – 59 999	200	160	120
Nivå 5	60 000 – 69 999	250	200	150
Nivå 6	70 000 – 79 999	300	240	180
Nivå 7	80 000 – 89 999	400	320	240
Nivå 8	90 000 <	500	400	300

Avgift för Stockholms stads ateljékö

Stockholms stads ateljékö ger nyutexaminerade bild- och formkonstnärer möjlighet att få en kommunal ateljé i början på sin yrkesbana. Målet är att Stockholm ska vara en stad där konstnärer har goda möjligheter att vara yrkesverksamma.

Avgift ateljékö	**2025**
Årsavgift	200 kr

Avgifter m.m. för äldreomsorg

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (58 800 kronor för år 2025), vilket motsvarar 2 642 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Förbehållsbeloppet, som den enskilde som betalar avgift alltid ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel, fastställs i enlighet med 8 kap. 7 § socialtjänstlagen.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för personer 61 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolftedel av prisbasbeloppet (392 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgifter för äldreomsorg			
Avgifts grupp	**Intervaller av olika insatser**	**1/12 av andel av prisbas-beloppet**	**Maxavgift kr/mån**
1	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus	0,0358	175
2	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17,0-20,5 timmar per månad	0,124	608
3	5,0–10,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21,0-26,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka	0,226	1 107
4	11,0-25,5 hemtjänst och/eller avlösning 27,0-41,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka	0,301	1 475
5	26,0-40,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42,0-56,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka	0,416	2 038
6	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka	0,472	2 313
7	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg	0,5392	2 642

Timavgift uppgår till 270 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för avgiftsbeslut som omfattar hemtjänstinsatser upp till högst två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (näringspreparat) är 3 592 kronor/månad (en tolftedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (898 kronor respektive 359 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 65 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (65 kronor).

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 58 800 kronor år 2025. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (2 642 kronor), för bostad med särskild service till högst en tolftedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (2 450 kronor).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med 10 procent. Förbehållsbeloppet, som den enskilde som betalar avgift alltid ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel, fastställs i enlighet med 8 kap. 7 § socialtjänstlagen.

I minimibeloppet ingår bland annat livsmedel som en kostnadspost som den enskilde har rätt att behålla utrymme för innan avgift får tas ut. Livsmedelskostnaden är beräknad för personer 61 år. Ett individuellt tillägg för högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där måltider ingår och som betalar kostavgift för dessa. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräknade skäliga livsmedelskostnader för personer 61 år och kostavgiften för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolftedel av prisbasbeloppet

(392 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

Ovanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2025.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m			
Avgifts grupp	**Intervaller av olika insatser**	**1/12 av andel av prisbasbeloppet**	**Maxavgift kr/mån**
1	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus	0,0358	175
2	1,0–4,5 timmar hemtjänst	0,124	608
3	5,0–10,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka	0,226	1 107
4	11,0–25,5 hemtjänst och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka	0,301	1 475
5	26,0–40,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka	0,416	2 038
6	41,0–55,5 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka	0,472	2 313
7	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnsomsorg, korttidsboende/korttidsvård	0,5392	2 642

Timavgift uppgår till 270 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för avgiftsbeslut som omfattar hemtjänstinsatser upp till högst två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost

Från och med 2014 upphörde staden med att debitera den enskilde avgiften för kost i daglig verksamhet enligt LSS. I stället betalar numera den enskilde för sina måltider direkt till utföraren. Priset för kost i daglig verksamhet är 35 kronor per dag, vilket motsvarar 0,06 procent av prisbasbeloppet.

Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 65 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 71 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 35 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 118 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i boende med heldygnsomsorg, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 3 592 kronor per månad, motsvarande en tolftedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition. Halv nutrition (898 kronor per månad) och avgiften för kosttillägg är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnsomsorg och för hel nutrition (359 kronor per månad).

- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 2 352 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 2 352 kronor vilket motsvarar en tolftedel av 48 procent av prisbasbeloppet.

- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 2 450 kronor, vilket motsvarar en tolftedel av 50 procent av prisbeloppet.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap. 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges.

Egenavgiften för stöd/omvårdnadsboende, HVB och familjehem består av en avgift för mat och en avgift för boende. Avgiften för frukost, lunch och middag är 0,2 procent av prisbasbeloppet vilket för 2025 motsvarar 118 kronor. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost och 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

För stöd/omvårdnadsboende och HVB beräknas egenavgiften till 188 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 118 kronor är avgift för mat.

För skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relation beräknas egenavgiften för mat till 118 kronor/dygn. Själva boendet är avgiftsfritt. För andra målgrupper som beviljas skyddat boende betalas samma avgift som för stöd/omvårdnadsboende, HVB m.fl.

Vid placering i familjehem är egenavgiften 151 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 118 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.			
Kategori	**Vård/boende**	**Avgift/lagrum**	**Kostnad för den enskilde**
Behandlingshem, LVM-hem (HVB) och familjehem	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL, om personen saknar betalningsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende, HVB m.fl.	Stödboende/omvårdnad för missbruk och och/eller psykisk problematik, arbetskooperativ, boende med drogtolerans och akutboende dygnet runt, skyddat boende för andra målgrupper än personer utsatta för våld i nära relation	188 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 118 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Stödboende med kontrakt	Boende när enskild ej betalar hyra och mat	Boende 70 kr/dag	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.			
Kategori	**Vård/boende**	**Avgift/lagrum**	**Kostnad för den enskilde**
Skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relation	Boende	118 kr per dag (boende avgiftsfritt, matkostnad 118 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Stödboende för missbruk och/eller psykiska problem	151 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 118 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Nattlogi på akutboende	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare, till samma avgift. Avgiften är 450 kronor/par för 90 minuters samtalstid.

Avgifter för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen

Tillståndsavgifter

Stockholms stad tar ut avgifter för prövning och ändringar av tillstånd för att servera alkoholdrycker. Indexering av avgifterna har genomförts med prognostiserat index för kommunal verksamhet, PKV, för 2024 (SKR december 2023).

Tillståndsavgifter		
Typ av tillstånd	**Avgift 2024 per ansökan**	**Avgift 2025 per ansökan**
Nyansökan/ägarskifte	12 000 kr	12 590 kr
Ändrade ägarförhållande	7 500 kr	7 870 kr
Ändring av befintliga tillstånd	3 000 kr	3 150 kr
Stadigvarande ändring i tillstånd	3 000 kr	3 150 kr
Tillfällig ändring i tillstånd	600 kr	630 kr
Tillfälligt tillstånd till allmänheten	4 000/5 000 kr	4 200/5 250 kr
Tillfälligt tillstånd slutna sällskap	1 100 kr	1 150 kr
Förändring i styrelse	2 000 kr	2 100 kr
Förändring i styrelse i studentföreningar och/eller anmälan om ändrade förhållanden för kunskaper.	1 000 kr	1 050 kr
Anmälan om ändrat ägarförhållande eller förändring i styrelse för bolag eller koncerner med fler än ett serveringstillstånd, när anmälningarna inkommer vid ett och samma tillfälle. Full avgift tas för första anmälan, därefter denna avgift för resterande serveringstillstånd.	1 000 kr	1 050 kr

Tillsynsavgifter

Stockholms stad tar ut tillsynsavgifter som baseras på tre delar. En fast avgift som samtliga företag betalar, en rörlig del baserad på företagets omsättning föregående år och en del baserad på företagets öppettid (öppettider efter kl. 01.00 eller senare). Rörlig avgift ska omfatta stadigvarande serveringstillstånd för servering till allmänheten, slutet sällskap, catering och vid trafikservering. Indexering av avgifterna har genomförts med prognostiserat index för kommunal verksamhet, PKV, för 2024 (SKR december 2023).

Tillsynsavgifter		
Fasta avgifter	**Avgift 2024**	**Avgift 2025**
Fast avgift, servering till allmänheten	3 000 kr	3 150 kr
Fast avgift, servering till slutet sällskap	3 000 kr	3 150 kr
Trafikservering	1 000/2 000 kr	1 050/2 100 kr
Påminnelseavgift vid utebliven restaurangrapport, påminnelse 1	500 kr	520 kr
Påminnelseavgift vid utebliven restaurangrapport, påminnelse 2	500 kr	520 kr
Rörlig avgift baserad på årsomsättning (kr)		
1-200 000	1 000 kr	1 050 kr
200 001-500 000	2 000 kr	2 100 kr
501 000-1 000 000	4 650 kr	4 880 kr
1 000 001-2 000 000	7 500 kr	7 870 kr
2 000 001-4 000 000	12 500 kr	13 110 kr
4 000 001-6 000 000	17 500 kr	18 360 kr
6 000 001-8 000 000	22 500 kr	23 600 kr
8 000 001-10 000 000	27 500 kr	28 850 kr
10 000 001-20 000 000	32 500 kr	34 090 kr
20 000 001 och över	37 500 kr	39 340 kr
Avgifter för utökad serveringstid		
Stängning senast 02.00	2 000 kr	2 100 kr
Stängning senast 03.00	4 000 kr	4 200 kr
Stängning senast 04.00	8 000 kr	8 390 kr
Stängning efter 04.00	10 000 kr	10 490 kr

Avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter

Staden tar ut avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter. Indexering av avgifterna har genomförts med prognostiserat index för kommunal verksamhet, PKV, för 2024 (SKR december 2023).

Avgifter för tillsyn vid försäljning		
Kategori kontrollavgift	**Avgift 2024**	**Avgift 2025**
Försäljning av folköl	2 950 kr	3 090 kr
Försäljning av tobak	6 000 kr	6 290 kr
Försäljning av e-cigaretter	2 950 kr	3 090 kr
Försäljning av receptfria läkemedel	3 540 kr	3 710 kr
Försäljning av tobaksfria nikotinprodukter	3 400 kr	3 570 kr
Typ av tillstånd		
Stadigvarande tillstånd tobak	9 500 kr	9 970 kr
Tillfälligt tillstånd tobak	6 500 kr	6 820 kr
Ändrade ägarförhållande tobak	7 500 kr	7 870 kr
Ändrade styrelseförhållanden tobak	2 000 kr	2 100 kr

Avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem eller ansökan om godkännande som huvudman i befintlig verksamhet

Staden tar ut avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem och ansökan om godkännande som huvudman för befintlig verksamhet.

Den som ansöker om godkännande som huvudman för en ny fristående förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem alternativt ansöker om godkännande som huvudman för en befintlig verksamhet ska erlägga en startavgift om 5 000 kronor för att ansökan ska tas upp till prövning. Avgiften ska vara betald innan prövning påbörjas.

En prövningsavgift på 20 000 kronor tillkommer, om ansökan efter grundläggande prövning är aktuell för fortsatt prövning. Avgiften ska vara betald innan fortsatt prövning påbörjas.

Revidering av avgifterna pågår och kommer att beslutas av kommunfullmäktige i ett eget ärende.

Avgifter för parkering på gatumark

Avgifter för parkering på gatumark fastställs av kommunfullmäktige. Avgifter för besöksparkering och andra parkeringsavgifter (boendeparkering, nyttoparkeringstillstånd m.m.) fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (*Plan för gatuparkering*, utl. 2016:112, dnr 171-672/2016). Vissa ändringar har skett därefter. Den 6 maj 2019 beslutade kommunfullmäktige om vissa justeringar (*Ändring av parkeringsavgifter för MC och moped klass 1 samt ändring av reducerad avgift för parkering med tillstånd för rörelsehindrad*, dnr KS 2019/342). Den 20 februari 2023 beslutade kommunfullmäktige om justering av avgifter för besöksparkering (*Höjning av parkeringsavgifter i taxeområde 1, 2 och 3 från och med den 1 april 2023*, dnr KS 2022/1443). Den 11 december 2023 beslutade kommunfullmäktige om justering av avgifter för boendeparkering och nyttoparkering *(Höjd boendeparkeringsavgift i taxeområde 2 och 3 och sänkta avgifter för nyttoparkering*, dnr KS 2023/1166).

Avgifter för felparkering

Avgifterna för felparkering fastställdes senast av kommunfullmäktige den 18 mars 2019 (*Ändring av felparkeringsavgifter*, dnr KS 2018/1770).

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats exkl. torgplats

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats, exklusive torgplats, fastställdes senast av kommunfullmäktige den 12 april 2021. Den 11 december 2023 beslutade kommunfullmäktige om justering av avgifterna *(Nya kategorier och avgifter i taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd – reklamobjekt utan koppling till nyttigheter*, dnr KS 2023/1168). Avgifterna framgår av kommunal författningssamling (Kfs).

Avgifter för dispenser

Indexering av taxor och avgifter har genomförts med prognostiserat index för kommunal verksamhet, PKV, för 2024 (SKR december 2023). Avgifter för dispenser för breda, långa och tunga fordon samt för färd- och parkeringsdispenser får tas ut enligt lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor. Avgifterna får inte vara större än kommunens genomsnittliga kostnader i ärenden av det slag som avgiften gäller.

Avgifter för dispenser		
Typ av dispens	**Avgift 2024**	**Avgift 2025**
Tunga fordon	1 660 kr	1 740 kr
Breda fordon, om bredden är högst 4,50 meter	870 kr	910 kr
Breda fordon, om bredden överstiger 4,50 meter	1 660 kr	1 740 kr
Långa fordon, om längden är högst 35 meter	870 kr	910 kr
Långa fordon, om längden överstiger 35 meter	1 660 kr	1 740 kr

Avgifter för upplåtelse av torgplats

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget.

Allmänna bestämmelser för upplåtelse av torgplats framgår av Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun, senast fastställda av

kommunfullmäktige den 30 maj 2022 (dnr KS 2022/361) och publicerade i kommunal författningssamling (Kfs 2022:16).

Avgifter i nedanstående tabeller
Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI, från föregående år. Maj månad används som bas för indexuppräkningen. Avgiften avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna tiotal kronor. Avgiftsändringen sker från och med den 1 januari efter det att index föranlett omräkning.

Grunder för avgiftsnivå
Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av följande faktorer.

Faktorer som ger en högre avgift:
- Goda kommunikationer
- Bra läge: Cityläge, innerstadsläge eller stora centrum med många marknadsaktörer
- Hög besöksintensitet
- Om platsen utrustas med elektricitet
- Om salutorget byggs om till det bättre eller platsen flyttas närmare flödesstråk

Faktorer som ger en lägre avgift:
- Dåliga kommunikationer
- Ytterstadsläge med avsaknad av andra marknadsaktörer
- Låg besöksintensitet
- Avsaknad av elektricitet
- Om salutorgen byggs om till det sämre eller platsen flyttas från befintliga flödesstråk

Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån:
- Kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift)
- Den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen
- Nyttjarens fördel av upplåtelsen
- Övriga omständigheter

Avgifter för upplåtelse av torgplats för Stockholms stad

Avgifter för upplåtelse av torgplats			
Lägesbeskrivning	**Salutorg**	**Avgift 2024**	**Avgift 2025**
Cityläge Ytterplatser	Hötorget	5 390 kr/kvm	5 590 kr/kvm
Cityläge Inre saluplatser	Hötorget	4 890 kr/kvm	5 070 kr/kvm
Tillfällig torgplats	Innerstaden Ytterstaden	670 kr/dag 340 kr/dag	700 kr/dag 350 kr/dag
Mycket frekventa handelstorg belägna vid större köpcentrum	Brommaplan Farsta torg Skärholmstorget Vällingby torg Östermalmstorg	4 390 kr/kvm	4 550 kr/kvm

Avgifter för upplåtelse av torgplats			
Lägesbeskrivning	**Salutorg**	**Avgift 2024**	**Avgift 2025**
Mycket frekventa handelstorg belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum	Gösta Bohmans plats Liljeholmen Mälartorget Norrmalmstorg Odenplan Ryssgården	3 740 kr/kvm	3 880 kr/kvm
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadscentrala salutorg	Gullmarsplan Hornsplan Högdalsgången Kungsholmstorg Medborgarplatsen Rinkeby torg Spånga torg Tensta torg	3 220 kr/kvm	3 340 kr/kvm
Mer frekventa torg med stadscentrala lägen	Fridhemsplan Fruängen Husby södra Husby norra Husby centrum Hässelby torg Hässelby torg vid t-bana Maltesholmstorget Mariatorget Rörstrandsgatan Sjövikstorg Spelbomskans torg S:t Eriksplan Vintertullstorget	2 580 kr/kvm	2 680 kr/kvm
Mindre eller något större stadscentrala torg/platser med frekvent potentiellt kundunderlag *saknar elektricitet	Akalla Blackebergsplan Bredängstorget Dalens allé David Helldéns torg Jungfrugatan* Kista torg Kärrtorp Lagaplan Nytorget Telefonplan Tjärhovsplan	1 800 kr/kvm	1 870 kr/kvm
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering	Högdalsplan Lumatorget Skarpnäcks allé Stieg Trenters torg Västertorps torg Årsta torg Älvsjö torg	1 400 kr/kvm	1 450 kr/kvm

Avgifter för vigslar

Vigslar förrättas av vigselförrättare som förordas av Länsstyrelsen i Stockholms län efter förslag från Stockholms stad. Stadens vigselförrättare genomför två typer av vigslar: på plats i Stadshuset och i förekommande fall så kallade privata vigslar på annan plats efter överenskommelse med paren. Stockholms stad tar ut en avgift för vigselförrättning, vilken omfattar kostnader för administration och personal.

Mot bakgrund av den stora efterfrågan på vigslar finns behov av fler vigseltider och av verksamhetsutveckling.

Vigselavgift	**2024**	**2025**
Avgift/par	1 000 kr	1 200 kr

Avgift för boutredning

Boutredningsenheten hjälper till med dödsboutredningar och tar hand om dödsbon som saknar kända delägare, samt lämnar in dödsboanmälan till Skatteverket. Stockholms stad tar ut en timavgift för handläggning motsvarande 1,5 procent av prisbasbeloppet.

Boutredning	Avgift 2024	Avgift 2025
Timavgift	860 kr/tim	882 kr/tim*

*Avgiften bestäms utifrån prisbasbeloppet som för 2025 uppgår till 58 700 kronor.

Taxor

Idrottstaxor

Indexering av avgifterna har genomförts med prognostiserat index för kommunal verksamhet, PKV, för 2024 (SKR december 2023), med undantag för taxor riktade mot barn och unga. Därmed är simhallstaxor för barn och unga, nolltaxa 7-20 år samt skoltaxor undantagna indexeringen.

Alla taxor anges nedan i kronor om inget annat anges.

Kriterier för subventionerad taxa och nolltaxa

Kriterier för subventionerad taxa

En förening som erhåller subventionerad- eller noll-taxa ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer och värderingar. Föreningen ska arbeta efter FN:s barnkonvention som bland annat innebär att barn har rätt till inflytande, inget barn får diskrimineras och att varje barn har rätt till utveckling. Föreningen ska aktivt motverka all form av diskriminering, kränkande behandling och kriminell verksamhet. I stadgarna (godkända och antagna på föreningens årsmöte) ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Det får inte bedrivas verksamhet som främjar våld eller rasism. Inte heller får det stimuleras till bruk av alkohol eller andra droger. Idrottsnämnden ska genom uppföljning och kontroll tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas.

Följande kriterier ska uppfyllas för erhålla subventionerad taxa:

- Föreningen ska vara en ideell förening
- Föreningen ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer och värderingar
- Föreningen ska aktivt motverka all form av diskriminering, kränkande behandling och kriminell verksamhet
- Föreningen ska ha ett eget plus- eller bankgirokonto.
- Föreningen har ett organisationsnummer i föreningens namn.
- Föreningen ska ha sitt säte i Stockholms stad och minst 50 procent av medlemmarna ska vara folkbokförda i Stockholms stad.
- Medlemsantalet ska uppgå till minst 10 fysiska personer.
- Föreningen ska ha lämnat in gällande stadgar och protokoll från senaste årsmötet samt i förekommande fall konstituerande styrelsemöte (firmatecknare ska framgå med namn och personnummer på protokollet), förteckning med kontaktuppgifter till på årsmötet vald styrelse, verksamhets-/ekonomisk berättelse, revisionsrapport samt medlemsförteckning innehållande födelseår, namn och adress. Stadgar behöver endast skickas in första gången och vid förändring. Övriga handlingar ska skickas in årligen senast 6 veckor efter årsmötet.
- Föreningen ska tillhöra godkänd riksorganisation eller specialdistriktsförbund om verksamheten avser kampsport-, skytte- eller bassängverksamhet. Intyg på

medlemskap ska skickas till idrottsförvaltningen av nya föreningar samt vid begäran.

Subventionerad taxa beviljas inte:

- Ekonomisk eller facklig förening, inte heller sådan förenings verksamhet som är hänvisad till annan kommunal förvaltning.
- Beviljas inte för studiecirklar eller annan verksamhet som anordnas av studieförbund. Studier om trosuppfattning eller politiska ideologier medger inte heller subventionerad taxa.
- Verksamheten med kommersiell karaktär.
- Verksamheter med alkoholförtäring eller vid festverksamhet.
- För barn- och ungdomsverksamhet under skoltid (klockan 8-15), studiecirklar eller annan verksamhet som anordnas av eller med studieförbund eller skolor.

Undantagna

- Nationella och regionala (Stockholms län) idrottsförbund som bokar säsongstider för reguljär verksamhet kan beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa.
- Nationella och regionala (Stockholms län) idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdomsevenemang (7-20 år) kan beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa.

Kriterier för nolltaxa

Följande kriterier ska uppfyllas för erhålla nolltaxa:

- Samtliga kriterier för subventionerad taxa ska vara uppfyllda
- För ungdomsverksamhet ska föreningen ha minst 20 medlemmar (7-20 år). Minst 50 procent av medlemmarna (7-20 år) ska vara folkbokförda i Stockholms stad.
- Medlemsavgift måste tas ut av samtliga aktiva medlemmar och storleken ska framgå av årsmötesprotokollet eller motsvarande enligt stadgar.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning ska föreningen ha minst 10 medlemmar med funktionsnedsättning.
- Föreningen är med i ”Funktionsrätt Stockholms stad” eller i ett parasportförbund.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning gäller att minst 50 procent av medlemmarna ska vara folkbokförda i Stockholms stad. I de fall regionala samarbetsavtal finns mellan idrottsnämnden och andra kommuner kan avsteg från detta förekomma.

Undantagna

- Anonyma missbruksgrupper som använder tolvstegsmetoden kan medges nolltaxa vid bokningar trots att kriterier för subventionerad- och nolltaxa inte uppfylls.
- Nationella och regionala (Stockholms län) idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdomsevenemang (7-20 år) kan beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

Nolltaxa beviljas inte:

- För kursverksamhet eller verksamhet riktad till allmänheten med kommersiell karaktär
- För verksamhet under schemalagd skoltid (8-15), eller verksamhet i anslutning till skoldagen, som anordnas av eller i samarbete med studieförbund eller skolor.

- För seniorlags tävlingsverksamhet oavsett ålder på de som deltar. Vid träning kan en avvägning genomföras mellan nolltaxa och subventionerad taxa under förutsättning att en majoritet av de som deltar i aktiviteten är 7-20 år. Subventionerad taxa erläggs omfattning i relation till andelen vuxna som deltar.

Simhallstaxor

Taxorna avser de simhallar och utomhusbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och utomhusbad med entréavgift

Priserna på kurser gäller på nya bokningar fr.o.m. januari 2025.

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa och Fysisk aktivitet på recept (FaR).

I de fall barn- och ungdomspriser anges gäller det 4-19 år och i del fall ungdomspriser anges gäller det 11-19 år.

Nedanstående taxor gäller inte förvaltningens kostnadsfria prova på-träningspass med varierande aktiviteter, riktat till 11–19-åringar boende i Stockholm. Dessa aktiviteter anordnas i begränsad omfattning i vissa simhallar under skollov.

Kampanjpris gäller för kunder som köper årskort i samband med kampanjer, normalt vid terminsstart.

Förnyelsepriset gäller för kunder som köper nytt kort senast en månad efter att giltighetstiden på föregående kort gått ut.

Badtaxor

Avgifter simhallar och utomhusbad	**Fr.o.m. jan-24, kr**	**Fr.o.m. jan-25, kr**
Engångsavgifter		
Vuxna, Eriksdalsbadet	100	105
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	90	95
Vuxna reducerat pris, Eriksdalsbadet	70	70
Vuxna reducerat pris, övriga simhallar	70	70
Barn och ungdomar Eriksdalsbadet	40	40
Barn och ungdomar övriga simhallar	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
Familj		
Familj, 2 vuxna + 2 barn, Eriksdalsbadet	240	240
Familj, 1 vuxen + 2 barn, Eriksdalsbadet	140	140
Familj, 2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	200	200
Familj, 1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	110	110
Familj, 2 vuxna + 3 barn, Eriksdalsbadet	240	240
Familj, 2 vuxna + 3 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	200	200
Rabattkort (entréavgift 10 ggr och 100 ggr)		
Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, Eriksdalsbadet	900	940
Vuxna, övriga simhallar	800	830
Vuxna reducerat pris, Eriksdalsbadet	540	560
Vuxna reducerat pris, övriga simhallar	420	440
Barn och ungdomar, Eriksdalsbadet	320	320
Barn och ungdomar övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160

Avgifter simhallar och utomhusbad	Fr.o.m. jan-24, kr	Fr.o.m. jan-25, kr
Rabattkort Företag 100 ggr, två års giltighetstid från inköpsdagen		
Övriga simhallar	7 300	7 650
Rabattkort skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till och med 19 år		
Rabattkort 100 bad, Eriksdalsbadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga simhallar (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	1 500	1 500
Rabattkort 10 bad, Eriksdalsbadet	320	320
Rabattkort 10 bad, övriga simhallar (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Pris per barn, Eriksdalsbadet	40	40
Pris per barn, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. Ledare har fri entré.		
Sommarkort på utomhusbad med entréavgift		
Vuxna	860	900
Vuxna reducerat pris	540	560
Barn och ungdomar 4-19 år	160	160
Järvabadet och Nälstabadet		
Vuxna	800	830
Vuxna reducerat pris	500	520
Barn och ungdomar	160	160
Årskort, 1 års giltighetstid från inköpsdagen*		
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad	2 800	2 900
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad, kampanj-/förnyelsepris	2 700	2 800
Vuxna reducerat pris	1 700	1 750
Vuxna reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	1 600	1 650
Barn och ungdomar samtliga simhallar och utomhusbad	900	900

*Reducerat pris gäller även för stadens anställda på dessa årskort

Taxor för friskvård/träning

Avgifter friskvård/träning	Fr.o.m. jan-24, kr	Fr.o.m. jan-25, kr
Engångsavgifter, gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet,	190	200
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet, pris per pass	140	145
Gruppträning, ungdom	90	90
Gym, ungdom	90	90
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	230	230
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	190	190
Gyminstruktion ungdom, återbetalning vid kortköp	130	130
Gyminstruktion vuxna, återbetalning vid kortköp	480	500
En instruktion är inkluderad i priset för halvårs- respektive årskort		
Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	1 200	1 250
Övriga simhallar, exkl. Eriksdalsbadet	1 080	1 130
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	900	940
Ungdom, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	640	640
Ungdom, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	520	520
Beckomberga simhall, gym- och gruppträning (för personer med funktionsnedsättning)	500	525
Rabattkort 100 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Eriksdalsbadet	11 400	11 900
Övriga	10 100	10 400
Skolor och föreningar, ungdom	5 000	5 000

Avgifter friskvård/träning	Fr.o.m. jan-24, kr	Fr.o.m. jan-25, kr
TRÄNINGSKORT - inkl. bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
Årskort samtliga simhallar*		
Vuxna	5 000	5 200
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 800	5 000
Reducerat pris	3 500	3 650
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	3 300	3 450
Ungdom	3 000	3 000
Ungdom kampanj-/förnyelsepris	2 900	2 900
Ungdom, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 600	2 600
Årskort, exkl. Eriksdalsbadet*		
Vuxna	4 400	4 600
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 200	4 400
Reducerat pris	3 100	3 250
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	2 900	3 000
Ungdom	2 600	2 600
Ungdom kampanj-/förnyelsepris	2 500	2 500
Ungdom Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 400	2 400
Årskort gym- och gruppträning, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	2 400	2 500
Halvårskort, samtliga simhallar		
Vuxna	3 500	3 650
Reducerat pris, vuxna	2 500	2 600
Ungdom	1 900	1 900
Ungdom, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 800	1 800
Halvårskort, exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	2 800	2 900
Reducerat pris, vuxna	2 000	2 100
Ungdom	1 700	1 700
Ungdom, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 600	1 600
Halvårskort gym, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	1 600	1 670
Sommarkort (vecka 21-34), gäller på bassängbad och de simhallar som har sommaröppet		
Vuxna	1 140	1 190
Reducerat pris, vuxna	780	810
Ungdom	660	660
Ungdom, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	600	600
TRÄNINGSKORT Gym eller träningskort gruppträning - inkl. bad och bassängbad utomhus		
Årskort, samtliga simhallar		
Vuxna	4 500	4 700
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 300	4 500
Årskort exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	3 500	3 650
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 300	3 450

*Reducerat pris gäller även för stadens anställda på dessa årskort

Taxor för kursverksamhet

Nedanstående barn- och ungdomspriser gäller för personer till och med 19 år.

Avgifter kursverksamhet	Fr.o.m. jan-24, kr	Fr.o.m. jan-25, kr
Simundervisning		
Vuxna/45 min lektion	217	225
Vuxna/40 min lektion	193	200
Barn och ungdomar/40 min lektion (Farsta sim- och idrottshall, Husbybadet, Högdalens sim- och idrottshall, Skärholmens sim- och idrottshall, Tensta sim- och idrottshall, Vällingby sim- och idrottshall)	67	67
Barn och ungdomar/40 min lektion övriga anläggningar	117	117

Avgifter kursverksamhet	**Fr.o.m. jan-24, kr**	**Fr.o.m. jan-25, kr**
Barn och ungdomar/30 min lektion (Farsta sim- och idrottshall, Husbybadet, Högdalens sim- och idrottshall, Skärholmens sim- och idrottshall, Tensta sim- och idrottshall, Vällingby sim- och idrottshall)	50	50
Barn och ungdomar/30 min lektion övriga anläggningar	88	88
Personer med fysisk aktivitet på recept har rätt till reducerat pris på ovanstående kurser (simundervisning). På simundervisning anpassad för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare. Reducerade priser gäller endast personer folkbokförda i Stockholm.		
Tilläggsavgift för personer folkbokförda i annan kommun, per kurs (Farsta sim- och idrottshall, Husbybadet, Högdalens sim- och idrottshall, Skärholmens sim- och idrottshall, Tensta sim- och idrottshall, Vällingby sim- och idrottshall)	800	835
Tilläggsavgift för personer folkbokförda i annan kommun, per kurs övriga anläggningar	500	525
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	720	755
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar (barn och ungdomar)	500	500
Simprov cirka 15 minuter, en lärare (exklusive entréavgift)	120	125
Nedsatt avgift för hushåll med en sammanlagd hushållsinkomst som understiger 6 prisbasbelopp*		
Barn och ungdomar/40 min lektion (samtliga anläggningar)	33	33
Barn och ungdomar/30 min lektion (samtliga anläggningar)	25	25
* I den avgiftsgrundande hushållsinkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga inkomster enligt inkomstskattelagen (SFS 1999:1229). Skattefria inkomster som bostadsbidrag, barnbidrag och försörjningsstöd ingår däremot inte. Det som ska anges är inkomst enligt senast erhålla slutskattebesked från skatteverket. Om det finns två vuxna i hushållet ska bådas inkomst inkluderas. Reduktionen ges endast på simskolor för barn och ungdomar 5-14 år, inga ytterligare rabatter ges på det reducerade priset.		
Skolsim		
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	9 400	9 400
Skolsim 15 ggr, skolor från andra kommuner	16 500	16 500
Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället		
MåBra-kom i form, vuxna, pris per lektion (1,5 timmar)	-	-
MåBra-kom i form, barn och ungdomar, pris per lektion (1,5 timmar)	-	-
Övriga kurser, vuxna, pris per lektion (55 minuter)	120	120
Övriga kurser bassäng, vuxna, pris per lektion (45 minuter)	120	120
Övriga kurser, barn (till och med 12 år), pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser bassäng, barn och ungdomar, pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser, ungdomar (12-19 år), pris per lektion (55 minuter)	58	58
Pensionärer, arbetslösa, studenter och personer med fysisk aktivitet på recept folkbokförda i Stockholm har rätt till reducerat pris på övriga kurser. Personligt intyg krävs. På kurser för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare folkbokförda i Stockholm. Reducerade priser uppgår till cirka 80 procent av ordinarie pris.		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	500	500

Taxor för planhyror

Där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme i kronor.
Taxorna gäller successivt fr.o.m. januari 2025 på nya bokningar/avtal.
Taxorna gäller i de anläggningar där idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster kommer extra debitering att ske motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Eventuell tid för spolning av is, iordningställande/bortplockning av utrustning och material ingår i bokad tid.

Subventionerad taxa och nolltaxa gäller för de föreningar som uppfyller av kommunfullmäktige fastställda kriterier. Subventionerad- och nolltaxa tillämpas för föreningarnas ordinarie verksamhet riktad till dess medlemmar och så kallad öppen verksamhet, vilket utgörs av kostnadsfria aktiviteter för alla barn- och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm.

Stadsdelsförvaltningar som bokar anläggningar för kostnadsfria idrotts- och friluftsaktiviteter, så kallad öppenverksamhet, för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm kan beviljas motsvarande taxa som en förening som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

När idrotter utövas under en period som inte har säsong gäller samma taxor som ickesäsong för respektive anläggningskategori. Exempelvis när fotboll utövas i idrottshall under säsong för idrottshallar gäller taxorna för inomhusanläggningar under ickesäsong.

När lag/idrottare deltar i tävlingsspel i de två högsta nivåerna i fotboll och ishockey, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå gäller fastställda taxor för evenemang istället för nedanstående taxor. I de fallen enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan taxor för planhyror gäller för dessa serier.

När huvudsyftet med inhyrningen är kommersiell till exempel filminspelningar och liknande, tecknas avtal till självkostnadspris.

Vid bokning av simbassäng till ordinarie taxa tillkommer entré, om inte bokningen avser evenemang, fotografering eller filminspelning.

Vid bokning av tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare tillkommer entréavgift för kunden/kunderna om de inte innehar ett träningskort. Ingen entréavgift tillkommer för den personliga tränaren.

Inomhusanläggningar säsong (vattensport och gym: året runt, övriga v. 34-v. 21)

Inomhusanläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	850	400		990	890	420	0	990
Idrottshall > 700 kvm	850	400		990	890	420	0	990
Idrottshall > 700 kvm, del av	420	200		500	440	210	0	500
Idrottshall < 700 kvm	720	310		870	755	325	0	870
Idrottshall < 700 kvm, del av	360	160		430	375	165	0	430
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	420	200		610	440	210	0	610
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	210	110		270	220	115	0	270
Skyttehall	580	300		680	605	315	0	680
Skyttehall, halv	290	150		350	300	155	0	350
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall	2 120	1 060		2 480	2 220	1 110	0	2 480
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall, del av	530	270		620	550	280	0	620
Specialutrustad sal, med cyklar	880	600	570	1 030	920	625	600	1 030
Övriga specialutrustade salar	470	190		550	490	200	0	550
Övriga specialutrustade salar, del av	240	100		270	250	105	0	270
Omklädningsrum/timme	210	110		120	220	115	0	120

Vattensport och gym	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Simhall, 25 meters bana (pris per bana)	640	130		280	670	135	0	280
Skolbad, 25 meters bana (pris per bana)	370	100		210	385	105	0	210
Simhall och utebad, 50 meters bana (pris per bana)	850	210		530	890	220	0	530
Simhall, undervisningsbassäng	1 480	390		840	1 550	405	0	840
Eriksdalsbadet, hoppbassäng,	2 540	530		1 590	2 660	555	0	1 590
Eriksdalsbadet, hoppbassäng, natt	6 000	-		-	6 300	-	-	-
Simhall, stor bassäng	-	-		1 680		-	-	1 680
Bassäng, skolbad	1 480	390		850	1 550	405	0	850
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, 1 timme, samtliga simhallar	240	-	-	-	250	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, samtliga simhallar	4 800	-	-	-	5 035	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, endast en simhall.	3 600	-	-	-	3 775	-	-	-

Övrigt

Objekt	2025				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
- bordtennis per bord	120	70			125	70		
- boule	100	70			105	70		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per timme	1 270	320	320	1 270	1 330	335	300	1 300
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per timme	740	270	270	740	775	280	250	760
Konferensrum Eriksdalshallen	530	270	270	530	555	280	250	540
Konferensrum, övriga anläggningar	210	150		210	220	155		220

Inomhusanläggningar ickesäsong (v. 22-v.33)

Inomhusanläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	850	480		990	890	500	0	990
Idrottshall > 700 kvm	850	480		990	890	500	0	990
- " - halv eller del av hall	420	240		500	440	250	0	500
Idrottshall < 700 kvm	720	360		870	755	375	0	870
- " - halv eller del av hall	360	180		430	375	185	0	430
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	420	240		610	440	250	0	610
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	210	130		270	220	135	0	270
Skyttehall	580	330		680	605	345	0	680
Skyttehall, halv	290	170		350	300	175	0	350
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall	2 120	1 270		2 480	2 220	1 330	0	2 480
Åkeshovs- och Mälarhöjdens gymnastikhall, del av	530	320		620	555	335	0	620
Specialutrustad sal, med cyklar	880	600	570	1 030	920	625	570	1 030
Övriga specialutrustade salar	470	230	140	550	490	240	140	550
Övriga specialutrustade salar, del av	240	120	120	270	250	125	120	270
Omklädningsrum/timme	210	110		120	220	115		120
Övrigt								
- bordtennis per bord	120	80			125	80	0	
- boule	100	80			105	90	0	
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per timme	1 270	320	300	1 200	1 330	335	300	1 300
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per timme	740	270	250	700	775	280	250	760
Konferensrum Eriksdalshallen	530	270	250	540	555	280	250	540
Konferensrum Stadion	530	270	250	540	555	280	250	540
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar	210	150		220	220	155		220

Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar v. 39-v.13, utomhusbanor v.44-v.9)

Konstfrusna banor	2024				2025			
	Ordinarie	Fören-ing	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subven-tionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Isrink	650	350		650	680	365	0	650
Ishall	1 530	830		1 530	1 605	870	0	1 530
Bandybana	1 590	830		1 590	1 665	870	0	1 590
Rundbana	1 590	830		1 590	1 665	870	0	1 590
Skridsko- och bandyhall, halv plan	1 480	800		1 480	1 550	870	0	1 480
Skridsko- och bandyhall, hel plan	2 970	1 590		2 970	3 115	1 665	0	2 970
Naturisbanor								
Bandybana	**Ej bokningsbar**							

Utomhusanläggningar vinteridrotter, ickesäsong (ishallar v.14-v.38, utomhusbanor v.10-v.43)

Konstfrusna banor	2024				2025			
	Ordinarie	Fören-ing	Fören-ing, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa (7-20 år)	Skolor
Isrink	650	650		650	680	680	0	650
Ishall (mars, april, aug, sept)	1 550	1 460		1 550	1 625	1 530	0	1 550
Ishall (maj, juni, juli)	1 650	1 560		1 650	1 730	1 635	0	1 650
Ishall, utan is	850	480		850	890	500	0	850
Bandybana, utan is	1 060	210		1 060	1 110	220	0	1 060
Skridsko- och bandyhall (mars, april, aug, sept)*	3 180	2 770		3 180	3 335	2 905	0	3 180
Skridsko- och bandyhall (maj, juni, juli)*	3 380	2 970		3 380	3 545	3 115	0	3 380

Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong (övriga: v.14-v.43*)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Stockholms stadions taxor anges under *Taxor för evenemang.*

Utomhusanläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Fören-ing, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa (7-20 år)	Skolor
Gräsplan	900	530			940	555	0	
Konstgräs 11-spel	740	400			775	420	0	
Konstgräs 11-spel, halv	370	200			385	210	0	
Konstgräs 7-spel	370	200			385	210	0	
Konstgräs 7-spel, halv	190	100			195	105	0	
Konstgräs 5-spel	190	100			195	105	0	
Grusplan 11-spel	370	210			385	220	0	
Grusplan 11-spel, halv	190	110			195	115	0	
Grusplan 7-spel	190	110			195	115	0	
Grusplan 7-spel, halv	100	60			105	60	0	
Grusplan 5-spel	100	60			105	60	0	
Friidrott	720	410			755	430	0	

Utomhusanläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa (7-20 år)	Skolor
Sportfält, sandlådan för beachvolleyboll och beachfotboll	1 590	1 060			1665	1 112	0	
Gärdets sportfällt, badområdet (under period när badet är stängt), per dygn	15 900	15 900			16675	1 6675	0	
Utebadsområdet Gärdets sportfält, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt, per dygn	5 300	5 300			5560	5 560	0	
Sportfält, cricketplan	210	210			220	220	0	
Sportfält, fotbollsplan	900	530			940	555	0	
Sportfält, tältområde, per dygn	5 300	-			5560	-		
Sportfält, övriga ytor	1 060	210			1110	220	0	

Övrigt

Omklädningsrum/timme	210	110			220	115	0	
Konferensrum	210	150		210	220	155	0	210

* Friidrott har säsong året runt

Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong (v.44-v.13)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Stockholms stadions taxor anges under *Taxor för evenemang.*

Utomhusanläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Vinterfotbollsplan grus	400	270		340	420	280		340
Konstgräs 11-spel	760	490		640	795	510		640
Konstgräs 11-spel, halv	380	240		320	395	250		320
Konstgräs 7-spel	380	240		320	395	250		320
Konstgräs 5-spel	190	130		160	195	135		160
Konstgräs uppvärmd (nov, dec, mars)	1 550	1 160		1 550	1625	1215		1 550
Konstgräs uppvärmd (jan, feb)	1 460	1 260		1 650	1730	1320		1 650
Övrigt								
Omklädningsrum/timme	210	110			220	115		
Konferensrum	210	150		210	220	155		210

Fotbollshallen

Fotbollshallen	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa 7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v.14-v. 43)	850	200		960	890	210		960
Ej säsong (v.44-v.13)	850	850		960	890	890		960

Regionala anläggningar

Regionala anläggningar	2024				2025			
	Ordinarie	Förening	Förening, 7-20 år	Skolor	Ordinarie	Subventionerad taxa (förening)	Nolltaxa (7-20 år)	Skolor
Sollentuna friidrottshall (träningskort)*								
Kategori 1, ungdom 16-17 år och vuxna	-	2 120	2 120	-	-	2 220	2 120	-
Kategori 2, ungdom 16-17 år och vuxna	-	1 590	1 590	-	-	1 665	1 590	-
Kategori 3, ungdom 13-15 år	-		850	-	-	-	850	-
Kategori 4, senior från 35 år	-	1 590	-	-	-	1 665	-	-

*Opersonliga träningskort som föreningarna kan köpa för sina aktiva. Korten gäller olika dagar och tider. Kategori 1 gäller samtliga dagar och inkluderar dagtid. Kategori 2 gäller endast 6 dagar och kortare tid per dag.

Tilläggsavgifter i förvaltningens anläggningar

Tilläggsavgifter i förvaltningens anläggningar	2024	2025
Tillägg för extra personalkostnad per person och timme vid bokning efter stängning eller utanför säsong, samt för extra städning när kunden inte städat efter genomförd aktivitet enligt avtal/bokningsregler	Självkostnad	Självkostnad
Passerkort per styck	100	105
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 570
Öppen ytterdörr	500	525
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda, basketkorgar ej upphissade	Självkostnad, minsta avgift 500	Självkostnad, minsta avgift 500
Larmutryckning, skadegörelse, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	Självkostnad	Självkostnad
Ej tillåten skötsel av plan till exempel snöröjning av en konstgräsplan av kund. Vid uppkommen skada tillkommer kostnader för att återställa planen	Självkostnad	Självkostnad
Utryckning av ambulerande tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid eller annan verksamhet på bokad tid än det bokningen avser (exempel vuxenverksamhet på tid bokad för nolltaxa, idrott som inte har säsong på bokad tid för idrott som har säsong)	Ordinarie taxa	Ordinarie taxa
Bokad tid där avbokning inte inkommit till förvaltningen tidigare än tre kalender dagar före nyttjandedagen. För arrangemang gäller tidigare än 30 kalenderdagar	Ordinarie taxa	Ordinarie taxa
Tillägg ej nyttjad tid eller ej använt kort för inpassering, per timme. Tas ej ut av fullt betalande kunder om återbud meddelats innan tidens början	500	Ordinarie taxa

Taxor för evenemang

Där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme.

Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna gäller samtlig verksamhet på Stockholms stadion samt på övriga anläggningar när lag/idrottare deltar i tävlingsspel i de två högsta nivåerna i fotboll och ishockey, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

När hela dagar bokas, debiteras timmar motsvarande anläggningens ordinarie öppettider respektive dag.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster debiteras extra motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Vid bokning av eluppvärmd konstgräsplan utanför ordinarie säsong och då väderförhållanden inte medger ordinarie drift kommer debitering motsvarande förvaltningens tillkommande uppvärmningskostnader ske.

Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Vid kvalificeringsspel gäller taxan för den division kvalificeringsspelet gäller.

Vid cupmatcher och liknande gäller den nivå som arrangörsklubben tillhör.

Inomhusanläggningar (inklusive bassängbad)

Eriksdalshallen

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Stora hallen, nationella och internationella matcher/evenemang nivå 1	3 000	1 200	3 145	1 255
Tillägg till ovanstående priser				
Videotavla per arrangemang (exkl. bemanning)	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga idrottshallar

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Stora hallen, herrar och damer nivå 1 och internationella matcher	2 400	960	2 515	1 000
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande	2 400	720	2 515	755

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Simhallar och bassängbad

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng, nationell och internationell nivå	5 000	3 500	5 245	3 670
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng, nationell och internationell nivå	5 000	3 500	5 245	3 670
Eriksdalsbadet, hoppbassäng nationell och internationell nivå	1 100	780	1 150	815
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute nationell och internationell nivå	2 500	1 750	4 000	2 800
Utebadområdet, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dygn)	6 000	6 000	6 290	6 290
Utebadområdet exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dag)	24 000/dag plus 12 kr per betalande åskådare	24 000/dag plus 12 kr per betalande åskådare	25 176/dag plus 12 kr per betalande åskådare	25 176/dag plus 12 kr per betalande åskådare

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Fotboll herrar nivå 1 (inklusive träningsmatcher nationell och internationell nivå)*	16 200	12 960	16 990	13 595
Fotboll herrar nivå 2 (inklusive träningsmatcher)	8 640	6 480	9 060	6 795
Fotboll, nivå 1 damer*	3 240	1 350	3 395	1 415
Fotboll, nivå 2 damer*	2 160	920	2 265	965
Landslagsträning fotboll*	3 000	-	3 145	-
Idrott, inklusive gräsplan*	6 000	3 500	6 290	3 670
Idrott, exklusive gräsplan*	6 000	3 000	6 290	3 145
Skolidrott	1 000		1 045	-
Övriga bokningar (ej idrott)	8 000	-	8 390	-
Tillägg till ovanstående priser				
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Tillägg ljustavla inklusive personal	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad

Utomhusanläggningar (inklusive ishallar)

Stockholms stadion

Tid för att iordningställa före evenemanget och återställa efter evenemanget ingår i bokade timmar. Städning, elektriker, vakter, läktare, tält, arenapersonal med mera bokas av idrottförvaltningen till självkostnadspris.

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Fotboll herrar nivå 1 (inklusive träningsmatcher nationell och internationell nivå)*	16 200	12 960	17 000	13 600
Fotboll herrar nivå 2 (inklusive träningsmatcher)	8 640	6 480	9 060	6 800
Fotboll, nivå 1 damer*	3 240	1 350	3 400	1 420
Fotboll, nivå 2 damer*	2 160	920	2 270	960
Landslagsträning fotboll*	3 000	-	3 150	
Idrott, inklusive gräsplan*	6 000	3 500	6 300	3 670
Idrott, exklusive gräsplan*	6 000	3 000	6 300	3 150
Skolidrott	1 000		1 050	
Övriga bokningar (ej idrott)	8 000	-	8 400	
Tillägg till ovanstående priser				
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Tillägg ljustavla inklusive personal	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad

*Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:

Fotboll herrar nivå 1:	10 timmar
Fotboll damer nivå 1:	6 timmar
Fotboll damer nivå 2:	6 timmar
Landslagsträning fotboll:	5 timmar
Fotboll, övrigt:	6 timmar
Friidrott, internationell och nationell nivå:	14 timmar
Friidrott, övriga arrangemang:	8 timmar
Arrangemang, övriga idrotter:	6 timmar

Zinkensdamms idrottsplats och Östermalms idrottsplats

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Zinkensdamms IP, per timme	-	-	-	-
Normal taxa (exkl. merkostnader)	6 000	3 500	6 290	3 770
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad	Självkostnad
Östermalms IP, per timme	-	-	-	-

Grimsta idrottsplats

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Konstgräs 11-spel, fotboll herrar nivå 1, per match	162 000	129 600	170 000	135 950
Konstgräs 11-spel, fotboll herrar nivå 2, per match	86 400	64 800	90 600	67 950
Konstgräs 11-spel, fotboll träningsmatch med entré herrar nivå 1*	10 370	7 780	10 900	8 150
Konstgräs 11-spel, fotboll träningsmatch med entré herrar nivå 2*	10 370	7 780	5 800	4 150
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 1	3 240	1 350	3 400	1 420
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 2	2 160	920	2 270	965

*Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:
Fotboll herrar nivå 1: 10 timmar
Fotboll damer nivå 1: 6 timmar

Hammarbys idrottsplats (Kanalplan) och Kristinebergs idrottsplats

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 1*	3 240	1 350	3 400	1 415
Konstgräs 11-spel, fotboll damer nivå 2	2 160	920	2 265	965

*Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:
Fotboll damer nivå 1: 6 timmar

Gärdets sportfält

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Sportfältet, evenemang	12 kr/ betalande åskådare, minimihyra 24 000 kr/dag	12 kr/ betalande åskådare, minimihyra 24 000 kr/dag	12 kr/ betalande åskådare, minimihyra 25 175 kr/dag	12 kr/betalande åskådare, minimihyra 25 175 kr/dag

Övriga anläggningar

Objekt	2024		2025	
	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa	Ordinarie taxa	Subventionerad taxa
Ishall, ishockey herrar nivå 2			6 000	3 500
Ishall, ishockey damer nivå 1	3 600	1 750	3 800	1 840
Gubbängen skridsko- och bandyhall, nivå 1	6 000	3 500	6 300	3 670
Bandybana, bandy herrar nivå 1	6 000	3 500	6 300	3 670
Amerikansk fotboll herrar nivå 1	3 000	1 500	3 150	1 570

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga taxor

Taxor för övernattning i stadens skolor

Lagstadgad moms (12 procent) tillkommer på nedanstående taxor, om inte annat anges.

Objekt	2024		2025	
	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn
1 klassrum	7 020	1 670	7 360	1 750
2 klassrum, samma skola	7 240	1 670	7 600	1 750
3 klassrum, samma skola	7 560	1 670	7 930	1 750
4 klassrum, samma skola	7 780	1 670	8 160	1 750
5 klassrum eller fler, samma skola	7 990	1 670	8 380	1 750
Idrottshall/motionsrum	5 620	1 670	5 900	1 750

*1 470 kr av bokningsavgiften, exklusive moms, avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsnämnden, resterande avgifter tillfaller idrottsnämnden.

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter. Vid bokningar av fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

Övriga avgifter

Övriga avgifter lokaler	
Ambulerande tillsyn	Ingår i avgiften
Matsal med befintlig utrustning	Ingår inte i hyran, avtalas separat med respektive skola
Skadegörelse	Full kostnadstäckning
Städning	Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokal. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådant uppdrag
Falsklarm	Minst 6 000 kr eller faktisk kostnad
Depositionsavgift	Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor.

Taxor för övriga skollokaler

Samma kriterier gäller för subventionerad taxa och nolltaxa som för idrottstaxor ovan. För andra gäller privat taxa. Privat taxa avser övriga ideella föreningar samt under vissa förutsättningar även privatpersoner, andra icke vinstdrivande organisationer samt företag. Skollokalerna upplåts till ändamål som t.ex. föreningsaktiviteter, studiecirklar, kursverksamhet, informationsmöten, medlemsmöten, styrelsemöten och liknande. I tillämpliga delar gäller samma villkor och regler som för övriga upplåtelser via Interbook. I de fall lokalerna hyrs för Kulturskolans verksamhet gäller särskild överenskommen taxa.

Taxor för övriga skollokaler		
Lokaltyp	Subventionerad taxa, per timme	Privat taxa per timme
Klassrum	105	260
Specialsal*	210	625
Aula/matsal, liten (max 200 personer)	260	785
Aula/matsal, mellan (201-500 personer)	525	1 570
Aula/matsal, stor (fler än 500 personer)	785	2 360
**Med specialsal avses till exempel. musiksal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek*		

Skolkostnadsersättning för övriga skollokaler

Idrottsnämnden ersätter utbildningsnämnden med så kallad skolkostnadsersättning per upplåtelsetillfälle för nolltaxeföreningar enligt tabellen nedan. Vid uthyrning av övriga skollokaler till nolltaxeföreningar är skolkostnadsersättningen begränsad till ersättning för max sju salar per uthyrningsdag.

Skolkostnadsersättning för övriga skollokaler		
Lokaltyp	**Skolkostnadsersättning, lokal med kodlås per upplåtelsetillfälle**	**Skolkostnadsersättning, lokal utan kodlås per upplåtelsetillfälle**
Klassrum och specialsal*	75	160
Aula/matsal (oavsett storlek)	160	315
Gymnastiksal (i enlighet med beslut i tertialrapport 2 2017)	105	210
** Med specialsal avses till exempel musiksal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek*		

Övrigt

	2024	**2025**
Avgift för allmän båtplats (inkl. 25 % moms)		
Avgift för roddbåtsplats*	3 900	3 900
Båtplats*	6 000	6 000
Bred båtplats*	7 000	7 000
Köavgift per år för att få allmän båtplats	400	420
**Avgiften indexjusteras årligen, from 1 januari, med 100 % utifrån KPI80 med oktober 2023 som basmånad*		
Dygnshyra ishallsföreningar (v.12-v.38)		
Dygnshyra under ickesäsong	5 000	5 245
Kortlås (skolors gymnastiksalar)		
Drift och administration per år	8 000	8 390
Ågesta och övriga preparerade konstsnöskidspår, vuxna från och med 20 år*		
Säsongskort	800	835
Dagkort	50	50

Följande taxor och avgifter beslutas i denna budget

- Avgifter för **upplåtelse av torgplats**
- Avgifter för **dispenser**
- Taxor för övriga **skollokaler**
- Skolkostnadsersättning för **övriga skollokaler**
- Avgifter för **förskola och fritidsverksamhet**
- Avgifter för **sommarkoloniverksamhet**
- Avgifter m.m. för **äldreomsorg**
- Avgifter m.m. för **stöd o service till personer med funktionsnedsättning**
- Avgifter för **vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem** m.m.
- Egenavgift för **familjerådgivning**
- Avgifter för **tillsyn vid försäljning av folköl, tobak och receptfria läkemedel**
- Taxor inom **idrottsnämndens verksamhetsområde,** se bilaga 13 *Ärenden som sambehandlas i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2025 för Stockholms stad*

Övriga taxor och avgifter som redovisas i bilaga 7 är med som information och är redan beslutade.

Regler för ekonomisk förvaltning

Inledning
Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 11 kapitlet i Kommunallag (2017:725). Där stadgas bland annat att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolagsstyrelser och stiftelser gäller även Bokföringslag (1999:1078), för bolagsstyrelserna gäller Aktiebolagslag (2005:551), Årsredovisningslag (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), och för stiftelser gäller Stiftelselag (1994:1220). Såvida inte dessa lagar stadgar annat, gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och bolagsstyrelse. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolagsstyrelse har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

1 kap. BUDGET och UPPFÖLJNING

Kommunfullmäktiges budget
1 §
Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

2 §
Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget. Investeringsbudgeten ska utgå från kommunfullmäktiges inriktnings- och verksamhetsmål. Stadens investeringsstrategi utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade och beslutade projekt. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 §
Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

a) Nämnder
1. Plan över verksamheten
    - Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.
2. Driftverksamhet
    - Verksamhet med utföraransvar får resultatbudget med avkastningskrav.

- Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, får ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.

3. Investeringar
   - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.
4. Stora projekt
   - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

b) Stadens finansiering och ställning

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

c) Bolagsstyrelser

1. Plan över verksamheten
   - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
   - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

Nämndens budget

4 §

Nämnd ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget, upprätta en verksamhetsplan med budget för det kommande årets verksamhet). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämnderna får sina medel för drift tilldelade som ett anslag. Inom ramen har nämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum, eller vid andra av kommunfullmäktige beslutade särskilda skäl, senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidplan för budgeten.

5 §

Nämnd ska i samband med att budgeten upprättas redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

Budgetansvar
6 §
Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrids, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Uppföljning
7 §
Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvaret för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.

Verksamheter med beställaransvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts-/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföraransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling med mera).

Finner nämnd med beställaransvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställaransvar att förutsättningarna ändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

Driftprojekt (verksamhetsprojekt)
7a §
För projekt som finansieras inom driftbudget (nedan kallat verksamhetsprojekt) och som innebär en verksamhetspåverkan i form av förändringar i organisation eller arbetssätt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidplaner, prestationer, nyttorealisering samt de politiska målen.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett *inriktningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott.

Den nämnd som planerar och genomför verksamhetsprojekt har ett ansvar för att projektets innehåll samt ekonomiska åtaganden överensstämmer med vad som har beslutats. Eventuella avvikelser hanteras av nämnden genom att vidta åtgärder i projektet genom omprioriteringar. Beroende på fas och avvikelsens storlek kan en hemställan till kommunfullmäktige behövas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutad styrmodell för verksamhetsprojekt. Uppföljning ska ske tertialvis där även avvikelser rapporteras. Uppföljning ska ske både mot kommunfullmäktiges budget (årets ram och prognos för kommande år) och mot genomförandebeslut.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av verksamhetsprojekt.

Investeringar
7b §
För investeringar och investeringsprojekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt styrning, planering, prioritering och uppföljning av medelsförbrukning, tidplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett *utredningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. För investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska utredningsbeslutet anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott. Om beslutet kommer att påverka bolagens verksamhet ska beslutet anmälas till berörd styrelse. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen. För utredningsbeslut som endast avser nämndens/bolagsstyrelsens beslut om reviderad utredningsutgift behöver ingen anmälan ske.

Utredningsbeslut för mycket stora investeringsprojekt där utredningsutgifterna beräknas överstiga 50 mnkr för staden totalt ska godkännas av kommunfullmäktige.

Utredningsbeslut för investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr, som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning, ska beslutas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott.

Utredningsbeslut för fastighetsutvecklingsprojekt som anses vara av strategisk, stadsövergripande karaktär där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska beredas av stadsledningskontoret i samråd med berörda förvaltningar och beslutas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott. Grunden för att klassa ett projekt som strategiskt kan vara att det uppfyller ett eller flera av kriterierna för uppföljning av större investeringar som medför höga utgifter, höga driftkostnader, är komplext och/eller involverar flera nämnder och/eller bolag.

För investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska ett beslutsunderlag för *inriktningsbeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag, eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett

beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför utredningsbeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret för investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr eller är av annan strategisk vikt. Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska samråd ske för investeringsprojekt där utgifterna bedöms överstiga 50 mnkr eller är av annan strategisk vikt.

Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott.

Investeringar i verksamhetslokaler
Vid investeringar i verksamhetslokaler ska inhyrande nämnd följa de regler som framgår av kapitel 7, Lokaler.

Vid investeringsprojekt i verksamhetslokaler ska fastighetsnämnden och inhyrande nämnder, med undantag för kommunstyrelsen, lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut enligt beloppsgränserna ovan.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och/eller Micasa Fastigheter i Stockholm AB och berörd inhyrande nämnd ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut där utgifterna bedöms överstiga 300 mnkr.

Uppföljning
Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades, eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 mnkr, av investeringens nettoutgift för stadens nämnder och nettonuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt, ska tillställas kommunfullmäktige. För bolagen SISAB och Micasa gäller gränsvärdet 15 procent av nettoutgiften för investeringar i lokaler där staden är eller ska bli hyresgäst.

För att säkerställa att det inte finns några stora avvikelser från de budgeterade ramar som beslutats ska investerande nämnd respektive bolagsstyrelse minst två gånger per år avge en uppföljande rapport om de större projektens budgetefterlevnad. Om det finns skäl att anta att det kan föreligga problem ska respektive nämnd och bolagsstyrelse mer frekvent följa utvecklingen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

8 §
Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder, som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

Resultatenheter
9 §
Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter ska inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller ändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller ändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, till exempel om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till så kallad intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer, så kallade intraprenader, ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren, ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Underskott får uppkomma under 2023 och 2024 men ska därefter täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande års bokslut, det vill säga år 2025, ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvaret att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och inte till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas. Med över-/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning
10 §
Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (så kallad peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.
Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person, om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid ändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan ändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

2 kap. REDOVISNING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Kommunal redovisningslag
1 §
Stadens nämnder ska tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och reglerna i detta kapitel.

Nämndens löpande redovisning
2 §
Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicenämnden svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

Nämnden ansvarar för att förvaltningen upprättar månadsbokslut i enlighet med de tillämpningsanvisningar som utfärdas av stadsledningskontoret.

3 §
Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse
4 §
Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje redovisningsenhet med en avräkning mot budget som fastställts av kommunfullmäktige, och därefter inom tid och på det sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 9 §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

5 §
Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med kommentarer till stora förändringar bifogas.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens verksamhet och en jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 5 kap. 2 § och 5 kap. 4 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

Stadens huvudbokslut och årsredovisning

6 §

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla sammanställda räkenskaper som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Upplysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Delårsrapport

7 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

Anläggningstillgångar

8 §

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en nyttjandeperiod på tre år eller mer.

9 §

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

10 §

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteersättningar fastställs årligen i samband med budget.

11 §

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen bokförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten av nämnden under kommunstyrelsens

finansförvaltning. Stadens bolagsstyrelser redovisar försäljningar i enlighet med gällande regler så att försäljningar kan särskiljas från drift. Försäljning av mark och fastigheter bidrar till kommunkoncernens finansiering av investeringar i enlighet med investeringsstrategin.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader. Samma bestämmelser gäller exploateringsfastigheter.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten, alternativt realisationsförlusten, under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret respektive Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar med mera.

Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan med mera

12 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och projektrelationer).

Riktlinjer för resultatreserv

Nedan följer Stockholms stads lokala riktlinjer för tillämpning av kommunallagen 11 kap. 14 § regler om resultatreserv (RER)[1] som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås. Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap. 10 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, som överstiger

1. *en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller*
2. *två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.*

13 §

En reservering till RER kan göras om följande villkor är uppfyllda utöver lagkraven:

- vid reservering till RER ska undantas, utöver lagkravet, den del av resultatet som uppnåtts från försäljningar av exploateringsfastigheter och
- stadens soliditet exklusive RER, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser uppgår till lägst 30 procent.

[1] Ersätter i budget 2025 tidigare lokala riktlinjer för tillämpning av resultatutjämningsreserv (RUR) som efter nya regler träder i kraft den 1 januari 2024 (se SOU 2021:75). Stockholms stad har inte medel reserverade i RUR varför övergångsbestämmelser inte behövs.

14 §
RER får högst uppgå till ett belopp som motsvarar fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

15 §
Uttag från RER får endast ske för att täcka ett negativt balanskravsresultat i tre särskilda situationer:

- För att täcka särskilda, planerade kostnader ett enskilt år i samband med exempelvis omstrukturering av verksamheten för att uppnå god ekonomisk hushållning.
- För särskilt beslutade långsiktigt framåtsyftande projekt i syfte att skapa en effektiv verksamhet och god ekonomisk hushållning. Dessa är större utvecklingsprojekt inom it, sociala investeringar och långsiktig kompetensutvecklingssatsning.
- Vid en lågkonjunktur täcka större oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall av tillfällig karaktär som inte var kända vid beslut om budget.

16 §
Beslut om disponering av RER kan endast fattas av kommunfullmäktige. I samband med årsredovisningen fastställer kommunfullmäktige det slutliga beslutet om en eventuell användning av medel från RER. Av beslutet ska framgå till vad och varför medlen disponeras och hur de bidrar till god ekonomisk hushållning.

Om skattesänkning har genomförts ett år och bokslutet visar ett negativt balanskravsresultat och kriterierna i övrigt för disposition ur RER är uppfyllda ska en beräkning göras av balanskravsresultatet om skattesänkningen inte genomförts. Är även detta balanskravsresultat negativt får disposition ur RER göras, men maximalt med det belopp som det konstruerade balanskravsresultatet visar.

17 §
Redovisning av RER sker i årsredovisningen kopplat till balanskravsutredningen i förvaltningsberättelsen. Varken avsättning till eller disposition av RER påverkar kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.

3 kap. PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

Uppbörd och inkomstkontroll
1 §
Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.
Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

Fakturering, krav och inkasso
2 §
Varje nämnd ansvarar för sin fakturering och krav- och inkassoverksamhet.

1. Fakturering
Fakturor ska snarast möjligt utfärdas och föras upp i kundreskontran.

2. Krav och inkasso

a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befarad kundförlust.
b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år och absolut senast efter två år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (till exempel pågående avbetalningsplan). Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet
Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna, medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

Leasing
3 §
Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela nyttjandeperiod, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

Nämnd eller bolag får ingå avtal om finansiell leasing avseende fordon, med en totalvikt under 3,5 ton med undantag för lätta lastbilar med separat flak, om rätt till momsavlyft finns. Gällande momsregler gör att finansiell leasing är ekonomiskt mer fördelaktigt än köp under förutsättning att rätt till momsavlyft finns.

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomi- och trygghetsutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen. Finansiell leasing med ovanstående undantag avseende fordonsköp är att betrakta som en ren finansieringsform och ska därmed underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

Kontroll och attest
4 §
Omfattning och definition
Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses verifikationer i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av attestant.

Syfte
Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

Prestation	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden, och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
Bokföringsunderlag	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
Betalningsvillkor	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
Bokföringstidpunkt	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
Kontering	Att transaktionen är rätt konterad.
Beslut	Att transaktionen överensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

Ansvar
Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser attestanter samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda attestanter.

Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om attestanter. Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Attestanternas ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga attestanter är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

Kontroller
Följande kontrollmoment, som attesteras, finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

Prestation	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
Kvalitet	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
Pris	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
Villkor	Betalningsvillkor med mera är uppfyllda.
Beslut	Behöriga beslut finns.
Behörighet	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
Kontering	Konteringen är korrekt.
Formalia	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

Kontrollernas utformning
Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

Ansvarsfördelning	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en ekonomisk transaktion från början till slut.
Kompetens	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.
Integritet	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
Jäv	Den som utför kontrollen får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
Dokumentation	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
Kontrollordning	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

Vid automatisk attest ska uppsatt regelverk vara attesterat av behörig attestant.

Genomförda kontroller
Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om attestanten inte kan godkänna en ekonomisk transaktion, ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.
Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Begäran om utbetalning av pengar
5 §
Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer. Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Fullmakter till stadens bankkonton
6§
Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttagande av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

Förskottskassa med mera
7 §
Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan. Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

Betalkort
8 §
Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

Utbetalning
9 §
Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag. Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

Likviditetshantering
10 §
Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

Förvaring av värdehandlingar
11 §
Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

4 kap. UPPHANDLING OCH INKÖP

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Övergripande
1 §
Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa Lag (2016:1145) om offentlig upphandling samt övrig tillämplig upphandlingslagstiftning.

Varje nämnd och bolagsstyrelse utgör en egen upphandlande myndighet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska bedriva ett aktivt och strategiskt arbete för att, utifrån kommunfullmäktiges mål, uppnå en ändamålsenlig inköpsverksamhet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa kommunfullmäktiges program för inköp.

Organisering av upphandlingsverksamheten
2 §
Som upphandling räknas hela den inköpsprocess som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nyttighet. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

Upphandlingar i staden kan ske lokalt för den egna nämnden/bolagsstyrelsen, gemensamt mellan flera nämnder/bolagsstyrelser eller via centrala upphandlingar som gäller alla nämnder.

Central upphandling
Central upphandling innebär att samtliga nämnders ansvar för upphandling överförts till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida kommunfullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolagsstyrelser deltar genom fullmakt till den upphandlande nämnden, så som vid gemensam upphandling.

Gemensam upphandling
Gemensam upphandling innebär att upphandling genomförs i samverkan mellan två eller flera nämnder/bolagsstyrelser för att lösa behov inom samtliga deltagande organisationers ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd/bolagsstyrelse eller tjänsteperson som med stöd av delegation äger rätt att fatta sådant beslut.

Lokal upphandling
Lokal upphandling är en upphandling som utförs av en nämnd/bolagsstyrelse för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom den egna organisationen.

Upphandlande myndighets ansvar för avtalsförsörjning
3 §
Den upphandlande myndigheten ansvarar för planering av avtalsförsörjning och uppföljning av ingångna avtal.

Varje upphandlande myndighet ska ha funktioner och roller för upphandlings- och inköpsprocessen samt efterlevnad av lagstiftning och regler samt samordning av frågorna.

Avtalsförvaltning
4 §
Genom aktiv avtalsförvaltning, uppföljning och kontroll av ingångna avtal ska den upphandlande myndigheten säkerställa att ingångna avtal efterlevs och att varor och tjänster levereras med efterfrågad kvalitet och till rätt pris. Den nämnd eller bolagsstyrelse som ansvarar för ett avtal ska säkerställa att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs. I aktiv avtalsförvaltning ingår att följa upp att leverantören fullgör avtal samt hur samverkan med leverantören utvecklas.

Varje upphandlande myndighet svarar för att inköp sker i enlighet med de avtal som har ingåtts, och som den upphandlande myndigheten är bunden av, för att upprätthålla avtalstrohet.

Varje upphandlande myndighet ska registrera lokala och gemensamma avtal i det gemensamma avtalssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller. Centrala avtal registreras av den nämnd som genomför upphandlingen.

Direktupphandling
5 §
Direktupphandling definieras i upphandlingslagstiftningen och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Varje upphandlande myndighet ska besluta om egna riktlinjer för användningen av direktupphandling inom sin organisation. Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för miniminivåer avseende innehåll och omfattning av riktlinjerna.

Direktupphandling får normalt inte förekomma inom områden där kontrakt eller ramavtal finns.

Dokumentation
6 §
Information om alla inköp som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i inköpsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt värdet av inköpet. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Systemstöd för upphandling och inköp
7 §
Alla nämnder ska använda de systemstöd som kommunstyrelsen tillhandahåller för upphandling och inköp.

5 kap. DONATIONSMEDEL

Mottagande av donation
1 §
Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr och gåvan är förenad med ett betydande framtida åtagande för nämnden. När gåvans värde överstiger 500 000 kr ska den anmälas till kommunstyrelsen. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

Placering av fondtillgång
2 §
Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

Förvaltning av fondtillgång
3 §
Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för hand-havande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

6 kap. INTERN KONTROLL

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 6 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.
Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 12 kap. 1 § att pröva om bland annat den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar som förtydligar reglerna i detta kapitel om nämndernas arbete med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller reglerna i detta kapitel och tillämpningsanvisningarna även bolagsstyrelserna.

Följande regler gäller för internkontrollarbetet:

1 §
Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.
Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och it-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska se till att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina

verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

2 §
Nämnd ska årligen genomföra en väsentlighets- och riskanalys (VoR) samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden.

Väsentlighets- och riskanalysen genomförs i flera steg. Nämnden ska identifiera de viktigaste processerna/arbetssätten för att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Utifrån arbetssätten ska oönskade händelser identifieras. Dessa ska värderas (1-5) utifrån hur allvarliga konsekvenserna blir om händelsen inträffar samt hur sannolikt det är att händelsen inträffar. Utifrån riskvärdet beslutas om den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen. I internkontrollplanen planerar nämnden hur de löpande kontrollerna/arbetssätten ska följas upp i syfte att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer (styrdokument) och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs. Internkontrollplanen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Förvaltningschef ska se till att en väsentlighets- och riskanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internkontrollplan för nämnden.

3 §
Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta ska ske minst en gång per år i samband med verksamhetsberättelsen.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också se till att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

7 kap. LOKALER
1 §
Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag givet att det är ekonomiskt fördelaktigt ur ett kommunkoncernperspektiv.

2 §
Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, större investeringar och/eller långa hyrestider, ska nämndernas inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott, KSEKTU. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

För att minska detaljstyrningen och fokusera på större ärenden gäller, var för sig eller tillsammans, följande för vilka inhyrningar eller hyrespåverkande förändringar som i samband med genomförandebeslut ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott, KSEKTU:

(Belopp med fet stil gäller kostnadsbaserade inhyrningar/förändringar från stadens fastighetsförvaltande nämnder eller inom samverkansavtal med stadens bolag. Belopp inom parentes gäller övriga inhyrningar/förändringar.)

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) överstiger **15** (2) mnkr, räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad överstiger **30** (20) mnkr, samma gäller förvärv av bostadsrätter.
- Om kontraktstiden (hyrestiden) är 10 år eller längre och hyresvärden inte är en fastighetsförvaltande nämnd som erbjuder ett kostnadsbaserat hyresförhållande eller inhyrningen inte sker inom ett samverkansavtal med ett av stadens bolag.
- Om avstående från besittningsskydd tecknas avseende befintliga hyresavtal.

Vid mycket stora inhyrningar är det väsentligt att beslutsprocessen ger möjlighet till samordning och prioritering i ett tidigt skede. Nämnderna ska förbereda sådana inhyrningar via ett inriktningsärende som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott. Detta gäller:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) beräknas överstiga **30** (20) mnkr räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad överstiger **60** (40) mnkr.
- Om kontraktstiden (hyrestiden) är 10 år eller längre och hyresvärden inte är en fastighetsförvaltande nämnd som erbjuder ett kostnadsbaserat hyresförhållande eller inhyrningen inte sker inom ett samverkansavtal med ett av stadens bolag.

Vad som sagts ovan om inhyrningar gäller även om-, ny- och tillbyggnader med motsvarande hyreskostnadsökningar. Om utgifterna för investerande nämnd bedöms ligga i intervallet 50 mnkr till 300 mnkr ska samråd hållas med stadsledningskontoret även om investeringen. I detta fall sker ett samråd som behandlar såväl hyresfrågan som investeringen. Såväl investerande nämnd som inhyrande nämnd aktualiserar att samråd ska hållas. Om utgifterna för investerande nämnd bedöms överstiga 300 mnkr hemställs inriktningsärendet i sin helhet till kommunfullmäktige.

Vad som sagts om inhyrningar/förändringar ovan gäller inte för *anläggningar* som bollplaner, läktare med mera som ingår i idrottsnämndens långsiktiga prioriteringar och återfinns i nämndens verksamhetsplan.

För socialnämndens beställning av bostäder för annan nämnds räkning ska gemensamt ärende upprättas som anmäls årligen till kommunstyrelsen i nämndens lokalförsörjningsplan. Kommunstyrelsen sammanställer anmälningarna årligen i den stadsövergripande lokalresursplanen.

Av 1 kap. Budget och uppföljning, 7b§ Investeringar framgår att Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och/eller Micasa Fastigheter i Stockholm AB och berörd inhyrande nämnd ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag under vissa förutsättningar.

För fastighetsnämndens utgifter i lokaler överstigande 300 mnkr ska ett utredningsbeslut godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott (se 1 kap. Budget och uppföljning, 7b§ Investeringar). Fastighetsnämnden och beställande nämnd(er), med undantag för kommunstyrelsen, ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomi- och trygghetsutskottet.

3 §
Beslut om avveckling/omstrukturering av lokaler fattas av ansvarig nämnd. Utbudet av biståndsbedömda boenden är en gemensam resurs för hela staden. För att säkerställa den centrala samordningen i samband med avveckling/omstrukturering av dessa boenden ska kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott, efter begäran av respektive nämnd, godkänna större avvecklingar/omstruktureringar av särskilda boenden för äldre och bostäder med särskild service.

4 §
För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott ska samråd ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Slutfört samråd ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

5 §
I stadens samverkansavtal med SISAB regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan ska beräknas utifrån stadens internränta plus påslag. Påslaget beräknas som den marginal inklusive omkostnadsersättning som gäller för SISAB i oktober året innan aktuellt år. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyrestillägg för lokalanpassningar, ska beräknas till stadens internränta plus påslag motsvarande SISAB:s marginal inklusive omkostnadsersättning i oktober året innan aktuellt år. Mellan staden och fastighetsförvaltande nämnder utgår endast internränta för hyrestillägg för lokalanpassningar.

6 §
Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt ligger på en fortsatt hög nivå, främst på grund av stadens ambitiösa bostadsmål om att 140 000 nya bostäder byggs till 2035 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på investeringar i miljö, kunskap, idrott, kultur, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm genom en rättvis klimatomställning med målsättning att vara klimatpositivt till år 2030.

Investeringsprojektens finansiering påverkar stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader vilket blivit mer kännbart under rådande ekonomiska omvärldsläge. Investeringsvolymen medför även högre avskrivningar och driftkostnader på längre sikt och i vissa fall även hyreskostnader vilket måste beaktas noggrant i den ekonomiska planeringen hos investerande nämnder och bolag samt de verksamheter som kommer att nyttja eller ansvara för driften av anläggningarna. En långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv förvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler med en rimlig egenfinansieringsgrad är en förutsättning för att investeringarna kan genomföras med fortsatt finansiell styrka och långsiktigt god ekonomisk hushållning.

De höga investeringsvolymerna och deras långsiktiga konsekvenser medför att hela kommunkoncernen måste samverka med stort fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet samt prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt.

Investeringsstrategin kompletteras av stadens Fastighets- och lokalpolicy. Den syftar till att ge övergripande mål och grundläggande principer för stadens fastighetsinnehav samt hantering av fastigheter och lokaler. Policyn omfattar samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Syfte och omfattning

Med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna, är investeringsstrategins syfte att:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att prioritera investeringsprojekt utifrån ett kommunkoncernperspektiv.
- Förstärka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolagsstyrelsers investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen[3].

[3] Aktuella nyckeltal är soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna främst berör exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) samt Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA).

Förutsättningar

Stadens befolkningsutveckling är en grundläggande förutsättning för stadens investeringar. Efter lång tid av ökande befolkning tyder de senaste prognoserna på en avmattning i befolkningsutvecklingen. Huruvida detta är bestående eller en följd av konjunkturella orsaker är centralt att följa för alla stadens verksamheter. Underliggande finns dock kvar en strukturell bostadsbrist som även fortsättningsvis kräver ett bostadsbyggande i nivå med stadens målsättningar.

Stadens investeringsprojekt ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls. Bostadsmålet prioriteras högt och projekt kopplade till detta mål, tillsammans med stora investeringar i infrastruktur, planeras utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter för investeringar framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringsprojekt som avser samhällsservice såsom utbildning, idrott och kultur följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Under rådande omvärldsläge med högre räntor och ökande kostnader är det särskilt viktigt att nämnder och styrelser värderar och analyserar de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna som följer av investeringsprojekt. Syftet är att säkerställa att dessa inte är oskäliga med beaktande av även de långsiktiga kapital- och driftkostnaderna. Om så är fallet ska nämnder och styrelser pröva möjligheten att pausa eller avbryta planeringen eller söka andra alternativ så att kostnadsbilden ger långsiktigt rimliga förutsättningar för staden. Syftet är att begränsa utgifterna för investeringsprojekten och de drift- och kapitalkostnader som de medför i förhållande till det ekonomiska utrymmet för verksamheterna.

I alla investeringsprojekt ska nämnder och styrelser pröva möjligheten till extern medfinansiering. Exempelvis inom ramen för klimatomställningen finns betydande investeringsmedel beslutade såväl på nationell som EU-nivå. Nämnder och styrelser ska säkerställa att information och utbildning regelbundet ges kring extern medfinansiering. Där det bedöms relevant ska nämnder och styrelser redovisa prövade försök att finna medfinansiering. Privat samverkan genom OPS-lösningar ska dock inte förekomma.

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska växa hållbart. Stadens investeringar ska därför så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar så bidrar kassaflöde från långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning till stadens investeringar.

Stadens tillväxt och det förändrade ekonomiska läget i omvärlden ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet som inom den löpande driften då investeringstakten medför högre drift-, hyres-och kapitalkostnader på längre sikt. Om inte utvecklingen hanteras kan det medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Fokus ska läggas på att analysera och prognosticera investeringars drift-, hyres-

och underhållskonsekvenser på lång sikt, både projektvis, samlat för nämnd/bolag, berörda verksamheter och för staden som helhet.
Nämnder och bolagsstyrelser ska, i samverkan med stadsledningen, samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv så att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS[1]. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Projekt ska, där så är möjligt, samordnas.

Lönsamheten i exploateringsprojekt är avgörande för finansieringen av andra icke lönsamma, men angelägna, projekt som stadsutvecklingen kräver. Målsättning är en stabil egenfinansiering av den totala investeringsverksamheten över tid. Det är därför viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen av områden där omvandlingspotentialen är stor. Lönsamheten kan också förbättras i exploateringsprojekt genom att investeringsutgifterna inte överstiger vad som är rimligt i områden som redan uppbär goda stadskvaliteter.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa lösningar med kalkyler omfattande mindre investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Detsamma gäller projekt med omfattande utgifter som inte tillför motsvarande värde eller servicepotential, så kallade ej aktiverbara utgifter, som belastar driftbudgeten när de genomförs.

Miljö- och klimatmässig hållbarhet samt socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra planering och genomförande av stadens stadsutvecklingsprojekt. Stadsutveckling och prioritering av investeringar ska även utgå från lokala utvecklingsbehov och bidra till social hållbarhet genom att exempelvis exploateringsnämnden medges rätt att besluta om ett urval av icke lönsamma projekt i översiktsplanens fokusområden som finansieras av lönsamma projekt.

Uppföljning

Ansvaret för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. För att säkerställa att det inte finns några stora avvikelser från de budgeterade ramar som beslutats ska investerande nämnd respektive bolagsstyrelse minst två gånger per år avge en uppföljande rapport om de större projektens budgetefterlevnad. Om det finns skäl att anta att det kan föreligga problem ska respektive nämnd och bolagsstyrelse mer frekvent följa utvecklingen. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelsers investeringsplaner utifrån en aggregerad sammanställning samt en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar även för en övergripande uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt[2] samt för de finansiella nyckeltalen. Stockholms Stadshus AB utfärdar särskilda anvisningar för uppföljning av de större projekten inom bolagskoncernen.

---

[1] Samordnad grundskoleplanering i Stockholm. Samplanerar även med idrottsprojekt, förskola och gymnasieskola

[2] Koncernprojekt ska omfatta samtliga investeringar som ingår i ett investeringsbeslut, t.ex. infrastruktur, idrottshall och skola oavsett vilken nämnd/bolagsstyrelse som kommer att genomföra investeringsprojektet. Stadsledningskontoret anger vilka koncernprojekt som ska följas upp centralt.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel (egenfinansieringsgrad) samt intäkter av exempelvis externa hyror. De planerade investeringarna bör möta ett prognostiserat behov utifrån exempelvis den demografiska utvecklingen. Annars finns en risk för vakanser och lägre intäkter. Investeringsstrategin definierar därför även en målsättning för hur de olika investeringstyperna, ersättnings- respektive strategiska investeringar ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringsprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringsbehov är en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.

- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta samt nya och förbättrade funktioner jämfört med vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt som syftar till att bygga bostäder. Av dessa exploateringsprojekt följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp samt kommunal service som skolor och förskolor m.m.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belasta stadens ekonomi i form av högre lån och räntekostnader. Eventuella undantag, för specificerade fall avseende exempelvis att kunna renovera och underhålla fastigheter som bedöms vara särskilt viktiga, behandlas i samband med budget eller i särskilt ärende.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära de investeringsutgifter som projektet medför och det behov av kommunal service och stadskvaliteter som uppstår i anslutning till bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller anläggning. Samtidigt ska stadsutveckling och investeringar bidra till att hela staden kan utvecklas. För att möjliggöra omfördelning av resurser från lönsamma till olönsamma projekt medges exploateringsnämnden därför rätt att besluta om ett urval av icke lönsamma projekt i översiktsplanens fokusområden. Satsningen ska finansieras av lönsamma projekt.

De långsiktiga finansiella nyckeltalen[3] påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kan ändå ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. En helhetsbedömning måste alltid göras utifrån arten

[3] Aktuella nyckeltal är soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

av de behov som projekten ska tillgodose. Fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser ska därför genom en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse. Med en större medverkan från privata aktörer avseende kortsiktiga behov av bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka, samtidigt som värdet av egen rådighet alltid måste beaktas ur både ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv. Privata inhyrningar ska endast förekomma om det saknas likvärdiga alternativ i lokaler ägda av staden.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera ett antal statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar. Stadens kostnader för eventuell medfinansiering av externa infrastrukturprojekt ska åskådliggöras i en kommunövergripande kalkyl. Syftet är att belysa hur stadens kostnader för finansiering av infrastrukturinvesteringar i annan regi påverkar exploateringsprojektens lönsamhet.

Som utgångspunkt ska staden inte finansiera infrastruktur som andra aktörer har huvudansvar för. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns starka skäl till detta och där infrastrukturprojektet skapar ett betydande mervärde för staden. Det kan vara i form av t.ex. ny bostadsbebyggelse, förbättrade kommunikationer eller ökad tillgång till offentlig service. En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden därför prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten samt finansiera stadens egna investeringar.

Investeringsprocess

Staden tillämpar en gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt, Stöd för Stora Investerings Projekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bolagsstyrelserna använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stadshus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

Inför varje beslut om ett större investeringsprojekt ska en kalkyl upprättas som sedan uppdateras och följs upp under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördyringar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att i tidigt skede, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten samt påverkan på andra nämnder och bolag inom kommunkoncernen i varje investeringsprojekt. Att prioritera åtgärder och alternativ inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drift- och underhållskonsekvenser samt kapitalkostnader. Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara noga övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven av utveckling och underhåll.

Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, som har sin utgångspunkt i de rådande och prognosticerade finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål[3]. Utrymme för ersättningsinvesteringar ska reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt för att säkerställa funktionen och det långsiktiga ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter och infrastruktur.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det redan finns eller investeras i infrastrukturlösningar som kollektivtrafik, vägar med mera. Mängden projekt där utgifter är omfattande för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder behöver begränsas. Det är nödvändigt att fördela projektens genomförande över tid så att en hållbar finansiering kan åstadkommas. Tillsammans med en tät och area-effektiv utbyggnad av staden ger det goda förutsättningar för lönsamma projekt och effektivt nyttjande av redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för samhällsservice.

Staden ska arbeta för en större medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, eftersom det håller tillbaka takten i stadens bostadsbolags skuldökning. Samtidigt ska allmännyttan öka sitt byggande, med målet att skapa fler hyresrätter med rimliga hyror. Bostadsmålet driver inte bara investeringar i bostäder utan också infrastruktur, såsom gator med mera, och demografiskt betingade följdinvesteringar, såsom förskolor, skolor, idrott och kultur. Den samordnade planeringen för dessa följdinvesteringar måste stärkas genom att berörda nämnder och bolag samverkar i investeringsplaneringen för en utbyggnad som motsvarar behoven och som ger hållbara och väl fungerande boendemiljöer.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i, lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras och beaktas under planering och genomförande.

I de fall en nämnd eller bolagsstyrelse har utrymme kvar inom tilldelad investeringsram ska detta utrymme inte användas för projekt som inte är prioriterade.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Fastighets- och lokalpolicyn kompletterar och fördjupar investeringsstrategin med avseende på de investeringskategorier som omfattar lokal- och bostadsbehov för stadens verksamheter. Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska hållas så låga som möjligt. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens utveckling och behovet av nya bostäder ska därför kommunkoncernen verka för en betydande extern medverkan i bostadsbyggandet, samtidigt som även allmännyttan ska ges förutsättningar att bygga mera.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Budgeten innebär en höjd ambition för framkomligheten för dessa trafikslag. Trafiknämndens investeringar fortsätter och ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska större fokus läggas på att analysera drift- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara prioriteringar av projekt och åtgärder även utifrån driftekonomin på lång sikt.

Förskola och skola

Staden behöver ha god beredskap och flexibilitet eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid. Det sker bland annat till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice behövs. Fler barn och unga innebär behov av förskolor och skolor. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka mer extern medverkan exempelvis inom ramen för samverkansavtalet för gymnasieregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagsstyrelsens investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder. Den ska utgöra underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kan komma att bli större de kommande åren utifrån politiska prioriteringar. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering. Syftet är att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalar och idrottshallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden, minska segregationen samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera verksamheter. Till exempel kan kulturskolan använda skolans lokaler som ett komplement till de egna lokalerna.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

För en fortsatt positiv utveckling av regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden bli större till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, och då framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för fler arbetsplatser i stadens södra delar eftersom antalet arbetsplatser inte utvecklats i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag, det vill säga att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster, att minska kostsamma långtidsinhyrningar i privatägda lokaler och för att bibehålla och höja fastighetsvärdena genom en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Inför genomgripande underhåll av rent kommersiella fastigheter som hyrs ut externt ska investeringsprojektet prövas mot andra alternativ.

Omsorg

Den demografiska utvecklingen gör att efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden kommer att öka under 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar därmed påverkar stadens nämnder, ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska beaktas i investerings- och reinvesteringsprojekt.

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Innehåll

1. Inledning ... 2
2. Syfte och avgränsningar ... 2
3. Övergripande förutsättningar för stadens lokalhållning ... 3
3.1 Befintliga lokaler ... 3
3.2 Lokalförsörjningen ... 4
3.3 Ägande ... 5
3.3.1 Principer för val av fastighetsägare ... 5
3.4 Hyresprinciper inom kommunkoncernen ... 6
3.4.1 Underhåll ... 6
3.4.2 Fastighetsanknutna tjänster ... 6
3.5 Lokalförändringar ... 6
3.5.1 Lokalprojekt och anskaffningar ... 7
3.5.2 Principer för avveckling ... 7
4. Stadsövergripande aktörer i fastighets- och lokalfrågor ... 8
4.1 Kommunstyrelsen ... 8
4.2 Exploateringsnämnden ... 8
4.3 Stadsbyggnadsnämnden ... 8
4.4 Servicenämnden ... 9
5. Staden som fastighetsägare och hyresvärd ... 9
5.1 Fastighetsnämnden ... 9
5.2 Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) ... 10
5.3 Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) ... 10
5.4 Stadens bostadsbolag ... 10
5.5 S:t Erik Markutveckling AB ... 10
6. Staden som hyresgäst och beställare av lokaler ... 10
6.1 Stadsdelsnämnderna ... 11
6.2 Utbildningsnämnden ... 11
6.3 Socialnämnden ... 11
6.4 Kulturnämnden ... 12
6.5 Arbetsmarknadsnämnden ... 12
6.6 Idrottsnämnden ... 12

1. Inledning

Fastighets- och lokalpolicyn definierar övergripande inriktning och ansvarsområden för stadens lokalförsörjning och arbetet med stadens fastighets- och lokalinnehav. Stadens innehav av fastigheter och lokaler samt hyresavtal är betydande varför staden kontinuerligt behöver se över innehav, organisation och arbetssätt.

Stadens innehav av fastigheter och lokaler ska planeras så att de såväl på kort som lång sikt bidrar till verksamheternas behov och inte påverkar stadens långsiktiga förutsättningar negativt. För att lyckas med detta behöver prioriteringar ske fortlöpande både mellan och inom projekt. Dessa prioriteringar behöver ske gemensamt mellan hyresvärd/fastighetsägare och hyresgäst. Vidare behöver ny lokalarea ha en tydlig koppling till tillkommande prestationer, exempelvis fler barn/elever i verksamheter i egen regi, som kan bära hyreskostnaden.

För att verksamheten ska kunna bedrivas har staden ett stort bestånd av verksamhetslokaler och bostadslägenheter som förvaltas av fastighetsnämnden och av stadens fastighetsförvaltande bolag. Därutöver tillkommer lokaler och lägenheter som hyrs in från externa fastighetsägare. Samverkan med externa aktörer ska inte leda till ökade totalkostnader genom exempelvis långsiktiga hyresförbindelser som över tid innebär ökade kostnader.

Stadens markförsörjning ska säkerställa ett mark- och fastighetsbestånd som är av strategisk betydelse för stadens långsiktiga utveckling. När nya områden exploateras ska mark- och byggrätter reserveras för stadens verksamhetsbehov och de ekonomiska förutsättningarna är en viktig del i prioriteringen. Förutom att investeringsprojekten ska vara långsiktigt hållbara måste även arbetet med stadens fastighetsbestånd bidra till att hålla verksamheternas driftkostnader på låg nivå. I detta sammanhang är det viktigt att koncernperspektivet iakttas.

Social hållbarhet tillsammans med höga ambitioner om en klimatsmart stad är centrala utgångspunkter i stadens arbete med att utveckla fastighetsbeståndet. När samarbeten med externa parter görs ska staden skapa förutsättningar för långsiktighet och låg risk med ändamålsenliga avtal där stadens intressen tas tillvara på ett bra sätt och där rollfördelningen är tydlig.

2. Syfte och avgränsningar

Fastighets- och lokalpolicyn behandlar hanteringen av fastigheter och lokaler för verksamheter som staden har ansvar för. Syftet med policyn är att bidra till utveckling, samordning och effektivisering genom att ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav och hantering av fastigheter och lokaler. Policyn beskriver planeringsprocesser och samverkan samt definierar hur lokalförändringar ska genomföras. Roller och ansvarsfördelning tydliggörs. En målsättning är att ändamålsenliga lokaler och bostäder kan tillhandahållas stadens verksamheter till låga kostnader.

Policyn omfattar Stockholms stads samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Policyn fastställs av kommunfullmäktige och förvaltas av stadsledningskontoret. Uppdateringar genomförs och beslutas tillsammans med stadens årliga budget. En tydlig koppling finns mellan fastighets- och lokalpolicyn och regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar samt stadens investeringsstrategi.

3. Övergripande förutsättningar för stadens lokalhållning

Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, kostnads-, area- samt energieffektiva lokaler som bidrar till hög produktivitet, kvalitet och effektivitet hos stadens verksamheter. Lokalbeståndet ska utformas för en effektiv och flexibel användning. Både nämnder och bolagsstyrelser ska medverka till att detta uppfylls. Detta gäller i synnerhet att lokalerna ska vara ekonomiskt effektiva vilket är både nämnder och bolagsstyrelsers ansvar. Det ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål fastställas verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för lokalanvändningen och lokalförsörjningen samt vad som krävs för att följa upp dessa mål och åtaganden.

Behovet av mötesplatser för civilsamhället och platser där stadens verksamheter möter stockholmare är betydande. Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv och ansvarstagande ska staden söka vägar för ett optimalt nyttjande av stadens befintliga lokaler för även detta syfte. Tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv ska säkras i alla områden.

Staden ska ha en fastighetsförvaltning som bedrivs med hög effektivitet och ambitionsgrad och som minskar den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler. Byggnaderna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Ägda byggnader bör långsiktigt utvecklas för att minska miljöbelastningen.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom stadens nämnder ska förvaltas med hög kompetens och ambition. Ett bevarande av dessa prövas från fall till fall där stadens inriktningsmål vägs samman med stadsplaneringen i stort. Även fastighets- och exploateringsekonomiska aspekter måste beaktas i relation till bevarandevärdet.

Underhållet av stadens fastigheter ska stärkas för att tillhandahålla funktionella lokaler och undvika kapitalförstöring. En aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både försäljningar av icke strategiska fastigheter och förvärv av strategiska fastigheter. Fastighetsförvaltningen ska organiseras så att utförandet kan bedrivas kostnadseffektivt och med rätt kompetens.

3.1 Befintliga lokaler

Långsiktiga underhållsplaner ska finnas för samtliga byggnader. Invändiga och utvändiga åtgärder bör vara anpassade till den tid som det finns ett dokumenterat behov av fastigheten eller till den tid som det finns beslut om att fortsatt äga fastigheten inför en framtida försäljning eller avyttring. I det fall staden som hyresgäst har ansvar för det inre underhållet ska underhållsplaner tas fram. Ägda och hyrda fastigheter ska vara dokumenterade i system som stödjer en effektiv fastighetsförvaltning och som underlättar planering, uppföljning och administration. När staden hyr bostäder eller lokaler av extern aktör förväntas samma krav vad gäller drift och underhåll uppfyllas som ställs på fastighetsägande nämnder och bolag inom kommunkoncernen.

Utgångspunkten är att befintliga lokaler och byggnader underhålls. Nya lokaler ska inte byggas eller hyras in för att ersätta slitna, men fungerande lokaler. Nya lokaler kan övervägas när de långsiktiga underhållskostnaderna bedöms överstiga kostnaden för nybyggnation eller en ny inhyrning.

Likaså är det en utgångspunkt att kommunala verksamheter i första hand ska inrymmas i av staden ägda fastigheter och att det löpande ska ske en översyn om behovet av eventuellt externt hyrda lokaler kvarstår.

Befintliga idrottshallar i skolfastigheter ska i högre utsträckning öppnas för föreningar utanför ordinarie skoltid och tillgängliggöras genom idrottsnämndens bokningssystem.

3.2 Lokalförsörjningen

För att klara stadens framtida utmaningar behöver nämnderna utgå från en effektiv lokalförsörjning och lokalanvändning som utgår från den gemensamma kommunkoncernnyttan. Med kommunkoncernnytta avses att beslut kring fastigheter och lokaler ska utgå från ett stadsövergripande perspektiv där nyttan ska optimeras för staden som helhet. Strategiska beslut som bygger på en helhetssyn på stadens utveckling och framtida resursbehov krävs i syfte att minimera risk för suboptimeringar och felprioriteringar som motverkar utveckling och optimala fastighets- och lokallösningar.

Staden ska aktivt arbeta med kopplingen mellan översikts- och detaljplaneringen, befolkningsprognos och verksamheternas lokalbehov för att i strategiskt syfte kunna fatta beslut om nyproduktion, inhyrning eller avveckling av fastigheter och lokaler. Nyproduktion, inhyrning och avveckling av fastigheter och lokaler ska samrådas, utvärderas och avvägas i förekommande fall utifrån stadens investeringsstrategi. Exploatering och utbyggnad av bostäder måste ske samordnat med stadens behov av verksamhetslokaler. När ny bebyggelse planeras ska samhällsservice vara en självklar del av den grundläggande planeringen. När staden växer följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarsfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Ökad bostadsproduktion medför ofta behov av verksamhetslokaler.

Markens egenskaper påverkar förutsättningar för byggnation. Utmanande förutsättningar, som till exempel brant topografi eller bristande bärighet innebär högre kostnader, vilket leder till högre hyreskostnader för stadens verksamheter. Att säkra mark med goda förutsättningar för byggnation för stadens verksamheter bör därför prioriteras i planeringsprocessen.

Via detaljplan finns möjlighet att bestämma markens användning. För att inte riskera kapitalförstöring och för att långsiktigt säkra stadens resurser i form av olika verksamhetslokaler bör inriktningen vara att detaljplaner ska begränsa alternativ användning utöver den verksamhet som stadens inhyrning avser. Innan en prövning inleds att ändra befintliga detaljplaner ska stadsbyggnadsnämnden alltid, om befintlig plan stöder olika former av verksamhet som är stadens ansvar, stämma av med berörda nämnder om det finns nuvarande och framtida behov som svarar mot aktuell bestämmelse.

Olika former av tillfälliga lokaler är en integrerad del av lokalförsörjningsarbetet och stadsplaneringen. Stadens planeringsinriktning är att kapacitet i tillfälliga lokaler primärt ska täcka behov som bedöms vara tillfälliga. Nämndernas lokalplanering ska säkerställa att så få tillfälliga lokaler som möjligt övergår i ett behov av permanenta lokaler. En central del i detta är att ha en långsiktig och aktuell lokalförsörjningsplanering.

Planeringsinriktningen för stadens lokalförsörjning utgår från nämndernas årliga lokalförsörjningsplaner. Lokalförsörjningsplanerna syftar till att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utveckling av verksamhetslokaler och bidrar till att upprätthålla en hög effektivitet och kommunkoncernnytta. Lokalförsörjningsplanerna sammanställs av kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret till en stadsövergripande

lokalresursplan där även samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) är en integrerad del. Lokalresursplanen beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna.

Styrgruppen för lokalförsörjning godkänner årligen planeringsunderlag för att säkerställa framdriften i stadens lokalförsörjningsprocess. Frågor av stadsövergripande karaktär med koppling till lokalprojekt kan beredas av gruppen genom stadsledningskontoret.

Skolutbyggnaden i staden utgår från planeringsinriktningen i SAMS, som är en integrerad del av lokalresursplanen. Arbetet leds och samordnas av kommunstyrelsen. Syftet med en samordnad planering är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för skollokalförsörjningen. SAMS ska säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler för grund- och gymnasieskola och samtliga berörda nämnder ska arbeta i enlighet med den gemensamma planeringsinriktningen. Staden ska som huvudinriktning planera för uppförande och förvaltningen av förskolor eller skolor i egen regi med utgångspunkt i behov och stadens skolpliktsansvar. Samplanering ska ske med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.

Planeringsinriktningen för stadens vård- och omsorgsboenden utgår från stadens årliga långsiktiga boendeplan. Äldreboendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Stadsdelsnämnderna tar årligen fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Äldrenämnden bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Planen beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna gällande planering och förändringar av äldreboendebeståndet.

Stadsdelsnämnderna tar årligen, regionvis, fram en boendeplan för att klara behovet av biståndsbedömda grupp- och servicebostäder samt stödboenden inom LSS och SoL. Boendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Socialnämnden bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv och en samlad plan beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna.

3.3 Ägande

Stadens behov av fastigheter och lokaler ska i huvudsak tillgodoses med eget ägande. Om valet står mellan eget ägande och extern inhyrning ska beslut fattas med utgångspunkt i vilken lösning som är ekonomiskt mest fördelaktig och i den bedömningen behöver bland annat varaktighet, hyreskostnader över tid och kostnadsvolym alltid ingå.

Fastighetsinnehavet ska utvecklas med fokus på verksamheternas behov och stadens utveckling. Lokaler som inte behövs för att säkerställa kommunal verksamhet på kort och lång sikt och lokaler som inte bidrar till stadens hållbarhet och sammanhållning kan prövas för försäljning, särskilt om de har ett negativt driftnetto. En avyttring måste alltid prövas utifrån en helhetsbedömning.

3.3.1 Principer för val av fastighetsägare

Typ av verksamhet avgör vilken nämnd eller bolagsstyrelse som blir fastighetsägare respektive hyresgäst. Fastigheter som är avsedda för stadens verksamheter och som inte hanteras av annan nämnd eller bolagsstyrelse, hanteras av fastighetsnämnden. Detta gäller även bostadsrätter. Även om andra nämnder äger fastigheter är huvudprincipen att fastighetsnämnden är stadens fastighetsägare. Fastigheter som är avsedda för exploatering hanteras av exploateringsnämnden. Friliggande utbildningslokaler, såsom skolor och förskolor hanteras av Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB). Vård- och

omsorgsboenden och boenden för personer med funktionsnedsättning hanteras av Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa). Fastigheter som anskaffats genom förvärv av bolag, samt bebyggda exploateringsfastigheter med kommersiella hyresgäster med en fortsatt lång förvaltningsfas, hanteras av S:t Erik Markutveckling AB.

Utöver detta kan det förkomma att det finns verksamhetslokaler i fastigheter ägda av stadens bostadsbolag och Micasa, eller andra bolag inom bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB.

3.4 Hyresprinciper inom kommunkoncernen

Den interna hyressättningen inom staden ska bidra till långsiktighet och vara transparent och förutsägbar. Därför har övergripande samverkansavtal och överenskommelser tagits fram där även ansvarsfördelning framgår. Dessa ska bidra till att skapa incitament för både hyresvärd och hyresgäst att sänka kommunkoncernens samlade kostnader för lokaler. Inom olika segment förekommer både kostnadsbaserade och marknadsmässiga hyresprinciper.

Verksamhetsanpassningar ska alltid genomföras av hyresvärden och betalas via hyrestillägg. Hyrestillägg utöver hyra betalas som lån med rak amortering över tid. Tjänster som utförs utöver vad som omfattas av hyresavtalet, ska regleras i separata avtal.

Tekniska åtgärder för att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktion ska normalt genomföras utan att belasta inhyrande nämnd med höjda hyror eller hyrestillägg.

Vid andrahandsuthyrning och övriga lokalupplåtelser inom kommunkoncernen är inriktningen att nämndernas uthyrningar ska ske till motsvarande de egna hyresvillkoren och den egna lokalkostnaden. Uppsägningsvillkor ska tillämpas på samma sätt.

Inriktningen är att nämndernas samtliga hyresavtal ska registreras i Lokaler i Stockholm (LOIS).

3.4.1 Underhåll

Ansvarsområdena för stadens nämnder och bolagsstyrelser ska vara tydliga så att fastigheterna är väl underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov. Utgångspunkten är att verksamhetsansvariga nämnder ska fokusera på verksamhetsdriften och därför är huvudprincipen att stadens fastighetsägande nämnder och bolagsstyrelserna ansvarar för all drift och underhåll då de hyr ut lokaler och bostäder till stadens verksamheter.

3.4.2 Fastighetsanknutna tjänster

Fastighetsanknutna tjänster, även kallade FM-tjänster, kan utföras i egen regi eller handlas upp externt. I valet mellan egen regi och extern upphandling ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov till lägst kostnad.

3.5 Lokalförändringar

Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid prövas inom befintligt bestånd. Investeringar, nya inhyrningar eller större lokalförändringar som påverkar hyreskostnaden kan genomföras om de bedöms vara nödvändiga för att tillgodose lokalbehovet för verksamheter som staden har ansvar för. Ibland kan lokalförändringar även vara kopplat till stadsutvecklingsprojekt. Lokalförändringar kan vara nödvändigt för att uppfylla lagar och myndighetskrav eller för att uppfylla stadens mål för

energianvändning, miljöpåverkan och tillgänglighet. Alla större lokalförändringar ska samrådas med stadsledningskontoret.

3.5.1 Lokalprojekt och anskaffningar

Staden ska ha en dokumenterad och enhetlig arbetsprocess för genomförande av lokalprojekt. Arbetsprocessen ska säkra att projekten drivs med kommunkoncernnyttan i fokus och att beslut fattas på kvalitetssäkrade underlag. Arbetsprocessen ska tydliggöra roller, ansvarsfördelning, projektsteg, beslut och krav på beslutsunderlag. Den bör kunna tillämpas i alla typer av lokalprojekt och anpassas till projektets omfattning och komplexitet. Det innebär att såväl hyresvärd som hyresgäst arbetar aktivt i projekten med exempelvis kostnadskontroll.

Beslutade och planerade projekt ska vara dokumenterade så att det ger överblick över fastighetsbeståndets utveckling och planerade förändringar i areor, kapacitet och kostnader. Stadsledningskontoret ska utfärda anvisningar för genomförande av större lokalprojekt.

I vissa fall behöver staden hyra in lokaler från externa aktörer (hyresvärdar utanför kommunkoncernen). Inhyrning hos privata aktörer som långsiktig grund för välfärdsverksamheter ska undvikas. Privata inhyrningar ska endast förekomma om det saknas likvärdiga alternativ i lokaler ägda av staden, och ska i så fall alltid föregås av en risk- och konsekvensanalys där även en livscykelanalys vägs in. I dessa fall måste det i regel ske en upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och det kan även vara fallet om verksamhetsanpassning behöver göras i en befintlig extern inhyrning. Inför en extern inhyrning krävs en noggrann analys av upphandlingsrättsliga och därmed sammanhängande frågor som otillåtet statsstöd, otillåtet gynnande av enskild, olika fastighets- och hyresrättsliga frågor, avtalsfrågor kopplade till plangenomförande med mera. Extern inhyrning kan mot denna bakgrund prövas om den bedöms vara mest ändamålsenlig ur en ekonomisk och/eller organisatorisk synvinkel eller om behoven bedöms vara kortsiktiga i relation till ett långsiktigt åtagande som motiverar en investeringsutgift. Externa inhyrningar kan också övervägas i stadens fokusområden för att bland annat stärka lokalt näringsliv.

Staden skaffar sig i ökande omfattning lokaler och bostadslägenheter för olika ändamål, till exempel förskolor, gruppbostäder med mera, via köp av andelar i nyproducerade bostadsrättsföreningar. Jämfört med att hyra lokaler så ökar stadens rådighet över resursen vid innehav via köp av andelar i bostadsrättsföreningar. Förvärv av bostadsrätter för ändamål som staden ansvarar för ska utföras av fastighetsnämnden som därefter upplåter resursen till berörd nämnd. Om staden är hyresgäst i en fastighet som är föremål för bostadsrättsomvandling är dock huvudinriktningen att staden ska fortsätta att vara hyresgäst.

Stadsledningskontoret ska alltid involveras i planeringen av strategiska lokalomstruktureringar. Detta gäller även evakueringsplanering.

3.5.2 Principer för avveckling

Inför uppsägning av hyresförhållande/avveckling av lokal ska nämnderna alltid stämma av om annan nämnd har behov av att ta över hyreskontraktet/lokalen. Detta moment är avgörande för att fullgöra samverkan och samplaneringen inom staden. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret inför avvecklingar av lokaler och bostäder som kan anses vara av stadsgemensam nytta. Det finns också vissa avvecklingar som behöver godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott.

När en nämnd beslutat om en avveckling ska utgångspunkten vara att den framgår av nämndens lokalförsörjningsplan och boendeplan.

4. Stadsövergripande aktörer i fastighets- och lokalfrågor

4.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. I detta ingår bland annat ansvar för strategiska stadsutvecklingsfrågor, strategisk infrastrukturplanering och bostadsbyggande, strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshantering och lokalnyttjande. Stadsledningskontoret är kommunstyrelsens förvaltning.

Kommunstyrelsen har en viktig roll i stadens lokalförsörjningsprocess och ansvarar för skolplanering i Stockholm (SAMS).

I kommunfullmäktiges regler för ekonomisk förvaltning förtydligas vilken roll såväl kommunstyrelsen som kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott och stadsledningskontoret har i lokalfrågor. Här regleras vilka ärenden som nämnder inte själva kan fatta beslut om utan måste godkännas av kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott samt när samråd ska ske med stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

Hyrestvister inom kommunkoncernen ska inte föras till hyresnämnden utan hanteras internt där stadsledningskontoret utgör en typ av stadsintern hyresnämnd.

Kommunstyrelsen har en hyresförhandlingsfunktion som ska underställas samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag för bedömning. Dessutom ska funktionen underställas samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring. Servicenämnden hanterar och administrerar den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen på uppdrag av kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen är ägare av det lokaladministrativa systemet LOIS (Lokaler i Stockholm). Systemet möjliggör rationell och samlad hantering av stora fastighetsdata. Stadens samtliga inhyrningar av lokaler och lägenheter, även från fastighetsförvaltande nämnder och internt mellan nämnder i andra hand, ska registreras i LOIS. Inriktningen är även att samtliga uthyrningar av lokaler och lägenheter ska administreras via LOIS. Servicenämnden förvaltar LOIS på uppdrag av kommunstyrelsen.

4.2 Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ansvarar bland annat för markförvaltning och markexploatering samt för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Undantaget är förvärv som hanteras av S:t Erik Markutveckling AB. Nämnden ansvarar även för mark utanför stadens gräns i det fall den ska avyttras eller exploateras. Nämnden medverkar i SAMS-arbetet.

4.3 Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar bland annat för övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur, klimatanpassning och skola. Nämnden har även myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning samt beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Nämnden medverkar i SAMS-arbetet.

4.4 Servicenämnden

Servicenämnden är genom verksamhetsområdet lokalplanering stadens beställarstöd i lokalfrågor vilket innebär att de fungerar som internkonsulter till stadens nämnder och bolagsstyrelser i deras roll som hyresgäster. I detta ingår också att stadsdelsnämnderna bör beställa projektledningsstöd vid nya lokalprojekt, särskilt större underhållsprojekt med Micasa.

Servicenämnden svarar för administration av stadens andrahandsuthyrning av lägenheter för bostadsändamål.

5. Staden som fastighetsägare och hyresvärd

Staden har många fastighetsägare som agerar hyresvärd åt nämnderna och förvaltar en rad olika verksamhetslokaler. En stor andel av stadens verksamhetslokaler finns inom kommunkoncernens bolag. Fastighetsägarna har en viktig roll i att säkerställa stadens framtida behov av verksamhetslokaler och i att bedriva fastighetsutvecklingsplanering. Fastighetsägare och hyresvärdar inom kommunkoncernen har en stor betydelse och viktig roll i stadens lokalförsörjningsarbete. I sin roll som hyresvärd inom staden har fastighetsägarna ett ansvar för att hålla nere hyreskostnaderna för verksamhetslokalerna.

Vid uthyrning ska i första hand stadens egna verksamheter prioriteras. Lokaler kan hyras ut till externa hyresgäster om de inte behövs för stadens egna verksamheter eller är aktuella för avveckling.

Huvudprincipen är att externa hyresgäster tecknar förstahandskontrakt direkt med fastighetsägaren, det vill säga normalt sett fastighetsnämnden eller bolagsstyrelserna. Om en inhyrande nämnd eller bolagsstyrelse i motsats till huvudprincipen ändå upplåter en lokal i ett andrahandshyresförhållande med extern part, bör fastighetsnämnden ansvara för andrahandsuthyrningen. Insprängda lokaler som endast utgör en mindre del av en verksamhetslokal kan hyras ut direkt av en nämnd till extern part. Vid alla externa andrahandsuthyrningar av lokaler ska marknadshyressättning tillämpas och här behöver nämnden eller bolagsstyrelsen nogsamt notera att kommunkoncernens kostnadsbaserade avtal inte uppfattas som marknadshyresavtal.

Vid uthyrning i andra hand ska momsfrågan samt avstående från besittningsskydd särskilt beaktas. Om staden är förstahandshyresgäst till en lokal inom det frivilliga momssystemet ska, om staden hyr ut lokalen i andra hand, andrahandshyresgästen bedriva momspliktig verksamhet i lokalerna.

Om uthyrning inom kommunkoncernen medger att fastighetsskatt inte behöver erläggas ska stadens hyresvärdar begära detta.

De nämnder och bolagsstyrelser som står för en stor andel av uthyrningen preciseras nedan.

5.1 Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar fastigheter för i första hand stadens egna verksamheter. Uppdraget omfattar såväl fastigheter utanför stadens gräns som innanför samt fastigheter som inte passar in i de fastighetsförvaltande bolagens bestånd. I stadens lokalförsörjningsarbete har nämnden en viktig roll kopplat till planeringen av verksamhetslokaler inom framförallt idrotts- och kulturområdena.

Fastighetsnämnden förvärvar och förvaltar bostadsrätter som används för bland annat särskilt boende och förskolor. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell.

Inom ramen för överenskommen förhandlingsordning med Hyresgästföreningen Region Stockholm ska nämnden samordna hyresbildningen för befintliga och planerade bostadslägenheter som staden hyr ut i andra hand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant.

5.2 Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa)

Micasa äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden, HVB-hem samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget har därmed en viktig roll i arbetet med att ta fram och genomföra utbyggnad av vård- och omsorgsboenden och särskilda boenden inom LSS och SoL.

5.3 Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB är stadens ändamålsbolag för utbildningslokaler och ska tillhandahålla utbildningslokaler för stadens skol- och förskoleverksamhet. I rollen ingår att delta i stadens SAMS-arbete.

5.4 Stadens bostadsbolag

Bostadsbolagen agerar hyresvärd för verksamhetslokaler inom staden, till exempel avseende biståndsbedömda boenden LSS.

I kommunfullmäktiges budget 2020 beslutades att principöverenskommelse från 2013 upphävs från och med 2020 (Dnr KS 2019/382) och befintliga hyresavtal löper på oförändrade och kan sägas upp för villkorsändring när innevarande hyrestid så medger. Parterna förutsätts därefter omförhandla hyresvillkoren till marknadsmässiga villkor. Nya förskolor med inflyttning från och med 2020 ska förhandlas till marknadsmässiga villkor direkt. Inriktningen är att bolagen ansvarar för skötsel, drift och underhåll av förskolornas utemiljöer och att detta beaktas i den marknadsmässiga hyressättningen. I övrigt gäller stadens fastighets- och lokalpolicy för parterna att förhålla sig till. Nya förskolor förutsätts ha detaljplaner som entydigt anger detta ändamål.

5.5 S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets huvuduppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter eller aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser eller andra funktioner. Bolaget ska vid behov stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter.

6. Staden som hyresgäst och beställare av lokaler

Inhyrande nämnder ansvarar för sin lokalförsörjning och förutsätts bära kostnaderna för denna inom sin givna budget. Nämnderna ansvarar för att lokalerna nyttjas effektivt och för att lokalförsörjningen motsvarar verksamheternas behov. Stadens lokalförsörjning är behovsstyrd. I de fall behoven kopplas till befolkningsutvecklingen ska nämnderna analysera hur förändringar påverkar behoven. Planeringen utifrån behovet presenteras i en årlig lokalförsörjningsplan. Planeringen förutsätter att nämnderna eftersträvar samplanering samt deltar i stadens forum för samverkan.

Inhyrande nämnder kan initiera lokalutredningar och projekt, som utförs i samverkan med hyresvärden. Genomförande ska ske enligt stadens modell för projektstyrning och beslutas enligt regler för ekonomisk förvaltning.

Nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt för att samplanera och samlokalisera verksamheter. För att över tid få en bättre flexibilitet i lokalanvändningen, men också för att minska investeringsbehovet i dubbla funktioner, som exempelvis kök, ska förskolan vara helt integrerad i skolbyggnaden om verksamheterna vid nybyggnationsprojekt samlokaliseras inom samma tomt. Vid särskilda skäl kan undantag medges. Utifrån behovet av förskoleplatser ska stadsdelsnämnderna alltid samplanera sina behov geografiskt där ny bostadsbyggnation förläggs mellan, eller i nära anslutning, till en eller flera stadsdelsnämndsområden. Vid lokalförändringar av administrativa lokaler ska alltid samlokalisering mellan olika nämnder och bolagsstyrelser prövas. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar att styra placeringen av stadens förvaltningslokaler.

Vid etablering av nya lokaler ska det alltid utredas om de kan samlokaliseras med andra verksamheter innan en ny lokal hyrs in.

Utbildningsnämnden ska samverka med idrottsnämnden, SISAB, och fastighetsnämnden, för att samplanera användningen och utbyggnaden av idrottsanläggningar och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och idrottsytor för andra nyttjare efter skoltid.

Nämnder med stor inhyrning preciseras nedan.

6.1 Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas inhyrningar omfattar bland annat förskolor, biståndsbedömda boenden, lokaler för kultur, aktivitetslokaler och administrativa lokaler.

Planeringen av förskolelokaler ska utföras så att alla barn har tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls. Vid utökade lokalbehov för förskola är utgångspunkten att skollokaler ska nyttjas. I stadens SAMS-arbete deltar en stadsdelsrepresentant för att fånga förskolefrågor där dessa kopplas till nya skolor. I det fall stadsdelsnämnderna behöver lämna lokaler är det viktigt att det prioriteras att ha kvar lokaler med goda förutsättningar för att bedriva en kvalitativ pedagogisk verksamhet med goda och funktionella miljöer såväl inomhus som utomhus.

Stadsdelsnämndernas projektledningsstöd vid nya lokalprojekt, särskilt större underhållsprojekt med Micasa, bör beställas av servicenämnden.

6.2 Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för planeringen och försörjningen av lokaler för stadens grundskolor, anpassade grundskolor, fritidshem, gymnasieskolor och anpassade gymnasieskolor.

Utbildningsnämnden ansvarar för att ta fram behovsunderlag till Samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS).

6.3 Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för lokaler för sin egen verksamhet samt har beställaransvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL.

6.4 Kulturnämnden

Kulturnämndens inhyrningar omfattar bland annat stadens bibliotek, museer och konsthallar. Förutom lokaler för sin egen verksamhet ansvarar kulturnämnden för lokaler för stadsarkivet och en rad olika andra lokaler för kulturlivet. Nämnden samverkar med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden för samordning av stadens verksamhetsområde barn, kultur och fritid.

6.5 Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämndens inhyrningar omfattar verksamhetslokaler för stadens jobbtorg och vuxenutbildning inklusive Svenska för invandrare (sfi) samt övriga lokaler som behövs för nämndens uppdrag.

6.6 Idrottsnämnden

Idrottsnämndens inhyrningar omfattar bland annat idrottshallar och anläggningar. Förutom lokaler för sin egen verksamhet ansvarar idrottsnämnden för en rad andra olika idrotts- och fritidsytor som stöd för idrott, föreningsliv och friluftsliv. I den mån idrottshallar samplaneras med nya skolor deltar även idrottsnämnden i SAMS-arbetet.

Idrottsnämnden ansvarar för stadens bokningsportal där både stadens aktörer samt allmänheten kan boka idrottshallar, skolidrottssalar och möteslokaler. Här upplåts även andra nämnders lokaler. Taxan beslutas årligen av kommunfullmäktige.

Stadens system för integrerad ledning och uppföljning

I stadens vision fastställer kommunfullmäktige en gemensam långsiktig vision för hur staden ska utvecklas. I visionen redovisas stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer årligen budget, som är styrande för alla stadens verksamheter, för staden. I budgeten beslutar kommunfullmäktige om inriktningsmål, mål för verksamhetsområdena samt indikatorer och aktiviteter som tillsammans mäter måluppfyllelse. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål. Nämnderna och bolagsstyrelserna konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena genom egna mål i verksamhetsplanen. Där det är relevant ska nämnder och bolagsstyrelser integrera ett jämställdhetsperspektiv.

Staden tillämpar målstyrning och uppföljning av resultat mot mål. All planering och uppföljning sker i enlighet med stadens styrmodell, ILS, integrerat system för styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, se bild nedan. ILS omfattar hela koncernen Stockholms stad, vilket innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagsstyrelsernas verksamheter. Som stöd i arbetet på alla organisatoriska nivåer i staden finns ett webbaserat verktyg (ILS-webb). ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål, indikatorer och aktiviteter.

Stadens styrning enligt ILS

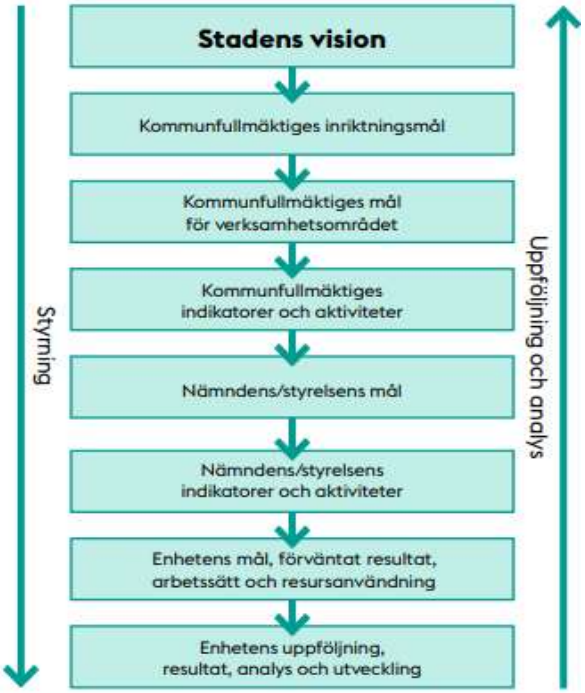

Utöver att styrmodellen ILS hjälper staden att arbeta med styrning och uppföljning, stödjer modellen det systematiska kvalitetsarbetet, som omfattar arbetet med ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Kvalitetsarbetet ska vägledas av förhållningssätten stockholmarnas fokus, helhetssyn, hållbarhet, handlingsutrymme, lärande och öppenhet. En viktig del i kvalitetsarbetet och stadens styrning är också dialog och delaktighet såväl inom organisationen som med stockholmarna och andra aktörer. Dialogen och delaktigheten ska präglas av tillit och förtroende.

Styrning och uppföljning på kommunfullmäktigenivå

Stadens vision

Stadens vision är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

Budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. I budgeten görs prioriteringar för det kommande året och planeringen är styrande för de kommande tre åren med utgångspunkt i:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Arbetet med att uppnå jämställdhet ska integreras inom alla kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller kommunfullmäktiges mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål, som är det målvärde som förväntas uppnås under aktuellt år. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagsstyrelserna fastställer nämndens/bolagsstyrelsens årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Under året kan det ske förändringar av definitioner och årsmål till följd av nya beslut i kommunfullmäktige/kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd- och bolagsstyrelseindikatorer

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnd- och bolagsstyrelseindikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd och bolagsstyrelse att följa upp. Dessa redovisas i nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnd- och bolagsstyrelseindikator fastställer nämnden/bolagsstyrelsen ett årsmål.

Kommunfullmäktiges aktiviteter

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod under budgetåret. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagsstyrelsens uppdrag. De tas fram för att bidra till måluppfyllelsen, och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd eller bolagsstyrelse. Aktiviteterna följs upp i tertialrapporterna och verksamhetsberättelsen.

Direktiv till nämnder och bolagsstyrelser

I kommunfullmäktiges budget finns direktiv till nämnder och bolagsstyrelser. Dessa förtydligar särskilt prioriterade områden som är gemensamma och där det finns ett stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Övrig uppföljning

Nyckeltal

Ett antal nyckeltal för stadens verksamheter används för analyser, jämförelser och för att följa trender. Nyckeltalen redovisas i samband med stadens årsredovisning. Kommunstyrelsen ansvarar för en sammanhållen process med att hålla nyckeltal uppdaterade och av god kvalitet. Nyckeltalen kan förändras efter beslut i kommunstyrelsen.

Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagsstyrelser. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

Stadsövergripande styrdokument

Utöver de mål som kommunfullmäktige fastställer i visionen och budgeten finns kompletterande styrdokument inom olika områden. Dessa stadsövergripande styrdokument, som kommunfullmäktige beslutar om, är angelägna för hela staden. De ska förtydliga styrningen av vad staden behöver göra, vem som ansvarar och hur det ska göras. Budgeten är alltid det överordnade styrdokumentet.

Beslut om framtagande av nya eller revidering av stadsövergripande styrdokument fattas av kommunfullmäktige. Den gängse principen är att dokumenten gäller till kommunfullmäktige fattat beslut om annat. För att åstadkomma en högre grad av helhetsperspektiv i stadens styrning och minska risken för motstridiga styrsignaler är ambitionen att styrdokumenten, där så är möjligt, ska samordnas och bli färre. Styrdokument som är angelägna för ett fåtal nämnder/bolagsstyrelser kan beslutas i respektive berörd nämnd och bolagsstyrelse.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska följa de styrdokument som är relevanta för verksamheten. Kommunfullmäktige kan ange enskilda nämnder och bolagsstyrelser som uppföljningsansvariga för hela eller delar av styrdokumentet. Nämnderna och bolagsstyrelser ska beakta de stadsövergripande styrdokumenten i verksamhetsplanering och uppföljning. Uppföljning av styrdokumenten inordnas i kommunfullmäktiges budget eller i nämndens eller bolagsstyrelsens verksamhetsplan. Därigenom säkerställs genomförande och uppföljning på adekvat nivå. I de fall uppföljningen av styrdokumentet ska integreras i ILS ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

För att underlätta en ändamålsenlig styrning och tydliggöra begrepp för styrdokument skiljer staden på dokument som huvudsakligen syftar till en förändring och utveckling som staden ska göra i framtiden (aktiverande) och på dokument som reglerar hur staden utför arbetet här och nu samt förhålla sig i en given situation (normerande). I förekommande fall kan såväl det aktiverande som det normerande perspektivet inrymmas i samma dokument. Stockholms stad benämner styrdokument huvudsakligen i termer av *program*, *handlingsplan*, *policy* eller *riktlinjer* utifrån de definitioner som beskrivs nedan. Program och policy är på en översiktlig nivå, medan handlingsplaner och riktlinjer mer detaljerade.

	Aktiverande	Normerande
Översiktlig	Program	Policy
Detaljerad	Handlingsplan	Riktlinje

Det inte är nödvändigt att alla styrdokument behöver ha ett översiktligt eller detaljerat styrdokument knutet till sig.

En del styrdokument, till exempel översiktsplan och biblioteksplan, regleras enligt särskild lagstiftning. Därutöver kan det finnas överenskommelser som reglerar samverkan med externa parter så som region och polisen. Som ett stöd i utarbetandet av stadsövergripande styrdokument utfärdar stadsledningskontoret tillämpningsanvisningar för stadsövergripande styrdokument. Kommunfullmäktiges beslut som mer avser organisering av stadens verksamhet samt taxor och avgifter för kommunala tjänster återfinns i kommunal författningssamling.

Program

Program innehåller långsiktiga mål och kan ange prioriterade strategier, vägval och inriktningar för att nå kommunfullmäktiges mål. I Stockholms stad är strategi detsamma som program och benämns som program. Programmen är av översiktlig karaktär och syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. De övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning.

Handlingsplan

Handlingsplanen konkretiserar och operationaliserar ett program, kommunfullmäktiges mål eller visionen. I handlingsplanen kan mer detaljerade åtgärder slås fast och därmed tydliggöra vad som ska göras, av vem och när.

Policy

En policy beskriver stadens övergripande förhållningssätt inom ett område och vilka förväntningar och krav staden idag har på stadens verksamheter och dess medarbetare.

Riktlinjer

Riktlinjer anger hur verksamheten ska agera inom ett område. Riktlinjerna ska säkerställa att den verksamhet staden bedriver här och nu sker på ett rättssäkert och likställigt sätt. Ändringar som inte påverkar själva riktlinjen, exempelvis beskrivande sammanhangstext, länkar, hänvisningar och dylikt som blivit inaktuella kan beslutas av förvaltningschef enligt gällande delegationsordning. Information om händelser som kan påverka en riktlinje kan ges genom ett tillfälligt tillägg till riktlinjen. Exempel på sådana händelser är prejudicerande rättsfall, beslut från nämnd eller andra påverkansfaktorer som tillkommit som kräver förändring av riktlinjerna. Tillägg, som beslutas av ansvarig nämnd, ska innehålla en notering att riktlinjen kan komma att revideras och beslutas av kommunfullmäktige men i väntan på att revideringen verkställts läggs informationen in för kännedom.

Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsstyrelsenivå

Nämndens/bolagsstyrelsens mål
Nämndens och bolagsstyrelsens mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Nämndens/bolagsstyrelsens indikatorer
Nämnden och bolagsstyrelsen kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

Nämndens/bolagsstyrelsens aktiviteter
Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå
Stadens styrmodell för ledning och uppföljning, ILS, stödjer också kvalitetsarbetet på enhetsnivå, vilket ska leda till att verksamheten utvecklas och skapar värde för stockholmarna. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga mål, arbetssätt, uppföljning och analys får enheten svar på vad som leder till hög kvalitet. Därmed kan enheten fatta välgrundade beslut om utveckling av verksamheten.

Mål
Enheten konkretiserar nämndens/bolagsstyrelsens mål genom egna mål som fastställs årligen i enhetens verksamhetsplan. Målen ska utgå från nämndens mål och ha fokus på målgruppens behov och önskemål. Målen ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan målen fastställs ska trovärdigheten i dem bedömas av respektive nämnd/bolagsstyrelse eller förvaltnings-/bolagsledning.

Förväntat resultat
Till varje mål ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, och vilket tillstånd/förbättring ska uppnås under året? Förväntat resultat kan exempelvis formuleras som indikatorer eller aktiviteter.

Arbetssätt
Enheten ska ha tydliga arbetssätt som säkerställer att målen uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetssätt och metoder ska så långt som möjligt vara kunskapsbaserade.

Resursanvändning
Enhetens användning av sina resurser ska vara effektiv för att nå målen och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätt och uppföljning, samt analys av resultat kan enhetens resurser såsom budget, lokaler, it-stöd och medarbetarnas kompetens användas på bästa sätt.

Uppföljning
Enheten ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att målen och de förväntade resultaten uppnås. Genom uppföljningen kan erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling samt ge underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt inte ger önskad effekts. Enheten ska följa upp hur väl den lever upp till mål, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

Enhetens indikatorer
Enheten kan fastställa egna indikatorer för att mäta måluppfyllelsen.

Enhetens aktiviteter
Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens mål uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Resultat, analys och utveckling

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sina resultat och sitt arbete, samt om det leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för målgruppen. För att nå hög kvalitet i verksamheten måste varje nämnd/bolagsstyrelse och enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget, befintliga resurser samt målgruppernas behov och önskemål. Genom att följa upp och analysera sina resultat uppnås en insikt om vad som leder till hög kvalitet. Med kunskapen kan verksamheten agera och fatta beslut om förbättringar som leder till utveckling av verksamheten och hög kvalitet. Denna kunskap underlättar också för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål, men även att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. Analyserna av nämndernas, bolagens och enheternas resultat ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär att nämnder, bolag och enheter ska synliggöra och analysera eventuella könsskillnader inom verksamheten samt föreslå hur dessa skillnader kan jämnas ut.

Dialog

En viktig del i stadens styrning, uppföljning och systematiska kvalitetsarbete är kontinuerlig dialog inom organisationen för att säkerställa en samsyn om mål, förväntningar, resultat, upplevd kvalitet och utveckling i hela organisationen. Dialogen ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna och bolagsstyrelserna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och direktiven till nämnder.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med mål, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, resultat, analys och utveckling kopplade till nämndens/bolagsstyrelsens mål.

Stadens verksamheter ska ha strukturer för dialog med stockholmarna och målgrupperna för att kunna ta tillvara deras synpunkter, erfarenheter och behov. Verksamheten behöver förstå och möta stockholmarna och dem som verksamheten är till för och involvera dem i utvecklingen av verksamheten. Genom dialog och delaktighet får verksamheten del av värdefulla synpunkter samt möjlighet att testa idéer och nya tjänster för att få kunskap om behov och önskemål. Det är särskilt viktigt att ge prioriterade och röstsvaga grupper förutsättningar och möjlighet till inflytande. Verksamhetens resultat ska också synliggöras för stockholmarna genom till exempel Hitta på start.stockholm.

Internkontroll

Nämndernas interna kontrollarbete är centralt för att säkerställa att staden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning. I *Regler för ekonomisk förvaltning* (Bilaga 8:19-20) och i tillhörande tillämpningsanvisningar (KS 2020/1446) preciseras hur nämnder ska arbeta med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller även tillämpningsanvisningarna stadens bolagsstyrelser.

Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Styrdokument beslutade till och med 19 november 2024.

Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Övergripande styrdokument			
Stockholms stads budget Inkluderar följande bilagor - Regler för ekonomisk förvaltning (ink. riktlinjer för resultatutjämningsreserv) - Investeringsstrategi - Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad - Stadens ledning och styrning	KF	KF 2024-11-19	KS 2024/939
Reglementen för kommunstyrelsen och nämnder	KF		
Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm	KF	2020-06-15	KS 2019/483
Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering Inkluderar underliggande styrdokument - Riktlinjer för informationssäkerhet	KF	2022-02-21	KS 2021/866
Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete	KF	2015-10-19	171-1405/2015, 319-858/2014
Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter	KF	2018-06-11	2018/000069
Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029	KF	2024-02-19	KS 2023/791
Strategi för en äldrevänlig stad Inkluderar underliggande styrdokument: - Handlingsplan för en äldrevänlig stad	KF KF	2018-05-28 2021-05-03	2017/001979 KS 2020/1712
Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor	KF	2021-05-21	KS 2020/410
Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor	KF	2021-05-21	KS 2020/415
Lokalresursplan med samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS)	KS	2024-10-30	KS 2024/621
Barn, unga och utbildning			
Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor	KF	2018-02-19	2017/001435
Program för kompetensförsörjning inom förskolan i Stockholms stad	KF	2024-11-04	KS 2024/580
Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad	KF	2019-01-28	KS 2018/1451

Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor	KF	2022-04-25	KS 2021/1321
Riktlinjer för barnomsorg på obekväm arbetstid	KF	2018-04-25	KS 2021/1321
Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad	KF	2022-10-03	KS 2022/601
Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024	KF	2021-02-15	KS 2020/1413
Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad 2022–2024	KF	2022-06-13	KS 2021/1518
Riktlinjer avseende Stockholms stads sommarkollo	KF	2023-04-24	KS 2022/240
Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009 2010:60
Riktlinjer för familjehemsvård för barn och unga	KF	2022-05-30	KS 2021/892
Riktlinjer för handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen	KF	2020-11-02	KS 2020/255
Riktlinjer för familjerätt faderskap och föräldraskap, vårdnad, boende och umgänge samt adoption	KF	2021-02-01	KS 2020/20
Ensamkommande barn och ungdomar - Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar	KF	2011-03-14	333-1354/2010
Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm om Uppdrag och samverkan avseende ungdomsmottagningarna i länet	KF	2020-11-30	KS 2020/829
Ekonomi och inköp			
Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003 2004:22
Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2024-11-19	KS 2024/762
Placeringspolicy för Stockholms stads samförvaltade donationsstiftelser	KS/EKU	2022-03-30	KS 2022/280
Program för inköp 2020-2023	KF	2020-08-31	KS 2019/799
Program för verksamhet som utförs av privata utförare	KF	2021-11-08	KS 2021/1045
Elhandelsstrategi Inkluderar underliggande styrdokument: - Elhandelspolicy	KF	2015-06-15	Utl. 2015:59 133-783/2015

Idrott, kultur och fritid			
Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024-2028	KF	2024-05-27	KS 2023/1303
Strategi för idrottsanläggningar 2022-2026	KF	2022-06-13	KS 2022/21
Strategi för ett mer jämställt och jämlikt nyttjande stadens spontanidrottsytor	KF	2023-05-29	KS 2022/583
Handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad	KF	2022-06-13	KS 2022/20
Stockholms stads strategi för fritidsbåtslivet	KF	2022-10-03	KS 2022/333
Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011 2012:91
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad	KF	2021-05-31	KS 2020/1109
Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025	KF	2021-12-13	KS 2021/850
Stockholms stads filmstrategi	KF	2017-05-15	171-1711/2015
Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener	KF	2021-12-13	KS 2021/754
Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar	KF	2022-06-13	KS 2022/243
Stockholms stads strategi för parklekar	KF	2023-12-11	KS 2023/775
Information och kommunikation			
Kommunikationsprogram Stockholms stad	KF	2024-06-17	KS 2024/112
Utomhusreklam på stadens mark - etiska riktlinjer	KF	2018-06-11	2017/002028
Policy för Stockholms stads konton i sociala medier	KF	2020-05-04	KS 2018/1303
Infrastruktur och stadsutveckling			
Översiktsplan för Stockholms stad	KF	2018-02-19	2017/001867
Planeringsstrategi	KF	2024-06-17	KS 2024/435
Riktlinjer för markanvisning	KF	2024-11-04	KS 2023/1442
Arkitekturpolicy	KF	2021-10-04	KS 2021/735
Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024	KF	2020-11-30	KS 2020/791
Framkomlighetsstrategi Inkluderar underliggande styrdokument: - Strategi för offentliga rum 2018-2021 - Trafiksäkerhetsplan	KF KF KF	2022-06-13 2018-06-11 2022-06-13	KS 2021/1699 KS 2018/749 KS 2022/536
Kajstrategi för Stockholms stad	KF	2022-06-13	KS 2022/256
Strategi för ökad cykling i Stockholms stad	KF	2014-06-16	329-49/2014
Cykelplan	KF	2022-05-30	KS 2022/535
Riktlinjer vid utplacering av enklare hinder på gång- och cykelvägar	KF	2023-04-24	KS 2022/582
Program för City	KF	2023-01-30	KS 2022/737

Program för hållbar stadsutveckling Norra Djurgårdsstaden visar vägen mot en hållbar framtid	KF	2021-09-06	KS 2020/1750
Internationellt arbete			
Internationell strategi för Stockholms stad	KF	2021-05-03	KS 2021/154
Stockholms stads EU-policy	KF	2021-11-08	KS 2021/216
Trygghets- och säkerhetsfrågor			
Stockholms stads säkerhetsprogram	KF	2024-05-06	KS 2023/1267
Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027	KF	2024-03-26	KS 2023/739
Stockholms stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism	KF	2024-06-17	KS 2024/76
Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm	KF	2023-12-11	KS 2023/740
Miljö och klimat			
Miljöprogram 2030 för Stockholms stad Inkluderar underliggande styrdokument:	KF	2024-09-23	KS 2023/682
- Klimathandlingsplan 2020-2023	KF	2020-05-25	KS 2019/1041
- För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040			
- Åtgärdsprogram mot buller 2024-2028 enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller	KF	2024-06-17	KS 2024/184
- Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus	KF	2015-03-09	304-253/2014
- Plan för Stockholms stads klimatanpassningsarbete	KS	2016-05-04	303-945/2014
- Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad 2022-2025	KF	2021-12-13	KS 2020/1033
- Stockholms stads kemikalieplan 2020-2023	KF	2020-04-20	KS 2019/1510
- Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024	KF	2020-01-27	KS 2019/710
- Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad	KF	2020-11-30	KS 2020/931
- Handlingsplan för hållbar plastanvändning 2022-2026	KF	2022-02-21	KS 2021/1121
Avfallsplan för Stockholm 2021–2024	KF	2021-03-22	KS 2020/1714
Handlingsplan mot nedskräpning på land och i vatten	KF	2022-05-30	KS 2021/794
Fordonsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2017-03-20	129-1092/2016 2017:59
Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat	KF	2019-05-27	KS 2018/430
Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering	KF	2015-03-09	315-1075/2002 2015:18

Näringsliv, arbetsmarknad och omvärld			
Stockholms stads program för evenemang	KF	2016-11-07	171-1710/2015
Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)	KF	2023-05-29	KS 2022/1171
Stockholms stads näringslivs-policy	KF	2020-05-25	KS 2019/273
Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser	KF	2021-06-14	KS 2020/904
Personalpolitik			
Personalpolicy för Stockholms stad	KF	2019-12-16	KS 2019/988
Riktlinje för chefsstruktur och chefsnivåer i Stockholms stad	KF	2024-01-29	KS 2023/434
Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43
Riktlinjer om mutor och represen-tation	KF	2015-12-02	160-1416/2015
Rese- och mötespolicy för Stockholms stad	KF	2024-10-14	KS 2024/319
Socialtjänst			
Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024	KF	2021-06-14	KS 2020/923
Stockholms stads program mot hemlöshet 2020-2025	KF	2021-06-14	KS 2020/353
Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrela-terat våld och förtryck, prostitut-ion, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld obero-ende relation 2021-2025	KF	2021-06-14	KS 2020/924
Riktlinjer för handläggning av ärenden som rör våld i nära relat-ioner, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människo-handel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relation	KF	2023-04-24	KS 2022/784
Stockholms stads program om r alkohol, narkotika, dopningsme-del, tobak och nikotinprodukter samt spel om pengar 2023-2026 (ANDTS-program)	KF	2023-09-25	KS 2023/175
Stockholms stads riktlinjer serveringstillstånd	KF	2024-06-17	KS 2023/754
Stockholms stads strategi 2024–2026 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet	KF	2024-01-29	KS 2023/758
Riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB) familje-hem m.m.	KF	2023-04-24	KS 2022/697
Riktlinjer för kontaktverksamhet enligt SoL, LSS och LVU	KS	2008 reviderade 2015-11	3.1.1-581/2015
Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd	KF	2017-10-16	150-2129/2016 2017:222
Riktlinjer för budget- och skuld-rådgivning	KF	2023-11-27	KS 2023/756

Riktlinjer för handläggning av dödsboärenden	KF	2018-01-29	150-1652/2017 2018:3
Riktlinjer för lex Sarah	KF	2013-06-10	325-1033/2012
Överenskommelse om samverkan kring personer med missbruk/beroende	KS	2017-01-18	154-1131/2016
Riktlinjer för vuxna med missbruks-/beroendeproblem	KF	2013-06-12	325-1789/2010
Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande vuxna med missbruks- och Beroendeproblem	KF	2023-06-19	KS 2023/141
Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom- och funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012
Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri	KF	2012-03-15	325-1788/2010
Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter	KF	2014-01-14	325-1787/2010
Riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, omsorgen om äldre personer och personer med funktionsnedsättning	KF	2024-09-23	KS 2024/396
Stadsmiljö			
Handlingsplan för minskat klotter	KF	2021-11-29	KS 2021/445
Handlingsplan för skadedjursbekämpning	KF	2021-11-29	KS 2021/444
Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden	KF	2017-02-13	171-1292/2016
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning			
Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumstillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada eller annan kognitiv svikt	KF	2010-02-22	327-2157/2009 2010:16
Riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning	KF	2024-06-17	KS 2023/1412
Riktlinjer KBF - kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning	KF	2016-12-12	151-1933/2015 1016:197
Riktlinjer för medföljare till semesterresor utomlands	KF	2016-12-12	3.1.1-847/2015 2016:198
Stockholms stads avgiftssystem för insatser enligt SoL till personer med funktionsnedsättning under 65 år	KF	2010-11-29	113-2157/2010 2010:124
Riktlinjer för riksfärdtjänst	KF	2017-11- 06	151-673/2017 2017:228

Riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans	KF	2024-04-22	KS 2023/1333
Äldreomsorg			
Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	KF	2017-06-12	152-2128/2016
Mat- och måltidspolicy för äldreomsorgen i Stockholms stad	KF	2019-09-30	KS 2019/415
Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg	KF	2021-04-12	KS 2020/1362
Gemensam värdegrund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	327-1325/2010 2011:35
Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer	KF	2023-04-24	KS 2022/808
Färdplan för äldreomsorgens utveckling samt kompetensutvecklingsinsatser i äldreomsorgen	KF	2022-04-25	KS 2020/1542
Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg	KF	2022-06-13	KS 2021/1272
Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län om utveckling av samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	KF	2018-01-29	111-1102/2017 2018:4
Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård i Stockholms län	KF	2019-12-02	KS 2019/1039
Överenskommelse mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län gällande IT-stöd inom förvaltningsobjektet ”Samverkan vid vårdövergångar” inför nytt IT-stöd för utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	KF	2020-11-30	KS 2020/973

Ärenden som sambehandlas i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2025 för Stockholms stad

Dnr KS 2024/762

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Mandaten för kommunkoncernens finansverksamhet definieras i *Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad* (finanspolicyn). Finanspolicyn anger mål och riktlinjer för finansverksamheten inom kommunkoncernen. Finanspolicyn beskriver de finansiella risker den kommunala koncernen exponeras för och hur de ska hanteras.

Finanspolicyn fastställs årligen av kommunfullmäktige och revideras vid behov. Därefter fastställs specifika finansiella risklimiter vidare i dokumentet *Bilaga A till Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad* via kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott vid efterkommande sammanträde.

I gällande finanspolicy (Dnr KS 2023/885) uppgår den interna totala ramen för utlåning till och borgensteckning för stadens bolag till 130 000 mnkr, d v s maximal intern utlåning och den totala ramen för extern upplåning (bruttoskuld) uppgår till 90 000 mnkr eller motsvarande i utländsk valuta.

Utvecklingen av kommunkoncernens skuld beror av storleken på kommunkoncernens investeringar samt hur stor del av dessa som lånefinansieras. Som en följd av att de i verksamheten genererade medlen har understigit investeringsvolymerna under flera år har en skuld succesivt byggts upp. Aktuell extern bruttoskuld för kommunkoncernen närmar sig beslutad gräns för maximal upplåning om 90 000 mnkr. Den externa bruttoskulden uppgår till 79 069 mnkr per 31 juli 2024 och har under våren 2024 periodvis uppgått till 84 000 mnkr. Se även *Finansiell månadsrapport för kommunkoncernen Stockholms stad* (dnr KS 2024/78) samt *Planeringsförutsättningar för budget 2025-2027* (dnr KS 2024/345). Eftersom ramen för extern upplåning aldrig får överstigas behövs god marginal mellan ram och bruttoskuld. Det gör att en ramhöjning är nödvändig för att inrymma naturliga variationer i kassaflöde och likviditet samt för att skapa utrymme för den prognosticerade fortsatta skuldökningen.

Ramen för total extern upplåning föreslås höjas från 90 000 mnkr till 110 000 mnkr eller motsvarande i utländsk valuta. Se paragraf 1.5 i finanspolicyn. Ingen förändring av den interna limiten föreslås. Utöver detta har ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

Ärendet avslutas med hänvisning till vad som sägs i kommunfullmäktiges budget 2025, i inledningen avsnitt finansstrategi och i bilaga 18 Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.

Dnr KS 2024/961

Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit en förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag till och med juni 2025, på en nivå om 25 procent av det preliminära bostadsbidraget. Med anledning av detta anser stadsledningskontoret att det är rimligt att stadens hantering vid beräkningen av ekonomiskt bistånd förlängs.

I och med kommunfullmäktiges tidigare beslut, dnr KS 2023/509, om att barnfamiljer som har rätt till det tidsbegränsade förstärkta tilläggsbidraget inom bostadsbidraget får avräkna tilläggsbidraget vid beräkning av ekonomiskt bistånd vid en prövning enligt 4 kap. 2 § SoL går stadens nämnder miste om minskade kostnader för ekonomiskt bistånd. För att kompensera för detta är 8 mnkr fördelade till stadsdelsnämndernas verksamhetsområde ekonomiskt bistånd i budget för 2025.

Ärendet avslutas med hänvisning till vad som sägs i kommunfullmäktiges budget 2025, avsnittet för SDN ekonomiskt bistånd.

Dnr KS 2024/1036
Förändringar av kommunövergripande verksamheter
För en av stadens kommunövergripande verksamheter, som är belägen i Bromma stadsdelsnämndsområde, föreslås en namnändring. Korttidsboendet Pensionat Kinesen, som är ett avlastningsboende för äldre med demenssjukdom, föreslås ändra namn till Pensionat Traneberg från och med den 1 januari 2025.

En av Södermalms stadsdelsnämnds kommunövergripande verksamheter, Club Reimers, föreslås att avvecklas den 31 december 2024 i enlighet med stadsdelsnämndens beslut i Underlag till budget 2025-2027.

Club Reimers är en kommunövergripande dagverksamhet som erbjuder stöd och service enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453) till vuxna personer under 65 år med en funktionsnedsättning i form av diagnostiserad demenssjukdom. Antalet deltagare har minskat kontinuerligt de senaste åren, från i snitt åtta deltagare per dag under 2019 och 2020 till fem deltagare per dag i nuläget, trots att verksamheten har arbetat aktivt med att få fler deltagare. Av de fem deltagarna är det två deltagare från Stockholms stad och tre deltagare från andra kommuner.

De få antalet deltagare över tid gör att det är svårt att bedriva en kvalitativ verksamhet. Det finns inte heller förutsättningar att driva verksamheten med en budget i balans med så få deltagare. Mot bakgrund av ovanstående föreslås verksamheten att avvecklas den 31 december 2024.

Ärendet avslutas med hänvisning till vad som sägs i kommunfullmäktiges budget 2025, bilaga 4 stadsdelsnämndernas budget.

Dnr KS 2024/1058
Taxor 2025, idrottsnämnden
Idrottsnämnden har till kommunfullmäktige hemställt om revidering av taxor inom sitt verksamhetsområde i enlighet med vad som framgår av ärendet som beslutats på idrottsnämnden (dnr IdF 2024/1881) den 24 september 2024.

Ändringar som föreslås är främst för att tydliggöra vilka regler som gäller för föreningar som vill erhålla subventionerad taxa och nolltaxa samt att benämningarna på de subventionerade prisgrupperna ändras. Dessutom tillkommer en taxa för evenemangsarenan Kristinebergs IP som beräknas tas i bruk inför år 2025 samt vissa andra förändringar avseende evenemangstaxorna.

Ärendet avslutas med hänvisning till vad som sägs i kommunfullmäktiges budget 2025, bilaga 7, Avgifter m.m.

Dnr KS 2024/1072

Modell för indexering av taxor

I grunden finansieras välfärden med skatter. Även taxor och avgifter bidrar till finansieringen vilka får tas ut enlig 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725).

Införande av modell för indexuppräkning minskar risken för behov av prisjusteringar i större steg och bidrar till god ekonomisk hushållning. Modellen omfattar taxor och avgifter som riktas mot såväl juridiska personer som vuxna personer. Taxor och avgifter riktade mot barn och ungdomar omfattas inte av en automatisk indexering. Genom att taxor och avgifter fastställs årligen kan kommunfullmäktige besluta om avsteg från ovanstående.

En modell som implementeras successivt föreslås utformas enligt följande:

Taxor och avgifter revideras årligen från och med 2025 då ett urval av taxor och avgifter indexeras. Modellen tillämpas fullt ut från och med 2026.

Nämnderna ska årligen föreslå respektive besluta om justerade taxor och avgifter enligt modellen, om inte annat beslutats eller följer av lag, förordning etc. Nämnderna ska utgå från Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerar för det år som budgeten tas fram i december året innan den tas fram. För budget 2025 är uppräkningen 4,9 procent, enligt det PKV som SKR publicerade i december 2023 för år 2024. Genom att använda denna modell blir det möjligt för nämnd att beräkna intäkter från taxor och avgifter för kommande budgetår.

Om indexeringen av taxan eller avgiften resulterar i en mindre höjning och ett slutbelopp som inte upplevs som rimlig kan en indexering anstå till kommande år. I sådant fall ska indexeringen utgå från den sammanlagda prisutvecklingen sedan avgiftsjustering senast gjordes.

Ansvarig nämnd ska regelbundet följa upp kostnadsutvecklingen för att säkerställa att taxan och avgiften är i linje med självkostnadsprincipen.

Ärendet avslutas med hänvisning till vad som sägs i kommunfullmäktiges budget 2025, bilaga 7, Avgifter m.m.

Basnyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning. Nyckeltal som ska redovisas könsuppdelat är markerat med #

Pedagogisk verksamhet

Förskola	
Antal förskolebarn per anställd (fristående regi)	4
Andel legitimerade förskollärare av anställda (fristående regi)	204
Antal barn per grupp (fristående regi)	205
Andel nöjda föräldrar (fristående regi)	206
Andel förskollärare av totalt antal anställda	211

Fritidshem

Antal inskrivna barn per årsarbetare i fritidshem	5

Grundskola

Andel elever i fristående grundskolor	6
Antal elever per lärare i årskurs 1-9	7
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan	8
Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 #	9
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven i matematik #	10a
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven i svenska #	10b
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven i engelska #	10c
Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen #	11
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till nationellt program #	12

Gymnasieskola

Andel elever i fristående gymnasieskolor	17
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan	18
Andel elever som slutfört gymnasiet med examen inom tre år	20
Avgångselevers genomsnittliga betygspoäng i gymnasieskolan #	21
Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	22

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnad, kr	
Funktionsnedsättning 0-64 år, per år	31
Gruppbostad och barnboende, per dygn	32
Daglig verksamhet, per dag	33
Assistansersättning, per timme	34
Hälsa och sjukvård, per brukare/år	212
Antal färdigställda bostäder med särskild service	233

Äldreomsorg

Andel av befolkningen med insats per månad	37
Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar per person och månad	38
Kostnad (netto) per timme för hemtjänst, kr	39
Kostnad per vårddygn samt vårddygn/person i vård- och omsorgsboende	40

Individ- och familjeomsorg

Dygnetruntvård för barn och unga - kostnad per dygn, per barn och per invånare, dygn per barn samt antal barn med insats som andel av befolkning	55
Dygnetruntvård för vuxna med missbruk – kostnad per vårdform, dygn, person och invånare samt dygn per person med insats	50
Andel biståndsbedömda insatser med genomförandeplan inom socialpsykiatrin	51
Boende och boendestöd - kostnad per vårddygn person och invånare samt antal personer med insats som andel av befolkningen(vuxna missbruk och socialpsykiatri)	52
Sysselsättning/arbetsträning inom socialpsykiatrin, kostnad per person	53
Antal hemlösa (mätning vartannat år)	54
Antal familjer och antal barn som saknar stadigvarande bostad	201
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt	208
Andel personer som beviljats insatsen Bostad först som bor kvar ett år eller mer	209

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad

Andel biståndstagare av befolkningen i genomsnitt per månad	56
Andel barn och ungdomar som lever i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd, respektive ungdomar som är beroende av ekonomiskt bistånd, i befolkningen i genomsnitt per månad	64a/64b
Andel hushåll med ekonomiskt bistånd avslutade till annan försörjning	57
Medelbidrag för ekonomiskt bistånd för vuxen biståndstagare och hushåll per månad	58
Summa ekonomiskt bistånd i relation till befolkningen	59
Vuxna biståndstagare med försörjningshinder arbetslöshet i befolkningen	60
Utrednings- och väntetid vid ansökan om ekonomiskt bistånd	61
Kostnad per utredning om ekonomiskt bistånd	62
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm per månad	66
Andel inledda utredningar om felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd i relation till antal biståndshushåll	67
Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasial utbildning	19
Felaktigt utbetalt försörjningsstöd som upptäcks av stadens FUT-handläggare	230

Stadsmiljö

Kostnad per kvadratmeter, kr	
Vinterväghållen yta	68
Barmarksrenhållning för parkmark	69
Parkdrift/Parkunderhåll	70a-b

Kultur och fritid

Öppen fritidsverksamhet - nettokostnad per öppethållandetimme	80
Kostnad per besök (inklusive lokalkostnader) - publik verksamhet (Liljevalchs, bibliotek, museum och Kulturhuset)	81
Antal besök per invånare – stadsbiblioteket, Kulturhusets bibliotek	82
Bruttokostnad per invånare för kommunala bibliotek	83
Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare #	84
Antal elevplatser i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet för barn och unga (6-22 år) #	86
Antal besökande barn och ungdomar i kulturinstitutionernas alla verksamheter (0-20 år)	87
Antalet besök av barn och ungdomar i Stadsteaterns verksamhet	91

Idrott

Nyttjandegrad idrottshallar, stora hallar och övriga hallar	92
Nettokostnad per besök vid simhallar samt simhallsdelen vid sim- och idrottshallar	95
Föreningsdrivna anläggningar	97

Exploatering

Markanvisningar	71
Direktavkastning av mark	72

Trafik

Drift- och underhållskostnader	109
Andel rätt parkerade fordon	110
Framkomlighet buss och bil	111-112
Procentuell förlängning av restiden	113
Total variation i restid	114
Antal meter nyanlagda cykelvägar och övriga cykelåtgärder i staden	202
Antal skadade cyklister i staden	203
Lastbilstrafik i innerstaden	216
Cykeltrafik i innerstaden	217
Gångflöde på ett urval gator	218

Begravning

Nettokostnad för begravningsverksamhet per invånare	98
Kostnad för skötsel av enskilda gravplatser per gravyta	99

Miljö- och hälsoskydd

Intäktsfinansieringsgrad	101
Utförd tillsyn i förhållande till planerad	226

Stadsbyggnad

Omloppstid från ansökan till beslut	102
Bostadsbyggande	103
Kostnadstäckningsgrad per verksamhetsområde	104
Godkända/antagna detaljplaner	105
Antal bygglov som överklagats och som ändrats av högre instans	106
Genomsnittlig tid för att hantera bygglovsärenden	107
Bygglovsavgift för normalvilla och tillbyggnad under 15 kvm	108
Bostadsbyggande i enlighet med statliga infrastrukturförhandlingar	210
Andel av ny bebyggelse som förläggs inom 500 meter till spårbunden eller stomnätstrafik	215

Fastighet

Räntabilitet på totalt kapital	73
Vakansgrad	74
Hyresnivå	75-76
Underhållskostnad	77
Driftkostnadsnivå	78
Drift-/underhållskostnad för idrottsanläggningar	93-94
Antal olovliga andrahandsuthyrningar som leder till uppsägning av hyresavtal i stadens bostadsbestånd	229

Personal

Andel tillsvidareanställda	122
Andel heltidstjänster	123
Personalomsättning	124
Andelen kvinnliga chefer i förhållande till andelen kvinnor bland de anställda (kvot)	125
Andelen utrikes födda chefer i förhållande till andelen utrikes födda medarbetare (kvot)	126
Korttidsfrånvaro	127
Långtidsfrånvaro	128
Kostnad för korttidsfrånvaro per årsarbetare (exklusive personalförsäkring (PF))	129

Avfall

Kostnad för avfallshantering	115
Mängd restavfall	116
Mängd matavfall som går till biologisk behandling	117
Mängd farligt avfall	118
Mängd grovavfall som samlats in via återvinningscentralerna	119
Mängd grovavfall som samlats in via entreprenörerna	120
Andel farligt avfall	121

Näringsliv

Nystartade (nyregistrerade) företag i staden	130
Företagskonkurser i staden	131
Antal utländska direktinvesteringar i Stockholm	132
Företagens nöjdhet med information från staden	219
Företagens nöjdhet med tillgänglighet från staden	220
Företagens nöjdhet med bemötande från staden	221
Företagens nöjdhet med kompetens från staden	222
Företagens nöjdhet med rättssäkerhet från staden	223
Företagens nöjdhet med effektivitet från staden	224
Antal gästnätter	225

Utnyckling av centrala it-kostnader

Utöver finansiering i budget fördelas centrala it-kostnader för gemensamt it-stöd till nämnder och bolagsstyrelser. Fördelningen sker via kommunstyrelsen genom den så kallade it-prislistan. Utnycklingen baseras på respektive systemområdes kostnader för till exempel drift, förvaltning, support och löpande underhåll (för mer information, se ”IT-prislista 2025”, ”Anvisning it-prislistan” samt ”Information för stadsledningskontoret it-prislista” (Dnr KS 2024/1057), eller sök på intranätet ”It-prislista”

It-prislistan fastställs av stadsdirektören och tillställs samtliga nämnder och bolagsstyrelser i anslutning till att budgetförutsättningarna publiceras. För 2025 fastställs utnycklingen till maximalt 800,6 mnkr, samt systemgemensamma komponenter (Citrix, Microsoft samt Oracle) till 46,3 mnkr.

Följande systemområden ingår i it-prislistan 2025 (mnkr):

#	Område	2024	2025
1	Arbetsplatssystem	88,6	71,3
2	Plattform för applikationsserverdrift	10,5	10,0
3	Programvarulicenser för infrastruktur	56,2	51,5
4	Datakommunikation	61,1	62,5
5	Sammanhållet användarstöd inom IT	80,8	79,2
6	Stockholm Webb	24,8	25,5
7	Sociala system	65,2	57,1
8	Infosoc	0,2	0,05
9	Stockholm stads geografiska informationssystem (SGIS)	15,5	15,6
11	Applikationsplattformar (E-tjänster, Integration, CRM)	59,0	58,0
12	Identitets- och åtkomsthantering	31,5	33,0
13	eDok/Diabas	14,3	13,3
14	LOIS	4,0	4,0
15	Agresso	37,1	37,1
16	Beslutsstöd och statistik (tidigare LIS)	22,1	23,5
17	Löne- och PA-system	37,5	38,8
18	E-arkivet	7,0	7,8
20	ILS	6,6	5,6
21	Nationella e-hälsotjänster	4,1	4,4
22	Öppna data	0,9	0,9
24	Metodstöd	5,0	4,5
25	Inköp	16,4	16,8
26	E-vald	1,1	1,3
27	SSIP (systemstöd för stora investeringar)	0,6	0,6
28	Skolplattformen	114,0	101,2
29	Centrala Leverantörskostnader	46,8	49,1
31	E-tjänster för Förskolan	1,3	1,3
32	Utbildningsplattform	6,4	6,2
33	Stadsövergripande informationssäkerhet	12,9	12,2
34	Hypergene (stadens nya budgetsystem, nytt område 2025)		8,3
	Totalt	**831,3**	**800,6**

Kommentar: 2024 gjordes även riktade satsningar med ackumulerade överskott på vissa områden med speciella behov, vilket innebar att 31,3 mnkr kunde krediteras vilket gjorde att nettofaktureringen av it-prislistan 2024 blev totalt 800 mnkr. För it-prislistan 2025 har motsvarande satsningar med ackumulerade överskott redan tagits hänsyn till vilket gör att jämförelserna mellan 2024 och 2025 bör göras enligt: 2024: 800 mnkr, jämfört med 2025: 800,6 mnkr.

Kostnaderna fördelas enligt nedanstående tabell till Stadens förvaltningar och bolag. För detaljerad fördelning av systemområden per förvaltning/bolag se fullständiga it-prislistan ”IT-prislista 2025” (Dnr KS 2024/1057), eller sök på intranätet ”It-prislista”.

#	Benämning	Fakturering (kr/år)
101	Finansförvaltningen	85 000
108	Valnämnden	156 431
110	Stadsledningskontoret	9 542 687
113	Socialförvaltningen	18 290 126
115	Kulturförvaltningen	13 031 914
116	Stadsbyggnadskontoret	8 151 908
117	Utbildningsförvaltningen	281 141 302
120	Stadsarkivet	2 491 319
122	Äldreförvaltningen	3 369 332
126	Överförmyndarnämnden	1 180 323
131	Revisionskontoret	583 081
132	Idrottsförvaltningen	8 255 064
168	Kyrkogårdsförvaltningen	2 952 856
169	Miljöförvaltningen	5 228 992
177	Fastighetskontoret	5 833 950
181	Trafikkontoret	20 133 629
183	Exploateringskontoret	10 404 452
190	Serviceförvaltningen	6 154 382
191	Arbetsmarknadsförvaltningen	23 449 319
192	Förskoleförvaltningen	5 486 563
200	Stockholms Stadshus AB	251 364
212	AB Stokab	2 400 636
213	AB Familjebostäder	6 386 909
216	AB Stockholmshem	7 854 656
217	AB Svenska Bostäder	7 151 335
228	Stockholms Stads Parkerings AB	2 825 821
235	Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	5 664 280
249	Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	524 877
251	Stockholms Stadsteater AB	5 205 876
252	Mässfastigheter i Stockholm	88 580
278	Stockholms Hamn AB	3 366 048
291	Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	2 964 522
292	S:t Erik Markutveckling AB	482 972
296	Stockholm Vatten Avfall AB	15 192 218
298	S:t Erik Försäkrings AB	245 133
361	Stockholm Business Region AB	1 042 486

#	Benämning	Fakturering (kr/år)
362	Micasa Fastigheter i Stockholm AB	2 601 494
701	Stadsdelsförvaltning Järva	36 158 192
704	Stadsdelsförvaltning Hässelby-Vällingby	27 478 972
706	Stadsdelsförvaltning Bromma	25 671 912
708	Stadsdelsförvaltning Kungsholmen	18 923 375
709	Stadsdelsförvaltning Norra innerstaden	37 000 969
712	Stadsdelsförvaltning Södermalm	32 305 272
714	Stadsdelsförvaltning Enskede-Årsta-Vantör	36 618 501
715	Stadsdelsförvaltning Skarpnäck	14 378 363
718	Stadsdelsförvaltning Farsta	22 339 770
722	Stadsdelsförvaltning Hägersten-Älvsjö	41 526 301
724	Stadsdelsförvaltning Skärholmen	18 024 345
	TOTALT	**800 597 811**

Ansvarsfördelning

Målansvar - Agenda 2030

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av FN: s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 och agendan stödjer utvecklingen av stadens arbete för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Målen är integrerade och odelbara, vilket innebär att framgång i ett mål ger positiva effekter på andra mål. Arbetet för att uppnå alla mål är prioriterat och arbetet ska ske inom ordinarie processer.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målansvariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse samt i tabellen nedan. Målansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verksamheter i staden.

Mål Agenda 2030	**Ansvarig nämnd**
1. Avskaffa fattigdom	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden
2. Ingen hunger	Äldrenämnden, utbildningsnämnden
3. God hälsa och välbefinnande	Idrottsnämnden, socialnämnden
4. God utbildning för alla	Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden
5. Jämställdhet	Kommunstyrelsen
6. Rent vatten och sanitet	Stockholm Vatten och Avfall AB
7. Hållbar energi för alla	Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Kommunstyrelsen, trafiknämnden
10. Minskad ojämlikhet	Kommunstyrelsen
11. Hållbara städer och samhällen	Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden
12. Konsumtion och produktion	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
13. Bekämpa klimatförändringarna	Kommunstyrelsen
14. Hav och marina resurser	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
15. Ekosystem och biologisk mångfald	Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden
16. Fredliga och inkluderande samhällen	Kommunstyrelsen, kulturnämnden
17. Genomförande och globalt partnerskap	Kommunstyrelsen

Ansvarsfördelning inköpskategorier

Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade 2017 att staden, som ett led i att stärka inköpsorganisationen, ska införa kategoristyrning som arbetssätt. Arbetssättet omfattar samtliga nämnder och bolagsstyrelser, där alla bidrar på olika sätt. Ansvaret för att leda arbetet inom de tvärfunktionella inköpskategorier som är etablerade, eller är under etablering är fördelat på olika nämnder och bolagsstyrelser efter beredning i stadsdirektörens inköpsråd. Ansvaret för respektive inköpskategori fördelar sig enligt följande:

Inköpskategori	**Ansvarig nämnd/bolag**
Fordon	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Elkraft	Servicenämnden
Måltider och livsmedel	Servicenämnden
Inredning	Servicenämnden
Lokalvård	Utbildningsnämnden
Vitvaror och storköksutrustning	AB Svenska Bostäder
IT-konsulter	Kommunstyrelsen
Tekniska konsulter – Bygg- och projektledningstjänster	Trafiknämnden
Park, Gata och Parkering	Trafiknämnden
LSS-boenden	Socialnämnden
Bemanningstjänster	Norra innerstadens stadsdelsnämnd
Bygg och anläggningsentreprenader	Exploateringsnämnden*
Byggnads- och installationsentreprenader	Skolfastigheter i Stockholm AB**
Nätentreprenader	Stockholm Vatten och Avfall AB**

*Kategoriägare för kategorifamiljen
**Samordnare för kategoriklassen

Stadens processramverk för inköp

Stadens gemensamma inköpsprocess består av inköpsarbetets nyckelprocesser samt processer för styrning och stöd relaterat till inköpsarbetet. Dessa utgör tillsammans stadens gemensamma processramverk för inköpsarbetet.

Stadens inköpsprocess

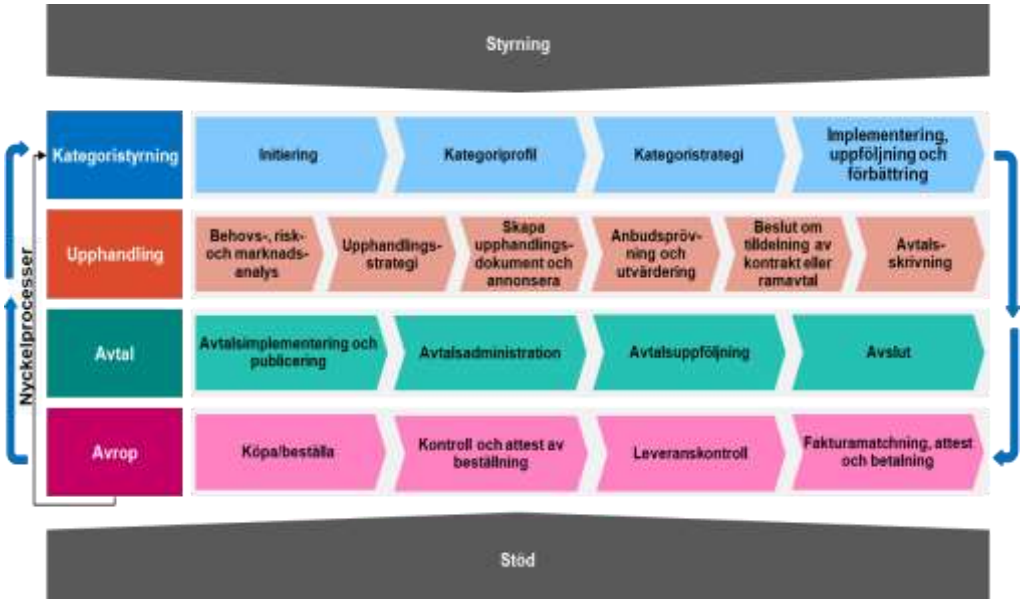

Med inköp och inköpsarbete avses hela processen för att anskaffa varor, tjänster och entreprenader. Detta omfattar analys och strategisk planering inför ett inköp, upphandling, avrop och en aktiv avtalsförvaltning.

Kategoristyrning

Kategoristyrning är en del av stadens gemensamma inköpsprocess. Det kategoristyrda inköpsarbetet innebär att inköp inom olika områden (kategorier) planeras och genomförs med utgångspunkt i analys av behov, inköpsmönster samt affärs- och marknadsförhållanden. Arbetet sker faktabaserat, tvärfunktionellt och kommunkoncernövergripande för att skapa effektivitet, utveckling och innovativa lösningar vid inköpen inom respektive kategori.

Kategoriträd och inköpskategorier

Stadens totala inköpsvolym har delats in i kategorier som tillsammans bildar ett kategoriträd i upp till fyra nivåer, där kategorifamilj är den övergripande nivån. Tillsammans omfattar dessa hela kommunkoncernens externt genererade köp. Under kategorifamiljerna finns kategoriklasser, som i sin tur är uppdelade i kategorier, se illustrativ bild nedan. En del kategorier har även detaljerats i underkategorier.

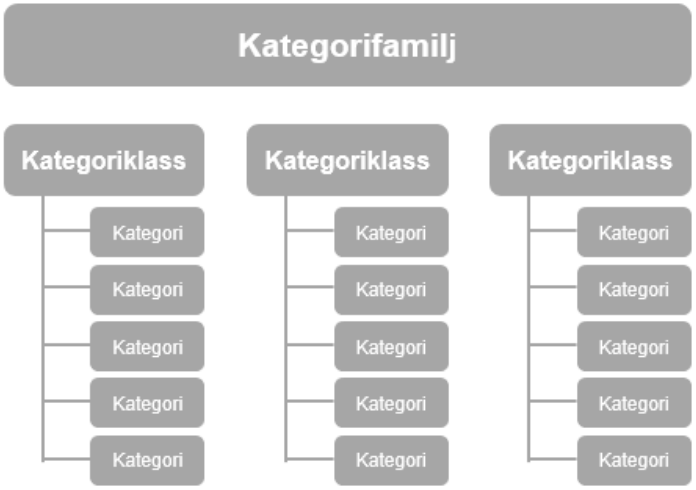

Kategoriägare

När en kategori ska etableras utser kommunfullmäktige en nämnd eller bolagsstyrelse till kategoriägare. Kategoriägaren ansvarar för att utse ordförandeposten i kategorirådet samt en kategoriledare. Kategoriägaren ansvarar även för att en tvärfunktionell och kommunkoncernövergripande bemanning av kategorirådet och kategoriteamet kommer till stånd, samt att kategorirådet uppfyller sin funktion som beslutsfattande och vägledande forum åt kategoriteamet. Kategoriägaren och kategorirådet ska också tillse att implementering av teamets kategoristrategier kan genomföras med tillgängliga resurser inom teamet.

Kategoriorganisation

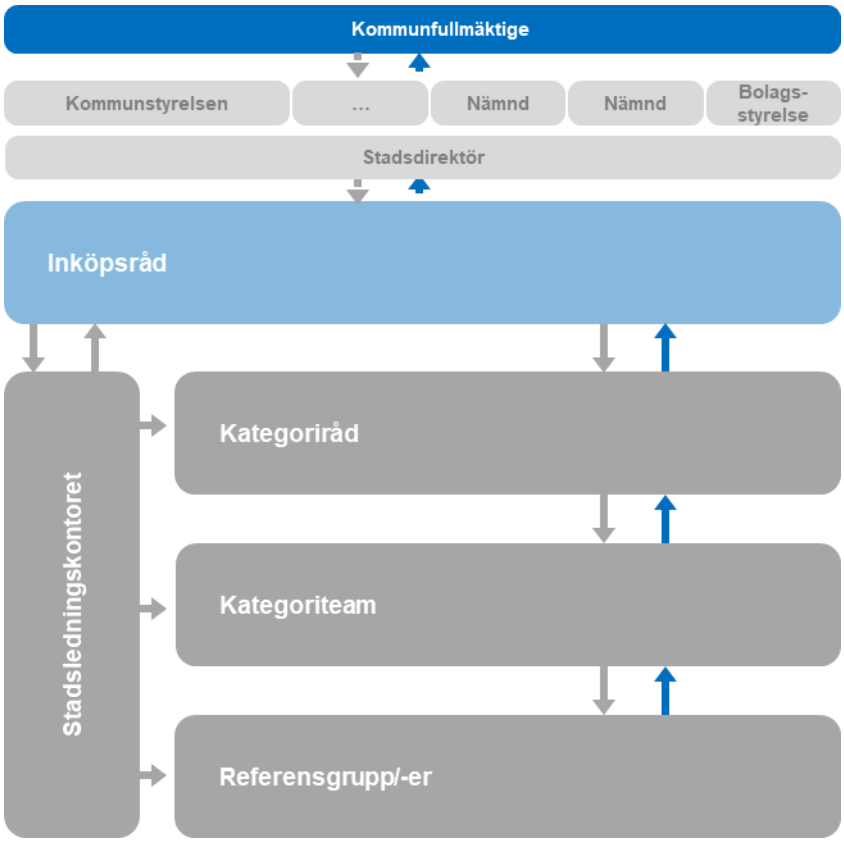

Inköpsråd

Inköpsrådet är stadsdirektörens forum för övergripande styrning, uppföljning och samordning av kommunkoncernens inköpsarbete. Stadsdirektören utser rådets medlemmar samt ordförande. Inköpschefen vid stadsledningskontoret är föredragande i rådet. Inköpsrådet har i ansvar att planera och prioritera genomförande av kategorier och utifrån planen föreslå för kommunfullmäktige etablering av kategorier och kategoriorganisationer som en del av den årliga budgeten. Rådet ansvarar för att godkänna kategoristrategier, som respektive kategoriråd valt att lyfta till inköpsrådet, samt i förekommande fall rekommendera kategoristrategier för beslut i aktuella nämnder eller kommunfullmäktige där så bedöms påkallat. Inköpsrådet stöttas av stadsledningskontoret.

Kategoriråd

Det är respektive kategoriråds ansvar att kategorin arbetar i enlighet med kategoriprocessen. Kategorirådet ansvarar även för att följa upp kategoriarbetets framdrift mot uppsatta mål, fatta nödvändiga beslut gällande prioritering av arbetet, vid behov lyfta beslut till inköpsrådet, samt hjälpa till när beslut utanför kategoriorganisationen behöver fattas. Kategorirådet ska även stötta kategoriledaren och tillse att teamet har en ändamålsenlig bemanning.

Kategoriledare/kategoriteam

För varje kategori etableras ett tvärfunktionellt kategoriteam. Kategoriteamet ansvarar för att arbetet inom inköpskategorin utförs i enlighet med kategoriprocessen. För att leda teamet utses en kategoriledare, det vill säga en medarbetare som är huvudansvarig för att arbetet inom kategorin fortlöper. Oftast har kategoriledaren sin hemvist i den organisation som utsetts som kategoriägare.

Kategoriteam och kategoriråd förväntas bland annat:

- arbeta enligt stadens gemensamma kategoriprocess
- upprätthålla aktuella behovs- och marknadsanalyser
- upprätta stadsövergripande försörjningsplan
- upprätthålla aktuellt dataunderlag för inköpsutgifter inom kategorin
- identifiera förbättringspotential och definiera mål och strategier för att nå bästa nytta för kommunkoncernen
- mäta effekterna av kategorins mål och strategier
- kommunicera och informera berörda verksamheter inom kommunkoncernen.

Nämnders/bolagsstyrelsers ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerställa att resurser avsätts för att delta i kategoriråd och kategoriteam samt att de strategier som beslutas respektive i kategoriråd fullföljs och bidrar till att effektivisera stadens inköpsarbete.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens gemensamma kategoriprocess och för införandet av kategoristyrning som arbetssätt. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för process-, metod- och analysstöd till kategoriarbetet samt ansvarar för kategorietableringens planering. Kommunstyrelsen har även det samordnande ansvaret för uppföljning och effektmätning av stadens hela kategoriarbete.

Kommunstyrelsen ansvarar för att kategoriråd och kategoriteam får introduktion till och utbildning i kategoriprocessen, samt tillgång till nödvändiga verktyg för arbetets genomförande.

Fördelning av kostnader för ersättning till kategoriansvarig nämnd/bolagsstyrelse

Nämnd och/eller bolagsstyrelse som av kommunfullmäktige utses som kategoriägare eller samordnare erhåller under år 2025 ersättning med 0,5 mnkr. Den sammanlagda kostnaden för ersättning till kategoriägare fördelas utifrån respektive nämnds/bolagsstyrelses inköpsutgifter inom de aktuella kategorierna enligt tabellen nedan.

Nämnd/Bolag	Kostnad
Kommunstyrelsen	315 692 kr
Revisorskollegiet	1 541 kr
Valnämnden	42 kr
Bromma SDN	112 980 kr
Enskede-Årsta-Vantör SDN	145 459 kr
Farsta SDN	113 908 kr
Hägersten-Älvsjö SDN	199 059 kr
Hässelby-Vällingby SDN	157 574 kr
Järva SDN	197 839 kr
Kungsholmen SDN	107 323 kr
Norra Innerstaden SDN	182 182 kr
Skarpnäck SDN	120 014 kr
Skärholmen SDN	91 796 kr
Södermalm SDN	161 349 kr
Arbetsmarknadsnämnden	19 264 kr
Exploateringsnämnden	581 761 kr
Fastighetsnämnden	268 106 kr
Förskolenämnden	5 316 kr
Idrottsnämnden	73 689 kr
Kulturnämnden: Kulturförvaltningen	43 358 kr
Kulturnämnden: Stadsarkivet	9 532 kr
Kyrkogårdsnämnden	121 611 kr
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	4 809 kr
Servicenämnden	4 903 kr
Socialnämnden	95 682 kr
Stadsbyggnadsnämnden	8 391 kr
Trafiknämnden	610 126 kr
Utbildningsnämnden	761 623 kr
Äldrenämnden	16 047 kr
Överförmyndarnämnden	6 063 kr
Stockholms Stadshus AB	1 042 kr
AB Svenska Bostäder	320 550 kr
AB Familjebostäder	377 231 kr
AB Stockholmshem	436 692 kr
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	140 373 kr
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	6 397 kr
Skolfastigheter i Stockholm AB	289 096 kr
Stockholm Vatten & Avfall AB	662 692 kr
Stockholms Hamn AB	110 487 kr
S:t Erik Kommunikation AB	4 978 kr
Stockholms Stads Parkerings AB	51 538 kr
Kulturhuset Stadsteatern AB	18 453 kr
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	15 902 kr
Stockholm Business Region AB	9 359 kr
S:t Erik Försäkrings AB	3 718 kr
S:t Erik Markutveckling AB	14 452 kr
Totalt	**7 000 000 kr**
Slutligt underlag kan komma att revideras/fastställas i T1	

Stadens kategoriträd - Inköpsutgifter 2023 – Totalt 42 940 mnkr

14 623	8 075	4 919	3 292	2 051	3 016	1 118	979	818	468	626	683	212	408	354	249	157	101
Bygg & Anläggningsentreprenader	Vård & omsorg	Lokal & FM	Tekniska Konsulter	IT & Kommunikation	Drift & Underhåll	Externa tjänster	Avfall & Sanering	Måltider & livsmedel	Resa & Konferens	HR	Anläggnings-materiel	Logistik	Kommunikation	Förbrukningsmateriel	Maskiner & Fordon	Litteratur	Medborgar-utveckling
Byggnad- och installations-entreprenader	Boenden	Försörjnings-media	Tekniska konsulter - Okategoriserat	IT	Byggnad	Bemannings-konsulter	Drift-entreprenad avfallshämtning	Livsmedel	Entreprenad person-transporter	Utbildning	Byggvaror	Transport	Kommunikations tjänster	Sjuk- & hälsovård	Maskiner, Reservdelar & Underhåll	Böcker	Coaching & Utbildning
Anläggnings-entreprenader	Hemtjänst	Hyra	Byggprocessen	IT-konsulter	Park, Gata & Parkering	Verksamhets-konsulter	Sanering	Måltider	Resa	Företags-hälsovård	Dörrar & Säkerhetsdörrar	Logistiktjänster	Media-utrymme	Kläder, sko & tvätt	Fordonsleasing	Läromedel	
Övriga bygg- och anläggnings-entreprenader	Personlig Assistans	Lokalvård	Förvaltnings-processen	Data- & Telekom	Installation	Finansiella tjänster	Drift-entreprenad återvinnings-central		Konferens	Intern representation	Paviljonger	Special-transporter	Tryckeritjänster	Parkerings-utrustning	Fordon, Reservdelar & Underhåll	Prenumera-tioner	
Nät-entreprenader	Dagverksamhet	Bevakning & säkerhet	Beställarroller			Handlednings-konsulter	Grovavfall		Resebyrå-tjänster	Rekrytering	Vitvaror	Möbel & Kontorsflytt	Profilprodukter	Järnhandels-varor	Bränsle		
Inköp av mark, byggnad och anläggningar	Kollo-verksamhet	Inredning	Övriga tekniska konsulter			Juridiska tjänster				Ekonomi-service	Vattenrenings-utrustning	Lager	Event & mässor	Kultur, Idrott & Lek	Fleet management		
	Trygghetslarm	Sophantering				Tolkar, översättning m.m.				Personal-förmåner	Skyltar		Extern representation/ gåvor	Kemikalier	bilpool		
	Special-inredning Boenden	Porto & Bud				Special-utredningar				Hantering sjuk- och friskanmälning	Fiber-installations-materiel		Sponsring	Utbildnings-materiel			
	Nattpatrullering	Kontorsmateriel									Hissar och rulltrappor			Husgeråd			
	Psykiatri	Kaffe & mat på jobbet									Kamera-övervaknings-utrustning			Fastighets-förnödenheter			
	Sjukvårds-inventarier	Växter									Larm och passagesystem						
	Drogtester	Internpost									Köksinredning						
		Vaktmästeri-tjänster									Parkerings-utrustning						
											Avfallssystem						

Kategorifamilj

Kategoriklass

- Över 10 000 000 000 kr
- Över 1 000 000 000 kr
- Över 500 000 000 kr
- Över 250 000 000 kr
- Över 100 000 000 kr
- Under 100 000 000 kr
- Kategori etablerad

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

1. Generella principer

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad (finanspolicyn) anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, dvs. Stockholms stad (staden), Stockholms Stadshus AB (Stadshus) och dess helägda bolag (bolagen) samt stadens övriga helägda bolag.

Finanspolicyn anger även ramar för hur en del av stadsledningskontorets finansenhet i Stockholms stad (internbanken) ska agera på externa finansiella marknader. I bilaga A till finanspolicyn, som beslutas av kommunstyrelsen, fastställs ramar och limiter.

Denna policy (Dnr KS 2024/762) gäller från och med den 1 december 2024 och ersätter den tidigare finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad som fastställdes av kommunfullmäktige den 27 november 2023 (Dnr KS 2023/885).

1.1 Syfte med finanspolicyn

Syftet med finanspolicyn är att:

- Ge mål och riktlinjer för finansverksamheten inom kommunkoncernen.
- Ange hur ansvaret för finansverksamheten är fördelat.
- Identifiera vilka finansiella risker kommunkoncernen är exponerad för och hur riskerna ska hanteras och följas upp.

1.2 Uppdatering av finanspolicyn

Stadsdirektören i Stockholms stad, eller till av denne delegerad, ansvarar för att finanspolicyn löpande hålls uppdaterad.

Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och därutöver revideras vid behov.

1.3 Generella principer för finansverksamheten

1.3.1 Målet med finansverksamheten

Målet med finansverksamheten inom kommunkoncernen är att:

- Tillgodose kommunkoncernens behov av kapital.
- Optimera kommunkoncernens finansiella resultat inom givna risklimiter genom en effektiv tillgångs- och skuldförvaltning.
- Utnyttja skalfördelar och dra nytta av kommunkoncernens samlade kassaflöden.

1.3.2 Samordning av finansverksamheten inom kommunkoncernen

Internbanken är kommunkoncernens gemensamma finansfunktion och arbetar ur ett kommunkoncernperspektiv. All extern lånefinansiering och placering ska göras av internbanken i stadens namn. Om verksamhetsspecifika förutsättningar finns som möjliggör alternativa finansieringsformer ska detta godkännas av kommunstyrelsen eller styrelsen för Stockholms Stadshus AB (koncernstyrelsen), i samråd med internbanken.

Kommunkoncernens kassaflöden ska samlas i ett koncernkontosystem där betalningsströmmar kvittas mot varandra. Undantag från denna princip kan ske i undantagsfall efter samråd med internbanken.

Internbanken ska erbjuda staden och samtliga bolag upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för marknadsmässig marginal samt omkostnadsersättning. Marknadsmässig marginal samt omkostnadsersättning vid upplåning och placering för bolagens räkning fastställs löpande av stadens internbank.

Staden och samtliga bolag ska bistå internbanken med uppgifter om likviditets-, finansierings- och placeringsbehov. Stadshus ska samråda med internbanken och löpande rapportera till internbanken gällande förändringar i pensionsutfästelser. Om upplåning och placering sker via Stadshus, ska bolagen bistå Stadshus med uppgifter om likviditets-, finansierings- och placeringsbehov.

1.3.3 Ansvar för risk och resultat

Staden och samtliga bolag har ansvar för sitt finansiella resultat inom följande givna ramar.

- Staden och samtliga bolag ansvarar för sina respektive investerings- och försäljningsbeslut samt för optimering av sitt respektive rörelsekapital.
- Internbanken ansvarar för att hantera den för kommunkoncernen beslutade avvägningen mellan kostnad och risk.

1.4 Riktlinjer beträffande policys för Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Försäkrings AB

Finanspolicy Stockholms Stadshus AB anger ramarna för Stadshus och bolagen. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad är överordnad finanspolicyn för Stadshus.

Av bolagen ska endast S:t Erik Försäkrings AB fastställa egna placeringsriktlinjer. *Placeringsriktlinjer för S:t Erik Försäkrings AB* följer Finansinspektionens föreskrifter. Utöver detta regleras finansverksamheten i S:t Erik Försäkrings AB av finanspolicyn för Stadshus och finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad.

Finanspolicys för Stadshus och placeringsriktlinjerna för S:t Erik Försäkrings AB ska fastställas årligen och därutöver revideras vid behov.

Samråd ska ske med internbanken inför revidering och fastställande av finanspolicy för Stadshus och av placeringsriktlinjer för S:t Erik Försäkrings AB.

1.5 Ram för upplåning

Kommunfullmäktige fastställer en ram för kommunkoncernens totala externa upplåning. Ramen ska fastställas med utgångspunkt i beslutade investeringar för staden samt planerade investeringar för bolagen i enlighet med budget. Kommunkoncernens ram för total extern upplåning är 110 000 mnkr eller motsvarande i utländsk valuta.

Upplåning får genomföras för att täcka finansierings- eller refinansieringsbehov i någon av kommunkoncernens verksamheter. Upplåning får även genomföras för löpande likviditetsbehov eller för att upprätthålla betalningsberedskap.

1.5.1 Leasing

Regler och anvisningar för leasing återfinns i dokumentet *Regler för ekonomisk förvaltning* som fastställs årligen av kommunfullmäktige.

1.6 Ram för placering

I det fall kommunkoncernen har ett externt placeringsbehov, ska placeringen i möjligaste mån matcha kommunkoncernens skuldportfölj och framtida prognostiserade likvidflöden. Placering begränsas till den längsta löptiden av den vid varje tillfälle befintliga skulden.

1.6.1 Tillåtna instrument

Placering får ske i räntebärande instrument, i depositkontrakt och på konto i bank.

1.6.2 Kriterier för hållbara placeringar

I det fall staden har ett externt placeringsbehov ska staden vara en ansvarsfull kapitalförvaltare. Som ansvarsfull kapitalförvaltare ska Stockholms stad möjliggöra en god långsiktig avkastning genom att placera i hållbara företag, samt identifiera och uppmuntra förvaltare och företag som verkar för att uppfylla Agenda 2030 och FN:s globala mål för ekonomisk, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Placeringar ska ske i företag som följer internationella konventioner likväl FN Global Compacts grundläggande principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, klimat/miljö och anti-korruption för ett ansvarsfullt företagande. För företag som är verksamma i Sverige preciseras delar av dessa normer ytterligare i den svenska lagstiftningen kring likabehandling, diskriminering, arbete, arbetsmiljö samt mutor.

Stockholms stad ska inte placera i företag där en väsentlig del av omsättningen (mer än 5 procent) kommer från produktion och/eller distribution av tobak eller tobaksprodukter, alkoholvaror, pornografi, kommersiell spelverksamhet, vapen eller fossila bränslen (gäller även prospektering och utvinning av olja, kol, gas, oljesand). Stockholms stad ska därtill aktivt uppmana förvaltare att inte investera i företag som finansierar ny prospektering eller utvinning av olja, kol eller fossil gas.

Fondförvaltare som Stockholms stad anlitar i sin förvaltning ska utöver ovanstående även följa Principles for Responsible Investment (PRI), ett initiativ lanserat av FN. PRI är ett internationellt nätverk för fondförvaltare/investerare med fokus att implementera ESG-faktorer (Environmental, Social och

Governance d.v.s. hållbarhetsfaktorer) i investeringsprocesser och ägarpolicy.

Kriterierna för hållbara investeringar tillämpas oavsett om kapitalförvaltningen sker i egen regi eller via externa förvaltare.

Om det kommer till Stockholms stads kännedom att ett företag bryter mot, eller inte på ett för Stockholms stad godtagbart sätt följer ovanstående ska en utvärdering av placeringens lämplighet göras och åtgärder därefter vidtas.

1.7 Utlåning och borgensåtagande

Kommunfullmäktige fastställer en ram för total utlåning och borgensåtagande för kommunkoncerninterna motparter. Ramen uppgår till 130 000 mnkr.

Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att besluta om ramar för utlåning till varje enskild kommunkoncernintern motpart. Om upplåning sker via Stadshus, ska koncernstyrelsen istället besluta om ramar för utlåning till berörda bolag.

Staden tecknar där utöver vid behov borgen för pensionsutfästelser. En årlig uppdatering av pensionsutfästelser, såsom nyintjäning, livslängdsantaganden, ränta, etc., får höja beloppet för stadens borgen. Förändring av pensionsutfästelser får höja enskilda borgensåtagande. Förändringen anmäls till kommunstyrelsen. Avgifter för borgen för pensionsutfästelser fastställs i enlighet med punkt 1.8 i finanspolicyn.

1.8 Generella principer för borgensteckning

All borgen och garantier, med undantag för förändringar i pensionsutfästelser, som tecknas av staden ska beslutas av kommunfullmäktige. Restriktivitet ska gälla för tecknande av stadens borgen. Godkännande ska endast ske i undantagsfall och enbart om all annan möjlighet till finansiering har beaktats. All borgensteckning ska vara belopps- och tidsbegränsad.
För att en borgensteckning ska tillstyrkas ska:

- Ändamålet stödja stadens mål för verksamheten i enlighet med inriktning angiven i budget för staden.
- Verksamheten ha en långsiktig plan och inriktning som ger staden och dess medborgare ett tydligt mervärde, på både kort och lång sikt.
- Verksamheten vila på realistiska ekonomiska grunder.

Vid borgen eller garanti ska en årlig marknadsmässig avgift utgå. Avgiften fastställs vid tecknande av borgen eller garanti respektive i samband med beslut om förnyad borgen eller garanti.

Vid infriande av stadens borgensåtaganden och garantier ska stadens regressrätt gentemot gäldenär utnyttjas. Avskrivning av regresser ska övervägas då gäldenär gått i konkurs eller av annan anledning inte anses kunna kompensera staden.

Aktuella borgensåtaganden ska löpande rapporteras till kommunstyrelsen.

2. Ansvarsfördelning

Stadens ansvarsfördelning fastställs i stadens delegationsordning. Stadshus och bolagens ansvarsfördelning fastställs i finanspolicy för Stockholms Stadshus AB. Ansvarsfördelning i S:t Erik Försäkrings AB fastställs i placeringsriktlinjer för S:t Erik Försäkrings AB. Finanspolicyn är överordnad delegationsordningen, finanspolicys för Stadshus och placeringsriktlinjer för S:t Erik Försäkrings AB.

2.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige ska:

- Årligen fastställa finanspolicyn.
- Årligen fastställa ram för kommunkoncernens totala externa upplåning.
- Årligen fastställa ram för total utlåning och borgensåtagande för kommunkoncerninterna motparter.

2.2 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ska:

- Fastställa limiter för de risker som definieras i finanspolicyn (i bilaga A).
- Fastställa ramar för utlåning till varje enskild kommunkoncernintern motpart (i bilaga A), inom ramen för total utlåning och borgensåtagande för kommunkoncerninterna motparter som definieras i finanspolicyn.
- Fastställa storlek på omkostnadsersättning vid upplåning respektive placering för bolagens räkning.
- Fastställa, i varje enskilt fall, storlek på årlig avgift vid tecknande av borgen eller garanti respektive i samband med beslut om förnyad borgen eller garanti.

2.3 Koncernstyrelsens ansvar

Koncernstyrelsen ska:

- Fastställa ramar, i samråd med internbanken, för utlåning genom Stadshus till varje enskilt bolag.

3. Risk

3.1 Riskbegränsande instrument

Valuta- och räntederivat får enbart användas i säkringssyfte för att hantera risker i den finansiella verksamheten. I största möjliga utsträckning skall kraven för säkringsredovisning beaktas i samband med att derivattransaktioner ingås. Till derivatinstrument räknas swappar, terminer och optioner.

3.2 Finansieringsrisk

Kommunkoncernens externa skuldportfölj ska i möjligaste mån utifrån marknadsförutsättningar vara strukturerad på ett sådant sätt att kapitalförfallen sprids över tiden. Därtill ska maximal löptid för upplåning gälla. Limit för maximal löptid för upplåning samt limit för maximal andel kapitalförfall inom ett år anges i bilaga A.

3.3 Likviditetsrisk

3.3.1 Definition av tillgängliga likvida medel

Tillgängliga likvida medel innefattar följande:

- Kassa och bank.
- Noterade finansiella tillgångar som kan omsättas inom 3 dagar.
- Bekräftade ej utnyttjade kreditlöften, i form av låneavtal för betalningsberedskap och ej utnyttjad checkräkningskredit.

3.3.2 Principer för hantering av likviditetsrisk

Fluktuationer i det löpande likviditetsbehovet ska hanteras via en checkräkningskredit.

En betalningsberedskap ska finnas upprättad för att säkerställa upplåning när annan finansiering inte är möjlig. Denna beredskap ska vara i form av tillgängliga likvida medel. I bilaga A fastställs hur stor kommunkoncernens betalningsberedskap minst måste vara.

3.4 Valutarisk

Kommunkoncernens exponering i valutarisk ska minimeras. I bilaga A fastställs limiter för valutariskexponeringen.

3.5 Ränterisk

Limit för ränterisk för kommunkoncernens externa skuldportfölj uttrycks som en genomsnittlig räntebindningstid, så kallad duration, inom ett givet intervall. Limit för ränterisken uttrycks även i form av maximal andel ränteförfall inom ett år för kommunkoncernens externa skuldportfölj, inklusive placeringar. Durationen ska ses som ett mått på genomsnittlig räntebindningstid beräknat inklusive derivat och ska tillsammans med maximal andel ränteförfall inom ett år sätta ramarna för kommunkoncernens externa ränteförfallostruktur. Limit för duration och maximal andel ränteförfall inom ett år anges i bilaga A.

Positioner på den externa marknaden, i syfte att uppnå effektiv räntesäkring för den externa skuldportföljen, är tillåtna.

3.6 Kreditrisk

Kreditrisk definieras som summan av exponeringen i placeringar och derivat. Kreditrisken delas upp i två delar, dels per motpart eller instrument vilket anges i kronor, dels totalt för hela portföljen och då anges den totala exponeringen som ett samlat kreditvärde.

I bilaga A anges limiter för kreditexponering per motpart eller instrument. Exponeringen i placeringar definieras som placeringarnas nominella belopp inklusive upplupen ränta. Exponeringen i derivat definieras som derivatkontraktens sammanlagda marknadsvärde per motpart.

Limit för det maximalt tillåtna kreditvärdet för kommunkoncernen anges i bilaga A. Hänsyn tas till motpartens eller instrumentets kreditvärdighet och den återstående löptiden på kontraktet eller placeringen. De av kommunfullmäktige särskilt beslutade placeringarna ingår inte i beräkningen av kreditvärdet.

Motparten eller instrumentet ska inneha en kreditbedömning (rating) av Standard & Poor´s eller Moody´s. Vid de fall motparten eller instrumentet har fler än en rating ska den lägsta ratingen gälla.

Finansiella derivatkontrakt får endast ingås med motpart som har tecknat ett internationellt swapavtal (ISDA) med staden eller där undertecknandet av ett sådant avtal är nära förestående.

3.7 Operativa risker

3.7.1 Syfte

Syftet med hanteringen av operativa risker är att:

- Se till att finansverksamheten bedrivs på ett kontrollerat sätt och att internbanken vid varje tidpunkt har korrekt information om positioner och risker så att beslut kan fattas på korrekta grunder.
- Minimera förluster på grund av fel i processer, system eller på grund av bristande kontroll.

3.7.2 Riktlinjer för hantering av operativa risker

Det ska finnas en process för löpande identifiering, värdering och hantering av operativa risker inom finansverksamheten.

Förluster överstigande 200 000 kronor ska rapporteras till kommunstyrelsen.

3.7.3 Hantering av nya finansiella instrument

Innan nya finansiella instrument får användas ska det säkerställas att de kan hanteras i stadens digitala system, både redovisnings- och värderingsmässigt.

4. Riskkontroll

Det ska finnas en funktion för riskkontroll som löpande ska följa upp risk utifrån finanspolicyn. Funktionen rapporterar till stadsdirektören i staden, eller till av denne delegerad.

Överträdelser av ramar, limiter och mandat ska snarast möjligt rapporteras till kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen. Rapporten ska innehålla vidtagen åtgärd eller förslag på åtgärd.

4.1 Uppföljning och rapportering

Riskkontrollfunktionen ska löpande ta fram veckovisa riskrapporter.

Riskkontrollfunktionen ska månadsvis ta fram en finansiell rapport innehållande kommunkoncernens ställning, risker och limiter. Den finansiella månadsrapporten rapporteras månadsvis, med undantag av juni, till kommunstyrelsen.